Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2565

Vol. 7 No. 3 March 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนมีนาคม 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Academi เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิชาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีร์ดนัย กัปโก	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร	สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรมันกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปญโญ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.จิดาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.รุ่งโรจน์ สรงสระบุญ	มหาวิทยาลัยสยาม
ดร.ธันยนันท์ จันทร์ทรงพล	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร.จันทนา อุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโภคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.พรชัย เจดามาน	นักวิชาการอิสระ
รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์สาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทร์ผ่อง	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปญโญ,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.เกศสุดา โภคานิตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.สมควร นามสีฐาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.ภานุวัฒน์ กิตตกรวรานนท์ รัตนพิมลพลแสน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ดร.ลักขณา อินทร์บึง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล	นักวิชาการอิสระ
ดร.สาคร มหาหิงค์	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
ดร.อดิศร หนันคำจร	นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิราวรรณ บุตรจันทร์	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

➜**การศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)** 1

ยุวธิดา อัคฮาด และ วีระยุทธ จันลา

➜**ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี** 17

ภานุวัฒน์ มีเพียร และ บุญเหลือ บุบผามาลา

➜ **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์** 33

จตุรภัทร มาศโสภา, ธารทิพย์ ขุนทอง และ อภิชาติ สังข์ทอง

➜ **กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม** 47

รัฐพล ต่วนชะเอม

➜**องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา** 59

นัฐกฤตา เกียรติกาญจน์, ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย และ ณัฐกานต์ ประจัญบาน

➜**การจัดทำแผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร** 71

โศจิลักษณ์ กมลศักดาวิกุล, นเรนทร์ แก้วใหญ่ และ ณาวีรัชญ์ พรศิยาวรัญญ์

➜ **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3** 88

หกพจน์รัตณ์ เพ็งคำ และ ดุจเดือน ไชยพิชิต

➜ **การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอน แบบผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา** 108

ไชยชาญ เผือดคล้าย, สิวลี ลี้ศิริวัฒนกุล และ กานดา ธีระทองคำ

➜**การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์** 126

พนิตภิชาญ์ มานอก และ ภัทร์ธีรา เทียนเพิ่มพูน

➜**การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล** 152

ศรราม สุขสำราญ และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

➜**การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านของนักศึกษา หลังเรียนโดยใช้กลวิธี การสอนอ่านแบบ** KWL-Plus 164

พงศ์ทวี ทัศวา

➜**แนวทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพ : กรณีศึกษา ส. บูรพาหีบศพ** 176

อุดมพร เฉลิมสกุลกิจ

➜**การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2** 192

วัชรากร ศรีสุพัฒน์ และ ดุจเดือน ไชยพิชิต

➜**ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค** KWDL **ที่มีต่อความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3** 206

ปรีชญา สิทธิธัญกิจ และ ศุภวรรณ สัจจพิบูล

➜**การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี** 218

สมบูรณ์ สารพัด, ศิรินุช อินละคร และ ชไมพร ชินโชติ

➜**การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่องการถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็น วิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6** 235

เจษฎา นาจันทอง

➜**ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร** 252

ศิริวัฒน์ บุญโตนด และ สถิรพร เชาวน์ชัย

➜ **การพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์** 275

ธวัชชัย เคหะบาล และ นิตยา เคหะบาล

➜ **Research on the Influence of Ethnic Diet on the Attraction of Tourism Destination** 293

Yutong Feng and Zelin Tong

➜ **รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา การอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1** 308

กุลิสรา จิตรชญาวณิช และ มาลี บุญคง

➜ **ศึกษาแอพลิเคชั่นที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู** 324

ชนาธิป พรกุล, อมรา เล็กเริงสินธุ์ และ กฤษณวัจน์ โคตรชัย

บทความวิชาการ

➜ **แนวทางการวิจัยและพัฒนาสู่นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ** 334

น้ำเพชร เทศะบำรุง

➜ **หลักธรรมาภิบาล : การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** 345

จตุพร ไกรกิจราษฎร์, ภัทราวดี อ่ำคูณ, ธนวรรณ พงษ์แตง, บุษกร รังษีภโนดร และ โชติ บดีรัฐ

➜ **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่** 359

บุญซื่อ เพชรไทย, กนกวรรณ ศรมณี, ญานิศา ยอดสิน และ โชติ บดีรัฐ

➜ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่** 373

กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สันติ ปัญญา, สุรภา เอมสกุล และ โชติ บดีรัฐ

➜ **7 กลไก การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่** 386

พีรพงษ์ แสงแก้ว, ศุภวิชญ์ มีศิริพันธุ์, กาญจนาพร วงศ์อาจ, โชติ บดีรัฐ

➜ **การบริหารงานภาครัฐภายใต้บริบทการบริการสาธารณะแนวใหม่** 398

กุลวดี กุลสุนทร, นเรศ คนหลัก, เกศรินทร์ วิงพัฒน์ และ โชติ บดีรัฐ

➜ **บริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** 409

สรรพสิทธิ์ ชมภูนุช, ทิวากร แสร์สุวรรณ, ศิรินดา สวนมาดี และ โชติ บดีรัฐ

➜ **การทำงานเป็นทีมของนักเรียน : ปัจจัยเชิงสาเหตุ ข้อเสนอแนะในการวิจัย** 425

หนึ่งฤทัย มะลาไวย์, อรพินทร์ ชูชม และ นริสรา ฟิ่งโพธิ์สภ

ภาคผนวก 439

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

The Study of Integrated Teaching and Learning Through Online Teaching on “Save The World” for Grade 2 Students, Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level)

ยุวธิดา อัคฮาด และ วีระยุทธ จันลา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)
Yuwatida Akkahad and Weerayuth Chanla
Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level), Thailand
Corresponding Author, E-mail: Yuwatida.ak@rumail.ru.ac.th

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และ (3) เพื่อศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง(ฝ่ายประถม) จำนวน 84 คน จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) บทเรียนออนไลน์แบบบูรณาการเรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test for dependent

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สูงกว่าก่อนเรียนโดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$ =22.37) คิดเป็นร้อยละ 89.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27)

* วันที่รับบทความ: 12 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 23 มกราคม 2565; วันตอบรับบทความ: 25 มกราคม 2565
Received: November 12, 2021; Revised: January 23, 2022; Accepted: January 25, 2022

3) ผลการวัดความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง“รักเรา รักษ์โลก” หลังสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 4 สัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 66.48 มีค่าความคงทนในการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 12.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบบูรณาการ; ความคงทนทางการเรียนรู้; ความพึงพอใจ; บทเรียนออนไลน์

Abstracts

The objectives of this research were (1) to compare the learning achievement for grade 2 students between pre- and post-implementation, (2) to study students' satisfaction , and (3) to study the retention of students taught with integrated instruction through online lesson (E – learning) on "Save the world". The sample were 84 for grade 2 students in Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level) who have been studying in the second semester of 2020 academic year. The sample size selected by simple random sampling. Research instruments consisted of (1) E–integrated instruction on "Save the world" for grade 2 , (2) Learning achievement test (3) Satisfaction questionnaire. Student integrated instruction was analyzed using basic statistics to determine the mean and standard deviation were analyzed and compared using t-test for dependent. Student retention after end of the experiment for 2 and 4 weeks was analyzed using mean and standard deviation to study the obtained retention values, compared with the set criteria.

The results of this research could be summarized as follows:

1. There were the statistically significant differences in learning achievement of grade 2 students between pre- and post-implementation of integrated instruction lesson (E - learning) on "Save the world" at .05 level. Posttest score was higher than pretest score.

2. Students' satisfaction with integrated instruction lesson (E - learning) on "Save the world" was at a high level.

3. Students' retention after end of experiment for 4 weeks was 12.52 percent, which was consistent with the hypothesis, stating that after less than 1 month, retention should be reduced by no more than 30 percent.

Keywords: Integrated Teaching and Persistence; Online Lesson; Satisfaction

บทนำ

โลกในปัจจุบันเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านจากคริสต์ศตวรรษที่ 20 เข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ 21 คำว่า “การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21” จึงย้ำให้เห็นว่าเรากำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในโลกยุคปัจจุบันนี้ได้ชื่อว่าเป็นโลกยุคของข้อมูลข่าวสาร เนื่องมาจากการติดต่อเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยความเจริญก้าวทางด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เปลี่ยนจากที่ครูเป็นศูนย์กลางมาสู่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แหล่งความรู้ยุคปัจจุบันล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น และมีอยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ชุมชน เพื่อน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

หรือการเรียนรู้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งนอกจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือการแพทย์ก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน และไม่ใช่แค่เพียงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือด้านวัตถุเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งมีชีวิตบางอย่างก็มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า “เชื้อโรค” หรือ “ไวรัส” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของไวรัสก็มักจะมาพร้อมโรคภัย ไข้เจ็บเสมอ เชื้อโรคที่พัฒนาตนเองและกำลังแพร่ระบาดไปสร้างความเสียหายและสูญเสียไปทั่วโลกนี้ก็คือ “เชื้อไวรัสโคโรน่า (โควิด-19)” เชื้อไวรัสโคโรน่าเริ่มระบาดจากประเทศจีนเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 และแพร่ระบาดไปทุกประเทศทั่วโลก โดยแพร่ระบาดเข้ามาประเทศไทยเมื่อช่วงต้นของปี พ.ศ. 2563 สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง รวมทั้งทางด้านการศึกษาด้วย คณะรัฐมนตรีจึงได้มีนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดรับกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมทั้งเตรียมมาตรการโรคระบาดต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป (พงศ์ทัศ วนิชานันท์, 2563 : 78) ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการรวมถึงผู้เชี่ยวชาญจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการและร่วมกันพัฒนา “คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19” โดยเน้นความสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาและเอื้ออำนวยให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2563 : 63) ทางสถานศึกษาจึงหาแนวทางและวิธีการเพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การสอนทางไกลและรูปแบบการสอนแบบออนไลน์จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนในสภาพเหตุการณ์ในปัจจุบัน

จากสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในสภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น บทเรียนออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นไปอย่างเกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากบทเรียนออนไลน์ เป็นบทเรียนที่เกิดจากกระบวนการรวบรวมการถ่ายทอดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลผ่านตัวอักษร ภาพนิ่ง สื่อประสมกับการใช้ภาพเคลื่อนไหว วีดีทัศน์และเสียง โดยอาศัยเทคโนโลยีของเว็บไซต์ในการถ่ายทอด จึงอาจกล่าวได้ว่าบทเรียนออนไลน์ที่มีคุณภาพในการเรียนรู้จะมีความสำคัญเนื่องจากสามารถทดแทนเนื้อหาในชั้นเรียนผ่านรูปแบบการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันบทเรียนออนไลน์ได้แพร่กระจายสู่การศึกษาในทุกระดับด้วยสาเหตุที่ว่าการเรียนรู้ในรูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูงสำหรับผู้สอนในการบูรณาการเทคโนโลยีและการสื่อสาร การศึกษาเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและศึกษาข้อมูลเนื้อหาการเรียนการสอนเมื่อใด เวลาใด และที่ไหนก็ได้ นอกจากนี้ยังสามารถให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดระหว่างผู้เรียน

ทั้งในและนอกห้องเรียนผ่านสังคมการเรียนรู้ออนไลน์ได้ ถือว่าเป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมจุดเด่นของการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งด้านการนำเสนอเนื้อหาและการเข้าร่วมกิจกรรม

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากการนี้ มาตรา 23 ยังกำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) พุทธศักราช 2553 (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม), 2553) ได้พัฒนาหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 75) โดยพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) จากการนำเนื้อหาสาระของหลายๆ ที่มีเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานเนื้อหาเข้าด้วยกันสร้างเครือข่ายของเรื่องที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์และหลอมรวมจุดประสงคและนำเสนอให้เป็นเรื่องเดียวกันเรียกว่า “หน่วยการเรียน (Thematic Units) เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดสาระเนื้อหาและกิจกรรม แล้วนำเนื้อหาที่ได้มาดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Instructional Integration) ด้วยการนำเนื้อหามาจัดการเรียนรู้มาผสมผสานวิธีการ และกิจกรรมหลากหลาย (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข, 2555 : 65) โดยยึดหลักการที่ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง (ทิศนา แขมมณี (2555 : 63) ซึ่งตรงกับ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556 : 71) ที่ว่าการบูรณาการเป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้เห็นความสอดคล้องกับสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสภาพในสังคมจริง เป็นการจัดประสบการณ์โดยนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ มีความหมาย เกิดประสบการณ์อย่างรอบด้าน เพื่อพัฒนาสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตให้เป็นสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ยังมีได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ “รักเรา รักษ์โลก” ที่มีเนื้อหาความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ตามที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 22 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 120)

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง(ฝ่ายประถม) โดยนำหน่วยการเรียนรู้ “รักเรา รักษ์โลก” มาดำเนินการจัดทำบทเรียนออนไลน์แบบบูรณาการทดแทนการจัดการเรียนการสอนปกติ เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้ “รักเรา รักษ์โลก” มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วยังต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าบทเรียนออนไลน์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมาที่โรงเรียน ตามมาตรการป้องกันการแพร่ กระจายของเชื้อโรค และลดภาวะเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโรค

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”
3. เพื่อศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) จากกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลองโดยใช้รูปแบบการศึกษาแบบ One group pretest – posttest design ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง(ฝ่ายประถม)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จำนวน 84 คน จากการคัดเลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด และดำเนินการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม และหาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายของแบบทดสอบ ได้ดังนี้

2.1 บทเรียนออนไลน์แบบบูรณาการเรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

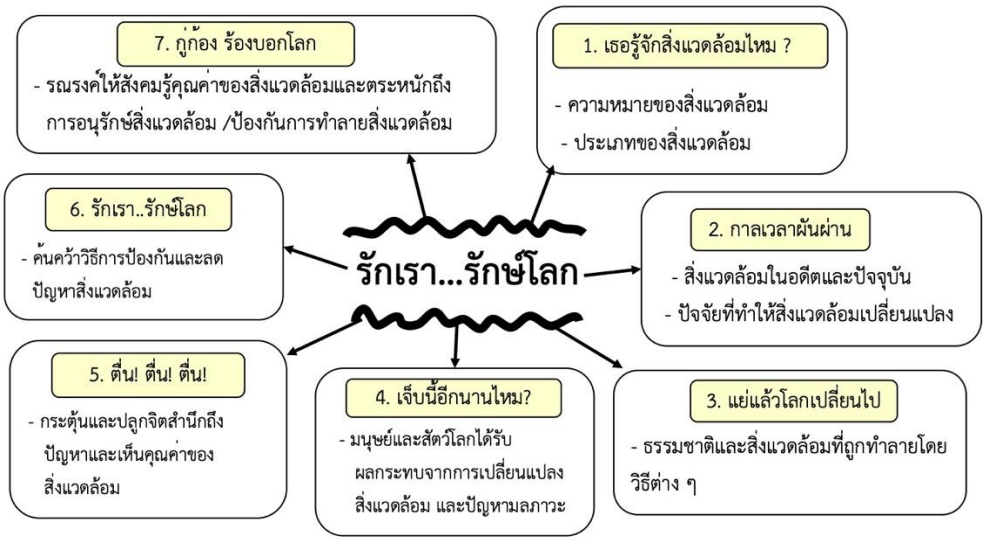
ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ เอกสาร งานวิจัย และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาสร้างบทเรียนออนไลน์หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง“รักเรา รักษ์โลก” โดยดำเนินการสร้างบทเรียนออนไลน์ฯ ตามขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนแบบ Interactive Multimedia Computer Instruction Package: IMMCIP ของไพโรจน์ ตีรณธนากุล, ไพบูลย์ เกียรติโกมล และเสกสรร แย้มพินิจ (2546 : 72) ประกอบด้วย

2.1.1) แผนผังมโนทัศน์แสดงขอบข่ายเนื้อหา

2.1.2) คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองสำหรับการเรียนตามบทเรียนออนไลน์

2.1.3) แผนการจัดการเรียนรู้ตามบทเรียนออนไลน์

2.1.4) บทเรียนออนไลน์ “รักเรา รักษ์โลก”สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 7 กิจกรรม ดังแสดงในแผนภาพประกอบ 1

แผนภาพที่ 1 แผนผังมโนทัศน์แสดงขอบข่ายเนื้อหาและกิจกรรมของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”

นำบทเรียนออนไลน์ฯ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจพิจารณาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.89–1.00 นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ฯ ด้วยแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีผลการประเมิน ดังนี้ (1) แผนผังแสดงขอบข่ายเนื้อหา ค่าเฉลี่ย 5.00 มีคุณภาพเหมาะสมระดับมากที่สุด (2) คู่มือนักเรียน ค่าเฉลี่ย 5.00 มีคุณภาพเหมาะสมระดับมากที่สุด (3) แผนการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.81 มีคุณภาพเหมาะสมระดับมากที่สุด และ (4) สื่อการเรียนรู้บทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” ค่าเฉลี่ย 4.72 มีคุณภาพเหมาะสมระดับมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” แบบปรนัย 3 ตัวเลือก ได้แก่ แบบทดสอบก่อนการเรียน (Pre-test) จำนวน 25 ข้อ และแบบทดสอบหลังการเรียน (Post-test) จำนวน 25 ข้อ เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้แกนกลาง แล้วดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” จำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 35 ข้อ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และความเหมาะสมของภาษา(IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบฯ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและได้เรียนเนื้อหานี้มาแล้ว เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ พบว่า ข้อสอบแต่ละข้อมีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.37 – 0.73 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.28 – 0.80 จากนั้นจึงได้คัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder – Richardson (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538 : 93) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ ฉบับที่ 1 ค่าความเชื่อมั่น 0.91 ฉบับที่ 2 ค่าความเชื่อมั่น 0.88

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 21 ข้อ

ผู้วิจัยได้การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” โดยกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจฯ ให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการนำไปใช้รวม 21 ข้อ แล้วนำแบบสอบถามความพึงพอใจ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความเที่ยงตรงของข้อคำถาม วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบัค (Cronbach) โดยนำแบบสอบถามความพึงพอใจฯ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ตามลำดับ ดังนี้

1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ แนะนำขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” บทบาทของนักเรียนและผู้ปกครอง พร้อมทั้งขออนุญาตผู้ปกครองให้ความยินยอมของในการเข้าร่วมโครงการวิจัยของนักเรียน

2) ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ฉบับที่ 1) ขึ้น

3) ทดลองโดยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”

4) ทดสอบหลังเรียน (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ฉบับที่ 2)

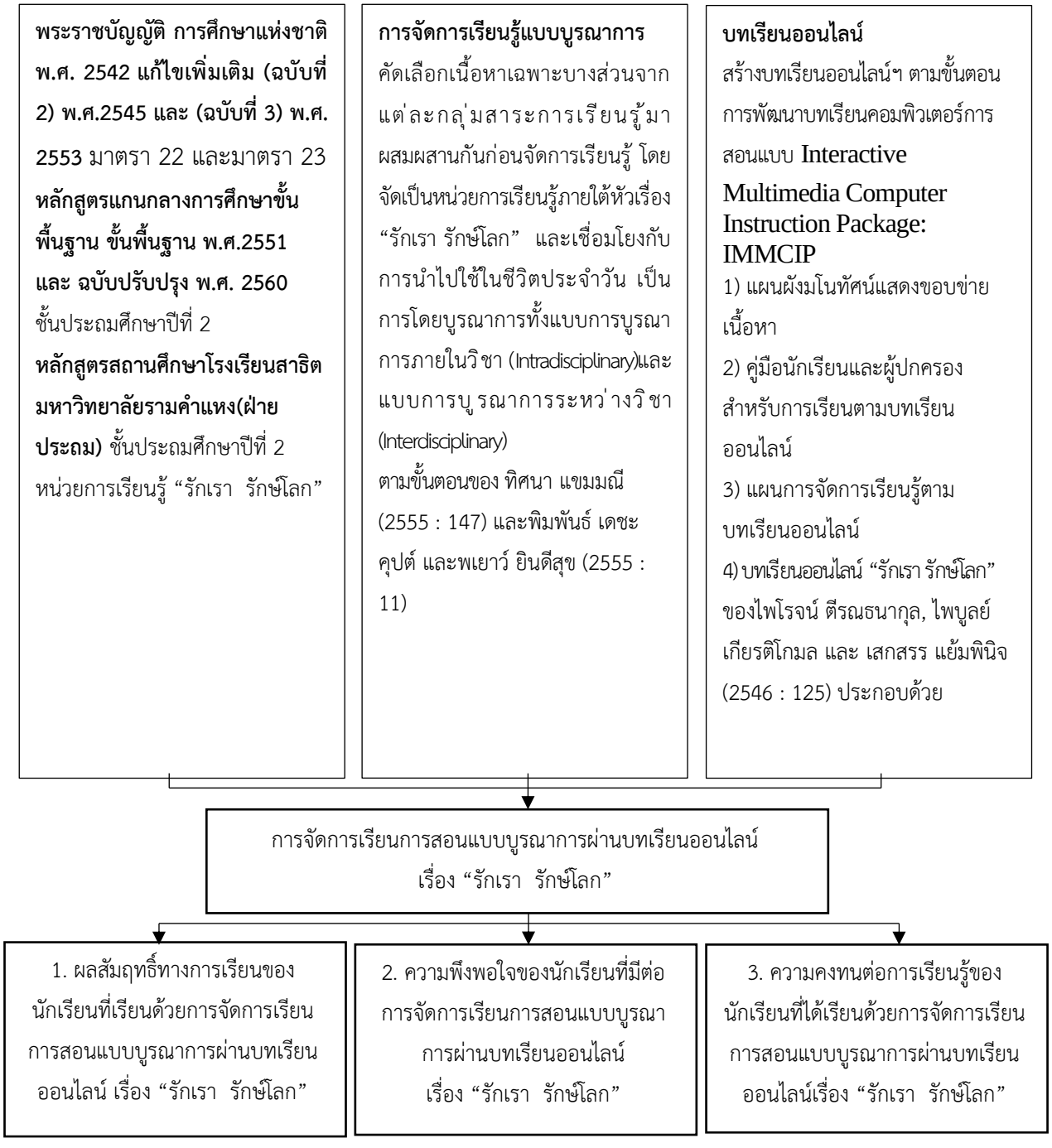
5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้นักเรียนประเมิน

6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 25 ข้อ (ชุดเดียวกับแบบทดสอบหลังเรียน (Post - test) ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวัดความคงทนในการเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 หลังจากเรียนจบบทเรียนออนไลน์ไปแล้ว 2 สัปดาห์ ครั้งที่ 2 หลังจากทดสอบวัดความคงทนในการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ไปแล้ว 2 สัปดาห์ (ภายในเวลา 1 เดือน)

7) นำผลคะแนนของจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจ และผลคะแนนจากการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” ดังที่แสดงตามภาพประกอบ 2

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”

ผลการเรียนรู้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	84	18.54	2.52	16.132	.000
หลังเรียน	84	22.37	1.78		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$ =18.54) คิดเป็นร้อยละ 74.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$ =22.37) คิดเป็นร้อยละ 89.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.78 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการสอบถามความพึงพอใจในของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก”

รายการประเมิน	สรุปผลโดยภาพรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. ด้านเนื้อหา	4.36	0.67	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.36	0.71	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.02	0.82	มาก
4. ด้านการนำไปประยุกต์ใช้	4.32	0.70	มาก
สรุปผลโดยภาพรวม	**4.27**	**0.72**	**มาก**

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ระดับมาก ($\overline{X}$ =4.27) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหาและด้านการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$ =4.36) รองลงมา คือ ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ($\overline{X}$ 4.32) และพึงพอใจด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ =4.02) ตามลำดับ

3) ผลการวัดความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” หลังเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

ความคงทน	คะแนนเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	ค่าความแตกต่าง (ร้อยละ)
คะแนนหลังเรียน	22.37	89.48	10.48
2 สัปดาห์	19.75	79.00	
2 สัปดาห์	19.75	79.00	12.52
4 สัปดาห์	16.62	66.48	

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวัดความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาผ่านบทเรียนออนไลน์เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” หลังสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ พบว่า หลังเรียนค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.48 ทดสอบอีกครั้งด้วยแบบทดสอบชุดเดิมและไม่มีการทบทวน มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 79.00 โดยลดลงหลังการทดสอบทันที คิดเป็นร้อยละ 10.48 และเมื่อเวลาผ่านไปแล้ว 4 สัปดาห์ ทดสอบอีกครั้งด้วยแบบทดสอบชุดเดิมและไม่มีการทบทวน มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 66.48 ซึ่งมีค่าความคงทนในการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 12.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าเมื่อเวลาผ่านไปไม่เกิน 1 เดือน ความคงทนทางการเรียนควรจะลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 30

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขออภิปรายข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ ทักษะ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งทิศนา แขมมณี (2555 : 146) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบูรณาการว่า ช่วยเปิดโลกทัศน์ของทั้งครูและนักเรียนให้กว้างขึ้น ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะด้านเฉพาะทาง ช่วยให้การเรียนรู้น่าสนใจ น่าตื่นเต้น นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และมีความคิดมุมมองที่กว้างขึ้น นอกจากการนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนยังเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ ดังเช่นการวิจัยของ วิวัฒน์ มีสุวรรณ์ (2561 : 145) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความรับผิดชอบในการเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด แต่ในงานวิจัยของ Brown, S. (2020 : 14-18) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสอนวิธีการทางวิทยาศาสตร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ทันทีที่มีการเปลี่ยนรูปแบบการสอนจากการเรียนในชั้นเรียนปกติที่สามารถวางแผนร่วมกัน และสามารถสอนบทเรียนวิทยาศาสตร์หลายๆ บทเรียนในห้องเรียน ไปสู่สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์ มีระบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งในการเรียนรู้เนื้อหาด้วยการสังเกตและสำรวจสภาพแวดล้อมกลางแจ้งซ้ำ ๆ อย่างมีจุดมุ่งหมายจะช่วยลดความกลัวต่อโลกธรรมชาติของเด็กเล็กได้ ดังนั้น แม้การสอนแบบออนไลน์จะมีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น แต่การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากัน ซึ่งหากจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ต่อไป ครูควรเพิ่มความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนออนไลน์กับสภาพแวดล้อมแบบตัวต่อตัวหรือให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับระถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) อยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4.27 โดยมีผลประเมินความพึงพอใจที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือด้านเนื้อหาและด้านการจัดการเรียนการสอนแสดงให้เห็นว่าการนำเนื้อหาแต่ละกลุ่มสาระมาบูรณาการเชื่อมโยงให้มีความสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้การนำเสนอบทเรียนผ่านสื่อมัลติมีเดียด้วยภาพ วีดีโอ เสียงบรรยาย ขนาดอักษร สี รูปแบบที่อ่านง่ายและน่าสนใจ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ ดังเช่นการศึกษาของ Ivan, R., & Glonti, M. (2019 : 5-20) ที่ศึกษา

การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในบทเรียนภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 11 ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างแผนที่ จากการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นใน ArcGIS Online จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และให้ความสนใจเมื่อเรียนด้วยเว็บแอปพลิเคชัน ส่งผลให้นักเรียนรู้จักการค้นพบข้อมูลด้วยตนเองและแก้ปัญหาในการทำงาน เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการใช้งานของแอปพลิเคชันดังกล่าว นักเรียนได้ประเมินถึงระดับการโต้ตอบ การเข้าถึง ประโยชน์ และความสนใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญหลาย ๆ อย่าง ได้แก่ คุณภาพของแพลตฟอร์มออนไลน์และซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษา การใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสม และการสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ดังนั้น ส่งที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเรียนรู้นอกจากเนื้อหาและวิธีการสอนแล้ว คุณภาพของเครื่องมือ และความน่าสนใจของเครื่องมือ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

3. ความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ที่ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” เมื่อเรียนจบบทเรียนทันที คิดเป็นร้อยละ 89.48 ค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ และทดสอบอีกครั้งด้วยแบบทดสอบชุดเดิมโดยไม่มีการทบทวน คิดเป็นร้อยละ 79.00 โดยลดลงหลังการสอบทันทีร้อยละ 10.48 และค่าเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนเมื่อผ่านไป 4 สัปดาห์ด้วยแบบทดสอบชุดเดิมและไม่มีการทบทวน คิดเป็นร้อยละ 66.48 โดยลดลงจากการทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 12.52 ซึ่งไม่เกินร้อยละ 30 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคงทนทางการเรียนรู้จากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” เนื่องจากบทเรียนออนไลน์ที่สร้างขึ้นร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ นำเสนอด้วยรูปแบบสื่อออนไลน์ในรูปแบบวีดีโอ เกมการศึกษา ผ่านเว็บไซต์ซึ่งสามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้จากสื่อการสอนและเนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย เป็นรูปธรรมและใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน จึงช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำและเกิดความคงทนในการเรียนรู้ สอดคล้อง ศักดิ์สิทธิ์ เหมแก้ว (2560 : 65) ที่ทำวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้การสอนวิทยาศาสตร์ด้วยรูปแบบการสืบสวนแบบโต้แย้งที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยรูปแบบการสืบสวนแบบโต้แย้งมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าความคงทนในการเรียนรู้ คงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถของผู้เรียนที่จะจดจำองค์ความรู้ที่เคยผ่านประสบการณ์มาแล้วหลังจากที่เวลาได้ผ่านไปชั่วระยะหนึ่ง การที่จะจดจำองค์ความรู้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้เรียนจดจำระยะยาว และจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพของ Tay, L. Y., Lee, S. S., & Ramachandran, K. (2021 : 299-310) ได้พบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน รวบรวม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 8 คน ที่เปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนไปเป็นการเรียนรู้ที่บ้านแบบเต็มรูปแบบ (HBL) หลังการระบาดใหญ่ของ COVID-19 พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนแบบออนไลน์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ (2) ไม่มีซอฟต์แวร์ หรือ แอปพลิเคชันใดที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด (3) การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้ทันข้อมูล (4) แพลตฟอร์มเครือข่ายสังคมออนไลน์อาจจำเป็นสำหรับการสนทนาของนักเรียนนอกเหนือจากเวลาเรียนออนไลน์อย่างเป็นทางการ (5) นักเรียนต้องได้รับการปลูกฝังให้มีทักษะและนิสัยที่กำกับตนเองมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ทางออนไลน์และแบบตัวต่อตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนในระบบออนไลน์ที่นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง “รักเรา รักษ์โลก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผ่านบทเรียนออนไลน์ สิ่งสำคัญที่ผู้สอนต้องคำนึงและให้ความสำคัญคือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยผู้สอน ผู้ร่วมสอน หรือแม้แต่นักเรียนก็สามารถมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ อภิปรายหลักสูตร วัตถุประสงค์ นำเนื้อหาสาระภายในวิชาและระหว่างวิชามาสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน โดยใช้วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์

2. ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กลายเป็นการเรียนการสอนหลักที่มีความสำคัญต่อการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้น ครูและนักวิจัยควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบทเรียนในรูปแบบออนไลน์ โดยสามารถจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่จำเป็นตามหลักสูตรของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยสามารถนำเนื้อหาที่มีรายละเอียดซับซ้อนไม่สามารถสอนให้จบหรือเกิดการเรียนรู้ในเวลาที่จำกัดได้ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา วิชาภาษาไทย เรื่อง วรรณคดีไทย เป็นต้น มาดำเนินการจัดเป็นบทเรียนออนไลน์เพื่อใช้ประกอบการเรียนในชั้นเรียนปกติ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้

3. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นรูปแบบวิธีการสอนประเภทหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าต่อการเรียนรู้รู้ของผู้เรียน แต่ยังมีวิธีการสอนอีกหลากหลายวิธีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิธีอื่น ๆ ผ่านบทเรียนออนไลน์

เช่น การจัดการเรียนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การจัดการเรียนการสอนแบบ KWDL การจัดการเรียนการสอนแบบ STAD การจัดการเรียนการสอนแบบ TGT เพื่อให้ได้รูปแบบการสอนผ่านบทเรียนออนไลน์ที่ทันสมัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์พัฒนาหนังสือ.

กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19.* สมุทรปราการ: โรงพิมพ์พงษ์วรินการพิมพ์.

ทิศนา แขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอสพริ้นติ้งไทยแฟคตอรี่.

พงศ์ทัศ วนิชานันท์. (2563*).* การศึกษาพื้นฐานในยุคโควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร?*. ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2563*.* แหล่งที่มา https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2555). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ ตีรณธนากุล, ไพบูลย์ เกียรติโกมล และเสกสรร แย้มพินิจ.(2546). *การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน สำหรับ e-Learning*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม). (2553). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง(ฝ่ายประถม) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พุทธศักราช 2553.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สุรีริยาสาส์น.

วิวัฒน์ มีสุวรรณ์. (2561). *ผลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศด้วยกระบวนการห้องเรียนกลับด้าน*. วารสารศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศักดิ์สิทธิ์ เหมแก้ว. (2560). *รายการวิจัย ผลของการจัดการเรียนรู้การสอนวิทยาศาสตร์ด้วยรูปแบบการสืบสวนแบบโต้แย้งที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Brown, S. (2020). Teaching Science Methods Online during COVID-19: Instructor's Segue into Online Learning. *Electronic Journal for Research in Science & Mathematics Education*, 24 (3), 14-18.

Ivan, R., & Glonti, M. (2019). Improving the Teaching-Learning Process of Geography by Integrating Online WebGIS Applications. *Romanian Review of Geographical Education*, 8 (2), 5-20.

Tay, L. Y., Lee, S. S., & Ramachandran, K. (2021). Implementation of Online Home-Based Learning and Students' Engagement During the COVID-19 Pandemic: A Case Study of Singapore Mathematics Teachers. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 30 (3), 299-310.

ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี

Factors Causing Recidivism in Narcotics Cases of the Inmates Udon Thani Central Prison

ภานุวัฒน์ มีเพียร และ บุญเหลือ บุบผามาลา
วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
Panuwat Meepien and Boonluae Bubphamala
Pitchayabundit College, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nuspong.ggg@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดชายต้องโทษจำคุกครั้งที่ 2 ขึ้นไปในคดียาเสพติด ภายในเรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 292 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยทดสอบสมมติฐานหาความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำเป็นอันดับหนึ่ง คือ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการต้องโทษในครั้งก่อน ด้านชุมชนและสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการคบเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ประเภทของยาเสพติด ฐานความผิด และกำหนดโทษจำคุกต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคบเพื่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งต้องโทษจำคุกต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมี

* วันที่รับบทความ: 2 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 13 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2564
Received: November 2, 2021; Revised: November 13, 2021; Accepted: November 15, 2021

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ และด้านการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

แนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ควรมีการฝึกอาชีพให้ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง หรือหลากหลายสาขาอาชีพมากขึ้น เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงภายหลังพ้นโทษ และควรมีการจัดอบรมโปรแกรมปรับทัศนคติของผู้ต้องขังเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองและครอบครัวขณะต้องโทษอยู่ในเรือนจำ รวมถึงจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้มีความรักความเข้าใจกันมากขึ้น

คำสำคัญ : การกระทำผิดซ้ำ; คดียาเสพติด; ผู้ต้องขังเรือนจำกลาง

Abstracts

Research study on Factors causing recidivism in drug cases among inmates of Udon Thani Central Prison The main objective was to study the factors contributing to recidivism in drug cases among inmates of Udon Thani Central Prison. The samples used in this research were Male inmates in decisive cases face a second or more sentence of imprisonment for drug offenses. There were 292 people in Udon Thani Central Prison. The research instrument was a questionnaire. Processed with a computer program The statistics used to analyze the data consisted of percentage, mean, standard deviation. One-way ANOVA was analyzed by testing the hypothesis to find a statistically significant difference at the .05 level.

Factors causing recidivism in drug cases among inmates of Udon Thani Central Prison Overall, it was at a moderate level. And when considering each aspect, it was found that the number one factor causing recidivism was the economy at a high level, followed by the family at a high level. As for penalties in the past Community and Society Occupational and the aspect of friendship are at a moderate level, respectively.

Comparison of factors contributing to recidivism in drug cases among inmates of Udon Thani Central Prison with different personal characteristics, it was found that inmates who had a career before sentence income before punishment Different types of narcotics, offenses and imprisonment There are factors that cause recidivism. Overall and in each aspect no different inmates of different ages There are factors that cause recidivism. The overall picture is no different. When considering each aspect, it was found that the occupation The difference was statistically significant at the .05 level. There are factors that cause recidivism. The overall picture is no different. When considering each aspect, it was found that the relationship of friends There was a statistically significant difference at the .05 level and inmates with different numbers of prison sentences. There are factors that cause recidivism. Overall, the difference was statistically significant at the .05 level. When considering each

aspect, it was found that economic and occupational aspects There was a statistically significant difference at the .05 level.

Guidelines for preventing recidivism in drug cases among inmates of Udon Thani Central Prison There should be vocational training to meet the needs of the inmates. or more professional fields in order for inmates to be able to actually pursue a career after the sentence is released And there should be a training program to adjust the attitudes of inmates about the impact they have on themselves and their families while in prison. Including activities to build relationships between family members to have more love and understanding.

Keywords : Repeat Offenses; Drug Cases; Central Prison Inmates

บทนำ

ปัญหายาเสพติดในปัจจุบันมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหานี้ก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ ทั้งผู้เสพ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทั้งมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวต่อเนื่องตามสภาพความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม และยังพบอีกว่ากลุ่มผู้เสพมีการแพร่ระบาดขยายฐานจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้ขับรถยนต์ และเกษตรกร ไปสู่กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เยาวชน และเด็ก ทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียพลเมืองไปเป็นจำนวนมากเพราะยาเสพติดได้ทำลายทั้งสุขภาพและอนาคต ตลอดจนถึงขั้นการสูญเสียชีวิต อนึ่ง ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่บั่นทอนเสถียรภาพของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ อันเป็นผลให้ประเทศต้องสูญเสียปัจจัยการผลิตในส่วนที่เป็นกำลังทางด้านบุคคลและกำลังทรัพย์เป็นจำนวนมาก รวมทั้งก่อให้เกิดอาชญากรรม ตลอดจนทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมและประเทศชาติ (บุรฉัตร จันทร์แดง, 2560 : 1)

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมไว้ในเรือนจำและทัณฑสถาน ทั่วประเทศ ทั้งหมดจำนวน 346,170 คน เป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด จำนวน 280,504 คน คิดเป็นร้อยละ 81.03 ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำของต่างประเทศแล้ว ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำมากเป็นอันดับ 6 ของโลก เป็นอันดับ 3 ของเอเชีย และเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน ในขณะที่ความจุของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศสามารถรองรับจำนวนผู้ต้องขังได้ประมาณ 254,302 คน อีกประการหนึ่งปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำมีสาเหตุมาจากการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ โดยมีอัตราการกระทำผิดซ้ำและถูกส่งกลับเข้าในเรือนจำภายใน 1 ปี คิดเป็น ร้อยละ 17 กลับเข้าเรือนจำภายใน 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 และกลับเข้าเรือนจำภายใน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 ของผู้พ้นโทษทั้งหมดในช่วงปี พ.ศ. 2556-2562 (สรุปข้อมูลผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 1 พฤศจิกายน 2563)

เรือนจำกลางอุดรธานี เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยมีแนวทางการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักทัณฑวิทยาสมัยใหม่ และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำตามแนวทางของสหประชาชาติ โดยยึดหลักตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 เรือนจำกลางอุดรธานี มีอำนาจควบคุมผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 30 ปี ในเขตอำนาจศาลจังหวัดอุดรธานี และศาลแขวงอุดรธานี ในปัจจุบันมีผู้ต้องขังอยู่ในการควบคุม จำนวน 4,787 คน เป็นชาย 4,241 คน เป็นหญิง 546 คน (ข้อมูลฝ่ายทัณฑปฏิบัติเรือนจำกลางอุดรธานี, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2563) ส่วนมากเป็นผู้ต้องขังกระทำผิดในคดียาเสพติด เนื่องจากจังหวัดอุดรธานี มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการศึกษา รวมทั้งมีประชากรจากจังหวัดใกล้เคียงในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และประชากรของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว เข้ามาอยู่อาศัยและทำงานเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรมและปัญหายาเสพติดอย่างแพร่หลาย ทั้งการกระทำผิดครั้งแรกและการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษกลับมากระทำผิดซ้ำเกิดจากปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต และความไม่มั่นคงในชีวิต ปัจจัยหลัก คือ ด้านเศรษฐกิจ การเงิน อาชีพ ส่วนรองลงมาคือด้านปัจจัยสี่ของมนุษย์ ผู้ต้องขังจึงเลือกกระทำความผิดเพื่อสนองตอบความต้องการของตัวเอง หลายรายหลงผิดทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (นภา อินธิบาล, 2562 : 74-75) ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นด้านครอบครัว สังคมและชุมชน การคบเพื่อน เศรษฐกิจ ล้วนส่งผลให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดได้ทั้งสิ้น (นุชนาฏ มุกุระ, 2554 : 57) ดังนั้นทุกปัญหาจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ เช่น ในด้านครอบครัว ผู้ปกครองที่ไม่ให้ความไว้วางใจแก่ผู้พ้นโทษ ทำให้ผู้พ้นโทษขาดความรักความอบอุ่น เมื่อเกิดปัญหาจึงไม่สามารถปรึกษาครอบครัวได้ จึงหันกลับไปคบหากับเพื่อนกลุ่มเดิมที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงบุคคลในสังคมที่ไม่ให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษ มีการตราบาปว่าเคยผ่านคุกตารางมาและไม่อยากให้เข้ามาอยู่อาศัยในสังคมและชุมชน เพราะเกรงกลัวว่าจะก่ออาชญากรรมขึ้น ทำให้ผู้พ้นโทษเกิดความคับข้องใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นและหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก แต่เหตุปัจจัยในการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดดังกล่าว ยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีเลย

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของเรือนจำกลางอุดรธานี ปฏิบัติงานในฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีหน้าที่ในการควบคุม แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีสู่สังคมตามนโยบายกรมราชทัณฑ์ จึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ในด้านต่าง ๆ และศึกษาแนวทางในป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับวางแผนป้องกันการกระทำผิดซ้ำและเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ทำการวิจัยได้แก่ ปัจจัยในการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดชายต้องโทษจำคุกครั้งที่ 2 ขึ้นไปในคดียาเสพติด ถูกคุมขังอยู่ภายในเรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 1,076 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดชายต้องโทษจำคุกครั้งที่ 2 ขึ้นไปในคดียาเสพติด โดยวิธีการหากลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 292 คน วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบง่าย (Simple Sampling) โดยการนำรายชื่อผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มประชากรจำนวน 1,076 คน มาจัดตารางใส่ลำดับตัวเลข จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างตามระยะช่วงห่างลำดับตัวเลข 3 ลำดับ เริ่มจากลำดับที่ 1 ไปจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 292 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ประเภทของยาเสพติดที่เกี่ยวข้อง ฐานความผิด กำหนดโทษจำคุก และจำนวนครั้งต้องโทษจำคุก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำประกอบด้วย ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านการคบเพื่อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านชุมชนและสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการต้องโทษในครั้งก่อน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - กรกฎาคม 2564 รวมระยะเวลา 6 เดือน

5. ขอบเขตด้านพื้นที่ ภายในพื้นที่เรือนจำกลางอุดรธานี เลขที่ 64 ถนนศรีสุข ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร คือ ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดชายต้องโทษจำคุกครั้งที่ 2 ขึ้นไป คดียาเสพติดในเรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 1,076 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (1973) โดยนำจำนวนประชากรแทนค่าตามสูตรของ จะได้กลุ่มตัวอย่าง 292 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ประเภทของยาเสพติดฐานความผิด กำหนดโทษจำคุก และจำนวนครั้งต้องโทษจำคุก ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ มีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการคบเพื่อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านชุมชนและสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการต้องโทษในครั้งก่อน มีข้อคำถามจำนวน 29 ข้อ โดยใช้มาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้น้ำหนัก 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 เป็นเกณฑ์การวัดระดับความสำคัญของปัจจัยตามหลักการของลิเคอร์ท (Likert, Five Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้โดยเสรี

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ ผศ.ดร.โกศล สอดส่อง และนายเต ฉิมหลวง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Contend Validity) แล้วนำมาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ (Index to item objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง

3. นำแบบสอบถามดังกล่าวที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วไปทดลองจัดเก็บข้อมูล (Try out) กับผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน โดยมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบราค (Cronbach’s alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากวิทยาลัยพิชญบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือรับรองจากวิทยาลัยเสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำกลางอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

3. แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้สุ่มจากประชากรไว้แล้ว พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามได้กรอกแบบสอบถามอย่างอิสระ

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 292 ชุด แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ ใช้ในการศึกษา

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาลงรหัสข้อมูลที่เป็นตัวเลขและนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) นำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ประเภทของยาเสพติด ฐานความผิด กำหนดโทษจำคุก และจำนวนครั้งต้องโทษจำคุก ประกอบตาราง สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

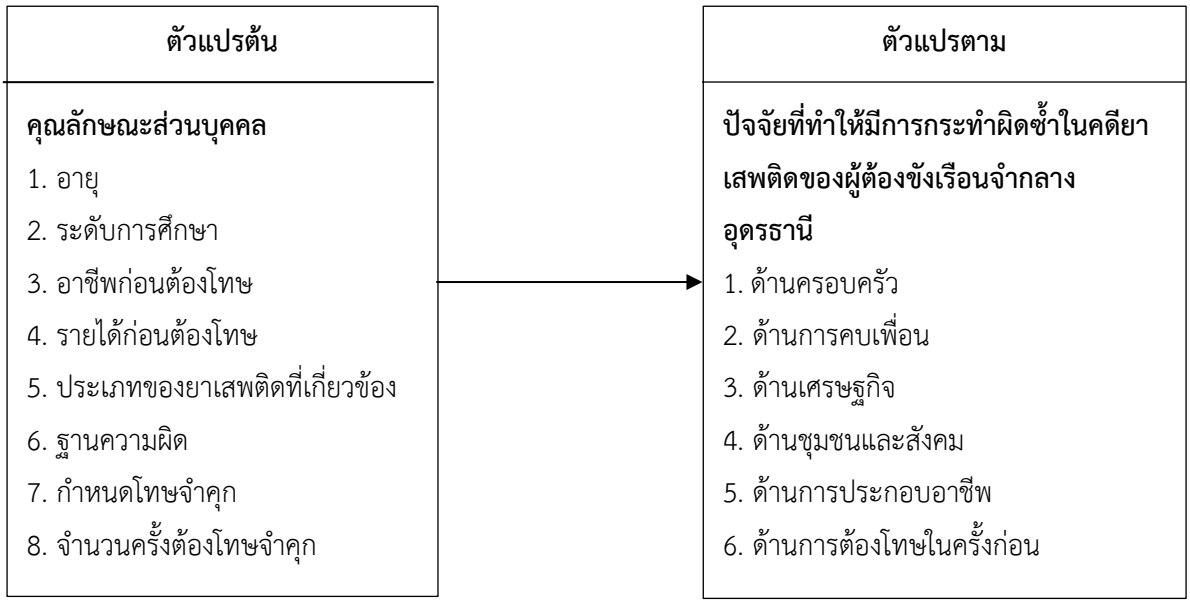
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการคบเพื่อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านชุมชนและสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการต้องโทษในครั้งก่อน ประกอบตาราง สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ประกอบตารางสถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ One-way ANOVA หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี มีวัตถประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด และเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ของผู้ต้องขังที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กรอบแนวคิดดังนี้ ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ประเภทของยาเสพติด ฐานความผิด กำหนดโทษจำคุก และจำนวนครั้งต้องโทษจำคุก (นภา อินธิบาล, 2562 : 74-75) ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการคบเพื่อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านชุมชนและสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการต้องโทษในครั้งก่อน (นุชนาฏ มุกุระ, 2554 : 57)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 42.46 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 43.49 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 51.37 มีรายได้ก่อนต้องโทษต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 31.51 ต้องโทษในคดียาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 84.93 ฐานความผิดครอบครองเพื่อจำหน่าย จำนวน 156 คน

คิดเป็นร้อยละ 53.42 มีกำหนดโทษจำคุก 1 ปีขึ้นไปถึง 5 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 และส่วนใหญ่จำคุกครั้งที่ 2 จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 78.76

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวม

ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านครอบครัว	3.63	0.67	มาก	2
2. ด้านการคบเพื่อน	2.87	0.57	ปานกลาง	6
3. ด้านเศรษฐกิจ	3.99	0.85	มาก	1
4. ด้านชุมชนและสังคม	3.21	0.72	ปานกลาง	4
5. ด้านการประกอบอาชีพ	3.11	0.63	ปานกลาง	5
6. ด้านการต้องโทษในครั้งก่อน	3.26	0.70	ปานกลาง	3
รวม	**3.34**	**0.38**	**ปานกลาง**	

2. ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.34, S.D.= 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D.= 0.85) รองลงมาคือ ด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63, S.D.= 0.67) ด้านการต้องโทษในครั้งก่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.26, S.D.= 0.70) ด้านชุมชนและสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.21, S.D.= 0.72) ด้านการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.11, S.D.= 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านการคบเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.87, S.D.= 0.57)

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประกอบอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคบเพื่อนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้ต้องขังที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้ต้องขังที่มีรายได้ก่อนต้องโทษต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.5 ผู้ต้องขังที่มีประเภทของยาเสพติดต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี โดยพบว่ามีผู้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 เรือนจำควรฝึกวิชาชีพที่ผู้ต้องขังสามารถนำออกไปประกอบอาชีพได้จริง เพราะไม่เช่นนั้นจะไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ

4.2 ควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านเกษตรกรรรม ซึ่งจะสอดคล้องการวิถีชีวิตในชุมชนและสังคมมากขึ้น เช่น การขยายพันธุ์พืช การทำปุ๋ยอินทรี เป็นต้น

4.3 ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด รวมถึงกฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

4.4 ควรแนะแนวทางในการอยู่ร่วมกับสังคมภายหลังจากพ้นโทษ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานีผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.34, S.D.= 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D.= 0.85) รองลงมาคือด้านครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63, S.D.= 0.67) อิทธิพลของปัจจัยด้านครอบครัว ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งหนึ่งของจังหวัด แม่ฮ่องสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่สุดและมี ความสำคัญยิ่งของสังคม เพราะสถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นของ สถาบันทั้งหลายในอดีตก่อนนั้นสถาบันครอบครัว ทำหน้าที่เป็นทั้งสถาบันการศึกษา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการปกครอง หรืออธิบาย ได้ว่าสถาบัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้การศึกษาและความรู้ แต่ในปัจจุบัน

สถาบันการศึกษาและสถาบันเศรษฐกิจ ได้เข้ามามี บทบาทปฏิบัติหน้าที่แทนสถาบันครอบครัวในด้านการให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคม และผลิตเครื่องอุปโภค และบริโภคขึ้นจำหน่ายแก่สมาชิกในสังคม บทบาทในด้านดังกล่าวของสถาบันครอบครัวจึงลดลงไป ปัญหาการ กระทำผิดต่างๆ สถาบันครอบครัวจึงมีเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดปัญหานั้นๆ ซึ่งเมื่อประสบปัญหาคน ในครอบครัวไม่ช่วยหาแนว ทางแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกต้อง ไม่เคยให้ความช่วยเหลือกำลังใจ ซึ่งเกิดจากการไม่มี ความผูกพันกับครอบครัวและญาติพี่น้อง คนในครอบครัวไม่มีความเข้าใจ สนใจ และเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จึง ทำให้เมื่อจะทำในสิ่งที่ผิดจะไม่เคยนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัวเป็นลำดับแรก โดยสิ่งเหล่านี้เกิดจาก การขัดแย้ง/โต้แย้ง กับบิดา-มารดา หรือ ผู้ปกครอง ทำให้มีความรู้สึกขาดความอบอุ่นจากครอบครัว คิดว่าพ่อแม่ รักลูกทุกคนไม่เท่ากัน จึงเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ อิทธิพลของปัจจัยด้าน ครอบครัว ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับ (นุชนาฏ มุกุระ, 2554 : 57) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังดังกล่าว มาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ทั้งด้านครอบครัว สังคม ชุมชน การคบเพื่อน และเศรษฐกิจ คือ ด้านครอบครัว หากครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดการอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ ทำให้ง่ายต่อการถูกชักจูงจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน สามารถอภิปรายตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้ดังนี้

2.1 อายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (นภา อินธิบาล, 2562 : 74-75) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด: กรณีศึกษาเรือนจำกลางชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล อายุ ไม่มีสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด: กรณีศึกษาในเรือนจำกลางชลบุรี และยังสอดคล้องการศึกษาของ (วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ, 2552: 89) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกัน มีการกระทำความผิดซ้ำไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องขังทุกช่วงอายุมีการกระทำผิดซ้ำที่ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีทั้งในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ผู้ใช้แรงงาน ที่เป็นกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ จึงทำให้ทุกช่วงอายุมีโอกาสที่จะเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ และจากศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.46 รองลงมาคือช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.33 ซึ่งตามกฎหมายได้มีการกำหนดอายุของบุคคลที่กระทำผิดแล้วเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและถูกส่งเข้าควบคุมตัวในเรือนจำต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป ดังนั้น เมื่อกระทำผิดครั้งแรกในช่วงอายุ

18-20 ปี ศาลอาจใช้ดุลพินิจลดโทษให้ ทำให้ระยะเวลาต้องโทษจำคุกน้อยลง และพ้นโทษตามกำหนดในครั้งแรกเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (วัชริศพล มนต์มณีรัตน์, 2555 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลที่กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า การกระทำผิดครั้งแรกอยู่ระหว่างอายุ 15-20 ปี ในคดียาเสพติด แสดงให้เห็นว่า การกระทำผิดครั้งแรกจะอยู่ในช่วงต่ำกว่า 21 ปี และมีการกระผิดซ้ำในช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

2.2. ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคบเพื่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ (วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ, 2552 : 89) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังพบว่า ระดับการศึกษา มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาอาจเนื่องมาจาก วุฒิการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต คือใช้ในการสมัครงานเข้าทำงานเพื่อให้มีรายได้เข้ามาเลี้ยงตนเองและครอบครัว หากผู้ต้องขังมีการศึกษาต่ำกว่าที่กำหนดก็ไม่สามารถสมัครเข้าทำงานที่เงินเดือนสูง ๆ ได้ หรือหากมีระดับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น แต่มีคู่แข่งในการสมัครเข้าทำงานจำนวนมากทำให้โอกาสในการได้งานเงินเดือนสูง ๆ ก็น้อยเช่นกัน ทำให้ต้องมาสมัครงานในตำแหน่งที่ต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่ตนมี ดังนั้นโอกาสในการกระทำผิดซ้ำจึงไม่แตกต่างกัน และจากศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.49 รองลงมาคือระดับมัธยมต้น คิดเป็น ร้อยละ 33.91 ทำให้มีโอกาสกระทำผิดได้ง่าย

2.3 อาชีพก่อนต้องโทษ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ, 2552 : 89) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอาชีพก่อนต้องโทษแตกต่างกันมีการกระทำความผิดซ้ำไม่แตกต่าง อาจเนื่องมาจาก ผู้ต้องขังทุกอาชีพเข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของยาเสพติด ว่าสามารถช่วยให้ทำงานได้ดีขึ้น มีความอดทนมากขึ้น สามารถคลายความเครียดได้ รวมถึงกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่เข้าใจว่าเมื่อเสพแล้วคิดว่าจะช่วยทำให้อ่านหนังสือได้มากและความจำดีขึ้น จนเกิดการติดยาเสพติดในที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีของ นภา อินธิบาล (2562 : 74-75) ได้กล่าวว่านักเรียนที่ใกล้สอบซึ่งเข้าใจผิดคิดว่าจะช่วยทำให้อ่านหนังสือได้มากและความจำดีขึ้นนั้นไม่เป็นความจริงเพราะรายที่เสพเข้าไปจะเข้าทำนองยิ่งอ่านยิ่งลืม สอดคล้องกับทฤษฎีของ บุรฉัตร จันทร์แดง (2560 : 1) ได้กล่าวว่า กลุ่มผู้เสพมีการแพร่ระบาดขยายฐานจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้ขับรถยนต์ และเกษตรกร ไปสู่กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เยาวชน และเด็ก ทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียพลเมืองไปเป็นจำนวนมากเพราะยาเสพติดได้ทำลายทั้งสุขภาพและอนาคต

2.4 รายได้ก่อนต้องโทษ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีรายได้ก่อนต้องโทษต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (นุชนาฏ มุกุระ, 2554 : 57) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ก่อนต้องโทษ มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำ อาจเนื่องมาจาก รายได้เป็นกำหนดกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด เช่น กลุ่มผู้ต้องขังที่ยากจน ไม่มีรายได้ หรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย จึงทำให้เป็นได้ทั้งผู้เสพและจำหน่าย โดยการรับยาเสพติดจากกลุ่มเพื่อน หรือผู้ค้ารายใหญ่ แล้วนำมาจำหน่ายต่อเพื่อให้ได้ส่วนแบ่งที่เป็นเงินจากการจำหน่ายยานั้น หรือเพื่อให้ได้ส่วนแบ่งที่เป็นยาเสพติดแล้วนำมาเสพ แต่ในส่วนของผู้ที่มีรายได้สูง อาจเป็นกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ ที่ส่งต่อยาเสพติดให้ผู้ค้ารายย่อยไปจำหน่าย โดยที่ตนแค่มีหน้าที่คอยสั่งการไม่ต้องไปสัมผัสกับยาเสพติดโดยตรง และอีกประเด็นหนึ่งคือผู้มีรายได้สูงอาจเป็นเพียงผู้เสพ คือสามารถมีเงินซื้อยาเสพติดมาเสพเองได้โดยง่าย จึงทำให้ผู้ที่มีรายได้ต่างกันมีโอกาสที่จะกระทำผิดได้ไม่แตกต่างกัน

2.5 ประเภทของยาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีประเภทของยาเสพติดต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันยาเสพติดมีหลายหลายชนิด มีการแพร่ระบาดทั้งในพื้นที่ชนบท หมู่บ้าน และชุมชนเมืองยาเสพติดที่สามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูกคือ ประเภทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดรายใหม่จึงใช้เพื่อเป็นการทดลองเสพ เนื่องจากมีราคาถูกและหาได้ง่าย เมื่อเสพจนเกิดความเคยชินและร่างกายจะไม่ตอบสนองต่อยาเสพติดประเภทยาบ้า จึงต้องใช้ปริมาณที่สูงขึ้นหรือค้นหายาเสพติดตัวใหม่ที่มีฤทธิ์แรง หรืออาจใช้ยาเสพติดตัวอื่นร่วมกับประเภทยาบ้า เช่น ยาไอซ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด ได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่า ยาหรือสารเคมีใดก็ตามที่เมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ก่อให้เกิดเป็นพิษเรื้อรัง ซึ่งจะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและสังคม ทั้งจะทำให้ผู้เสพแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ คือมีความต้องการที่จะเสพยาชนิดนั้น ๆ ต่อเนื่องไป มีความต้องการเพิ่มปริมาณยามากขึ้น และมีภาวะเป็นการติดยา และอยากเสพยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กระทำผิดประเภทเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) คิดเป็นร้อยละ 84.93 อาจเนื่องมาจาก ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีโอกาสเข้าถึงยาบ้าได้ง่ายกว่ายาเสพติดประเภทอื่น เนื่องจากมีราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย

2.6 ฐานความผิด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีฐานความผิดต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และจากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีฐานความผิดครอบครองเพื่อจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 53.42 อาจเนื่องมาจาก การกระทำผิดของผู้ต้องขังมีความเกี่ยวข้องกันทั้งการเสพ ครอบครอง จำหน่าย และผลิต นำเข้า ส่งออก เพราะผู้ต้องขังบางรายเมื่อถูกตำรวจจับฐานครอบครองยาเสพติด แต่เมื่อตรวจปัสสาวะกลับพบสารเสพติดในร่างกาย ทำให้ผู้ต้องขังมีฐานความผิดเพิ่มขึ้น หรือในกรณีความที่มีการซื้อยาเสพติดมาเพื่อเสพเท่านั้นในปริมาณมาก แต่กฎหมายได้บัญญัติว่าหากมี

ปริมาณเกินจำนวนที่กำหนดถือว่าเป็นความผิดที่หนักขึ้น เช่น ครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณของยาเสพติดด้วย ทำให้ผู้ต้องขังที่มีฐานความผิดต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำไม่แตกต่างกัน

2.7 กำหนดโทษจำคุก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก กำหนดโทษจำคุกเป็นเพียงผลสุดท้ายที่ศาลตัดสินเมื่อมีการกระทำความผิด ยกตัวอย่าง ผู้ต้องขังที่มีฐานะยากจน ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย จึงได้รับจ้างขนส่งยาเสพติดให้กับผู้ค้ารายใหญ่หรือนายทุนที่มีปริมาณมากเพื่อให้ได้รับค่าจ้างที่สูงขึ้น โดยที่ตนเองไม่ได้ใช้หรือเสพยาเสพติดแต่อย่างใด เพียงแค่ต้องการค่าจ้างไปใช้จ่ายดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ผู้ต้องขังอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ค้ารายย่อย รับยาเสพติดจากผู้ค้ารายใหญ่มาจำหน่าย เพื่อให้ได้เงินส่วนแบ่งจากการจำหน่ายยาเสพติดไปใช้จ่ายดำรงชีวิต และได้ส่วนแบ่งยาเสพติดจำนวนหนึ่งไว้เสพ เมื่อทั้งคู่ถูกตำรวจจับกุมจะเห็นได้ว่าปริมาณของกลางที่เป็นยาเสพติด และปริมาณสารบริสุทธิ์ของยาเสพติดมีผลต่อการพิจารราคดี ผู้ต้องขังที่มีปริมาณยาเสพติดมากกว่าหรือมีปริมาณสารบริสุทธิ์มากกว่าย่อมได้รับกำหนดโทษที่สูงกว่าผู้ต้องขังที่มีปริมาณยาเสพติดน้อยกว่าหรือมีปริมาณสารบริสุทธิ์น้อยกว่า แต่ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดเกิดจากต้องการเงินมาใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกต่างกัน จึงมีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำไม่แตกต่างกัน

2.8 จำนวนครั้งต้องโทษจำคุก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งต้องโทษจำคุกต่างกัน มีปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจและด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ, 2552 : 89) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง พบว่า จำนวนครั้งที่จำคุก มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องโทษจำคุกครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 78.76 อาจเนื่องมาจาก ผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุกครั้งที่ 2 มีระยะเวลาพ้นโทษจากเรือนจำไปยังไม่นานและมีแรงสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมภายนอกหลายอย่างทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้ สอดคล้องกับทฤษฎีของสำนักวิจัยและพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา (2549 : 10) การกระทำผิดซ้ำอาจเกิดจากปัจจัยทางสังคม เช่น การยอมรับของสังคม ถ้าสังคมไม่ยอมรับและบีบคั้นผู้พ้นโทษ หรือผู้ถูกคุมประพฤติก็จะกลับไปคบหาสมาคมกับพวกเดียวกันและกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านครอบครัวอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ต้องขังมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ไม่มีอาชีพการงานที่มั่นคง ทำให้มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ ดังนั้น ควรมีการฝึกอาชีพให้ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังหรือหลากหลายสาขาอาชีพมากขึ้น เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงภายหลังพ้นโทษ และควรมีการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพแก่ผู้พ้นโทษ เพื่อให้เขาสามารถเริ่มต้นประกอบอาชีพใหม่ได้ ในส่วนด้านครอบครัว ควรมีการจัดอบรมปรับทัศนคติของผู้ต้องขังเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อครอบครัว และจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้มีความรักความเข้าใจกันมากขึ้น

1.2 จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อายุ 21-30 ปี และจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักถือว่าต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อเทียบกับตลาดแรงงานในปัจจุบันนั้น โดยส่วนมากนายจ้างได้กำหนดคุณสมบัติการรับสมัครพนักงานเข้าทำงาน วุฒิการศึกษาขั้นต่ำคือจบมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ดังนั้น ควรมีนโยบายให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น อย่างน้อยควรจบการศึกษาภาคบังคับหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับผู้ต้องขังสามารถสมัครงานกับนายจ้างได้ และมีงานที่มั่นคงสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ต่อไป

1.3 จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่พบปัญหาภายหลังพ้นโทษคือ ไม่มีตำแหน่งงานว่างรองรับ และหากต้องการประกอบอาชีพอิสระกลับไม่มีทุนประกอบอาชีพ จึงทำให้ไม่มีรายได้ ดังนั้น เรือนจำควรจัดให้มีศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ โดยจัดตั้งขึ้นทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้รับการช่วยเหลือรวดเร็วมากขึ้น ทั้งในด้านตำแหน่งงานว่าง และความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำของตัวแปรอื่น ๆ ที่จะทำให้มีผลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด เช่น ตัวแปรทางจิตวิทยา การปรับตัวเมื่อออกสู่สังคม ฯลฯ

2.2 ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงในเชิงลึกได้มากขึ้น

2.3 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางสังคมของภาครัฐต่อการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

เอกสารอ้างอิง

บุรฉัตร จันทร์แดง และคณะ. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง.* วิทยานิพนธ์คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นัทธี จิตสว่าง. (ม.ป.ป.). *หลักทัณฑวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบราชทัณฑ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์.

นภา อินธิบาล.(2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด: กรณีศึกษาเรือนจำ กลางชลบุรี.* วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบรูพา.

นุชนาฏ มุกุระ. (2554) . *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่.* การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัชริศพล มนต์มณีรัตน์.(2555). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลที่กระทาผิดซ้าในคดียาเสพติด.* เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถานบันวิชาการป้องกันประเทศ.

วีระชัย เหล่าลงอินทร์ และคณะ .(2552). *การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม.* วิทยานิพนธ์คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์

Enhancement of Scientific Creativity Thinking of Grade 8 Students Using STEM Education with Social Media

จตุรภัทร มาศโสภา,
ธารทิพย์ ขุนทอง และ อภิชาติ สังข์ทอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
Chaturapat Massopha,
Thanthip Kunthong and Apichart Sungthong
RajabhatRajanagarindra University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Massopha@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเกษมพิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่มีปัญหาความสามารถความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 12 คนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 10 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน หลังจบวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน หลังจบวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เหลือจำนวน 2 คน

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; สะเต็มศึกษา; สื่อสังคมออนไลน์

---

* วันที่รับบทความ: 7 ตุลาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 14 ตุลาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 16 ตุลาคม 2564
Received: October 7, 2021; Revised: October 14, 2021; Accepted: October 16, 2021

Abstracts

The objectives of this study aims 1) To develop scientific creativity thinking of grade 8 students 2) to develop the students' learning achievement of grade 8 gtudents using STEM education with social media. The target group in this study grade 8 students class 1 Kasemphithaya school semester 2 attending of academic year 2020 consisted of 12 students who has a scientific creativity thinking problem and 10 student with achievement problem. The research instrument were 6 lesson plans, achievement test, scientific creativity thinking test. The data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation.

The results of research found that: 1) The scientific reativity thinking of target group not pass the 70 percent criteria was 12 student before use the STEM education with social media. The second spiral was finished, scientific creativity thinking increased. The students who has not pass the 70 percent criteria was 3 students. 2) The achievement of target group not pass the 70 percent criteria was 10 student before use STEM education with Social Media. The second spiral was finished, the achievement increase. The amount of students who has not pass the 70 percent criteria was 2 students.

Keywords: Learning achievement; Scientific Creativity Thinking STEM Education; Social Media

บทนำ

โลกปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลง ระบบการศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก ทำให้ทุกประเทศต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้โรงเรียนจำเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว ให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และตระหนักรู้สิ่งต่างๆได้ทั่วโลก ให้ผู้เรียนสามารถคิดสิ่งต่างๆได้ด้วยตัวเอง มีทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และทักษะภายในตัวบุคคล เน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองและทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงานและเป็นพลเมืองที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 (Tuntirojanawong, 2019 : 2843) ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีความทันสมัยและก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องมีการยกระดับการพัฒนาการศึกษา สื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากล มีการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการสร้างนวัตกรรมใหม่ โดยจะต้องเปลี่ยนแนวคิดจากการเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีมาเป็นผู้สร้างเทคโนโลยีแทน ซึ่งการที่จะเปลี่ยนแปลงการศึกษาจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผลรู้จักหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดและสามารถหาแนวทางแก้ไขได้ จึงเป็นที่มาของการนำเอาการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษาเข้ามาบูรณาการกับการเรียนการสอน เพื่อในสอดรับกับแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาของผู้เรียน (Chamrat, 2018 : 13)

สะเต็มศึกษา เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ เป็นการหลอมรวมกับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการใน 4 สหวิทยาการ ได้แก่ วิทยาศาสตร์วิศวกรรมเทคโนโลยีและคณิตศาสตร์โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ทักษะชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้องค์ความรู้และทักษะกระบวนการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการทำงานดังนั้นในการที่จะสร้างกำลังคน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความสามารถให้การพัฒนาประเทศหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มุ่งแก้ไขปัญหาที่พบเห็นในชีวิตจริง เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ทักษะชีวิต การสร้างสรรค์และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในอนาคตการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนคิดและลงมือทำแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเพื่อให้ได้ใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะ การแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสารซึ่งทักษะดังกล่าวนี้เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมที่สัมพันธ์กับความเป็นจริง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้จากบริบทที่เป็นจริง (Polyiem, 2018 : 122) สะเต็มศึกษา (STEM education) นั้นจำเป็นจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ร่วมกับความรู้ ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จะเรียกว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ (scientific creativity) ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก (Lin, Hu, Adey & Shen, 2003 : 143) การพัฒนากำลังคนให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงมีส่วนสำคัญมากในการพัฒนาประเทศ และการคิดค้นนวัตกรรมมีก็ส่วนสำคัญในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นแล้วการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถเอาความคิดนั้นไปต่อยอดเป็นนวัตกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เพราะความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์มีการใช้วิธีการหรือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา แต่สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังขาดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ให้แก่นักเรียน ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนที่ให้เป็นยาวชนยุคใหม่ในยุคดิจิทัลได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม (Tuntirojanawong, 2019 : 2854) ดังนั้น

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ถือว่ามีบทบาทในการเรียนการสอน และเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศให้กับนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เรียนรู้ร่วมกันทำงาน และสามารถแบ่งปันความรู้และผลงานไปได้ทั่วโลกโดยการใช้สื่อออนไลน์สามารถเกิดขึ้นได้ในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม ความสนใจของนักเรียน ความจำเป็นและความชอบของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Debby & Virginia, 2004 : 3) ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ขึ้นในโรงเรียน

จากการสังเกตห้องเรียนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีปัญหาคือไม่มีความสนใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ ไม่ชอบคิดแก้ปัญหา ไม่กล้าแสดงออกทางความคิด ไม่สามารถให้เหตุผลในสิ่งที่ตัวเองตอบได้และขาดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนเกิดปัญหาทางการเรียน นักเรียนจะไม่สามารถแก้ปัญหาหรือตอบปัญหาระหว่างที่เรียนได้ นักเรียนไม่กล้าแสดงออกทางความคิด ไม่ซักถามครูระหว่างที่สงสัยในคาบเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดและยังทำให้บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนขาดหายไป จากพฤติกรรมดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางด้านความคิดของนักเรียน ที่ขาดความกล้าคิด ขาดความสร้างสรรค์ในการคิด เพื่อยืนยันสมมติฐานจึงได้ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ นำไปทำการทดสอบกับนักเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนที่ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์มีเกณฑ์อยู่ในระดับปรับปรุง เป็นจำนวน 12 คน ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดริเริ่ม (Originality) โดยนักเรียนต้องใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตอบคำถามด้วยและทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็นจำนวน 10 คน จากปัญหาด้านความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทำให้ผู้วิจัยมุ่งที่จะแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้นักเรียนมีพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น และกล้าแสดงออกทางความคิด การทดลอง และการนำเสนองาน และเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยใช้รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. **กลุ่มเป้าหมาย**

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน โรงเรียนเกษมพิทยาได้มาแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 6 แผน ใช้เวลาทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง ประกอบด้วยการหาคุณภาพดังนี้

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ที่ผ่านการหาคุณภาพ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีจำนวน 3 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 9 ชั่วโมงประกอบด้วยเรื่อง โครงสร้างของโลก เรื่องการเปลี่ยนแปลงของโลก เรื่องกระบวนการเกิดดินและสมบัติของดิน มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพอยู่ที่ 4.23 , 4.21, 4.26 ตามลำดับซึ่งหมายถึงแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพดี

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านการหาคุณภาพ ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีจำนวน 3 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 9 ชั่วโมง ประกอบด้วยเรื่องการแบ่งชั้นดินและการปรับปรุงคุณภาพของดินเรื่องแหล่งน้ำ เรื่องการใช้ประโยชน์และภัยพิบัติจากน้ำ มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพ 4.52, 4.54 ,4.54 ตามลำดับซึ่งหมายถึงแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพดีมาก

2.2 แบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ชนิดได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งผ่านการหาคุณภาพและมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 โดยใช้กับผู้เรียนวงรอบปฏิบัติการละ 2 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบบรรยายตามองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณสมบัติ ประกอบด้วย ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม 2) ด้านผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้สร้างผลิตภัณฑ์ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ และการตั้งปัญหาทางวิทยาศาสตร์ 3) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การคิดอย่างมีเหตุผล และจินตนาการ

2.2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งผ่านการหาคุณภาพและมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือกวงรอบปฏิบัติการละ 20 ข้อ ใช้วัดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการซ้ำ ตามวงจร ทั้งหมด 2 วงจรปฏิบัติการ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สะท้อนผล วางแผน อภิปราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน

1. ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และจึงใช้เครื่องมือวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีผู้เชี่ยวชาญสร้างไว้ของ Office of the Civil Service Commission (2016 : 1-158) ทดสอบกับนักเรียนเพื่อเป็นการยืนยันสมมติฐาน ผลปรากฏว่ามีนักเรียนที่มีปัญหาด้านความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์อยู่ระดับควรปรับปรุงเป็นจำนวน 12 คนและจากผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลางภาคการศึกษาพบว่ามีนักเรียนที่มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 10 คน

2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำมาใช้วางแผนการจัดการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการวิจัย

3. ดำเนินการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. นำไปขอคำปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา พร้อมกับขอข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. ตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 18 ชั่วโมง กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาในวงจรปฏิบัติการที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 แผน เวลา 9 ชั่วโมงและในวงจรปฏิบัติการที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 แผน เวลา 9 ชั่วโมงประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โครงสร้างของโลก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของโลก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กระบวนการเกิดดินและสมบัติของดิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การแบ่งชั้นดินและการปรับปรุงคุณภาพของดิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง แหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์และภัยพิบัติจากน้ำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง เชื้อเพลิงซากดึกดำบรรพ์

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต

1. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ไปทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวงจรปฏิบัติการ

2. นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรปฏิบัติการไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวงจรปฏิบัติการ

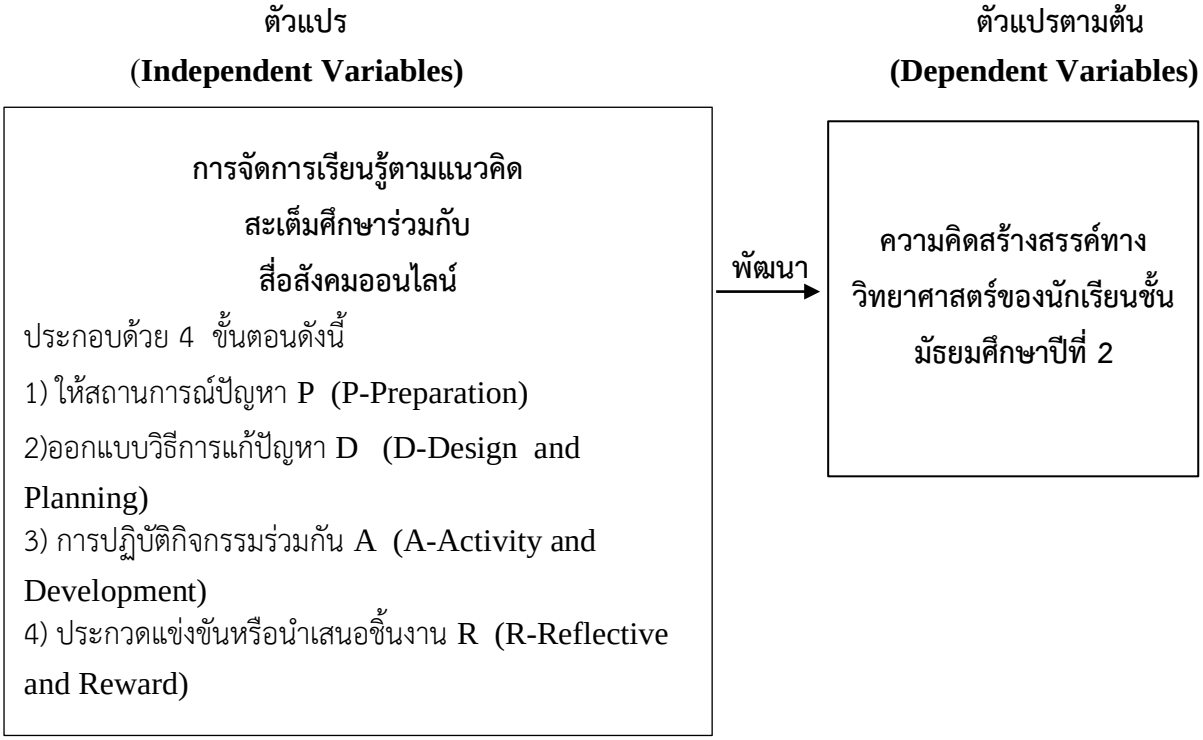
ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ

1. นำคะแนนวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยการใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ผู้วิจัยทำการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ จากการสังเกต วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและผลการปฏิบัติ เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการรอบถัดไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรู้โดยอ้างอิงขั้นตอนการสอนของ Prasertsang (2019 : 383-395) ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

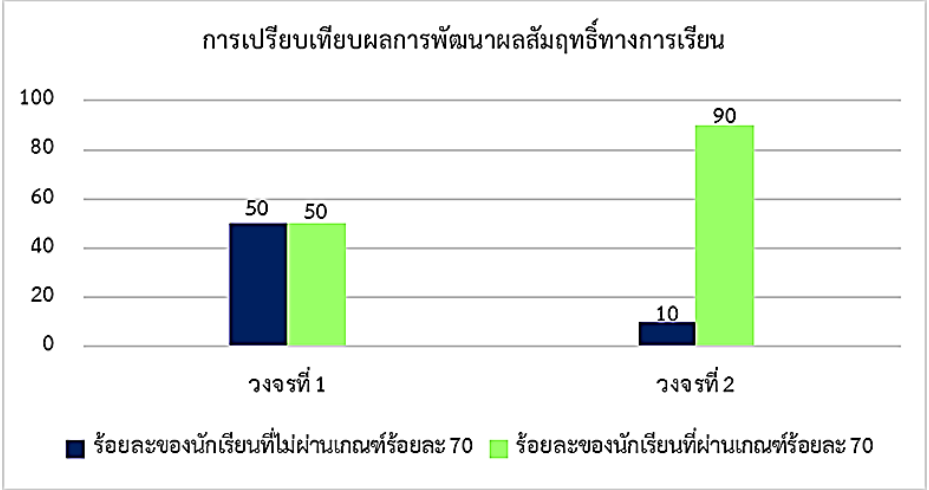
1. การศึกษาปัญหาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1

องค์ประกอบ	วงจรที่	คะแนนเฉลี่ยแต่ละด้าน	รวม 20 คะแนน	
			วงจรที่ 1	วงจรที่ 2
ด้านคุณสมบัติ	1	3.51	12.24	14.01
	2	3.81		
ด้านผลิตภัณฑ์	1	5.86		
	2	6.94		
ด้านกระบวนการ	1	2.87		
	2	3.26		
จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (คน)			**5**	**8**
จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (คน)			**7**	**3**
รวมจำนวนนักเรียน (คน)			**12**	

จากตารางพบว่าเมื่อพิจารณาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่านักเรียนมีแนวโน้มที่มีพัฒนาการที่สูงขึ้น สังเกตจากจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์มีจำนวนลดลงในวงจรปฏิบัติการที่ 2 คือ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 5 คน ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน เทียบกับวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 8 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ผลการวิจัยเป็นดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิการเปรียบเทียบผลพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่าจากการศึกษาพบว่าแนวโน้มของนักเรียนที่มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มีจำนวนลดลง สังเกตได้จากในวงจรปฏิบัติการที่ 1 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเปรียบเทียบพบว่านักเรียนผ่านเกณฑ์มีจำนวนร้อยละ 50 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90 ไม่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 10

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น เพราะเมื่อวิเคราะห์ถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัด เป็นกิจกรรมให้เวลากับนักเรียนได้ศึกษาหาความรู้นอกห้องเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้นจากกิจกรรมที่ครูจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยี ตลอดจนเอกสารประกอบการสอน เป็นลักษณะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลาส่งผลให้นักเรียนมีเน้น สืบค้น วิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การใช้ความรู้บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อใช้ในการสร้างนวัตกรรมกิจกรรมที่ครูสอนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการผสมผสานการออกแบบและ

การสืบค้นร่วมเข้ากับการบูรณาการกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ให้สถานการณ์ปัญหาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะฝึกให้นักเรียนถามคำถามและแก้ปัญหา จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดนอกกรอบมีความความหลากหลายทางด้านความคิด ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีทั้งหมดประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ให้สถานการณ์ปัญหา P (P-Preparation) 2)ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา D (D-Design and Planning) 3) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน A (A-Activity and Development) และ 4. ประกวดแข่งขันหรือนำเสนอชิ้นงาน R (R-Reflective and Reward) โดยครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการออกแบบกิจกรรม หาข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ ที่ทันสมัย สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกันคิดวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา สร้างทางเลือกที่หลากหลายวิธีการหาคำตอบของปัญหาและร่วมนำพาความสำเร็จ มีความกระตือรือร้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจและอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น โดยทั้ง 4 ขั้นทำการบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษาและสอดแทรกให้นักเรียนได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารและถามข้อซักถามรวมถึงครูใช้สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นผ่านสื่อออนไลน์ในการสร้างประเด็นปัญหาเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ (Prasertsang, 2019 : 383-395) สอดคล้องกับผลการวิจัยของงานวิจัยของ Taimaung, Thongsorn & Sirisawat (2019 : 23-33) ได้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jitrach & Tanunchaibutra (2020 : 797-890) ที่ได้มีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาแบบ 6 E Learning ร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในรายวิชาชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคิดมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไวและนักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาทำให้นักเรียนสนใจเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นมากขึ้น รู้สึกท้าทายในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะความรู้ ที่เกิดขึ้นแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดูได้จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นที่ซึ่งผลของการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยมีการบูรณาการกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม (Engineering

design) เข้าไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และมุ่งเน้นให้นักเรียนออกแบบและสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้นักเรียนยังมีการใช้สื่อออนไลน์ในการสำรวจ ตรวจสอบ ค้นหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทำให้นักเรียนส่งผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในด้านทักษะการคิดอย่างครบถ้วน และนักเรียนสามารถขยายความรู้ที่มีได้อย่างดีจากการออกแบบและสร้างนวัตกรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Konechaiyaphum, P, Srikunlaya,S & Rakrai ,W.(2017 : 466- 484) ที่ได้มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นเนื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและออกแบบชิ้นงานเพื่อแก้ไขปัญหา ทำให้นันเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Insupan & Nuangchalerm (2020 : 162-170) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาในการค้นหาข้อมูล ออกแบบ และสร้างชิ้นงานจากสถานการณ์ปัญหาจึงท าให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านการประดิษฐ์ชิ้นงาน

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาในข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ โดยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการออกแบบและประดิษฐ์นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการบูรณาการ การออกแบบเพื่อช่วยส่งเสริมนักเรียนในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังสามารถช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียน โดยให้นักเรียนได้ใช้แนวความคิดหลักที่สืบค้นหรือเรียนรู้มาบูรณาการเข้ากับแนวความคิดหลักทางวิศวกรรมในการออกแบบเพื่อประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ และเพื่อทำการตัดสินใจในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำแผนการสอนไปใช้ครูควรศึกษาบริบททางสังคมของผู้เรียนแล้วกำหนดปัญหาเชิงสถานการณ์ให้ศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่เกิดในสังคมปัจจุบันซึ้งจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ก่อนการสอนครูควรวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อม ครูต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการสำรวจค้นคว้าจากสื่อต่าง ๆ เพื่อสำรวจประเด็นใดที่น่าสนใจและเหมาะสมกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ที่ต้องสอน เป็นประเด็นปัญหาที่ใกล้ตัวของผู้เรียน ต้องเป็นประเด็นที่มีข้อมูลที่เพียงพอสามารถให้ผู้เรียนหาข้อมูลได้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในความสนใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์

2. ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ในการพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนเพื่อที่จะเป็นอีกแนวทางในการแก้ปัญหาทางการเรียนของผู้เรียนได้หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Chamrat, S. (2018). The Definition of STEM and Key Features of STEM Education Learning Activity. *Journal STOU Education*. 10 (2),13–34. [in Thai]

Debby,A. C,.& Virginia, J. M,. (2004). The 6E Learning Model The “E-search” add A Modern Component to the Popular 5-E Learning Model. *Online*. Retrieved June 6 2019. Available from :https://www.scribd.com/doc/289992866/6e-learning-model

Insupan, R,. & Nuangchalerm, P. (2020). A Development of Scientific Creativity Thinking and Learning Achievemen to Mathayomsuksa 4 Students Through Inquiry-based STEM Learning. *Journal of Yala Rajabhat University*. 15 (2), 162-170. [in Thai]

Jitrach, C., & Tanunchaibutra, P. (2020) . The Development of Problem Solving Ability and Creative Thinking Using STEM-6 E Learning with Social Media in Biology of 1 0 Grade Students. In Prof. Dr. Surasakdi Wongratanacheewin, *The 21 st National Graduate Research Conference 2020*, Khon Kaen University, Thailand. [in Thai]

Konechaiyaphum, P, Srikunlaya,S & Rakrai ,W.(2017). A Development of Activity-based Learning with the STEM Education on the Photosynthesis Issue to Promote Students Learning Achievements and System Sthinking Abilities. *European Journal of Education Studies*, 3 (4), 466- 484.

Lin, C., Hu, W., Adey, P., & Shen, J. (2003). The Influence of CASE on Scientific Creativity. *Journal Research in Science Education*, 33 (2), 143–162.

Office of the Civil Service Commission. (2016) . E-book creative thinking. *Online.* Retrieved June 6 2019. Available from : https://www.ocsc.go.th/sites/default/ files/document/ocsc-2017-eb13.pdf. [in Thai]

Prasertsang, P.(2019). Stem Education Activity Design for Creative Problem-Solving Skills of Secondary School Students. *Prae-wa Kalasin Journal of Kalasin University*. 6 (3). 383-395. [in Thai]

Polyiem, T. (2018). STEM Education: Introduction to Integrated Classroom. *Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University*, 5 (2), 122-135. [in Thai]

Taimaung, S.,Thongsorn,P. & Sirisawat,C.(2019). The Development of Science Learning Activity Package by Applying The STEM Education Concept to Develop the Creativity and Scientific Mind for Grade Eight Students. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal*,14 (2),23-33.[in Thai]

Tuntirojanawong, S. (2019). A Direction of Educational Management in the 21st Century. *Journal Silpakorn University*, 10 (2), 2843-2854. [in Thai]

กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม

Strategy on Managementof Pak Nam PhoGoddess and Godfather of Parade For Tradition of Mueang Nakhon Sawan District in Nakhon Sawan Province by the ConciliationVirtues

รัฐพล ต่วนชะเอม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Rathapon Tuanchaem
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
E-mail : roomnu1234@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ 2) การบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม 3) นำเสนอกลยุทธ์ในการบริหารจัดการจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ในเชิงเอกสาร และใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 40 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ คือ คณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (เถ่านั้ง) อยู่ในวาระเพียง 1 ปี ทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง และปัญหาในด้านกระบวนการในการบริหารจัดการ 2) กระบวนการในการบริหารจัดการ ของคณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ บริหารโดยการมีส่วนร่วมของคณะทำงานทุกฝ่ายซึ่งเกิดจากความสามัคคีในการทำงานร่วมกันแสดงแนวคิดและวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดงานด้วยการบูรณาการระหว่างภาคีเครือข่าย การช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยสนับสนุนงบประมาณในการจัดงานฯ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า หลักธรรมที่แฝงไว้ในกิจกรรมดังกล่าว เป็นหลักธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันนั้นก็คือหลักสาราณียธรรม3) กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลสำคัญโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ คือ SWOT Analysis และ TOWS Matrix ในการพัฒนาการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ให้สามารถส่งเสริมและ ต่อยอดการท่องเที่ยวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้มิติทางศาสนาและวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงสู่ความเป็นเลิศ

* วันที่รับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 26 พฤศจิกายน 2564
Received: November 15, 2021; Revised: November 25, 2021; Accepted: November 26, 2021

คำสำคัญ : กลยุทธ์; การบริหารจัดการ; งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

Abstracts

The objectives of this research were : 1) to investigate the current state of problems and roadblocks in the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho Parade Festival's management. 2) to examine how the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho Parade Tradition is managed in accordance with Saranee Dhamma teachings. 3) to propose conciliation-based techniques for administering the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho parade tradition; qualities for fraternal living. This investigation is being conducted. Utilize data collection techniques to conduct qualitative research. An in-depth interview with 40 important informants.

The findings revealed that : 1) The state of challenges and impediments in the management of the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho Parade Festival, especially the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho Parade (Thao Nang), is in a one-year term, resulting in inconsistent administration. 2) According to Saranee Dharma, the organizing committee Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho Parade's management service procedure was discovered to be ineffective. It is handled by the participation of all working groups, which emerge from a shared desire to collaborate, express ideas, and publicize the event. The network partners are linked together. Mutual help exists. by contributing to the budget for the event sale of items to raise funds for the foundation. The principle of cohabitation, that is, states of conciliation; virtues for fraternal living, is hidden in the foregoing actions. 3) Management strategies for the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho Parade Festival based on the saranee concept To construct the Chao Pho-Chao Mae Pak Nam Pho parade custom, the researcher used SWOT Analysis and TOWS Matrix to examine critical data. must be able to promote and expand tourism in order to achieve long-term development By connecting to greatness through religious and cultural dimensions.

Keywords : Strategy; Management; Pak Nam Pho Goddess Godfather Parade Tradition Mueang

บทนำ

สังคมไทย เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนานมีเอกลักษณ์ของตัวเองซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป เช่น ภาคเหนือ จะมีประเพณียี่เป็ง ประเพณีทานขันข้าว ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ประเพณีปอยส่างลอง ประเพณีฟ้อนผีปู่ย่า เป็นต้น ภาคกลางจะมีประเพณีตักบาตรดอกไม้ ประเพณีกวนข้าวทิพย์ ประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณี ทำขวัญข้าว ประเพณีกำฟ้า ประเพณีโยนบัว เป็นต้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีประเพณี แห่ผีตาโขน ประเพณีแห่นางแมว (พิธีขอฝนของคนอีสาน) ประเพณีบุญเบิกฟ้า ประเพณีบุญผะเหวด ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น ภาคใต้ จะมีประเพณีชักพระ ประเพณีลอยเรือ และประเพณีลอยมาลัย เป็นต้น

นครสวรรค์ เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีความหลากหลายทั้งในเรื่องของประวัติศาสตร์ และ ชาติพันธุ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่สิ่งที่น่าสนใจยิ่งในแผ่นดินนี้ก็คือ การอยู่ร่วมกันของชาติพันธุ์ ที่หลากหลายที่สามารถปรับตัวเข้ากันได้อย่างผสมกลมกลืน (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 29) ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัด

นครสวรรค์ เป็นประเพณีที่เกิดจาก ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ทำให้ได้เห็นถึงวิถีชีวิตหรือแนวปฏิบัติของผู้คนในชุมชน นับเป็นวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่มีรากฐานทางจิตวิญญาณ ความเชื่อ ความศรัทธา อีกทั้งยังสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทางด้านความสามัคคี ไว้ในพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งพิธีกรรมต่างๆ บรรพบุรุษมิได้บันทึกไว้ให้ลูกหลานได้ต่อยอด ส่วนใหญ่เมื่อถึงเวลาก็จะใช้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพิธีกรรมมาประกอบพิธีให้ จึงนับว่าพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ ยังเป็นมุขปาฐะที่จำเป็นต้องอาศัยการบอกกล่าวและจดจำ สืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งปัญหาก็คือยังขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพิธีกรรมต่างๆ ของคนไทยเชื้อสายจีน และข้อมูลการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐว่าได้เข้ามามีบทบาทในการสืบสานและต่อยอดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ให้เป็นที่รู้จักของมวลมนุษยชาติอย่างไรบ้าง (พัชรี ดินฟ้า, 2557 : 52-56)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่าสาเหตุที่ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีน จัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เนื่องจากเกิดโรคระบาด (อหิวาตกโรค) เมื่อปี พ.ศ. 2460–2462 ชาวปากน้ำโพได้รับความเดือนร้อน มีคนตายและคนเจ็บเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุว่าการแพทย์สมัยใหม่ยังไม่แพร่หลาย ชาวบ้านจึงไปพึ่งเทพเจ้าเพื่อช่วยปัดเป่าโรคร้ายให้ โดยพิธีเข้าทรงและเขียนกระดาษยันต์ (ฮู้) เผาใส่น้ำดื่ม/อาบ สามารถรักษาชาวบ้านให้หายจากโรคระบาดได้ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ มีความเชื่อ และเกิดความศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเทพารักษ์ ดังนั้น เมื่อถึงเทศกาลตรุษจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนจึงอันเชิญเจ้าพ่อเทพารักษ์มาแห่รอบตลาดเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัวตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
2. เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพตามหลักสาราณียธรรม
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงในเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์ในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชาชน /นักท่องเที่ยว/คณะกรรมการจัดงานประเพณีฯ/คณะกรรมการมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ /ปราชญ์ชุมชน /ผู้นำชุมชน/หน่วยงานภาคราชการ ภาคเอกชน/ผู้นำทางศาสนา/นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม จำนวน 40 คน/รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะสร้างเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (Interview Form) ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่จะนำ ไปใช้สัมภาษณ์สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการรวบรวมขั้นแรกเมื่อเริ่มทำการวิจัย โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิจัย ช่วยในการกำหนดประเด็นตัวแปร และแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วย

2.2 กำหนดโจทย์หรือประเด็นคำถาม (Question) คือ คำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัย หรือเป็นสิ่งต้องตอบโจทย์ของวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในเชิงพื้นที่หรือประเด็นที่เกี่ยวเนื่องกันที่ส่งผลต่อการสังเคราะห์ตัวแบบของกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม

2.3 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

2.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) จากการวิเคราะห์บริบทกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักสาราณียธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริงในเชิงพื้นที่ ซึ่งจะเป็นฐานข้อมูล ที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวมรวมข้อมูลจากเอกสารขั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ในการวิจัยครั้งนี้จะมีการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา คัมภีร์ ฉบับภาษาไทยหรือภาษาบาลีที่เกี่ยวข้องกับหลักสาราณียธรรมและการเมืองการปกครองในมุมมองของพระพุทธศาสนา

3.2 การเก็บรวมรวมข้อมูลจากเอกสารขั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ในการวิจัยครั้งนี้จะมีการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นทางกฎหมายที่ได้จากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวน วิเคราะห์ และสังเคราะห์

3.3 การเก็บรวมรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจะมีวิธีการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพที่หลากหลายกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของของปรากฏการณ์และสถานการณ์และตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants) ที่จะมีส่วนร่วมในการรังสรรค์การวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ก่อนที่จะเริ่มทำการวิจัย โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิจัยและช่วยในการกำหนดประเด็นและตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมถึงเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมถึงประสบการณ์ในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาดีที่สุดหรือมีความเกี่ยวข้องมากที่สุด

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต (Observation) ในการลงพื้นที่เพื่อไปเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต (Observation) โดยการไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ซึ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) โดยผู้วิจัยจะเฝ้ามองพฤติกรรมของปรากฏการณ์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยไม่เข้าไปร่วมคลุกคลีกับกิจกรรมจะใช้วิธีสังเกตจากแบบแผนการกระทำ สภาพสังคม ตลอดจนแนวคิด ทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์ที่จะเอื้ออำนวย รวมถึงในการสังเกตนั้นผู้วิจัยจะไม่กำหนด เฉพาะเรื่องที่มุ่งจะสังเกตอย่างเดียว แต่จะทำการสังเกตเรื่องต่าง ๆ หรือบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น จึงไม่สามารถกำหนดรูปแบบที่แน่นอนได้และ ไม่ต้องการที่จะให้ผู้ถูกสังเกตรู้สึกถูกรบกวนจากผู้วิจัย

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ แต่จะใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยวิธีการหลักที่ใช้มี 2 วิธี คือ

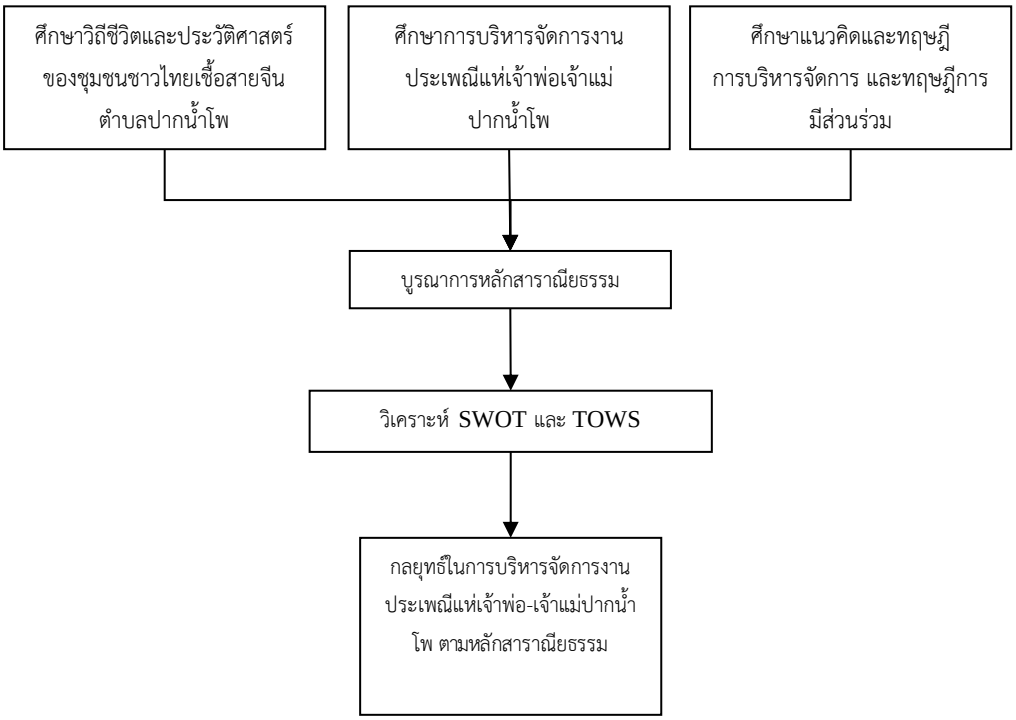
4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) จากกรอบความคิดหรือทฤษฎีที่เพื่อการช่วยวิเคราะห์ข้อมูลได้ลึกซึ้งและสร้างข้อสรุปที่หนักแน่น

4.2 การตีความ (Interpretation) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-

depth Interview) และผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 40 รูป/คน มาสรุปประเด็นเชิงเนื้อหาในภาพรวมโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามข้อคำถาม ในแต่ละตอนของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปแผนภูมิกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อันดับ 1 คือ คณะกรรมการจัดงานอยู่ในวาระเพียง 1 ปี ทำให้แนวคิดและการวางแผน ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ไม่เป็นไปอย่างสากล เพราะคณะกรรมการจัดงานประเพณีฯ (เถ่านั้ง)

แต่ละปีมีแนวคิดในการพัฒนาการจัดงานฯ แตกต่างกัน ปัญหารองลงมาคือ การจัดระเบียบการจราจร และสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ สำหรับนักท่องเที่ยว ปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง คือ กระบวนการในการบริหารจัดการ จัดระเบียบขบวนแห่ต่างๆ ยังเว้นระยะห่างไม่เหมาะสม ริ้วขบวนไม่เป็นระเบียบ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจเท่าที่ควร อาจส่งผลกระทบถึงรายได้ของจังหวัดที่ได้จากการท่องเที่ยว และปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดงานประเพณีให้ยิ่งใหญ่สู่สากล

2. การบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพตามหลักสาราณียธรรม

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักสาราณียธรรม คือ กิจกรรมที่คณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ได้ประชุมปรึกษาหารือและกระจายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการด้านต่างๆ ไปบริหารงานตามแนวคิดที่กรรมการทุกคนได้ร่วมกันเสนอแนวคิดเพื่อให้การจัดงานประสบความสำเร็จ เป็นต้นว่า ความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน (เมตตากายกรรม) การประชาสัมพันธ์การจัดงานโดยกรรมการร่วมกันแสดงแนวคิดและวิธีการเผยแพร่การจัดงานฯ (เมตตาวจีกรรม) ภาคีเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจกันนำสินค้าพื้นถิ่นมาร่วมจำหน่ายในงานฯ (เมตตามโนกรรม) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยสนับสนุนงบประมาณในการจัดงานฯ การประมูลสิ่งของเพื่อนำเงินเข้ามูลนิธิฯ (สาธารณโภคี) ชาวไทย เชื้อสายจีนและประชาชนผู้ศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถือศีล กินเจ ในช่วงการจัดงาน (สีลลามัญญตา) การจัดงานประเพณีแห่เจ้า-พ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นประเพณีที่จัดสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษมาถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ยาวนานกว่า 100 ปี (ทิฏฐิสามัญญตา) เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี และการร่วมแรงร่วมใจกันจัดกิจกรรมจนประสบความสำเร็จ ซึ่งหลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงเป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอ ในยามที่ระลึกถึงกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่ง ใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วย หากสังคมใดต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้น ก็ควรที่จะต้องนำเอาหลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ประการ ไปใช้ตลอดเวลา

3. กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม

จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ ที่ร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยมีคณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (เถ่านั้ง) เป็นผู้บริหารจัดการงานประเพณีฯ และได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งผู้วิจัย ได้ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการ กำหนดกลยุทธ์ โดยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis และ TOWS Matrix ทำให้ได้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม ดังนี้

1. พัฒนามาตรฐานการจัดงาน ประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยใช้อัตลักษณ์ คือ ความเชื่อ ความศรัทธาสู่การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และสร้างการเชื่อมโยง การจัดงานฯ กับอัตลักษณ์ของงานซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในวงการ Startup

2. สร้างความเข้าใจให้กับคณะกรรมการจัดงานฯ ในด้านการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาสนับสนุนการจัดงานฯ โดยไม่มีผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของชุมชน และสร้างความโดดเด่น ของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพให้แตกต่างจากสถานที่อื่น เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว ให้มาเที่ยวงานประเพณีฯ มากขึ้น

3. ใช้อัตลักษณ์ของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ และความสามัคคีของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและเครือข่ายต่างๆเป็นจุดขายเพื่อสร้างความโดดเด่นของการจัดงานฯ และพัฒนากระบวนการจัดแสดงวัฒนธรรมไทย-จีน โดยวางรูปแบบการเคลื่อนของขบวนแห่ทั้งภาคกลางวัน และกลางคืนให้เป็นสากลเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

4. คณะกรรมการจัดงานฯ (เถ่านั้ง) ควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐโดยใช้มิติทางศาสนาและวัฒนธรรมในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อันดับ 1 คือ คณะกรรมการจัดงานอยู่ในวาระเพียง 1 ปี ทำให้แนวคิดและการวางแผน ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ไม่เป็นไปอย่างสากล เพราะคณะกรรมการจัดงานประเพณีฯ (เถ่านั้ง) แต่ละปีมีแนวคิดในการพัฒนาการจัดงานฯ แตกต่างกัน ปัญหารองลงมาคือ การจัดระเบียบการจราจร และสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ สำหรับนักท่องเที่ยว ปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง คือ กระบวนการในการบริหารจัดการ จัดระเบียบขบวนแห่ต่างๆ ยังเว้นระยะห่างไม่เหมาะสม ริ้วขบวนไม่เป็นระเบียบ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจเท่าที่ควร อาจส่งผลกระทบถึงรายได้ของจังหวัดที่ได้จากการท่องเที่ยว และปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดงานประเพณีให้ยิ่งใหญ่สู่สากล สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุชาติ แสงทอง, 2560 : 29) พบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมของคนจีนพบว่า จะมีลักษณะผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อดังกล่าวได้ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในด้านความปลอดภัยจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ได้แก่ ผีวิญญาณ เทวดา เทพเจ้า ฯลฯ เมื่อมนุษย์เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง ปลอดภัยจากอำนาจเหล่านั้น จึงคิดหาเครื่องยึดเหนี่ยวทางเวทมนต์คาถา หรือการบวงสรวง บูชาสิ่งต่างๆ การขอพรจากเทพเจ้าให้บันดาลความสุข ความสมหวังและความสำเร็จ ให้คุ้มครองการเดินทาง การทำมาหากิน การค้าขาย และการ

ประกอบอาชีพต่างๆ และเมื่อเขาเหล่านั้นได้รับความสุข ความสำเร็จในการขอพรต่างๆ ก็จะมีการเซ่นไหว้บวงสรวงบูชา เพื่อขอบคุณ การกระทำดังกล่าวนี้ อาศัยการประกอบพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง และเมื่อมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาต่อเนื่องยาวนานกลายเป็น ขนบธรรมเนียมประเพณีสำหรับครอบครัวหรือกลุ่มคนนั้นๆ

2. การบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพตามหลักสาราณียธรรม

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักสาราณียธรรม คือ กิจกรรมที่คณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ได้ประชุมปรึกษาหารือและกระจายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการด้านต่างๆ ไปบริหารงานตามแนวคิดที่กรรมการทุกคนได้ร่วมกันเสนอแนวคิดเพื่อให้การจัดงานประสบความสำเร็จ เป็นต้นว่า ความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน(เมตตากายกรรม)การประชาสัมพันธ์การจัดงานโดยกรรมการร่วมกันแสดงแนวคิดและวิธีการเผยแพร่การจัดงานฯ (เมตตาวจีกรรม) ภาคีเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจกันนำสินค้าพื้นถิ่นมาร่วมจำหน่ายในงานฯ(เมตตามโนกรรม) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยสนับสนุนงบประมาณในการจัดงานฯ การประมูลสิ่งของเพื่อนำเงินเข้ามูลนิธิฯ (สาธารณโภคี) ชาวไทย เชื้อสายจีนและประชาชนผู้ศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถือศีล กินเจ ในช่วงการจัดงาน(สีลลามัญญตา) การจัดงานประเพณีแห่เจ้า-พ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นประเพณีที่จัดสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษมาถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ยาวนานกว่า 100 ปี (ทิฏฐิสามัญญตา) เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี และการร่วมแรงร่วมใจกันจัดกิจกรรมจนประสบความสำเร็จ ซึ่งหลักสาราณียธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงเป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอ ในยามที่ระลึกถึงกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่ง ใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วย หากสังคมใดต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้น ก็ควรที่จะต้องนำเอาหลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ประการ ไปใช้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนพล วิวัฒน์พาณิชย์, 2553 : 48) พบว่า กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ แบ่งได้ 2 ช่วง คือ ช่วง เตรียมงาน และช่วงเทศกาลในช่วงเตรียมงาน กลุ่มผู้นำในการจัดงาน มีเป้าหมายในการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดงานส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการ เพราะเป็นการพูดคุยกันในที่ประชุมกลุ่มผู้นำในการจัดงาน ต้องการเผยแพร่วัฒนธรรม ของจังหวัดนครสวรรค์ และสร้าง ศรัทธาความเชื่อตลอดจนสืบสานประเพณีต่างๆ ให้คงอยู่ต่อไป

3. กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม

จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ ที่ร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยมีคณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (เถ่านั้ง) เป็นผู้บริหารจัดการงานประเพณีฯ และได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งผู้วิจัย ได้ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดกลยุทธ์ โดยการ

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis และ TOWS Matrix ทำให้ได้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตามหลักสาราณียธรรม ดังนี้

1. พัฒนามาตรฐานการจัดงาน ประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยใช้อัตลักษณ์ คือ ความเชื่อ ความศรัทธาสู่การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และสร้างการเชื่อมโยง การจัดงานฯ กับอัตลักษณ์ของงานซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในวงการ Startup

2. สร้างความเข้าใจให้กับคณะกรรมการจัดงานฯ ในด้านการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาสนับสนุนการจัดงานฯ โดยไม่มีผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของชุมชน และสร้างความโดดเด่นของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพให้แตกต่างจากสถานที่อื่น เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวงานประเพณีฯ มากขึ้น

3. ใช้อัตลักษณ์ของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ และความสามัคคีของ ชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและเครือข่ายต่างๆเป็นจุดขายเพื่อสร้างความโดดเด่นของการจัดงานฯ และพัฒนากระบวนการจัดแสดงวัฒนธรรมไทย-จีน โดยวางรูปแบบการเคลื่อนของขบวนแห่ทั้งภาคกลางวัน และกลางคืนให้เป็นสากลเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

4. คณะกรรมการจัดงานฯ (เถ่านั้ง) ควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้มิติทางศาสนาและวัฒนธรรมในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อภิพันธ์ ภคสกุลวงศ์, 2555 : 83) พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้าใจความหมาย ของ ประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษย์วิทยาได้เก็บข้อมูล ปรากฏการณ์สนามและมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้าใจในความหมายของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1. การสำรวจปัญหา 2. สร้างคู่มือตีความวัฒนธรรมประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ 3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนจากคู่มือ ที่สร้างขึ้นผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การ สร้างความเข้าใจความหมายของประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยการใช้มือ เป็นคู่มือการสร้างกระบวนการเรียนรู้กับเยาวชน ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ยกระดับการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ สู่สากลโดยใช้อัตลักษณ์ภูมิปัญญาวัฒนธรรม และความเชื่อเป็นจุดเด่นที่สร้างความแตกต่างจากที่อื่น

2) ต่อยอดการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพโดยการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มาเพิ่มมูลค่าเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ โดยใช้วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) จัดทำแหล่งเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เช่นพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์สู่ความเป็นเลิศ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชนภาคและภาคประชาสังคม(ไตรภาคี) โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ควรจัดให้มีการประชุมอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน โดยการนำอัตลักษณ์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่นชนชาติไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ มาเป็นตัวกำหนดกระบวนการในการยกระดับการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้า-แม่ปากน้ำโพ เพื่อสืบสานงานประเพณีอันดีงามของจังหวัดนครสวรรค์ สู่สากลโลกอย่างยั่งยืน

2) หน่วยงานภาครัฐสถานศึกษา ควรจัดให้มีการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น คือกำหนดให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาถึงประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในจังหวัดนครสวรรค์ และขยายผลไปสู่ท้องถิ่นชุมชน สังคม โดยการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ อัตลักษณ์อันทรงคุณค่าที่บรรพบุรุษได้ส่งต่อถึงลูกหลาน คือ ความศรัทธา ความเชื่อ ความกตัญญู ซึ่งแฝงไว้ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(สาราณียธรรม) มาเพิ่มมูลค่าและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ให้เป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวต่างชาติ

3) หน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพจังหวัดนครสวรรค์(เถ่านั้ง) และภาคประสังคมร่วมกัน สร้างพื้นที่ต้นแบบทางวัฒนธรรม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีนกับวิถีชีวิตสมัยปัจจุบัน ตลอดจนการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (New Normal)

2) ควรศึกษาวิจัยการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ให้ครอบคลุม ทั่วทั้งประเทศแล้วนำผลการศึกษาที่ได้ในแต่ละจังหวัดและนำผลที่ได้มาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อพัฒนากิจกรรมประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3) ควรศึกษาวิจัยปัญหาอุปสรรคในการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปวางแผน ปรับปรุง กลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักสาราณียธรรม เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ธนพล วิวัฒน์พาณิชย์ (2553). *การสื่อสารเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านเทศกาล ตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พัชรี ดินฟ้า. (2557). ประเพณีความเชื่อการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพในปัจจุบัน ที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 9 (2), 52-56.

สุชาติ แสงทอง. (2560). *นครสวรรค์ศึกษา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ*. งานวิจัย. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

อภิพันธ์ ภคสกุลวงศ์ (2555). *ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้าใจความหมายของประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
The Elements of Innovative Thinking Skills for School Administrators

นัฐกฤตา เกียรติกาญจน์,
ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย และ ณัฐกานต์ ประจัญบาน
มหาวิทยาลัยนเรศวร

Natkitta Kiattikan,
Thirasak Uppamaiathichai and Nattakan Prechanban
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: natkitta_2538@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและยืนยันตัวประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการวิจัยเอกสารดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 แหล่ง โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 70 เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ยืนยันองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การสังเกต มี 5 ตัวชี้วัด (2)) การเชื่อมโยงมี 3 ตัวชี้วัด (3) การมีความรู้ทางเทคนิค มี 3 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม; การบริหารสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to develop and confirm the elements of innovative thinking skills of school administrators. This study was documentary research conducting 2 research method 1) to study documents and researches in relation to innovative thinking skills of school administrators from 10 sources selecting the elements with frequencies of 70% or higher to synthesize the factors of innovative thinking skills of school administrators and related researches. 2) to confirm the elements of school administrators' innovative thinking skills from 5 people of qualified and experienced in educational administration applying the element appropriateness assessment form as a check list. The results presented that there are 3 elements and 11 indicators of school administrators' innovative thinking skills. That is, there

* วันที่รับบทความ: 29 ตุลาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 11 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 12 พฤศจิกายน 2564
Received: October 29, 2021; Revised: November 11, 2021; Accepted: November 12, 2021

are 5 indicators of observing, 3 indicators of associative thinking, and 3 indicators of technical knowledge.

Keywords: Innovative Thinking Skills; Educational Administration; School Administrators

บทนำ

ปัจจุบันทั้งภายในและต่างประเทศสนับสนุนผลการวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรม โดยส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยที่เน้นการศึกษาเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ซึ่งมีงานวิจัยหรือการจัดการศึกษาเพียงน้อยชิ้นที่มุ่งให้ความสนใจไปที่การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในตัวบุคคล เพราะตัวบุคคล คือ เส้นเลือดใหญ่ที่ใช้เป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนให้องค์กรก้าวไปข้างหน้า (เวฬุรีย์ เมธาวินิจ, 2552 : 65) ซึ่งประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของการคิดเชิงนวัตกรรม โดยได้ส่งเสริมเป็นเชิงนโยบายในด้านการศึกษา อาทิเช่น แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2569 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้คนทุกช่วงวัย มีทักษะความรู้ ความสามารถและการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม โดยได้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาว่า ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการเรียนรู้ที่พัฒนาการการคิดของผู้เรียน มุ่งเน้นให้เกิดเป็นนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 71) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถผลิตนวัตกรรมได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 : 75) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต่างๆ จะต้องพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการสร้างพัฒนา หรือนำนวัตกรรมมาใช้กับการศึกษาก็คือผู้นำ หรือ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถใช้นวัตกรรมในการนำองค์การอย่างมีประสิทธิภาพหรือเรียกว่า “ผู้นำเชิงนวัตกรรม” (Innovative Leader) โดยจำเป็นต้องมีทักษะการคิดที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การที่เรียกว่า “ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม” (Innovative Thinking) เป็นทักษะความคิดพื้นฐานในการทำให้เกิดนวัตกรรมในองค์การ ปลูกฝังทักษะการคิดลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นกับครู ผู้เรียน และบุคลากรในสถานศึกษา เนื่องจากในการบริหารการศึกษานั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนผลลัพธ์ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ก็จะทำให้สถานศึกษาเป็น “องค์การแห่งนวัตกรรม” (Innovative Organization) โดยผลลัพธ์ดังกล่าวก็คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับได้ว่าเป็น นวัตกรรม (Innovative Product) ที่เกิดจากการบริหารเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2561 : 145)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานให้ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Document Study) เพื่อทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ตามแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ 6 แหล่ง ดังนี้ IBSA (2009: 69), Bush T (2011: 76), Swallow (2012: 72), Hoidn and Kakkaninen. (2014: 70), Lee and Benza (2015: 66)

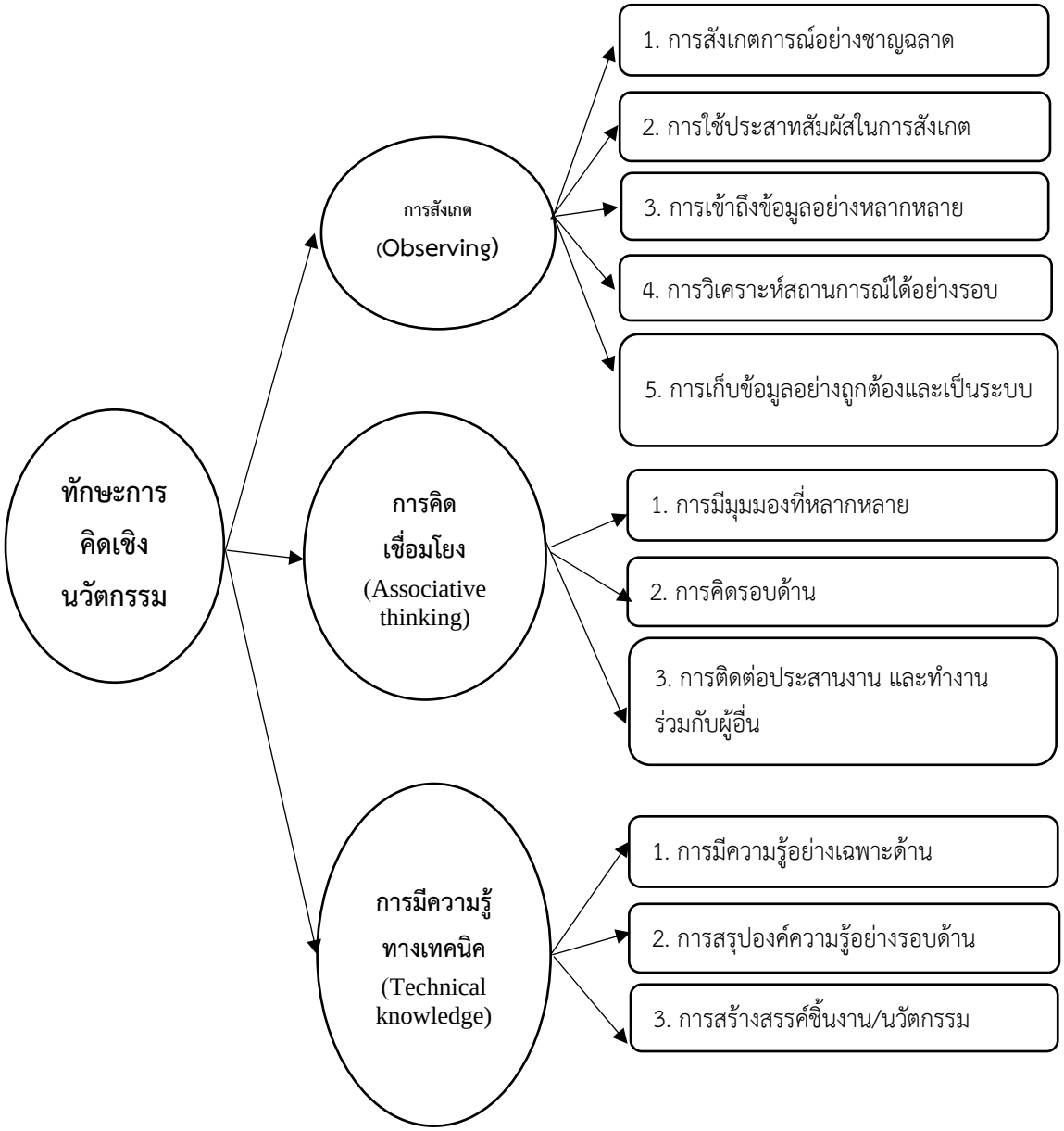
2. การศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการในประเทศ 4 แหล่ง ดังนี้ อรชร ปลาจันทร์ (2560 : 79), สุกัญญา แช่มช้อย (2561 : 146) ศศิมา สุขสว่าง (2562 : 68)

3. การสังเคราะห์ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แจกแจงความถี่จากหลายแหล่งข้อมูลและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไปซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 70 ของความถี่ทั้งหมด ประกอบด้วย 1) การสังเกต (Observing) 2) การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking) และ 3) การมีความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge) ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาหรือ

ผู้บริหารสถานศึกษา และมีผลงานวิจัยทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อยืนยันองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมที่ได้จากสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

4.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ เนื้อหาจากเอกสารสู่ตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยแสดงในรูปความถี่ และเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 70 ของความถี่ทั้งหมดมาเป็นองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม พบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสังเกต (Observing) มี 5 ตัวชี้วัด 2) การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking) มี 3 ตัวชี้วัด และ 3) การมีความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge) มี 3 ตัวชี้วัด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ความถี่ขององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	IBSA (2009)	Bush T (2011)	Swallow (2012)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2557)	Horth and Buchner (2014)	Hoidn and Kakkaninen. (2014)	Lee and Benza (2015)	อรชร ปราจันทร์ (2560)	สุกัญญา แช่มช้อย (2561)	ศศิมา สุขสว่าง (2562)	ความถี่	การจัดอันดับ
1. การทำงานเป็นทีม	✓								✓	✓	3	9
2. การสร้างเครือข่าย	✓		✓					✓		✓	4	4
3. การแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ	✓	✓					✓			✓	4	5
4. การฟังและการสื่อสาร	✓					✓	✓				3	10
5. การคิดนอกกรอบ	✓			✓	✓						3	11
6. การเป็นผู้นำ	✓								✓		2	14
7. การมีความรู้ทางเทคนิค	✓	✓			✓	✓				✓	5	3
8. การมีความเชื่อ	✓	✓									2	15
9. การตั้งคำถาม		✓	✓	✓				✓			4	6

ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	IBSA (2009)	Bush T (2011)	Swallow (2012)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2557)	Horth and Buchner (2014)	Hoidn and Kakkaninen. (2014)	Lee and Benza (2015)	อรชร ปราจันทร์ (2560)	สุกัญญา แช่มช้อย (2561)	คคิมา สุขสว่าง (2562)	ความถี่	การจัดอันดับ
10. การสังเกต		✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	7	1
11. การใช้อุปมา		✓									1	19
12. การให้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย		✓			✓						2	16
13. การเปลี่ยนมุมมอง		✓									1	20
14. การคิดย้อนกลับ		✓								✓	2	17
15. การทดลอง			✓		✓		✓	✓			4	7
16. การเชื่อมโยง			✓	✓	✓	✓		✓	✓		6	2
17. การรักการเรียนรู้				✓							1	21
18. การคิดแง่บวก				✓					✓	✓	3	12
19. การเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล					✓	✓			✓	✓	4	8
20. การถ่ายทอดจินตนาการ					✓				✓		2	18
21. การลงมือปฏิบัติ					✓		✓		✓		3	13

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การสังเกต (Observing) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การสังเกตการณ์อย่างชาญฉลาด 2. การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต 3. การเข้าถึงข้อมูลอย่างหลากหลาย 4. การวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างรอบด้าน 5. การเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ

2) การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การมีมุมมองที่หลากหลาย 2. การคิดรอบด้าน และ 3. การติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่น

3) การมีความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การมีความรู้อย่างเฉพาะด้าน 2. การสรุปองค์ความรู้อย่างรอบด้าน และ 3. การสร้างสรรค์ชิ้นงาน/นวัตกรรม

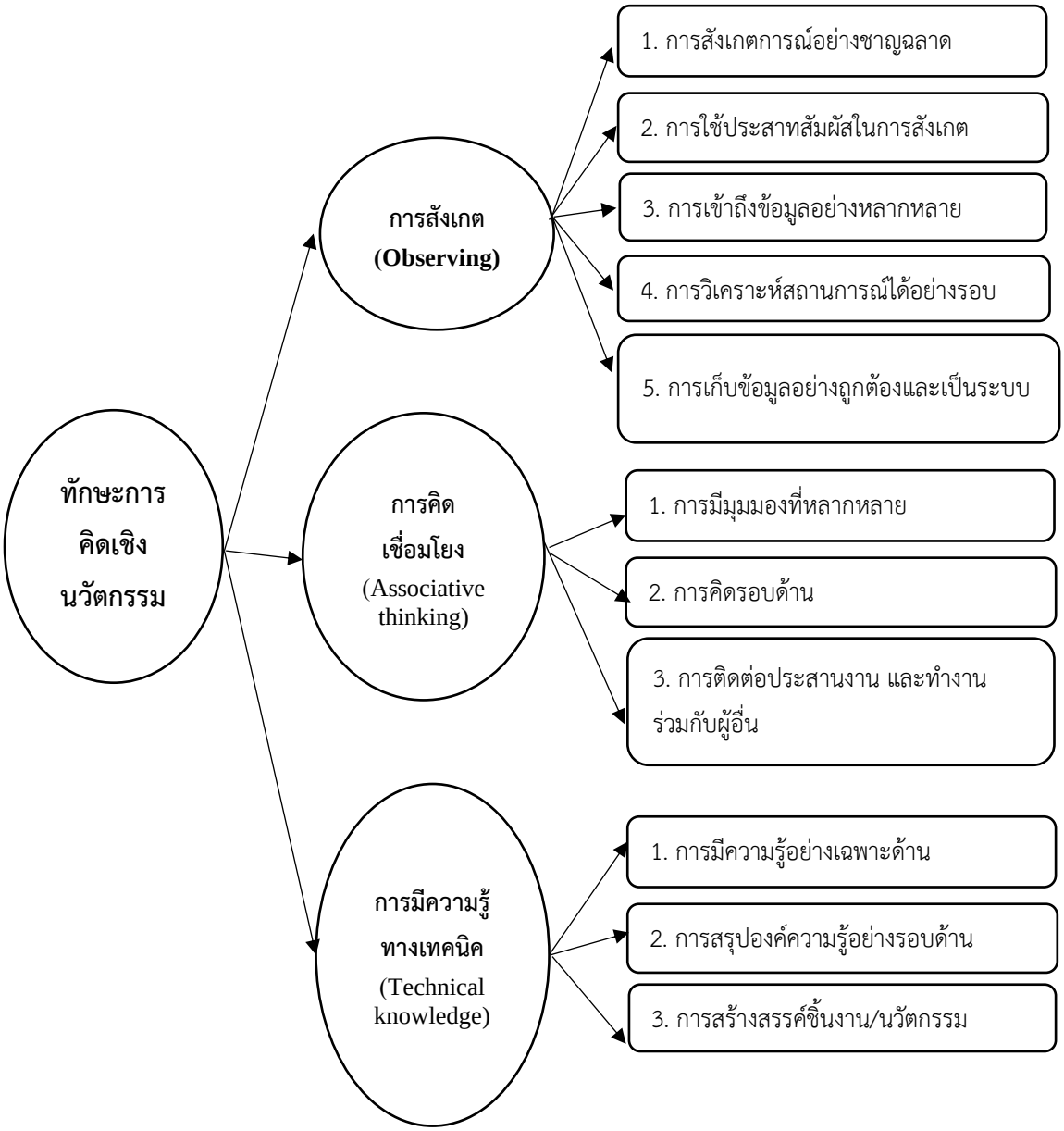
ตารางที่ 2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	นิยามศัพท์เฉพาะ	ตัวชี้วัด
1. การสังเกต (Observing)	การใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้มาจากการรับรู้ จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อนำมาหาจุดดี จุดด้อย และจุดที่ควรพัฒนา เพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ และคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดตามมาได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกตการณ์อย่างชาญฉลาด
		2. การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต
		3. การเข้าถึงข้อมูลอย่างหลากหลาย
		4. การวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างรอบด้าน
		5. การเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ
2. การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking)	ความสามารถในการมองเรื่องราวต่างๆ ในทุกมุม เพื่อให้ได้ความคิดรอบด้าน สามารถใช้การระดมความคิดเห็นจากบุคคลอื่น เพื่อร่วมกันทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา	1. การมีมุมมองที่หลากหลาย
		2. การคิดรอบด้าน
		3. การติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. การมีความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge)	ความสามารถในการรับมือกับความคิดต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติงาน สามารถแยกแยะ แนวคิดต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ จากความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อนำมารวบรวม สรุปเป็นองค์ความรู้และพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์	1. การมีความรู้อย่างเฉพาะด้าน
		2. การสรุปองค์ความรู้อย่างรอบด้าน
		3. การสร้างสรรค์ชิ้นงาน/นวัตกรรม

4.2 ผลการยืนยันองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการยืนยันองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสรุปผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสังเกต (Observing) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การสังเกตการณ์อย่างชาญฉลาด 2. การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต 3. การเข้าถึงข้อมูลอย่างหลากหลาย 4. การวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างรอบด้าน 5. การเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ 2) การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การมีมุมมองที่หลากหลาย 2. การคิดรอบด้าน และ 3. การติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) การมีความรู้ทาง

เทคนิค (Technical knowledge) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การมีความรู้อย่างเฉพาะด้าน 2. การสรุปองค์ความรู้อย่างรอบด้าน และ 3. การสร้างสรรค์ชิ้นงาน/นวัตกรรม

แผนภาพที่ 2 โมเดลผลการยืนยันองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม มีจำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสังเกต (Observing) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การสังเกตการณ์อย่างชาญฉลาด 2. การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต 3. การเข้าถึงข้อมูลอย่างหลากหลาย 4. การวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างรอบด้าน 5. การเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ 2) การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การมีมุมมองที่หลากหลาย 2. การคิดรอบด้าน และ 3. การติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) การมีความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การมีความรู้อย่างเฉพาะด้าน 2. การสรุปองค์ความรู้อย่างรอบด้าน และ 3. การสร้างสรรค์ชิ้นงาน/นวัตกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในครั้งนี้ ได้ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน พบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสังเกต (Observing) 2) การคิดเชื่อมโยง (Associative thinking) 3) การมีความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge) รวมองค์ประกอบหลักของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน จำนวน 3 องค์ประกอบหลัก ซึ่งผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ เนื่องจากในการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยทำการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างหลากหลาย และรัดกุม ร่วมกับการสัมภาษณ์ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารอีกครั้ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การยืนยันตามที่สังเคราะห์มาและมีการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นตัวชี้วัดบางตัวเพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมากขึ้น ดังนั้นผลการวิจัยจึงทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น สอดคล้องกับ กมลพรรณ วุฒิอำพล (2562 : 74) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการระดมความคิดและการสืบค้น ด้านการถ่ายทอดจินตนาการ ด้านการรับรู้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วน ด้านการสังเคราะห์ ด้านการเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคลและด้านการเปลี่ยนการทำงานเป็นเหมือนการเล่น สอดคล้องกับ อรชร ปราจันทร์ (2560 : 75) ได้ทำ

วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสังเกต ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการทดลอง ทักษะการสร้างเครือข่าย ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการวิพากษ์ ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการประยุกต์ และทักษะการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ (2561 : 61) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์บริบท ความสามารถในการสร้างแนวคิด ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น ความสามารถในการสะท้อนความสามารถในการนำเสนอ และความสามารถในการประเมิน สอดคล้องกับ อนุชิต โฉมศรี (2562 : 65) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการบริหารความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถนำคุณลักษณะที่ได้ เป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติ เพื่อพิจารณาผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าทำงานในสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพตนเองและครูผู้สอนให้มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ยังไม่ครอบคลุมไปยังกลุ่มประชากรของหน่วยงานอื่นๆ ที่มีบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และถูกต้องชัดเจน จึงควรมีการวิจัยกับกลุ่มประชากรในสถานที่อื่นๆ และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรในลักษณะอื่น เช่น จากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมลพรรณ วุฒิอำพล. (2562). *ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. (2561). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เวฬุรีย์ เมธาวินิจ. (2552). *นโยบายทางวัฒนธรรมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กรณีศึกษา จากสหราชอาณาจักร.* กรุงเทพมหานคร: สุมนพับลิชชิ่ง.

ศศิมา สุขสว่าง (2562). *การพัฒนาความคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมในองค์กร. ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.sasimasuk.com.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564.* กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2569.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกไทยหวาน จำกัด.

อรชร ปราจันทร์. (2560). *รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อนุชิต โฉมศรี. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Bush, T. (2011). *Theories of educational leadership and Chapman*. I15Panagement. London: Paul.

Hoidn, S., & Karkkaunen, K. (2014). *Promoting skill for innovation in higher education : A literature review on the effectiveness of problem-based leaning and of teaching behaviors*. N.P.: OECD Education Working Paper.

IBSA. (2009). *Developing innovation skills. Australia: Department of Education, Employment and workplace Relations*.

Lee Chong Joanna, S.K., & Benza, Ron. (2015). *Teaching innovation skill: Application of design thinking in graduate marketing course.* Business Education Innovation Journal.

Sheninger, E C. *Pillars of Digital Leadership*. International Center for Leadership in Education,2014; 4-1.

Swallow Erica. (2012). Can Innovative Thinking Be Learned. Forbes. *online.* April, 19 2021. From: https://www.forbes.com/sites/ericaswallow /2012/04/19 /innovators-dna-hal-gregersen-interview/?sh=864123845782.

การจัดทำแผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
Mapping of Learning Resources in Bangna District, Bangkok

โศจิลักษณ์ กมลศักดาวิกุล,
นเรนทร์ แก้วใหญ่ และ ฌาวีรัชญ์ พรศิยาวรัญญ์
วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
Sojiluk Kamonsakdavikul,
Narain Kaewyai and Chaweerut Pornsiyawarun
Southeast Bangkok College, Thailand
Corresponding Author, E-mail : sojiluk@yahoo.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจ และจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา 2) วิเคราะห์มาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา 3) จัดทำแผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา และ 4) ศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตบางนา และผู้ดูแลแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนามีทั้งสิ้น 8 แห่ง 4 ประเภท แบ่งเป็น พิพิธภัณฑ์ 3 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้อุตุนิยมวิทยา และพิพิธภัณฑ์กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ ห้องสมุดประชาชน 2 แห่ง คือ บ้านหนังสือชุมชนนิติบุคคลอาคารชุดเคหะชุมชนบางนา และบ้านหนังสือชุมชนหมู่บ้านไพโรจน์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ 2 แห่ง คือ ศูนย์เยาวชนบางนา และสนามกีฬาภูติอนันต์ และ สวนสาธารณะ 1 แห่ง คือสวนบางนาภิรมย์ 2) แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนาทั้ง 8 แห่งมีมาตรฐานของความเป็นแหล่งการเรียนรู้ครบถ้วนทั้ง 7 องค์ประกอบคือ มีสถานที่เรียนรู้ แหล่งที่มาของความรู้/เนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ ผู้เรียน อุปกรณ์ในการเรียนรู้ และ การประเมินผลการเรียนรู้ 3) การจัดทำแผนที่แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา ปรากฏแหล่งการเรียนรู้ตั้งอยู่ในแขวงบางนาเหนือ 2 แห่งและตั้งอยู่ในแขวงบางนาใต้ 6 แห่ง 4) ปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร คือ ปัญหาด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

คำสำคัญ: แผนที่แหล่งการเรียนรู้; แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน; เขตบางนา

---

* วันที่รับบทความ: 11 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 17 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 22 พฤศจิกายน 2564
Received: November 11, 2021; Revised: November 17, 2021; Accepted: November 22, 2021

Abstracts

The objectives of this qualitative research were to 1) survey and classify learning resources in Bangna district 2) analyze the learning resource standards of learning resources in Bangna district 3) create Bangna district's learning resource map and 4) find out the problems of learning resource administration. The key informants were the head of Community Development and Social Welfare Department of Bangna district and the volunteers of learning resources, totally 9 persons, who were selected by purposive sampling. The research instruments were survey form and structured interview. Data analysis was performed by content analysis.

The research found that 1) there were 8 places and 4 categories of learning resources in Bangna district that composed with 3 *museums*; Bangkok Local Museum (Bangna district), Meteorological Learning Museum and Museum of Hydrographic Department, Royal Thai Navy, 2 *community book houses*; Bangna Community Housing Authority's book house and Piroj Community's book house, 2 *sport and recreation centers*; Bangna Youth Center and Phut Anan Stadium, and 1 public park; Bangnaphirom Park 2) 8 learning resources in Bangna district were up to learning resource standards that included learning area, learning content, learning process, learning manager, learners, learning materials and learning evaluation 3) there were 2 learning resources located in north-Bangna subdistrict and 6 learning resources located in south-Bangna subdistrict and 4) the problems of learning resource administration were about management resources; man, money, material and management.

Keywords: Learning resource map; Community learning resource; Bangna district

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 8 ได้ระบุจุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน ไว้ว่า "ให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง" โดยรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 15)

แหล่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของไทย ทั้งในด้านเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่หลากหลาย ที่ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถกำหนดหรือเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนเองสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสได้ด้วยตนเอง เป็นแหล่งเชื่อมโยงการศึกษากับชุมชนเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อปลูกฝังให้คนในชุมชนรู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น (ครรชิต พุทธโกษา, 2554 : 171)

แม้ทุกภาคส่วนจะตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ แต่จากการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้มี 3 ประเด็นสำคัญคือ ปัญหาด้านการสร้างและการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ปัญหาด้านการบริหารและการดูแลรักษา และปัญหาจากการใช้ประโยชน์ ซึ่งปัญหาของการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนคือ ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากไม่ทราบว่ามีแหล่งการเรียนรู้ใดบ้างในชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 : 117) ซึ่งสอดคล้องการกับศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัย พบว่า ยังไม่มีหน่วยงานใดในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้จัดเก็บและรวบรวบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่ให้เป็นระบบและมีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

จากเหตุผล สภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการจัดทำแผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจ และจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์มาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ จัดทำแผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ รวมถึงศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นเป็นฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารและการใช้ประโยชน์แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจ และจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อจัดทำแผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) เป็นหลัก พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ พื้นที่เขตบางนา ซึ่งประกอบด้วยแขวงบางนาเหนือและแขวงบางนาใต้ ครอบคลุมพื้นที่ 18.789 ตารางกิโลเมตร

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ คือ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตบางนา จำนวน 1 คน และผู้ดูแลแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา จำนวน 8 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้สำรวจและจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามหลักเกี่ยวกับมาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย สถานที่เรียนรู้ แหล่งที่มาของความรู้/เนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ ผู้เรียน อุปกรณ์ในการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงปัญหาในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน

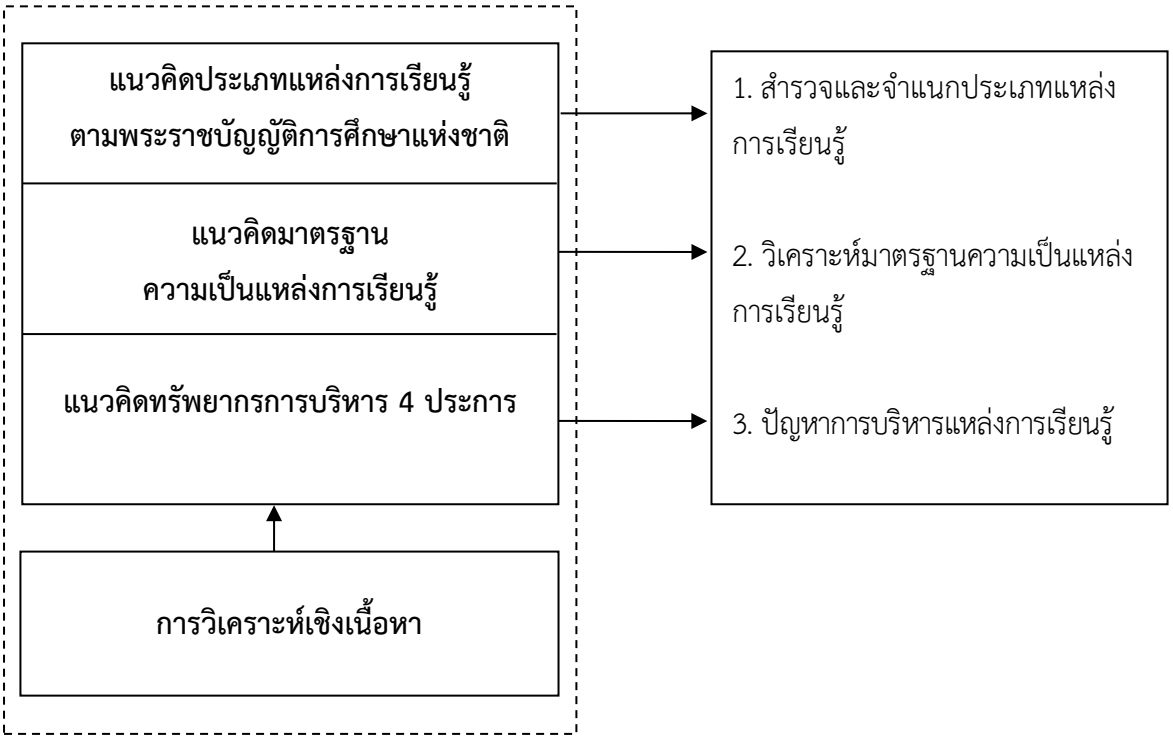
3. เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกเสียงการสัมภาษณ์เพื่อบันทึกรายละเอียดให้ครบถ้วนสมบูรณ์

4. กล้องบันทึกภาพ ใช้บันทึกภาพลักษณะทางกายภาพของแหล่งการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดการแบ่งประเภทแหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 15) ซึ่งแบ่งแหล่งการเรียนรู้ออกเป็น 8 ประเภทได้แก่ 1. ห้องสมุดประชาชน 2. พิพิธภัณฑ์ 3. หอศิลป์ 4. สวนสาธารณะ 5. สวนสัตว์ 6. สวนพฤกษศาสตร์ 7. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 8. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เพื่อสำรวจและจำแนกประเภทแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา และใช้แนวคิดมาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ของ ครรชิต พุทธโกษา (2554 : 172-173) ที่ปรึกษาด้านวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย 1.สถานที่เรียนรู้ 2.แหล่งที่มาของความรู้/เนื้อหาความรู้ 3.กระบวนการเรียนรู้ 4.ผู้จัดการเรียนรู้ 5.ผู้เรียน 6.อุปกรณ์ในการเรียนรู้ และ 7.การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ และใช้แนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4 ประการ หรือ 4 M’s ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) เพื่อศึกษาถึงปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. **ผลการสำรวจ และจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร** พบว่ามีแหล่งการเรียนรู้จำนวน 8 แห่ง สามารถจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ได้เป็น 4 ประเภท คือ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน ศูนย์กีฬาและนันทนาการ และสวนสาธารณะ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละประเภทของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ประเภทของแหล่งการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
พิพิธภัณฑ์	3	37.5
ห้องสมุดประชาชน	2	25.0
ศูนย์กีฬาและนันทนาการ	2	25.0
สวนสาธารณะ	1	12.5
รวม	8	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง ประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์ มากที่สุด จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือ ห้องสมุดประชาชนและศูนย์กีฬาและนันทนาการ ประเภทละ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 25.0 และมีสวนสาธารณะ จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.5

แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้อุตุนิยมวิทยา และพิพิธภัณฑ์กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ

แหล่งการเรียนรู้ประเภทห้องสมุดประชาชน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย บ้านหนังสือชุมชนนิติบุคคลอาคารชุด เคหะชุมชนบางนา และบ้านหนังสือชุมชนหมู่บ้านไพโรจน์

แหล่งการเรียนรู้ประเภทศูนย์กีฬาและนันทนาการ จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์เยาวชนบางนา และสนามกีฬาภูติอนันต์

แหล่งการเรียนรู้ประเภทสวนสาธารณะ จำนวน 1 แห่ง คือ สวนบางนาภิรมย์

2. ผลการวิเคราะห์มาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า แหล่งการเรียนรู้ทั้ง 8 แห่งมีมาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้ครบทั้ง 7 ประการ ดังนี้

แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา

1. สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่ในโรงเรียนวัดบางนาใน ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนาใต้ เขตบางนา เปิดทำการตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ เวลา 09.00-16.00 น.

2. เนื้อหาความรู้จัดอยู่ใน 1 ห้องนิทรรศการ ข้อมูลประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นบางนา กลุ่มชาติพันธุ์มอญและประเพณีสำคัญของชาวมอญ พัฒนาการของพื้นที่สู่การเป็นเขตอุตสาหกรรมและการเป็นประตูสู่ภาคตะวันออกของไทย ตลอดจนสถานที่สำคัญหลายแห่งในเขตบางนา อาทิ บ้านเรือนไทยศรีเพียงเพ็ญ ที่อยู่ในบริเวณวัดศรีเมืองได้ทำการปลูกสร้างตามแบบโบราณโดยไม่ใช้ตะปู ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของคนไทย มูลนิธิสายใจไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งเป็นแหล่งสร้างการงานอาชีพให้กับประชาชน และบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงศิลปะ คือ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ.2546 สาขาทัศนศิลป์ (วิจิตรศิลป์)

3. กระบวนการเรียนรู้ จัดโดยอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์นำชมและบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ นางสุจิตรา อ่อนชื่น อาสาสมัครพิพิธภัณฑ์

5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ คือ แผ่นพับแนะนำพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการพร้อมภาพถ่ายและอุปกรณ์จัดแสดง

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ สมุดเยี่ยมชมและแบบสอบถาม

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้อุตุนิยมวิทยา

1. สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่ในกรมอุตุนิยมวิทยา แขวงบางนาใต้ เขตบางนา เปิดทำการตั้งแต่วันจันทร์ถึง วันศุกร์ เวลา 10.00 – 16.00 น.

2. เนื้อหาความรู้ แบ่งออกเป็น 6 ห้องนิทรรศการ ดังนี้

ห้องที่ 1 โลกแห่งอุตุนิยมวิทยา แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับวิวัฒนาการความรู้ทางอุตุนิยมวิทยา

ห้องที่ 2 บ้านนักพยากรณ์ แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับพระอัจฉริยภาพด้านอุตุนิยมวิทยา การกำเนิดวิชาและกิจการอุตุนิยมวิทยาในประเทศไทย โดยพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ห้องที่ 3 แผ่นดินและผืนน้ำ แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับแผ่นดินไหว สึนามิ และคลื่นพายุซัดฝั่ง

ห้องที่ 4 ไขปริศนาแห่งท้องฟ้า แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับชั้นบรรยากาศและฤดูกาลต่าง ๆ

ห้องที่ 5 ส่วนผสมของสภาพอากาศ แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับส่วนผสมของอากาศและความรู้เรื่องเมฆ

ห้องที่ 6 ห้องปฏิบัติการของนักอุตุนิยมวิทยา แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับแผนภูมิระบบการตรวจอากาศ การสื่อสารข้อมูลอุตุนิยมวิทยา แผนที่อากาศ และความหมายของศัพท์อุตุนิยมวิทยา

3. กระบวนการเรียนรู้ จัดโดยเจ้าหน้าที่กลุ่มประชาสัมพันธ์นำชมและบรรยายให้ความรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้สัมผัส ร่วมการค้นหาคำตอบที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางอุตุนิยมวิทยา และเรียนรู้อุปกรณ์ในการจัดแสดง อาทิ อุปกรณ์ เครื่องมือ การตรวจวัดทางอุตุนิยมวิทยาชนิดต่าง ๆ แผ่นดินไหว สภาวะโลกร้อน รวมถึงผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ เจ้าหน้าที่กลุ่มประชาสัมพันธ์ กรมอุตุนิยมวิทยา

5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ คือ แผ่นพับแนะนำพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการพร้อมภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวและอุปกรณ์จัดแสดง โดยนำเสนอผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย สนุกและเข้าใจง่าย

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ สมุดเยี่ยมชมและแบบสอบถาม

พิพิธภัณฑ์กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ

1. สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่ในกรมอุทกศาสตร์กองทัพเรือ แขวงบางนาใต้ เขตบางนา เปิดทำการให้เยี่ยมชมเฉพาะหมู่คณะ

2. เนื้อหาความรู้ในนิทรรศการแบ่งออกเป็น 9 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับกิจการอุทกศาสตร์ที่ได้มีโอกาสรับใช้พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี

ส่วนที่ 2 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของงานอุทกศาสตร์ ก่อนปีพ.ศ.2464 จนถึงวันสถาปนากรมอุทกศาสตร์ 16 มกราคม พ.ศ.2464

ส่วนที่ 3 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการด้านอุทกศาสตร์ ได้แก่ งานสำรวจแผนที่ งานสร้างแผนที่ งานสมุทรศาสตร์ งานเครื่องหมายทางเรือ งานอุตุนิยมวิทยา และงานเวลามาตรฐาน

ส่วนที่ 4 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเรือใช้งานทางอุทกศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นเรือสำรวจแผนที่สำรวจวิทยาศาสตร์ทางทะเล สมุทรศาสตร์ เรือใช้งานซ่อมบำรุงรักษาเครื่องหมายช่วยในการเดินเรือ ตั้งแต่ยุคเรือกลไฟในอดีตจนถึงเรือที่ใช้ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 5 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับกรมอุทกศาสตร์กับงานต่างประเทศ และความร่วมมือในหน่วยงานในภูมิภาคต่าง ๆ

ส่วนที่ 6 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการร่วมเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว เนื่องในโอกาสจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ.2550

ส่วนที่ 7 แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์กรมอุทกศาสตร์ ศักยภาพของกรมอุทกศาสตร์ในการเป็นผู้นำของประเทศ ด้านการให้บริการข้อมูลข่าวสารงานอุทกศาสตร์ ด้านวิศวกรรมแผนที่ทางทะเล สมุทรศาสตร์ อุตุนิยมวิทยาทางทะเล วิศวกรรมชายฝั่ง และการเดินเรือ

ส่วนที่ 8 แสดงของที่ระลึกจากต่างประเทศ ได้แก่ ถ้วย โล่ รางวัลต่าง ๆ ที่ได้รับจากความร่วมมือจากผลงานที่ผ่านมาของกรมอุทกศาสตร์

ส่วนที่ 9 ส่วนนี้เป็นส่วนด้านนอกหอประวัติอุทกศาสตร์ไทย จัดแสดงแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับภาพสรุปงานอุทกศาสตร์ และภาพสรุปงานสมุทรศาสตร์

3. กระบวนการเรียนรู้ จัดโดยเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์นำชมและบรรยายให้ความรู้

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ นาวาโทหญิง สายวรีย์ ธนัชชาพิพัฒ และนาวาตรี ประยงค์ วงษ์เพชร

5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ คือ แผ่นพับแนะนำพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการพร้อมภาพถ่ายและอุปกรณ์จัดแสดง

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ สมุดเยี่ยมชมและแบบสอบถาม

แหล่งการเรียนรู้ประเภทห้องสมุดประชาชน

บ้านหนังสือชุมชนนิติบุคคลอาคารชุด เคหะชุมชนบางนา

1. สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่ข้างสำนักงานนิติบุคคล อาคารชุดแฟลตการเคหะชุมชนบางนา 2 ถนนบางนา – ตราด กม.4 แขวงบางนาใต้ เขตบางนา เปิดทำการวันอังคาร ถึง วันอาทิตย์ เวลา 10.00-18.00 น.

2. แหล่งที่มาของความรู้ ได้แก่ หนังสือประเภทต่าง ๆ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นซีดี ภาพยนต์และเพลง กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการให้บริการอินเทอร์เน็ต

3. กระบวนการเรียนรู้ จัดโดยอาสารสมัครบ้านหนังสือผ่านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ คุณภัทราภรณ์ บำเพ็ญสัตย์ อาสารสมัครบ้านหนังสือ

5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนและเยาวชนในเคหะชุมชนบางนา

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ นอกจากทรัพยากรสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แล้ว อาสารสมัครบ้านหนังสือยังได้ผลิตอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการอ่านของเยาวชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ แบบประเมินกิจกรรม สถิติการเข้าใช้บริการ และการสังเกต

บ้านหนังสือชุมชนหมู่บ้านไพโรจน์

1. สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่บริเวณสนามเด็กเล่นหมู่บ้านไพโรจน์ หมู่ 11 ถนนบางนา – ตราด แขวงบางนาเหนือ เขตบางนา เปิดทำการวันอังคาร ถึง วันอาทิตย์ เวลา 10.00-18.00 น.

2. แหล่งที่มาของความรู้ ได้แก่ หนังสือประเภทต่าง ๆ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นซีดี ภาพยนต์และเพลง กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการให้บริการอินเทอร์เน็ต

3. กระบวนการเรียนรู้ จัดโดยอาสารสมัครบ้านหนังสือผ่านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ คุณประไพศรี ภูววัฒก์ อาสารสมัครบ้านหนังสือ

5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนและเยาวชนในชุมชน

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ นอกจากทรัพยากรสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แล้ว อาสารสมัครบ้านหนังสือยังได้ผลิตอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการอ่านของเยาวชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ แบบประเมินกิจกรรม สถิติการเข้าใช้บริการ และการสังเกต

แหล่งการเรียนรู้ประเภทศูนย์กีฬาและนันทนาการ

ศูนย์เยาวชนบางนา

1. สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่เลขที่ 6 ซอยศูนย์เยาวชนบางนา ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนาใต้ เขตบางนา เปิดทำการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 10.00-18.00 น. เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

2. แหล่งที่มาของความรู้ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้บริการในศูนย์เยาวชนบางนาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมนาฏศิลป์ ให้บริการฝึกสอนนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดนตรีไทย และนำความสามารถออกแสดงในงานต่าง ๆ

2.2 กิจกรรมพลศึกษา ให้บริการฝึกสอน ฝึกซ้อมกีฬาทั้งกีฬากลางแจ้งและกีฬาในร่ม เช่น ปิงปอง บาสเกตบอล และโยคะ

2.3 กิจกรรมคหกรรม ให้บริการฝึกสอนการเย็บปักถักร้อย การประกอบอาหารคาว -หวาน การแกะสลักผลไม้ และ สิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้

2.4 กิจกรรมศิลปะ ให้บริการฝึกสอนการวาดภาพ ปั้น แกะสลัก และงานด้านศิลปะอื่น ๆ เช่น การสกรีน ฯลฯ

2.5 กิจกรรมห้องสมุด ให้บริการมุมอ่านหนังสือ ซึ่งประกอบด้วยหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสารชั้นนำ รวมทั้งหนังสือทางวิชาการ หนังสือความรู้รอบตัวและนวนิยาย

2.6 กิจกรรมด้านสระว่ายน้ำ ได้เปิดให้บริการสระว่ายน้ำทุกวัน เว้นวันพุธและวันนักขัตฤกษ์

3. กระบวนการเรียนรู้ ฝึกสอนด้วยครูอาสาสมัครและผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ นักวิชาการประจำศูนย์เยาวชนบางนา และ ครูอาสาสมัคร

5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนและเยาวชนในเขตบางนา

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ ได้แก่ สนามกีฬาทั้งกลางแจ้งและในร่ม อุปกรณ์การกีฬา เอกสารสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด และอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ ศิลปะ และคหกรรม

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การสอบภาคปฏิบัติ และแบบวัดความรู้

สนามกีฬาภูติอนันต์

1. สถานที่เรียนรู้ เปิดทำการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 05.00-22.00 น. มีจำนวน 2 แห่งคือ

1.1 แห่งที่ 1 ตั้งอยู่ที่ 4355 ถนนสุขุมวิท แขวงบางนาใต้ เขตบางนา

1.2 แห่งที่ 2 ตั้งอยู่บนถนนริมทางรถไฟสายเก่า แขวงบางนาใต้ เขตบางนา

2. เนื้อหาความรู้ สนามกีฬาภูติอนันต์ทั้ง 2 แห่งจัดให้มีสนามกีฬาทั้งกลางแจ้งและในร่มที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย สนามฟุตบอลพร้อมลู่วิ่ง สนามเทนนิส สนามกอล์ฟ สนามบาสเกตบอล สนามแบดมินตัน สนามยิงปืน สนามมวย สนามฟุตซอลภายในโรงพลศึกษา สระว่ายน้ำ สวนสุขภาพ ห้องเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย ห้องนวดฝ่าเท้า ห้องฝึกโยคะ ห้องฝึกยิมนาสติก และโต๊ะปิงปอง

3. กระบวนการเรียนรู้ ฝึกสอนด้วยครูอาสาสมัครและผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ ข้าราชการของกองการกีฬา กรมสวัสดิการทหารเรือ กองทัพเรือ

5. ผู้เรียน ได้แก่ ครอบครัวกำลังพลกองทัพเรือ และประชาชนทั่วไป

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ ได้แก่ สนามกีฬาทั้งกลางแจ้งและในร่ม อุปกรณ์การกีฬา และอาคารสถานที่สำหรับการฝึกซ้อมกีฬาในร่มและกิจกรรมนันทนาการ

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

แหล่งการเรียนรู้ประเภทสวนสาธารณะ

สวนบางนาภิรมย์

1. สถานที่ตั้ง ตั้งอยู่หน้าอาคารสำนักงานเขตบางนา ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนาเหนือ เขตบางนา เปิดทำการเวลา 06.00 – 18.00 น.

2. เนื้อหาความรู้ สำนักงานเขตบางนา ได้ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่า ให้เป็นสวนหย่อมสไตล์ยุโรป พร้อมจัดทำเส้นทางจักรยานรอบสวนหย่อม และลานออกกำลังกายกลางแจ้ง โดยตั้งชื่อพื้นที่นี้ว่า “สวนบางนาภิรมย์” นอกจากพื้นที่สำหรับการพักผ่อนแล้ว สำนักงานเขตบางนาได้จัดสรรพื้นที่บางส่วนประมาณ 2 ไร่ ทำเป็นพื้นที่สำหรับเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ และมีการจัดทำแปลงผักปลอดสารพิษ เช่น ไร่ผักสวนครัว ไร่ข้าวโพด และไร่ทานตะวัน

3. กระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ นายสราวุธ เกษสุวรรณ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตบางนา

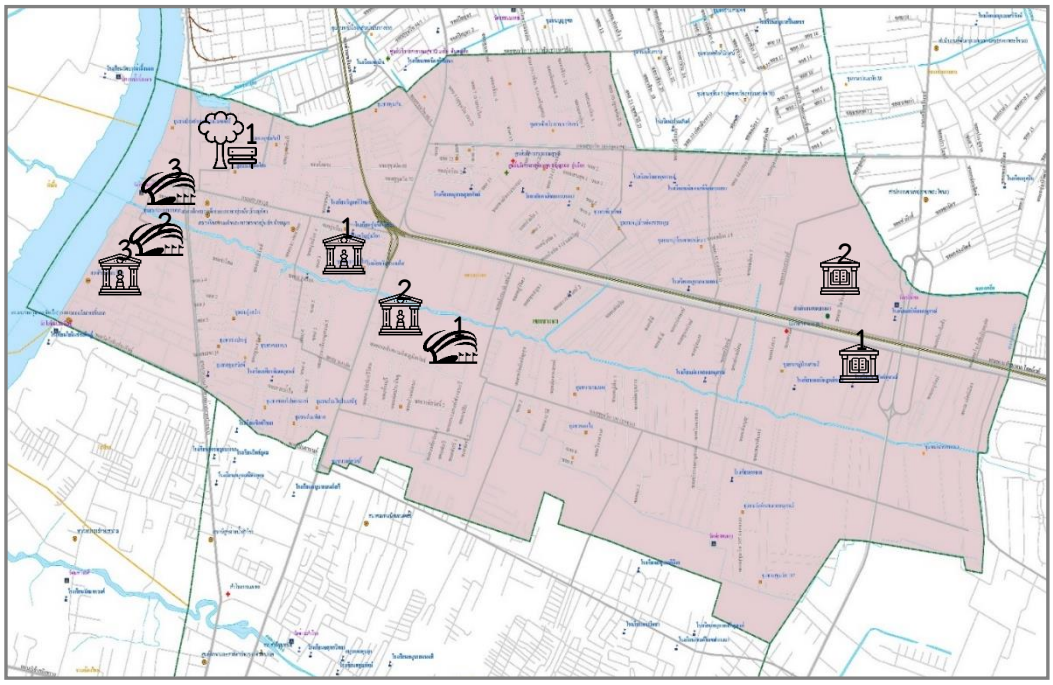
5. ผู้เรียน ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

6. อุปกรณ์ในการเรียนรู้ ได้แก่ สวนหย่อม เส้นทางจักรยาน ลานออกกำลังกายกลางแจ้งและแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

7. การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ผลการจัดทำแผนที่แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า มีแหล่งการเรียนรู้ตั้งอยู่ในแขวงบางนาเหนือ 2 แห่ง คือ สวนบางนาภิรมย์และบ้านหนังสือชุมชนหมู่บ้านไพโรจน์ และตั้งอยู่ในแขวงบางนาใต้ 6 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้อุตุนิยมวิทยา พิพิธภัณฑ์กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ บ้านหนังสือชุมชนนิติบุคคลอาคารชุด เคหะชุมชนบางนา ศูนย์เยาวชนบางนา และสนามกีฬาภูติอนันต์ โดยกำหนดสัญลักษณ์ในแผนที่แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

สัญลักษณ์	ความหมาย
	พิพิธภัณฑ์
	บ้านหนังสือ
	ศูนย์กีฬาและนันทนาการ
	สวนสาธารณะ

แผนภาพที่ 2 แผนที่แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

4. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า มีปัญหาดังนี้

4.1 ปัญหาด้านบุคลากร จำนวนอาสาสมัครบ้านหนังสือและศูนย์เยาวชนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเยาวชนและประชาชนได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง สำหรับแหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ขาดภัณฑารักษ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านในการถ่ายทอดประวัติความเป็นมาของนิทรรศการ คุณค่าและการเชื่อมโยงระหว่างโบราณวัตถุ/วัตถุในการจัดแสดงกับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน การจัดนิทรรศการหมุนเวียน ตลอดจนการดูแลรักษาและซ่อมแซมโบราณวัตถุและวัตถุในการจัดแสดงประเภทต่าง ๆ ทำให้ประชาชนผู้สนใจไม่ได้รับการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ได้อย่างลึกซึ้งถ่องแท้ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในขณะนี้ต้องยอมรับว่า ไม่ได้มีความรู้ ความสามารถในด้านพิพิธภัณฑ์โดยตรง จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งได้”

4.2 ปัญหาด้านงบประมาณ งบประมาณที่แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์และบ้านหนังสือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรภาครัฐค่อนข้างจำกัด ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงเนื้อหาความรู้ ผลิตสื่อการเรียนรู้ และบำรุงรักษาซ่อมแซมวัตถุที่นำมาจัดแสดงให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของประชาชน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายและเร้าความสนใจของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การของบประมาณจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ยังมีกระบวนการที่หลายขั้นตอนและใช้เวลานานจึงทำให้อุปกรณ์การเรียนรู้ชำรุด เสียหายและไม่ได้รับการซ่อมแซม ดังคำให้สัมภาษณ์ของอาสาสมัครบ้านหนังสือที่กล่าวว่า “บ้านหนังสือส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องงบประมาณในการจัดซื้อ หรือ ผลิตสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ อาสามัครจึงต้องใช้วิธีการระดมเงินทุน ขนม และของเล่นจากประชาชนในชุมชน เพื่อนำมาใช้ผลิตสื่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับเยาวชนในชุมชน”

4.3 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ประเภทบ้านหนังสือค่อนข้างจำกัด สถานที่ตั้งไม่โดดเด่นเท่าที่ควร เพราะถูกบดบังด้วยตึกขนาดสูงกว่า ทำให้ขาดความสนใจจากประชาชนโดยทั่วไป และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้บริการในบ้านหนังสือไม่หลากหลายและค่อนข้างเก่า ดังคำให้สัมภาษณ์ของอาสาสมัครบ้านหนังสือที่กล่าวว่า “ประชาชนภายนอกจะไม่รู้ว่ามีบ้านหนังสืออยู่ในชุมชนนี้ เพราะไม่ได้อยู่ติดถนนใหญ่และแฟลตการเคหะบังหมด ขนาดคนในเคหะเองบางทีก็ยังหาไม่เจอเพราะมีหลายอาคาร วนไปวนมาอยู่หลายรอบ”

4.4 ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่า แหล่งการเรียนรู้ทั้งหมดอยู่ในการดูแลของหน่วยงานราชการ แหล่งการเรียนรู้บางประเภทพิพิธภัณฑ์ มีการกำหนดเวลาเปิด-ปิดในวันเวลาราชการและต้องมีลำดับขั้นตอนในการขอใช้บริการ ทำให้ประชาชนผู้สนใจไม่สามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวได้ตามความพร้อมและความสนใจ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนาได้ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนวัดบางนาใน

ทำให้ประชาชนคิดว่ากลุ่มเป้าหมายในการเรียนรู้เป็นนักเรียนและนักศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ แหล่งการเรียนรู้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ทำให้ประชาชนไม่รู้จักและตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่เขตบางนา ดังคำให้สัมภาษณ์ที่กล่าวว่า “วิธีที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้นั้น คิดว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบและเห็นประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ว่าเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ได้อีกแหล่งหนึ่ง นอกเหนือจากโรงเรียนหรือห้องสมุด ซึ่งในขณะนี้มองว่า ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ยังมีน้อยอยู่”

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานครเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนามี 4 ด้านคือ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ

ปัญหาด้านบุคลากร แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ขาดภัณฑารักษ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านในการถ่ายทอดประวัติความเป็นมาของนิทรรศการ คุณค่าและการเชื่อมโยงระหว่างโบราณวัตถุ/วัตถุในการจัดแสดงกับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน การจัดนิทรรศการหมุนเวียน ตลอดจนการดูแลรักษาและซ่อมแซมโบราณวัตถุและวัตถุในการจัดแสดงประเภทต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุมาลี สังข์ศรี (2548 : 67) และพิสิษฐ์ ณัฏประเสริฐ กัมปนาท บริบูรณ์และสุมาลี สังข์ศรี (2560 : 861-878) ที่พบว่าปัญหาในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ด้านบุคลากร คือ การขาดบุคลากรมืออาชีพที่มีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดเนื้อหาสาระของพิพิธภัณฑ์และบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์จึงทำให้แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์กลายเป็นที่เก็บของ เก็บรวบรวมวัตถุโบราณที่มีความสำคัญของท้องถิ่น แต่ขาดการศึกษาความรู้ ความหมายของโบราณวัตถุแต่ละชิ้น และยังขาดความรู้ในการดูแลรักษาและซ่อมแซมโบราณวัตถุ/วัตถุในการจัดแสดง ทำให้เนื้อหา ภาพถ่ายในนิทรรศการ โบราณวัตถุและวัตถุจัดแสดงเสื่อมสภาพ จนขาดพลังในการสื่อสารเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

สำหรับ จำนวนอาสาสมัครบ้านหนังสือมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการของประชาชนในพื้นที่ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเยาวชนและประชาชนได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2548 : 264) และจารุณี แก้วประภา (2561 : 145) ที่พบว่า บุคลากรของห้องสมุดประชาชนและบ้านหนังสือมีจำนวนน้อย ทำให้ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างเพียงพอ

ปัญหาด้านงบประมาณ แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและบ้านหนังสือชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานและองค์กรภาครัฐค่อนข้างจำกัด ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงเนื้อหาความรู้ ผลิตสื่อการเรียนรู้ และบำรุงรักษาซ่อมแซมวัตถุที่นำมาจัดแสดงให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของประชาชน

ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายและเร้าความสนใจของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิชาการของกฤษฎา ตัสมา (2560 : 70-84) ที่กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหลายแห่งได้ปิดปรับปรุงชั่วคราวเนื่องจากขาดงบประมาณในการดูแล ทำให้พิพิธภัณฑ์ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ได้อย่างจำกัด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจารุณี แก้วประภา (2561 : 145) ที่พบว่า บ้านหนังสือชุมชนได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาสื่ออุปกรณ์ และไม่เพียงพอต่อการปรับทัศนียภาพโดยรอบให้เหมาะสม

ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ประเภทบ้านหนังสือค่อนข้างคับแคบ สถานที่ตั้งไม่โดดเด่นเท่าที่ควร สื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้บริการไม่หลากหลายและค่อนข้างเก่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจารุณี แก้วประภา (2561 : 146-147) ที่พบว่า ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของบ้านหนังสือ คือ บรรยากาศไม่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า บริเวณภายในและภายนอกอาคารไม่ร่มรื่น แสงสว่างไม่เพียงพอ ไม่มีการจัดแบ่งพื้นที่จัดกิจกรรมให้ชัดเจน ขาดการดูแลรักษาความสะอาด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ซีดีมีน้อย คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตให้บริการไม่เพียงพอ สื่อเกี่ยวกับการเรียน หนังสือมีให้บริการค่อนข้างน้อยและไม่หลากหลาย

ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่า แหล่งการเรียนรู้ทั้งหมดอยู่ในการดูแลของหน่วยงานราชการ แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีการกำหนดเวลาเปิด-ปิดในวันเวลาราชการและต้องมีลำดับขั้นตอนในการขอใช้บริการ ตลอดจนขาดการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ทำให้ประชาชนผู้สนใจไม่สามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวได้ตามความพร้อมและความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิวัฒน์ สมตนและรัฐพล ประดับเวทย์ (2558 : 1-11) ที่พบว่า พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย ในความดูแลของสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังมีประชาชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ในวงจำกัด เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถานที่ปิด ทำให้ข้อมูลที่เป็นภูมิปัญญาไทยไม่สามารถเข้าถึงประชาชนผู้สนใจได้อย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยจึงพัฒนาเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ดังกล่าว ทำให้ประชาชนภายนอกสามารถเข้าถึงความรู้ได้ตลอดเวลา อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตบางนา หน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบดูแลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบางนา ควรจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ต่างๆ ให้อาสาสมัครพิพิธภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้อาสาสมัครสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ได้อย่างลึกซึ้งถ่องแท้ และควรจัดสรรงบประมาณในการจัดแสดง ซ่อมแซมบำรุงรักษาอุปกรณ์การจัดแสดงให้คงความใหม่ เพื่อสร้างพลังในการสื่อสารและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

2. สำนักงานเขตบางนา หน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบดูแลบ้านหนังสือชุมชน ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อจัดจ้างอาสามัคร จัดซื้ออุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีความหลากหลายและทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ตลอดจนสามารถปรับทัศนียภาพโดยรอบให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ได้

3. หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนาทุกภาคส่วน ทั้งกรมอุตุนิยมวิทยา กองทัพเรือ สำนักงานเขตบางนา และกรุงเทพมหานคร ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ในเขตบางนาให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ และ ขับเคลื่อนให้แหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนากลายเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

4. หน่วยงานภาครัฐ ผู้ดูแลแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนาทุกภาคส่วน ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครจิตอาสา เพื่อทำให้แหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในการดูแลของหน่วยงานราชการสามารถเปิดให้บริการประชาชนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในวันหยุดสุดสัปดาห์

5. วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกควรนำผลวิจัยครั้งนี้พัฒนาให้เป็นฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเขตบางนา กรุงเทพมหานครให้แก่หน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ได้ใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณค่าและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเขตบางนา กรุงเทพมหานครของประชาชนในเขตบางนา

2. ควรทำการศึกษา เรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา ตัสมา. (2560). การจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารศิลปะศาสตร์ปริทัศน์.* 12 (24), 70-84.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ครรชิต พุทธโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

จารุณี แก้วประภา. (2561). กลยุทธ์การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับนักศึกษากศน. และประชาชนทั่วไปของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงม่วน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: https://online. anyflip.com / fibtb/djmz/mobile/index.html

พิสิษฐ์ ณัฏประเสริฐ, กัมปนาท บริบูรณ์และสุมาลี สังข์ศรี. (2560). การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.* 10 (2), 861-878.

สุมาลี สังข์ศรี. (2548). *การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: พิพิธภัณฑ์.* รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559-2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2548). *การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน.* รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

วิวัฒน์ สมตน และรัฐพล ประดับเวทย์. (2558). การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ.* 16 (2), 1-11.

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Development of 3rd Grade Students' Reading and Writing Abilities in the Spelling Section of the Thai Language Subject through the STAD Cooperative Learning Technique along with Mind-Mapping

หกพจน์รัตณ์ เพ็งคำ และ ดุจเดือน ไชยพิชิต
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Hogpodrat Pangkum and Dudduan Chaipichit
Northeastern University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : hogpodrat@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด 2) พัฒนาความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 โรงเรียนวรราชวิทยา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ (2) แบบทดสอบวัดความสามารถความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย วิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบอัตนัย ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ความสามารถด้านการอ่าน ประกอบด้วย อ่านถูกต้อง อ่านชัดเจน และเว้นวรรค จำนวน 25 ข้อ 30 คะแนน และการเขียนชุดที่ 2 ความสามารถด้านการเขียน ประกอบด้วย การเขียนถูกต้อง สื่อความหมายได้ตรง และสะอาดเป็นระเบียบ จำนวน 25 ข้อ 30 คะแนน (3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

* วันที่รับบทความ: 9 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 19 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 22 พฤศจิกายน 2564
Received: November 9, 2021; Revised: November 19, 2021; Accepted: November 22, 2021

ร่วมกับผังมโนทัศน์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 จำนวน คะแนน 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.81 คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 89.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.04 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ผ่านเกณฑ์ด้วยคะแนนเฉลี่ย 26.73 คิดเป็นร้อยละ 89.10 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.48 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ พบว่า 1) ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60, S.D.= 0.46) 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.44) 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.94, S.D. = 0.28) 4) ด้านสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72, S.D = 0.41) 5) ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ : ความสามารถด้านการอ่าน; ความสามารถด้านการอ่านการเขียน; การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD; ผังมโนทัศน์

Abstracts

The objectives of this study were 1) to develop 3rd Grade students' reading ability in the spelling section of Thai language subject through the STAD cooperative learning technique along with mind-mapping so that they made 80% of the full marks or better and at least 80% of them passed this criterion, 2) to develop 3rd Grade students' writing ability in the spelling section of Thai language subject through the STAD cooperative learning technique along with mind-mapping so that they made 80% of the full marks or better and at least 80% of them passed this criterion and 3) to study the students' satisfaction from participating in the learning activities through the STAD collaborative learning technique along with mind-mapping. The study applied the One-Shot Case Study Research Design to the experiment. The target group consisted of 37 3rd grade students in Classroom No. 3/5 of Worraraj Wittaya School in Wangsapoong District, Loei Province during the second semester of the 2020 academic year. Research instruments included 1) 7 lesson plans which took 14 instructional periods to finish, 2) an essay test for evaluating the students' reading ability in the spelling section of the Thai language subject consisting of Set No. 1 on reading ability which comprised 25 items on correct reading, distinct reading and spacing for 30 full marks, and Set No. 2, for evaluating the

students' writing ability, comprises 25 items on correct writing, giving clear and straight communication and neat and orderly writing for 30 full marks and 3) a 20-item questionnaire with a 5-level rating scale to evaluate the students' opinions on the learning activities based on the STAD cooperative learning technique along with mind-mapping. The collected data were analyzed by means of basic statistics of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The findings show that:

1. The students made a mean achievement score of 26.81 or 89.28% of the full marks in reading the Thai language subject (S.D. 2.04) and 33 students or 89.19% of the group passed the criterion which meet the prescribed criterion of 80/80.

2. The students made a mean achievement score of 26.73 or 89.1% of the full marks in writing the Thai language subject (S.D. = 2.48) and 33 students or 89.19% of the group passed the criterion which meet the prescribed criterion of 80/80.

3. The students so expressed their opinions regarding their participation in the learning activities basing on STAD cooperative learning technique and mind mapping that all the 5 aspects of the learning activities were at the highest level of satisfaction, i. e. 1) the teacher's personality ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.46), 2) learning atmosphere ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.44, 3) learning activities management ($\bar{X}$ =4.94, S.D. = 0.28, 4) instructional media ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.41) and 5) measurement and evaluation ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.48).

Keywords*:* Reading Ability, writing Ability, Learning Activities Based on the STAD Cooperative Earning Technique, Mind Mapping

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ค้นวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 4) ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องอาศัยทักษะการสื่อสารค้นการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ผู้ที่มีทักะกาษาไทยดีจะสมารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิดความเข้าใจ และแสวงหาความรู้ในการศึกษา สาขาวิชาต่าง ๆ ได้ในระดับประถมศึกษาจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับทักษะทางภาษาของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยจึงควรปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีความรู้ ทักษะและจตดติที่ดี เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

จากประสบกาณ์ของผู้วิจัยเป็นครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้พบปัญหาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน พบว่านักเรียนสามารถตอบคำถามในระดับความเข้าใจ การวิเคราะห์ การนำไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับต่ำ ครูจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจน้อย อีกทั้งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยที่ผ่านมา ครูจะจัดนักเรียนนั่งเรียนเป็นกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการหมุนเวียนบทบาทหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม และนักเรียนคนที่เก่งจะจับกลุ่มกันเองหรือเป็นผู้ทำงานกลุ่มแต่เพียงผู้เดียว ส่วนนักเรียนอ่อนจะไม่มีบทบาทเท่าที่ควร จึงทำให้นักเรียนเหล่านี้ขาดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า หลักสูตร ตัวผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม และการจัดกาวเรียนรู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 49.48 คะแนนเฉลี่ยระดับสังกัดร้อยละ 50.91 (ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานผู้เรียนระดับชาติ National Test : NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชวิทยา) พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชวิทยา จังหวัดเลย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.46 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศ และระดับสังกัด นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า การจัดการเรียนการสอนครูยังขาดรูปแบบการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และการสอนที่ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การเรียนการสอน เน้นการบรรยายรายละเอียดของเนื้อหา ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนไม่ตั้งใจเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการต่าง ๆ

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้ารูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชวิทยา ซึ่งจะเป็นแนวทางให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้วิชาภาษาไทยต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD การสอนแบบ STAD หรือ Student Teams Achievement Divisions เทคนิคนี้พัฒนาเพิ่มเติมจากเทคนิค TGT แต่จะใช้การทดสอบรายบุคคลแทนการแข่งขัน มีขั้นตอนดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์ 2542, อ้างถึงใน อรษา เกมกาเมน, 2559 : 47)

1. ครูนำเสนอประเด็นเนื้อหาใหม่ โดยอาจใช้การสอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นให้ผู้เรียนอภิปรายด้วยสื่อที่น่าสนใจ
2. จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มคละความสามารถกันให้มีทั้งความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำกลุ่มละ 4-5 คน
3. สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาเนื้อหาทบทวนทำความเข้าใจสิ่งที่ครูนำเสนอ
4. ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

5. ทำการตรวจคำตอบจากนั้นนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มรวมกัน เพื่อใช้เป็นคะแนนของกลุ่ม

6. ชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด (ในกรณีที่แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกไม่เท่ากันให้ใช้คำแนนเฉลี่ยแทนคะแนนรวม) โดยอาจประกาศผลคะแนนแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศ หรือบอร์ดประกาศของห้องเรียน

ผังมโนทัศน์ (Concept map) เป็นการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายที่เกิดจากการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับมาจากการสังเคราะห์หรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้หรือประสบการณ์ติมโดยการใช้คำ ข้อความหรือเส้น มาเชื่อมโยงความรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพในรูปแบบที่จับต้องได้ และสามารถจัดประเภทของข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้อ่านความสัมพันธ์นั้นเป็นประโยคหรือข้อความที่มีความหมาย แสดงการถ่ายทอดความคิดของผู้สร้างอย่างมีความหมาย (เวิน ริทัศน์โส, 2559 : 52) การเรียนรู้มโนทัศน์ของผู้เรียนนั้นผู้เรียนต้องสร้างจินตนาการได้ ความสามารถในการสร้างจินตนาการเป็นหนทางในการนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งแต่ละคนไม่เท่ากันและไม่เหมือนกันผู้เรียนจะสามารถสร้างมโนทัศน์ก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถแยกแยะและสามารถสรุปรวบยอด

1. การแยกแยะ (Discrimination) คือ คุณสมบัติของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าหมายถึงอะไร เป็นอย่างไร

2. การสรุปรวบยอด (Generalization) หมายถึง การเอาสิ่งด่าง ๆ ที่เป็นตัวประกอบร่วมในบรรดาสิ่งต่าง ๆ ที่เราจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ เป็นพวกของมโนทัศน์ร่วมกันมาสัมพันธ์เป็นหมวดหมู่การสร้างมโนทัศน์ เป็นกระบวนการทางสมอง ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยการรับรู้ความจำ การคิดหาเหตุผล และการจัดระเบียบของความคิดให้เป็นหมวดหมู่ การหาคุณลักษณะร่วมผู้เรียนจะต้องได้รับความรู้ต่าง ๆ ผ่านการสัมผัสของอวัยวะรับสัมผัส และระบบประสาทส่วนกลางเป็นส่วนที่ทำหน้าที่จัดระเบียบประสานแยกแยะความแตกต่างและเลือกความรู้นี้เข้าสู่สมองทำให้เกิดการรับรู้ขึ้นภายหลัง การรับรู้ช่วยให้เกิดการแยกแยะความแตกต่างและสรุปรวบยอดได้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 75) ผังมโนทัศน์มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ชื่อมโนทัศน์ (Concept names) เป็นชื่อของเรื่องมโนทัศน์ที่นำมาสร้างผังมโนทัศน์นั้น ๆ โยจะเขียนเชื่อมโนทัศน์ไนกรอบรูปร่างไตก็ได้

2. เส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Linking lines) เป็นเส้นที่ลากเชื่อมกันระหว่างมโนทัศน์สองมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กันโดยอาจจะมีหรือไม่มีหัวลูกศรก็ได้

3. คำหรือวลีที่แสดงความสัมพันธ์ (Linking phrases) เป็นคำ วลี หรือประโยคที่เขียนไปตามเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง มโนทัศน์ สอมโนทัศน์จากลักษณะและส่วนประกอบของผังมโนทัศน์ (Baroody and Bartels 2001, อ้างถึงใน ประไพลิน จันทน์หอม, 2547 : 82)

ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผังมโนทัศน์มีส่วนที่สำคัญประกอบไปด้วย มโนทัศน์ คำเชื่อมเส้นเชื่อมโยง และเส้นเชื่อมโยงข้ามสาย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในความลัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ในแต่ละสายของมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์รองหรือมโนทัศน์ เฉพาะและแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยง ผังมโนทัศน์ของผู้สร้างผังมโนทัศน์นั้นอีกด้วย

ความสามารถด้านการอ่าน การอ่านถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน และคุณภาพการอ่านของนักเรียนย่อมส่งผลกระทบถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่าน การอ่านมีความสำคัญ ต่อชีวิตประจำวันมาก เพราะการอ่านเป็นการช่วยพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ความคิด และความสามารถ ที่จะตัดสินใจได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการอ่านยังช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ของชาติด้วย ดังนั้นบิดา มารดา ครูและผู้ปกครอง ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ จึงควรตระหนัก ถึงความสำคัญ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านให้มากที่สุด (วรรณี โสมประยูร, 2537 : 28) การอ่าน คือการที่ผู้อ่านสามารถจำเรื่องได้ และเก็บไว้ในสมองถ้ามีโอกาสเล่าให้ผู้อื่นฟังก็สามารถเล่าได้อย่างถูกต้อง แต่การที่ผู้อ่านจะจำข้อความที่อ่านได้ก็จะต้องเข้าใจความหมาขของคำ รู้หน้าที่ของคำอีกทั้งยังสามารถแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ออกจากคำได้ อีกประการหนึ่ง การที่ผู้อ่านจำเรื่องได้มากหรือน้อยยังขึ้นอยู่กับความสนใจเรื่องนั้นด้วย (มุกดา ลิบลับ, 2542 : 36) วิธีการอ่านที่จะทำให้ได้ผลดีที่สุด คือผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจเรื่องที่อ่านและมีความสามารถในการอ่านเร็ว ดังที่ (ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล, 2537 : 12) กล่าวไว้ว่า ผู้อ่านทั้งหลายปรารถนาจะมีสามารถดังนี้

1) อ่านได้เร็ว
2) เข้าใจทุกเรื่องที่อ่าน
3) ใช้เวลาอ่านน้อยแต่ได้ประโยชน์จากการอ่านมาก
4). มีเวลามากพอที่จะอ่านได้ตามต้องการ
5) อ่านแล้วจำได้มากที่สุด
6) นำความรู้ความคิดและสาระไปใช้ได้ดีและมากที่สุด

ความสามารถด้านการเขียน การเขียนนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญ เพราะการเขียนจะช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่นได้ ช่วยจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เช่น เขียนตอบคำถาม เขียนถ่ายทอดแสดงความคิดเห็น เขียนเล่าเรื่อง เขียนจดหมาย เขียนย่อความ เป็นต้น ดังนั้นผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน อีกทั้งยังมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำวลีในการเขียนเพื่อสื่อสาร ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของตนและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กระบวนการคิดที่ถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณะอักษรและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาสามารถสื่อสารกันได้ การเขียนสะกดคำมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และความเป็นอยู่ของบุคคลในปัจจุบัน เพราะการเขียนสะกดคำที่ถูกจะช่วยให้ผู้เขียน อ่านและ

เขียนหนังสือได้ถูกต้อง สื่อความหมายได้แจ่มชัดและมีความมั่นใจในการเขียนทำให้ผลงานที่เขียนมีคุณค่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพการศึกษาของบุคคลนั้นอีกด้วย การเขียนว่าเป็นเครื่องมือการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการสังออกตามหลักของภาษาศิลป์จากความหมายของการเขียนดังกล่าว ทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่ามีความจาเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนใช้การเขียนบันทึกความรู้ทำแบบฝึกหัดและตอบข้อสอบบุคคลทั่วไปใช้การเขียนเพื่อเขียนจดหมาย ทำสัญญา พินัยกรรม การค้าประกัน เป็นต้น (วรรณี โสมประยูร, 2537: 28) จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนเพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของผู้เรียนและเป็นความต้องการของสถานศึกษา โดยการจัดทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด

2. พัฒนาความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด

3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการตามแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) โดยเป็นการทดลองแบบ One shot Case Study โดยมีลักษณะการวิจัย ดังนี้

Treatment	Post-test
X ———	——→O

กำหนดให้

X แทน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์

O แทน 1) ความสามารถด้านการอ่าน

2) ความสามารถด้านการเขียน

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวรราชวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 37 คน

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง มาตราตัวสะกด มาตรา กง กม เกย เกอว จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ จำนวน 7 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 14 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย วิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบอัตนัย ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ความสามารถด้านการอ่าน ประกอบด้วย อ่านถูกต้อง อ่านชัดเจน และเว้นวรรคตอนที่ถูกต้อง จำนวน 25 ข้อ 30 คะแนน และการเขียนชุดที่ 2 ความสามารถด้านการเขียน ประกอบด้วย การเขียนถูกต้อง สื่อความหมายได้ตรง และสะอาดเป็นระเบียบ จำนวน 25 ข้อ 30 คะแนน

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศน์นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน เวลา 14 ชั่วโมง โดยจะดำเนินการจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 แผน 4 ชั่วโมง รวม 4 สัปดาห์

3.3 เมื่อเรียนเนื้อหาครบทั้งหลักสูตรแล้ว ดำเนินการประเมินความสามารถการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบความสามารถการอ่านและการเขียนภาษาไทยเรื่อง มาตราตัวสะกด

3.4 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์

3.5 นำผลมาวิเคราะห์ความสามารถการอ่านและการเขียนภาษาไทย และวิเคราะห์ผลความพึงพอใจ

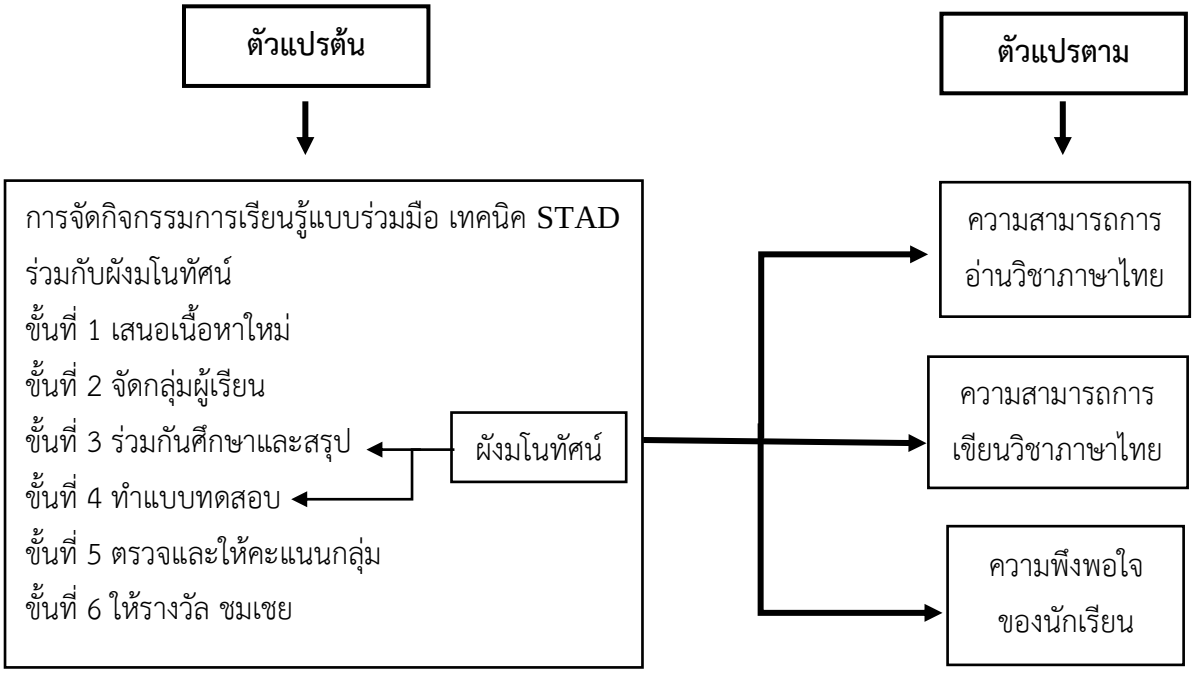
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือนักเรียนมีคะแนนความสามารถสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ นำผลที่ได้จกการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชุมนุมดนตรีมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสรุปผลการประเมิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีในการวิจัยในครั้งนี้ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด พบว่า ผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ผ่านเกณฑ์ด้วยคะแนนเฉลี่ย 26.81 คิดเป็นร้อยละ 89.37 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.04 มีจำนวนคนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 และคนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยล่ะ 10.81 ซึ่งสูงกว่าเกินที่กำหนดไว้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวัดความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ความสามารถด้านการอ่าน	30	26.81	89.37	2.04	33	89.19	4	10.81

2. ความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด พบว่า ผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 89.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.48 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 10.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 สรุปผลการวัดความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ความสามารถด้านการเขียน	30	26.73	89.10	2.48	33	89.19	4	10.81

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ 1) ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60, S.D. = 0.46) 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.44) 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.94, S.D. = 0.28) 4) ด้านสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.41) 5) ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	1. ด้านครูผู้สอน			
1.1	ครูผู้สอนชี้แจงสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนก่อนเริ่มการเรียนการสอน	4.33	0.48	มาก
1.2	ครูผู้สอน สอนเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.67	0.48	มากที่สุด
1.3	ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณธรรม และจิตสำนึกในความเป็นครู	4.59	0.50	มากที่สุด
1.4	ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์	4.82	0.39	มากที่สุด
	รวม	4.60	0.46	มากที่สุด
	2. ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน			
2.1	ห้องเรียนมีอุปกรณ์เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้และเพียงพอต่อผู้เรียน	4.44	0.50	มาก
2.2	สิ่งแวดล้อมรอบภายนอกห้องเรียนไม่รบกวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
2.3	มีความร่วมมือทำงานกันเป็นกลุ่ม	4.67	0.49	มากที่สุด
2.4	ช่วยเหลือเพื่อนคนที่ยังไม่ค่อยได้	4.90	0.31	มากที่สุด

	รวม	4.67	0.44	มากที่สุด
	3. ด้านการจัดการเรียนการสอน			
3.1	ผู้เรียนได้ค้นคว้าให้ความรู้ได้อย่างหลากหลาย	4.92	0.27	มากที่สุด
3.2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.90	0.45	มากที่สุด
3.3	ผู้เรียนซักถามเรื่องที่ไม่เข้าใจ	4.95	0.22	มากที่สุด
3.4	ผู้เรียนมีความพอใจในการเรียนแบบร่วมมือเพราะได้ทำงานกับเป็นกลุ่ม	4.97	0.16	มากที่สุด
	รวม	4.94	0.28	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
	4. ด้านสื่อการเรียนรู้			
4.1	มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน	4.44	0.50	มาก
4.2	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.77	0.43	มาก
4.3	ผู้เรียนพอใจในการจัดการเรียนรู้ เพราะได้ฝึกอ่านและฝึกเขียนจากสื่อการสอน	4.80	0.41	มาก
4.4	สื่อการเรียนรู้เหมาะกับวัยของผู้เรียน	4.90	0.31	มาก
	รวม	4.72	0.41	มาก
	5. ด้านการวัดและประเมินผล			
5.1	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินชิ้นงาน	4.33	0.48	มาก
5.2	ครูผู้สอนแจ้งเกณฑ์การให้คะแนนของทุกแบบทดสอบ	4.67	0.48	มากที่สุด
5.3	มีการวัดและประเมินที่หลากหลาย	4.51	0.51	มากที่สุด
5.4	ผู้เรียนมีความพอใจรางวัลที่ครูให้จากการจัดการเรียนรู้	4.74	0.44	มากที่สุด
	รวม	4.56	0.48	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.70	0.41	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชวิทยา สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 จำนวน คะแนน 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 89.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.25 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถการอ่าน พบว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยนเท่ากับ 26.81 คิดเป็นร้อยละ 89.37 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 10.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

จากผลการสอบวัดความสามารถด้านการอ่านวิชาภาษาไทย นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 37 คน พบว่า คะแนนสอบจากจำนวนคะแนน 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.81 คะแนน คิดเป็นร้อยละ89.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.04 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน ร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 10.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน มาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละประมาณ 4-5 คน ซึ่งแต่ละคนจะความสามารถที่แตกต่างกัน เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 1-2 คน และอ่อน 2 คน โดยครูจะเป็นผู้กำหนดบทเรียนและงานของกลุ่ม ครูเป็นผู้สอนบทเรียนให้กับนักเรียนทั้งชั้น แล้วให้กลุ่มทำงานตามที่ครูกำหนด นักเรียนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกัน คนที่เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อน ๆ ที่ไม่เข้าใจ เมื่อทำการเรียนการสินเสร็จสอบทุกคนต้องแยกกันทำข้อสอบของตน จากนั้นครูนำคะแนนของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมาคิดเป็นคะแนนของกลุ่ม และอาจจัดลำดับคะแนนของทุกกลุ่ม ประกาศให้ทุกคนทราบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริพร จึงรัศมีพานิช, 2554 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผสมผสานระหว่างเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) และเทคนิคกลุ่มเกมแข่งขัน (TGT) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.80/82.67 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (น้ำผึ้ง เสนดี, 2560 : 112) การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และทำให้จิตวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นกอร ศรีวิลัย, 2558 : 89) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พันธะเคมี ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้

เทคนิค STAD ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลจากการศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (พิกุลทอง เรืองเดช และ เอื้อมพร หลินเจริญ, 2558 : 65) ได้ทำการศึกษา การพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านพระธาตุ ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค STAD มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพ 77.92/79.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 89.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.48 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 10.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถการเขียน พบว่านักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.73 คิดเป็นร้อยละ 89.10 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 10.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

จากผลการสอบวัดความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาไทย นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 37 คน พบว่าคะแนนสอบจากจำนวนคะแนน 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ89.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.48 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 คน ร้อยละ 89.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน เท่ากับร้อยละ 10.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน มาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละประมาณ 4-5 คน ซึ่งแต่ละคนจะความสามารถที่แตกต่างกัน เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 1-2 คน และอ่อน 2 คน โดยครูจะเป็นผู้กำหนดบทเรียนและงานของกลุ่ม ครูเป็นผู้สอนบทเรียนให้กับนักเรียนทั้งชั้น แล้วให้กลุ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ผู้สอนกำหนด นักเรียนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกัน คนที่เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อน ๆ ที่ไม่เข้าใจ เมื่อร่วมกิจกรรมการเรียนเรียบร้อยทุกคนต้องแยกกันทำข้อสอบของตน จากนั้นครูนำคะแนนของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมาคิดเป็นคะแนนของกลุ่ม และอาจจัดลำดับคะแนนของทุกกลุ่ม

และประกาศให้ผู้เรียนได้ทราบคะแนนของตนเองและกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การ์เซีย (Garcia, 1998 : 12) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเขียนสะกดคาจากรูปแบบการสอนสะกดคำ 2 รูปแบบ คือ การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเองกับการสะกดคำตามหนังสือ โดยครูแต่ละกลุ่มจะสอนโดยใช้โปรแกรมการสอนอ่านเหมือนกัน และการสอนเขียนทุกวันตามเวลาที่กำหนดไว้ การสอบใช้การสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการศึกษาพบว่า การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเองมีผลดีกว่าการสอนสะกดคำตามตำราในด้านการอ่านคำศัพท์และการวิเคราะห์คำศัพท์นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนคำศัพท์ที่ใช้ในระดับที่สูงกว่าประถมหนึ่งความยาวของประโยคและจำนวนหน่วยคำนอกจากนั้น นักเรียนสะกดคำ โดยนักเรียนคิดเอง มีการอ่านทบทวน การเขียนคำ วิเคราะห์คำที่ใช้ตลอดจนมีการช่วยเหลือหรือซักถามเพื่อน เพื่อช่วยในการสะกดคำบ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งและนักเรียนที่เรียนสะกดคำจากตำราใช้พจนานุกรมบ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประวีณา เอ็นดู, 2547 : 93) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านน้อย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ 86.11/83.33 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มะลิ อาจวิชัย, 2540 : 55) ได้ทำการพัฒนาแบบฝึกภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำไม่ตรงมาตราตัวสะกดแม่กน แม่กด แม่กบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดลองพบว่าแบบฝึกทักษะภาษาไทยมีประสิทธิภาพ 84.02/80.26 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (บัญชา ชินโณ, 2556 : 62) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับกระบวนการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโพนพิทยาคมภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบแบ่งกลุ่ม (STAD) ร่วมกับกระบวนการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ (72.46/71.44) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 65 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ระดับดีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรระวี ภักดีรงค์ 2555 : 77) ได้ทำการศึกษาการใช้ผังมโนทัศน์สรุปเนื้อหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลังงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือหลังจากนักศึกษาได้ใช้ผังมโนทัศน์สรุปเนื้อหา จะมีคะแนนเฉลี่ย มากกว่าก่อนใช้ผังมโนทัศน์

ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ผังมโนทัศน์ในการสรุปเนื้อหาวิชาพลังงานและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาอยู่ในระดับที่มีความพอใจมากเท่ากับ 4.20

3. ความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ มีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 เมื่อเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการทำแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.70 เมื่อเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีคะแนนเฉลี่ยที่ 4.94 คะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ยที่ 4.56 คะแนน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเช่นนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ เรื่อง มาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้สื่อการสอนและกิจกรรมการเรียนร่วมกันเป็นเป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีการร่วมมือกันทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและช่วยเหลือกันเรียนรู้ โดยที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลายภายใต้กระบวนการกลุ่มมีการวางแผนการแก้ปัญหาร่วมกันและผู้เรียนเป็นคนแก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้ และมีการประเมินผล แบบประเมินผลตามสภาพจริง โดยพิจารณาการทำงานของผู้เรียนครูเป็นคนคอยชี้แนะ

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเนื้อหาสาระที่เรียนไม่ยากเกินไป และความรู้ที่ได้รับเป็นเรื่องที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีโอกาส ได้สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ในการเรียนกับเพื่อนจนได้รับความรู้ นักเรียนมีโอกาสได้ทราบคะแนนของตนเองและกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ วิเคราะห์ผลรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยมากสุดเท่ากับ 4.94 รองลงมาได้แก่ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน เท่ากับ 4.67 ด้านครูผู้สอน 4.60 และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจมีผลเนื่องจากด้านครูผู้สอนนั้น เป็นผู้แนะนำแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรูปแบบร่วมมือ และให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกันเองในกลุ่มโดยไม่มีการแทรกแซงใดๆนอกจากแนะนำ เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักแก้ไขปัญหากันเองภายในกลุ่ม ผู้เรียนจึงไม่มีความกดดันในการเรียนและการทำกิจกรรมการเรียนนี้ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในผู้สอน ด้านการวัดประเมินผลนั้นผู้เรียนก็ได้มีส่วนร่วมในการวัดประเมินผล สามารถแสดงความคิดเห็นของตนในการตรวจสอบคำตอบที่ถูกต้องได้ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบกลุ่ม ผู้เรียนที่เก่งสามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่เรียนอ่อนกว่าได้ และได้ทำการเรียนแบบเป็นกลุ่มนั้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นภายในกลุ่ม จึงทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมและออกความคิดเห็น ถามเพื่อน และพูดคุยปรึกษากันในกลุ่ม ด้านการจัดการเรียนการสอน นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดและอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มที่ไม่เข้าใจให้เข้าใจตรงกัน

โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด นักเรียนอาจอยากได้สื่อที่เป็นภาพประกอบมากกว่านี้ เพราะในเรื่องมาตราตัวสะกดจะมีเนื้อหาที่เป็นตัวหนังสือเป็นส่วนใหญ่จะมีภาพประกอบแค่ เป็นภาพประกอบคำในมาตรานั้น ๆ เท่านั้น ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพร ชาบุญมี, 2554 : 35) ได้ทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษานักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ที่ไม่ยากเกินไปจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิกุลทอง เรืองเดช และเอื้อมพร หลินเจริญ, 2558 : 65) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียน บ้านพระธาตุ ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค STAD มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพ 77.92/79.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไปประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. หากจะนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ ผังมโนทัศน์ไปใช้ ผู้สอนต้องศึกษาวิธีการขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนบทบาท ของผู้เรียน คำถาม และคำแนะนำที่จะให้กับผู้เรียนให้ชัดเจน และผู้สอนต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจก่อนที่จะได้รับการเรียนรู้ เพราะถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจ อาจจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปดั่งที่หวัง

2. การนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในห้องเรียนนั้น ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับและความรู้ของผู้เรียนและควรจัดกิจกรรมปูพื้นฐานให้กับนักเรียนก่อนในกรณี ที่เห็นว่าความรู้พื้นฐานทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนักเรียนยังไม่เคยเรียนมาก่อน

3. ทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะทำการสอนและจัดเตรียมความพร้อมรวมทั้งสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ที่สามารถเอื้ออำนวยและเพียงพอต่อการจัดการ

เรียนรู้พร้อมทั้งควรมีเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่ต้องการ เช่น อินเทอร์เน็ต เอกสาร ตำรา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ ที่จะพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

2. การวิจัยควรติดตามผลระยะยาว เพื่อศึกษาว่าความสามารถการอ่านและการเขียนของนักเรียนมีความคงทนเพียงใด

3. มีการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ในรายวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ฯลฯ หรือในรายวิชาที่เน้นความสามารถการอ่านและการเขียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล. (2537). *การอ่านให้เก่ง*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: กระดาษสา.

นกอร ศรีวิลัย. (2558). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พันธะเคมีตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

น้ำผึ้ง เสนดี. (2560). *การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บัญชา ชินโณ. (2556). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับกระบวนการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์ พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประไพลิน จันทร์หอม. (2547). *ผลการสอนสุนทรียภาพของชีวิตโดยใช้เทคนิคการจัดผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวีณา เอ็นดู. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.

พรระวี ภักดีณรงค์. (2555). *ผลการใช้ผังมโนทัศน์สรุปเนื้อหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลังงานและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2.* วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. โรงเรียนพายัพเทคโนโลยีและบริหารธุรกิจ.

พิกุลทอง เรืองเดช และเอื้อมพร หลินเจริญ. (2558). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องวัสดุรอบตัวเราโดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยณเรศวร.

มะลิ อาจวิชัย. (2540). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด แม่กน แม่กด และแม่กบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มุกดา ลิบลับ. (2542). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏพระนคร.

วรรณี โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.* กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.

เวิน ริทัศน์โส. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้แผนผังมโนทัศน์ตามปรัชญาเศษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศิริพร จึงรัศมีพานิช. (2554). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผสมผสานระหว่างกลุ่มผลสัมฤทธิ์ STAD และกลุ่มเกมส์แข่งขัน TGT.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สุภาพร ชาบุญมี. (2554). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค STAD เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Baroody, A. J. and Bartels, B.H. (2001). *Assessing understanding in mathematics with concept mapping.* Mathematics in School.

Garcia, C.A. (1998). *The effect of two types of spelling instruction on first-grade reading,* writing and spelling achievement. Dissertation Abstracts International.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

Talent Development to Thai Reading Comprehension by using a Graphical Teaching of Grade 3 Students in Kasetsart University Laboratory School, Center for Educational Research and Development

ไชยชาญ เผือดคล้าย,
สิวลี ลี้ศิริวัฒนกุล และ กานดา ธีระทองคำ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Chaichan Phueadkhlai,
Siwalee Leesiriwatthanakul and Kanda Terathongkum
Suan Dusit University, Thailand
Corresponding Author, Email: kru.chaichan.2540@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 39 คนซึ่งได้มาจากการวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนแบบผังกราฟิก และแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Sample

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนจากแบบทดสอบการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกแตกต่างกัน โดยผลคะแนนการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.25 ระดับคะแนนการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกมีค่าเฉลี่ยของ

* วันที่รับบทความ: 11 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 22 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2564
Received: November 11, 2021; Revised: November 22, 2021; Accepted: November 25, 2021

คะแนนสูงขึ้นเป็น 16.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 3.13 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านจับใจความที่สูงขึ้นหลังจากการใช้รูปแบบการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถการอ่านจับใจความ; ภาษาไทย; การสอนแบบผังกราฟิก

Abstracts

The purpose of this study was to develop Thai Language Reading Comprehension Abilities Using Graphic Organizer Instructional Model for grade 3 Students. The sample of this study was 39 grade 3/7 students at Kasetsart University Laboratory School, Center for Educational Research and Development in the second semester, academic year 2019. The sample was selected based on a purposive sampling. This study used graphic organizers as instructional management model. The research instruments were reading comprehension instructional plan using graphic organizers and reading comprehension ability test. Data were analyzed using statistics, including mean, standard deviation, and dependent sample t-test.

The results of this study indicated that reading comprehension ability pretest and posttest scores of the sample taught with the developed reading comprehension instructional plan using graphic organizers were different. A mean score of reading comprehension ability pretest was 14.18 with a standard deviation of 3.25. After implementing graphic organizers as instructional plan, a mean score of reading comprehension ability posttest was 16.79 with a standard deviation of 3.13. In conclusion, the sample grade 3 students had higher reading comprehension ability after taught with the developed graphic organizer instructional plan with a statistical significance at the level of .05

Keywords: Reading Comprehension; Thai Language; Graphic Organizer Instructional Model

บทนำ

“การอ่านคือการเปิดประตู” ประตูดังกล่าวนั้นคือประตูแห่งชีวิตที่ทุกคนจะต้องเปิดและก้าวออกไปสู่โลกกว้างของความรู้ ความคิด ความสุข สนุก บันเทิง ความงามและความหวัง และความสำเร็จที่เป็นจุดหมายปลายทาง ดังนั้นการอ่านจึงเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตที่ไม่อาจละเลยได้ (ศิวกานท์ ปทุมสูติ, 2542 : 2) และการอ่านมีความสำคัญต่อนักเรียน จะช่วยให้ประสบความสำเร็จโดยช่วยให้เป็นผู้มีทักษะทางปัญญาดำเนินชีวิตอย่างผู้มีปัญญาและเป็นผู้สืบสวนอย่างมีปัญญาความสำเร็จทั้ง 3 ส่วน จะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้วิธีการอ่านแบบต่าง ๆ ตรงตามวัตถุประสงค์ควบคู่กับกระบวนการคิดในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงก็ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : บทนำ) โดยความสามารถในการการอ่านจับใจความเป็นทักษะการอ่านที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมทั้งการพักผ่อนก็ใช้การอ่านจับใจความเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นการอ่านจึงมีทั้งสาระวิชาการที่ให้ความรู้ต่าง

ๆ และสาระบันเทิงที่ให้ความสนุกสนานคลายเครียด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 2) ซึ่งความสามารถในการอ่านจับใจความจำเป็นต้องอาศัยแนวทางและพื้นฐานสำคัญหลายประการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านในระดับต้นและเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับการอ่านในระดับสูงต่อไป (แววมยุรา เหมือนนิล, 2556 : 12- 17) โดยความสามารถในการอ่านจับใจความนั้นเป็นทักษะที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและถูกต้อง ตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีพื้นฐานของการอ่านและการคิด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3) ดังนั้นในการสอนการอ่านจับใจความครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูผู้สอน โดยหลักแล้วครูผู้สอนจะต้องสามารถสอนจับใจความได้เป็นอย่างดีมากคือ คิดหาวิธีที่เข้าใจให้ง่ายมากสอนแก่นักเรียนของตนให้เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความ (สาริณี หนูหมาด, จุฑารัตน์ คชรัตน์, และ จุไรศิริ ชูรักษ์, 2557: 36)

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก เป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์การสอนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความหมายตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของออซูเบล โดยการใช้ฝังกราฟิกจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการอ่านเพื่อความเข้าใจ จนนำไปสู่การสรุปใจความสำคัญของเนื้อหาสาระที่อ่าน ผังกราฟิกจึงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเรียนภาษาไทย เป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 122 - 131) โดยการอ่านเชิงวิเคราะห์แล้วสรุปผลจากการอ่านโดยใช้ผังกราฟิกนั้นจะนำไปสู่องค์ความรู้ตามความสนใจ มีการจัดระบบชุดความคิด ทั้งในรูปแบบหน่วยความคิดหลัก หน่วยความคิดรองและหน่วยความคิดย่อย หรือกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีเหตุผล โดยการเชื่อมโยงหมวดหมู่เข้าด้วยกันแล้วจะประมวลผลออกมาในรูปแบบของสัญลักษณ์ที่ง่ายต่อการจำและการทำความเข้าใจ โดยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกได้มีนักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้หลายท่าน ซึ่งมีแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจคือรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกของคล้าก ที่มีขั้นตอนการสอนประกอบด้วย ขั้นที่หนึ่ง การเตรียมการอ่าน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะเป็นผู้คัดเลือกบทอ่านและเลือกผังกราฟิกที่สอดกล้องกับบทอ่านที่เลือกไว้แล้วคาดคะเนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อให้ผู้เรียนใช้ผังกราฟิก ขั้นที่สอง เป็นการนำเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหาให้นักเรียนได้เรียนรู้และนำเนื้อหาสาระจากบทอ่านใส่ลงในผังกราฟิกตามความเข้าใจของตนหลังจากนั้นผู้สอนจะทำการสอบถามความเข้าใจ แก้ไขหากมีความเข้าใจผิดและมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน จากแนวคิดรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกพบว่ายังเป็นรูปแบบการสอนที่ต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทการสอนที่จะต้องครอบคลุมทั้งกระบวนการทัศน์การสอนโดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วนสำคัญที่เรียกว่า "ไตรยางศ์การสอน" (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557 : 261) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ (O-Objective) กิจกรรมการเรียนรู้ (L-Learning Experience) และกระบวนการวัดและประเมินผล (E-Evaluation) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกยังขาดความชัดเจนในการวัดและประเมินผลภายหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน ซึ่งในการสอนการอ่าน นอกจากการฝึกเป็นทักษะกระบวนการอ่านแล้วจะต้องมีการวัดและประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลของการฝึกได้ โดยความสามารถในการอ่านจับใจความจัดเป็นทักษะการอ่านที่

ต้องอาศัยความเข้าใจในลักษณะของปัจจัยบุคคล ดังนั้น การวัดและประเมินผลจึงต้องเป็นการวัดและประเมินผลตามหลักการสอนการอ่านจับใจความที่วัดและประเมินผลความเข้าใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมีขั้นตอนสำคัญ คือการอ่านเรื่อง การจับใจความสำคัญและการประเมินการอ่าน ซึ่งจากแนวคิดครูรูปแบบการสอนที่มี 2 ขั้นตอน คือ การเตรียมการอ่าน และการสอน เมื่อนำมาใช้ในการสอนการอ่านจับใจความสำคัญจึงต้องมีการเพิ่มขั้นตอนการวัดและประเมินผลตามหลักการสอนการอ่านเป็นขั้นตอนที่ 3 การวัดประเมินผลเพื่อให้ครอบคลุมทั้งองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้และเป็นการสะท้อนผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้ผังกราฟิกประกอบของ ณรรฐวรรณ หนูเผือก (2551 : บทคัดย่อ) และสุภาภรณ์ นิ่มวิศิษย์ (2553 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก เป็นยุทธศาสตร์การสอนหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้สูงขึ้นได้

จากหลักการและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ จึงนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนการอ่านจับใจความให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่จะเป็นพื้นฐานในการศึกษาในรายวิชาอื่นได้ แล้วทำการศึกษาผลที่เกิดจากการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-group Pretest-Posttest Design) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย ได้แก่

1) การศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขึ้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3

2) การศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ในสาระการอ่านและสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

9. มีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาใช้ชีวิตจริง

ตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ระบุข้อ คิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

4) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านด้วยวิธีการสอนแบบผังกราฟิก (Graphic Organizers Methods)

5) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา

6) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบวัด ความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 ห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแต่ละห้องในลักษณะคละความสามารถของนักเรียนโดยใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเดียวกัน และมีการวัดผลการเรียนรู้ร่วมกันทั้งระดับชั้น

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3/7 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 39 คน

1.2 ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.3 ระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม พ.ศ. 2563 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

2. ขั้นตอนสร้างเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิก จำนวน 3 แผน

2) แบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนแบบผังกราฟิก จำนวน 3 แผน แผนละ 30 นาที มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1.1) การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสาระการอ่านซึ่งเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

1.3) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนการอ่านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

1.4) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและบทอ่านสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา

1.5) การคัดเลือกวรรณกรรมหรือบทอ่านที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคัดเลือกจากวรรณกรรมในบทเรียน นิทานชาดก นิทานสีขาวส่งเสริมคุณธรรม นิทานพื้นบ้านอธิบายเหตุ นิทานอีสป ดรุณศึกษา ประกาศและป้ายโฆษณาในชีวิตประจำวัน

1.6) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนรูปแบบผังกราฟิกจำนวน 3 แผน ทุกแผนมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการอ่าน

- ครูให้ความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิกโดยการยกตัวอย่างผังกราฟิก
- นักเรียนและครูอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับผังกราฟิก (ลักษณะของเส้น รูปร่าง สัญลักษณ์และการใช้งาน)

ขั้นที่ 2 การอ่านในใจและฝึกทักษะโดยใช้ผังกราฟิก

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- ครูนำผังกราฟิกให้นักเรียนตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันออกแบบจัดทำผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผังกราฟิก
- นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแบบทดสอบจากเรื่องที่อ่าน
- ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบทดสอบ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประเมินผล

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- นักเรียนเขียนผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่าน

1.7) นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกเสนอต่ออาจารย์พี่เลี้ยงตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข

1.8) นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการสอนในด้านเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การสอน สื่อ การวัดและประเมินผล เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่า มีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

1.9) ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.10) นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2) แบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นข้อสอบชนิดเลือกตอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ในการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

2.1) การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการอ่านและสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2) การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

2.3) สร้างแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

2.4) จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)

2.5) นำแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความเสนออาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษาและความสอดคล้องของแบบทดสอบแล้วทำการปรับแก้ไขตามคำแนะนาของอาจารย์พี่เลี้ยง

2.6) นำแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.7) ปรับแก้ไขแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.8) นำแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยโดยการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

3. ขั้นดำเนินการทดลอง

3.1 แบบแผนของดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-group Pretest-Posttest Design)

3.2 การดำเนินการทดลอง

การวิจัยนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองดังนี้

1) การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-Test) ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกด้วยแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกจำนวน 3 แผน ดังนี้

ครั้งที่ 1 การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-Test) จำนวน 1ครั้ง

ครั้งที่ 2 การอ่านจับใจความนิทาน เรื่อง “มีผลไม้ขายที่นี่” (ผังกราฟิกแบบผังลำดับเหตุการณ์) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 3 การอ่านจับใจความนิทาน เรื่อง “ทำไมยุงจึงตอมหูคน” (ผังกราฟิกแบบผังแสดงเหตุผล) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 4 การอ่านจับใจความบทร้อยกรอง เรื่อง “ฉันชื่ออะไร”(ผังกราฟิกแบบผังใยแมงมุม) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 5 การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-Test) จำนวน 1 ครั้ง

3) การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-Test) ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกด้วยแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

4. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิก ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

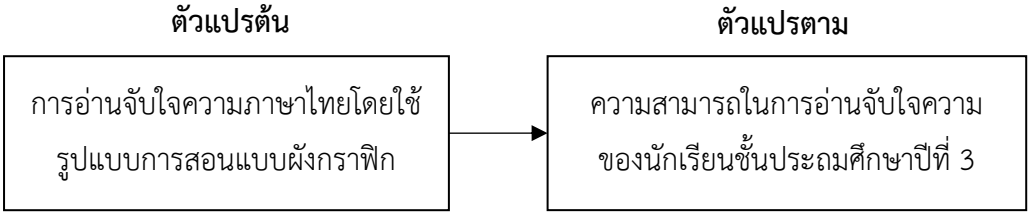
2) การทดสอบสมมติฐาน

2.1) การวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้คะแนนค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความในช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิก วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test dependent)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาครั้งนี้ กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาวิธีการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกเป็นกระบวนวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบผ่านการใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายโดยผู้วิจัย ได้นำแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกของคล้าก (Clarke, 1991 : 526 534) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมและสร้างความหมายและความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้แล้วจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วยผังกราฟิกซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ การจดจำข้อมูล และการเรียกคืนข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนสอน

- ผู้สอนพิจารณาลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนนั้นและวัตถุประสงค์ของการสอนเนื้อหาสาระ
- ผู้สอนพิจารณาและคิดหาผังกราฟิกหรือวิธีหรือระบบในการจัดระเบียบสาระนั้น ๆ
- ผู้สอนเลือกผังกราฟิกหรือวิธีการจัดระเบียบเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด
- ผู้สอนคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนจากการใช้ผังกราฟิกนั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

- ผู้สอนเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแก่ผู้เรียน
- ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและใส่เนื้อหาลงในผังกราฟิกของตนตามความเข้าใจ
- ผู้สอนซักถาม แก้ไขความเข้าใจผิดของผู้เรียน หรือขยายความเพิ่มเติม
- ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพิ่มเติมโดยนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา แล้วให้ผู้เรียนใช้ผังกราฟิกเป็นแนวคิดในการคิดแก้ปัญหา
- ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน

จากกระบวนทัศน์รูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกตามรูปแบบของคล้าก ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนากระบวนทัศน์การสอนและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการอ่าน

- ครูให้ความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิกโดยการยกตัวอย่างผังกราฟิก
- นักเรียนและครูอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ผังกราฟิก

ขั้นการอ่านในใจและฝึกทักษะโดยใช้ผังกราฟิก

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- ครูนำผังกราฟิกให้นักเรียนตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันออกแบบจัดทำผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผังกราฟิก
- นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแบบทดสอบจากเรื่องที่อ่าน
- ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบทดสอบ

ขั้นสรุปและประเมินผล

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- นักเรียนเขียนผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความ

จากกระบวนทัศน์การสอนจะพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการฟัง ด้านการพูด ด้านการอ่าน และด้านการเขียน นอกจากนั้นยัง เป็นการฝึกกระบวนการคิดผ่านการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ที่นักเรียนเรียนจะคิดและออกแบบการสื่อสารข้อมูลที่อ่านและทำการวิเคราะห์แล้ว ออกมาในรูปแบบของสัญลักษณ์ภายในผังกราฟิกอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งการเขียนข้อมูลลงในผังกราฟิกจะต้องเป็นข้อมูลสรุปที่สำคัญชัดเจน และเมื่อทำการสร้างผลงานฝังกราฟิกสำเร็จแล้วนักเรียนจะได้ทำการนำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนกระบวนวิธีหรือเทคนิคในการอ่านและจัดทำผังกราฟิก ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้นักเรียนคนอื่นสามารถนำไป

ปรับใช้ได้ต่อไปและตามกระบวนทัศน์การจัดประสบการณ์เรียนรู้เมื่อทำการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้วต้องมีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นร่องรอยของผลการเรียนรู้ โดยในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนการทดลองและแบบทดสอบหลังการทดลองในการวัดผลสัมฤทธิ์ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยในการดำเนินการวิจัยแต่ละครั้งจะมีการวัดและประเมินผลท้ายบทเรียนภายในแต่ละหน่วยหรือเรื่องเพื่อสังเกตพัฒนาการทางด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ดังนั้นจากกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบผังกราฟิกที่ครบกระบวนทัศน์การสอนจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

จากการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกและทำการวัดประประเมินผลการทดลองโดยใช้แบบทดสอบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 ได้ผลลัพธ์ซึ่งนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	$(D)^2$
1	15	17	2	4
2	13	17	4	16
3	14	16	2	4
4	14	18	4	16
5	16	19	3	9
6	15	18	3	9
7	16	17	1	1
8	19	20	1	1
9	16	18	2	4
10	9	14	5	25
11	15	18	3	9
12	13	16	3	9
13	18	20	2	4
14	19	20	1	1
15	10	14	4	16

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	$(D)^2$
16	5	6	1	1
17	13	15	2	4
18	17	18	1	1
19	6	8	2	4
20	15	17	2	4
21	15	15	0	0
22	15	19	4	16
23	13	16	3	9
24	13	18	5	25
25	9	14	5	25
26	17	19	2	4
27	18	20	2	4
28	14	18	4	16
29	13	17	4	16
30	18	20	2	4
31	11	17	6	36
32	14	16	2	4
33	17	18	1	1
34	13	14	1	1
35	16	18	2	4
36	14	19	5	25
37	18	20	2	4
38	16	20	4	16
39	11	11	0	0

1) คะแนนจากการทำแบบทดสอบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกพบว่า นักเรียนมีผลคะแนนการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้น โดยนักเรียนมีผลต่างของคะแนนก่อน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกและภายหลังการการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกต่างมากที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน จำนวน 7 คน และมีผลต่างของคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกและภายหลังการการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกต่างกันมากที่สุดเท่ากับ 6 คะแนน จำนวน 1 คน เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนได้โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์ผลคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t-test	Df	P
ก่อนเรียน	39	20	14.18	3.25	-10.90*	38	.001
หลังเรียน	39	20	16.79	3.13			

2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกเฉลี่ยเลขคณิต 14.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ 3.25 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยภายหลัง การจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกที่มีค่า 16.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ 3.13 จะพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยภายหลังการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้น โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำให้ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก อันเป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child – Centered) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ที่เกิดจากการออกแบบกระบวนทัศน์การสอนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของ

ผู้เรียนสูงขึ้น โดยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสอนได้มีการออกแบบโดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีความหมาย ดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมการอ่าน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่การอ่านเนื้อเรื่อง โดยในขั้นนี้ผู้วิจัยจะให้ความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิก องค์ประกอบของผังกราฟิก ประเภทของผังกราฟิก การนำผังกราฟิกไปใช้และประโยชน์ของผังกราฟิกแต่ละประเภทเมื่อผู้เรียนทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผังกราฟิกแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความเข้าใจโดยการซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความแตกต่างและการเลือกใช้ผังกราฟิก ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่าผังกราฟิกที่นำมาใช้เป็นตัวอย่างจะต้องน่าสนใจ โดยเรื่องหรือหัวข้อที่ปรากฏในผังกราฟิกควรมีลักษณะเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนและอ่านแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งผังกราฟิกนั้นจะต้องมีความชัดใจในวัตถุประสงค์ของการใช้งานผังกราฟิกแต่ละประเภท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและใช้เป็นตัวอย่างมโนทัศน์เกี่ยวกับผังกราฟิกรูปแบบนั้นแล้วนำไปสร้างได้ถูกต้อง

ขั้นการอ่านในใจและฝึกทักษะโดยใช้ผังกราฟิก เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้นำความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิกไปใช้กับบทอ่านหรือวรรณกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดให้ที่จัดอยู่ในประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจเลือกใช้ผังกราฟิกให้เหมาะสมกับบทอ่าน เมื่อเลือกได้ถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยจะให้ผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการกลุ่มเพื่อออกแบบละจัดทำผังกราฟิกจากบทอ่าน จากนั้นผู้วิจัยจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานผังกราฟิกเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความหมายให้แก่ชิ้นงานแล้วจึงให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบจากเรื่องที่อ่านเพื่อประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่าในระหว่างที่แต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำผังกราฟิก ครูจะต้องทำหน้าที่กระตุ้นและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มตามแนวคิดของคล้าก โดยครูจะต้องไม่ชี้นำความคิดผู้เรียนแต่ใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดมากขึ้น และเน้นให้ผู้เรียนใช้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกระบวนการกลุ่มในการทำงานเป็นสำคัญ

ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการจัดทำผังกราฟิกเพื่อหาใจความสำคัญของเรื่องที่กำหนดด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องอ่านบทอ่านแล้วเลือกเขียนผังกราฟิกให้เหมาะสมกับบทอ่านก่อนที่จะทำแบบทดสอบของบทอ่านเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยบทอ่านที่ใช้ในการทดสอบอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของวรรณกรรมสำหรับเด็กที่เน้นความหลากหลาย ทั้งในด้านของรูปแบบการประพันธ์ รูปแบบของวรรณกรรม และเนื้อหาที่นำมาใช้ จะต้องให้ความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยในแต่ละบทอ่านที่นำมาใช้ในการทดสอบจะต้องมีการใช้รูปแบบของผังกราฟิกในการวิเคราะห์ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เลือกนำองค์ความรู้เกี่ยวการใช้ผังกราฟิกมาประยุกต์ใช้ในการจับใจความสำคัญจากบทอ่านที่กำหนดได้ นอกจากนั้นในการวัดและประเมินผลจะต้องสัมพันธ์กับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมในด้านของพุทธิพิสัยทั้งหมด ได้แก่ การรู้จำ การเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า

จากการนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกที่ครบกระบวนทัศน์การสอนตามหลักไตรยางศ์การสอนข้างต้น ทำให้เมื่อผู้เรียนนำเทคนิคการอ่านจับใจความโดยใช้ผังกราฟิกไปใช้ในการทดสอบภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกก็จะส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยเลขคณิตของแบบทดสอบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกมีค่าคะแนนสูงขึ้นกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก ซึ่งสอดคล้องกับสุภาภรณ์ นิ่มวิศิษย์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกมีค่าสูงขึ้นโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุมาลี ชูบุญ (2560 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลวิจัยว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้นโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนตามรูปแบบผังกราฟิกไปใช้ในการสอนการอ่านจับใจความดังต่อไปนี้

1) ครูควรนำวรรณกรรมที่เท่านั้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนจะทำให้เรื่องหรือบทอ่านมีความน่าสนใจและมีความหมายในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2) การคัดเลือกวรรณกรรมหรือการประพันธ์ขึ้นมาสำหรับมาใช้ในการฝึกทักษะการอ่านจับใจความควรคำนึงถึงความยากง่าย ความเหมาะสม และความจำเป็นที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการทำผังกราฟิกเกี่ยวกับเรื่องนั้น

3) ควรเพิ่มความหลากหลายของวรรณกรรมหรือบทอ่าน โดยมุ่งเน้นวรรณกรรมหรือบทอ่านที่น่าสนใจ มีคุณค่าและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) ควรเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินการทดลองเพื่อให้การวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนแบบผังกราฟิกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นหรือในรายวิชาอื่น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนแบบผังกราฟิกไปบูรณาการกับทักษะการเขียน เช่น การเขียนสรุปความ การเขียนเชิงวิเคราะห์ การเขียนสร้างสรรค์ ฯลฯ

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนแบบผังกราฟิกไปศึกษาเปรียบเทียบกับวิธีการสอนอ่านในรูปแบบอื่น เช่น วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R วิธีการสอนอ่านแบบ MIA วิธีการสอนอ่านแบบ KML วิธีการสอนอ่านตามทฤษฎีสามศร (Triarchic Theory) ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ณรรฐวรรณ หนูเผือก. (2551). *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังกราฟิกกับไม่ใช้เทคนิคผังกราฟิก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.* สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม.

นฤมล บุญราศรี. (2557). *ผลการใช้เทคนิค* CIRC *และผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนมัธยมโพนเพ็กจังหวัดขอนแก่น.* ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). *หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แววมยุรา เหมือนนิล. (2556). *การอ่านจับใจความ.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2542). *การอ่านเพื่อชีวิต.* กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิพเพรส.

สาริณี หนูหมาด, จุฑารัตน์ คชรัตน์, และ จุไรศิริ ชูรักษ์. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทยโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค* CIRC *ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การวิจัยแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทยสร้างเด็กไทยให้อ่านเก่ง อ่านเร็ว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.* กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

สุภาภรณ์ นิ่มวิศิษย์. (2553). *ผลการสอนอ่านโดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.* นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สุมาลี ชูบุญ. (2560). *ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับ ผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

Clarke, J. H. (1991). Using visual organizers to focus on thinking. *Journal of Reading*, 34 (7), 526–534.

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์

A Lexical Error Analysis of English Paragraph Writing of First Year Students, Silpakorn University, Sanamchandra Campus

พนิตภิชาญ์ มานอก และ ภัทร์ธีรา เทียนเพิ่มพูน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Panitpicha Manok and Patteera Thienpermpool
Silpakorn University, Thailand
Coresponding Author, E-mail : panitpichaa@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) งานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษา 2) แบบบันทึกข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษ และ 3) แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ และพรรณาวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) จำนวนข้อผิดพลาดที่พบทั้งหมดคือ 40 ครั้ง ซึ่งข้อผิดพลาดที่มีจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) คิดเป็นร้อยละ 30 การละตัวสะกด (Omission) คิดเป็นร้อยละ 22.5 และการใช้คำบุพบทที่ไม่เหมาะสม (Preposition Partner) คิดเป็นร้อยละ 15 และในส่วนของข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้สระผิดรูปเสียง (Vowel-based type) คิดเป็นร้อยละ 2.5 2) แนวทางการพัฒนาในการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด; ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์; การเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า; การพัฒนาการสอน; แนวทาง

* วันที่รับบทความ: 13 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 26 พฤศจิกายน 2564
Received: November 13, 2021; Revised: November 25, 2021; Accepted: November 26, 2021

Abstracts

The purposes of the research were to 1) study the lexical errors in the English paragraph writing of the first year students of Silpakorn University 2) study an English teaching development guidelines particularly words used in paragraph writing in English for Everyday Use course. The sample was 30 persons of the first year students, using the simple random sampling, who were studying 081102 English for Everyday use course. The research instruments consisted of 1) Students' English paragraph writing 2) A lexical error analysis record form 3) The interview form. The data were analyze by frequency, percentage, and descriptive analysis with illustrative examples.

The research results were as follows:

1) There were 40 times of lexical errors. The top three errors found were Mix-up of Part of Speech (30%), Omission (22.5%), and Preposition Partner (15%), and the least error found was Vowel-based type (2.5%).

2) Development guidelines for teaching English paragraph writing skill.

Keywords: Error Analysis, Lexical Error Analysis, English Paragraph Writing, Teaching Development, Guideline

บทนำ

การเขียนมีความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารของหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนที่ดำเนินธุรกิจในปัจจุบันเพราะการสื่อสารข้อมูลด้วยทักษะการเขียนที่เหมาะสมและสร้างสรรค์สามารถช่วยลดความขัดแย้งหรือความแตกแยกในองค์กรได้ (จอมขวัญ หลาวเพ็ชร์, 2546 : 168-174) ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารด้วยการเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรก็เป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร ซึ่งผู้เขียนต้องเขียนข้อความที่สมบูรณ์ถูกต้องเพื่อสื่อข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในองค์กร หากข้อมูลข่าวสารที่ต้องการจะสื่อสารนั้นไม่ได้ถูกเรียบเรียงให้ถูกต้อง หรือตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ก็จะทำให้เกิดการสื่อสารคลาดเคลื่อนได้ ดังเช่นที่ (กฤษณ์ โกมลมิศร์, 2547 : 30) ได้ยกตัวอย่างว่า การที่พนักงานรับคำสั่งการผลิตจากลูกค้าแล้วส่งต่อข้อมูลให้กับฝ่ายผลิต แต่ข้อมูลที่ส่งนั้นมีข้อผิดพลาดเนื่องจากมีการเขียนที่ไม่ถูกต้อง แล้วความเสียหายที่เกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อพนักงานหรือกลุ่มพนักงานเหล่านั้นแล้วยังส่งผลกระทบไปถึงความพึงไปใจของลูกค้า และอาจทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นจากความผิดพลาดในการเขียนได้ การเขียนถือเป็นทักษะที่ยาก เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่ถูกนำมาใช้น้อยมากในชีวิตประจำวัน ทำให้โอกาสในการฝึกฝนทักษะการเขียนในชีวิตประจำวันน้อยกว่าทักษะอย่างอื่น (ดวงใจ และ กวิสรา, 2538 : 48) แม้ผู้เขียนมีความรู้ทางไวยากรณ์และคำศัพท์ ก็ไม่ได้หมายความว่าสามารถเขียนประโยคสื่อสารได้ หรือทำให้มีความสามารถเขียนได้ดี (บุญศิริ ผ่องอักษร, 2524 : 50) แต่ผู้เขียนต้องได้รับการฝึกฝนให้เรียบเรียงความคิดต่าง ๆ ที่จะออกมาในรูปประโยคเพื่อประกอบกันเป็นเนื้อความที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเจ้าของภาษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารที่เกิดผิดพลาดจากการเขียนสื่อสาร แม้ผู้สื่อสารจะใช้ภาษาแม่ของตนในการสื่อสาร ข้อผิดพลาดก็ยังปรากฏอยู่เช่นกัน ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ภาษาเองและองค์กรในยุคปัจจุบัน มิได้มีเพียงภาษาไทยที่ใช้สื่อสารเป็นหลักในประเทศไทย แต่ภาษาอังกฤษเองก็ถือว่าเป็นภาษาสากลในการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะในชีวิตประจำวันหรือการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนและครอบครัว ตลาดแรงงานในปัจจุบันก็มีความต้องการบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่สามารถสื่อสารได้ในระดับนานาชาติ และนักศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาเองคือบุคลากรที่กำลังก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ดังนั้นแล้วความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าภาษาอังกฤษจะไม่ได้เป็นภาษาราชการในประเทศไทย แต่ประเทศไทยเองก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษเช่นกัน จึงได้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกันอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมไปถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ๆ คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้ภาษาคือ คำศัพท์ เพราะคำศัพท์เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของภาษาเมื่อต้องการใช้ในการสื่อสาร (Llach, 2005 : 44-47) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาเริ่มต้นจากคำศัพท์ คำ คือสิ่งแรกทางภาษาศาสตร์ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ (ทั้งภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง) และไม่มีภาษาใดที่จะเรียนรู้ได้โดยปราศจากคำศัพท์ (Rivers 1970 : 19-30) ได้กล่าวถึงการสื่อสารภาษาอังกฤษว่า ผู้ที่จะสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีนั้น จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเขียนตัวอักษร การสะกดคำ การใช้โครงสร้างทางภาษา การเลือกศัพท์หรือกลุ่มคำ นำความสามารถเหล่านี้มาใช้เพื่อที่จะเขียนและสื่อสารออกมาให้ได้ตามที่ต้องการ เพราะฉะนั้นแล้วความสามารถในการเขียนและการเลือกคำศัพท์ย่อมมีอิทธิพลต่อการสื่อสารด้วยภาษาที่สอง การเขียนโดยส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาทางด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยคไวยากรณ์ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน รวมไปถึงข้อบกพร่องทางด้านลีลาในการเขียนด้วย ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นนับว่าเป็นหลักการเขียนภาษาอังกฤษตามที่ (Heaton, 1975 : 11-15) ได้กล่าวไว้เช่นกัน นั่นหมายความว่าหากต้องการจะสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี ควรเริ่มจากการเขียนที่ถูกหลักและเลือกใช้คำที่เหมาะสมจึงจะสามารถสื่อสารได้ดีและถูกต้อง เมื่อใดก็ตามที่เกิดข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ส่งผลให้การสื่อความหมายคลาดเคลื่อนหรือไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์ของการสื่อสารทันที ดังนั้นแล้วการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์อาจมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เพราะผู้ใช้ภาษาได้รับโอกาสในการพิจารณา ทบทวนการใช้ภาษาของตน และแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง ทำให้สามารถสื่อสารได้ตรงวัตถุประสงค์ และถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดสามารถแบ่งได้สองประเภทหลัก (Corder, 1973 : 15-20) ประเภทแรก คือ ทางด้านทฤษฎี การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเป็นวิธีหนึ่งที่นักวิจัยจะสามารถค้นพบขบวนการเรียนรู้ (language learning process) และขบวนการเชิงจิตวิทยาของการเรียนภาษา อันจะเป็นข้อมูลสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาโดยใช้ขบวนการเชิงจิตวิทยาช่วยเสริมในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้

และพัฒนาตนเอง ประโยชน์ของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดอีกประเภท คือ ทางด้านปฏิบัติ ผู้สอนสามารถประเมินระดับความรู้ของผู้เรียนและสามารถพิจารณาปรับการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้ ผลของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเป็นอีกหนึ่งปัจจัยช่วยเสริมในการสร้างหลักสูตรหรือการแต่งตำราให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้สอนทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้ง่ายขึ้น ตัวอย่างเช่น หากผลการวิเคราะห์ปรากฏออกมาว่าข้อผิดพลาด (errors) ส่วนมากเกิดจากการแทรกซ้อนของภาษาแม่แล้วไซร้ ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ ควรพิจารณาสื่อการเรียนการสอน ตำรา หรืออุปกรณ์การสอนที่สามารถเอื้ออำนวยโอกาสให้แก่ผู้เรียนได้อ่านและฟังภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น และควรใช้ภาษาแม่ในการสอนภาษาต่างประเทศให้น้อยลง ดังนั้นแล้วการศึกษาข้อผิดพลาดในการเรียนภาษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะข้อผิดพลาดต่าง ๆ เหล่านั้นที่เกิดขึ้น เป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่บ่งบอกถึงปัญหาในการสื่อสารได้อย่างชัดเจน ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาแม่และภาษาที่สอง หรือภาษาสากลที่ตนศึกษา อย่างการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มักมีคำศัพท์เฉพาะภาษาในการสื่อสารของแต่ละทักษะแตกต่างกันออกไป แต่การเขียนเป็นทักษะที่ยากและซับซ้อนที่สุด (Torwong, 1995 : 11-122) เนื่องจากการเขียนจะต้องใช้กลวิธีการสื่อความหมายจากภาษาพูดออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรืออีกนัยหนึ่งคือการใช้ตัวอักษรที่สมาชิกในสังคมใช้เพื่อถ่ายทอดความคิดและถ้อยคำลงบนแผ่นกระดาษ (Kadler, 1970 : 32) ซึ่งเป็นที่เข้าใจระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน เป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาสื่อความหมาย ดังที่ (Lado 1964 : 45-49) ได้กล่าวว่า การเขียนโดยไม่ทราบความหมายไม่นับว่าเป็นการเขียน เป็นเพียงการจารึกตัวอักษรลงบนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น การเขียนจะต้องเป็นการใช้ตัวอักษรอย่างมีความหมาย ใช้แบบของการเขียนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเขียนนั้น ๆ ตลอดจนใช้ถ้อยคำและสำนวน โวหารได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคำศัพท์ การไม่รู้คำศัพท์ก็เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถสื่อสารด้วยทักษะการเขียนได้ หรือการเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับรูปประโยค ก็เป็นเหตุให้สื่อความหมายคลาดเคลื่อนได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนจึงมีประโยชน์เป็นอย่างมากในการพัฒนาการเรียนให้สอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา การใช้ภาษาในการสื่อสาร และลดการเกิดข้อผิดพลาดซ้ำในอนาคต

จากปัญหาข้อผิดพลาดทางด้านภาษาอังกฤษดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาข้อผิดพลาดภาษาอังกฤษที่พบในการเขียน อีกทั้งจากการสอบถามและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ให้ความเห็นว่ามีนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่ใช้ภาษาอังกฤษไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับบริบทในการเขียนเนื่องมาจากขาดทักษะด้านไวยกรณ์และด้านคำศัพท์ ทำให้พบข้อผิดพลาดในงานเขียนอยู่บ่อยครั้ง และข้อผิดพลาดเหล่านั้นยังคงเกิดขึ้นอยู่เสมอ แม้ว่านักศึกษาได้เรียนภาษาอังกฤษมาหลายปีแล้วก็ตาม ดังนั้นแล้วการศึกษาข้อผิดพลาดในงานเขียนของนักศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาข้อผิดพลาดในงานเขียน

ภาษาอังกฤษโดยตรง อีกทั้งการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานของนักศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศล้วนมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเชิงไวยกรณ์ ทั้งที่ส่วนสำคัญของการใช้ภาษาในการสื่อสารแท้จริงคือหน่วยคำ หรือ คำศัพท์ ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น ดังนั้นแล้วการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในเชิงไวยกรณ์อาจไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดและพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนได้ตรงประเด็น การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์โดยตรงจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยได้ อีกทั้งทักษะการเขียน เป็นหนึ่งทักษะที่สามารถวิเคราะห์และพิจารณาข้อผิดพลาดเชิงลึกได้ดีกว่าทักษะอื่น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าและศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน จากข้อผิดพลาดที่พบในงานเขียนภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับการเรียนการสอนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Research Survey)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการเก็บข้อมูลครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 736 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่เรียนวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้อง นักศึกษาทั้งหมด 30 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา คือ ผู้เรียนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ ในสาขาวิชาการแสดงศึกษา ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ภาษาไทย ภาษาเอเชียตะวันออก ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาอังกฤษ

ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์การพัฒนา สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ สังคีตศิลป์ไทย และเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 153 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 งานเขียนของนักศึกษา

งานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน

2.2 แบบบันทึกข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า

แบบบันทึกข้อผิดพลาดแยกเป็นรายบุคคล ยึดตามกรอบการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของ (Carl James, 1998: 27-30) ซึ่งจำแนกข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. รูปแบบของคำ (Formal Errors) 2. คำปรากฏร่วม (Collocation Error) 3. ชนิดของคำ (Mix-up of part of speech) และสามารถบันทึกความถี่ของแต่ละประเภทได้ เป็นแบบบันทึกที่แสดงให้เห็นถึงความถี่และร้อยละของข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ ซึ่งได้มาจากงานเขียนเรียงความภาษาอังกฤษในระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 ชิ้นงาน

2.3. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่สอนรายวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลดำเนินเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการชี้แจ้งให้ผู้เข้าร่วมวิจัยและนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทราบว่าจะทำการวิจัย นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจะมีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้

2. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเรียงความภาษาอังกฤษในระดับย่อหน้า โดยเริ่มเก็บข้อมูลในระยะหลังจากเรียนจบ ช่วงภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงนี้เนื่องจากผู้สอนได้เริ่มสอนคำศัพท์และการเขียนระดับย่อหน้าภายในภาคการศึกษาที่ 1 การเก็บข้อมูลหลังจากจบภาคเรียนที่ 1 จึงเหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษา

3. ผู้วิจัยรวบรวมงานเขียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างและบันทึกข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ตามแบบบันทึกข้อผิดพลาด โดยบันทึกแยกเป็นรายบุคคล

4. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อาจารย์ที่สอนวิชา 081102 ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 ท่าน เพื่อบันทึกข้อมูลและรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 งานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อผิดพลาดในแบบบันทึก จำแนกประเภทของข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ และบันทึกความถี่ของข้อผิดพลาดแต่ละประเภท โดยแบ่งประเภทข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ตาม (Carl James, 1998: 27-30) และสรุปผลการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบความถี่ของข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์แต่ละประเภทจากการคำนวณค่าร้อยละ และอธิบายลักษณะของข้อผิดพลาดเพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาด

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา เปรียบเทียบความถี่ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าแต่ละประเภทที่พบเจอจากงานเขียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยแสดงผลเป็นค่าร้อยละ และนำความถี่ค่าร้อยละของทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ 1. รูปแบบของคำ (Formal Errors) 2. คำปรากฏร่วม (Collocation Error) 3. ชนิดของคำ (Mix-up of part of speech) มาเรียงลำดับจากความถี่มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด

3. นำข้อมูลที่ได้มาคำนวนค่าร้อยละของข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า เพื่อหาระดับข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษที่พบจากงานเขียนของนักศึกษา

ค่าร้อยละที่ใช้ในการคำนวณหาประเภทข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่พบในงานเขียนเรียงความภาษาอังกฤษในระดับย่อหน้า มีสูตรดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนข้อผิดพลาดที่พบ}}{\text{จำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยทำการบันทึกโดยใช้เทปบันทึกคำสัมภาษณ์ เพื่อช่วยในการบันทึกประเด็นสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์ และนำมาทำการถอดเทปและสรุปออกมาเป็นเอกสาร

2. วางเค้าโครงการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อความในเอกสารการให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้ การกำหนดระบบการจำแนกจะพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1) หัวข้อในการจำแนกจะต้องสอดคล้องกับปัญหา วัตถุประสงค์ของตัวแปรในการวิจัย

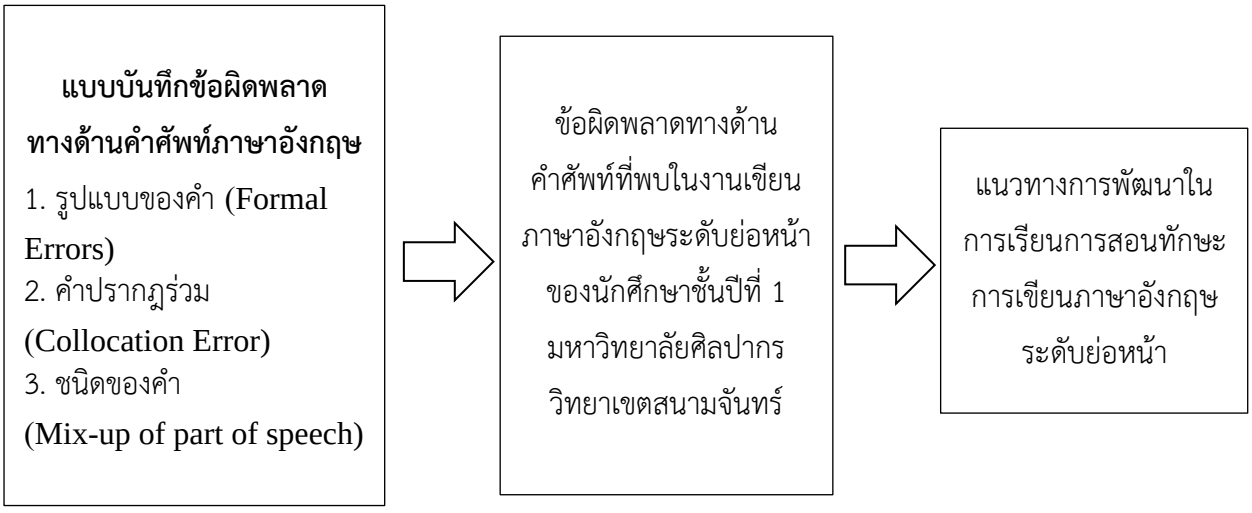
2) หัวข้อในการจำแนกจะต้องครอบคลุม คำ หรือข้อความที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นระบบในการจำแนก หรือข้อความอื่น ๆ ที่มีอยู่ในเอกสารที่ถอดเทปแบบสัมภาษณ์ไว้ เพื่อให้สามารถนำมาลงรหัส แจงนับได้ถูกต้องภายใต้แต่ละหัวข้อในการจำแนก และใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการจำแนกเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนกันของคำ หรือข้อความที่จะปรากฏเมื่อทำการแจงนับ

3. พิจารณาเงื่อนไขแวดล้อม (Context) ของข้อมูลเอกสารที่ถอดเทปแบบสัมภาษณ์มา เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้อง มีความครอบคลุมมากที่สุด โดยลักษณะของข้อมูลที่จะพิจารณาได้แก่ แหล่งที่มาของข้อมูล ช่วงเวลาของการบันทึกข้อมูล ผู้รับข้อมูลหรือบุคคลที่ผู้บันทึกข้อมูลประสงค์จะส่งข้อมูลถึง และแหล่งเผยแพร่ข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูลตามที่ปรากฏ (Manifest Content) ในเอกสาร และนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ โดยการนับความถี่ของคำ หรือข้อความที่จำแนกไว้ภายใต้ระบบการจำแนกที่กำหนดไว้ และทำการวิเคราะห์และนำเสนอในบทต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ในงานวิจัยนี้ ยึดตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ของ (Carl James, 1998 : 27-30) และนำมาเป็นกรอบในการจัดทำแบบบันทึกข้อผิดพลาดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งแบ่งประเภทข้อผิดพลาดตามหลักทฤษฎีของ (Carl James, 1998 : 27-30) โดยแสดงจำนวนข้อผิดพลาดและร้อยละความถี่ในรูปแบบของตาราง ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละความถี่ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ที่พบในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แบ่งประเภทข้อผิดพลาดตามหลักทฤษฎีของ (Carl James, 1998 : 27-30)

ประเภทข้อผิดพลาด	ความถี่	ร้อยละ
1. การใช้คำไม่ถูกต้องรูป (Formal Errors)		
1.1. การเลือกใช้คำศัพท์ผิดรูปแบบ (Formal misselection)		
1.1.1. การใช้คำเสริมหน้าหลัง (Affix type)		
1.1.1.1. การใช้คำเสริมหน้า (Prefix)	0	0
1.1.1.2. การใช้คำเสริมหลัง (Suffix)	0	0
1.1.2. การใช้สระผิดรูปเสียง (Vowel-based type)	1	2.5
1.1.3. การใช้ตัวสะกดพยัญชนะผิด (Consonant-based type)	0	0
1.2. การแปลงรูปแบบการใช้คำ (Misformation)		
1.2.1. การถ่ายโอนจากภาษาแม่ (L1 transfer)	2	5
1.3. การเปลี่ยนตัวสะกด (Distortion)		
1.3.1. การละตัวสะกด (Omission)	9	22.5
1.3.2. การเพิ่มตัวสะกด (Overinclusion)	3	7.5
1.3.3. การเลือกตัวสะกดผิด (Misselection)	2	5
1.3.4. การเรียงตัวสะกดผิด (Misordering)	5	12.5
1.3.5. การสร้างคำใหม่ที่สะกดคล้ายเดิม (Blending)	0	0
2. การใช้คำปรากฏร่วม (Collocation Error)		
2.1. การใช้คำปรากฏร่วมที่ไม่เหมาะสม (Unusual word pair)	0	0
2.2. การใช้คำบุพบทที่ไม่เหมาะสม (Preposition partner)	6	15
3. การใช้ชนิดของคำ (Mix-up of part of speech)	12	30
รวม	**40**	**100**

จากตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีประเภทของข้อผิดพลาดทั้งหมด 3 หัวข้อหลัก คือ การใช้คำไม่ถูกต้องรูป (Formal Errors) การใช้คำปรากฏร่วม (Collocation Error) และการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of part pf speech)

ประเภทแรก การใช้คำไม่ถูกต้องรูป (Formal Errors) สามารถแบ่งข้อผิดพลาดออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ผิดรูปแบบ (Formal Misselection) การแปลงรูปแบบการใช้คำ (Misformation) การเปลี่ยนตัวสะกด (Distortion) และสามารถแบ่งออกเป็น 9 หัวข้อย่อย ได้แก่ การใช้คำเสริมหน้าหลัง (Affix type) การใช้สระผิดรูปเสียง (Vowel-based type) การใช้ตัวสะกดพยัญชนะผิด (Consonant-based type) การถ่ายโอนจากภาษาแม่ (L1 transfer) การละตัวสะกด (Omission) การเพิ่มตัวสะกด (Overinclusion) การเลือกตัวสะกดผิด (Misselection) การเรียงตัวสะกดผิด (Misordering) การสร้างคำใหม่ที่สะกดคล้ายเดิม (Blending) ประเภทที่สอง ด้านการใช้คำปรากฏร่วม (Collocation Error) สามารถแบ่งข้อผิดพลาดออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ การใช้คำปรากฏร่วมที่ไม่เหมาะสม (Unusual word pair) การใช้คำบุพบทที่ไม่เหมาะสม (Preposition partner) โดยรวมเป็นหัวข้อใหญ่ทั้งหมด 5 หัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อยทั้งหมด 9 หัวข้อย่อย

ซึ่งจำนวนข้อผิดพลาดที่พบทั้งหมดคือ 40 ครั้ง เมื่อจัดเรียงลำดับข้อผิดพลาดที่มีความถี่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อผิดพลาดที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาได้แก่ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการละตัวสะกด (Omission) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.5 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำบุพบทที่ไม่เหมาะสม (Preposition Partner) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเรียงตัวสะกดผิด (Misordering) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.5 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเพิ่มตัวสะกด (Overinclusion) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.5 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการถ่ายโอนจากภาษาแม่ (L1 transfer) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5 เช่นเดียวกับข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเลือกตัวสะกดผิด (Misselection) และข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้สระผิดรูปเสียง (Vowel-based type) มีจำนวนข้อผิดพลาดเพียง 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.5

อันดับหนึ่ง คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30

ตัวอย่างข้อผิดพลาด เช่น

“The <u>importance</u> things are he has <u>confident</u> to <u>doing</u> a lot of things and he has a lot of <u>talented</u>.”

ควรแก้ไขเป็น “The <u>important</u> things are he has <u>confidence</u> to <u>do</u> a lot of things and he has a lot of <u>talent</u>.”

นักศึกษาเลือกใช้ชนิดของคำที่ไม่เหมาะสมกับบริบทประโยค แม้ว่าการใช้คำนามขยายคำนามจะสามารถใช้ได้ไม่ผิดหลักไวยกรณ์ แต่หากพิจารณาความหมายอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าไม่เหมาะสมและทำให้ความหมายผิดไปจากที่ต้องการสื่อได้ เนื่องจากคำว่า “things” เป็นคำนาม หมายถึง สิ่ง หรือ สิ่งของ คำว่า “importance” เป็นคำนาม หมายถึง ความสำคัญ หากแปลว่าความหมายตรงตัวตามรูปประโยคจะมีความหมายว่า “สิ่งของความสำคัญ” แต่หากเปลี่ยนไปใช้คำคุณศัพท์ของคำที่มีความหมายว่า “สำคัญ” หรือ “important” เมื่อใช้ขยายคำนาม “thing” จะมีความหมายความว่า “สิ่งที่สำคัญ” มิใช่ “สิ่งของความสำคัญ”

รองลงมา คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการละตัวสะกด (Omission) พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.5

ตัวอย่างข้อผิดพลาด เช่น

“He wears short sport pant.”

ควรแก้ไขเป็น “He wears short sport pants.”

ความหมายของ “pant” และ “pants” แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง คำว่า “pant” หมายถึงอาการหอบ ในขณะที่ “pants” หมายถึง กางเกงขาสั้น เมื่อละตัวสะกดท้ายคำคือ “s” ไปเพียงหนึ่งตัวจะทำให้ความหมายเปลี่ยนอย่างชัดเจน จุดประสงค์ในการสื่อความหมายของนักศึกษา คือ เขาสวมใส่ “กางเกงขาสั้น” แต่เมื่อเกิดการละตัวสะกด ทำให้ความหมายผิดไปจากจุดประสงค์ คือ เขาสวมใส่ “อาการหอบ”

อันดับ 3 คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำบุพบทที่ไม่เหมาะสม (Preposition Partner) มีจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15

ตัวอย่างข้อผิดพลาด เช่น

“He has no regret in losing, in the other hand, it becomes motivation for him.”

ควรแก้ไขเป็น “He has no regret in losing, on the other hand, it becomes motivation for him.”

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่านักศึกษาเลือกใช้คำบุพบท “in” คู่กับนามวลี “the other hand” ซึ่งไม่ผิดหลักไวยกรณ์และสามารถใช้ได้หากต้องการจะสื่อความหมายว่า “อยู่ในมืออีกข้างหนึ่ง” แต่จากรูปประโยคนักศึกษาต้องการจะสื่อความหมายของสองอย่างที่มีความขัดแย้งกัน ซึ่งต้องใช้สำนวนเฉพาะ คือ “on the other hand” ที่มีความหมายว่า “ในทางตรงกันข้าม”

ข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้สระผิดรูปเสียง (Vowel-based type) มีจำนวนข้อผิดพลาดเพียง 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.5

ตัวอย่างข้อผิดพลาด เช่น

“His team will get Olimpic award.”

ควรแก้ไขเป็น “His team will get Olympic award.”

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่านักศึกษาเลือกใช้ตัวอักษร “i” ในคำว่า “โอลิมปิก” เนื่องจากการออกเสียงสระ “อิ” แต่แท้จริงแล้วคำว่า “โอลิมปิก” เป็นชื่อเฉพาะและใช้ตัวอักษร “y” เป็นสระ เนื่องจากรากศัพท์มา

จากคำศัพท์เฉพาะทาง คือ “Olympia” ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในประเทศกรีซที่เป็นจุดกำเนิดของกีฬา “โอลิมปิก” ความคล้ายคลึงกันของการออกเสียงสระ “อิ” ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนและเลือกใช้คำศัพท์ได้ไม่ถูกต้อง เพราะความคุ้นเคยกับการใช้ “i” เพื่อแทนสระที่ออกเสียงว่า “อิ”

2. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการสอนการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

2.1 ระยะเวลาในการเรียนการสอน

2.2 แนวทางการแจ้งและแก้ไขข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์แก่ผู้เรียน

2.3 กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

2.4 สื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน

แนวทางในการพัฒนาการสอนการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนทุกท่านเห็นพ้องตรงกันในเรื่องการเรียนรู้ผ่านข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ของผู้เรียน เนื่องจากคำศัพท์เป็นส่วนหลักในการสื่อสารไม่ว่าจะด้วยทักษะการพูด การฟัง การอ่าน หรือแม้แต่การเขียนก็เช่นกัน เพราะคำศัพท์นับเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ภาษา (Stewick, 1972 : 23-35) ฉะนั้นแล้วอาจารย์ผู้สอนจำเป็นจะต้องวางแผนเวลาและปรับใช้กลยุทธ์ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้การใช้ภาษาผ่านข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ของตน จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ทุกท่านสนับสนุนหลักวิธีการแจ้งกลับข้อผิดพลาดให้นักศึกษาทราบและพิจารณาส่งงานเขียนฉบับแก้ไขคืนกลับให้อาจารย์ผู้สอน เมื่อนักศึกษาแต่ละท่านรับทราบในข้อผิดพลาดของตนเองแล้ว นักศึกษาจะสามารถวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและฝึกฝนการแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเอง ซึ่งอาจารย์แต่ละท่านพบว่าเมื่อนักศึกษาได้พิจารณาข้อผิดพลาดและได้แก้ไขด้วยตนเองแล้ว ทำให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีข้อผิดพลาดทั้งหมด 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30 จากข้อผิดพลาดทั้งหมดที่พบ ดังนั้นแล้วประเด็นสำคัญในเรื่องของการวิเคราะห์ประเภทของคำศัพท์หรือการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) ได้รับความเห็นสมควรให้ปรับใช้ในการสอน อาจารย์ผู้สอนควรปรับการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ชนิดของคำศัพท์แต่ละคำ เพื่อให้สามารถแยกประเภทของคำศัพท์และเข้าใจหลักการใช้คำศัพท์แต่ละประเภทนั้นก่อนการใช้ในการเขียนงานภาษาอังกฤษในครั้งต่อไป อาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรมการนำเสนอคำศัพท์ที่พบข้อผิดพลาดบ่อยครั้งในชั้นเรียน ให้นักศึกษาวิเคราะห์และระบุข้อผิดพลาดที่ตนพบ (Error Detection) ในด้านการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) โดยเฉพาะ เพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาในชั้นเรียนเพื่อวิเคราะห์และเรียนรู้ไปพร้อมกันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือเลือกใช้กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเอง (Self-correction) ดังที่อาจารย์ทุกท่านได้ประยุกต์ใช้กิจกรรมนี้ในการให้นักศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเองแล้วส่งคืนกลับอาจารย์ผู้สอน และพบว่านักศึกษามีพัฒนาการในการเลือกใช้

คำศัพท์ในการเขียนไปในทางที่ดีขึ้นเมื่อได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้วยตนเอง แต่เนื่องจากการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เป็นข้อผิดพลาดที่ตรวจพบในงานเขียนของนักศึกษามาที่สุด ดังนั้นการปรับใช้กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเอง (Self-correction) ในการเรียนการสอน อาจมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเฉพาะด้านการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์และฝึกแยกชนิดของคำศัพท์ภาษาอังกฤษแต่ละประเภท ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจชนิดของคำศัพท์แต่ละประเภทมากยิ่งขึ้น อีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน คือการประเมินงานของเพื่อนร่วมชั้น (Peer Review) เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับโอนการในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่พบในงานเขียนของเพื่อนร่วมชั้นและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน เน้นไปที่การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเฉพาะด้านการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้น การประเมินงานของเพื่อนร่วมชั้นสามารถทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงข้อผิดพลาดของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นที่มีต่องานเขียนของตนเอง และเป็นการฝึกให้ผู้เรียนลดอัตตาของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น (มณทิญา พ่วงทรัพย์, 2560 : 213-244) การประยุกใช้หลากหลายกลยุทธ์ให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้วิเคราะห์และตรวจสอบข้อผิดพลาดในงานเขียนทั้งของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นสามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเขียนของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าการพัฒนานั้นถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการแก้ไขข้อผิดพลาด (Lee, 1997 : 465-477) อีกปัจจัยสำคัญที่อาจารย์ทุกท่านเห็นพ้องตรงกัน คือการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนเสริมเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีภายนอกชั้นเรียนหรือนอกเหนือจากหนังสือเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญที่เหมาะสำหรับการนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะด้านการเขียน ควรปรับการเรียนการสอนในเชิงหลักจิตวิทยาเสริมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและพัฒนางานเขียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเสริมแรงด้วยการชมเชยเมื่อนักศึกษาใช้ภาษาและแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการให้กำลังใจนักศึกษาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจเชิงบวกในการเรียนรู้และแก้ไขข้อผิดพลาดของตน (องอาจ นามวงศ์, 2554 : 34) สื่อการเรียนการสอนที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้นักศึกษา เช่น สื่อเกมทายชนิดของคำศัพท์ (Quiz) ให้นักศึกษาได้เรียนรู้การแยกประเภทของคำศัพท์ และการใช้คำศัพท์ความรู้รอบตัวสำหรับการสื่อสารในชีวิตจริง เพื่อให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา หรือเลือกใช้สื่อเพลงในการเรียนการสอนเพื่อเรียนรู้ด้านคำศัพท์โดยเฉพาะและเน้นด้านการแยกชนิดของคำแต่ละประเภท ซึ่งสามารถใช้ได้กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนการสอนผ่านออนไลน์เช่นกัน เพราะการสื่อเพลงสามารถช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้คำศัพท์ได้เร็วขึ้น (Salcedo, 2010 : 19-30) นอกเหนือจากนี้อาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกใช้โปรแกรมซูม (Zoom) ในการเรียนการสอนออนไลน์ได้ เนื่องจากมีคุณลักษณะที่ดีที่สุดสำหรับการใช้ห้องเรียนเสมือนจริง เช่น การแสดงหน้าจอของครูผู้สอน การแบ่งกลุ่มวิดีโอ การบันทึก

วิดีโอ และการสื่อสารได้สองฝ่ายทั้งในรูปแบบวิดีโอและเสียง สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาในทุกทักษะ สามารถช่วยให้อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้คุณลักษณะเฉพาะของตัวโปรแกรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาแก่ผู้เรียนได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ในเชิงบวก (Cheung, 2021 : 1-16) และเข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากจากการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ ตามที่เสนอไปข้างต้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า

ประเภทของข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นั้นเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย โดยพบข้อผิดพลาดทั้งหมด 3 ประเภทหลัก คือ 1. รูปแบบของคำ (Formal Errors) 2. คำปรากฏร่วม (Collocation Error) และ 3. ชนิดของคำ (Mix-up of part of speech)

1.1 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด โดยมีข้อผิดพลาดทั้งหมด 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30 ข้อผิดพลาดทางด้านการใช้ชนิดของคำที่มากถึงร้อยละ 30 นี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญว่าชนิดของคำหรือ Part of Speech เป็นส่วนสำคัญทางภาษาศาสตร์โดยแท้จริง เพราะคำถือเป็นส่วนประกอบหลักในภาษาเชิงไวยากรณ์ คำศัพท์ในแต่ละภาษามีการแบ่งชนิดของคำที่แตกต่างกัน แต่ตามหลักของภาษาอังกฤษนั้น ชนิดของคำแต่ละประเภทถูกแบ่งขึ้นเพื่อใช้อธิบายโครงสร้างของภาษา (Haspelmath, 2009 : 378-589) และการประกอบคำแต่ละประเภทเข้าด้วยกันตามหลักไวยากรณ์จะเกิดขึ้นเมื่อต้องการสื่อสารและทำให้สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นหากเกิดข้อผิดพลาดจากการใช้ชนิดของคำ ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าสามารถทำให้การสื่อสารข้อมูลบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงได้ ซึ่งข้อผิดพลาดด้านการใช้ชนิดของคำในงานเขียนของนักศึกษาเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น การแทรกแซงทางภาษา นักศึกษาแปลความหมายจากภาษาแม่ (ภาษาไทย) ไปยังภาษาปลายทาง (ภาษาอังกฤษ) ทำให้เกิดการแทรกแซงทางภาษา ทั้งกฎเกณฑ์ด้านโครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาแม่ (Natjirath et. al, 2561 : 145-160) แม้ความหมายที่ต้องการสื่อสารถูกต้องแต่ผิดหลักไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง (ภาษาอังกฤษ) ตัวอย่างเช่นในประโยค “เขาให้น้ำดื่มขวดสุดท้ายกับเพื่อนร่วมทีมแม้ว่าเขาก็ต้องการเช่นกัน” นักศึกษาเลือกจะเขียนประโยคภาษาอังกฤษว่า “He gives the last bottle of water to his colleague even him want it too.” หากแปลความหมายตามหลักการใช้ชนิดของคำแล้ว ประโยคหลังเป็นเพียงประโยคเสริมและต้องมีประธานของประโยคเช่นกัน แต่นักศึกษาเลือกใช้คำว่า “him” ที่เป็นคำสรรพนาม ซึ่งคำที่ถูกต้องควรใช้คำว่า “he” เพื่อสื่อถึง “เขา” ที่เป็นประธานของประโยค ซึ่ง (Duruk & Paker, 2014 :

134-142) ได้ศึกษาข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ของผู้เรียนภาษาที่สอง (ภาษาอังกฤษ) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศตุรกี 130 คน ซึ่งทุกคนมีภาษาตุรกีเป็นภาษาแม่ Duruk & Paker ได้ให้นักศึกษาตรวจจับและแก้ไขข้อผิดพลาดของเพื่อนร่วมชั้นเรียน พบว่ามีนักศึกษาที่มองข้ามและไม่สามารถตรวจจับข้อผิดพลาดด้านชนิดของคำได้ถึง 33 คน หรือร้อยละ 41% ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เช่นเดียวกับ (กุลธิดา แย้มอิ่ม, 2545 : 35) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ในการเขียนจดหมายธุรกิจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเอกธุรกิจการโรงแรม วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำนวน 31 คน โดยการให้นักศึกษาเขียนจดหมายสมัครงาน จดหมายตอบแบบสอบถาม และจดหมายตอบร้องเรียน ซึ่งพบข้อผิดพลาดด้านการใช้สรรพนามมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กมลวัน สังสีแก้ว, 2560 : 88-89) เช่นกัน ที่ได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ก็พบข้อผิดพลาดด้านการใช้ชนิดของคำมากที่สุด โดยข้อผิดพลาดที่พบสูงถึงร้อยละ 43.41

1.2 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการละตัวสะกด (Omission) พบว่ามีข้อผิดพลาดทั้งหมด 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.5 ถือว่าเป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดเป็นอันดับสอง ซึ่งข้อผิดพลาดด้านการละคำที่พบในงานวิจัยนั้นประกอบไปด้วยคำและหน่วยคำของประโยค มีผลทำให้ความหมายของรูปประโยคไม่สมบูรณ์ ตัวอย่างจากงานของนักศึกษา เช่น “He is kind but sometime he is fierce when he practices basketball.” จะเห็นได้ว่าในรูปประโยคมีสองคำที่เกิดข้อผิดพลาดจากการละตัวสะกด คือ “sometime” คำว่า sometime ที่ไม่มี ‘s’ ใช้ได้สองกรณี คือในฐานะ คำวิเศษณ์ (adverb) ซึ่งใช้บอกเวลาที่ไม่แน่นอน ไม่ได้เจาะจงเวลาที่ชัดเจน เช่น “Call me sometime.” หรือ “My house was built sometime in 2019.” อีกกรณีคือ sometime ที่ถูกใช้ในฐานะ คำคุณศัพท์ (adjective) เพื่อใช้ขยายคำนาม เช่น “Don’t be sometime friend.” หรือ “The sometime editor of the paper.” แต่หากมองความหมายของรูปประโยค เห็นได้ชัดว่านักศึกษาต้องการจะสื่อความหมายของคำว่า sometime ถึง ‘ความถี่’ ว่า ‘เขาเป็นคนใจดี แต่ บางครั้ง เขาก็ดุเวลาซ้อมบาสเก็ตบอล’ ซึ่งคำที่ถูกต้องคือ ‘sometimes’ (adverb of frequency) อาจมีสาเหตุมาจากนักศึกษาไม่ได้วิเคราะห์หลักการใช้คำ หน้าที่ของคำ รวมถึงความหมายของคำศัพท์นั้นอย่างถี่ถ้วน ทำให้เมื่อใช้จริง ความหมายโดยรวมมีความถูกต้องแต่รูปประโยคไม่สมบูรณ์ตามหลักไวยากรณ์ ทั้งนี้ ข้อผิดพลาดด้านการละตัวสะกดคำสอดคล้องกับ (นงพงา ประกิ่ง, 2557 : 91) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ในประกาศภาษาอังกฤษออนไลน์ของบริษัทซิเลซติกา (ประเทศไทย) จำนวน 562 ฉบับและสอบถามพนักงานของบริษัทอีก 30 คน พบว่าข้อผิดพลาดที่สูงเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ ข้อผิดพลาดด้านการละคำ (Omission) จำนวน 605 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 59.19 เช่นเดียวกับ (วันทนี แสงคล้ายเจริญ, 2561 : 538-554) ที่ศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในงานเขียนภาษาอังกฤษและกลยุทธ์ในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่าข้อผิดพลาดด้านการละคำเป็นข้อผิดพลาดที่

นักศึกษาทั้งสามกลุ่มได้แก่กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อนทำผิดพลาดมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 61.54, 64.72 และ 65.88 ตามลำดับกลุ่ม รวมไปถึง (ภรณ์พรรษา บุญเพชร, 2557 : 45) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในจดหมายเพื่องานธุรกิจของนักศึกษาวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โรงเรียนอักษรเทคโนโลยีพัทยา จำนวน 240 ฉบับ ผลพบว่าข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ ประเภทการละคำ (Omission) ซึ่งพบทั้งหมดถึง 420 ครั้ง หรือเทียบเท่าร้อยละ 47.89

1.3 ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำบุพบทที่ไม่เหมาะสม (Preposition Partner) พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15 อาจเกิดจากการที่นักศึกษาไม่สามารถแยกแยะการใช้คำบุพบทได้ ทำให้นักเรียนรู้สึกสับสนและทำให้เกิดผิดพลาดในการใช้คำบุพบทบ่อยครั้ง คำบุพบทใช้เชื่อมคำนามกับคำนามด้วยกัน หรือ เชื่อมคำนามกับประโยคหรือวลี เพื่อบ่งบอกเวลา สถานที่ ทิศทาง วิธีการ และเหตุผล หากนักศึกษาไม่เคยเรียนรู้การใช้คำบุพบทร่วมมาก่อน เพียงรู้หลักการใช้คำบุพบทแบบแยกคำ มีแนวโน้มว่านักศึกษาจะพยายามเลือกใช้คำบุพบทที่แปลความหมายมาจากภาษาแม่ (L1) และความหมายเทียบเท่ากับสิ่งที่ต้องการจะสื่อ ซึ่งผิดหลักการใช้คำบุพบทร่วม (Özışık, 2014: 59-69) เพราะฉะนั้นการแทรกแซงภาษาหรือความแตกต่างของภาษาแม่ (L1) และภาษาปลายทางที่ใช้ ก็มีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำบุพบทร่วมได้เช่นกัน (Etisa, 2017 : 29-39) เช่น “He holds a basketball <u>on</u> his right hand.” ซึ่งคำบุพบทที่ถูกต้องในรูปประโยคนี้ คือคำว่า ‘with’ เพื่อสื่อความหมายว่า “เขาถือลูกบาสเก็ตบอล<u>ด้วย</u>มือขวาของเขา” แต่นักศึกษาเลือกใช้คำว่า ‘on’ เพราะแปลคำศัพท์จากภาษาแม่ของตนว่า “เขาถือลูกบาสเก็ตบอลอยู่<u>บน</u>มือขวาของเขา” สอดคล้องกับ (นงพงา ประกิ่ง, 2557 : 91 ที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ในประกาศภาษาอังกฤษออนไลน์ของบริษัทซิเลซติกา (ประเทศไทย) อีกเช่นกัน ซึ่งพบว่า คำบุพบทหนึ่งในข้อผิดพลาดย่อยภายใต้ข้อผิดพลาดประเภทการใช้คำผิดรูปแบบ (Misformation) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดถึง 79 ครั้ง หรือร้อยละ 25.99

1.4 ข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุดคือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้สระผิดรูปเสียง (Vowel-based type) โดยพบข้อผิดพลาดเพียงแค่ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.5 และไม่พบข้อผิดพลาดจากการใช้ตัวสะกดพยัญชนะผิด (Consonant-based type) กับ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการสร้างคำใหม่ที่สะกดคล้ายเดิม (Blending) ซึ่งสอดคล้องกับ (Hamdi, 2016 : 643-652) ที่ได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในองค์ประกอบภาษาอังกฤษ ของผู้เรียนประเทศตูนิเซียที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ที่ไม่พบข้อผิดพลาดจากการใช้ตัวสะกดพยัญชนะผิด (Consonant-based type) กับ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการสร้างคำใหม่ที่สะกดคล้ายเดิม (Blending) เลย และพบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้สระผิดรูปเสียงเพียง 3 ครั้ง หรือร้อยละ 5.55 เท่านั้น สาเหตุอาจเกิดจากความสับสนในรูปเสียงของคำศัพท์และการสะกดคำศัพท์ที่เลือกใช้ เพราะผู้เรียนที่ไม่ได้มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่และต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเขียน มุ่งเน้นในการค้นหาคำศัพท์ที่เหมาะสมกับการใช้ในรูปประโยคเพื่อสื่อความหมายดังที่ตนต้องการ มากกว่าจะเน้นไปที่การสะกดคำให้

ถูกต้อง (Raimes, 1985 : 229-258) ทั้งนี้การวิเคราะห์งานเขียนของนักศึกษาไม่พบข้อผิดพลาดอีก 3 ประเภท คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำปรากฏร่วมที่ไม่เหมาะสม (Unusual word pair) สอดคล้องกับ (กะรัตเพชร คงรอด, 2560 : 59) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการของนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี และพบว่า การใช้คำปรากฏร่วมที่ไม่เหมาะสม (Unusual word pair) เป็นหนึ่งในสามลำดับสุดท้ายที่พบข้อผิดพลาดน้อยที่สุดเพียง 4 ครั้ง หรือร้อยละ 1.08 และไม่พบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำเสริมหน้า (Prefix) ข้อผิดพลาดที่เกิดจากคำเสริมหลัง (Suffix) แม้ (กะรัตเพชร คงรอด, 2560 : 59) จะพบข้อผิดพลาดที่เกิดจากคำเสริมหลัง (Suffix) สูงถึง 61 ครั้ง หรือร้อยละ 16.49 แต่ก็ไม่พบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำเสริมหน้า (Prefix) เช่นกัน

จากการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้น ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ที่ตรวจพบในงานเขียนของนักศึกษาทั้ง 3 ประเภทหลักนั้น นักศึกษาจะได้รับข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดทุกคน อาจารย์ผู้สอนทุกท่านจะแนะนำหลักการแก้ไขข้อผิดพลาดแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล โดยการระบุจุดที่เกิดข้อผิดพลาดและแนะแนวหลักการแก้ไขและการเลือกใช้คำศัพท์ที่ถูกต้อง ซึ่งการให้ข้อเสนอแนะเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนทักษะการเขียนที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพการเขียน (Brown, 2001: 11-17) นักศึกษาแต่ละรายได้ตอบสนองการรับรู้ข้อผิดพลาดของตนเองด้วยการติดต่อกลับอาจารย์ผู้สอนเพื่อสอบถามรายละเอียดในการแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้องเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของตนเองในอนาคต แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและการได้รับข้อเสนอแนะจากผู้สอน สามารถช่วยพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศของนักศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muth'im และ (Latief, 2014 : 244-257) ที่ได้ทำการวิจัยประสิทธิผลในด้านคุณภาพของงานเขียนนักศึกษาจากการให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดทางอ้อม โดยใช้วิธีการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียน 3 วิธีการ คือ 1. การแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่าง 2. การระบุประเภทของข้อผิดพลาดให้ทราบ 3. การไม่ระบุเจาะจงข้อผิดพลาดเพียงบอกตำแหน่งที่ผิดพลาด ซึ่งผลพบว่าทั้งสามวิธีการมีประสิทธิภาพในการช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดในงานเขียนของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างงานเขียนที่มีคุณภาพออกมาได้ แสดงให้เห็นว่าการให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดในงานเขียนนั้นมีประสิทธิผลจริง

2. การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

2.1 ระยะเวลาในการเรียนการสอน

รายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรของคณะอักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาในการเรียนการสอนที่ชัดเจน 60 นาที ทำให้อาจารย์ทุกท่านไม่สามารถให้คำแนะนำหรือแจ้งแก้ไขข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ที่ตรวจพบในงานเขียนของนักศึกษาอย่างละเอียดได้ อาจารย์ผู้สอนให้ความคิดเห็นว่าการปรับเนื้อหารายวิชาและระยะเวลาในการสอนการเขียนให้เหมาะสมนั้นเป็นอีกหนึ่งทางเลือกเพื่อพิจารณาให้สามารถศึกษาและแนะแนวการแก้ไข

ข้อผิดพลาดอย่างละเอียดได้ ผู้เรียนสามารถใช้เวลาให้เกิดประสิทธิผลแก่นักเรียนในทางที่ดีขึ้นและใช้เวลาไปกับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ (Cross & Goldberg, 2005 : 69-87) ดังนั้นแล้ว การพิจารณาปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียนการสอน ก็สามารถช่วยให้ทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีเวลาในการศึกษารายละเอียดของข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียน สามารถแก้ไขข้อผิดพลาด และมีโอกาสพัฒนาทักษะในการเขียนได้มากขึ้น

2.2 แนวทางการแจ้งและแก้ไขข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์แก่ผู้เรียน

การให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนช่วยตรวจข้อผิดพลาด ให้คำแนะนำ และลองปรับแก้ในชั้นเรียนมีประสิทธิผลในทางที่ดี (Peer Review and Peer Correction) เพราะเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำในงานเขียนเขียนของตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาภาษาและความสามารถในการเขียน เช่น ปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมายกับเพื่อน ๆ การเปิดรับแนวคิดคนรอบตัวมากขึ้นและมุมมองใหม่ ๆ ในกระบวนการเขียน (Lundstrom & Baker, 2009 : 30-43) นักศึกษามีโอกาสพูดคุยรายละเอียดในแต่ละจุดที่เกิดข้อผิดพลาดกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และได้เรียนรู้ที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดร่วมกัน การยกตัวอย่างประเด็นข้อผิดพลาดที่พบเจอบ่อยครั้งในงานเขียนของนักศึกษาและทดสอบโดยการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้วย และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกันในชั้นเรียน การสะท้อนให้ผู้เรียนเห็นความผิดพลาดนั้นเกิดประโยชน์และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีซึ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ (Heemsoth & Heinze, 2014 : 639–657) ตราบใดที่ผู้เรียนลงมือศึกษาด้วยตนเองแล้วนั้น องค์ความรู้ที่นักเรียนได้รับนั้นย่อมมีความคงทน (ทิศนา แขมมณี, 2550) นักศึกษาจะได้รับคำแนะนำจากทั้งอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนนักศึกษา และช่วยให้นักศึกษาปรับปรุงและแก้ไขจุดผิดพลาดของตนได้อย่างรอบคอบ ทั้งด้านคำศัพท์ การสะกดคำ และด้านไวยากรณ์ ทำให้ผลการเปรียบเทียบข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษามีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นและพบข้อผิดพลาดน้อยลง (พัชรี อิ่มศรี, 2562 : 27)

2.3 กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

การเสริมการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งปฏิบัติงาน (Tasked-Base Learning) สามารถช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ฝึกฝน และวิเคราะห์การเลือกใช้ชนิดของคำด้วยตนเอง สามารถช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้ เลือกใช้คำศัพท์ให้ถูกต้องตามหลักไวยกรณ์และเหมาะสมกับบริบทมากขึ้น (สุภิชา และอัญชลี, 2561 : 501-516) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งปฏิบัติงาน (Tasked-Base Learning) นับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของสังคมปัจจุบัน สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความจำเป็นของสังคมที่จะต้องพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 25)

2.4 สื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอนหลายท่านมีความคิดเห็นว่าการฝึกให้นักศึกษาได้แก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองนั้นได้ผลลัพธ์และเกิดพัฒนาการที่ดีเกินความคาดหมาย แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบอุปสรรคในการให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของนักศึกษา สาเหตุที่นักศึกษามีปัญหาในด้านการเขียนภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สอง อาจมีสาเหตุมาจากนักศึกษาขาดแรงจูงใจและสิ่งเร้าในการเขียน ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสาร (อภิรยา และคณะ, 2562 : 180-189) หากนักศึกษาขาดแรงจูงใจในการพัฒนางานเขียนของตนเอง ทำให้เกิดผลกระทบกับอาจารย์ผู้สอนด้วยเช่นกัน จากงานวิจัยของ (Teba, 2017 : 63-71) ที่วิจัยการใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสาธารณรัฐเบนิน พบว่ากว่าร้อยละ 10.64 ของผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการแก้ไขข้อผิดพลาดของตน ไม่ว่าจะเป็นทักษะการพูด การฟัง การอ่าน หรือแม้แต่การเขียนเองก็ตาม ในการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนมีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนเช่นกัน ดังนั้นแล้วอาจารย์ผู้สอนต้องทำอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้นักศึกษาขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา ด้วยเหตุนี้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนจึงถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญที่เหมาะสำหรับการนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะด้านการเขียน ควรปรับการเรียนการสอนในเชิงหลักจิตวิทยาเสริมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและพัฒนางานเขียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้นักศึกษา โดยสามารถเสริมแรงด้วยการชมเชยเมื่อนักศึกษาใช้ภาษาและแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการให้กำลังใจนักศึกษาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจเชิงบวกในการเรียนรู้และแก้ไขข้อผิดพลาดของตน (องอาจ นามวงศ์, 2554 : 34) นอกเหนือไปจากนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั่วไป ให้ความสำคัญกับรูปแบบของการใช้ภาษาในการเขียนมากกว่าความคิดในการเขียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมความคิดและความสามารถของผู้เรียนในเรื่องทักษะการเขียน มีการให้กำลังใจสนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเกิดการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเขียน ในปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหลากหลายแขนงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และให้ประสิทธิภาพดีในการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดมากกว่าแค่การใช้ภาษา ใช้เสริมการเรียนการสอนนชั้นเรียนรวมไปถึงการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนทั้ง 5 ท่าน มีการเลือกปรับใช้สื่อและโปรแกรมเสริมการเรียนการสอนนอกเหนือจากบทเรียนที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งานและความชำนาญในการใช้เครื่องมือของแต่ละท่าน โปรแกรมที่ได้รับความนิยมและอาจารย์ทุกท่านเลือกใช้ตรงกัน คือ โปรแกรมซูม (Zoom) เนื่องจากมีคุณลักษณะที่ดีที่สุดสำหรับการใช้ห้องเรียนเสมือนจริง เช่น การแสดงหน้าจอของครูผู้สอน การแบ่งกลุ่มวิดีโอ การบันทึกวิดีโอ และการสื่อสารได้สองฝ่ายทั้งในรูปแบบวิดีโอและเสียง สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาในทุกทักษะ (Cheung, 2021 : 1-16) กล่าวว่าการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมซูมช่วยให้

ครูผู้สอนสามารถใช้คุณลักษณะเฉพาะของตัวโปรแกรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาแก่ผู้เรียนได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ในเชิงบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Hastomo, 2021 : 125-132) ที่ได้ทำการวิจัยประสิทธิภาพในการใช้โปรแกรมซูมในการสอนการเขียนภาษาอังกฤษ ผลพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการเขียนของนักศึกษาก่อนการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมซูมอยู่ที่ 54.74 และค่าเฉลี่ยคะแนนการเขียนของนักศึกษาก่อนการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมซูมอยู่ที่ 82.42 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.51 หลังจากการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมซูม สาเหตุหลักที่การเรียนภาษาอังกฤษในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จมากนักเพราะนักเรียนขาดโอกาสในการเรียนภาษาอังกฤษในชีวิตจริงในสภาพแวดล้อมที่เป็นภาษาอังกฤษ (Wiriyachitra, 2002 : 4-9) ผู้สอนหลายท่านจึงเลือกปรับใช้เทคนิคและกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับนักเรียน จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนหลายท่านเลือกปรับใช้สื่อเพลงเสริมในการเรียนการสอนเช่นกันเพื่อเรียนรู้ด้านคำศัพท์โดยเฉพาะ ซึ่งสามารถใช้ได้กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนการสอนผ่านออนไลน์เช่นกัน เพราะการสื่อเพลงสามารถช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้คำศัพท์ได้เร็วขึ้น (Salcedo, 2010 : 19-30) ซึ่งอาจารย์ผู้สอนแต่ละท่านเลือกใช้เพลงภาษาอังกฤษหลากหลายแบบ ทั้งเพลงที่นักศึกษาคุ้นเคย รวมไปถึงเพลงที่ห่างไกลตัวนักศึกษา โดย ซึ่งพบว่าช่วยพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ให้นักศึกษาได้อย่างดีจากผลการทดสอบในรายวิชา

จากประเด็นการสัมภาษณ์ข้างต้น สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาในการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าได้ดังนี้

ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีข้อผิดพลาดทั้งหมด 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30 จากข้อผิดพลาดทั้งหมดที่พบ ดังนั้นแล้วประเด็นสำคัญในเรื่องของการวิเคราะห์ประเภทของคำศัพท์หรือการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) ได้รับความเห็นสมควรให้ปรับใช้ในการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน อาจารย์ผู้สอนทุกท่านเห็นพ้องตรงกันในเรื่องการเรียนรู้ผ่านข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ของผู้เรียน เนื่องจากคำศัพท์เป็นส่วนหลักในการสื่อสารไม่ว่าจะด้วยทักษะการพูด การฟัง การอ่าน หรือแม้แต่การเขียนก็เช่นกัน เพราะคำศัพท์นับเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ภาษา (Stewick, 1972 : 23-35) ฉะนั้นแล้วอาจารย์ผู้สอนจำเป็นจะต้องวางแผนเวลาและปรับใช้กลยุทธ์ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้การใช้ภาษาผ่านข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ของตน จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ทุกท่านเลือกใช้หลักวิธีการแจ้งกลับข้อผิดพลาดให้นักศึกษาทราบและพิจารณาส่งงานเขียนฉบับแก้ไขคืนกลับให้อาจารย์ผู้สอน เมื่อนักศึกษาแต่ละท่านรับทราบในข้อผิดพลาดของตนเองแล้ว นักศึกษาจะสามารถวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและฝึกฝนการแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเอง ซึ่งอาจารย์แต่ละท่านพบว่าเมื่อนักศึกษาได้พิจารณาข้อผิดพลาดและได้แก้ไขด้วยตนเองแล้ว ทำให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น แม้อาจารย์ผู้สอนจะไม่สามารถปรับเวลาการเรียนการสอนได้เนื่องจากเป็นรายวิชาที่กำหนดระยะเวลาการเรียนผ่านการอนุมัติหลักสูตร แต่อาจารย์ผู้สอนสามารถปรับใช้เวลาในการเรียนการสอนนั้นให้เกิดประสิทธิผลแก่นักเรียนในทางที่ดีขึ้นและใช้เวลาไปกับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ อาจารย์ผู้สอนควรปรับ

เนื้อหาโดยการประยุกต์ใช้ประเด็นสำคัญในเรื่องของการวิเคราะห์ประเภทของคำศัพท์หรือการใช้ชนิดของคำ (Mix-up of Part of Speech) ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการเขียนงานระดับย่อหน้าแก่นักศึกษา อาจารย์ผู้สอนควรปรับการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ชนิดของคำศัพท์แต่ละคำ เพื่อให้สามารถแยกประเภทของคำศัพท์และเข้าใจหลักการใช้คำศัพท์แต่ละประเภทนั้นก่อนการใช้ในการเขียนงานภาษาอังกฤษในครั้งต่อไป แนวทางการแจ้งและแก้ไขข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์แก่ผู้เรียนนั้น อาจารย์สามารถประยุกใช้หลากหลายกลยุทธ์ในการแจ้งให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้วิเคราะห์และแก้ไขข้อผิดพลาดในงานเขียนทั้งของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น การที่นักศึกษาได้ฝึกวิเคราะห์และแก้ไขข้อผิดพลาด สามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเขียนของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าการพัฒนานั้นถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการแก้ไขข้อผิดพลาด (Lee, 1997 : 465-477) อาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรมการนำเสนอคำศัพท์ที่พบข้อผิดพลาดบ่อยครั้งในชั้นเรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งปฏิบัติงาน (Tasked-Base Learning) ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานด้วยความสามารถของตนเองและฝึกฝนการเลือกใช้คำศัพท์ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบท เปิดโอกาสให้นักศึกษาวิเคราะห์และตรวจหาข้อผิดพลาดที่ตนพบ (Error Detection) ด้วยความสามารถของตนเอง โดยเฉพาะการวิเคราะห์ในด้านการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เพราะเป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดจากการวิเคราะห์งานเขียนของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาในชั้นเรียนได้วิเคราะห์และเรียนรู้ไปพร้อมกันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนเองได้รับทราบทราบมุมมองความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของนักศึกษาไปพร้อมกัน หรือเลือกใช้กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเอง (Self-correction) ดังที่อาจารย์ทุกท่านได้ประยุกต์ใช้กิจกรรมนี้ในการแจ้งให้นักศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและแก้ไข้ข้อผิดพลาดของตนเองก่อนส่งคืนกลับอาจารย์ผู้สอน ผลของการใช้กิจกรรมนี้ในการเรียนการสอนพบว่านักศึกษามีพัฒนาการในการเลือกใช้คำศัพท์ในการเขียนไปในทางที่ดีขึ้นเมื่อได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้วยตนเอง สามารถช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในงานเขียนของนักศึกษาและลดการเกิดข้อผิดพลาดได้จริง แต่เนื่องจากการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เป็นข้อผิดพลาดที่ตรวจพบในงานเขียนของนักศึกษามาที่สุด ดังนั้นการปรับใช้กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเอง (Self-correction) ในการเรียนการสอน อาจมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเฉพาะด้านการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์และฝึกแยกชนิดของคำศัพท์ภาษาอังกฤษแต่ละประเภท ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจชนิดของคำศัพท์แต่ละประเภทมากยิ่งขึ้นก่อนเลือกใช้คำศัพท์ในการเขียนงานภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า อีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน คือการประเมินงานของเพื่อนร่วมชั้น (Peer Review) เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับโอนการในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่พบในงานเขียนของเพื่อนร่วมชั้นและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน เน้นไปที่การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเฉพาะด้านการใช้ชนิดของคำ (Part of Speech) เพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้น การประเมินงานของเพื่อนร่วมชั้นสามารถทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึง

ข้อผิดพลาดของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นที่มีต่องานเขียนของตนเอง และเป็นการฝึกให้ผู้เรียนลดอัตตาของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น (มณทิญา พ่วงทรัพย์, 2560 : 213-244) อีกปัจจัยสำคัญที่อาจารย์ทุกท่านเห็นพ้องตรงกัน คือการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนเสริมเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีภายนอกชั้นเรียนหรือนอกเหนือจากหนังสือเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญที่เหมาะสำหรับการนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะด้านการเขียน ควรปรับการเรียนการสอนในเชิงหลักจิตวิทยาเสริมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและพัฒนางานเขียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้นักศึกษา โดยสามารถเสริมแรงด้วยการชมเชยเมื่อนักศึกษาใช้ภาษาและแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการให้กำลังใจนักศึกษาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจเชิงบวกในการเรียนรู้และแก้ไขข้อผิดพลาดของตน (องอาจ นามวงศ์, 2554 : 34) สื่อการเรียนการสอนที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้นักศึกษา เช่น สื่อเกมทายชนิดของคำศัพท์ (Quiz) ให้นักศึกษาได้เรียนรู้การแยกประเภทของคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ความรู้รอบตัวสำหรับการสื่อสารในชีวิตจริง เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา หรือเลือกใช้สื่อเพลงในการเรียนการสอนเพื่อเรียนรู้ด้านคำศัพท์โดยเฉพาะ ซึ่งสามารถใช้ได้กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนการสอนผ่านออนไลน์เช่นกัน เพราะการสื่อเพลงสามารถช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้คำศัพท์ได้เร็วขึ้น (Salcedo, 2010 : 19-30) นอกเหนือจากนี้ อาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกใช้โปรแกรมซูม (Zoom) ในการเรียนการสอนออนไลน์ได้ เนื่องจากมีคุณลักษณะที่ดีที่สุดสำหรับการใช้ห้องเรียนเสมือนจริง เช่น การแสดงหน้าจอของครูผู้สอน การแบ่งกลุ่มวิดีโอ การบันทึกวิดีโอ และการสื่อสารได้สองฝ่ายทั้งในรูปแบบวิดีโอและเสียง สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาในทุกทักษะ สามารถช่วยให้อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้คุณลักษณะเฉพาะของตัวโปรแกรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาแก่ผู้เรียนได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ในเชิงบวก (Cheung, 2021 : 1-16) และเข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้า ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ ตามที่เสนอไปข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำเสริมหน้าหลัง (Affix type) ในเชิงลึก เนื่องจากเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่พบในการวิเคราะห์งานเขียนของนักศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ (กะรัต เพชร คงรอด, 2560 : 59) ที่พบข้อผิดพลาดที่เกิดจากคำเสริมหลัง (Suffix) สูงถึง 61 ครั้ง หรือร้อยละ 16.49

แต่ก็ไม่พบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำเสริมหน้า (Prefix) เช่นกัน ดังนั้นแล้วการวิเคราะห์เฉพาะอย่างอาจทำให้ทราบและแก้ไขปัญหาด้านการเลือกใช้คำศัพท์ในงานเขียนได้เฉพาะส่วนยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาแนวทางในการวิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนของนักศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงลึกรายบุคคล เพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดและสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้อย่างตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หากทราบปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาด ยังสามารถช่วยเสริมให้ผู้สอนปรับการเรียนการสอนได้เหมาะสม เช่น หากสาเหตุหลักของข้อผิดพลาดเกิดจากสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนต้องปรับสื่อในการเรียนการสอน หรือ หากสาเหตุเกิดหลักเกิดจากนักศึกษาไม่ได้รับคำแนะนำในการปรับแก้ข้อผิดพลาด

3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ที่พบในงานของนักศึกษาชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา แต่เป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเช่นกัน เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดและความสามารถในการใช้ภาษาของผู้ที่ไม่ได้มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ของตน อาจช่วยให้สามารถพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสำหรับห้องเรียนที่มีผู้เรียนหลากหลายเชื้อชาติและปรับใช้กับการเรียนการสอนทั่วไปได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำเสริมหน้าหลัง (Affix type) ในเชิงลึก เนื่องจากเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่พบในการวิเคราะห์งานเขียนของนักศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ (กะรัตเพชร คงรอด, 2560 : 59) ที่พบข้อผิดพลาดที่เกิดจากคำเสริมหลัง (Suffix) สูงถึง 61 ครั้ง หรือร้อยละ 16.49 แต่ก็ไม่พบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำเสริมหน้า (Prefix) เช่นกัน ดังนั้นแล้วการวิเคราะห์เฉพาะอย่างอาจทำให้ทราบและแก้ไขปัญหาด้านการเลือกใช้คำศัพท์ในงานเขียนได้เฉพาะส่วนยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาแนวทางในการวิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ในงานเขียนของนักศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงลึกรายบุคคล เพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดและสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้อย่างตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หากทราบปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาด ยังสามารถช่วยเสริมให้ผู้สอนปรับการเรียนการสอนได้เหมาะสม เช่น หากสาเหตุหลักของข้อผิดพลาดเกิดจากสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนต้องปรับสื่อในการเรียนการสอน หรือ หากสาเหตุเกิดหลักเกิดจากนักศึกษาไม่ได้รับคำแนะนำในการปรับแก้ข้อผิดพลาด

3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ที่พบในงานของนักศึกษาชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา แต่เป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเช่นกัน เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดและความสามารถในการใช้ภาษาของผู้ที่ไม่ได้มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ของตน อาจช่วยให้สามารถพัฒนา

แผนการเรียนการสอนให้เหมาะสำหรับห้องเรียนที่มีผู้เรียนหลากหลายเชื้อชาติและปรับใช้กับการเรียนการสอนทั่วไปได้

เอกสารอ้างอิง

กะรัตเพชร คงรอด. (2560). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการของนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กมลวัน สังสีแก้ว. (2560). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. เชียงใหม่: วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

กุลธิดา แย้มอิ่ม. (2545). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ในการเขียน จดหมายธุรกิจของนักศึกษา สาขาวิชาเอกธุรกิจการโรงแรมวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กฤษณ์ โกมลมิศร์. (2547). การสื่อสารภายในองค์กร...ใครว่าไม่สำคัญ?. *อีลีดเดอร์. 16* (4), 30.

จอมขวัญ หลาวเพ็ชร์. (2546). การสื่อสารในองค์กรล่ม องค์กรไม่เหลือ !. *อินดัสเทรียลเทคโนโลยีรีวิว (Industrial technology review). 10* (15), 168-174.

ดวงใจ ไทยอุบุญ และ กวิสรา รัตนากร. (2538). *ภาษาไทย1* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงพงา ประกิ่ง. (2557). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ในประกาศภาษาอังกฤษออนไลน์: กรณีศึกษาบริษัทซิเลซติกา (ประเทศไทย)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

บุญศิริ ผ่องอักษร. (2524). *การเขียนสำหรับสาขาวิชา ภาษาปริทัศน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พัชรี อิ่มศรี. (2562). *การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนผ่านกระบวนการวิชาการรับใช้สังคม*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ: วิชาการรับใช้สังคม ครั้งที่ 9. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

ภรณ์พรรษา บุญเพชร. (2557). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในจดหมายเพื่องานธุรกิจของนักศึกษาวิชาเอกบริหารธุรกิจ โรงเรียนอักษรเทคโนโลยีพัทยา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

มณทิญา พ่วงทรัพย์. (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ peer review บนบล็อคเพื่อพัฒนาความสามารถในการวิจารณ์และแรงจูงใจในการเขียนบทความภาษาฝรั่งเศส. *มนุษยศาสตร์สาร*, 18 (2), 213-244.

วันทนี แสงคล้ายเจริญ. (2561). การศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในงานเขียนภาษาอังกฤษและกลยุทธ์ในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 11 (3), 538-554.

สุภิชา ฤทธิวงศ์ และ อัญชลี ทองเอม. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมแบบมุ่งปฏิบัติงาน (Task-based activities) เพื่อส่งเสริมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย*. 6 (3), 501-516.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *หลากหลายวิธีการใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.

องอาจ นามวงศ์. (2554). Active 3Ps : บทบาทการจัดการเรียนรู้ที่ครูควรเปลี่ยน. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 34 (3-4), 1-9.

Brown. H.D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to LanguagePedagogy (2nd Edition)*. New York: Addison Wesley Longman, Inc.

Cheung, A. (2021). Language Teaching during a Pandemic: A Case Study of Zoom Use by a Secondary ESL Teacher in Hong Kong. *RELC Journal*, 1-16. DOI: 10.1177/0033688220981784

Corder, S. P. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. Middlesex: Penquin.

Cross, C. T. & Goldberg, M. (2005). Time is a Resource We Still Haven't Figured Out How to Use Wisely. Retrieved 13 October 2020 from http://www.innovationlabs.com/new highschool/2006/reading%20materials/time_out.pdf

Duruk, E. & Paker, T. (2014). Vocabulary Deviations during Second Language Lexical Processing, *International Journal of Liberal Arts and Social Science*, 2 (8). 134-142.

Etisa**,** A. (2017). *An Error Analysis in Using Prepositions of Place and Time By Seventh Grade Students of SMPN 10 Yogyakarta in the Academic Year 2016/2017*. Yogyakarta: English Language Education Study Program Faculty of Teacher Training and Education University of PGRI Yogyakarta.

Hamdi, S. (2016). An analysis of lexical errors in the English compositions of EFL Tunisian learners. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, *2* (4), 643-652.

Haspelmath, M. (2009). Framework-Free Grammatical Theory. *The Oxford Handbook of Linguistic Analysis edited by Bernd Heine & Heiko Narrog, Oxford University Press, Oxford*, 378-589.

Hastomo, T. (2021). Video Conference in Teaching EFL: A Case Study of Using Zoom. *LENTERA: Jurnal Ilmiah Kependidikan*, 14 (1), 125-132.

Heaton, J. B. (1975). *Writing English language tests: A practical guide for teachers of English as a second or foreign language*. London: Longman.

Heemsoth, T., Heinze, A. (2014). The impact of incorrect examples on learning fractions: A field experiment with 6th grade students. *Instr Sci*, *42*, 639–657.

James, C. (1998). *Errors in Language learning and use: Exploring error analysis*. New York: Longman

Kadler, E.H. (1970). *Linguistics and Teaching Foreign Language*. New York: Van Nostrand Reinhold Company.

Lado, R. (1964). *Language Teaching : A Scientific Approach*. New York: McGraw-Hill, Inc.

Lee, I. (1997). ESL learners' performance in error correction in writing: some implications for teaching. *System, 25* (4), 465-477.

Llach, M. P. A. (2005a). The relationship of lexical error and their types to the quality of ESL composition: An empirical study. *Porta Linguarum, 3*, 45-47.

Lundstrom, K. & Baker, W. (2009). To give is better than to receive: The benefits of peer review to the reviewer's own writing. *Journal of Second Language Writing*, *18*, 30-43.

Muth'im, A. & Latief, M. A. (2014). The Effectiveness of Indirect Error Correction Feedback on the Quality of Students' Writing. *Arab World English Journal, 5* (2), 244-257.

Natjirath Boonrod, Nakonthep Tipayasuparat, and Pawarisorn Sornsilp. (2561). An error analysis of English writing of mathayom suksa 6 students : การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.* 13 (2), 145-160.

Özışık, C. (2014). Identifying preposition errors of Turkish EFL students. *International Association of Research in Foreign Language Education and Applied Linguistics ELT Research Journal*, 3 (2), 59-69

Raimes, A. (1985). What unskilled ESL students do as they write: A classroom study of composing. *TESOL Quarterly*, 19 (2), 229-258.

Rivers, W.M. (1970). *Teaching Foreign Language Skills*. Chicago: The University of Chicago Press.

Salcedo, C.S. (2010). The Effects Of Songs In The Foreign Language Classroom On Text Recall, Delayed Text Recall And Involuntary Mental Rehearsal. *Journal of College Teaching & Learning*, 7 (6), 19-30.

Stewick, E. W. (1972). *Language Learning Teaching and Learning English*. London: Longman Group Limited.

Teba, S. C. (2017). Using Effective Strategies for Errors Correction in EFL Classes: A Case Study of Secondary Public Schools in Benin. *Journal of Education and e-Learning Research*, 4 (2), 63-71.

Torwong, P. (1995). Trends and issues in the teaching of EFL writing. Where shall we go?. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 22* (3), 111-122.

Wiriyachitra, A. (2002). English language teaching and learning in Thailand in this decade. *Thai TESOL Focus*, 15 (1), 4-9

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล

The Development of Learning Achivement in Computing Science on Data Management for Matthayomsuksa 5 Though Data Management Technology E-Book Series

ศรราม สุขสำราญ และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Sornram Sooksamrarn and Kornveepa Superkitjumnong
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ramth01@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการเรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มีจำนวน 2 ห้อง ได้แก่ ห้องทดลองจำนวน 31 คน และห้องควบคุม จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยห้องเรียนทั้ง 2 ห้องมีผลการทดสอบก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 4) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดการข้อมูล ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบนมาตราฐาน และการทดสอบค่าทีแบบ Independent

* วันที่รับบทความ: 11 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 26 พฤศจิกายน 2564
Received: November 11, 2021; Revised: November 25, 2021; Accepted: November 26, 2021

ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพ 81.47/81.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; การจัดการข้อมูล

Abstracts

This research studied problem conditions and guidelines for the development of learning achievement in computational science subject on data management. by using electronic books aimed to (1) develop and find efficiency of a set of electronic books "Data Management Technology" for Matthayomsuksa 5 students, the Demonstration School of Ramkhamhaeng University (Secondary) to be efficient in accordance with the 80/80 criteria; and to (2) compare the achievement of data management technology of Matthayomsuksa 5 students, the Demonstration School of Ramkhamhaeng University (Secondary), using electronic books for regular study. The samples were Matthayomsuksa 5 students, the Demonstration School of Ramkhamhaeng University (Secondary), Bangkok, Semester 1, 2021, from 2 classes, i.e., 31 students of the treatment class and 33 students of the control class obtained by purposive sampling. The results of the pretest from both classes were insignificantly different ($p \geq .05$). The instruments were 1) electronic books, 2) an instructional management plan with the use of electronic books, 3) a regular instructional management plan, and 4) an achievement test on data management, with reliability of 0.89. The data was analyzed by percentage, mean ($\bar{x}$), SD, and independent t-test.

The findings revealed as follows. 1) the set of electronic books "Data Management Technology" for Matthayomsuksa 5 students had efficiency of 81.47/81.67, in accordance with the criteria. 2) the achievement of data management technology of Matthayomsuksa 5 students using electronic books was significantly higher than regular study ($p < .05$).

Keyword: Learning Achievement; Electronic Books; Data Management

บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยได้มีการพัฒนาและปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันกับปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสภาวะสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังเห็นได้จากการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยมีการนำสาระที่ 3 และ 4 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มาเป็นสาระ

ที่ 4 เทคโนโลยี ของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ซึ่งมี 2 มาตรฐาน คือ ว 4.1 ที่เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม และ ว 4.2 ที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีแนวคิดเชิงคำนวณในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างเป็นระบบและมีจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 5)

ปัจจุบันรูปแบบการสอนที่นิยมใช้มีอยู่หลากหลาย การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เนื่องจากต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของตัวชี้วัดและมาตรฐานการศึกษาที่มีการปรับปรุงใหม่ ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ในการเรียนการสอนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธได้มีการนำหลักสูตรแกนกลางที่มีการปรับปรุงนี้มาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 เป็นต้นมาโดยเริ่มจากระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงปีการศึกษา 2562 ได้นำมาใช้กับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามลำดับ ซึ่งในรายวิชาวิทยาการคำนวณ ที่อยู่ในมาตรฐานการศึกษา ว 4.2 ในระดับชั้นมัธยมปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 นั้นผลการเรียนของนักเรียนในส่วนทักษะการแก้ปัญหามีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่เพราะนักเรียนไม่สามารถนำหลักการแนวคิดของวิทยาการคำนวณมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ไม่สามารถมองเห็นถึงสิ่งที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหาได้ ขาดการคิดวิเคราะห์ที่ดีในการแก้ปัญหาจึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

การเรียนที่ขาดสิ่งกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาวิทยาการคำนวณไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะเรื่องการจัดการข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะในสภาวะปัจจุบันข้อมูลต่าง ๆ มีความสำคัญเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและตรงประเด็นที่สุด หรือแม้แต่ใช้ในการวางแผนการทำงานก็สามารถใช้การจัดการข้อมูลที่เหมาะสมกับขนาดและรูปแบบของข้อมูลที่นำมาใช้งานได้ถูกต้อง

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเทคโนโลยีอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยกระตุ้นความน่าสนใจของผู้เรียนให้เกิดความใฝ่รู้ในการเรียน วิทยาการคำนวณ เพราะภายในเล่มของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบไปด้วย มัลติมีเดียทั้งภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ครบถ้วนผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (บาหยัน จรรยาพิลาทิพย์, 2560 : 3) จึงเป็นสื่อประกอบการเรียนที่สามารถพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเรื่อง การจัดการข้อมูล โดยผู้วิจัยเห็นความสำคัญของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพราะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กับการเรียนแบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 239 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1(3) จำนวน 33 คน เป็นกลุ่มทดลอง และได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1(2) จำนวน 31 คน เป็นกลุ่มควบคุม

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล จำนวน 42 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล
3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการสร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระ ขอบข่ายของเนื้อหา ที่จะนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. กำหนดนิยามเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้
4. สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล
5. สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ
6. นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา ความสอดคล้องของตัวชี้วัด กระบวนการเรียนรู้ ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แล้วนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
7. นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ใช้เกณฑ์ 80/80
8. นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การทดลองในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำแผนการทดลองแบบ Randomized Group, Pretest – Posttest Design ทดลองจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ใช้การสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล และกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติ

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่ม	ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน
ทดลอง (E)	O_1	X	O_2
ควบคุม (C)	O_3	~ X	O_4

2. ขั้นตอนการทดลอง มีดังนี้

2.1 ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล

2.2 จัดดำเนินการเรียนสอนโดยให้กลุ่มทดลองเรียนแบบใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และกลุ่มควบคุมเรียนแบบปกติ

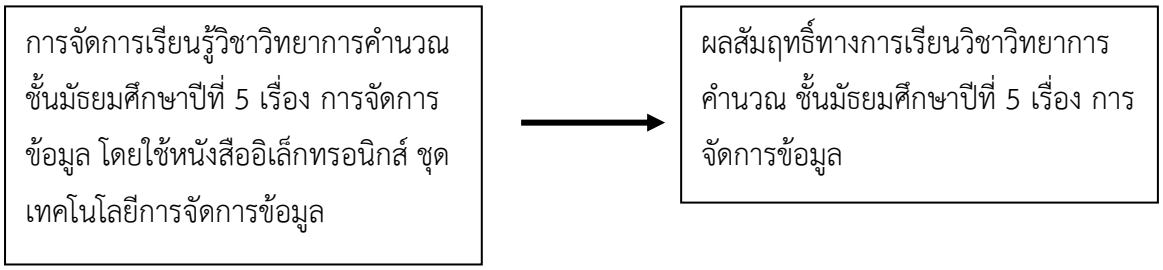
2.3 ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล

2.4 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล พบว่า

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 2 ผลการทดลองการหาค่าประสิทธิภาพของสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาวิทยาการคำนวณ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล

การหาค่าประสิทธิภาพ	จำนวนนักเรียน	แบบทดสอบท้ายบทเรียน (ระหว่างเรียน) 100 คะแนน		แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 40 ข้อ	
		คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
รายบุคคล	3	71.33	71.33	27.33	68.33
รายกลุ่ม	9	74.67	74.67	29.67	74.17
ภาคสนาม	30	81.47	81.47	32.67	81.67

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัยธมศึกษาปีที่ 5 ตามขั้นตอนการหาค่าประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน โดยกลุ่มตัวอย่างแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.33/68.33 กลุ่มตัวอย่างแบบรายกลุ่ม จำนวน 9 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 74.67/74.17 และกลุ่มตัวอย่างแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.47/81.67 หมายความว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล มีประสิทธิภาพเป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล กับการเรียนแบบปกติ

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	n	Mean	S.D.	ผลต่างของค่าเฉลี่ย	t	df	Sig
กลุ่มทดลอง	33	21.30	1.667	- 0.149	- 0.381*	62	.704
กลุ่มควบคุม	31	21.45	1.434				

**** มีนัยสำคัญที่ระดับ .05**

จากตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล กับการเรียนแบบปกติ นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลการทดสอบค่าเฉลี่ย เท่ากับ 21.30 คะแนน กลุ่มควบคุมมีผลการทดสอบค่าเฉลี่ย เท่ากับ 21.45 คะแนน และจากการทดสอบสถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยการทดสอบระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าทั้งสองกลุ่มมีความรู้พื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	n	Mean	S.D.	ผลต่างของค่าเฉลี่ย	t	df	Sig
กลุ่มทดลอง	33	34.52	2.526	2.48	4.183*	62	.000
กลุ่มควบคุม	31	32.03	2.198				

**** มีนัยสำคัญที่ระดับ .05**

จากตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล กับการเรียนแบบปกติ นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลการทดสอบค่าเฉลี่ย เท่ากับ 34.52 คะแนน กลุ่มควบคุมมีผลการทดสอบค่าเฉลี่ย เท่ากับ 32.03 คะแนน และจากการทดสอบสถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยการทดสอบระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล สูงกว่าการเรียนแบบปกติ

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t	df	Sig
ก่อนเรียน	21.30	1.667	13.212	2.342	32.408*	32	.000
หลังเรียน	34.52	2.526					

**** มีนัยสำคัญที่ระดับ .05**

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมุล พบว่า ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.30 คะแนน และผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.52 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบแล้วปรากฏว่าค่าเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับ 13.212 หลังการทดสอบสถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยการทอสอบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ที่เป็นส่วนหนึ่งในวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แล้วได้ผลของการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อาจเกิดจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยค้นคว้าสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างที่มีระบบซึ่งได้รับการตรวจสอบและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หนังสือเป็นสื่อประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อหลัก ผลิตอย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นความแตกต่างระหว่างนักเรียนเช่นเดียวกับแนวความคิดของ ยุพาพร บรรดาศักดิ์ (2558 : 4) ที่ว่าคุณสมบัติของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียน การสอนโดยเน้นความแตกต่างระหว่างนักเรียน ทั้งยังมุ่งเน้นให้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้เป็นสื่อที่เหมาะสมกับการใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาวิทยาการคำนวณ เพราะภายในเล่มของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบไปด้วย มัลติมีเดีย ทั้งภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ครบถ้วนผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ส่งผลให้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เหมือนแนวคิดของ บาหยัน จรรยาพิลาทิพย์ (2560 : 3) ที่มีแนวคิดว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เป็นสื่อที่เหมาะสมกับการใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ซึ่งเป็นบทเรียนมัลติมิเดีย มีทั้งภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหวและมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ครบถ้วน ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบด้วยภาพเคลื่อนไหว ช่วยสร้างความสนใจ ไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอนจึงทำผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ที่สูงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (จุฑามาศ ทรงช่วง ,2555 : 5)

ดังนั้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ของวิชาวิทยการคำนวณ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้มีประสิทธิภาพที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในสาระที่ 4 เทคโนโลยี มาตรฐาน ว 4.2 ของตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำหนดไว้ว่า รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และใช้ความรู้ด้านวิทยการคอมพิวเตอร์ สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ปัญหาหรือเพิ่มมูลค่าให้กับบริการหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณเรื่อง การจัดการข้อมูลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เท่ากับ 81.47/81.67 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. การทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรมีการวางแผนขั้นตอนในการสร้างอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการสร้างหรือปรับปรุงแก้ไขได้ง่ายขึ้น ตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตามที่ผู้วิจัยได้ทำไว้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ

2. ในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรศึกษาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่สามารถช่วยพัฒนาการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิม เพราะในปัจจุบันมีรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายที่สามารถช่วยในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับอุปกรณ์ที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน

3. ครูผู้สอนต้องเข้าใจตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในบทเรียนที่ได้นำมาสร้างเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และต้องมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดีเพื่อที่จะได้ทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณเรื่อง การจัดการข้อมูลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เท่ากับ 81.47/81.67 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเนื้อของวิชาวิทยาการคำนวณ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ต่อเนื่องกันเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเรื่องอื่น ๆ ให้สูงขึ้นกว่าเดิม

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับรูปแบบการสอนอื่นที่มีการใช้นวัตกรรมใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จุฑามาศ ทรงช่วง. (2556). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบภาพเคลื่อนไหว กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต* สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บาหยัน จรรยาพิลาทิพย์. (2560). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ยุพาพร บรรดาศักดิ์. (2558). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความคล้าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านของนักศึกษา หลังเรียนโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ KWL-Plus

The study of students' reading achievement after Learning by using kwl-plus strategy

พงศ์ทวี ทัศวา
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Pongtawee Tassawa
Lampang Rajabhat University, Thailand
E-mail: i-71@live.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ก่อนเรียนและหลังเรียน หลังใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ KWL-Plus กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวนผู้เรียน 1 ห้องเรียน รวม 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test

ผลการทดสอบความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาหลังเรียนโดยใช้กลวิธี KWL-Plus พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.92 คิดเป็นร้อยละ 69.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.8 แสดงให้เห็นว่า ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: กลวิธีการสอนอ่านแบบ KWL-Plus; การอ่านเพื่อความเข้าใจ; ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ

*วันที่รับบทความ: 14 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 26 พฤศจิกายน 2564
Received: November 14, 2021; Revised: November 25, 2021; Accepted: November 26, 2021

Abstracts

The purpose of this research is to compare the ability of English reading comprehension of 25 second year English major students studying at Faculty of Education, Lampang Rajabhat University before and after learning by using KWL-Plus strategy. The target group is 25 second year English major students studying at Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, in second semester of 2020 academic year. The research instruments were 5 lesson plans and English reading comprehension tests. The statistics used are percentage, mean, standard deviation and T-Test score.

The test results of English reading comprehension of second year English major students after learning by using KWL-Plus strategy found that the mean score before studying is 5.16 equal to 51.6 percent, the standard deviation is 0.92 and the mean score after studying is 6.92 equal 69.2 percent. The standard deviation is 0.8. This shows posttest score was higher than pretest at the 0.05 significant level.

Keyword: KWL-Plus strategy; Reading comprehension; English reading skill

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษย่อมมีข้อได้เปรียบกว่าผู้ที่ขาดความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ (ธีราพร แซ่แห่ว, 2552 : 34) กล่าวว่าภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารและศึกษาหาข้อมูลความรู้ตลอดจนการประกอบอาชีพในยุคโลกไร้พรมแดน การท่องเที่ยว และวัฒนธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญต่อคนทั่วโลกแล้ว ภาษาอังกฤษก็ยังมีความสำคัญต่อประเทศในประชาคมอาเซียนอีกด้วย เนื่องจากภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของประเทศสมาชิกอาเซียนในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารในด้านการทำงาน การเจรจา การค้าขาย การศึกษา การท่องเที่ยว รวมไปถึงด้านศิลปะและวัฒนธรรม และประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียนที่จำเป็นต้องพัฒนาประชากรให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งในสังคมไทยปัจจุบันนี้อาจมองว่าภาษาอังกฤษไม่สำคัญ เพราะมันเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องจากประเทศไทยมีภาษาเป็นของตนเองเพราะว่าคนไทยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก จึงทำให้การใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยมีคุณภาพต่ำมาก จากรายงานดัชนีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (EF English Proficiency Index) ในปีพ.ศ. 2559 ของสถาบัน Education First (EF) สำนักงานใหญ่ในเมืองลูเซิร์น (Luzern) สำหรับประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 74 จาก 100 ประเทศที่เข้าร่วมการทดสอบ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษของคนไทยคือ ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ เนื่องจากเป็นทักษะในการเรียนรู้ต่างๆด้วยตนเองเพื่อศักยภาพส่วนบุคคลที่ยั่งยืน และมีประสิทธิ์ภาพทางการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งปัญหาของ 4 ทักษะทั้งในส่วนของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นพื้นฐานทางภาษาอังกฤษ มีผลกระทบต่อประชากรไทยในหลากหลายด้าน (พิมพ์จินดา อาการส, 2556 : 87) ที่กล่าวว่า

คนไทยส่วนมากมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่เข้าใจเมื่อเจ้าของภาษาพูดตามปกติในสถานการณ์ต่าง ๆเพราะโดยทั่วไปคนไทยจะพูดช้ากว่าเจ้าของภาษาและจะออกเสียงชัดเจนทุกคำ อีกทั้งคนไทยมีคลังคำศัพท์น้อย เมื่อเจ้าของภาษาใช้คำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่ยากขึ้น คนไทยก็จะไม่เข้าใจในสิ่งที่เจ้าของภาษาต้องการสื่อ ด้านที่สอง คือ ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ คนไทยส่วนมากมีปัญหาในการพูดไม่ชัด เนื่องจากเสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษบางเสียงไม่มีในเสียงภาษาไทย คนไทยจึงแทนเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษนั้นเป็นเสียงพยัญชนะภาษาไทยที่มีเสียงคล้ายกัน แม้ว่าการที่คนไทยจะสามารถแทนเสียงที่ใกล้เคียงกับเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษได้ แต่เสียงบางเสียงที่คนไทยพูดออกมายังไม่เหมือนกับเสียงของเจ้าของภาษา ทำให้ความหมายที่ต้องการสื่อผิดเพี้ยนไปจากเดิม อีกสาเหตุหนึ่ง คือ คนไทยรู้สึกไม่มั่นใจเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ เนื่องจากกังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์ ทำให้คนไทยต้องคิดสิ่งที่จะพูดเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ ส่งผลให้การสนทนาเกิดความติดขัดและไม่เป็นธรรมชาติ ในส่วนของปัญหาด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษในประเทศไทย คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง หรือไม่มีประสิทธิภาพมากพอทำให้เข้าใจความหมายได้ และปัญหาด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของคนไทยโดยสาเหตุส่วนใหญ่คือการใช้สำนวนและไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง และผู้คนมักจะละเลยทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ และในส่วนของปัญหาด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของคนไทยซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญเนื่องจากเป็นทักษะที่สามมารถช่วยต่อยอดความรู้ของคนไทยได้ตลอดเวลา ปัญหาที่พบของทักษะการอ่านคือ (มนัสวี ดวงลอย, 2558 : 22) ปัญหาในด้านคำศัพท์ซึ่งเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด ต่อมาคือด้านความเข้าใจ ด้านไวยากรณ์ และด้านประสบการณ์ส่วนตัว ดังนั้นจากปัญหาต่างๆข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาด้านทักษะการอ่านของคนไทย เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุด และควรได้รับการพัฒนาด้านนี้ เพราะการขาดทักษะการอ่านระดับขั้นพื้นฐานเป็นปัญหาใหญ่ที่มีผลต่อการทำงานในซึ่ง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551 : 29) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ช่วยในการกระตุ้นการพูดคุยแสดงความคิดเห็น การใช้จินตนาการให้ความรู้และทักษะเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ช่วยพัฒนาจริยธรรม เกิดความมั่นใจในตนเอง

จากการศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษพบว่า ผู้เรียนที่กำลังเรียนอยู่สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีปัญหาทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน ทักษะด้านการฟังพบว่าผู้เรียนไม่สามารถฟังหรือดูวิดีโอสื่อการสอนได้อย่างเข้าใจ ต่อมาคือด้านการพูด ซึ่งเป็นผลพ่วงมากับด้านแรกคือการฟังเมื่อผู้เรียนฟังไม่ได้ฝึกฟังหรือฟังภาษาอังกฤษไม่ออกจึงไม่สามารถพูดได้ ปัญหาถัดมาคือการเขียน เนื่องจากผู้เรียนมีปัญหาด้านการฟังและพูดซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษา ทำให้ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาที่ดีจึงทำให้เกิดปัญหาในด้านทักษะการเขียนเนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากพอสมควรต้องอาศัยความรู้ในหลายทักษะเป็นองค์ประกอบ และทักษะที่เป็นปัญหามากที่สุดคือทักษะการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือปัญหาการอ่านเพื่อความเข้าใจเนื่องการเรียนการสอนในชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นการสอนโดยใช้สื่อ power point และ

ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเมื่อผู้เรียนไม่ได้ปฏิบัติจึงไม่เกิดการเข้าใจด้วยตนเองและไม่มีทักษะที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับ (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2558 : 2) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนต้องได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงจะสร้างความรู้ความเข้าใจที่เกิดจากตนเองได้ และ (สมบัติ คำมูลแก้ว, 2555 : 78) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้แผนผังความคิดร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการพูดนำเสนอของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ทักษะภาษาอังกฤษที่มีปัญหามากที่สุดของนักเรียนไทย คือ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เนื่องจากแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษค่อนข้างเป็นแนวการสอนแบบดั้งเดิม ไม่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง จึงไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ยั่งยืนได้

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงทฤษฎีเทคนิค และวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาปัญหาด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งพบว่ามีหลายวิธีที่สามารถแก้ไขปัญหาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ ได้แก่ วิธีการสอนแบบ B-Slim Model ถูกคิดค้นโดย บิลาช (Olenka Bilash) เป็นวิธีการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม (อดิศักดิ์ ศรีวรกุล, 2556 : 54) ได้ศึกษาวิธีการสอน B-Slim Model ผลปรากฏว่า การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ โดยใช้ BSLIM Model ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/7 พบว่าคะแนนหลังการสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ณภัทร ทิพธนามาศ, 2556 : 42) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกหนึ่งวิธีที่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้และเหมาะสมกับผู้เรียนนั่นคือวิธีการสอนแบบ KWL-Plus Model เป็นวิธีการสอนที่นำมาพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจคิดค้นด้วยคาร์และโอเกิล (Carr and Ogle) เป็นการจัดกิจกรรมการอ่านที่ผู้อ่านได้นำความรู้เดิมของตนไปช่วยตีความเรื่องที่อ่านและยังช่วยพัฒนาความคิดของผู้อ่านด้วยการสรุปแผนภูมิภาพในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นโค้ชและคอยดูแลการฝึกของผู้เรียน โดย (จิตรลดา คนยืน, 2550 : 38) ได้ศึกษา การใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus เพื่อพัฒนาการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สอดคล้องกับ (ทรรศน์วรรณ พันธ์วงศ์, 2556 : 85) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษและคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWL -PLUS พบว่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ KWL-Plus มีค่าเท่ากับ 0.56 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาจากงานวิจัย พบว่าเมื่อใช้รูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผู้เรียนมีทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่ากลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยทำการทดสอบก่อนและหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 25 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ตัวแปรที่ปรึกษา

- **ตัวแปรต้น** คือ กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus
- **ตัวแปรตาม** คือ ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การทำวิจัยในครั้งนี้ได้นำรูปแบบการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบ KWL-Plus มาพัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Disneyworld (Narrative Passage)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Writing Essay Writing is Fun (Persuasive Passage)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Watching Television is Bad for Children (Argumentative Passage)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Mountain or Beach (Comparative Passage)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Causes of Poverty in Mexico (Cause and Effect Passage)

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลและสภาพปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เพื่อใช้ในการกำหนดประเด็นวิจัย และได้พบปัญหาด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจในรายวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียน

2. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมในการเรียนการสอนแบบ KWL-Plus

3. ศึกษาเนื้อหาจากบทอ่านต่างๆ ซึ่งเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ทั้งหมด 5 เรื่อง เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบ KWL-Plus

4. ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus ทั้งหมดจำนวน 5 แผน

5. นำแผนการจัดการเรียนการสอนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 1

6. แก้แผนการจัดการเรียนการสอนตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

7. นำแผนการจัดการเรียนการสอนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 2

8. ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) และจัดทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (The index of item objective congruence : IOC)

9. นำเครื่องมือในการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

10. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างโดยให้ผู้เรียนกากบาทตัวเลือกให้ถูกต้องและเก็บข้อมูล

11. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมในการเรียนการสอนแบบ KWL-Plus

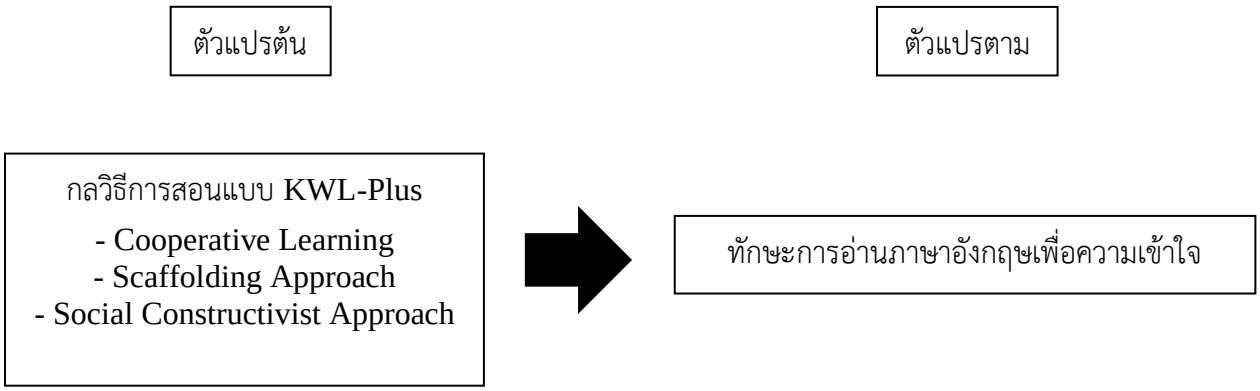
12. สิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับผลคะแนนก่อนเรียน

13. สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 86) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 59)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านของนักศึกษา หลังเรียนโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ KWL-Plus สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 25 คน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของผู้เรียนมีค่า เท่ากับ 5.16 คิดเป็นร้อยละ 51.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.92 คิดเป็นร้อยละ 69.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตฐานเท่ากับ 0.80 แสดงว่า กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus สามารถส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ ดังนั้นจึงสามารถสรุป โดยรวมได้ว่า ผลการใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus สามารถช่วยพัฒนาการทักษะอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus พบว่า นักศึกษามีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของผู้เรียนมีค่า เท่ากับ 5.16 คิดเป็นร้อยละ 51.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.92 คิดเป็นร้อยละ 69.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตฐานเท่ากับ 0.80 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิตรลดา คนยืน, 2550 : 38) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช กลวิธีสอนแบบ KWL-Plus เพื่อพัฒนาการสอนอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนิต คงเจริญสุข, 2555 : 47) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมการสอบแบบ KWL-Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผล ดังนี้

1. กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus ที่ผู้วิจัยนำไปใช้นั้นผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามบริบทการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งกระบวนการสอนในขั้นที่ 1 คือขั้น (K) พบว่าเมื่อผู้วิจัยได้ซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน ซึ่งผู้เรียนมีความสนใจและมีการตอบคำถามตามประสบการณ์เดิมของตนเอง ผู้เรียนแย่งกันตอบอย่างสนุกสนาน นอกจากนี้ทำให้ผู้วิจัยรู้ถึงความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนว่ามีความรู้มากน้อยเพียงใด ขั้นที่ 2 (W) พบว่า ผู้เรียนพยายามคิดคำถามที่ตนอยากรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ด้วยความตั้งใจและความสนใจ ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากการที่ผู้เรียนสามารถที่จะตั้งคำถามได้หลายข้อและเป็นคำถามที่ดี โดยขั้นที่ 3 (L) พบว่าผู้เรียนแต่กลุ่มได้พยายามอ่านเนื้อเรื่องหรือบทความเพื่อที่จะค้นหาคำตอบจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ในขั้น 2 (W) โดยผู้เรียนสามารถเดาคำศัพท์จากบริบทได้และในบางคำศัพท์ที่ครูได้สอนไป และในบางคำถามผู้เรียนที่เป็นการคิดวิเคราะห์ผู้เรียนก็ยังสามารถตอบได้ โดยผู้เรียนต้องมีการเชื่อมโยงความคิดในขั้นที่ 4 (Plus) ซึ่งในขั้นนี้ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ช่วยกันเขียนแผนผังความคิดที่เกิดจากกระบวนการคิดไตร่ตรองและเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องและเชื่อมโยงความคิดออกมาเป็นแผนผังความคิดได้ และในขั้นสุดท้ายคือขั้นที่ 5 (ขั้นสรุป) โดยในขั้นนี้พบว่าผู้เรียนในแต่ละกลุ่มยังสามารถสรุปในความสำคัญของเรื่องที่ได้เรียนได้ โดยมีการสรุปในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเล่าเรื่อง การแสดง การตอบคำถาม เป็นต้น ซึ่งวิธีการสอนนี้ส่งผลให้ ผู้เรียนมีความคุ้นเคยในการเรียน

ภาษาอังกฤษด้วยสอดคล้องกับ (พาณิภัค สมประสงค์2555 อ้างถึง ใน ทัศพร เกตุถนอม, 2547 : 27) กล่าวว่า การสอนอ่านแบบ KWL- Plus ในกิจกรรมก่อนการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องระดมความคิดและพลังสมอง ภายในกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนรู้ว่าตนเองนั้นมีความรู้หรือประสบการณ์เดิมมากน้อยเพียงใด แล้วนำข้อมูลเหล่านี้มาเขียนลงในช่อง K ในกิจกรรมก่อนการอ่าน ซึ่งต่อมาในกิจกรรมก่อนอ่าน ผู้เรียนจะต้องตั้งคำถามในเนื้อเรื่องที่ตนเองอยากรู้หรืออยากทราบอะไร เกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านลงในช่อง W ซึ่งในการตั้งคำถามในขั้นนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางในการอ่านของผู้เรียนด้วย ซึ่งหากข้อมูลในช่อง K น้อย ก็จะทำให้เกิดคำถามในช่อง W มากขึ้น เพราะเป็นการบ่งบอกว่าผู้เรียนนั้นมีความรู้หรือประสบการณ์เดิมน้อย ซึ่งในกิจกรรมการอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน ผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านมาตอบคำถามหรือเขียนลงในช่อง L และผู้เรียนต้องนำข้อมูลในช่อง L มาเขียนเป็นแผนผังความคิด และสรุปใจความได้ ในขั้น Plus และขั้นสรุปเพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหาว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่เรียน

2. คำศัพท์และเนื้อหาในบทอ่านหรือเนื้อเรื่องที่อ่านอยู่ในระดับความรู้ของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทอ่านได้ดี นอกจากนี้เนื้อหาที่ผู้วิจัยได้นำมาในในการเรียนการสอนยังมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และยังมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาในใช้ในการเรียนการสอนด้วย เช่น รูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

3. สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการชั้นเรียน มีความน่าสนใจ และเอื้อต่อการจัดการเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา มีการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน และสามารถเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายขึ้น และยังทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับ (พรรณพร วิริยะสกุลพันธุ์, 2558 : 65) กล่าวว่า สื่อเป็นตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งเร้าที่ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียนให้มีความคิดอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งสื่อยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนอีกด้วย

4. บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายเป็นไปอย่างธรรมชาติ ครูมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สนุกสนานอยู่ตลอดเวลา เนื้อหาในการเรียนการสอนไม่หนักเกินไป ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง กับ (อัญมณี พันสุภัค, 2556 : 70) กล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนได้รับบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม ไม่กดดัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี อีกทั้งในเรื่องของการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนได้ดีขึ้นได้

สรุปได้ว่า การใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus สามารถพัฒนาให้ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้น โดย ซึ่งกลวิธีการสอนแบบ KWL-Plus มีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ จากการฝึกตั้งคำถามและการหาคำตอบด้วยตนเองจากเนื้อเรื่องที่อ่านอย่างมี

ขั้นตอน และในการจัดการเรียนยังมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนคละความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งทำให้การเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน เพราะว่าผู้เรียนได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้เรียนยังได้มีการคิดเชื่อมโยงโดยการเขียนแผนผังความคิดที่ออกมาเป็นผลงานของผู้เรียนที่ยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการเขียนควบคู่กับการอ่านไปด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การใช้การเรียนการสอนแบบ KWL-Plus ควรคัดเลือกเนื้อหาที่มีความใกล้เคียงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ถ้าเนื้อหาที่ครูเลือกมานั้นไม่มีความใกล้เคียงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนใช้เวลานานในการศึกษาทำความเข้าใจในเนื้อหา

2. ครูควรมีการบริหารเวลาในการจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนการสอนที่มีเหมาะสม เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ KWL-Plus แต่ละกิจกรรมนั้นค่อนข้างที่จะใช้เวลานาน ถ้าครูผู้สอนไม่ออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสม ส่งผลให้ครูไม่สามารถบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอนให้แล้วเสร็จตามแผนการสอนได้

3. ในขั้นตอนหลัง KWL หรือ ขั้นตอน Plus นั้น ผู้วิจัยควรใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ที่แตกต่างกันไปในแต่ละแผนการสอน เมื่อได้ผลงานในขั้น Plus ออกมาแล้ว ควรนำขั้น Plus ในแต่ละแผนมาเปรียบเทียบกันว่า กิจกรรมในขั้น Plus แบบใดที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *การใช้นิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน ความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิตรลดา คนยืน. (2550). *การใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL – Plus เพื่อพัฒนาการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ณภัทร ทิพธนามาศ. (2556). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ทรรศน์วรรณ พันธ์วงศ์. (2556). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษและคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWL – PLUS*. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธนิต คงเจริญสุข. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนแบบ เค ดับบลิว แอล พลัส (KWL-Pius).* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธีราพร แซ่แห่ว, (2552). 2009 T.Saeheaw, N. Chakpitak and N. Adipattaranan "*Improvement of the Non English Speaking University Students' English Retention Through Constructionism Based Learning Environment"* International conference on Software Knowledge Information Management and Applications (SKIMA 2009), Fez, Morocco, 21 – 23 October, 2009.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พรรณพร วิริยะสกุลพันธุ์. (2557). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอาน และเจตคติตอการอ่านภาษาอังกฤษ โดยการจัด การเรียนรู้ด้วยวิธีเค ดับเบิลยูแอล พลัส (KWL-Plus) กับการจัดการเรียนรู้ ตามคู่มือครู ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์สมุทรสารจังหวัดสมุทรปราการ.* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

พาณิภัค สมประสงค์. (2558). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ หน่วยการเรียนรู้ Travel and weather ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ BSLIM.* งานวิจัยในชั้นเรียน.

ไพศาล สุวรรณน้อย (2558). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem–based Learning: PBL). สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พิมพ์จินดา อาการส (2556). *การสำรวจปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการฟัง-การพูด ภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับเรือโดยสารบริเวณหาดอ่าวนาง จ.กระบี่.* วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล.

มนัสวี ดวงลอย. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยา สาส์น.

สมบัติ คำมูลแก้ว. (2555). *การใช้แผนผังความคิดร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการพูดนำเสนอของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อดิศักดิ์ ศรีวรกุล. (2556). การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ โดยใช้ B-SLIM Model ของนักเรียนระดับชั้น. ประถมปีที่ 4/7 ปีการศึกษา 2556. งานวิจัยชั้นเรียน.

อัญมณี พันสุภัค. (2556). *ผลการสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธี PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWL-Plus ที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

แนวทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพ : กรณีศึกษา ส. บูรพา หีบศพ

Guidelines for Designing Corporate Identity for the Coffin Business : A Case Study of S-Burapa Coffin

อุดมพร เฉลิมสกุลกิจ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
Udomporn Chalermsakulkit
Bangkok University, Thailand
E-mail: chalermsakulkit@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพของ ส. บูรพา หีบศพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เจ้าของกิจการ ส. บูรพา หีบศพ จำนวน 1 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นข้อมูลสำคัญภายในขององค์กร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ เก็บข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณาวิเคราะห์ และนำมาออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ

ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพประกอบด้วยการออกแบบอัตลักษณ์ที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาผ่านการออกแบบเพื่อการสื่อสาร เช่น การออกแบบตราสัญลักษณ์ การใช้สี และการออกแบบหน้าร้าน นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่าอัตลักษณ์เชิงพฤติกรรมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพ เพราะเป็นสิ่งที่สามารถเชื่อมโยงถึงผู้บริโภคได้โดยตรงได้จาก การผลิตสินค้า การขายสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย และการให้บริการของพนักงาน ทั้งนี้การเสนอแนวความคิดในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพควรออกมาไปในแนวทางที่ดีและไม่ควรแสดงความเศร้าหมอง เพื่อช่วยสร้างพลังบวกให้กับผู้บริโภคที่เพิ่งเกิดการสูญเสีย

คำสำคัญ: ตราสัญลักษณ์; ธุรกิจหีบศพ; งานศพ; อัตลักษณ์องค์กร

* วันที่รับบทความ: 12 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 26 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 30 พฤศจิกายน 2564
Received: November 12, 2021; Revised: November 26, 2021; Accepted: November 30, 2021

Abstracts

The objective this study aimed to find guidelines for the design of corporate identities about the coffin of S-Burapa coffin. The sample group in the research was the owner of S-Burapa coffin, 1 person, selected specifically because it was important internal information of the organization. The methodologies of this research are structured interview and observation form. Collect data through in-depth interviews and surveys. Data were analyzed by descriptive analysis and used to design the corporate identity of S-Burapa coffin.

The study found that the guidelines for designing corporate identity for the coffin business create an identity visible through design for communication such as logo design, colour scheme, and façade design. In addition, the analysis shows that behaviour identity is involved with creating the corporate identity of the coffin business. It can be directly connected to consumers from the production and selling of goods, distribution channels, and staff service. Likewise, the idea of designing the corporate identity of the coffin business should express positively and not show sadness to build positive energy for consumers on the loss of their loved one.

Keywords: Logo; Coffin Business; Funeral; Corporate Identity

บทนำ

การประกอบพิธีกรรมศพมีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และที่สำคัญคือจัดขึ้นมาเพื่อแสดงความเคารพหรือคารวะผู้ที่เสียชีวิตเป็นวาระสุดท้าย โดยมีหีบศพไว้จัดเก็บร่างของผู้เสียชีวิตให้เรียบร้อยในช่วงของงานพิธี และช่วยกักกันเชื้อโรค เหตุนี้จึงทำให้เกิดเป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับหีบศพขึ้นมา แนวโน้มธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพ พิธีกรรมศพ การทำศพ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง อ้างอิงจากรายงานการสำรวจธุรกิจทางการค้า และธุรกิจทางการบริการทั่วราชอาณาจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2545 : 78, 2561: 65) ในระหว่างปี พ.ศ. 2545 ถึง 2461 ธุรกิจเกี่ยวกับพิธีกรรมศพมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 233 แห่ง เป็น 1,739 แห่ง และมีอัตราการเติบโตของรายได้สูงขึ้นทุกปี จากการประเมินของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2549 : 1) ในปี 2549 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมศพ มีเงินหมุนเวียนประมาณ 35,000 ล้านบาทต่อปี โดยกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจคือการให้บริการแก่ญาติของผู้ล่วงลับไปแล้ว เนื่องจากในการจัดพิธีศพมีรายละเอียดปลีกย่อยค่อนข้างมากจึงทำให้เกิดธุรกิจรับจัดงานศพแบบครบวงจรขึ้น

ธุรกิจรับจัดงานศพแบบครบวงจรเป็นธุรกิจที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าภาพที่ไม่มีเวลา และไม่ต้องการยุ่งยากในการจัดงานให้ครบถ้วนตามประเพณี โดยธุรกิจนี้ได้นำงานที่ให้บริการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมศพมารวมไว้ให้บริการในสถานที่เดียว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การบริการมีความรวดเร็วขึ้น ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกและพึงพอใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก ส. บูรพา หีบศพ มาใช้เป็นกรณีศึกษา ซึ่งสินค้าและบริการของ ส. บูรพา หีบศพ มีดังนี้ โลงศพ ดอกไม้หน้าเมรุ ของใช้ในพิธี ของชำร่วย บริการจัดงานศพ รถเคลื่อนย้ายศพจากโรงพยาบาล หรือบ้านเคลื่อนไปยังวัดหรือสุสานหรือต่างจังหวัด บริการฉีดยารักษาสภาพศพ

บริการหีบตู้เย็นให้เช่า บริการชุดห่อศพในที่กรณีศพติดเชื้อ บริการอาบน้ำ แต่งหน้า แต่งตัว ผู้เสียชีวิต บริการอาหารว่าง เลี้ยงแขกช่วงเย็น อาหารเลี้ยงพระ และบริการถ่ายรูปในงานพิธี

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าอัตลักษณ์ของธุรกิจประเภทนี้มีประเด็นที่น่าสนใจคือ อัตลักษณ์องค์กรในธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพของ ส. บูรพา หีบศพ ถ่ายทอดออกมาสู่สภาพแวดล้อมผ่านองค์ประกอบของอัตลักษณ์ที่มองเห็นได้อย่างไร ซึ่งอัตลักษณ์องค์กรเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อนำเสนอความเป็นตัวตน ความเป็นหน้าตาของ

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าอัตลักษณ์ของธุรกิจประเภทนี้มีประเด็นที่น่าสนใจคือ อัตลักษณ์องค์กรในธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพของ ส. บูรพา หีบศพ ถ่ายทอดออกมาสู่สภาพแวดล้อมผ่านองค์ประกอบของอัตลักษณ์ที่มองเห็นได้อย่างไร ซึ่งอัตลักษณ์องค์กรเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อนำเสนอความเป็นตัวตน ความเป็นหน้าตาขององค์กร ความเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นที่จดจำแก่ผู้บริโภค ถ้าโดดเด่นมากพอถึงแสดงความเป็นตัวตน ทำให้ผู้บริโภคจดจำ และนึกถึงเราไปได้ตลอด

สรุปประเด็นปัญหาที่พบของ ส. บูรพา หีบศพ คือ 1) อัตลักษณ์องค์กรในปัจจุบันยังไม่ชัดเจน และไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของ ส. บูรพา หีบศพ ถ้าทำให้อัตลักษณ์องค์กรชัดเจนขึ้น จดจำได้ง่ายขึ้น ทันสมัยขึ้น และแตกต่างจากธุรกิจที่ให้บริการในเครือเดียวกัน อาจทำให้ ส. บูรพา หีบศพ มียอดขายและกำไรที่ดีขึ้นได้ทันที ทำให้ผู้บริโภคนึกถึง ส. บูรพา หีบศพ เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องใช้งานและมีกลุ่มผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น 2) ด้านคู่แข่ง ซึ่งปัจจุบันมีธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดคู่แข่งทางการตลาดเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ส. บูรพา หีบศพ จึงควรต้องปรับปรุงอัตลักษณ์องค์กรเดิมให้ดีขึ้น ทำให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพื่อแข่งขันกับตลาดในยุคปัจจุบัน 3) กลุ่มผู้บริโภคในปัจจุบันของ ส. บูรพา หีบศพ ส่วนใหญ่ได้จากกลุ่มผู้บริโภคเดิม คนรู้จัก วัด โรงพยาบาลที่ตกลงธุรกิจร่วมกัน และผูกสิทธิ์ขาดในการซื้อขายไว้ โดยที่วัดหรือโรงพยาบาลเป็นเหมือนตัวกลางระหว่างผู้บริโภคกับ ส. บูรพา หีบศพ ในการซื้อขายหรือให้บริการต่าง ๆ จึงอาจทำให้ไม่ได้เป็นที่รู้จักแก่ผู้บริโภครายใหม่

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ในอนาคตข้างหน้าสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาอัตลักษณ์องค์กรไปใช้เป็นประโยชน์สำหรับค้นหาแนวทางในการปรับปรุงอัตลักษณ์องค์กรให้มีภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งในด้านธุรกิจ และสภาพแวดล้อมที่ทำให้แตกต่างจากธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพที่ให้บริการในเครือเดียวกัน ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงอัตลักษณ์องค์กรของเรา และสามารถทำให้อัตลักษณ์องค์กรของเราเป็นที่จดจำของผู้บริโภคได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพของ ส. บูรพา หีบศพ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพของ ส. บูรพาหีบศพ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

เจ้าของกิจการ ส. บูรพา หีบศพ จำนวน 1 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงอัตลักษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavior Identity) ของ ส. บูรพา หีบศพ

2. แบบสำรวจภาคสนามเก็บข้อมูลทางกายภาพของ ส. บูรพา หีบศพ เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงอัตลักษณ์ที่มองเห็นได้ (Graphical Identity) ของ ส. บูรพา หีบศพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

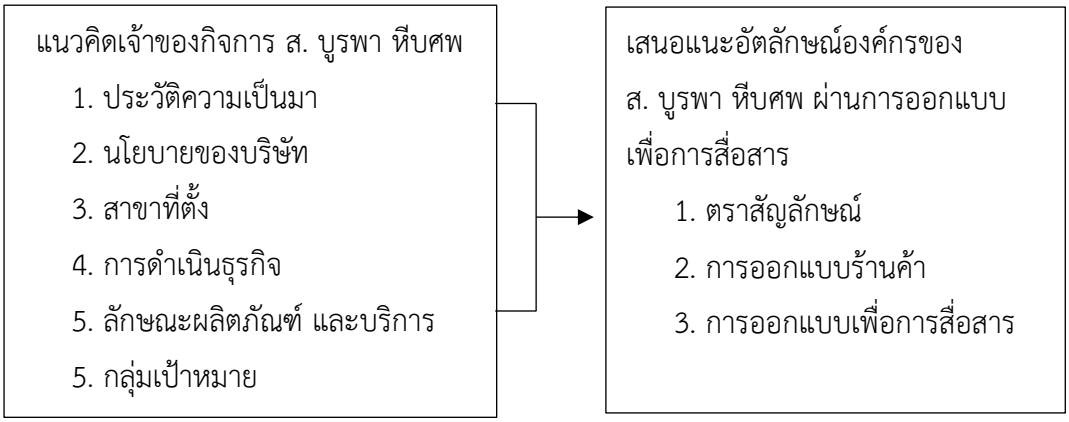
1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้การจดบันทึก การบันทึกเสียง และใช้สื่อประกอบในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้จัดทำบัตรคำสำคัญ (Keyword) จากทฤษฎีทฤษฎีสี The color image scale ของ Kobayashi เพื่อค้นหาคำสำคัญของบุคลิกภาพการสื่อสารจากจำนวน 180 คำ ที่แสดงความเป็นตัวตนของ ส. บูรพา หีบศพ จากนั้นนำคำสำคัญที่ได้มาจัดชุดสีจากบุคลิกภาพการสื่อสาร เพื่อนำไปวิเคราะห์ และออกแบบอัตลักษณ์องค์กร

2. ผู้วิจัยอาศัยการสังเกตการณ์ (Observation) โดยการใช้แบบประเมินในการสำรวจภาคสนาม ใช้การบันทึกข้อมูล และการถ่ายภาพร้านค้าร่วมด้วยในการสังเกตการณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน โดยไปสำรวจที่สำนักงานใหญ่ของ ส. บูรพา หีบศพ เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจภาคสนามมาวิเคราะห์ เพื่อทราบถึงบริบทของ ส. บูรพา หีบศพ ในปัจจุบัน ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการ ตราสัญลักษณ์ พฤติกรรมและการบริการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบร้านค้า การสื่อสาร และการให้ข้อมูล การใช้สีในงานออกแบบต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาแนวความคิด และออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ประกอบไปด้วย ตราสัญลักษณ์ ชุดสี และกราฟิกประกอบ จากนั้นนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเพื่อการสื่อสารทางกายภาพที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ประกอบไปด้วย หน้าร้านค้า การสื่อสาร การให้ข้อมูล และการใช้สีในงานออกแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1.1 ผลการสัมภาษณ์คุณอาภา ภิญโญ เจ้าของธุรกิจ (ทายาทรุ่นที่ 2 ของ ส. บูรพา หีบศพ) เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2564 สามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของกิจการ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงที่มาของ ส. บูรพา หีบศพ ซึ่งเริ่มต้นโดย “คุณสิทธิพันธ์ สุริยเสนีย์” จากนั้น “คุณอำเภาพรรณ สุริยเสนีย์” ซึ่งเป็นลูกสาวคนโตก็นำธุรกิจมาสานต่อโดยใช้ชื่อว่า “ส. บูรพา” ปัจจุบันสาขาในกรุงเทพฯ ประกอบไปด้วย ลาดพร้าว (สำนักงานใหญ่) บางกะปิ ลาดกระบัง มีนบุรี-หนองจอก และหน้าโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี โดยมีนโยบาย คือ คุ้มค่า คุ้มราคา และจริงใจกับลูกค้า ซึ่งสินค้า และผลิตภัณฑ์จะผลิตเองทั้งหมด มีกลุ่มเป้าหมาย คือ คนที่อายุประมาณ 28 ปี จนถึง 65 ปี เป็นวัยทำงาน เป็นหัวหน้าครอบครัว เริ่มที่จะตัดสินใจเองได้แล้วหากสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต

2) ตราสัญลักษณ์ของ ส. บูรพา หีบศพ มีที่มาจากหีบศพที่ย่อขนาดลงมา รูปทรงคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมแบบเปอร์สเปคทีฟ ชื่อขององค์กรเป็นภาษาไทย ใช้คำย่อ ใช้ตัวอักษรแบบไม่มีหัว สีของตัวตราสัญลักษณ์ และตัวอักษรใช้สีเหลือง ส่วนพื้นหลังใช้สีดำ

รูปที่ 1 ตราสัญลักษณ์ ส. บูรพา หีบศพ
ที่มา : ส. บูรพา หีบศพ (2563 : ออนไลน์)

3) พฤติกรรม และการบริการ เป็นธุรกิจให้บริการเกี่ยวกับหีบศพ และพิธีกรรมศพแบบครบวงจรจบในที่เดียว เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง มีบริการให้คำปรึกษา ทำเองทุกกระบวนการ และเป็นที่พึ่งพาให้แก่ผู้บริโภคในทุกขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมศพ โดยมีพฤติกรรมคือการที่เข้าไปอยู่ในทุกที่ที่มีคนเสียชีวิต และการที่มีร้านค้าเข้าไปแฝงอยู่รอบตัวผู้บริโภค นอกจากนั้นยังดูแลผู้บริโภคดุจคนภายในครอบครัว มีพนักงาน และบริการที่จริงใจ และพร้อมดูแลผู้เสียชีวิตเหมือนเป็นญาติของตน

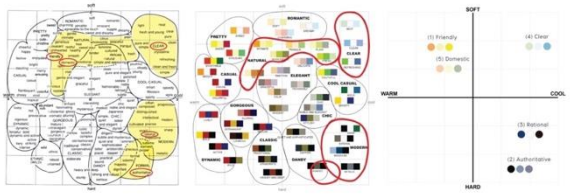
4) การออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยแตกต่างจากร้านค้าที่ให้บริการประเภทเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างจะมีเพียงเล็กน้อยคือลวดลายของหีบศพแบบเทพนม ซึ่งจะมีรายละเอียดของลาดลายมากกว่าที่อื่น วัสดุที่ใช้เป็นไม้ MDF (Medium Density Fiber Board) หรือ เรียกว่าแผ่นใยไม้อัดความหนาแน่นปานกลาง ซึ่งง่ายต่อการเผา มีขนาดของเกณฑ์มาตรฐาน คือ กว้าง 20 นิ้ว และยาว 1.95 เมตร โดยภาพรวมแล้วผลิตภัณฑ์หีบศพจะมีคุณภาพที่ดีกว่ามูลนิธิทั่วไป

5) การออกแบบร้านค้า รูปแบบของร้านส่วนใหญ่จะเป็นอาคารพาณิชย์ ซึ่งทำเลที่ตั้งจะอยู่ใกล้กับวัดหรือโรงพยาบาล หน้าร้านจะมีป้ายชื่อร้านค้ายึดติดไว้ที่ตัวของอาคารพาณิชย์ โดยป้ายที่พบส่วนใหญ่จะใช้พื้นหลังสีน้ำเงิน มีตัวอักษรสีเหลือง และสีขาว แต่จะไม่มีตราสัญลักษณ์ของ ส. บูรพา หีบศพ ภายในร้านจะมีหีบศพตั้งไว้ และคล้ายกับร้านขายของชำ ทั้งนี้การมีสาขามีเพียงเพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ว่ามีร้านจำหน่ายหีบศพชื่อร้าน ส. บูรพา หีบศพ อยู่ในบริเวณนี้ ส่วนของสำนักงานใหญ่จะมีสิ่งที่เรียกว่าโชว์รูมอยู่ภายใน โดยทำหน้าที่เป็นเหมือนที่จัดแสดงสินค้าให้กับผู้บริโภคที่ต้องการเข้ามาชมตัวอย่างหีบศพ และการจัดพิธีกรรมศพ ซึ่งบรรยากาศโดยรวมจะเป็นแบบเรียบ ๆ ใช้สีขาวเป็นหลักส่วนตัวโครงสร้างจะใช้เป็นเหล็กพ่นสีดำ

6) การสื่อสาร และการให้ข้อมูล ภายในร้านจะมีรายการสินค้าให้ผู้บริโภคเลือกชม โดยตัวเล่มของรายการสินค้าจะใช้สีดำ สีขาว และสีเหลือง พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตค่อนข้างหนา และเย็บเข้าเล่มด้วยห่วงลวดสีดำ ส่วนในช่องทางออนไลน์จะมีเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม โดยมีรูปแบบการใช้สีของตราสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันทั้งหมด ส่วนในเรื่องของภาพรวมของสื่อที่โพสต์นั้นจะเป็นภาพพื้นหลังสีขาวทั้งหมด

7) การใช้สีในงานออกแบบต่าง ๆ พบว่าใช้สีขาว สีดำ สีเหลือง และสีน้ำเงินเป็นส่วนใหญ่ โดยสีขาวกับสีดำนั้นจะเห็นได้มากที่สุด โดยจะเห็นได้จากตราสัญลักษณ์ ป้ายชื่อหน้าร้าน รายการสินค้า ชุดพนักงาน รถส่งของ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม

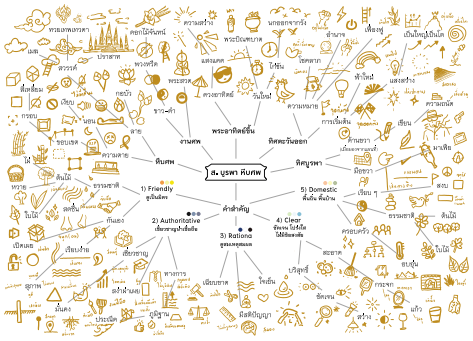
1.2 ผลในการค้นหาบุคลิกภาพการสื่อสารจากทฤษฎีของ Kobayashi จากการสัมภาษณ์คุณอาภา ภิญโญ เจ้าของธุรกิจ ส. บูรพา หีบศพ ในการค้นหาคำสำคัญบุคลิกภาพการสื่อสารจากบัตรคำสำคัญจำนวน 180 คำ จากทฤษฎีสี The color image scale ของ Kobayashi, S. (1990 : 74) จาก Nippon Colour & Design Research Institute ในการวิจัยทางจิตฟิสิกส์ เป็นแนวคิดเพื่อใช้เทียบชุดสีกับค่าสีในแผนภาพเพื่อให้ทราบความหมายของสีในเชิงจิตวิทยากับความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์ที่รับรู้ได้จากสี โดยผู้วิจัยให้คุณอาภาทำการเลือกคำสำคัญที่คิดว่าคือตัวตนของ ส. บูรพา หีบศพ มา 5 คำ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ประกอบไปด้วยชุดสีที่ได้ ดังนี้ 1) ดูเป็นมิตร (Friendly) อยู่ในโทนสีอ่อน และโทนสีร้อน ให้ความรู้สึกธรรมชาติ อบอุ่น รูปลักษณ์ที่เรียบง่าย และภาพอบอุ่นใจ 2) เชี่ยวชาญน่าเชื่อถือ (Authoritative) อยู่ในโทนสีเข้ม และโทนสีเย็น ให้ความรู้สึกเป็นทางการ เป็นพิธีการ ตามรูปแบบและพิธีรีตองมาก 3) ดูสมเหตุสมผล (Rational) อยู่ในโทนสีเข้ม และโทนสีเย็น ให้ความรู้สึกเย็น อ่อนโยน ชัดเจน ใช้งานได้ และคมชัด 4) ชัดเจนโปร่งใส ไม่มีข้อสงสัย (Clear) อยู่ในโทนสีอ่อน และโทนสีเย็น ให้ความรู้สึกชัดเจน เปิดเผย และรับรู้ได้ดี 5) ดูเป็นของพื้นถิ่น พื้นบ้าน ครอบครัว (Domestic) อยู่ในโทนสีอ่อน และโทนสีร้อน หมายถึง ธรรมชาติ อบอุ่น รูปลักษณ์ที่เรียบง่าย และภาพอบอุ่นใจ

รูปที่ 2 ผลในการค้นหาบุคลิกภาพการสื่อสารจากทฤษฎีของ Kobayashi

2.1 แนวความคิดในการออกแบบ

ผู้วิจัยได้นำคำสำคัญจากทฤษฎีสี The color image scale ของ Kobayashi มาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ ผ่านการออกแบบเพื่อการสื่อสาร และนำมาใช้ออกแบบอัตลักษณ์ทางกายภาพที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา Kotler, P. (2017 : 68) ได้อธิบายไว้ในหนังสือ Marketing 4.0 ไว้ว่าเป็นอัตลักษณ์ที่ผู้บริโภคสามารถมองเห็นได้ประกอบไปด้วย สี รูปแบบงานดีไซน์ ลายเส้น ตัวอักษร ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสร้างอัตลักษณ์องค์กร

รูปที่ 3 แผนผังความคิด
ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

จากภาพแผนผังความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย เล็งเห็นว่าคำสำคัญที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ เกี่ยวกับ ส. บูรพา หีบศพ ประกอบไปด้วย หีบศพ งานศพ พระอาทิตย์ขึ้น ทิศตะวันออก และทิศบูรพา ส่วนคำสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์คุณอาภา ภิญโญ โดยค้นหาคำสำคัญของบุคลิกภาพการสื่อสารจากทฤษฎีสี The color image scale ของ Kobayashi ของ ประกอบไปด้วย (1) ดูเป็นมิตร (2) เชี่ยวชาญน่าเชื่อถือ (3) ดูสมเหตุสมผล (4) ชัดเจนโปร่งใส ไม่มีข้อสงสัย และ (5) ดูเป็นพื้นถิ่น พื้นบ้าน และครอบครัว แนวความคิดในการออกแบบของผู้วิจัยได้มาจากทิศบูรพาหรือทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทิศที่พระอาทิตย์ (พระสุริยะ) ขึ้นในยามเช้า เป็นการเริ่มต้นของวันใหม่ที่มงคล ซึ่งแสงจากทิศนี้แสดงถึงโชคลาภ อำนาจ ความเฟื่องฟู และมีความอบอุ่น โดยผู้วิจัยนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ ทั้งนี้เนื่องจากว่าทิศบูรพาเป็นทิศที่มีความหมายเป็นมงคล เป็นทิศแห่งโชคลาภ อำนาจ และความเฟื่องฟู ผู้วิจัยจึงนำแสงสว่างที่ได้จากพระอาทิตย์ที่ขึ้นทางทิศตะวันออกในยามเช้าที่แสดงถึงความอบอุ่น และการเริ่มต้นของวันใหม่มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ ในการออกแบบตราสัญลักษณ์ยังคงอักษรย่อ “ส.” แบบดั้งเดิมมาใช้ ส่วนสัญลักษณ์ “หีบศพ” ผู้วิจัยนำมาลดทอนภาพลง และตัดส่วนขอบด้านขวาออก ให้ดูคล้ายกับการที่แสงแดดสาดส่องลงมาที่ “หีบศพ” ในทางทิศตะวันออก และเพื่อให้ดูทันสมัยขึ้น ส่วนตัวอักษรที่ใช้ในตราสัญลักษณ์ผู้วิจัยได้เลือกตัวอักษรแบบที่ไม่มีหัวเนื่องจากต้องการให้ดูน่าเชื่อถือ และดูทันสมัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำสีในคติความเชื่อด้านศาสนาพุทธ คือสีเหลืองทองที่แสดงถึงความเป็นมิตร ศาสนาและความศักดิ์สิทธิ์ และสีน้ำเงินที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือ ความสมเหตุสมผล และความมั่นคงมาใช้ประกอบในงานออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ซึ่งทั้ง 2 สีนี้เป็นสีที่ ส. บูรพา หีบศพ เคยใช้ในงานออกแบบของร้านค้า และตราสัญลักษณ์ก่อนหน้า และเป็นชุดสีที่ได้มาจากการค้นหาบุคลิกภาพการสื่อสารของ ส. บูรพา หีบศพ จากทฤษฎีของ Kobayashi โดยผู้วิจัยได้นำสีทั้ง 2 นี้มาปรับใหม่ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงอัตลักษณ์เดิมของ ส. บูรพา หีบศพ ไว้

2.2 ตราสัญลักษณ์ และองค์ประกอบสำหรับงานออกแบบ

1. ตราสัญลักษณ์ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากตราสัญลักษณ์แบบเดิมของ ส. บูรพา หีบศพ โดยนำหีบศพเดิม มาลดทอนให้ดูทันสมัยขึ้น และตัดส่วนขอบด้านขวาออก ให้ดูคล้ายกับการที่แสงแดดสาดส่องลงมาที่หีบศพในทางทิศตะวันออก ส่วนตัวอักษรใช้แบบไม่มีหัว เพื่อให้รู้สึกถึงความทันสมัย และเรียบง่าย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำสีเหลืองทองแสดงถึงความเป็นมิตร ศาสนา และความศักดิ์สิทธิ์ ส่วนสีน้ำเงินที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือ ความสมเหตุสมผล และความมั่นคงมาใช้ในตราสัญลักษณ์นี้

รูปที่ 4 การออกแบบตราสัญลักษณ์ ส. บูรพา หีบศพ
ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

2. ชุดสีที่ใช้สำหรับงานออกแบบขององค์กร (Color Scheme)

ชุดสีที่ใช้สำหรับงานออกแบบขององค์กรผู้วิจัยได้กำหนดชุดสีหลัก (Primary Color) ประกอบไปด้วย 2 สีคือ สีเหลืองทอง และสีน้ำเงิน ซึ่งสีในคติความเชื่อด้านศาสนาพุทธคือ สีเหลืองทองแสดงถึงความเป็นมิตร ศาสนา และความศักดิ์สิทธิ์ และสีน้ำเงินแสดงถึงความน่าเชื่อถือ และความสมเหตุสมผล นอกจากนี้ยังเป็นสีมีที่มาจากการค้นหาบุคลิกภาพการสื่อสารทฤษฎี The color image scale ของ Kobayash ซึ่งสีเหลืองสื่อสารถึงดูเป็นมิตรอยู่ในโทนสีอ่อน และโทนสีร้อน ส่วนสีน้ำเงินสื่อสารถึงดูสมเหตุสมผลอยู่ในโทนสีเข้ม และโทนสีเย็น โดยผู้วิจัยได้นำสีทั้ง 2 นี้มาปรับใหม่ และเลือกเป็นสีหลักที่ใช้ในการออกแบบในสื่อต่าง ๆ ส่วนชุดสีรองที่เข้ามาเสริม (Secondary Color) จะเป็นชุดสีที่ช่วยเสริมให้การออกแบบในสื่อต่าง ๆ มีมิติ และความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สุดท้ายชุดสีขาว-ดำ (Black/White หรือ Monotone) เป็นชุดสีพื้นฐานสำหรับงานออกแบบ และเป็นชุดสีที่เหมาะสำหรับงานพิมพ์หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นสีขาวดำ

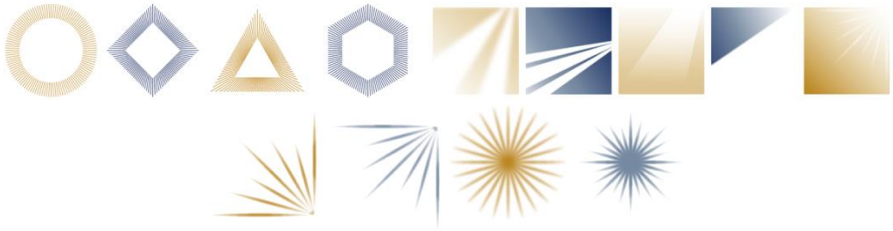

รูปที่ 5 ชุดสีที่ใช้สำหรับงานออกแบบขององค์กร (Color Scheme)

ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

3. กราฟิกประกอบสำหรับใช้ในงานออกแบบขององค์กร (Secondary Graphic)

เป็นกราฟิกที่นำมาประกอบในสื่อหรืองานออกแบบขององค์กร โดยผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจของลวดลายมาจากแสงของแดดที่สาดส่องมาจากที่บูรพาหรือทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทิศที่พระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า และได้รับแรงบันดาลใจมาจากการกระจายตัวของแสง

รูปที่ 6 กราฟิกประกอบสำหรับใช้ในงานออกแบบขององค์กร (Secondary Graphic)

ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

2.3 อัตลักษณ์องค์กรผ่านการออกแบบเพื่อการสื่อสาร

1. การออกแบบหน้าร้านค้า

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างของหน้าร้านค้าเป็นอาคารพาณิชย์ 2 คูหา ซึ่งมีพื้นที่โดยประมาณ 126 ตารางเมตร และมีหน้ากว้าง 8 เมตร ผู้วิจัยเลือกเป็นอาคารพาณิชย์ เนื่องจากสาขาที่ตั้งของ ส. บูรพา หีบศพ ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนซึ่งอยู่ใกล้กับวัดหรือโรงพยาบาล โดยแนวทางที่นำมาออกแบบนี้เป็นการออกแบบป้ายชื่อร้านสำหรับยึดติดไว้ที่ตัวของอาคารพาณิชย์ การออกแบบประกอบไปด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์แบบปกติ ทั้งแบบสีเต็มและสีเดียว นอกการนี้ผู้วิจัยยังนำสีที่ได้กำหนดไว้ในอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ มาใช้ในงานออกแบบ โดยมีชุดสีหลักคือสีเหลืองทอง และสีน้ำเงิน

รูปที่ 7 การออกแบบหน้าร้านค้า
ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

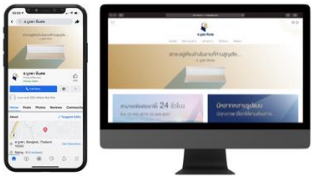
2. การสื่อสาร และการให้ข้อมูล

ในการจัดวางองค์ประกอบของสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยได้เลือกสื่อที่เป็นรายการผลิตภัณฑ์ของ ส. บูรพา หีบศพ ไว้ให้ผู้บริโภคเลือกชม โดยการกำหนดตำแหน่งวางของตราสัญลักษณ์ กำหนดพื้นที่ของรูปภาพพร้อมคำบรรยาย และราคาของผลิตภัณฑ์ นอกจากนั้นยังนำชุดสี และกราฟิกประกอบที่กำหนดไว้มาใช้ในการออกแบบ

รูปที่ 8 การสื่อสาร และการให้ข้อมูลของสื่อสิ่งพิมพ์
ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

ส่วนการใช้อัตลักษณ์องค์กรผ่านสื่อในช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก ผู้วิจัยออกแบบเพื่อเป็นแนวทางในการจัดองค์ประกอบของสื่อออนไลน์ โดยเลือกใช้ตราสัญลักษณ์ กราฟิก และสีตามองค์ประกอบสำหรับงานออกแบบที่ผู้วิจัยได้ทำการเลือกไว้

รูปที่ 9 การสื่อสาร และการให้ข้อมูลผ่านสื่อในช่องทางออนไลน์

3. การใช้สีในงานออกแบบต่าง ๆ

ชุดสีหลักที่กำหนดไว้ประกอบไปด้วยสีเหลืองทอง และสีน้ำเงิน ซึ่งทั้ง 2 สีนี้เป็นสีที่ ส. บูรพา หีบศพ เคยใช้ในงานออกแบบของร้านค้า และตราสัญลักษณ์ก่อนหน้า และเป็นชุดสีที่ได้มาจากการค้นหาบุคลิกภาพการสื่อสารของ ส. บูรพา หีบศพ จากทฤษฎีของ Kobayashi โดยผู้วิจัยได้นำสีทั้ง 2 นี้มาปรับใหม่ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงแต่ยังคงอัตลักษณ์เดิมไว้ ผู้วิจัยได้นำสีมาใช้กับตัวอย่างของใช้สำนักงาน เช่น กระดาษเขียนจดหมาย ซองจดหมาย และนามบัตร โดยกระดาษเขียนจดหมายจะเป็นสีพื้นของกระดาษ แต่มีสีของตราสัญลักษณ์ และกราฟิกประกอบเข้ามาเสริมเล็กน้อย และใช้กราฟิกของแสงที่สองมาจากทิศตะวันออกมาประกอบในการออกแบบ ส่วนซองจดหมายใช้สีเหลืองทอง และน้ำเงินเป็นสีหลักของตัวซอง ส่วนสุดท้ายนามบัตรออกแบบไว้คือใช้พื้นหลังสีขาว และน้ำเงิน ทำให้ตราสัญลักษณ์ดูโดดเด่น แล้วก็เป็นสีในชุดสีหลักขององค์ประกอบสำหรับงานออกแบบที่ผู้วิจัยได้ทำการเลือกไว้

รูปที่ 10 การใช้สีกับของใช้สำนักงาน
ที่มา: อุมดพร เฉลิมสกุลกิจ (2564)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์อัตลักษณ์องค์กรปัจจุบันของ ส. บูรพา หีบศพ

อัตลักษณ์ที่มองเห็นได้ของ ส. บูรพา หีบศพ คือ ตราสัญลักษณ์ที่ใช้อักษรตัวแรก “ส.” มาจากชื่อและนามสกุลของคุณ “สิทธิพันธ์ สุริยเสนีย์” ส่วนคำว่า “บูรพา” มาจากทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทิศที่พระอาทิตย์หรือพระสุริยะขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนามสกุล “สุริยเสนีย์” ส่วนสีที่ใช้คือสีเหลือง และพื้นหลังสีดำ ส่วนสัญลักษณ์มีที่มาจากหีบศพขนาดย่อ และใช้ตัวอักษรแบบไม่มีหัว จากการวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์ของ ส. บูรพา หีบศพ จัดอยู่ในหมวดหมู่สัญลักษณ์และกราฟิก เนื่องจาก ส. บูรพา หีบศพ ใช้เป็นภาพที่ลดทอนของหีบศพ ซึ่งเป็นออกแบบโดยการเอาภาพที่คุ้นตาหรือภาพที่คนทั่วไปรู้จักนำมาออกแบบให้เป็นรูปสัญลักษณ์ที่จดจำได้ง่ายขึ้น เมื่อเห็นจะสามารถนึกออกได้ทันทีว่ารูปสัญลักษณ์นั้นมีที่มาจากอะไร นอกจากนี้ในด้านรูปทรงที่ใช้ซึ่งมีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยม ในความเชื่อของศาสนาพุทธยังหมายถึงสิ่งที่พิสูจน์ได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา (พลังจิต, 2554 : 66) แต่ถ้าเป็นความเชื่อในศาสนาคริสต์คือเป็นสัญลักษณ์ของโลก และการมีชีวิตอยู่ในโลก (Radakorn, 2554 : 65) ในด้านของตัวอักษรใช้แบบไม่มีหัว (Sans-serif) มีการลดทอนตัดส่วนหาง (Serif) ออก จนดูทันสมัย และเรียบง่าย (Krabigo, 2554 : 78) ซึ่งส่วนมากนิยมใช้กับพวกชื่อหัวข้อหรือประโยคที่ต้องการเน้นให้โดดเด่นมากขึ้น ทั้งนี้ตัวอักษรที่ไม่มีหัวสามารถให้ความรู้สึกเป็นมืออาชีพแต่ยังเข้าถึงได้ ในด้านสีที่ใช้คือ สีเหลือง พื้นหลังสีดำ ซึ่งมีความเชื่อในทางศาสนาพุทธว่าสีเหลืองทองเป็นสัญลักษณ์ของดวงอาทิตย์ และความเมตตาของพระพุทธเจ้า (เฉลิมชัย .สุวรรณวัฒนา, 2553 : 69) ส่วนสีดำเป็นสัญลักษณ์ของความเศร้าโศก และการไว้ทุกข์ (เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา, 2553 : 75) ส่วนในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส. บูรพา หีบศพ ที่มีความซับซ้อนกว่าร้านอื่น มีหีบศพที่หนา แข็งแรง และดีกว่ามูลนิธิทั่วไป มีแบบที่ทำขึ้นพิเศษหรือทำตามสั่ง นอกจากนี้ยังพัฒนา และเปลี่ยนแปลงแบบอยู่เสมอ ส่วนในด้านของการออกแบบหน้าร้านมีป้ายชื่อร้าน ส. บูรพา หีบศพ ยึดติดไว้ที่ตัวของอาคารพาณิชย์ โดยใช้พื้นหลังเป็นสีน้ำเงิน มีตัวอักษรสีเหลือง และสีขาว แต่ไม่มีตราสัญลักษณ์ของ ส. บูรพา หีบศพ ส่วนในด้านการใช้สีในงานออกแบบเห็นได้จากตราสัญลักษณ์ ป้ายชื่อหน้าร้าน รายการสินค้า ชุดพนักงาน รถส่งของ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม โดยภาพรวมเห็นได้ว่าใช้สีเหลือง สีน้ำเงิน สีขาว และสีดำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับผลิตภัณฑ์และบริการของ ส. บูรพา หีบศพ ส่วนอัตลักษณ์เชิงพฤติกรรมที่เชื่อมโยงระหว่าง ส. บูรพา หีบศพ กับผู้บริโภค คือ การที่เข้าไปอยู่ในทุกที่ที่มีคนเสียชีวิต การที่มีร้านค้าเข้าไปแฝงอยู่รอบตัวผู้บริโภค ซึ่งตั้งอยู่ใกล้วัด และโรงพยาบาลเป็นหลัก การมีบริการที่ครบวงจร การที่ผลิตเอง และทำเองทุกกระบวนการ มีบริการให้คำปรึกษาตลอด 24 ชั่วโมง และเป็นที่พึ่งพาให้แก่ผู้บริโภคในทุกขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมศพ นอกจากนั้นพนักงานทุกคนยังดูแลผู้บริโภคดุจคนภายในครอบครัว เนื่องจาก ส. บูรพา หีบศพ มีพนักงานที่บริการอย่าง

จริงใจ และเต็มใจช่วยเหลือผู้บริโภคโดยไม่รังเกียจ ทั้งนี้เนื่องจากงานของ ส. บูรพา หีบศพ นั้นเป็นงานที่ให้บริการเฉพาะด้าน การใส่ใจในเรื่องบริการจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

2. แนวทางการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพของ ส. บูรพา หีบศพ

สำหรับตราสัญลักษณ์ผู้วิจัยนำ “ส.” ตัวแรกมาจากตัวอักษรตัวแรกของชื่อ และนามสกุลของผู้เริ่มกิจการ คือ “สิทธิพันธ์ สุริยเสนีย์” ดังเดิม ส่วนคำว่า “บูรพา” เนื่องจากมีความหมายถึงทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทิศที่พระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า เป็นการเริ่มต้นของวันใหม่ที่มงคล แสดงถึงแสงแห่งโชคลาภ อำนาจ ความเฟื่องฟู และมีความอบอุ่น ผู้วิจัยจึงนำแสงสว่างที่ได้จากพระอาทิตย์ที่ขึ้นทางทิศตะวันออกในยามเช้ามาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำสีที่แสดงถึงความเป็นมิตร คือ สีเหลืองทอง (เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา, 2553 : 74) และสีที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือ ความสมเหตุสมผล และความมั่นคงคือสีน้ำเงินมาใช้ประกอบในงานออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของ ส. บูรพา หีบศพ ซึ่งชุดสีนี้อยู่ในชุดสีที่ผู้วิจัยได้มาจากทฤษฎีของ Kobayashi จากที่ผู้วิจัยได้ค้นหาคำสำคัญบุคลิกภาพการสื่อสารของ ส. บูรพา หีบศพ ในตอนสัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจ ส่วนตัวอักษรผู้วิจัยเลือกใช้แบบไม่มีหัว เพื่อให้รู้สึกถึงความทันสมัย และเรียบง่ายให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน ในด้านกราฟิกที่นำมาประกอบในสื่อ การออกแบบเพื่อการสื่อสารขององค์กร ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจของลวดลายมาจากได้จากการกระจายตัวของแสง และแดดที่สาดส่องมาจากที่บูรพาหรือทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทิศที่พระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับ ส. บูรพา หีบศพ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาเดียวเท่านั้น และเป็นการเสนอแนะให้กับ ส. บูรพา หีบศพ เป็นหลัก โดย ส. บูรพา หีบศพ สามารถนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในอัตลักษณ์ขององค์กรของตนได้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ประกอบการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนำอัตลักษณ์ไปใช้ในการออกแบบสื่อสารในทุกสาขา เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการออกแบบไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ทุกสาขารวมทั้งสำนักงานใหญ่ใช้ตราสัญลักษณ์ และองค์ประกอบศิลป์ของการออกแบบเป็นระบบเดียวกันของ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำสิ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนขององค์กรได้ อีกทั้งยังสามารถทำให้ได้เปรียบคู่แข่งในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ ความน่าเชื่อถือในคุณภาพและการบริการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องการสร้างอัตลักษณ์องค์กร สามารถนำแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์ขององค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพไปประยุกต์ใช้ในการสร้างหรือปรับปรุงองค์กรของตนได้ โดยนำวิธีการและขั้นตอนในการสร้างอัตลักษณ์องค์กรของธรุกิจเกี่ยวกับหีบศพที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ในงานวิจัยนี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อพัฒนาและสร้างองค์กรให้มีภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ และเป็นที่จดจำ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับนักออกแบบอัตลักษณ์องค์กรที่ต้องการออกแบบอัตลักษณ์ขององค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพ สามารถศึกษาจากงานวิจัยนี้และนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบอัตลักษณ์ขององค์กรของธุรกิจอื่นได้ โดยนำวิธีการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ในงานวิจัยนี้มาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบอัตลักษณ์องค์กรของธุรกิจอื่นที่นักออกแบบต้องการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มเติมเรื่องคู่มือการนำอัตลักษณ์องค์กร องค์ประกอบ และการนำใช้งานอย่างชัดเจน เช่น การออกแบบตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในของร้านค้าที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมของผู้บริโภค การจัดผังภายในร้าน การจัดแสดงผลิตภัณฑ์ภายในร้าน และการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ขององค์กรของธุรกิจเกี่ยวกับหีบศพ เพื่อสื่อสารให้ผู้บริโภคได้รับรู้ ได้สัมผัสถึงตัวตน ทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการมีภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ ส่งเสริมการขาย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งในด้านธุรกิจและสภาพแวดล้อม และสามารถดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา. (2553). *สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์. ภาควิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พลังจิต. (2554). สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม เส้นตรง (ปริศนาธรรม) คืออะไร. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: https://palungjit.org/threads/สามเหลี่ยม-สี่เหลี่ยม-วงกลม-เส้นตรง-ปริศนาธรรม-คืออะไร.276825/

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2549). งานศพ: เม็ดเงินสะพัด 35,000 ล้านบาท...หลากธุรกิจรับทรัพย์. กระแสทรรศน์.

ส. บูรพา หีบศพ. (2563). ตราสัญลักษณ์ ส. บูรพา หีบศพ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.facebook.com/sburapa1991/photos/a.313563052865110/572568173631262

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2545). รายงานการสำรวจธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ พ.ศ. 2545 ทั่วราชอาณาจักร. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา: http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านเศรษฐกิจ/สาขาการค้าและราคา/Business_and_services/2545/6.%20รายงานฉบับสมบูรณ์.pdf

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2561). รายงานการสำรวจธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ พ.ศ. 2561 ทั่วราชอาณาจักร. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา: http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านเศรษฐกิจ/สาขาการค้าและราคา/Business_and_services/2561/FullReport_2561.pdf

Kobayashi, S. (1990). *Color Image Scale.* Japan: Kodansha International Ltd.

Kotler, P. (2017). *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.

Krabigo. (2554). ประเภท และลักษณะ Font. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: http://typographyfordesign.blogspot.com/p/font.html

Radakorn. (2554). ความหมายของรูปทรงในศาสนาคริสต์. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=radakorn&month=01-2011&date=20&group=20&gblog=1RwhVoe3Op8dEfGs1j5NOTHbSpQLzuJgsg&usqp=CAU

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Development of scientific Process Skills and Academic Achievement About our Local Soil by Using STEM Learning Management of Students in Grade 2

วัชรากร ศรีสุพัฒน์ และ ดุจเดือน ไชยพิชิต
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Watcharakon Srisupat and Dudduan Chaipichit
Northeastern University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : hogpodrat@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดและ 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา จำนวน 6 แผน (2) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.54คิดเป็นร้อยละ 78.17และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

* วันที่รับบทความ: 17 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 3 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 5 ธันวาคม 2564
Received: November 17, 2021; Revised: December 3, 2021; Accepted: December 5, 2021

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.06คิดเป็นร้อยละ 80.83ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; สะเต็มศึกษา

Abstracts

The objectives of this research were 1) to develop scientific process skill of grade 2 students using STEM Education Learning Management so that the students made a mean score of 70% or higher and that 70% of the student group passed the criterion and 2) to develop grade 2 students' learning achievement using STEM Education LearningManagement so that the student group made a mean achievement score of 70% or higher and that 70% of the students passed the criterion. The Action Research Model was being applied to the experiment. The target group consisted of 30 grade 2 students in Pornpradit Kindergarten School in Nong Grungsi Sub-district, Nong Gungsi District, Galasindh Province, who were purposively selected during the second semester of the 2020 school year. Research instruments included 3 categories of 1) 6 lesson plans in the subject of soil in our locality basing on the STEM Learning Management which took 12 instructional periods to finish, 2) a 20-item objective test with 3 choices in the subject of soil in our locality for testing the students' scientific process skill and 3) a 20-item, 3-choiceobjective testin the subject of soil in our localityfor evaluating the students' learning achievement.

Results of the study show that:

1. The students made a mean achievement score of 15.54 or 78.17% of the full marks in scientific process skill, and 27 students or 90% of the group passed the 70% criterion which are higher than the prescribed criterion.

2. The students made a mean learning achievement of 16.06 or 80.83% of the full marks, and 28 students or 93.33% of the group passed the 70% criterion which are higher than The prescribed criterion.

Keywords*:* Scientific Process Skill; Learning Achievement; STEM Education

บทนำ

ในยุคที่โลกก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 หลายประเทศได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนในชาติของตนเอง เพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ คือ ศักยภาพของระบบการศึกษาเพื่อการส่งเสริมนวัตกรรมและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็วของระบบเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาในหลายประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ จึงได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นในยุคศตวรรษที่

21 ซึ่งเน้นให้เด็กมีทักษะกระบวนการเรียนรู้และมีความคิดที่สร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรม และเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในอนาคต ดังนั้น หลายๆประเทศจึงได้ปรับเปลี่ยนการพัฒนาประเทศมาเน้นการพัฒนาคนในชาติ มีการปรับทิศทางในการจัดการศึกษาใหม่ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญกว่าความรู้ เพื่อที่จะส่งเสริมให้คนในชาติมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีการสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ความสามารถในการคิดเป็น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการคิดค่อนข้างมากโดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์มีการกล่าวถึง กันมากขึ้นในยุคปัจจุบัน เพราะความคิดสร้างสรรค์สามารถช่วยให้ชีวิตมนุษย์เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นในทุกด้านได้ เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ พุทธศักราช 2561 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) เป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ระดับชั้นประถมศึกษา ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพที่สุจริต ตลอดจนการเรียนรู้จักอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ดังนั้น หลักสูตรโรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ ระดับประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561) หามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ประกอบด้วยสาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลาง สาระความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น และสาระสำคัญที่ทางโรงเรียนพัฒนาเพิ่มเติม โดยจัดเป็นสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายภาคเรียน ในระดับประถมศึกษา และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ตัวชี้วัด กลุ่มสาระกรเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเนื้อหาและกระบวนการสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการเสริมสร้างการสืบเสาะ การทำโครงงาน และสะเต็มด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ เสริมสร้างสมรถนะสำคัญตามหลักสูตร และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จะได้เรียนรู้เรื่อง สิ่งรอบตัวเรา ชีวิตพืช การสืบพันธุ์ของพืช วัสดุรอบตัวเรา แสงและการมองเห็น และดินในท้องถิ่นของเรากิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการคิดวิเคราะห์เล่มนี้ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ (scientific inquiry) ควบคู่

กับการเสริมสร้างความมีจิตวิทยาศาสตร์ (scientific mind) พร้อมทั้งการพัฒนาความเป็นผู้อยู่อย่างพอเพียง เป็นพลเมืองอาเซียน พลโลก มีความเป็นนวัตกรรมที่สร้างผลงานผ่านการวิจัย เพื่อพัฒนาเป็นเด็กไทย เยาวชนไทย 40 สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการคิดวิเคราะห์เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเพื่อบ่มเพาะผู้เรียนให้เป็นคนไทย 4.0 สู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ) (พว.)

การจัดการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) หมายถึง เป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามกลุ่มวิชา ที่ใช้ความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ผ่านการทำกิจกรรม ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรมและคณิตศาสตร์ไปใช้ในการเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งสะเต็มศึกษามีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ดังนั้นเมื่อครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาจึงต้องคำนึงถึงธรรมชาติของทั้ง 4 วิชา เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ใน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งถูกกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ของนักเรียนแต่ละระดับชั้น การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษานั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมีสอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญในหลักสูตรแกนกลาง นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ความรู้แบบองค์รวมที่สามารถนำไปเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์, 2557) ได้ให้ความหมายของสะเต็มศึกษาว่า สะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่มุ่งแก้ไขปัญหาที่พบเห็นในชีวิตจริง เพ่อสร้างเสริมประสบการณ์ทักษะชีวิต เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมรวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ม.ป.ท.) ได้ให้ความหมายของสะเต็มศึกษาว่า สะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเชื่อมโยงและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงรวมทั้งพัฒนากระบวนการหรอผลผลิตใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความหมายของสะเต็มศึกษาว่า สะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่มุ่งแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงเพื่อสร้างเสริมเสริมประสบการณ์ ทักษะชีวิต และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้องค์ความรู้และทักษะกระบวนการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในอนาคต

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความชำนาญและความสามารถในการใช้ การคิดและกระบวนการคิด เพื่อค้นหาความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ กระบวนการคิดและเรียนรู้ รวมทั้งการจินตนาการ เป็นผลของการคิดเฉพาะด้านและร่วมกันของสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นหัวใจที่สำคัญของกระบวนการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ 13 ทักษะซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วยประเภทที่ 1 คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานมีอยู่ 8 ทักษะ ได้แก่ ทักษะที่ 1 ทักษะการสังเกต (Observation) ความหมาย เป็นวิธีการหาข้อมูลโดยตรงจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การดู การดม การฟัง การชิม และการสัมผัส ทั้งนี้โดยไม่ใส่ความเห็นหรือประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตลงไปข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเป็น ข้อมูลเชิงประจักษ์ทักษะที่ 2 ทักษะการวัด (Measurement) ความหมาย เป็นการเลือกและการใช้เครื่องมือ ทำการวัดหาปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้เหมาะสมและถูกต้อง โดยมีหน่วยกำกับเสมอทักษะที่ 3 ทักษะการจำแนกประเภท (Classification) ความหมาย เป็นการจัดแบ่งหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งของที่อยู่ในประสบการณ์ โดยมีเกณฑ์ซึ่งเกณฑ์นั้นอาจใช้ความเหมือน ความแตกต่าง ความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ทักษะที่ 4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปสกับสเปสและสเปสกับเวลา (Spacs/Spacs Reation and Space /Time Relation) ความหมาย เป็นการจัดแบ่งหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งของที่อยู่ในประสบการณ์ โดยมีเกณฑ์ซึ่งเกณฑ์นั้นอาจใช้ความเหมือน ความแตกต่าง ความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ทักษะที่ 5.การคำนวณ (Using Number) ความหมาย เป็นการนับจำนวนของวัตถุและการนำตัวเลขแสดงจำนวนที่นับได้มาคิดคำนวณ โดยการบวก ลบ คูณ หาร หรือหาค่าเฉลี่ยทักษะที่ 6 การจัดทำและสื่อความหมายข้อมูล (Organizing Data and Communication) ความหมาย เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกต การวัด การทดลอง และจากแหล่งอื่นๆ มาจัดกระทำเสียใหม่ โดยการหาความถี่เรียงลำดับ จัดแยกประเภท หรือคำนวณหาค่าใหม่ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายของข้อมูลชุดนั้นดีขึ้น โดยการนำเสนอในรูปของตารางแผนภูมิ แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟสมการ หรือการเขียนบรรยายทักษะที่ 7 การลงความคิดเห็นจากข้อมูล (Inferring) ความหมาย เป็นการเพิ่มความคิดเห็นให้กับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วย ทักษะที่ 8 การพยากรณ์ (Prediction) ความหมาย เป็นการาดคะเนคำตอบล่วงหน้าก่อนทำการทดลอง โดยอาศัยประสบการณ์ที่เกิดซ้ำๆ หลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว ในเรื่องนั้นมาช่วยในการสรุป เช่น การพยากรณ์ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวเลข ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตาราง หรือ กราฟ ประเภทที่ 2. คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง มีอยู่ 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะที่ 9 การตั้งสมมติฐาน (Formulating Hypothesis) ความหมาย เป็นการคิดหาคำตอบล่วงหน้าก่อนการทดลองโดยอาศัยการสังเกตความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นฐานทักษะที่ 10 การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (Defining Operation) ความหมาย เป็นการกำหนดความหมายและขอบเขตของคำต่าง ๆ ที่อยู่ในสมมติฐานที่ต้องการทดลองให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถสังเกตได้หรือวัดได้ โดยให้คำตอบเกี่ยวกับการทดลองและบอกวิธีวัดตัวแปรที่เกี่ยวกับการทดลองนั้นทักษะที่ 11 การกำหนดและควบคุมตัวแปร (Identifying and

Controlling Variables) ความหมาย เป็นการบ่งชี้ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวแปรที่ต้องควบคุมในการตั้งสมมติฐานหนึ่งๆทักษะที่ 12 การทดลอง (Experiment) ความหมาย เป็นกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อหาคำตอบจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การออกแบบการทดลอง 2. การปฏิบัติการทดลอง 3. การบันทึกผลการทดลองทักษะที่ 13 การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (Interperting Data and Making) ความหมาย เป็นการแปลความหมายหรือบรรยายลักษณะข้อมูลที่มีอยู่ การตีความหมายของข้อมูล ในบางครั้งอาจต้องใช้ทักษะอื่น ๆ ด้วย เช่น การสังเกต การคำนวณ เป็นต้น และการลงข้อสรุป หมายถึง การสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมด การลงข้อสรุปศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ลาวัลย์ สิงเค้า 2553)

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน 4ทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต (Observation) ความหมาย เป็นวิธีการหาข้อมูลโดยตรงจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การดู การดม การฟัง การชิม และการสัมผัส ทั้งนี้โดยไม่ใส่ความเห็นหรือประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตลงไปข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเป็น ข้อมูลเชิงประจักษ์ ทักษะการจำแนกประเภท (Classification) ความหมาย เป็นการจัดแบ่งหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งของที่อยู่ในประสบการณ์ โดยมีเกณฑ์ซึ่งเกณฑ์นั้นอาจใช้ความเหมือนความแตกต่าง ความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้การลงความคิดเห็นจากข้อมูล (Inferring) ความหมาย เป็นการเพิ่มความคิดเห็นให้กับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วยและทักษะการวัด (Measurement) ความหมาย เป็นการเลือกและการใช้เครื่องมือ ทำการวัดหาปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้เหมาะสม และถูกต้อง โดยมีหน่วยกำกับเสมอ

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น และปัญหาที่ผู้ศึกษาได้พบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ได้ช้าและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ได้กำหนดไว้คือ นักเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำวิจัยเรื่องวิจัยการ พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องดินในท้องถิ่นเราด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ขึ้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนอนุบาลพรประดิษฐ์ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ชื่อหน่วยการเรียนรู้เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา จำนวน 6 แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยปฐมนิเทศผู้ช่วยวิจัยและนักเรียน เพื่อสร้างข้อตกลงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา

3.2 ดำเนินการปฏิบัติการตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นวงจรปฏิบัติการ 3 วงจร

3.3 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แต่ละวงจร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อใช้ในวงจรต่อๆ ไป

3.4 ประเมินผลการเรียนเมื่อดำเนินการครบทั้ง 3 วงจร ให้นักเรียนทดสอบกระบวนการทางวิทยาสาสตร์ และทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปและแปรผล

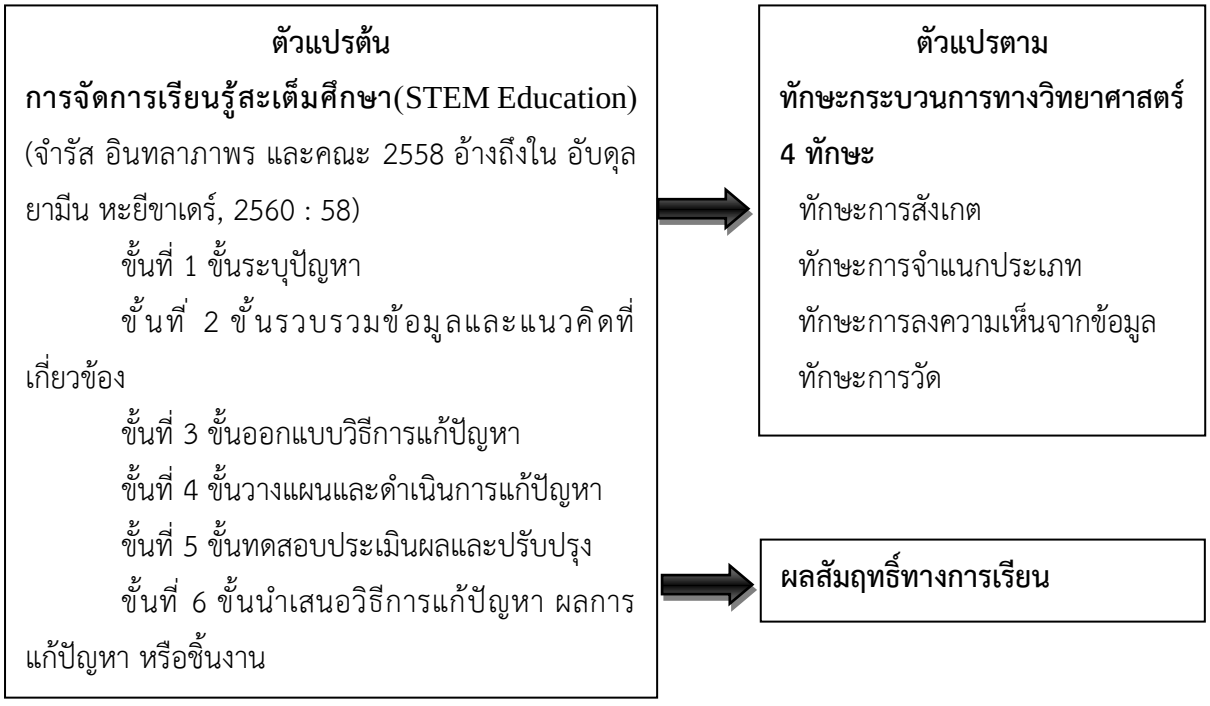
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยมีคะแนนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

4.2 การวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยมีคะแนนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา ด้วยการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด พบว่า ผลการทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.54คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 78.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.58 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน เท่ากับร้อยละ 10.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 1 สรุปผลทักษะกระบวนการทางวิทยาสาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวนนักเรียน	**คะแนน**			**คะแนนเฉลี่ย**			**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์**			
	เต็ม	ผ่านเกณฑ์	สูงสุด	ต่ำสุด	ทั้งหมด	ร้อยละ		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
30	20	14	18	8	15.54	78.17	2.58	27	90.00	3	10.00

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด พบว่า ผลการทดสอบวัดผลสมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษานักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.06คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 80.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.61 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน เท่ากับร้อยละ 6.66 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวนนักเรียน	คะแนน			คะแนนเฉลี่ย			ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
	เต็ม	ผ่านเกณฑ์	สูงสุด	ต่ำสุด	ทั้งหมด	ร้อยละ		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
30	20	14	20	9	16.06	80.83	2.61	28	93.33	2	6.66

อธิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.54 คิดเป็นร้อยละ 78.17 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของนักเรียนทั้งหมดซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นในแต่ละทักษะพบว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการสังเกตทักษะการจำแนกประเภททักษะการลงความเห็นจากข้อมูลทักษะการวัดซึ่งมีคะแนนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 82.00 ,80.00 ,78.67 และ 70.00 ตามลำดับ โดยนักเรียนมีทักษะการทักษะการสังเกตมากที่สุด และจำแนกประเภท ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการวัด รองลงมาตามลำดับ และจากผลการสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 27 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนสูงสุด 18 คะแนน คะแนนต่ำสุด 8 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด เท่ากับ 15.54 คิดเป็นร้อยละ 78.17 มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มค้นคว้าด้วยตนเอง มีการประเมินตามสภาพจริง ประเมินจากเพื่อน ประเมินจากครูผู้สอน ในการทำกิจกรรม มีการใช้แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วัดสิ่งที่ได้รับจากเนื้อหาวิชา การลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองการเรียนรู้แบบนี้ จึงเป็นการเรียนรู้แบบปฏิบัติ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 17) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดโดยเริ่มต้นจากปัญหา หรือปัญหาเป็นตัวตั้งจุดเริ่มต้นของกระบวนการการเรียนรู้ นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา ลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองการเรียนรู้แบบนี้

จึงเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน นอกจากจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นแล้ว การลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองการเรียนรู้แบบนี้ จึงเป็นการเรียนรู้แบบปฏิบัติ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้

สอดคล้องกับผลงานวิจัย (จารุวรรณ เสียงไพเราะ, 2554 : 1-15) พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ เรื่อง พอลิเมอร์ธรรมชาติ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์เป็นฐาน จากการวิเคราะห์ผลด้วยการทดสอบทางสถิติค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน พบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักเรียนมีคะแนนทักษะวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้โครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับมาก แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์เป็นฐานมีประสิทธิภาพในการเสริมความเข้าใจและเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและสอดคล้องกับผลงานวิจัย (นันทพร สงวนหงส์, 2552 : 34) ได้สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด โดยพบว่าแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีจำนวน 45 ข้อ วัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์13 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการวัด ทักษะการคำนวณ ทักษะการจัดกระทำข้อมูลและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการลงความเห็นของข้อมูล ทักษะการพยากรณ์ ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการทดลอง และทักษะ การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป และแบบวัด มีค่าความตรงอยู่ระหว่าง .60-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ .84 มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .21-.78 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .21-.79และสอดคล้องกับผลงานวิจัย (วิรัตน์ เจริญสุข, 2554 : 79) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่พบว่าชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.01/84.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.78 แสดงว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ78 และนักเรียนร้อยละ 100 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน อย่างในระดับมากที่สุด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.06 คิดเป็นร้อยละ 80.83 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาเนื่องจากการจัดกิจกรรมได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหารายวิชา และซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ วิธีการค้นหาคำตอบโดยใช้ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบตามสะเต็มศึกษาเป็นขั้นตอนส่งผลให้ผู้เรียนมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม เพื่อการสร้างบรรยากาศที่น่าเรียนเน้นผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เน้นกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน แสดงความคิดเห็นและโตแย้ง กิจกรรมต่างๆ ทำให้นักเรียนสามารถจดจำความรู้และมีความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยผลของการจัดกิจกรรมนี้สามารถสังเกตได้จากการที่ผู้เรียนได้อธิบายให้เพื่อนฟังผู้เรียนจะสามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดีกว่านักเรียนที่ฟังเพียงอย่างเดียว

สอดคล้องกับผลงานวิจัย (น้ำเพชร กะการดี, 2560 : 76) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.95/76.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง แรงกับการเคลื่อนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และสอดคล้องกับผลงานวิจัย (อับดุลยามีน หะยีขาเดร์, 2560 : 26) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไปประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งสามารถส่งเสริมการพัฒนาความรู้และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและบูรณาการของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2จะต้องคำนึงถึงพื้นฐานการเรียนรู้ความแตกต่างของผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

1.3 ทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะทำการสอนและจัดเตรียมความพร้อมรวมทั้งสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ที่สามารถเอื้ออำนวยและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งควรมีเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่ต้องการ เช่นอินเทอร์เน็ต เอกสาร ตำรา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษามีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษาเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาและตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอื่นที่น่าสนใจ

2.3ควรมีการวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษากับเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ เช่น สิ่งรอบตัวเรา ชีวิตพืช การสืบพันธุ์ของพืช เป็นต้น และบทประยุกต์ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ และในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

จารุวรรณ เสียงไพเราะ. (2554). การพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์เป็นฐานเรื่องพอลิเมอร์ธรรมชาติ. *การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยบูรพา*. มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.

จำรัส อินทลาภาพร และคณะ. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นันทพร สงวนหงส์. (2552). *การพัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3 สังกัดสำนักงานนเขตพื้นที่การศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

น้ำเพชร กะการดี. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิทยาศาสตรศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัญ: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิรัตน์ เจริญสุข. (2554). *ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 5.* วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ. (2557). *คู่มือหลักสูตรอบรมครูสะเต็มศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ

อับดุลยามีน หะยีขาเดร์. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Effect of Instruction Using Kwdl Technique on Readind Comprehension Ability of Ninth Grade Students

ปรีชญา สิทธิธัญกิจ และ ศุภวรรณ สัจจพิบูล
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Preechaya Sitthithunyakit and Suppawan Satjapiboon
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ajpreechayastk@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL กับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 2 ห้องเรียนจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละ 1 ห้องเรียน โดยใช้แบบแผนการวิจัย Pretest-Posttest Control Group Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL 2) แผนการจัดการเรียนรู้ปกติ 3) แบบทดสอบวัดความความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติ t-test for Dependent Samples และ t-test for Independent Samples

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การอ่าน; ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ; การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL

* วันที่รับบทความ: 8 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 3 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 5 ธันวาคม 2564
Received: November 8, 2021; Revised: December 3, 2021; Accepted: December 5, 2021

Abstracts

The purposes are as follows: (1) to compare ability of reading comprehension of student after being taught using KWDL technique. (2) to compare ability of reading comprehension of student in two group, one group taught with the KWDL technique and one group taught the conventional instruction. The samples were ninth grade student at Triamudomsuksanomklao School and consisted two classroom, and experimental group and a control group. The allocation used cluster random sampling. This research used the control group pretest-posttest design model. The research instruments used in this study included three lesson plans of KWDL technique, three lesson plans with conventional instruction and a literature reading comprehension test, which was used as a pre-test and a post-test. The data were analyzed using mean, standard deviation, a t-test for the independent sample and a t-test dependent sample.

The results of this study revealed the following: 1) There was a significant difference between the pre and post experimental stages in reading comprehension ability of an experimental group at a level of .05. 2) There was a significant difference in reading comprehension ability between the experimental group and the control groups at a level of .05.

Keywords: Reading; Reading Comprehension; KWDL Technique

บทนำ

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ทักษะการอ่านจึงเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ดังที่ กัลยา ยวนมาลัย (2539 : 9) ได้กล่าวว่า วิธีการติดตามความก้าวหน้ามีหลายวิธี การอ่านหนังสือเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของโลกได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความสำเร็จในชีวิต ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของการอ่านที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ดังที่ ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน (2557 : 23) และศิวพร โกศิยะกุล (2557 : 13) กล่าวถึงว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่ทำให้ได้รู้จักโลกที่กว้างขึ้น ช่วยในการปรับตัวให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ทุกด้าน ทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้การประกอบอาชีพและการพักผ่อนหย่อนใจ สอดคล้องกับที่ ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2540 : 15) และสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2547 : 159) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ส่งเสริมการพัฒนาชีวิตและความสามารถในการอ่านของคนในชาติ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของชาติ เช่นเดียวกับบันลือ พฤกษะวัน (2538 : 48) ที่กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจใน

เนื้อเรื่องเพื่อให้ได้รับความรู้จากเรื่องที่อ่านจึงก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งความรู้ ความบันเทิงและได้พัฒนาทักษะทางภาษา ดังนั้นแล้วการพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพจึงเริ่มต้นมาจากพื้นฐานการอ่านเพื่อความเข้าใจ ด้วยเหตุนี้จึงมีนโยบายยกระดับพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากลด้วยการส่งเสริมการอ่าน

อย่างไรก็ตามปัจจุบันกลับพบว่า ผลการประเมินด้านการอ่าน ประจำปีพุทธศักราช 2561 ในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) นักเรียนไทยมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564 : 165) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนยังขาดความเข้าใจในการอ่านและไม่สามารถตีความจากข้อความ จับใจความจากเรื่องที่อ่าน และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ได้ อีกทั้งเมื่อได้ศึกษาจากงานวิจัยต่าง ๆ แล้วพบว่า นักเรียนยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้ดีเท่าที่ควร นักเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน ไม่สามารถอนุมาน หรือดึงเอาข้อมูลที่ต้องการจากสิ่งที่ต้องการอ่านออกมาอย่างมีประสิทธิภาพได้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า เทคนิค KWDL (Shaw; & other, 1997 : 482-486) ซึ่งพัฒนาจากแนวคิด KWL ของ โอเกิล (Ogle, 1986 : 564-570) เป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนาการอ่าน ทักษะการคิด และสามารถสรุปความพัฒนาการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนและละเอียดถี่ถ้วนชัดเจน โดยการฝึกทักษะทางการอ่าน และมีการนำเสนอเรื่องจากผังอันเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนและพูด สอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ยงขามป้อม (2564 : 1-11) ที่ศึกษาผลของการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Liang Junping (2563 : 403) ที่กล่าวว่า เทคนิค KWDL สามารถพัฒนาการอ่านได้อ่านเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงหาคำตอบได้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนทบทวนความรู้เดิม ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนเนื้อหาใหม่ ครูนำเสนอเนื้อหา และให้นักเรียนแก้ปัญหาตามตาราง KWDL ดังนี้

K (What we know) ผู้เรียนทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะอ่าน และบันทึกลงในตาราง KWDL ช่อง K

W (what we want to know) ผู้เรียนตั้งคำถามที่อยากรู้จากเรื่องที่นักเรียนจะได้อ่าน แล้วบันทึกลงในตาราง KWDL ช่อง W

D (what we do to find out) ผู้เรียนลงมืออ่านบทอ่าน และศึกษาค้นคว้าหาคำตอบตามกระบวนการและประเด็นคำถามที่ผู้เรียนตั้งไว้ โดยบอกกระบวนการหาคำตอบแล้วบันทึกลงในตาราง KWDL ช่อง D

L (what we learned) นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน แล้วบันทึกลงในตาราง KWDL ช่อง L

ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกทักษะอิสระ นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผล นักเรียนทำแบบฝึกหัดและสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน

จากขั้นตอนเทคนิค KWDL ที่กล่าวมาสามารถช่วยทำให้ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวนการการทำความเข้าใจตนเอง การวางแผน การตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจในตนเอง การจัดระบบข้อมูล เพื่อดึงมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีประโยชน์ในการฝึกทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสรุป และนำเสนอ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมีระดับขั้นตอนการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยเป็นแรงเสริมที่ทำให้ผู้เรียนมีการถ่ายทอดแนวความคิดได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร เสมาทอง (2561 : 80-96) ที่พบว่าการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค KWDL ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น และสอดคล้องกับที่ปรียาภรณ์ ยงขามป้อม (2564 : 109) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ KWDL พบว่าเทคนิค KWDL เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนพัฒนาการอ่านของตนเองอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL กับการสอนแบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 12 ห้องเรียน รวม 506 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มห้องเรียนโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้องเรียน

2. ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ใช้ระยะเวลาทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน รวม 14 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL 2) การจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี โดยผู้วิจัยได้อธิบายกับนักเรียนถึงข้อตกลงและจุดประสงค์ของการเรียนรู้แก่นักเรียน

4.2 ขั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คาบ ต่อสัปดาห์ รวมทั้งหมด 4 สัปดาห์ รวม 1 คาบ คาบละ 50 นาที

4.3 ขั้นหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีกับนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL และแบบปกติ กับกลุ่มควบคุม โดยดำเนินการในคาบเรียนรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน

4.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลคะแนนการทดสอบความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี (Posttest) ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ บทพากย์เอราวัณ และอิศรญาณภาษิต ซึ่งแบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน โดยนำผลพิจารณามาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC:Index of Item Objective Congruence) ระหว่างคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.81 แสดงว่า เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี โดยวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวบรวมจุดประสงค์การประเมินเชิงพฤติกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี แล้ววิเคราะห์เป็นประเด็นการประเมินความสามารถในการอ่านวรรณคดี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตัวอักษร ระดับตีความ และระดับนำไปใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหา แล้วนำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน มาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าเฉลี่ย (*M*) มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป ซึ่งเมื่อได้หาค่าดัชนีความสอดคล้องกับแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี แล้วพบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี เท่ากับ 0.67 – 1.00

หลังจากนั้น ได้นำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน คน 50 ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยนำเครื่องมือมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 123) เท่ากับ 0.78 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน มีวิธีการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ดังนั้นเมื่อแปลผลหลังจากทดสอบทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังตาราง

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

รายการ	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t	Sig.
	n	$\bar{x}$	S.D.	n	$\bar{x}$	S.D.		
ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ	40	13.03	2.833	40	23.73	2.987	34.928	.000

จากการพิจารณาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 40 คน มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเฉลี่ย 13.03 (S.D. = 2.833) และหลังเรียนเฉลี่ย 23.73 (S.D. = 2.987) จึงสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเรียน ($t = 34.928, p = .000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี หลังการเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่ากับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลดังตาราง

ตาราง 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

รายการ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			t	Sig.
	n	$\bar{x}$	S.D.	n	$\bar{x}$	S.D.		
ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ	40	23.73	2.987	40	21.05	2.124	4.616	.026

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการจัดการเรียนรู้ KWDL มีความสามารถในการอ่าน 23.73 (S.D. = 2.987) และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปกติมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ 21.05 (S.D. = 2.124) แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการจัดการเรียนรู้ KWDL มีคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปกติ ($t = 4.616$, $p = .026$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เพื่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ KWDL ของวรุณ กาฬพันธุ์ (2556 : 69 - 74) ซึ่งได้นำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ KWDL มาใช้ในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่สร้างสรรค์สังคมไทย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีการอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เช่นเดียวกับที่ พิมพาภรณ์ สุขพ่วง (2548 : 16) ที่ศึกษาผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ กันแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับเทคนิค KWDL ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดิเรก เฉลียวฉลาด (2550 : 85-99) ที่นำเทคนิค KWDL มาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ พบว่าผลของคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

เมื่อวิเคราะห์ผลการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ระหว่างก่อนและหลังเรียน และระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ผลการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL สูงกว่าก่อนการทำแบบทดสอบและผลคะแนนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางการคิด เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเอง ในขั้นสอนเนื้อหาใหม่ ในขั้น K ที่ผู้สอนจะกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ ทำให้ผู้เรียนได้ดึงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองออกมา สอดคล้องกับที่ นิรันดร์ ตั้งเมธีกุล (2546 : 57) และสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2547 : 147) ที่กล่าวว่าความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนจะช่วย

ให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น โดยในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องแสดงความคิดในสิ่งที่ตนรู้แล้ว พร้อมจัดกลุ่มความรู้และประสบการณ์ของตนเองก่อนที่จะรับข้อมูลใหม่ ซึ่งเมื่อมีข้อมูลเบื้องต้นจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วมากขึ้น และเมื่อผู้เรียนกำหนดกรอบความคิด ได้ฝึกการตั้งคำถาม ในขั้น W คือขั้นที่ผู้เรียนจะต้องตั้งคำถามในสิ่งที่ตนต้องการจะรู้หรือจำเป็นต้องรู้ โดยให้นักเรียนเขียนคำถามลงในตารางที่ผู้สอนเตรียมไว้เพื่อหาคำตอบในขั้นตอนถัดไป ซึ่งกระบวนการนี้จะทำให้ผู้เรียนได้มีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่ชัดเจน ดังที่วิจิตรา นรสิงห์ (2540 : 87) กล่าวว่าการตั้งคำถามของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการอ่านได้อย่างอิสระ จดจ่อในการอ่าน และตรวจสอบการอ่านของตนเองเป็นระยะ และเมื่อได้ลงมืออ่านและหาคำตอบโดยใช้กระบวนการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน ตามประเด็นคำถามที่ตนเองตั้งไว้ ในขั้น D ส่งผลให้มีขั้นตอนในการทำงานที่ชัดเจน และช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปรียาภรณ์ ยงขาม ป้อม (2564 : 109-119) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ KWDL ผลจากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงสรุปได้ว่าการที่ผู้เรียนได้ตั้งคำถามและหาคำตอบโดยมีกระบวนการอ่านที่ชัดเจน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น อีกทั้งในขั้นตอน L ที่ผู้เรียนจะต้องสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดในการหาคำตอบ และยังสอดคล้องกับ Liang Junping (2563 : 394-406) ที่ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิค KWDL สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเหอฉือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยใช้เทคนิค KWDL ของนักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และการอ่านแต่ละประเภทมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL สามารถพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน เหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีความเข้าใจในสิ่งที่ตนอ่าน เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์การอ่านที่ตนเป็นผู้กำหนดเอง

เทคนิค KWDL จึงเป็นเทคนิคที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้ โดยเมื่อผู้เรียนได้ทบทวนความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง จากนั้นตั้งคำถาม และหาคำตอบในเรื่องที่ต้องการทราบ จากการอ่านด้วยตนเอง เมื่อได้ดำเนินการอ่านอย่างเป็นระบบขั้นตอนจึงทำให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นส่งเสริมการเรียนรู้และเร้าความสนใจได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ผู้วิจัยควรอธิบายลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และสามารถฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนต้องเป็นผู้ดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น

2. ระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูควรอธิบายวิธีการตั้งคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ มิฉะนั้นนักเรียนอาจจะตั้งคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ส่งผลให้ผลของการจัดการเรียนรู้มีความคลาดเคลื่อน

3. ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ครูควรตรวจสอบกระบวนการทำงานของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอน และให้คำแนะนำการทำงานและขยายความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน

4. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนดึงประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองมาใช้ในการหาคำตอบ การยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง หรือกระบวนการการรับข้อมูลที่ตนไม่เคยรู้หรือมีประสบการณ์มาก่อน จะทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. นำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านลักษณะอื่น ๆ เช่น การอ่านตีความ การอ่านจับใจความ หรือการอ่านขั้นสูงได้

2. นำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ไปใช้ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการอื่นเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กชกร เสมาทอง. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค KWDL. *วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม.* 9 (2), 80-96.

ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน. (2557). *จิตวิทยาการอ่าน = Psychology of reading*: กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

นิรันดร์ ตั้งเมธีกุล. (2546). *การสอนแบบ KWLH ด้วยการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ พฤติกรรมด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บันลือ พฤกษะวัน. (2538). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน = The new dimensions in the teaching of reading*: กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ปรียาภรณ์ ยงขามป้อม. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ KWDL. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวทัศน์เชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”*, 109-119.

ทวีรัตน์ พวงรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8 ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้จัดจำหน่าย.

พิมพาภรณ์ สุขพ่วง. (2548). *การพัฒนาผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือกัน แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับเทคนิค KWDL.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วรุณ กาฬพันธ์. (2557). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่สร้างสรรค์ชาติไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิจิตรา นรสิงห์. (2540). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธี KWL Plus กับการสอนอ่านตามคู่มือครู.* ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิวกานต์ ปทุมสูติ. (2540). *การอ่านเพื่อชีวิต.* กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ แกรมมี่.

โกศิยะกุล. (2557). *หลักการอ่านการเขียนคำไทย*: นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2547). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*: กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดิเรก เฉลียวฉลาด. (2550). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค KWDL กับการสอนปกติ.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

Donna M. Ogle. (1986). K-W-L: A teaching model that develops active reading of expository text. *Reading Teacher. 39* (6), 564-570.

Liang Junping. (2563). การพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยใช้เทคนิค KWDL สำหรับนักศึกษาชั้นปี ที่ 3 มหาวิทยาลัยเหอฉือ. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.* 8 (3), 394-406.

Shaw, J.M., and Others. (1997). Cooperative Problem Solving: Using K W D L as an Organizational Technique. *U.S.A.: Teaching Children Mathematics*. 3 (39): 482-486

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี

Personal Financial Planning for Working Age Population in Chonburi

สมบูรณ์ สารพัด,
ศิรินุช อินละคร และ ชไมพร ชินโชติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Somboon Saraphat,
Sirinuch Inlakorn and Chamaiporn Chinnachot
Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: somboon.sar@ku.th

****

บทคัดย่อ

การวางแผนทางการเงินเป็นส่วนที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นหลักประกันถึงความมั่นคงของชีวิต บุคคลอันจะนำมาซึ่งความผาสุกและเพิ่มคุณภาพชีวิต งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเภทของการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคล (การวางแผนเพื่อสร้างความมั่งคั่ง ปกป้องความมั่งคั่ง เพิ่มพูนความมั่งคั่ง และส่งมอบความมั่งคั่ง) ของกลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยเก็บข้อมูลจากการสุ่มกลุ่มคนวัยทำงานในชลบุรี คนเพื่อตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคล ที่กลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีเลือกใช้มากที่สุดคือ การสร้างความมั่งคั่ง (ผ่านการวางแผนเงินออม วางแผนใช้จ่ายเงิน วางแผนหนี้สิน) โดยอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้ประเภทการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลแตกต่างกันทั้งสี่ด้าน เพศที่แตกต่างส่งผลต่อประเภทการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างด้านการสร้างความมั่งคั่ง นอกจากนี้ สถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลให้การตัดสินใจวางแผนการเงินส่วนบุคคลแตกต่างกันในด้านการปกป้องความมั่งคั่ง

คำสำคัญ: การวางแผนการเงินส่วนบุคล; การเงินส่วนบุคล; ประชากรวัยทำงาน

---

* วันที่รับบทความ: 2 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 3 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 5 ธันวาคม 2564
Received: November 2, 2021; Revised: December 3, 2021; Accepted: December 5, 2021

Abstracts

Financial Planning is essential part for human because it provides wealth secure of individual life in which it will bring wellbeing and enhance quality of life. The objectives of this research study were to: 1) study the types of personal finance planning (planning for wealth creation, wealth production, wealth accumulation, and wealth distribution) of workers in Chonburi, and 2) compare the difference between the types of personal finance planning categorized by sex, age, marital status, education level, and average income. A total of 400 workers in Chonburi were randomly chosen to complete a questionnaire. The statistical analysis used in this research consisted of percentage, mean, standard deviation, and One-way ANOVA. The findings revealed that the type of personal financial planning mostly chosen by the workers in Chonburi is to create wealth (through saving plan, expenditure control plan, and debt management plan). In addition, it was found that the difference in age, average income, and education level resulted in the difference in all four types of personal financial planning. However, personal financial planning in terms of wealth creation is also different according to different genders. Moreover, the difference in marital status affected a decision making to plan personal finance for wealth protection.

Keywords: Personal Financial Planning; Personal Finance; Working age Population

บทนำ

เป้าหมายทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์เพราะส่วนใหญ่คนเรามีรายได้จำกัด การวางแผนทางการเงินสามารถแตกต่างกันได้ ตามปัจจัยของแต่ละบุคคล การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลอาจมีส่วนช่วยให้บุคคลจัดการการเงินได้ดียิ่งขึ้น การวางแผนการเงินจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคนในทุกช่วงชีวิต โดยเฉพาะวัยทำงาน เป็นวัยที่มีรายได้หลักจากการทำงาน ดังนั้นจึงควรมีการแผนทางการเงินเพื่อประโยชน์ในอนาคต ได้แก่ เพื่อสร้างความมั่งคั่ง ปกป้องความมั่งคั่ง เพิ่มพูนความมั่งคั่ง และส่งมอบความมั่งคั่ง (ศิรินุช อินละคร, 2552 : 45); (Adem and Melek, 2010 : 503-522) ; (Brian, 2010 : 1-13) ; (Sherman and Suzanne, 2010 : 1-21) ; (Glenn and Mary, 2013 : 79-88); (Panthongkhum and Numniem, 2016 : 1890-1900)

(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559 : 24) ได้เปิดเผยข้อมูลการใช้บัตรเครดิตในเดือนธันวาคม 2559 ว่ามีจำนวนบัตรเครดิตทั้งสิ้น 23,151,614 ล้านบัตร ปริมาณการใช้จ่ายเท่ากับ 190,081.19 ล้านบาท และมียอดสินเชื่อคงค้างเท่ากับ 358,872.60 ล้านบาท ซึ่งหากเทียบกับเดือนที่ผ่านมาจะพบว่าจำนวนบัตรเครดิต ปริมาณการใช้จ่าย และ ยอดสินเชื่อคงค้าง มีแนวโน้มที่สูงเพิ่มขึ้นทุกเดือน และ (สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี, 2559 : 17) ได้เปิดเผยข้อมูลสถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนในจังหวัดชลบุรี แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนทั้งสิ้นมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเท่ากับ 27,257 บาทค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเท่ากับ 24,182 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 149,192 เมื่อคิดเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายต่อรายได้เท่ากับ 88.72 ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่สูงและน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการวางแผนทางการเงินส่วน

บุคคลมีความสำคัญอย่างยิ่งจึงเป็นที่มาของการวิจัยในครั้งนี้ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี โดยทำการศึกษาทั้งประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่กลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีเลือกใช้ และเปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สาเหตุที่ทำการวิจัยกลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี เนื่องจากตัวเลขของสำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรีที่แสดงให้เห็นร้อยละของค่าใช้จ่ายต่อรายได้เท่ากับ 88.72 ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่สูง สะท้อนถึงกลุ่มคนในจังหวัดชลบุรีจำเป็นต้องมีความระมัดระวังในการวางแผนใช้จ่ายทางการเงิน และจังหวัดชลบุรีเป็นหนึ่งในสามจังหวัดในภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา) ที่รัฐบาลมีนโยบายจัดทำโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) เพื่อให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน โดยจะส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ด้วยการแบ่งเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเขตพัฒนาเมือง ชลบุรีจึงจัดเป็นเมืองเศรษฐกิจเมืองหนึ่งของไทยเพราะเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมต่างๆ และยังเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่สำคัญอีกด้วย การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวางแผนทางการเงินเพื่อสามารถให้คำแนะนำหรือวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมให้กับลูกค้าได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อสถาบันทางการเงินเพื่อให้สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทางการเงินส่วนบุคคล ทั้งในด้านตัวบุคคล ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่กลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีเลือกใช้
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เน้นเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อนำมาทดสอบสมมติฐานทางสถิติ เป็นหลัก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของประชากรวัยทำงานช่วงอายุ 15-60 ปีในจังหวัดชลบุรี มีจำนวนที่ไม่ทราบแน่ชัด และไม่ทราบค่าสัดส่วนประชากร ประชากรวัยทำงานมีการซื้อทรัพย์สินต่างๆ วางแผนลงทุน จะต้องวางแผนทางการเงินในหลายเรื่อง ได้แก่ การวางแผนสร้างครอบครัว วางแผนการออมและการลงทุน วางแผนประกัน วางแผนเพื่อเกษียณ ตลอดจนการวางแผนภาษีเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างเกิดจากการใช้สูตรการคำนวณของคอแครน

ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวน 385 คน แต่เก็บ 400 เพราะจะทำให้ความคลาดเคลื่อนลดลง และสุ่มตามความสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีจำนวน 400 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (โดย 5 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติตามประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลมากที่สุด และ 1 หมายถึงระดับการปฏิบัติตามประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลน้อยที่สุด) วิธีการแปลผลได้ใช้เกณฑ์การให้ระดับค่าเฉลี่ย (วิชิต อู่อ้น, 2553 : 18) โดยระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 อยู่ในเกณฑ์มาก ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 อยู่ในเกณฑ์น้อย และระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการศึกษา โดยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำนิยามเชิงทฤษฎี และโครงสร้างการสร้างข้อคำถามควบคู่กับแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตามที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม โดยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามเฉพาะที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.6 - 1 มาใช้ในแบบสอบถาม โดยหลังจากที่ได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและมีการปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรวัยทำงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดความเชื่อถือได้หรือความสอดคล้องภายในของชุดแบบสอบถาม ผลการทดสอบได้ผลคืออยู่ระหว่าง 0.806-0.920

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistical analysis) เพื่อศึกษาประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ได้แก่สถิติ Independent sample t-test และ One way ANOVA F-test เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของการวางแผนทางการเงินตามปัจจัยส่วนบุคคลและใช้ LSD (Least Significant Difference) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการวางแผนการเงินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม และทั้งนี้การแบ่งประเภทการวางแผนทางการเงินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นยังครอบคลุมแนวคิดของของ (สุขใจ น้ำผุด และ อนุชนาฏ เจริญจิตรกรรม, 2551 : 24) โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558) กล่าวถึงขั้นตอนในการวางแผนการเงินที่นำไปสู่ความมั่งคั่งและอิสรภาพทางการเงินไว้ โดยแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความมั่งคั่ง (Wealth Creation) ด้วยการวางแผนการใช้จ่ายเงิน วางแผนหนี้สิน เพื่อให้มีเงินออม และทำการวางแผนการออมเงินต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ปกป้องความมั่งคั่ง (Wealth Protection) จากภาวะความเสี่ยงต่างๆ ได้แก่ เหตุการณ์ไม่คาดฝันอย่างอุบัติเหตุหรือเจ็บไข้ได้ป่วย การตกงาน เป็นต้น บุคคลจึงควรมีการปกป้องความมั่งคั่ง (Wealth Protection) เพื่อจัดการความเสี่ยงต่างๆ ด้วยการวางแผนประกันซึ่งจะช่วยบรรเทาความสูญเสียทางการเงินได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนั้นการมีเงินไม่พอใช้ในวัยเกษียณก็จัดเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งของบุคคล ดังนั้นบุคคลควรมีการปกป้องความมั่งคั่งด้วยการวางแผนเกษียณอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 เพิ่มพูนความมั่งคั่ง (Wealth Accumulation) โดยการวางแผนลงทุน นอกจากนั้นการวางแผนภาษี เมื่อเสียภาษีน้อยลงจะมีเงินออมและลงทุนเพื่อเพิ่มพูนความมั่งคั่งให้มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ส่งมอบความมั่งคั่ง (Wealth Distribution) ได้แก่วางแผนมรดก ซึ่งเป็นการบริหารจัดการความมั่งคั่งเพื่อให้สิ่งที่สร้างสมและเก็บรักษามาตลอดชีวิตถูกจัดสรรหรือแบ่งปันให้กับผู้อื่นตามที่บุคคลต้องการ เช่น การบริจาคให้มูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศล ผู้ที่มีน้อยหรือด้อยโอกาส เป็นต้น

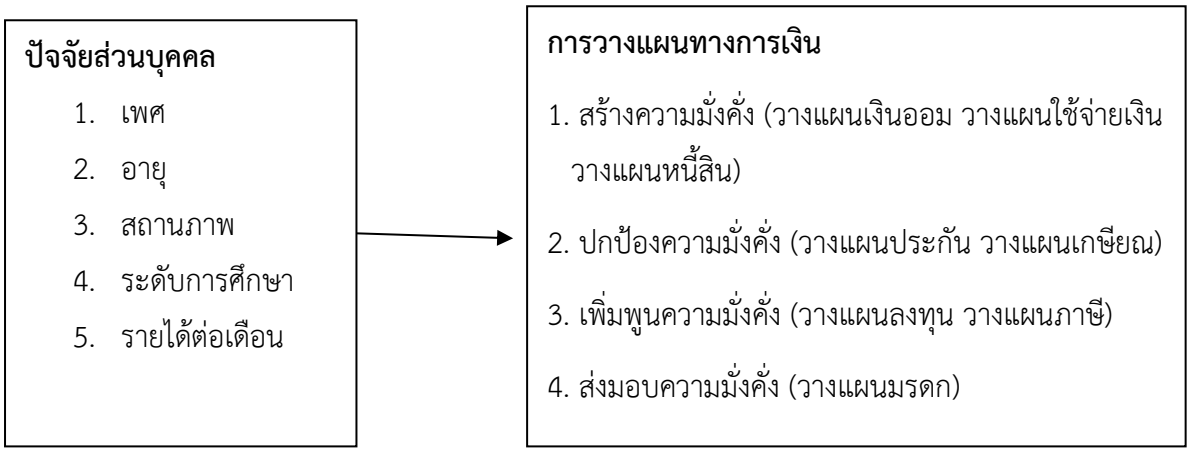
งานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยสามารถสรุปแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้ดังนี้

ปัจจัยด้านเพศ ผลงานวิจัยของ (พัฒนี ทองพึง, 2555 : 41) (สนทยา เขมวิรัตน์และดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) (วราลักษณ์ ลิ่มกาญจา และคณะ, 2563 : 28-45) พบว่าเพศมีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ในขณะที่ผลงานวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) ที่พบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านอายุ ผลงานวิจัยของ (สนทยา เขมวิรัตน์และดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) (ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์, 2553 : 15) (พัฒนี ทองพึง, 2555 : 41) และ (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีรูปแบบการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกัน ในขณะที่ผลงานวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) (จุฑามาส อังษร, 2553 : 38) และ (สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์, 255 : 29) (สนทยา เขมวิ

รัตน์และดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) พบว่าข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านอายุไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส ผลงานวิจัยของ (พัฒนี ทองพึง, 2555 : 41) (พิกุล ปัญญา, 2554 : 67) (อภิชญา จิ๋วพัฒนกุลและคณะ, 2554: 178-194) (วิไล เอื้อฉัตร, 2556: 32) (วราลักษณ์ ลิ่มกาญจา และคณะ, 2563 : 28-45) พบว่าปัจจัยด้าน สถานภาพสมรส มีผลต่อระดับการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ส่วนผลการศึกษาของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) พบว่าข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านสถานภาพสมรสไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา งานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ได้แก่งานวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) (ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์, 2553 : 15(พิกุล ปัญญา, 2554 : 67) (อภิชญา จิ๋วพัฒนกุลและคณะ, 2554 : 178-194) และ (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) แต่ผลวิจัยของ (กฤตภาส เลิศสงคราม, 2555 : 24) และ (ฐาปณี ไตรทอง, 2555 : 76) พบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลงานวิจัยของ (ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์, 2553 : 15) (พิกุล ปัญญา, 2554 : 67) (อภิชญา จิ๋วพัฒนกุลและคณะ, 2554 : 178-194) (กฤตภาส เลิศสงคราม, 2555 : 24) และ (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล แต่ผลงานวิจัยนี้ของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) และ (สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์, 2556 : 29) พบว่าเงินเดือนไม่มีผลกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษาได้ตามแผนภาพที่ 1 จากกรอบแนวคิดข้างต้น จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “ประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินแตกต่างกัน”

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 50 อายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี (ร้อยละ 61.25) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 33.75) ร้อยละ 58.75 มีสถานภาพโสด ศึกษาในระดับระดับปริญญาตรีร้อยละ 59.25 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์วิจัยจำแนกได้ดังนี้

1. ประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่กลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีเลือกใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลทั้งหมด 4 ด้านในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับหนึ่งคือ การสร้างความมั่งคั่ง เท่ากับ 3.45 อันดับสองคือการปกป้องความมั่งคั่ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 อันดับสามคือการเพิ่มพูนความมั่งคั่ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และลำดับสุดท้ายคือ การส่งมอบความมั่งคั่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ผลการวิเคราะห์เมื่อแยกตามคำถามรายข้อและแยกตามประเภทของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลแสดงในตารางที่ 1

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อประเภทการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ขณะที่เพศที่แตกต่างกันส่งผลให้การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลแตกต่างเฉพาะด้านการสร้างความมั่งคั่งเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีมีการวางแผนทางการเงินในด้านการสร้างความมั่งคั่ง การปกป้องความมั่งคั่ง และการส่งมอบความมั่งคั่งแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบกลุ่มอายุอื่นๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลตามสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันเป็นรายคู่ (ตารางที่ 4) พบว่าประเภทการวางแผนทางการเงิน ด้านการปกป้องความมั่งคั่งสถานภาพโสด มีระดับด้านการปกป้องความมั่งคั่งแตกต่างจากสถานภาพ สมรสและหม้าย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของประเภทของการวางแผนทางการเงินแยกตามรายข้อคำถาม

ประเภทของการวางแผนทางการเงิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
การสร้างความมั่งคั่ง			
1. ท่านสามารถบริหารเงินสดให้มีไว้ใช้เพียงพอต่อการใช้ชีวิตประจำวันในแต่ละเดือนและไม่เกิดปัญหาเงินขาดมืออยู่เสมอ	3.51	0.93	มาก
2. กรณีท่านมีเงินสดเหลือสำรอง ท่านจะนำไปก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น นำเงินไปฝากกับธนาคารหรือนำไปซื้อตราสารระยะสั้นต่าง ๆ หรือนำไปซื้อทองคำ	3.53	0.95	มาก
3. กรณีท่านมีเงินไม่พอใช้ ท่านมีวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม คือ หารายได้เพิ่มหรือลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น	3.46	0.94	มาก
4. ท่านมีการใช้บริการสินเชื่อที่เกิดจาก สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อรถยนต์ สินเชื่อบุคคล หรือมีการใช้บริการบัตรเครดิต เพื่อซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ กล้องถ่ายรูป เนื่องจากไตร่ตรองแล้วมีความจำเป็นและมีความสามารถในการชำระหนี้ได้	3.31	1.08	ปานกลาง
5. ท่านได้มีการพิจารณาความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ของท่านอยู่เสมอ	3.38	1.08	ปานกลาง
6. ท่านมีรายได้สามารถผ่อนชำระหนี้สินได้เพียงพอในแต่ละเดือน	3.55	0.98	มาก
7. หากท่านคิดจะใช้บริการสินเชื่อเพิ่มเติมก็เพราะท่านคำนึงว่าจะทำให้เกิดความคล่องตัวทางการเงินหรือทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินเร็วขึ้น	3.46	1.02	มาก
การสร้างความมั่งคั่ง โดยรวม	**3.45**	**1.00**	**มาก**
ปกป้องความมั่งคั่ง			
8. ท่านมีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพเพราะต้องการบรรเทาความเดือดร้อนจากค่ารักษาพยาบาลที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต	3.58	0.96	มาก
9. ท่านมีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ทางการเงิน เช่น เป็นแหล่งเงินออมที่ให้ดอกผลของท่าน	3.43	0.95	มาก
10. ท่านมีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพเพื่อนำไปใช้ลดหย่อนภาระภาษีของท่าน	3.48	0.98	มาก

11.ท่านคิดว่าท่านมีการทำประกันชีวิตและสุขภาพสำหรับตนเอง ครอบคลุมความเสี่ยงเพียงพอแล้ว	3.36	0.99	ปานกลาง
12.ท่านสามารถสะสมเงินไว้ใช้หลังเกษียณได้จากหลายแหล่ง เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เงินฝากธนาคารหรือรายได้จากธุรกิจส่วนตัว	3.39	0.98	ปานกลาง
13.ปัจจุบันท่านให้ความสำคัญกับการออมเงินและสินทรัพย์ทางการเงินของท่านเพื่อไว้ใช้สำหรับหลังเกษียณ	3.46	1.01	มาก
14.ท่านมีการประมาณการถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ดำเนินชีวิต (ต่อเดือน) หลังเกษียณ โดยไม่ทำให้คุณภาพชีวิตของท่านลดลงจากช่วงก่อนการเกษียณมากนักอยู่เสมอ	3.41	1.01	มาก
15.ท่านมีการวางแผนสำหรับเงินส่วนที่ต้องใช้ในยามฉุกเฉินช่วงหลังเกษียณของท่าน เช่น ค่ารักษาพยาบาล	3.44	1.01	มาก
การปกป้องความมั่งคั่ง โดยรวม	**3.44**	**0.99**	มาก
เพิ่มพูนความมั่งคั่ง (วางแผนการลงทุน วางแผนภาษี)			
16.ท่านมีการกำหนดระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายสำหรับการลงทุนของท่านและพิจารณาอัตราผลตอบแทนที่ได้ว่าคุ้มค่ากับการลงทุนของท่าน	3.42	0.91	มาก
17.ท่านมีการพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หรือมีการควบคุมความเสี่ยงเป็นอย่างดีแล้วในการลงทุนของท่าน	3.51	0.85	มาก
18.ท่านมีการนำเงินหรือสินทรัพย์ไปใช้ลงทุนและสามารถทำให้เกิดผลงอกเงยได้ เช่น พันธบัตร หุ้น ลงทุนในธุรกิจส่วนตัว	3.30	1.00	ปานกลาง
19.ท่านรู้ประเภทของรายได้ รู้ค่าใช้จ่ายที่หักภาษีได้ รู้ค่าลดหย่อนเพื่อลดภาษี	3.48	0.89	มาก
20. ท่านรู้วิธีการคำนวณภาษี และรู้ช่องทางการยื่นภาษี	3.44	1.00	มาก
เพิ่มพูนความมั่งคั่ง โดยรวม	**3.43**	**0.93**	มาก
การส่งมอบความมั่งคั่ง (วางแผนมรดก)			
21.ท่านทราบว่าตนเองมีทรัพย์สินและหนี้สินอะไร จำนวนเท่าไหร่และอยู่ที่ไหน	3.71	0.91	มาก
22.ท่านมีการจดบันทึกมีทรัพย์สินและหนี้สินอะไร จำนวนเท่าไหร่และอยู่ที่ไหน	3.48	0.95	มาก

23. ท่านศึกษาการทำพินัยกรรมและคิดจะจัดทำพินัยกรรมของตนเอง	3.06	1.04	ปานกลาง
24.ท่านทราบว่ากรณีที่ท่านจากไปโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมทิ้งไว้ หรือมีพินัยกรรมแต่หาไม่พบแล้ว ทรัพย์สินของท่านจะถูกจัดสรรให้แก่ทายาทตามลำดับและตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด	3.44	1.05	มาก
25.ท่านไม่ทราบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีมรดกตามพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558	3.40	1.03	ปานกลาง
การส่งมอบความมั่งคั่ง โดยรวม	**3.42**	**0.99**	**มาก**

การเปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกันเป็นรายคู่ (ตารางที่ 5) ด้านการเพิ่มพูนความมั่งคั่งและด้านการส่งมอบความมั่งคั่ง พบว่าการศึกษาทุกระดับมีประเภทการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	การสร้างความมั่งคั่ง	การปกป้องความมั่งคั่ง	การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง	การส่งมอบความมั่งคั่ง
เพศ	2.05*	1.50	0.53	0.73
อายุ	10.71*	4.57*	4.36*	4.75*
สถานภาพสมรส	2.06	3.90*	1.00	2.39
ระดับการศึกษา	21.96*	6.82*	13.16*	6.11*
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	8.73*	5.05*	4.34*	4.08*

หมายเหตุ: * หมายถึงมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามอายุเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

	การสร้างความมั่งคั่ง					**การปกป้องความมั่งคั่ง**				
อายุ	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) ต่ำกว่า 20 ปี	2.79		-*	-*	-*	2.96		-*	-*	-*
(2) 20-30 ปี	3.47			-	-	3.46			-	-
(3) 31-40ปี	3.58				-	3.52				-
(4) 40 ปีขึ้นไป	3.68					3.56				
	การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง					**การส่งมอบความมั่งคั่ง**				
อายุ	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) ต่ำกว่า 20 ปี	3.04		-	-*	-*	2.98		-*	-*	-*
(2) 20-30 ปี	3.40			-	-	3.42			-	-
(3) 31-40ปี	3.53				-	3.49				-
(4) 40 ปีขึ้นไป	3.60					3.59				

หมายเหตุ: * หมายถึงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามสถานภาพสมรสเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การปกป้องความมั่งคั่ง	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) โสด	3.54		+*	+*	+
(2) สมรส	3.35			+	+
(3) หม้าย	2.94				-
(4) หย่าร้าง	3.14				

หมายเหตุ: * หมายถึงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่ (ตารางที่ 6) ด้านการสร้างความมั่งคั่งพบว่ากลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท มีการวางแผนสร้างความมั่งคั่ง การปกป้องความมั่งคั่งและการส่งมอบความมั่งคั่ง ที่มากกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ อีกด้วย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามระดับ การศึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

ระดับการศึกษา	**การสร้างความมั่งคั่ง**					**การปกป้องความมั่งคั่ง**				
	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	2.19		-*	-*	-*	2.65		-*	-*	-*
(2) มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	3.12			-*	-*	3.25			-*	-*
(3) ปริญญาตรี	3.55				-	3.48				-
(4) สูงกว่าปริญญาตรี	3.73					3.64				
ระดับการศึกษา	**การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง**					**การส่งมอบความมั่งคั่ง**				
	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	2.48		-*	-*	-*	2.76		-*	-*	-*
(2) มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	3.17			-*	-*	3.25			-	-*
(3) ปริญญาตรี	3.47				-*	3.44				-*
(4) สูงกว่าปริญญาตรี	3.69					3.63				

หมายเหตุ: * หมายถึงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลโดยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

	การสร้างความมั่งคั่ง						**การปกป้องความมั่งคั่ง**					
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
(1) ต่ำกว่า 20,000 บาท	3.31		-*	+	-	-*	3.37		-	+	+	-*
(2) 20,001-30,000 บาท	3.56			+*	+	-*	3.53			+*	+	-*
(3) 30,001-40,000 บาท	3.30				-	-*	3.28				-	-*
(4) 40,001-50,000 บาท	3.43					-*	3.30					-*
(5) มากกว่า 50,000 บาท	4.11						3.96					
	การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง						**การส่งมอบความมั่งคั่ง**					
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
(1) ต่ำกว่า 20,000 บาท	3.31		-	-	-	-*	3.32		-	+*	-	-*
(2) 20,001-30,000 บาท	3.41			+	-	-*	3.48			+	-	-*
(3) 30,001-40,000 บาท	3.37				-	-*	3.27				-	-*
(4) 40,001-50,000 บาท	3.59					-	3.59					-
(5) มากกว่า 50,000 บาท	3.90						3.81					

หมายเหตุ: * หมายถึงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่าประเภทของการวางแผนทางเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานจังหวัดชลบุรีแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลให้ประเภทการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลแตกต่างกันทั้งสี่ด้านที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลนั้นส่งผลต่อความแตกต่างที่จะเลือกประเภทในการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกัน โดยแบ่งแยกตามปัจจัยได้ดังนี้

ปัจจัยด้านเพศ งานวิจัยฉบับนี้พบว่าเพศที่แตกต่างกันมีประเภทการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในด้านการสร้างความมั่งคั่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เท่านั้นส่วนด้านการปกป้องความมั่งคั่ง การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง และการส่งมอบความมั่งคั่งไม่แตกต่างกันตามเพศสอดคล้องกับสมมติฐานและผลงานวิจัยของ (พัฒนี ทองพึง, 2555 : 41) และงานวิจัยของ (สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) อย่างไรก็ตามผลวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) ที่พบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านอายุ งานวิจัยฉบับนี้พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีประเภทการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในทุกด้าน ได้แก่ด้านการสร้างความมั่งคั่ง ด้านการปกป้องความมั่งคั่ง การเพิ่มพูนความมั่งคั่งและการส่งมอบความมั่งคั่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (สนทยา เขมวิรัตน์และดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) (ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์, 2553 : 15) และ (พัฒนี ทองพึง, 2555 : 41) แต่ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) พบว่าข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านอายุไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร (จุฑามาส อังษร, 2553 : 38) และ (สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่อายุไม่มีผลกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส งานวิจัยนี้พบว่าสถานภาพที่แตกต่างกันมีประเภทการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เพียงด้านเดียวคือด้านการปกป้องความมั่งคั่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (พัฒนี ทองพึง, 2555 : 41) (พิกุล ปัญญา, 2554 : 67) (อภิชญา จิ๋วพัฒนกุลและคณะ, 2554 : 178-194) และ (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) แต่แย้งกับผลการศึกษาของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) ที่พบว่าข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านสถานภาพสมรสไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา งานวิจัยนี้พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในทุกด้าน ได้แก่ด้าน การสร้างความมั่งคั่ง การปกป้องความมั่งคั่ง การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง และการส่งมอบความมั่งคั่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) ที่ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และ (ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์, 2553 : 15) (พิกุล ปัญญา, 2554 : 67) (อภิชญา จิ๋วพัฒนกุล และคณะ, 2554 : 178-194) และงานวิจัยของ (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ (กฤตภาส เลิศสงคราม, 2555 : 24) ที่พบว่าปัจจัยด้านการศึกษาไม่มีผลต่อการออมของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ (ฐาปณี ไตรทอง, 2555 : 76) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ด้านการวางแผนทางการเงินของบุคลากรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน งานวิจัยนี้พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีประเภทการวางแผนบริหารการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในทุกด้าน ได้แก่ด้านการสร้างความมั่งคั่งการปกป้องความมั่งคั่ง การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง และการส่งมอบความมั่งคั่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์, 2553 : 15) พบว่า ระดับรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงินที่แตกต่าง และงานวิจัยของ (พิกุล ปัญญา, 2554 : 67) (อภิชญา จิ๋วพัฒนกุลและคณะ, 2554 : 178-194) (กฤตภาส เลิศสงคราม, 2555 : 24) และ (วิไล เอื้อฉัตร, 2556 : 32) แต่ผลงานวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553 : 26) ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลทางด้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร (สนทยา เขมวิรัตน์และดวงใจ เขมวิรัตน์, 2552 : 29) ที่พบว่าเงินเดือนไม่มีผลกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่าประชากรวัยทำงานให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่งคั่งสูงสุด และปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันส่งผลต่อรูปแบบการวางแผนการเงินที่ต่างกัน ทำให้เข้าใจรูปแบบการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลใดบ้าง นำไปสู่การให้ความรู้ที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละกลุ่มเพื่อให้ตระหนักถึงการวางแผนการเงินส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามยังมีหลายปัจจัยที่อาจมีผลต่อการวางแผนทางการเงิน ดังนั้นนักวิจัยท่านอื่น ควรศึกษาในประเด็นนี้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดคุณค่าทางวิชาการมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ประชากรวัยทำงานให้ความสนใจด้านวางแผนทางการเงินอยู่ในระดับมาก แต่ต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเรื่องการบริหารการเงินส่วนบุคคล เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เข้าใจและตระหนักถึงการวางแผนการเงิน

ส่วนบุคคล เช่น การทำสื่อ การประชาสัมพันธ์ การอบรม เป็นต้น โดยมุ่งเป้าไปที่คนที่มีการศึกษาต่ำ คนที่อายน้อย และรายได้น้อย เพราะกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินน้อยกว่ากลุ่มอื่นอายุเยอะสนใจมากขึ้น การศึกษาน้อยไม่สนใจ รายได้มากสนใจมาก

3. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่าประชากรวัยทำงานให้ความสำคัญกับการวางแผนด้านการสร้างความมั่งคั่งมากที่สุด ได้แก่ การวางแผนเงินออม การวางแผนใช้จ่ายเงิน และการวางแผนหนี้สิน สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการด้านการเงินส่วนบุคคล ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). *พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์.* สารนิพนธ์ เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กิจติพร สิทธิพันธุ์. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

จุฑามาส อังษร. (2553). *วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อชีวิตวัยเกษียณ.* ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฐานิศร์ สุพัฒน์วัชรานนท์. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงิน ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงาน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.* ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐาปณี ไตรทอง. (2555). *การวางแผนทางการเงินส่วนบุคลากรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง.* ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). การให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิต. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ. 5 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา: http://www2.bot.or.th/statistics/ ReportPage.aspx?reportID=757& language=th

พัฒนี ทองพึง. (2555). *การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล: กรณีศึกษาเฉพาะครูโรงเรียนสังกัด* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พิกุล ปัญญา. (2554). *พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของเจ้าหน้าที่การตลาดบริษัทหลักทรัพย์.* สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วราลักษณ์ ลิ่มกาญจนา และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงิน เพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. 19 (2), 28-45.

วิไล เอื้อปิยฉัตร. (2556). *ความรู้ทางการเงิน: ตัวกำหนดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม*. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิชิต อู่อ้น. (2553). *การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ศิรินุช อินละคร. (2552). *การเงินบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์. (2552). *การวางแผนทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์. (2556). *การวางแผนทางการเงินของบุคลากรกรกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร.* คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี. (2559). สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนในจังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2558. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2560, แหล่งที่มา: http://chonburi.nso.go.th/index.php?option=comcontent&view=article&id=246:8-3-2560&catid=102&Itemid=507

สุขใจ น้ำผุด และ อนุชนาฎ เจริญจิตรกรรม. (2551). *กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อภิชญา จิ๋วพัฒนกุล และคณะ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 3 (6), 178-194.

Adem, A. and Melek, E. (2010). An Empirical Investigation for Determining of the Relation Between Personal Financial Risk Tolerance and Demographic Characteristic. *Ege Academic Review*, 10 (2), 503-522.

Brian, K. (2010). Educating Widows in Personal Financial Planning. *Journal of Financial Counseling and Planning***,** 21 (2), 1-13.

Glenn, M. and Mary,W. (2013). Personal Financial Management Education: An Alternative Paradigm. *Journal of Financial Counseling and Planning.* 15 (2), 79-88.

Panthongkhum, N. and Numniem, S. (2016). Factors Related to the Behavior of Financial Discipline of Undergraduate Students, Kasetsart University, Kamphaeng Sean Campus. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 9 (2), 1890-1900.

Sherman H. D. and Suzanne, L. (2010). Quantifying the Economic Benefits of Personal Financial Planning. *Financial Services Review*, 19 (2), 1-21.

การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่องการถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Active Learning for Heredity Using Socio-scientific Issues and ICT to Promote Critical Thinking in Biology for Mathayomsuksa 6 Students

เจษฎา นาจันทอง

โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

Jedsada Nachanthong

Thakhantho wittayakhan School,

The Secondary Educational Service Area Office Kalasin, Thailand

E – mail : jesda33@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน 2) เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 32 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที 2) แบบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) แบบสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนที และสถิติการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. ก่อนเรียน นักเรียนร้อยละ 31.25 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับควรได้รับการพัฒนา ร้อยละ 53.13 อยู่ในระดับอ่อน และร้อยละ 15.63 อยู่ในระดับพอใช้ เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที พบว่านักเรียนร้อยละ 100 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับดี

* วันที่รับบทความ: 17 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 6 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 8 ธันวาคม 2564

Received: November 17, 2021; Revised: December 6, 2021; Accepted: December 8, 2021

2. คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบเชิงรุก; ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม; ไอซีที; การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstracts

The study of active learning for heredity using Socio-Scientific Issues and ICT to promote critical thinking in Biology for Mathayomsuksa 6 students was a quasi-experimental research. The purposes of this research were to 1) study to ability of critical thinking before and after classes 2) compare the score of critical thinking ability before and after classes and 3) study students' satisfaction towards active learning. The sample group in the study was 32 students in Mathayomsuksa 6/3, 1st semester of the academic year 2019, obtained by simple random sampling; using the classroom as a random unit. Research tools were 1) Lesson plans with active learning for heredity using Socio-Scientific Issues and ICT to promote critical thinking in Biology for Mathayomsuksa 6 students, 2) critical thinking ability test, and 3) student's satisfaction questionnaire on the developed active learning. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-score and dependent t-test.

The research findings were:

1. Before studying, 31.25% of the students had a critical thinking ability at a "should be developed" level, 53.13% had a critical thinking ability at a "weak" level and 15.63% had a critical thinking ability at "fair". But after studying with active learning using Socio-Scientific Issues and ICT, 100 % of the students had a critical thinking ability at a "good" level.

2. The score of critical thinking ability of the sample students after studying was higher than before studying at .01 significance level.

3. The student's satisfaction on active learning was at a high level.

Keywords: Active Learning; Socio-Scientific Issues; ICT; Critical Thinking

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาวการณ์ปัจจุบันในโลกศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าและพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการกระจายอย่างกว้างขวางและไร้ขีดจำกัด ทำให้โลกทั้งหมดเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557 : 1) ในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารจึงจำเป็นต้องคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และตัดสินใจที่รวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นการพิจารณาไตร่ตรอง ด้วยเหตุด้วยผลอย่างรอบคอบ รอบด้าน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต้องได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ข้อมูลข่าวสารมีจำนวนมาก การจัดการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งเน้นส่งเสริมให้

ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ วิจารณญาณ ประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาเป็น สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555 : 3-4; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557 : 5-9; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก : 16)

ผลการวิเคราะห์ด้านคุณภาพการศึกษาของไทย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี พ.ศ. 2559 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ผลการประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตหรือสถานการณ์จริง (PISA) ในปี 2015 (พ.ศ. 2558) คะแนนเฉลี่ยด้านการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ การรู้เรื่องการอ่านและการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยอายุ 15 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา เมื่อพิจารณารายละเอียดในด้านการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) นักเรียนมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับทุกปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาระดับความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีความรู้และทักษะหรือสมรรถนะส่วนมากอยู่ในระดับ 1 ซึ่งระดับสูงสุดคือระดับ 7 ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถ การคิดวิเคราะห์ วิจารณญาณ และการนำไปใช้ โดยเฉพาะด้านที่กำหนดเป็นสาระหลักในการประเมิน ระดับนานาชาติ ได้แก่ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก : 33-39 ; 2560ข : 33-47) จากผลการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 94 คน พบว่า นักเรียนร้อยละ 73.40 มีระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับควรได้รับการพัฒนา นักเรียนร้อยละ 11.70 มีระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับพอใช้ และนักเรียนร้อยละ 14.90 มีระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับดี

ในการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นในด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน ครูต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้เตรียมประสบการณ์เรียนรู้ และผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังต้องผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน (pedagogy) โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 15-21; กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์, 2557 : 9-10; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พะเยาว์ ยินดีสุข, 2557 : 11) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล จากข้อมูลความรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย การสื่อสารเชื่อมโยงกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนได้อย่างสะดวก การสร้างความร่วมมือกัน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทักษะ ประสบการณ์ระหว่างกัน

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 20-21) กระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่นี้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ โค้ชผู้อำนวยความสะดวก มีการพัฒนาในมิติของความรู้พื้นฐาน ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิจารณญาณ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการนำไปใช้ บูรณาการ และการเข้าใจผู้อื่น ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิด มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงข้อมูลอย่างพอเพียง และทันสมัย มีการสื่อสาร ทำงานร่วมกันเป็นทีม เอื้อเฟื้อแบ่งปันและชื่นชมซึ่งกันและกัน ดังนั้นการเรียนรู้แบบเชิงรุก จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย (Lorenzen, 2001 : 19-24 ; Clapper, 2008 : 2-3; สถาพร พฤฑฒิกุล. 2555 : 5 ; วิจารณ์ พานิช, 2556 : 75 ; สุวิมล เขี้ยวแก้ว, 2557 : 13-18) ในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในวิชาวิทยาศาสตร์ สามารถแทรกประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ซึ่งแผ่กระจายผ่านสื่อสังคมหลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล สืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ และพิจารณาในแง่ของผลกระทบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อการดำรงชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และให้การเรียนวิทยาศาสตร์อยู่ในวิถีชีวิต ทั้งยังเป็นการฝึกฝนทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการปลูกฝังความรู้ ความคิด และบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข (ประสาท เนืองเฉลิม, 2558 : 211-230)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมและชุมชน ที่จะต้องเสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สอดคล้องกับวิธีการพัฒนาทักษะการคิด ผู้วิจัยจึงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกโดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม รวมทั้งใช้สื่อไอซีทีเป็นเครื่องมือทางดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การสืบเสาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการอธิบาย ตอบคำถาม หรือลงข้อสรุปในประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากกิจกรรมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) (ประสาท เนืองเฉลิม, 2554 : 47) ดังแผนภาพที่ 1

O_1	X	O_2

แผนภาพที่ 1 แบบแผนการทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

O_1 หมายถึง มีการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนรู้

X หมายถึง การได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

O_2 หมายถึง มีการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนรู้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 85 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 32 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนทั้งหมด 7 แผน เวลาในการจัดการเรียนรู้ รวม 16 ชั่วโมง ผลการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบประเมินแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 120-121) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.54-4.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.20-0.51 คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 3.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 เมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effective Index) จากการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7507 หมายความว่าการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 75.07 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยได้ปรับจากแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ ปิยพร นิสัยตรง และ สมพงษ์ พันธุรัตน์ (2560 : 684) ซึ่งพัฒนาแบบวัดตามแนวคิดของ Watson และ Glaser จำนวน 35 ข้อ องค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการอ้างอิง ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น ความสามารถในการนิรนัย ความสามารถในการตีความ และความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s alpha) มีค่าเท่ากับ 0.73

2.3 แบบสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนดังนี้

3.1 วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จนครบทุกแผน

3.3 วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน

3.4 ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

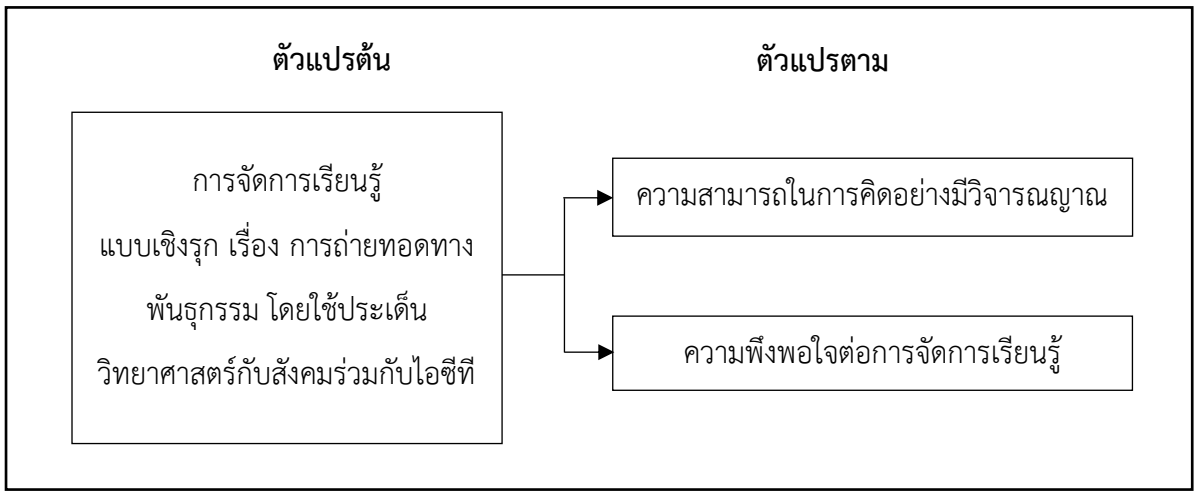
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยแปลงค่าคะแนนดิบที่ได้จากการสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีจารณญาณ ให้เป็นคะแนนมาตรฐานที (T-Score) แล้วแปลความหมายคะแนนมาตรฐานทีเป็นระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ปิยพร นิสัยตรง และสมพงษ์ พันธุรัตน์, 2560 : 684)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถการคิดวิจารณญาณของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติการทดสอบ ที (t-test for dependent sample)

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน

ระดับความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ (%)
ดีมาก	0	0	0	0
ดี	0	0	32	100
พอใช้	5	15.63	0	0
อ่อน	17	53.13	0	0
ควรได้รับการพัฒนา	10	31.25	0	0
รวม	**32**	**100**	**32**	**100**

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ 31.25 มีระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับควรได้รับการพัฒนา ร้อยละ 53.13 มีระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับอ่อน และ ร้อยละ 15.63 มีระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับพอใช้ หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 100 มีระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับ ดี ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงระดับความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปในทางที่ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในแต่ละองค์ประกอบ ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	คะแนนที่เฉลี่ย	ระดับการคิด	คะแนนที่เฉลี่ย	ระดับการคิด
ความสามารถในการอ้างอิง	41.85	อ่อน	59.89	ดี
ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น	41.40	อ่อน	58.60	ดี
ความสามารถในการนิรนัย	43.22	อ่อน	56.78	ดี
ความสามารถในการตีความ	42.08	อ่อน	57.92	ดี
ความสามารถในการประเมินโต้แย้ง	41.43	อ่อน	58.57	ดี
รวม	**40.94**	**อ่อน**	**59.00**	**ดี**

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทีเฉลี่ยรวมก่อนเรียน เท่ากับ 40.94 แปลความหมายเป็นระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับอ่อน คะแนนทีเฉลี่ยรวมหลังเรียน เท่ากับ 59.00 แปลความหมายเป็นระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า หลังเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเปลี่ยนจากระดับอ่อน เป็นระดับดี ในทุกองค์ประกอบ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีทีเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	32	35	18.34	4.37	14.56	4.02	20.4736**	31	0.000
หลังเรียน	32	35	32.91	1.67					

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน หลังเรียน ($\bar{x}$ =32.91 : S.D.=1.67) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$=18.34 : S.D. = 4.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนตามองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้ผลการเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียน แยกตามองค์ประกอบ (N=32, df=31)

องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	**คะแนน**	**$\bar{x}$**	**S.D.**	**ค่าเฉลี่ยของผลต่าง**	**S.D. ค่าเฉลี่ยของผลต่าง**	**t**	**Sig.**
ความสามารถในการอ้างอิง	ก่อนเรียน	4.09	1.15	2.63	1.362	10.903**	0.000
	หลังเรียน	6.72	0.63				
ความสามารถในการยอมรับข้อตกลง	ก่อนเรียน	2.97	1.33	4.53	1.741	14.732**	0.000
	หลังเรียน	7.50	1.34				
ความสามารถในการนิรนัย	ก่อนเรียน	4.25	2.05	2.69	2.039	7.456**	0.000
	หลังเรียน	6.94	0.25				
ความสามารถในการตีความ	ก่อนเรียน	3.41	1.24	2.41	1.341	10.153**	0.000
	หลังเรียน	5.81	0.40				
ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง	ก่อนเรียน	3.66	0.87	2.22	0.870	14.425**	0.000
	หลังเรียน	5.88	0.34				

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความสามารถในการอ้างอิง หลังเรียน ($\bar{x}$ = 6.72 : S.D. = 0.63) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 4.09 : S.D. = 1.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความสามารถในการยอมรับข้อตกลง หลังเรียน ($\bar{x}$ = 7.50 : S.D. = 1.34) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 2.97 : S.D. = 1.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความสามารถในการนิรนัย หลังเรียน ($\bar{x}$ = 6.794 : S.D. = 0.25) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 4.25 : S.D. = 2.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความสามารถในการตีความ หลังเรียน ($\bar{x}$ = 5.81 : S.D. = 0.40) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 3.41: S.D. = 1.24) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง หลังเรียน ($\bar{x}$ = 5.88 : S.D. = 0.34) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 3.66 : S.D. = 0.87) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รายละเอียดแสดงไว้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจของนักเรียน		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1	นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.48	0.59	ระดับมาก
2	นักเรียนได้แสวงหาความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากกว่าครูเป็นผู้บอกความรู้กับนักเรียน	4.04	1.02	ระดับมาก
3	นักเรียนได้วิเคราะห์สถานการณ์ ข่าว หรือประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อรวบรวม แยกแยะข้อเท็จจริง และสรุป หรือตัดสินใจ จากสถานการณ์ที่กำหนด อย่างมีเหตุผล	4.22	0.74	ระดับมาก
4	นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.13	0.63	ระดับมาก
5	นักเรียนใช้สื่อ ไอซีที ในการติดต่อสื่อสาร การนำเสนอผลงาน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนรู้	4.00	0.80	ระดับมาก
6	นักเรียนได้ทำกิจกรรมการจำแนกความน่าจะเป็นของ	4.09	0.67	ระดับมาก

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจของนักเรียน		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
	ข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จ			
7	นักเรียนได้ทำกิจกรรมการวิเคราะห์จากสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อการจำแนกว่าข้อความใดเป็นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น	4.26	0.62	ระดับมาก
8	นักเรียนได้ทำกิจกรรมในการหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากสถานการณ์ที่กำหนดมาให้โดยใช้หลักตรรกศาสตร์	4.30	0.76	ระดับมาก
9	นักเรียนได้ทำกิจกรรมในการให้น้ำหนักข้อมูลหรือหลักฐานเพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป	4.48	0.73	ระดับมาก
10	นักเรียนได้ทำกิจกรรมในการจำแนกการใช้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล	4.00	0.80	ระดับมาก
11	นักเรียนได้รับการประเมินกระบวนการทำงาน ผลงาน ชิ้นงาน มากกว่าการประเมินความรู้ด้วยแบบทดสอบ	4.18	0.91	ระดับมาก
12	กิจกรรมการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้	3.96	0.56	ระดับมาก
ความพึงพอใจในภาพรวม		**4.18**	**0** **0.75**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96 – 4.48 ($\bar{x}$ = 3.96–4.48) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.56-1.02 (S.D. = 0.56-1.02) ซึ่งประเด็นที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด มี 2 ประเด็น คือ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.48, S.D = 0.59) และนักเรียนได้ทำกิจกรรมในการให้น้ำหนักข้อมูลหรือหลักฐานเพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป ($\bar{x}$ = 4.48, S.D = 0.73) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด แต่ยังคงจัดอยู่ในระดับมาก คือ กิจกรรมการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 3.96, S.D = 0.56) เมื่อพิจารณาในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.75)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 100 มีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอยู่ในระดับดี หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที ทั้งนี้เนื่องจากทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เช่น สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ แยกแยะ ไตร่ตรอง ด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบ รอบด้าน มีส่วนร่วมในการอภิปราย สะท้อนคิด และตัดสินใจ แทนการรับฟังการบอกตัวความรู้ และใช้ประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมเป็นตัวกระตุ้นความสนใจ และเป้าหมายในการสืบเสาะความรู้เพื่ออธิบาย ตัดสินใจหรือให้คำตอบ กับประเด็นเหล่านั้นได้อย่างสมเหตุสมผล รวมทั้งนักเรียนได้ใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญกับนักเรียนในยุคนี้เป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ บุญทวี (2560 : 101-102) ซึ่งได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ในวิชาชีววิทยา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยารักษ์ กุลพ่วง (2558 : 99) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาชีววิทยา เรื่องยีนและโครโมโซมด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสาร สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องมาจากนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบ เชิงรุก โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที ที่ได้ออกแบบไว้อย่างเหมาะสม และผ่านการตรวจสอบคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติพร สินพิบูลย์ (2560 : 99) ที่ได้วิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจาณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ ฉิมพาลี (2554 : 117-118) ซึ่งได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมและการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 7 ขั้น ผลการวิจัยพบว่า

คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การรู้วิทยาศาสตร์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.18, S.D. = 0.75) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์วัลย์ พันธุระ (2560 : 82-83) ที่ได้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สาระภัย (2560 : 84) ซึ่งได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์แสง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 77.90/77.94 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรคำนึงถึงสภาพบริบทของโรงเรียน ผู้เรียน ระบบอินเทอร์เน็ต การให้บริการอินเทอร์เน็ตตลอดจนเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

1.2 สามารถปรับประยุกต์ให้เข้ากับวิชาชีววิทยา ที่มีผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกันแต่สอนในระดับชั้นที่ต่างกันได้ เช่น บางโรงเรียนอาจสอนสาระการเรียนรู้นี้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.3 สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้และประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมได้ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไป

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาชีววิทยา เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที ต่อความรับผิดชอบของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนในกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่เกิดจากการการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับไอซีที เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 ควรมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง อื่น ๆ เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์

2.5 ควรมีการศึกษา วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 อื่น ๆ อีก เช่น ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ ฉิมพาลี (2554). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การรู้วิทยาศาสตร์และเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมและการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 7 ขั้น.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2557-2559.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์. (2557). *รายงานทีดีอาร์ไอ การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).

เกียรติพร สินพิบูลย์ (2560). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดีย สำหรับหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จรรยารักษ์ กุลพ่วง. (2558). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาชีววิทยา เรื่อง ยีนและโครโมโซม ด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฑามาศ บุญทวี. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบันฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2554). *วิจัยการเรียนการสอน.* มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2558). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทแอคทีฟพริ้นท์ จำกัด.

ปิยพร นิสัยตรง และสมพงษ์ พันธุรัตน์. (2560). การพัฒนาแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17.* 21 กรกฎาคม 2560. ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง วังจันทน์ริเวอร์วิว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยา ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก.* กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครุศาตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ลัดดาวัลย์ สาระภัย (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์แสง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning).* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21***.** กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

สถาพร พฤฑฒิกุล. (2555). คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING PROCESS. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.* 6 (2), 1-13.

สุรีย์วัลย์ พันธุระ (2560). *การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวิมล เขี้ยวแก้ว. (2557). สอนดีมีประสิทธิผล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.* 25 (3), 13-18.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *การประชุมสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศ ประจำปี 2557 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21.* 28-29 พฤศจิกายน 2556 และ 10-11 มีนาคม 2557. โรงแรมสวิสโฮเต็ล เลอ คองคอร์ด และ โรงแรมพูแมนขอนแก่น ราชา ออคิด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). *สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.2559*/2560. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Bonwell, Charles C. and Eison, James A. (1991). *Active Learning : Creating excitement in the Classroom.* Washington, DC. : George Washington University.

Clapper, Timothy C. (2008). Skills for the 21st century require Active Learning. *PAILAL***,** 1 (3), 1-3.

Lorenzen, M. (2001). Active Learning and Library Instruction. *Illinois Libraries,* 83 (2), 9-24.

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

The Needs and Guidelines to Promotion of Academic Administration Towards Excellence in Secondary School under the Secondary Educational Service Area Office Phichit

ศิริวัฒน์ บุญโตนด และ สถิรพร เชาวน์ชัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Siriwat Boontonot and Sathiraporn Chaowachai
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: siriwatbo63@nu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 30 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง ครูจำนวน 255 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ และแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา 2) การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 18 แนวทาง

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; แนวทางการส่งเสริม; การบริหารงานวิชาการ; ความเป็นเลิศ

* วันที่รับบทความ: 21 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 9 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 10 ธันวาคม 2564
Received: November 21, 2021; Revised: December 9, 2021; Accepted: December 10, 2021

Abstracts

The purposes of this research was to study the needs and guidelines to promoting academic administration towards excellence in secondary school under the Secondary Education Service Area Office Phichit. The sample group consisted of 30 school administrators selected by purposive sampling, 255 teachers selected by stratified random sampling and 5 experts selected by purposive sampling. The tools, used for collecting data, were the questionnaire on current conditions and desirable conditions in academic administration towards excellence and the interview for guidelines to promoting academic administration towards excellence in secondary school. Data were analyzed by mean, standard deviation, priority needs index (PNI) and content analysis. The results of the research showed that 1) Study of the needs of academic administration towards excellence in secondary schools under the Secondary Education Service Area Office Phichit administration and curriculum development the need index was the most, followed by educational supervision. 2) The study of guidelines to promoting academic administration towards excellence in secondary schools under the Secondary Education Service Area Office Phichit, 18 guidelines.

Keywords: Needs; Promotion guidelines; Academic administration; Excellence

บทนำ

นโยบายการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาดำเนินการให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 9) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2)

นอกจากนี้ ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารงานการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ของตนในการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนทั้งด้านหลักสูตร การเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา ตัวแทนครูตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 28-103) และองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับการยกระดับมาตรฐานและคุณภาพการบริหารสถานศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารจึงต้องตระหนักและให้เวลาแก่การบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา (จิติมา วรรณศรี, 2557 : 3)

โดยงานบริหารวิชาการถือเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียน เพราะคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและเทียบโอนผลการศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ทุกระดับของสถานศึกษา ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนมากที่สุด (จีณัญญาพัจน์ โคตรหลักคำ, 2558 : 13) สอดคล้องกับ (ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ, 2559 : 31) ที่กล่าวว่า วิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ ความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณทั้งเป็นงานที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาโดยตรง รวมถึง (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ 256 : 57) ที่กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้งยังเป็นงานส่วนใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรใช้เวลาในการบริหารวิชาการมากกว่างานอื่น ๆ โดยคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพิจารณาได้จากความสำเร็จของงานวิชาการ สถานศึกษาใดที่งานวิชาการเป็นเลิศมักจะมีชื่อเสียงและเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับ ในการตรงกันข้ามสถานศึกษาใดงานวิชาการล้าหลังไม่ค่อยประสบความสำเร็จส่งผลให้สถานศึกษานั้นไม่เป็นที่ยอมรับ จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัด

การศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

โดยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านการศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางในการวัดและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้ยั่งยืนและต่อเนื่องโดยยึดหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงตามความมุ่งหวังของสังคม การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาให้ทัดเทียมกัน ดังนั้น ผู้ที่รับประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง คือ ผู้บริหาร สถาบันการศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา กรมเจ้าสังกัด และกระทรวง ต้องมีการรับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกัน โดยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสร้างความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพและคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินคุณภาพการศึกษา และประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานคุณภาพผู้เรียน 2) มาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ 3) มาตรฐานกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561 : 16)

ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ได้กำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประจำปี 2563 โดยระบุว่า 1. ยกระดับคุณภาพการศึกษา 2. พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา 3. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4. พัฒนาระบบสารสนเทศและ ICT 5. พัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ แต่อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 30 โรงเรียน พบว่า ยังมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินจำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน และผ่านการประเมินจำนวนทั้งสิ้น 20 โรงเรียน จำแนกเป็นระดับพอใช้จำนวน 5 โรงเรียน ระดับดีจำนวน 15 โรงเรียน และไม่พบว่ามีโรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับดีมาก แม้จะมีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน เป็นต้น อีกทั้ง สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของอนาคตสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ต้องเผชิญกับความ

เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของการศึกษา เนื่องจากนโยบายระดับสูงที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะทางเศรษฐกิจ การเมือง และกระแสโลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41, 2563 : 18-27) ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่เน้นมุ่งสร้างคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการสร้างมาตรฐานคนไทยพัฒนาทุกช่วงวัย ใช้การศึกษาเป็นกลไกสร้างทักษะแรงงานในท้องถิ่น มุ่งพัฒนาครู อีกทั้งมุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 14)

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร และหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อให้โรงเรียนมีข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประกอบการวางแผนตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 30 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร 50 คน และครู 989 คน รวมทั้งหมด 1,039 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวนทั้งหมด 285 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูจำนวน 255 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

โรงเรียน	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู
พิจิตรพิทยาคม	2	139	1	38
หัวดงรัชนูปถัมภ์	1	20	1	5
วังกรดพิทยา	1	12	1	3
เมธีพิทยา	1	16	1	4
สระหลวงพิทยาคม	4	74	1	20
สามง่ามชนูปถัมภ์	2	37	1	10
กำแพงดินพิทยาคม	1	20	1	5
เนินปอรังนกชนูทิศ	1	21	1	5
หนองโสนพิทยา	2	37	1	9
สรรเพชญอัฏฐมาพิทยาคม	1	13	1	3
ดงเสือเหลืองพิทยาคม	1	16	1	4
วังทรายพูนวิทยา	1	18	1	5
สากเหล็กวิทยา	1	54	1	14
วชิรบารมีพิทยาคม	2	24	1	6
วังโมกข์พิทยาคม	1	16	1	4
ตะพานหิน	5	113	1	30
ทุ่งโพธิ์พิทยา	1	12	1	3
วังสำโรงวังหว้า	1	17	1	4
บางมูลนากภูมิวิทยา	5	108	1	29
วังตะกูราษฎร์อุทิศ	1	14	1	3
ท่าเสาพิทยาคม	1	10	1	2
ห้วยยาวพิทยาคม	1	11	1	3
โพธิธรรมสุวัฒน์	3	64	1	16
พิบูลธรรมเวทวิทยา	1	15	1	4

วันทีสถิตพิทยาคม	1	13	1	3
เขาทรายทับคล้อพิทยา	3	44	1	11
แหลมรังวิทยาคม	1	13	1	3
โพธิ์ไทรงามวิทยาคม	1	13	1	3
วังงิ้ววิทยาคม	1	13	1	3
ดงเจริญพิทยาคม	1	12	1	3
รวม	50	989	30	255
	1,039		285	

ตัวแปรที่ศึกษา

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามระดับของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อนำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับความสำคัญเป็นการวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น 6 ด้าน รวมทั้งสิ้น 42 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ชนิดตอบสนองรายคู่ (Dual Response) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) แบบปรับปรุง ซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้สูตร $PNI_{modified} = (I - D)/D$

$PNI_{modified}$	หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I	หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ (Importance)
D	หมายถึง สภาพปัจจุบัน (Degree of success)

และจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานวิชาการ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารสถานศึกษา และมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานวิชาการ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารสถานศึกษา และมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารงานวิชาการ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยการเลือกจากข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ที่มีค่าสูงที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการเป็นกรอบศึกษาแนวทาง โดยเลือกข้อรายการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยนำองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นลักษณะแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 6 ด้าน 42 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละด้านมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เป็นประเด็นแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ (กมล ภู่ประเสริฐ, 2545 : 9), (สมาน อัศวภูมิ, 2551 : 271), (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 6-7), (จิติมา วรรณศรี, 2557 : 6) และ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563 : 105) ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการออกมาได้ 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล

1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

2. ความเป็นเลิศ คุณภาพผู้เรียนในระดับคุณภาพดีเยี่ยม ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 32) จำนวน 10 ตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ สูงกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

2.2 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาสูงกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

2.3 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้

2.4 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการสร้างนวัตกรรม และนำไปใช้เผยแพร่

2.5 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม

2.6 ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นและการทำงานหรืองานอาชีพ

2.7 ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีสูงกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดเป็นแบบอย่างได้

2.8 ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย

2.9 ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

2.10 ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคมสูงกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

3. การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสังเคราะห์ร่วมกับความเป็นเลิศ ซึ่งสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรได้ 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร

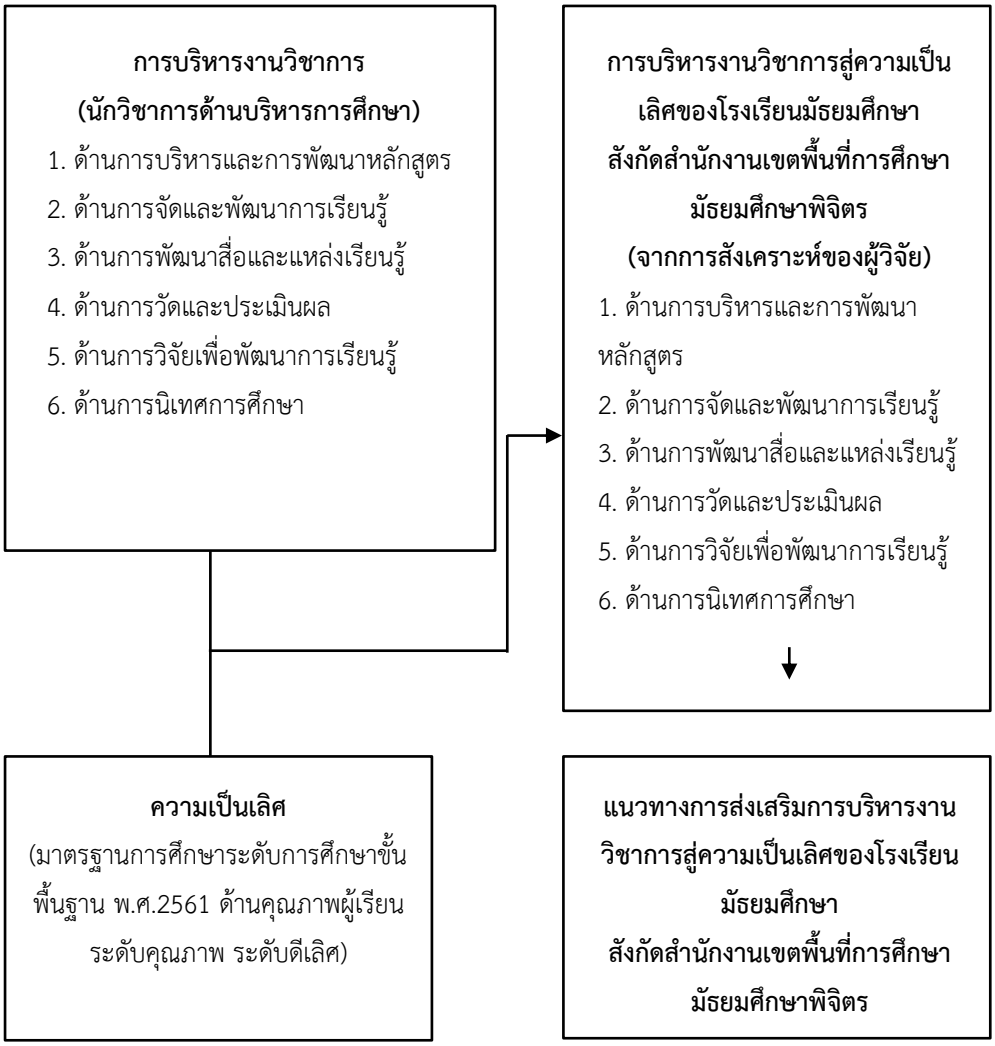
3.2 ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้

3.3 ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้

3.4 ด้านการวัดและประเมินผล

3.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวม

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร	3.24	0.72	ปานกลาง	4.67	0.45	มากที่สุด	0.441	1
2	ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้	3.37	0.64	ปานกลาง	4.60	0.25	มากที่สุด	0.365	5
3	ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	3.37	0.70	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด	0.374	4
4	ด้านการวัดและประเมินผล	3.34	0.83	ปานกลาง	4.59	0.53	มากที่สุด	0.374	4
5	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	3.22	0.74	ปานกลาง	4.53	0.55	มากที่สุด	0.407	3
6	ด้านการนิเทศการศึกษา	3.23	0.75	ปานกลาง	4.63	0.50	มากที่สุด	0.433	2
	รวม	3.30	0.45	ปานกลาง	4.61	0.39	มากที่สุด	0.399	

จากตาราง 2 พบว่า ภาพรวมสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.30) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.37) และด้านด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.37) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.34)

ภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.67) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.63) และด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.63)

การประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมเท่ากับ 0.399 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.441$) และด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{modified} = 0.365$)

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 18 แนวทาง แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงสรุปแนวทางทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ	แนวทางทางการส่งเสริม
1. ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร (ท่านคิดว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลอย่างไร ให้สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 รวมถึงมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ด้านคุณภาพผู้เรียน ในระดับยอดเยี่ยม)	1. สถานศึกษาควรกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้เรียน โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ สมรรถนะ และการนำความรู้ไปใช้ได้จริงของผู้เรียนเป็นหลัก 2. สถานศึกษาควรกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นเลิศทางวิชาการตามที่สถานศึกษากำหนด 3. สถานศึกษาควรกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และวิธีประเมิน เพื่อที่จะประเมินความสามารถในการปฏิบัติ การคิด และการสร้างชิ้นงานของตนเองได้
2. ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ (ท่านคิดว่าการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ให้สูงขึ้นกว่าค่า	1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทบทวนผลการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา โดยใช้รูปแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Peer Coaching) ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงกว่าค่าเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด

เป้าหมายของสถานศึกษา ควรมีวิธีการอย่างไร)	2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีสอดคล้องกับหลักการ KUSK ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความเป็นสากล (Universal) 3) ทักษะชีวิต (Skills of life) และ 4) คุณธรรม (Kindness) 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาและตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของผู้เรียนให้สูงกว่าระดับประเทศ โดยเน้นการบูรณาการในระดับหลักสูตร (Curriculum Integration) ไปจนถึงบูรณาการการเรียนการสอน (Instructional Integration)
3. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ (ท่านคิดว่าการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 รวมถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้สูงขึ้นควรมีวิธีการอย่างไร)	1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้สูงขึ้นกว่าค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบสารสนเทศและเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนในสถานศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้คณะกรรมการนิเทศภายในดำเนินการติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ	แนวทางทางการส่งเสริม
4. ด้านการวัดและประเมินผล (ท่านมีวิธีการติดตามและประเมินการใช้เครื่องมือของครูผู้สอนในการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 อย่างต่อเนื่อง ได้อย่างไร)	1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ก่อนที่จะทำการจัดการเรียนรู้ ในทุกๆ สัปดาห์ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ก่อนที่จะทำการจัดการเรียนรู้ ในทุกๆสัปดาห์ โดยใช้กระบวนการ PLC 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้คณะกรรมการนิเทศภายในดำเนินการติดตามและประเมินการใช้เครื่องมือของครูผู้สอนในการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (ท่านคิดว่าการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำปัญหาและสภาพของผู้เรียนมาจัดทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศ ควรมีวิธีการอย่างไร)	1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมหรือปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน จากบันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อร่วมกันหาวิธีการแก้ไขหรือการพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำปัญหาและสภาพของผู้เรียนมากำหนดเป็นประเด็นท้าทายในการประเมิน Performance Appraisal (PA) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศ ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้าร่วมการประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของผู้เรียน

6. ด้านการนิเทศการศึกษา (ท่านคิดว่าการให้ความช่วยเหลือและแนะนำครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าค่าเป้าหมายสถานศึกษาหรืออยู่ในระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับยอดเยี่ยม ควรมีวิธีการอย่างไร)	1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือและแนะนำครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียนด้วยกระบวนการ PLC “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional learning community) ร่วมกับกระบวนการนิเทศชั้นเรียน 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพครูตามสมรรถนะ (Competency) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและกลยุทธ์ของสถานศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอนให้ได้เข้าร่วมการอบรมหรือการพัฒนาตนเอง เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน (Core Competencies)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร ผลวิจัยพบว่า เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรสถานศึกษาเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ.2551 และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 อีกทั้งต้องกำหนดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม รวมถึงวิธีการวัดและประเมินให้ตรงกับความรู้และความสามารถของผู้เรียน โดยมีการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ (จิติมา วรรณศรี, 2557 : 29) ที่กล่าวว่า หลักสูตรเป็นพิมพ์เขียวของการพัฒนาผู้เรียน และแผนการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามที่คาดหวังมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระความรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผล และยังสอดคล้องกับ (อนุพงษ์ คล้องการ และคณะ, 2563 : 42-60) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.2 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ พบว่า เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้และมีการกำหนดให้ครูผู้สอนออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และให้มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557 : 216) ที่กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูควรจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการเรียน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม และยังสอดคล้องกับ (มนรัตน์ แก้วเกิด และคณะ, 2564 : 66-78) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถสรุปและอภิปรายผล ดังนี้

2.1 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาควรกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นเลิศของผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลในหลักสูตรสถานศึกษานั้น สถานศึกษายังขาดการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพิจารณามาตรฐาน ตัวชี้วัด และคุณลักษณะความเป็นเลิศของผู้เรียนอย่างชัดเจน จึงทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสม ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสามารถกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่มีความหลากหลายและมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นเลิศของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ขวัญชัย ขัวนา, 2560 : 141) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นการจัดทำหลักสูตร โดยการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมและตอบสนองกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคมในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และยังสอดคล้องกับ (ชนพัทธ์ รัตนพันธ์, 2562 : 52) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยตรัง พบว่า ปัจจัยนำเข้าของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านคุณลักษณะนักเรียน

ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้สอน ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ และ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่

2.2 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีสอดคล้องกับหลักการ KUSK ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความเป็นสากล (Universal) 3) ทักษะชีวิต (Skills of life) และ 4) คุณธรรม (Kindness) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก จึงทำให้คุณภาพผู้เรียนไม่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความเป็นสากล ทักษะชีวิต และคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563 : 157) ที่กล่าวว่า การจัดและพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้และวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตรงตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 โดยมีการนิเทศ ติดตาม การประเมินผลจัดการเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับคุณภาพของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ (สนธิ สถาพร, 2559 : 362-377) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้สูงขึ้นกว่าค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยการใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนขาดการวางแผนก่อนนำไปใช้ จึงทำให้การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดหรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคลและนำมาวางแผนก่อนการใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ด้วยกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งสอดคล้องกับ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 208) ที่กล่าวว่า งานสื่อการสอนเป็นงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาประสบการณ์การเรียนที่ดีในสถานศึกษา โดยเป็นการบริการ

ด้านวัสดุเครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงงานด้านการวางแผน การผลิต การทดลองใช้ การประเมินผล วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับ (เสาวภา นิสภโกมล, 2558 : 171) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี

2.4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ก่อนที่จะทำการจัดการเรียนรู้ ในทุกๆสัปดาห์ โดยใช้กระบวนการ PLC ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเครื่องมือของครูผู้สอนที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ได้รับการตรวจสอบถึงความเหมาะสม จึงทำให้ไม่สามารถวัดระดับความรู้ ทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามสภาพจริงของผู้เรียนได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้กลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำเอาข้อมูลที่ได้มาร่วมวิเคราะห์และวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการ PLC ซึ่งสอดคล้องกับ (ชาตรี มณีโกศล, 2560 : 164) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาว่านักเรียนแต่ละคนนั้นมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลที่เกิดจากการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยวิธีการและรูปแบบการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปประเมิน วิเคราะห์และตีความ และยังสอดคล้องกับ (ปิยพันธ์ ศิริรักษ์ และคณะ, 2563 : 314-325) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

2.5 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำปัญหาและสภาพของผู้เรียนมากำหนดเป็นประเด็นท้าทายในการประเมิน Performance Appraisal (PA) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าระดับประเทศด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดความตระหนักและการให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างจริงจัง จึงทำให้ผลการทดสอบของผู้เรียนทั้งระดับห้องเรียน ระดับเขต และระดับชาติ ไม่

เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้นเพื่อให้ปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้รับการแก้ไขหรือการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำปัญหาและสภาพของผู้เรียนมาแก้ไขหรือพัฒนาด้วยการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และนำมากำหนดเป็นประเด็นท้าทายในการประเมิน Performance Appraisal (PA) ซึ่งสอดคล้องกับ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2560 : 21) ที่กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเอง ให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ (อารีรัตน์ ศรีชมภู, 2559 : 33-49) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์สูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.6 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือและแนะนำครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียนด้วยกระบวนการ PLC “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional learning community) ร่วมกับกระบวนการนิเทศชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการจัดการเรียนรู้ของครูไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด จึงทำให้ครูขาดความเชื่อมั่นต่อตนเองในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกระบวนการ PLC “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional learning community) และกระบวนการนิเทศ มาใช้เพื่อช่วยเหลือครูและแนะนำครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ (จรุณี เก้าเอี้ยน, 2557 : 15-16) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง และยังสอดคล้องกับ (จีรวัฒน์ ภูอาบทอง และคณะ, 2564 : 31-42) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ควรนำผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและตรงกับความต้องการจำเป็น

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ควรนำผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา และหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

เอกสารอ้างอิง

กมล ภู่ประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ขวัญชัย ขัวนา. (2560). *ปรัชญาและการพัฒนาหลักสูตร.* กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

จรุณี เก้าเอี้ยน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

จิติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.* พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.

จีณัญญาพัจน์ โคตรหลักคำ. (2558). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จีรวัฒน์ ภูอาบทอง และคณะ. (2564). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 40 (3), 31-42.

ชนพัทธ์ รัตนพันธ์. (2562). *การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยตรัง*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ชาตรี มณีโกศล. (2560). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

ปิยพันธ์ ศิริรักษ์ และคณะ. (2563). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*. 7 (2), 314-325.

มนรัตน์ แก้วเกิด และคณะ. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.* 15 (1), 76-78.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* สงขลา: เทมการพิมพ์.

สนธิ สถาพร. (2559). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*. 8 (1), 362-377.

สมาน อัศวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซฟการพิมพ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. (2563). ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: https://1th.me/2H67V.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการวิเคราะห์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้รองรับการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: https://1th.me/IhVSk

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2560). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน.* (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวภา นิสภโกมล. (2558). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

อนุพงษ์ คล้องการ และคณะ. (2563). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*. 3 (2), 42-60.

อารีรัตน์ ศรีชมภู. (2559). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา.* 11 (2), 33-49.

การพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

Developing and Driving a Participatory Community Health Advocate Case Study of Kalasin Municipality

ธวัชชัย เคหะบาล และ นิตยา เคหะบาล
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Tawatchai Kahaban and Nittaya Kahaban
Kalasin University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Tawatchai.ka@ksu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และ 2)ศึกษาการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์แบบมีส่วนร่วม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการเก็บข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม แบบบันทึกข้อมูลภาคสนามในการประชุมและอบรมต่างๆ มีกลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ได้มาจากการคัดเลือกแบบจำเพาะเจาะจง และกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนเป้าหมาย 4 แห่ง จำนวน 528 ครัวเรือน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้เกณฑ์โดยกำหนดเป็นร้อยละ 60 ของประชากร และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1.สถานการณ์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านปัจเจกบุคคล ปัญหา คือ ผู้ป่วยส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และ ศักยภาพ คือ มีการผลิตอาหารปลอดภัยสำหรับบริโภคเองในครัวเรือน 2) ด้านเศรษฐกิจ ปัญหา คือ มีรายจ่ายของครัวเรือนสูงกว่ารายได้ และ ศักยภาพ คือ มีการออมและลดรายจ่ายในครัวเรือน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหา ส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาอากาศเป็นพิษ เสียงดังรบกวนและน้ำเสีย และ ศักยภาพ คือ มีการจัดการขยะในครัวเรือน และ 4) ด้านสังคม ปัญหา คือ มีความรู้สึกปลอดภัยระดับปานกลาง และส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนน้อย และ ศักยภาพ คือ ครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือและสวัสดิการจากชุมชนและภาครัฐ 2.การพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์แบบมีส่วนร่วม มี 9 ขั้นตอน คือ 1) จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน 2)กำหนดกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน 3) ศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชน 4)จัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน 5)จัดเวทีสาธารณะรับฟังความเห็นของประชาชนต่อร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน 6)จัดเวที

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 19 มีนาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 22 มีนาคม 2565
Received: March 3, 2022; Revised: March 19, 2022; Accepted: Marrch 22, 2022

สาธารณะรับรองธรรมนูญสุขภาพชุมชน 7) แปลงธรรมนูญสุขภาพชุมชนสู่การปฏิบัติ 8)ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพชุมชน และ 9)สรุปบทเรียนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน จากการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพชุมชน ได้ก่อให้เกิด ธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2559 เรียกว่า “ธรรมนูญ 5 ดี : ก่อร่าง สร้างฝัน สร้างคนตำบลกาฬสินธุ์” ที่ใช้เป็นทิศทาง กรอบและกติกาในการพัฒนาชุมชน ประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 5 หมวด ได้แก่ คนดี สุขภาพดี รายได้ดี สิ่งแวดล้อมดี และ สังคมดี โดยหมวดที่มีมาตรการมากที่สุด คือ สิ่งแวดล้อมดี

คำสำคัญ: สถานการณ์สุขภาพชุมชน, การพัฒนาและขับเคลื่อน; ธรรมนูญสุขภาพชุมชน; การมีส่วนร่วม

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the community health situation of Kalasin Municipality; and 2)to study Development and driving Community Health Advocate of Kalasin Municipality with Participation. Use participatory action research methodology, data is collected with a questionnaire, field data record form for meetings and training sessions. The target group is the Kalasin Sub-District Health Advocate Committee, derived from purposive sampling and the sample group was representatives of households in 4 target communities of 528 households, the sample size was determined by using the criteria by specifying 60 percent of the population and using random sampling method. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics. and qualitatively analyze the data with Analysis Introduction.

The results showed that 1. The health community situation of Kalasin municipality consisted of 4 aspects; 1) the individual aspect, the problem was that most of the patients were suffering from chronic diseases and the potential was the production of safe food for their own consumption in the household; 2) In economic aspect, the problem is that household expenditure is higher than income, and the potential is savings and reduction of household expenses; 3) Environment: Most of the problems faced with the problem of air pollution noise and waste water, and potential was household waste management; and 4) social aspect, the problem was that there was a moderate level of safety feeling. And most of them have little involvement in community development and potential is that households receive assistance and welfare from the community and the government; and 2.Development and driving of the Kalasin Municipality Community Health Advocate with a participation in 9 steps: 1) Make a Community Health Advocate Committee; 2) Make a framework for community health advocate; 3) Study the community health situation; 4) Draft a community health advocate; 5) Organize a public earing forum to people's opinions on the draft Community Health Advocate; 6) Organize a public forum to certify the Community Health Statute; 7) Convert the Community Health Advocate to Action; 8) promulgation of the Community Health Advocate; and 9) Summary of lessons learned in the preparation of a Community Health Advocate. From the development of the Community Health Advocate has caused The Health Advocate in Kalasin Sub-District, 2016, is called *"The 5 Good Advocate: forming , create a dream, create people in Kalasin Sub-District"*.

Keywords: Situation of Community Health Status; Development and Driving; Community Health Advocate; participation

บทนำ

นิยามสุขภาพได้ขยายขอบเขตครอบคลุมสุขภาวะ (Well-being) ของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิต ทางปัญญาและทางสังคม ที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ, 2550 : 14-15) การดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพจึงหมายถึงการดำเนินงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงและบูรณาการทั้งมวล อีกทั้ง การให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพในระดับชุมชน จะเป็นปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาระบบสุขภาพในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2553 : 158) ท่ามกลางกระแสการสร้างเสริมสุขภาพแนวใหม่ภายใต้ กรอบคิดของสุขภาวะ นโยบายสาธารณะ (Healthy public policy) จึงเป็นองค์ประกอบหลักและมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพในยุคปัจจุบัน โดยคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ หมายถึง “นโยบายสาธารณะที่แสดงความห่วงใยอย่างชัดเจนเรื่องสุขภาพและพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลกระทบทางด้านสุขภาพที่อาจจะเกิดจากนโยบายนั้น” (ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ และ อนุพงศ์ สุจริยากุล, 2543 : 65) ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม ช่วยเพิ่มทางเลือกให้กับการพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชน และจะช่วยนำทางให้เกิดการจัดทำแผนสุขภาพชุมชนที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังเป็นเสมือน “คัมภีร์แห่งชีวิต” ที่จะสามารถช่วยให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้ชีวิตอย่าง “อยู่เย็นเป็นสุข”กันถ้วนหน้าอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2556 : 180)

มีงานศึกษาเกี่ยวกับธรรมนูญสุขภาพของ พระโสภณพัฒนบัณฑิต และคณะ (2562 : 1-12) ศึกษาการขับเคลื่อนระบบสุขภาพ โดยใช้ธรรมนูญสุขภาพชุมชนวิถีพุทธตำบลหนองตาไก้ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสังคมและปัญหาสุขภาพที่สลับซับซ้อนจึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางสังคม เสริมมาตรการทางวิชาการและกฎหมายของภาครัฐโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงใจ นำจุดแข็งคือชุมชนวิถีพุทธมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหา ยกระดับกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะหรือมาตรการทางสังคมในรูปแบบธรรมนูญสุขภาพตำบลที่เมื่อผ่านความเห็นชอบจากประชาชนแล้วประกาศใช้การขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติทำในรูปแบบคณะกรรมการที่เป็นภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน โดยอาศัยหลักการบริหารจัดการที่ประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับแผนงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทำให้มีผลงานแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกลไกการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อธรรมนูญฯ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

จากงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่านโยบายสาธารณะหรือมาตรการทางสังคมในรูปแบบธรรมนูญสุขภาพตำบลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายย่อมส่งผลลัพธ์ที่ดีต่อสุขภาพของประชาชน หากมองมายังพื้นที่ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีชุมชนจำนวน 38 ชุมชน มีกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับพื้นที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ บริหารจัดการกองทุนในรูปแบบคณะกรรมการ มีการจัดกิจกรรม โครงการ หลากหลาย มีการติดตามดูแลสุขภาพ ฟื้นฟูสมรรถนะเชิงรุก สร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนในพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากชุมชน ทำให้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ไม่สามารถแก้ปัญหาสุขภาพให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ประชาชนยังประสบกับปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์, 2559 : 258) แสดงให้เห็นว่าสุขภาพไม่ได้เกี่ยวข้องเพียงด้านการรักษาพยาบาลอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย เรียกว่า ปัจจัยกำหนดสุขภาพหรือปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น ปัจจัยด้านปัจเจก ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (กระทรวงสาธารณสุข, 2552 : 115 และ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 205)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ปัญหาสุขภาพประชาชน แม้จะทุ่มเทมากเท่าใด หรือ ให้หน่วยงานด้านสาธารณสุขรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียวคงก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด เนื่องจาก ปัญหาสุขภาพชุมชนมีความซับซ้อนมากขึ้น มีปัจจัยกำหนดสุขภาพที่หลากหลาย และเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์กับเครือข่าย ขึงได้เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น โดยเริ่มต้นจากพื้นที่เป้าหมาย 4 ชุมชนที่มีศักยภาพมีแกนนำและกลุ่มองค์กรอาสาสมัครที่เข้มแข็งเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่และกลุ่มองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม ให้สามารถแก้ปัญหาสุขภาพให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

2.เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์แบบมีส่วนร่วม

ระเบียบวิธีวิจัย

1.ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร คือ ครัวเรือนใน 4 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ การคัดเลือกพื้นที่วิจัย เป็นแบบจำเพาะเจาะจง (purposive sampling) คือ ชุมชน A (นามสมมุติ) จำนวน 158 ครัวเรือน ชุมชน B (นามสมมุติ) จำนวน 216 ครัวเรือน ชุมชน C (นามสมมุติ) จำนวน 164 ครัวเรือน และชุมชน D (นามสมมุติ) 342 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 880 ครัวเรือน (เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์, 2559)

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 528 ครัวเรือน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้เกณฑ์โดยกำหนดเป็นร้อยละ 60 ของประชากร สอดคล้องกับการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของธีรวุฒิ เอกะกุล (2543) ระบุว่า ในกรณีทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนก่อนแล้ว ใช้เกณฑ์โดยกำหนดเป็นร้อยละของประชากรในการพิจารณา ถ้าขนาดประชากรเป็นหลักร้อย ควรใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 25% รายละเอียดของจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายชุมชน

ชุมชน	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
ชุมชน A	158	95
ชุมชน B	216	130
ชุมชน C	164	98
ชุมชน D	342	205
รวม	**880**	**528**

1.3 กลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงตามแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ของ นพ.ประเวศ วะสี ประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาควิชาการ/วิชาชีพ และภาคประชาสังคม (วิพุธ พูลเจริญ, 2543 : 58) มีบทบาทหน้าที่ในการศึกษาวางแผนและจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบไปด้วยตัวแทนจากภาครัฐ คือ เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ภาควิชาการ คือ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ภาคประชาสังคม คือ ตัวแทนชุมเป้าหมาย 4 แห่ง และ ผู้แทนเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่งตั้งโดยนายกเทศมนตรีเมืองกาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ 5 ชุด คือ คณะกรรมการที่ปรึกษา 16 คน คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน 19 คน คณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน 9

คน และ คณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพประจำชุมชน 38 คน และ คณะกรรมการติดตามและประเมินการใช้ธรรมนูญสุขภาพ 18 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถาม เกิดจากการพัฒนาขึ้นแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน และ คณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพประจำชุมชน พัฒนาจากกรอบการแนวคิดปัจจัยกำหนดสุขภาพปัจจัยกำหนดสุขภาพ เช่น ปัจจัยด้านปัจเจก ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการประชุมร่วมกันและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยกำหนดสุขภาพของครัวเรือน แบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านปัจเจกบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 3 คือ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.2 แบบบันทึกข้อมูลภาคสนามในการประชุมและการจัดกิจกรรมอบรมต่างๆ โดยการบันทึกรายละเอียดกิจกรรมสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักในการบันทึกนื้อหาและประเด็นสำคัญ คือ 5W 1H ได้แก่ Who ใคร What อะไร When เมื่อไร Where ที่ไหน Why ทำไม และ How อย่างไร (ปารวี สยัดพานิช, 2562 : ออนไลน์)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ขอให้เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ออกหนังสือถึงประธานชุมชนทั้ง 4 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 528 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาสาสมัครในชุมชน ที่ผ่านการอบรมโดยผู้วิจัย และเก็บแบบสอบถามคืนได้จำนวน 496 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.94 ของแบบสอบถามทั้งหมด เนื่องจากครัวเรือนไม่มีผู้อยู่ให้ข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบบันทึกภาคสนาม จากสาระสำคัญของการประชุมคณะทำงานการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ในแต่ละชุด และการจัดกิจกรรมอบรมต่างๆ ในการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

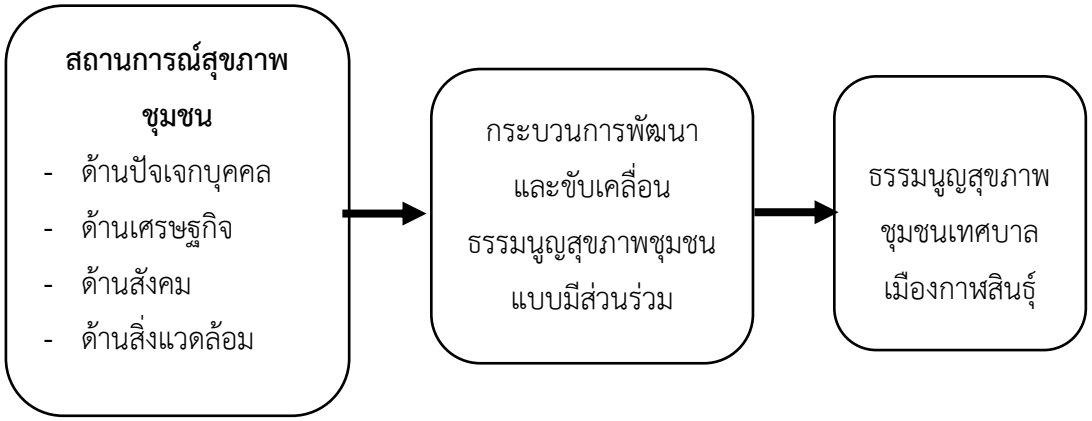
4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ พรรณนาสถานการณ์สุขภาพชุมชน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบบันทึกภาคสนาม ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากเอกสาร (Documentary Research) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้การบันทึกภาคสนามจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Analysis Introduction)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการวิจัย

1.สถานการณ์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 287 คน ร้อยละ 57.86 รองลงมา คือเพศหญิง 209 ร้อยละ 42.14 ส่วนใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 70.9 รองลงมา คือ สมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 29.1 ส่วนใหญ่ มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 23.8 รองลงมาได้แก่ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 18.6 ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 15.2 และ รับราชการ ร้อยละ 13.1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 41.9 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17.4 ปริญญาตรี ร้อยละ 17.0 และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 13.4 และข้อมูลสถานการณ์สุขภาพชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจเจกบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคัดเลือกข้อมูลที่มีความสำคัญ และจำแนกออกเป็นข้อมูลด้านปัญหา และ ข้อมูลด้านศักยภาพเพื่อให้สามารถนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาได้ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านปัจเจกบุคคล

ด้านปัญหา พบว่า ผู้ป่วยมีการเจ็บป่วยที่พบส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรัง คือ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ซึ่งพบมากในผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยจะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 38 รองลงมาคือ ศูนย์สุขภาพชุมชนและคลินิก ร้อยละ 25 ด้านการได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ จาก

การสำรวจพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของผู้ขับขี่ยานพาหนะ มีความประมาท ร้อยละ 52.60 และสภาพและสิ่งแวดล้อม ถนนที่แคบ 35.60 โดยส่วนใหญ่คนในชุมชนเคยประสบอุบัติเหตุอยู่ภายนอกชุมชน ร้อยละ 75.00 ด้านพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของครัวเรือน พบมากที่สุด คือ เกิดจากการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 56.25 รองลงมา คือ เกิดจากการสูบบุหรี่ ร้อยละ 48.79 และการบริโภคอาหารไม่ปลอดภัย ร้อยละ 14.31 ภายในชุมชนสมาชิกยังมีพฤติกรรมการเล่นพนัน ร้อยละ 25.60 เคยมีเหตุการณ์ทะเลาะเบาะแว้งภายในครัวเรือน ร้อยละ 36.50

ด้านศักยภาพ พบว่า ยังคงมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ เพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และบำรุงร่างกาย มีการผลิตอาหารปลอดภัยสำหรับบริโภคเองในครัวเรือน ร้อยละ 85.48 โดยส่วนใหญ่ปลูกพืชผักบริโภคเอง ร้อยละ 85.14 รองลงมา คือ เนื้อสัตว์ ร้อยละ 52.12 และ ผลไม้ ร้อยละ 32.78 และด้านพฤติกรรมการการออกกำลังของสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีการออกกำลังกายเป็นบางครั้ง ร้อยละ 61.30 รูปแบบการออกกำลังส่วนใหญ่เน้นยืดเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ร้อยละ 70.0

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

ด้านปัญหา พบว่า มีรายจ่ายของครัวเรือนสูง เฉลี่ย 445,148 บาทต่อปี ซึ่งสูงกว่ารายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 287,975 บาทต่อปี รายจ่ายส่วนใหญ่มาจากการอุปโภค บริโภค ภายในครัวเรือน ร้อยละ 26.0 รองลงมาคือ การทำบุญ ร้อยละ 18.0 หนี้สิน และการศึกษาบุตร ร้อยละ 16.0 และ 15.0 ตามลำดับ และยังพบว่า ครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ย 322,295 บาทต่อปี แหล่งหนี้สินส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ ร้อยละ 54.40 รองลงมา ได้แก่ เอกชน ร้อยละ 38.40 และบุคคลหรือนอกระบบ ร้อยละ 14.30 ซึ่งส่วนใหญ่สามารถจัดการหนี้สินได้ทุกครั้งโดยการผ่อนจ่ายรายเดือน และค่าดอกเบี้ย

ด้านศักยภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีการออม ร้อยละ 81.70 โดยผ่านธนาคาร ร้อยละ 74.20 ซื้อประกันชีวิต ร้อยละ 35.50 และกองทุนต่างๆในชุมชน ร้อยละ 22.80 ครัวเรือนมีแหล่งที่สามารถกู้ยืมเงิน คือ ธนาคาร กองทุนต่างๆในชุมชน ญาติพี่น้อง ประกันชีวิต สถาบันการเงินอื่นๆ ตามลำดับ วิธีการลดรายจ่ายของครัวเรือน โดยส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 86.00 มีเพียงร้อยละ 24 เท่านั้น ที่ไม่มี ซึ่งวิธีที่ใช้ในการลดรายจ่ายส่วนใหญ่ คือ การประหยัดพลังงานในครัวเรือน ร้อยละ 65.30 รองลงมาใช้วิธีการลดรายจ่ายโดยการปลูกพืชผักสวนครัว ร้อยละ 61.10 และทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 33.60

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่ คือ ประสบกับปัญหาอากาศเป็นพิษ ร้อยละ 46 รองลงมา คือ ปัญหาเสียงดังรบกวน ร้อยละ 27 และปัญหาน้ำเสีย ร้อยละ 11

ด้านศักยภาพ พบว่า มีการจัดการขยะในครัวเรือน ร้อยละ 85.5 ซึ่งส่วนใหญ่มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน ร้อยละ 89.30 รองลงมาคือ นำขยะมาทำเป็นปุ๋ยหมัก ร้อยละ 41.80 ในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยกิจกรรมที่เข้าร่วม ได้แก่ กิจกรรมทำความสะอาดภายใน

ชุมชน กิจกรรมการจัดการขยะ กิจกรรมปลูกต้นไม้และไม้ดอกไม้ประดับ กิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือแก้ไขจุดเสี่ยงทางอุบัติเหตุ และขุดลอกคูคลอง/ท่อระบายน้ำ

1.4 ด้านสังคม

ด้านปัญหา พบว่า คนในชุมชน ส่วนใหญ่มีความรู้สึกปลอดภัยระดับปานกลาง ร้อยละ 78.60 ซึ่งในรอบ 1 ปี ครัวเรือนเคยประสบเหตุการณ์ถูกลักขโมย ร้อยละ 10.80 และสมาชิกในครัวเรือนเคยประสบเหตุการณ์ถูกทำร้ายจากบุคคลอื่น ร้อยละ 5.70 และ สมาชิกในครัวเรือนยังไม่ทราบว่าชุมชนมีมาตรการ กฎกติกาของชุมชน ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาของชุมชนน้อย เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านสร้างเสริมสุขภาพ และกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่วนกิจกรรมที่สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมด้านการให้ความรู้ทางวิชาการ

ด้านศักยภาพ พบว่า สมาชิกในครัวเรือนได้เข้ามามีบทบาทในชุมชนหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ กรรมการชุมชน สมาชิก กรรมการ ที่ปรึกษากลุ่ม องค์กรอาสาสมัครต่างๆ บุคคลต้นแบบของชุมชน และบทบาทในการเป็นผู้รู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน บทบาทของสมาชิกในครัวเรือนต่อชุมชน ส่วนใหญ่เข้ามามีบทบาทโดยการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร ต่างๆ ร้อยละ 22.00 รองลงมา คือ เข้ามามีบทบาทโดยการเป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 13.5 และผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน ร้อยละ 8.30 ครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนหรือหน่วยงานด้านสวัสดิการ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือด้านเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 50.00 รองลงมาได้รับการช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล ร้อยละ 45.30 และด้านการส่งเสริมอาชีพ ร้อยละ 21.00

นอกจากนี้ยังมีด้านปัญหาของชุมชนที่ส่วนใหญ่ต้องการให้แก้ไข คือ ปัญหายาเสพติด รองลงมา คือ ท่อระบายน้ำอุดตันเนื่องจากระบายน้ำไม่ทันในช่วงฝนตกชุก จุดเสี่ยงภายในชุมชนที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ และขับรถเร็ว ด้านความต้องการส่วนใหญ่ในด้านการพัฒนา คือ คนในชุมชนมีความรักสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รองลงมา คือ ชุมชนสะอาด น่าอยู่ น่ามอง มีสวนสาธารณะในชุมชน มีการสร้างกติกา ระเบียบชุมชน ในการอยู่ร่วมกัน และมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

2. กระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์แบบมีส่วนร่วม

ประกอบด้วย 9 ขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพ เรียกว่า คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วย ตัวแทนจาก ภาครัฐ คือ เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ภาคชุมชน คือ ตัวแทนชุมเป้าหมาย 4 แห่ง ภาคประชาสังคม คือ ผู้แทนเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดกาฬสินธุ์ ภาควิชาการ คือ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ แต่งตั้งโดยนายกเทศมนตรีเมืองกาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ 5 ชุด คือ คณะกรรมการที่ปรึกษา 16 คน คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน 19 คน คณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน 9 คน และ คณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ

ประจำชุมชน 38 คน และ คณะกรรมการติดตามและประเมินการใช้ธรรมนูญสุขภาพ 18 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน มีบทบาทหน้าที่ในการศึกษาวางแผนและจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2.2 กำหนดกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน โดย คณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน ได้ศึกษาแนวทางการจัดทำธรรมนูญสุขภาพ ให้สอดคล้องตามแนวทางของ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 25 ระบุให้มีการจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ในธรรมนูญสุขภาพว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ระบุให้สนับสนุนการจัดทำธรรมนูญเฉพาะพื้นที่/ประเด็นเพื่อเป็นทิศทาง กรอบกติกา ในการจัดการระบบสุขภาพของชุมชน สังคม ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ และ ภาคประชาสังคม โดย ธรรมนูญสุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้มีวัตถุประสงค์จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบกติกา ทิศทาง นโยบาย ในการสร้างเสริมสุขภาวะ หรือ สร้างความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชน ต้องครอบคลุมด้านการสร้างเสริมสุขภาวะใน 5 ด้าน คือ ด้านคนดี ด้านสุขภาพดี ด้านรายได้ดี ด้านสังคมดี และ ด้านสิ่งแวดล้อมดี และกำหนดให้ธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลกาฬสินธุ์ มีองค์ประกอบ ที่ประกอบไปด้วย ระบบสุขภาพชุมชนที่พึงประสงค์ นิยามศัพท์ เป้าหมายธรรมนูญสุขภาพชุมชน หมวดของธรรมนูญสุขภาพ และ บทเฉพาะกาล

2.3 ศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชน มีการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชน ทั้งใน ด้านปัจเจก ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาจากกรอบแนวคิดปัจจัยกำหนดสุขภาพนำมาปรับให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ชุมชน โดย คณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน ร่วมกับ ได้พัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล อบรมให้กับอาสาสมัครเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลใน 4 ชุมชนเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าประกอบในการจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน

2.4 การจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน โดย คณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพประจำชุมชน 4 แห่ง ได้ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เรียกว่า ร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ ..... เรียกว่า “ธรรมนูญ 5 ดี ก่อร่าง สร้างฝัน สร้างคน ตำบลกาฬสินธุ์” ประกอบไปด้วย ระบบสุขภาพชุมชนที่พึงประสงค์ นิยามศัพท์ เป้าหมายธรรมนูญสุขภาพชุมชน หมวดของธรรมนูญสุขภาพ 5 ด้าน (คือ หมวดที่ 1 คนดี หมวดที่ 2 สุขภาพดี หมวดที่ 3 รายได้ดี หมวดที่ 4 สังคมดี และ หมวดที่ 5 สิ่งแวดล้อมดี) และ บทเฉพาะกาล ซึ่งร่างฯฉบับดังกล่าวจะนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อไป

2.5 จัดเวทีสาธารณะรับฟังความเห็นของประชาชนต่อร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน ในชุมชนเป้าหมาย 4 แห่ง โดย คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้รับฟังปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการแก้ปัญหา นำมาสู่การประชุมร่วมของคณะกรรมการ 3 ชุด คือ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คณะกรรมการยกร่างกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน และ คณะกรรมการขับเคลื่อน

ธรรมนูญสุขภาพประจำชุมชน เพื่อปรับแก้ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชนมากขึ้น และได้ร่วมกันร่างตัวอย่างการแปลงธรรมนูญสุขภาพสู่การปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมาย 4 ชุมชนด้วย ผลการปรับแก้ของคณะกรรมการร่วม คือ ร่างที่ 2 ธรรมนูญสุขภาพชุมชน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.....

2.6 จัดเวทีสาธารณะรับรองธรรมนูญสุขภาพชุมชน ในชุมชนเป้าหมาย 4 แห่ง โดยคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผลของการจัดเวทีดังกล่าวผู้เข้าร่วมเวทีสาธารณะรับรองธรรมนูญสุขภาพชุมชน และแผนการแปลงสู่การปฏิบัติ ใน 4 ชุมชน ให้การรับรองธรรมนูญสุขภาพชุมชนเรียกว่า ธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2559 “ธรรมนูญ 5 ดี ก่อร่าง สร้างฝัน สร้างคน ตำบลกาฬสินธุ์” ประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ระบบสุขภาพชุมชนที่พึงประสงค์ส่วนที่ 2 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 เป้าหมายธรรมนูญสุขภาพชุมชน ส่วนที่ 4 หมวดธรรมนูญสุขภาพชุมชน แบ่งออกเป็น 5 หมวด ประกอบด้วย หมวดที่ 1 คนดี มีมาตรการ 7 ข้อ หมวดที่ 2 สุขภาพดี มีมาตรการ 6 ข้อ หมวดที่ 3 รายได้ดี มีมาตรการ 7 ข้อ หมวดที่ 4 สิ่งแวดล้อมดี มีมาตรการ 12 ข้อ และ หมวดที่ 5 สังคมดี มีมาตรการ 8 ข้อ (เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และคณะ, 2559 : 160) นอกจากนี้ยังมีบทเฉพาะกาล อีกจำนวน 3 ข้อที่ระบุถึงระบบและกลไกการขับเคลื่อน ธรรมนูญสู่การปฏิบัติและการทบทวนธรรมนูญ โดยพบว่าหมวดที่มีปัญหา ความต้องการและมีมาตรการในการพัฒนาและแก้ปัญหามากที่สุด คือ หมวดสิ่งแวดล้อมดี รองลงมา คือ สังคมดี รายได้ดี สุขภาพดี และ คนดี

2.7 แปลงธรรมนูญสุขภาพชุมชนสู่การปฏิบัติ หลังจากที่ธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. 2559 ผ่านการรับรองจากประชาชนแล้ว คณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพประจำชุมชนได้มีประชุมเชิงปฏิบัติการการแปลงธรรมนูญสุขภาพชุมชนตำบลกาฬสินธุ์ พ.ศ.2559 สู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนงานโครงการชุมชน ประจำปี 2560 โดยครอบคลุมหมวดธรรมนูญสุขภาพชุมชนทั้ง 5 หมวด และนำไปเชื่อมโยงกับกับแผนงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแปลงธรรมนูญสุขภาพชุมชนสู่แผนงานโครงการชุมชน ประจำปี 2560

ชุมชน	หมวดธรรมนูญ				
	หมวดที่ 1 คนดี	**หมวดที่ 2 สุขภาพดี**	**หมวดที่ 3 รายได้ดี**	**หมวดที่ 4 สิ่งแวดล้อมดี**	**หมวดที่ 5 สังคมดี**
สงเปลือยกลาง	1.โครงการชุมชนร่วมใจพัฒนาจิตอาสา	1.โครงการเฝ้าระวังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพ	1.โครงการพัฒนาศักยภาพและขยายเครือข่ายสมาชิกกลุ่มอาชีพในชุมชน	1.โครงการชุมชนไร้ถัง	1.โครงการชุมชนรักษาศีล 5

ชุมชน	หมวดธรรมนูญ				
	หมวดที่ 1 คนดี	**หมวดที่ 2 สุขภาพดี**	**หมวดที่ 3 รายได้ดี**	**หมวดที่ 4 สิ่งแวดล้อมดี**	**หมวดที่ 5 สังคมดี**
เกษตรสมบูรณ์	1.โครงการรักษาศีล จิตอาสา พัฒนาบำเพ็ญประโยชน์ เข้าวัด ทำบุญ	1.ตรวจสารเคมีในเลือดและให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมี 2.โครงการเฝ้าระวังและกำจัดลูกน้ำยุงลาย	1.ขยายกลุ่มออมทรัพย์	1.โครงการชุมชนไร้ถังขยะ	1.ขยายครัวเรือนงานศพปลอดเหล้าและ งานบุญคุ้มปลอดเหล้า
ทุ่งศรีเมืองพัฒนา	1.โครงการชุมชนร่วมใจพัฒนาจิตอาสา 2.โครงการถนนสายบุญ	1.โครงการเฝ้าระวังและกำจัดลูกน้ำยุงลาย	1.โครงการเสริมสร้างความรู้และส่งเสริมการออมสวัสดิการ	1.โครงการชุมชนไร้ถังเพื่อการจัดการขยะ	1.โครงการรณรงค์งานศพงานบุญปลอดเหล้า
ดอนสวรรค์	1.โครงการ ลด ละ เลิก อบายมุข ในวันพระ 2. โครงการส่งเสริมบุคคลต้นแบบจิตอาสา ปราชญ์ชาวบ้าน	1. โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายโดย รำวงย้อนยุคและเต้นแอโรบิค 2. โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพ	1. โครงการส่งเสริมอาชีพกลุ่มร้อยมาลัย 2. โครงการรณรงค์การทำบัญชีครัวเรือนและการออมวันละบาท	1. โครงการหน้าบ้านสวยหลังบ้านสวย 2. โครงการรณรงค์คัดแยกขยะและทิ้งขยะเป็นเวลา 3. โครงการรณรงค์การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน	1. โครงการกินข้าวร่วมพาเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน 2. โครงการรณรงค์งานศพปลอดเหล้า

2.8 ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพชุมชน กิจกรรมมีการประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ โดยตัวแทนชุมชนเป้าหมาย 4 ชุมชน และมีพิธีลงนามความร่วมมือ (MOU) ในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ระหว่าง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ และชุมชนเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนดอนสวรรค์ ชุมชนเกษตรสมบูรณ์ ชุมชนทุ่งศรีเมืองพัฒนา และชุมชนสงเปลือยกลาง โดยมีเนื้อความสำคัญ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะร่วมกับร่วมขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2559 *“ธรรมนูญ 5 ดี ก่อร่าง สร้างฝัน สร้างคน ตำบลกาฬสินธุ์”* เพื่อสร้างสุขภาวะและความอยู่ดีมีสุขให้แก่พี่น้องประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดย ธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2559 มีเป้าหมาย คือ“สร้างสังคมแห่งคนดี มีส่วนร่วม รวมจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืน ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่กินด้วยวิถีพอเพียงลดพฤติกรรมเสี่ยง นำพาสู่ชีวิตดีมีสุข” โดยในหมวดที่ 1 คนดี มีเป้าหมาย คือ “คนชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม สืบทอดประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยประพฤติตนให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และเสียสละต่อส่วนรวม” หมวดที่ 2 มีเป้าหมาย คือ “คนชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีสุขภาพดีมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและเข้าถึงระบบบริการสุขภาพทุกกลุ่มวัย” หมวดที่ 3 รายได้ดี มีเป้าหมาย คือ “ชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จะร่วมกัน ลดการว่างงานประกอบสัมมาอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออม มีการบริหารจัดการหนี้สินที่ดี กลุ่มอาชีพในชุมชนเข้มแข็ง” หมวดที่ 4 สิ่งแวดล้อมดี มีเป้าหมาย คือ “ชุมชนเทศบาลตำบลกาฬสินธุ์ มีการจัดการขยะแบบครบวงจร เพิ่มชุมชนปลอดถังขยะมีภูมิทัศน์สวยงาม หน้าบ้านน่ามอง คูคลองใสสะอาดปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน ลดจุดเสี่ยงภายในชุมชน” และ หมวดที่ 5 สังคมดี มีเป้าหมาย“ชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ร่วมกันลดการกระทำความรุนแรง ความขัดแย้ง ยาเสพติด มีสวัสดิการทั่วถึง สังคมพึ่งพา ช่วยเหลือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมและภูมิปัญญามีกฎกติกาชุมชน และมีส่วนร่วมพัฒนากับภาคีเครือข่ายภายนอก”

2.9 สรุปบทเรียนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน โดยการประชุมสรุปบทเรียนคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ โดยการวิเคราะห์คาดหวังต่อโครงการ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและข้อเสนอแนะ มีเนื้อหาบทเรียนโดยสรุป ดังนี้

1) คาดหวังต่อโครงการ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ชุมชนได้รับประโยชน์ คนในชุมชนมีสุขภาพดี รายได้ดี เกิดความรักความสามัคคี และมีแนวทางการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพสู่การปฏิบัติ

2) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ด้านสำเร็จ ผู้นำชุมชนเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ตระหนักถึงปัญหา มีศักยภาพในการประสานงานเพื่อแก้ปัญหามากขึ้นและมีความพยายามในการพึ่งพากันในชุมชนมากขึ้น ประชาชนในชุมชนเริ่มให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น มีชุมชนนำร่องในการขับเคลื่อน และเริ่มมีการนำธรรมนูญสุขภาพชุมชนไปขับเคลื่อนและมี

ประเด็นในการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงาน ส่วนด้านที่ยังไม่สำเร็จ ประชาชนบางส่วนยังไม่เข้าใจธรรมนูญสุขภาพ ยังไม่ให้ความร่วมมือ ยังไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของผู้นำชุมชน และยังไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ คือ คณะกรรมการเข้มแข็ง ประชาชนให้ความร่วมมือ ผู้ชุมชนมีศักยภาพ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การมีคณะทำงานจากภาควิชาการมาหนุนเสริม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ให้การผลักดันนำธรรมนูญไปสู่การปฏิบัติ ธรรมนูญสุขภาพชุมชนสอดคล้องกับนโยบายจังหวัด นโยบายการพัฒนาของเทศบาล และ การสื่อสารในการสร้างความเข้าใจประชาชนและการมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

4) ข้อเสนอแนะ คือ มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงธรรมนูญสุขภาพอย่างน้อย 3 ปีครั้ง มีการขยายชุมชนเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกชุมชนในเขตเทศบาล และสร้างการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชนระดับจังหวัดมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1.การศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พบว่า มี 4 ด้าน 1) ด้านปัจเจกบุคคล ด้านปัญหา พบว่า การเจ็บป่วยที่พบส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรัง ซึ่งพบมากในผู้สูงอายุ ด้านการได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของผู้ขับขี่ยานพาหนะ มีความประมาท ส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยจะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ คือ ศูนย์สุขภาพชุมชนและคลินิก ด้านพฤติกรรมเสี่ยง พบมากที่สุด คือ เกิดจากการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมาคือการสูบบุหรี่และการบริโภคอาหารไม่ปลอดภัย ภายในชุมชนสมาชิกยังมีพฤติกรรมการเล่นพนัน เคยมีเหตุการณ์ทะเลาะเบาะแว้ง ภายในครัวเรือน ด้านศักยภาพ พบว่า ยังคงมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ เพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และบำรุงร่างกาย มีการผลิตอาหารปลอดภัยสำหรับบริโภคเองในครัวเรือน และ ส่วนใหญ่ยังมีการออกกำลังกายเป็นบางครั้ง 2) ด้านเศรษฐกิจ ด้านปัญหา พบว่า มีรายจ่ายของครัวเรือนสูงกว่ารายได้ ส่งผลให้ครัวเรือนมีปัญหาหนี้สินเฉลี่ย แหล่งหนี้สินส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ ซึ่งส่วนใหญ่สามารถจัดการหนี้สินได้ทุกครั้งโดยการผ่อนจ่ายรายเดือน และค่าดอกเบี้ย ด้านศักยภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะการออมผ่านธนาคาร ซื้อประกันชีวิต และกองทุนต่างๆในชุมชน โดยส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายในครัวเรือน เช่น การประหยัดพลังงานในครัวเรือน การปลูกพืชผักสวนครัว และทำบัญชีครัวเรือน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่ คือ ประสบกับปัญหาอากาศเป็นพิษ รองลงมา คือ ปัญหาเสียงดังรบกวนและปัญหาน้ำเสีย ด้านศักยภาพ พบว่า มีการจัดการขยะในครัวเรือน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และ 4) ด้านสังคม ด้านปัญหา พบว่า คนในชุมชน ส่วนใหญ่มีความรู้สึกปลอดภัยระดับปานกลาง ครัวเรือนเคยประสบเหตุการณ์ถูกลักขโมย สมาชิกในครัวเรือนเคยประสบเหตุการณ์ถูกทำร้ายจากบุคคลอื่น และ สมาชิกในครัวเรือนยังไม่ทราบว่าชุมชนมีมาตรการ กฎกติกาของชุมชน ส่วนใหญ่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของชุมชนน้อย ด้านศักยภาพ

พบว่า สมาชิกในครัวเรือนได้เข้ามามีบทบาทในชุมชนหลากหลายรูปแบบ ครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือและสวัสดิการจากชุมชนและภาครัฐ มีความคล้ายคลึงกับงานศึกษาข้อมูลสุขภาวะของชุมชนของสมพันธ์ เตชะอธิก และวินัย วงศ์อาสา (2555 : 1-22) พบว่า ด้านร่างกาย กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ มีการออกกำลังกาย ไม่มีโรคประจำตัว ในส่วนผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวโรคทเป็นมากที่สุดคือโรคเบาหวาน ด้านจิตใจมีความเครียดจากหนี้สิน แต่ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่สามารถจัดการได้ ด้านสังคม มีการวางกฎกติกาข้อตกลง และข้อปฏิบัติร่วมกัน โดยเฉพาะด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้านปัญญา ยังมีผู้รู้ ปราชญ์ภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนอยู่ และ สุวิทย์ วิบุลย์ผลประเสริฐ (2543 อ้างถึงใน ปัตพงษ์ และ นุศราพร เกษสมบูรณ์, 2545 : 97) ได้ระบุว่า สุขภาพจึงมีความสัมพันธ์เชิงพลวัตกับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล (กรรมพันธุ์ พฤติกรรม จิต-วิญญาณ) 2) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพ และ 3) ปัจจัยด้านระบบบริการสุขภาพการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล สภาพแวดล้อม และระบบบริการสุขภาพ จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากการศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งพัฒนากรอบการศึกษาจากแนวคิดปัจจัยกำหนดสุขภาพชุมชน ทำให้เห็นมุมมองด้านสุขภาพที่กว้างมากกว่าเรื่องการรักษาพยาบาล นำมาสู่การกำหนดกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน ที่ครอบคลุมการสร้างเสริมสุขภาพในหลายมิติทั้งด้านปัจเจกบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมโดยสะท้อนผ่านการกำหนดกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชนของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

2. กระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์แบบมีส่วนร่วม มี 9 ขั้นตอน คือ 1) จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน 2) กำหนดกรอบธรรมนูญสุขภาพชุมชน 3) ศึกษาสถานการณ์สุขภาพชุมชน 4) จัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน 5) จัดเวทีสาธารณะรับฟังความเห็นของประชาชนต่อร่างธรรมนูญสุขภาพชุมชน 6) จัดเวทีสาธารณะรับรองธรรมนูญสุขภาพชุมชน 7) แปลงธรรมนูญสุขภาพชุมชนสู่การปฏิบัติ 8) ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพชุมชน และ9)สรุปบทเรียนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน จากการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพชุมชน ได้ก่อให้เกิด ธรรมนูญสุขภาพตำบลกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2559 เรียกว่า “ธรรมนูญ 5 ดี ก่อร่าง สร้างฝัน สร้างคน ตำบลกาฬสินธุ์” ที่ใช้เป็นทิศทาง กรอบและกติกาในการพัฒนาชุมชน ประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 5 หมวด ได้แก่ คนดี สุขภาพดี รายได้ดี สิ่งแวดล้อมดี และ สังคมดี โดยหมวดที่มีมาตรการมากที่สุด คือ สิ่งแวดล้อมดี คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ วราพร วันไชยธนวงค์ และคณะ (2560 : 43-53) ศึกษาเรื่องการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ เริ่มจากการประกาศนโยบาย มีกลไกการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ มีการประชุมต่อเนื่อง และกำหนดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงาน การพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ มีขั้นตอน คือ จัดตั้งแกนนำ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับแกนนำ ประเมินสถานการณ์ (เวทีสมัชชา และ ทำแบบสอบถาม) จัดหมวดหมู่ความต้องการ ยกร่าง

ธรรมนูญ ประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับไข (เวทีสมัชชา) ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพ ติดตาม และประเมินผลยังคล้ายคลึงกับงานวิจัยของวงเดือน พระนคร และคณะ (2564 : 253-268) ศึกษาการสร้างธรรมนูญสุขภาพสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการ ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการสร้างและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ ประกอบด้วย การศึกษาสถานการณ์ การจัดทำธรรมนูญสุขภาพ การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ และการประเมินผล และ คล้ายคลึงกับงานวิจัยของกิตติ เหลาสุภาพ และคณะ (2564 : 57-66) ศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตำบลโนนโหนน อำเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า มาตรการทางสังคมที่เหมาะสมในการป้องกันและลดผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ คือ ธรรมนูญสุขภาพหมู่บ้าน โดยมีขั้นตอนการจัดทำประกอบด้วย1) แต่งตั้งคณะทำงานระดับตำบลประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธาน ระดับหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานและกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อย 5 คนเป็นกรรมการ 2) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อยกร่างธรรมนูญสุขภาพ 3) ยกร่างธรรมนูญสุขภาพหมู่บ้าน 4) รับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงร่าง 5) ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพหมู่บ้าน มีการทบทวนทุก 1 ปี จากความคล้ายคลึงที่กล่าวมาข้างต้น สามารถอภิปรายได้ว่า กระบวนการการพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ เป็นกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดี สอดคล้องตามแนวคิด ประเวศ วะสี (2552 : 70) เพราะด้วยกุศล 3 ประการ ได้แก่ เป็นกระบวนการทางปัญญา คือ ใช้ความรู้ และข้อเท็จจริง จากการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จริงในพื้นที่ เป็นกระบวนการทางสังคม คือ ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ ทั้ง หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และกระบวนการทางศีลธรรม คือ เป็นกระบวนการที่ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงของฝ่ายใด และ มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะชนโดยแท้

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1.1 ควรประชาสัมพันธ์และรณรงค์ธรรมนูญสุขภาพชุมชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมให้เข้าใจอย่างทั่วถึงให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของธรรมนูญสุขภาพฯ

1.2 ควรมีการวางแผนร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพชุมชนไปสู่การปฏิบัติ

1.3 ควรเลือกประเด็นในธรรมนูญสุขภาพที่เป็นปัญหาหลักและนำมาขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรมีระบบการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการและคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ควรให้ชุมชนนำร่องคัดเลือกคณะทำงานที่จะเป็นพี่เลี้ยงร่วมติดตามและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ

1.5 แผนงานและโครงการที่เกิดจากการแปลงธรรมนูญสู่การปฏิบัติ ควรถูกผลักดันให้บรรจุในแผนของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และควรเผยแพร่และขยายความรู้สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพกรณีการนำธรรมนูญสุขภาพไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 การศึกษารูปแบบการนำธรรมนูญสุขภาพไปใช้ในการพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2552) . *แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพระดับโครงการ.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กิตติ เหลาสุภาพ และคณะ. (2564). การพัฒนามาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตำบลโนนโหนน อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.* 4(1), 57-66.

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2559). *แผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ.2560 – 2562*. กาฬสินธุ์: เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2559). *รายงานผลการถอดบทเรียนกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2558-2559.* กาฬสินธุ์: เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ และ อนุพงศ์ สุจริยากุล. (2543). *นโยบายสาธารณเพื่อสุขภาพ.* นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ และนุศราภรณ์ เกษสมบูรณ์. (2545). *นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ.* เอกสารประกอบการสอน. ขอนแก่น: ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประเวศ วะสี. (2552). *กระบวนการนโยบายสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

ปารวี สยัดพานิช. (2565). บันทึกอย่างไรให้ได้เรื่อง. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www2.si.mahidol.ac.th/km/knowledgeassets/kmexperience/kmarticle/9973/

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550. (2550, มีนาคม 19). *ราชกิจจานุเบกษา.* 124 (26ก),14-15

พระโสภณพัฒนบัณฑิต, ธวัลรัตน์ แดงหาญ และพระประเสริฐศักดิ์ รตฺนญโญ. (2562). การขับเคลื่อนระบบสุขภาพโดยใช้ธรรมนูญสุขภาพชุมชนวิถีพุทธตำบลหนองตาไก้ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์.* 19 (2), 1-12

วงเดือน พระนคร และคณะ. (2564). ศึกษาการสร้างธรรมนูญสุขภาพสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการ. *สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.* 3 (2), 253-268.

วราพร วันไชยธนวงค์ และคณะ. (2560). การพัฒนาและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. *วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขาภาคเหนือ.* 23 (1), 43-53.

วิพุธ พูลเจริญ. (2543). *สู่การปฏิรูประบบสุขภาพคนไทย.* กรุงเทพมหานคร: ดีไซร์.

สมพันธ์ เตชะอธิก และ วินัย วงศ์อาสา. (2555). สุขภาวะชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีสุข. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์.* 29 (2), 1-22

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2553). *ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2553*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิถีจำกัด

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2556). *ก่อ – ร่าง – สร้าง – เคลื่อน : บทเรียนธรรมนูญสุขภาพ 6 พื้นที่*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2554) . *กรอบยุทธศาสตร์งานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคระดับชาติ ปี 2554-2558.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด.

Research on the Influence of Ethnic Diet on the Attraction of Tourism Destination

Yutong Feng and Zelin Tong
Panyapiwat Institute of Management
Corresponding Author, E-mail:1239853540@qq.com

****

Abstracts

This paper takes ethnic diet as the starting point of tourism destination research to study the impact on the attraction of tourism destinations in ethnic areas. Firstly, this paper collects the research data by means of questionnaire survey and interview with senior practitioners in relevant industries, and then combines the tourism experience theory and symbolic interaction theory to feed back the impact of ethnic diet on the attraction of tourism destinations by means of cross test, empirical analysis and log linear model regression verification, Finally, the study found that firstly, ethnic diet has a positive impact on the attraction of tourism destinations in ethnic areas, secondly, ethnic diet has a positive impact on the tourism experience of tourists in ethnic areas, and finally, the tourism experience mediates the impact of ethnic elements on tourism destinations.

Keywords: Ethnic Diet; Tourism Experience; Tourist Destination Attraction

Introduction

As one of the most representative ethnic provinces in China, Yunnan Province is also a major tourism province in China. How to correctly select the corresponding resources for investment is very important. "Curse of resources" is a famous proposition in development economics. Its meaning is that when resource rich economies develop to a certain period, their growth rate is often slower than that of resource poor economies. At present, the tourism development in China's ethnic minority areas is still dominated by the development of natural resources. Although China's ethnic minority areas are rich in resources, with the increasing investment in the tourism model dominated by natural resources in ethnic minority areas, the tourism income decreases marginally, showing a phenomenon of dislocation development, and the tourism income lags far behind the large cities with developed economy and poor natural resources. This shows that the tourism industry in China's ethnic areas is gradually entering the trap of resource curse.

Although the dislocation of tourism resources and tourism income exists in all tourism areas in China, it is most obvious in ethnic areas, which shows that ethnic areas still have huge tourism development space, and the correct choice of tourism resources means the correct development direction. China's ethnic areas not only have rich natural tourism resources, but also have a large number of ethnic cultural tourism resources. The endless development of natural resources is not conducive to sustainable development, but the correct development of ethnic cultural tourism is conducive to the protection and sustainable development of China's precious ethnic cultural resources.

* Received: November 1, 2021 ; Revised: November 17, 2021 ; Accepted: November 19, 2021

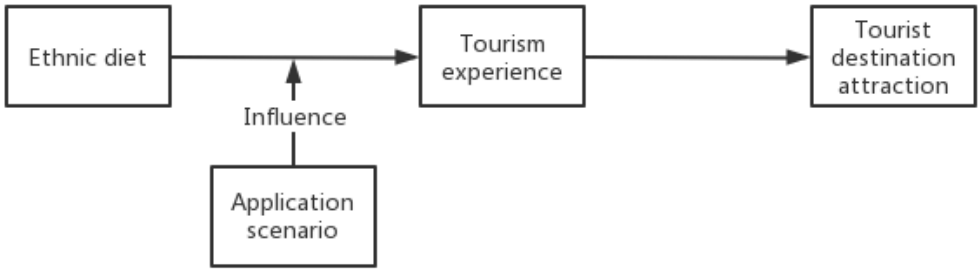
The relationship between culture and tourism can be understood as the relationship between soul and carrier. As an environment-friendly and resource-saving tourism and cultural resources, it is far from playing its due role. At present, among all tourism resources, tourism cultural resources have the least impact on tourism economy and have great promotion potential. How to further develop and create tourism cultural resources and tap the potential value of tourism cultural resources is an important focus to improve regional tourism economy. For a long time, restricted by the management system, ideas and other factors, on the one hand, China has bred rich and valuable national cultural resources. On the other hand, in the process of industrialization development of national culture, the overall scale of cultural industry is small and scattered, the industrial results are lack of rationality, the development investment and depth of national cultural resources are insufficient Single development mode. Therefore, on the basis of insight into the development status of China's national culture industry, it is of great theoretical and practical significance to put forward the industrialization development path and government management mode of national culture.

Research Objectives

This paper takes ethnic diet as the starting point of tourism destination research to study the impact on tourism destinations in ethnic areas. Based on tourism experience theory and symbolic interaction theory, this paper analyzes the mechanism of the impact of ethnic diet on tourism destinations, and finally verifies the impact of ethnic diet on tourism destinations through tourism experience by means of questionnaire survey and field interview, combined with the cross analysis method of corresponding classified data, so as to provide suggestions for improving the attraction of tourism destinations in ethnic areas.

Research Methodology

The main research object of this paper is the impact of national diet on the tourism experience and attraction of tourism destination consumers. Firstly, this paper will clarify the category of national diet and study its impact on tourists' experience and tourism destination attraction; Secondly, taking the national diet as the main measurement index to design the questionnaire for relevant data; Thirdly, we use scientific methods to make an empirical analysis of the corresponding data. Zhang Houcan and Xu Jianping (2009) pointed out in their research that classified data, especially for the data analysis of psychological acceptance, can better reflect the correlation of the data with the cross analysis method. Hayes A F (2013) pointed out in their analysis data that classified data analysis of consumer willingness, The cross analysis method should be used to better reflect the correlation of willing classified data. Since the questionnaire data in this paper belong to classified data, the data analyzed in this paper will be analyzed by cross analysis method, and the regression verification will be carried out after the data conclusion is drawn, Hayes A F (2013) When analyzing the data, it is pointed out that the regression analysis of classification intention data should use log linear model for regression verification analysis, which can better reflect the accuracy. Therefore, this paper will use log linear model for regression analysis. The verification results are supplemented by interview data to finally get whether the tourism experience can mediate the impact of ethnic diet on the tourism destination and the impact of ethnic diet on the attraction of tourism

destination(Figure 3.1).

Figure 3.1 Research route

Questionnaire

Through the above description, this study takes the application scenario of ethnic diet and tourism experience as the main measurement indicators of this paper. Through literature analysis, the tourism experience is divided into two sub indicators: interesting and boring. Through the logical relationship between the indicators, this paper designs the corresponding questionnaire, which involves 30 questions, including four dimensions: Tourist attributes, Ethnic Diet application scenarios, tourism experience and tourism destination revisit intention.

The questionnaire was distributed online to the people in the East, middle and west of China. Finally, 520 questionnaires were collected, including 500 valid questionnaires. Zhou Jun (2017) showed that the reliability of the classified data questionnaire can be explained by Cronbach reliability analysis. Therefore, through the analysis of the questionnaire data, the reliability analysis of this questionnaire is as follows (Table 3.1):

Table 3.1 Cronbach reliability analysis

Number of items	Sample size	Cronbach α coefficient
30	500	0.752

Reliability analysis is used to study the reliability and accuracy of quantitative data (especially attitude scale questions) α Coefficient due to Cronbach of this questionnaire α The coefficient is 0.752, ranging from 0.7 to 0.8, so the reliability of this questionnaire is good. Chung R H (2004) indicates that validity analysis is used to study the design rationality of quantitative data (especially attitude scale questions). Firstly, kmo value is analyzed, followed by Bartlett test, and finally the results are obtained to reflect the validity of the research data collected by the questionnaire. Through the validity analysis of this questionnaire, the validity analysis of this questionnaire is as follows (Table 3.2):

The validity analysis results of this questionnaire show that the kmo value is 0.708, ranging from 0.7 to 0.8. The data analysis shows that the data collection validity of this questionnaire is good, which also shows that there is a correlation between the two main measurement indicators. Therefore, the following text will use the questionnaire data to analyze the relationship between the indicators.

Table 3.2 Questionnaire validity analysis results

KMO		0.708
Bartlett sphericity test	Approximate chi square	7599.435
	df	406
	p	0.000

Research Conceptual Framework

Tourism experience itself is also an aesthetic activity, and the aesthetics of tourism is different from the general aesthetics in some aspects. Before becoming a tourist aesthete, travelers have made it clear in their subconscious that they want to experience a continuous aesthetic process. Therefore, travelers are ready for all kinds of spiritual and material preparations. Therefore, this is the difference from ordinary aesthetic activities, especially when compared with some single and simple aesthetic objects as references. Tourism is also a big event in life, because travelers can get a lot of things during a journey. Moreover, because tourism often has a layer of mystery, they often have developed a strong sense of expectation before they set out. The food and scenery along the way can bring themselves a gluttonous feast. From the above description, tourism aesthetics has a certain expectation color compared with daily aesthetics. At the same time, psychologically, it is usually guided by its tendency of knowledge and understanding of various aesthetic elements of tourism destination. (Chung, 2004 : 66-80)

Tourism aesthetic pleasure is the pleasure obtained by tourists through aesthetic experience. From its definition, it can be seen that tourism aesthetic pleasure is a kind of tourism psychological experience produced by tourists when they appreciate the beautiful natural, cultural, customs and other humanistic phenomena. At the same time, it is also a kind of psychological enjoyment obtained from the observation without a sense of interest. The aesthetic pleasure in travel is an indescribable degree of psychological pleasure. The acquisition of aesthetic pleasure comes from the relationship between aesthetic subject and aesthetic object. The aesthetic object is the object perceived aesthetically and the object perceived as an aesthetic object. On the surface, the determination of aesthetic object seems to be the individual aesthetic standard of aesthetic subject. But in fact, individuals in a certain historical period and a certain cultural form have general and mutually agreed standards for the establishment of aesthetic objects.

Figure 4.1 Travelers' psychological state and their landscape needs

It can be seen from the above statements that tourism aesthetic experience is an activity carried out simultaneously by outward activities and inward activities. It first pays attention to and perceives the external form and characteristics of things, and then returns to the internal psychological world of mankind. The external and internal return to the same shape for many times, and finally makes the internal emotion adjust, comb and harmonious, Produce a pleasant emotional feeling. This is the experience process of aesthetic pleasure. At the same time, it is also a special psychological process that gets rid of the sense of interest and utilitarianism. This section will use Professor Xie Yanjun's model diagram of the relationship between travelers' psychological state and their aesthetic objects (Figure 4.1).

The vertical axis in the figure represents the psychological state of travelers. It can reflect the psychological types of today's potential travelers. Therefore, it can be understood as the transition process of human general psychological state from primitive to modern. Different points on the vertical axis indicate differences in degree. The horizontal axis opposite to the vertical axis represents the tourism landscape corresponding to the tourists' psychological state, which also has different existing states from primitive to modern. This picture clearly reflects the relationship between the traveler's mentality and the required landscape state. It can be found from the figure that the development of aesthetic state from primitive to modern is contrary to the development of landscape demand from primitive to modern, which is the two relative tendency areas ECP and QBF formed under the epqf line in the figure. These two areas show that both ends of the traveler's psychological state have obvious demand tendency. Travelers in a modern state need a tourism landscape with original flavor or culture. On the contrary, travelers in a primitive state need a modern tourism landscape. A. As gotllieb expressed in his article, wealthy Americans must live a day of farmers' vacation, while those poorer travelers look forward to a day of aristocratic life. (Balabanis, 2017 : 166-182)

With the rapid development of China's economy, the Chinese people can no longer be satisfied with the previous state of just having enough to eat and wear. Now the people's material life is plump, the demand level is slowly transformed into knowledge demand, and the aesthetic demand is increasingly developing towards high modernization, which makes people living in the southeast coast and the central plains more and more interested in the western ethnic areas, Tourists will be eager to verify whether the relevant ethnic knowledge obtained through film and television plays or reading materials is consistent with their knowledge. These confirmation activities or related tourism activities are new answers obtained under the new environment, which has new significance or tourism value of tourism acquisition. It happens that most ethnic areas are located in the economically underdeveloped western region of China, and many ethnic diets still retain a certain original style, which is more in line with the aesthetic pleasure needs of modern people. When their aesthetic experience has a relatively original ethnic diet, it can be imagined that they can bring a pleasant experience to travelers.

Research Results

Ethnic diet and tourist destination attraction

Analysis background

In the existing research and literature, few researchers directly start from the perspective of ethnic diet to study whether it has an impact on tourism destinations, but many scholars have studied tourism attraction. Luo Guanghua (2017) pointed out in his analysis and Research on the influencing factors of Dalian tourism attraction, The composition of Dalian's tourism attraction and how to enhance Dalian's tourism attraction, in its research, it is clearly pointed out that one of the main elements of Dalian's tourism attraction is the attraction of sea culture, and finally around how to explore and carry forward sea culture to enhance the attraction of the tourism destination. Zhang Han (2018) pointed out in his research that tourism attraction refers to the ability to stimulate tourists' desire to travel, form tourism demand, and finally transform potential tourists into real tourists. In his research, he also pointed out that the core attraction to the tourism destination lies in its cultural connotation. Culture is the soul of tourism development. If the tourism destination does not have its representative characteristic culture, its subsequent development will face difficulties. The scholar took Lijiang as a typical example to conduct micro empirical analysis, Finally, it is concluded that the cultural connotation of tourism destination is one of its core tourism attractions.

Although few scholars directly study the impact of ethnic elements on tourism destinations, the research of experts and scholars on the influencing factors of tourism destination attraction points to a key word - local characteristic culture. The characteristic culture of tourism destinations in ethnic areas is ethnic culture, and ethnic diet is one of the core of ethnic culture. Therefore, for tourism destinations in ethnic areas, developing and improving the influence of ethnic culture is one of the necessary ways for tourism destinations in ethnic areas to enhance their core tourism attraction. Under a reasonable scenario, the correct use of ethnic elements is the core of this path.

Data analysis

Zhang Houcan and Xu Jianping (2009) pointed out in their research that the cross analysis method can better reflect the correlation of classified data, especially for the data analysis of psychological acceptance. Because the questionnaire data in this paper are classified willingness data, this paper uses the cross analysis method to verify the correlation between ethnic elements and tourism destination revisit willingness (Table 5.1).

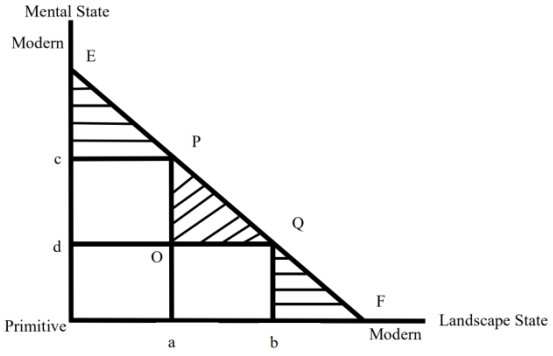

Table 5.1 Table of cross analysis results

Title	Designation	Ethnic Diet(%) Very interested	Interested	Uncertain	Unintereste d	Very unintereste d	Total	χ^2	*p*
Revisit intention	-3	18(12.68)	17(7.17)	7(8.14)	2(6.90)	1(16.67)	45(9.00)	83.611	0.000 **
	Will	105(73.94)	147(62.03)	49(56.98)	11(37.93)	0(0.00)	312(62.40)		
	Uncertain	17(11.97)	69(29.11)	27(31.40)	12(41.38)	2(33.33)	127(25.40)		
	No	2(1.41)	4(1.69)	3(3.49)	4(13.79)	3(50.00)	16(3.20)		
Total		142	237	86	29	6	500		

* p<0.05 ** p<0.01

It can be seen from the above table that the cross analysis test is used to study the differential relationship between ethnic diet and tourism destination revisit intention. From the above table, it can be seen that ethnic diet samples show significant (P < 0.05) for tourism destination revisit intention in ethnic areas, which means that ethnic diet samples show differences for tourism destination revisit intention in ethnic areas. The ethnic diet showed a significant level (chi = 83.611, P = 0.001 < 0.01).

This paper also carries out regression verification on the cross analysis results. Hayes a f (2013) pointed out in its analysis data that the regression analysis of classification intention data should adopt the logarithmic linear model for regression verification analysis. Firstly, this paper constructs the logarithmic linear model:

$$\ln(m_{et}) = \alpha_e + \beta_t + (\alpha\beta)_{et} + \varepsilon_{et}$$

Where e is the ethnic diet and t is the willingness to revisit the tourism destination. This paper fits the multiple distribution log linear model, and the results are as follows (Table 5.2):

Table 5.2 Regression verification table of ethnic diet on revisit intention of tourism destination (based on C and D)

Parameter	Estimate	Std. Error	Z	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Constant	2.015[a]					
[R = 1.00]	2.970	.256	11.596	.000	2.468	3.472
[R = 2.00]	2.072	.265	7.814	.000	1.552	2.591
[R = 3.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[C = 1.00]	1.355	.198	6.832	.000	.966	1.743
[C = 2.00]	1.928	.189	10.190	.000	1.557	2.299
[C = 3.00]	.904	.210	4.313	.000	.493	1.314
[C = 4.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 1.00] * [C = 1.00]	3.315	.794	4.177	.000	1.760	4.870
[R = 1.00] * [C = 2.00]	3.062	.670	4.568	.000	1.748	4.376
[R = 1.00] * [C = 3.00]	2.222	.725	3.063	.002	.800	3.644
[R = 1.00] * [C = 4.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 2.00] * [C = 1.00]	1.287	.812	1.584	.113	-.305	2.878
[R = 2.00] * [C = 2.00]	2.078	.663	3.136	.002	.779	3.377
[R = 2.00] * [C = 3.00]	1.402	.724	1.936	.053	-.017	2.821
[R = 2.00] * [C = 4.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 1.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 2.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 3.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 4.00]	0[b]	.	.	.	.	.

a. Constants are not parameters under the multinomial assumption. Therefore, their standard errors are not calculated.
b. This parameter is set to zero because it is redundant.
c. Model: Multinomial
d. Design: Constant + R + C + R * C

When fitting the logarithm linear model of multinomial distribution, this paper deleted - 3 lines of the cross analysis results, because - 3 is the questionnaire data of respondents who skip this question. When collecting the questionnaire data on the willingness of ethnic diet to revisit tourism destinations, this paper only collected respondents who have visited ethnic areas, so respondents who have not visited ethnic areas skip this question, The data has no effect on analysis, so it is deleted. From the results of regression verification in table 5.4, it can

be found that when not interested in ethnic diet (including very not interested), the comparison shows that the willingness to revisit with tourism destinations in ethnic areas is. 000 (Sig. <. 05) due to very interested, interested and uncertain interest in ethnic diet. On the basis of not revisiting the tourism destination in ethnic areas, it can be found that the revisit intention of ethnic tourism destination is determined by ethnic diet, which is. 000 (Sig. <. 05), and also presents significant results, Therefore, in the results of multiple distribution log linear model regression verification of the cross analysis results, it can be found that the impact of ethnic diet on the willingness to revisit of tourism destinations is significant.

Ethnic diet and tourism experience

Analysis background

At present, people are rich in material life and have long been unable to satisfy their knowledge within the known range. Since they choose to travel, they must first choose unknown tourism destinations outside their knowledge range, which can greatly meet their curiosity. The vast majority of China's population live in the inland areas of the Central Plains and coastal and other economically developed areas, while China's ethnic areas are distributed in the northern and western border areas. In addition, a large number of film and television dramas in recent years have covered the ethnic culture of China's ethnic areas with a mysterious veil, which will turn a large number of people in non-ethnic areas into potential travelers, Have the desire or expectation to experience the freshness brought by its culture. In this regard, it is the impact of ethnic cultural elements as influencing factors on tourism experience.

Data analysis

Hayes A F (2013) pointed out in his analysis data that the cross analysis method should be used to analyze the classified data of consumer intention, which can better reflect the relevance of the classified data of consumer intention. Because the questionnaire data in this paper are classified willingness data, this paper uses cross analysis to verify the correlation between ethnic elements and tourism experience (Table 5.3).

Table 5.3 Table of cross analysis results

Title	Designation	Ethnic Diet(%) Very interested	Interested	Uncertain	Uninterested	Very uninterested	Total	χ^2	*p*
Tourism experience	-3	18(12.68)	17(7.17)	7(8.14)	2(6.90)	1(16.67)	45(9.00)	37.439	0.000**
	Interesting	122(85.92)	215(90.72)	73(84.88)	22(75.86)	3(50.00)	435(87.00)		
	boring	2(1.41)	5(2.11)	6(6.98)	5(17.24)	2(33.33)	20(4.00)		
Total		142	237	86	29	6	500		

* p<0.05 ** p<0.01

It can be seen from table 5.3 that the cross analysis test is used to study the differential relationship between ethnic diet and tourism experience. From the above table, it can be seen that the ethnic diet samples show a significant effect on the tourism experience (P < 0.05), which means that the ethnic element samples show differences in the tourism experience. Ethnic diet showed significant effect on tourism experience (chi = 37.439, P = 0.000 < 0.01).

This paper also carries out regression verification on the cross analysis results. Hayes A F(2013) pointed out in its analysis data that the regression analysis of classification intention data should adopt the logarithmic linear model for regression verification analysis. Firstly, this paper constructs the logarithmic linear model:

$$\ln(m_{ef}) = \alpha_e + \beta_f + (\alpha\beta)_{ef} + \varepsilon_{ef}$$

Where e is the ethnic element and F is the tourism experience. This paper fits the multinomial distribution log linear model, and the results are as follows (Table 5.4):

Table 5.4 Regression verification table of ethnic elements on tourism experience of tourism destination (based on C and D)

Parameter	Estimate	Std. Error	Z	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Constant	.916[a]					
[R = 1.00]	.811	.269	3.018	.003	.284	1.338
[R = 2.00]	3.080	.229	13.466	.000	2.631	3.528
[R = 3.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[C = 1.00]	3.164	.417	7.592	.000	2.347	3.981
[C = 2.00]	3.676	.413	8.894	.000	2.866	4.486
[C = 3.00]	2.663	.422	6.306	.000	1.835	3.490
[C = 4.00]	1.576	.448	3.513	.000	.697	2.455
[C = 5.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 1.00] * [C = 1.00]	2.512	1.233	2.037	.042	.095	4.929
[R = 1.00] * [C = 2.00]	1.668	1.143	1.460	.144	-.571	3.908
[R = 1.00] * [C = 3.00]	.654	1.163	.562	.574	-1.626	2.934
[R = 1.00] * [C = 4.00]	-.278	1.284	-.216	.829	-2.794	2.239
[R = 1.00] * [C = 5.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 2.00] * [C = 1.00]	3.555	1.046	3.399	.001	1.505	5.605
[R = 2.00] * [C = 2.00]	3.332	.934	3.568	.000	1.501	5.162
[R = 2.00] * [C = 3.00]	2.089	.924	2.262	.024	.279	3.899
[R = 2.00] * [C = 4.00]	1.072	.955	1.123	.261	-.799	2.944
[R = 2.00] * [C = 5.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 1.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 2.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 3.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 4.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 5.00]	0[b]	.	.	.	.	.

a. Constants are not parameters under the multinomial assumption. Therefore, their standard errors are not calculated.

b. This parameter is set to zero because it is redundant.

c. Model: Multinomial

d. Design: Constant + R + C + R * C

From the results of regression verification in 4.4, it can be found that based on being very uninterested in ethnic diet, the comparison can be found that the tourism experience results of tourism destinations in ethnic areas are. 000 (Sig. <. 05), showing significant results. On the basis of feeling bored with the tourism destination experience in ethnic areas, it can be found that the tourism experience of ethnic tourism destinations is determined by ethnic diet, and the result is. 000 (Sig. <. 05), which also presents significant results, Therefore, in the results of multiple distribution log linear model regression verification of the cross analysis results, it can be found that the impact of ethnic diet on the tourism experience of tourism destinations is significant.

Tourism experience and tourism destination

Analysis background

No matter what kind of application scenario and application mode, ethnic diet will produce a sense of experience in two directions for tourism experience. In his research, M.S. Jackson also pointed out that the experience of tourism destination can be divided into positive experience and negative experience, and the two kinds of experience are quite opposite, and the positive experience is often accompanied by a more excited heart, It is often expressed as a sense of excitement, while the negative experience is often accompanied by a depressed heart, which is filled with the whole journey and often shows a state of boredom. Therefore, this paper will use the two opposite indicators of interest and boredom to collect tourism experience data in the questionnaire to answer the impact of tourism experience on tourism destinations.

Data analysis

Zhang Houcan and Xu Jianping (2009) pointed out in their research that the cross analysis method can better reflect the correlation of classified data, especially for the data analysis of psychological acceptance. Because the questionnaire data in this paper are classified intention data, this paper uses cross analysis to verify the correlation between experience and revisit intention (Table 5.5).

Table 5.5 Table of cross analysis results

Title	Designation	Tourism experience(%)			Total	χ^2	p
		-3	Interesting	boring			
Revisit intention	-3	45(100.00)	0(0.00)	0(0.00)	45(9.00)	548.274	0.000**
	Will	0(0.00)	309(71.03)	3(15.00)	312(62.40)		
	Uncertain	0(0.00)	115(26.44)	12(60.00)	127(25.40)		
	No	0(0.00)	11(2.53)	5(25.00)	16(3.20)		
Total		45	435	20	500		

* p<0.05 ** p<0.01

It can be seen from the above table that the cross analysis test is used to study the differential relationship between tourism experience and revisit intention. It can be seen from the above table that the tourism experience samples show significant ($P < 0.05$) for revisit intention, which means that the tourism experience samples show differences for revisit intention.

Tourism experience shows a significant level of 0.01 for revisit intention (chi = 548.274, P = 0.000 < 0.01). According to the percentage comparison difference, the proportion of interesting choice meeting is 71.03%, which is significantly higher than the average level of 62.40%. The proportion of boring choice uncertainty is 60.00%, which will be significantly higher than the average level of 25.40%.

This paper also carries out regression verification on the cross analysis results of revisit willingness of tourism experience to tourism destinations. Hayes A F (2013) pointed out in its analysis data that the regression analysis of classified willingness data should adopt logarithmic linear model for regression verification analysis. Firstly, this paper constructs a logarithmic linear model:

$$\ln(m_{ft}) = \alpha_f + \beta_t + (\alpha\beta)_{ft} + \varepsilon_{ft}$$

Where f is the tourism experience and t is the willingness to revisit the tourism destination. This paper fits the multinomial distribution log linear model, and the results are as follows (see table 5.6):

Table 5.6 Regression verification table of tourism experience on revisit intention of tourism destination (based on C and D)

Parameter	Estimate	Std. Error	Z	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Constant	1.705[a]					
[R = 1.00]	.984	.107	9.196	.000	.774	1.194
[R = 2.00]	-2.148	.282	-7.607	.000	-2.702	-1.595
[R = 3.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[C = 1.00]	3.080	.229	13.466	.000	2.631	3.528
[C = 2.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 1.00] * [C = 1.00]	.165	.523	.315	.753	-.861	1.190
[R = 1.00] * [C = 2.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 2.00] * [C = 1.00]	-1.855	.750	-2.472	.013	-3.326	-.384
[R = 2.00] * [C = 2.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 1.00]	0[b]	.	.	.	.	.
[R = 3.00] * [C = 2.00]	0[b]	.	.	.	.	.

a. Constants are not parameters under the multinomial assumption. Therefore, their standard errors are not calculated.

b. This parameter is set to zero because it is redundant.

c. Model: Multinomial

d. Design: Constant + R + C + R * C

When fitting the logarithm linear model of multinomial distribution, this paper deleted -3 rows and -3 columns of the cross analysis results, because -3 is the questionnaire data of respondents who skip this topic. When collecting the questionnaire data of tourism experience in ethnic areas and willingness to revisit tourism destinations, this paper only collected the respondents who have visited ethnic areas, Therefore, respondents who did not travel to ethnic minority areas skipped this question, and their data did not play a role in the analysis, so they were deleted. From the results of regression verification in table 4.6, it can be found that when the experience of tourism destinations in ethnic areas is boring, the comparison can be found that the willingness to revisit with tourism destinations in ethnic areas is. 000 (Sig. <. 05), showing significant results. On the basis of not revisiting the tourism destination in ethnic areas again, it can be found that the revisit intention of ethnic tourism destination is determined by the tourism destination experience in ethnic areas, and the result is. 000 (Sig. <. 05), which also presents significant results, Therefore, it can be found that the experience of tourism destinations in ethnic regions has a significant impact on the willingness to revisit.

Discussion

Based on the tourism experience theory, this study takes the ethnic diet as the research starting point, and then studies its impact on the attraction of tourism destinations through the index of tourism experience. The conclusions are as follows:

Firstly, ethnic diet has a positive impact on the attraction of tourism destinations in ethnic areas. Based on the cross test analysis of questionnaire data and the regression verification of log linear model, it can be found that the impact of ethnic diet on tourism destinations is positive and correlated. The questionnaire data based on the willingness of ethnic diet to revisit tourism destinations are collected from respondents who have had tourism experience in ethnic areas. Therefore, it can be seen directly from the questionnaire data that the main factor for tourists to travel to ethnic areas is the attraction of ethnic culture, and the correct application of ethnic culture, Is the correct orientation of tourism development in ethnic minority areas. From the expert interview, it can also be found that the whole interview reply is filled with ethnic characteristic culture. Tourists are very interested in ethnic history, ethnic clothing, ethnic diet and ethnic patterns. These are ethnic elements. The results of the interview also feed back that ethnic culture is the core tourism attraction of ethnic areas, Ethnic diet is one of the core of ethnic culture, so ethnic diet plays a key role in the economic and social development of ethnic regional tourism destinations. (Chen, 2020 : 33-45)

Secondly, ethnic diet has a positive impact on the tourism experience of tourists in ethnic areas. Based on the tourism experience theory, combined with the questionnaire data and interview data, this study found that ethnic diet is positive and related to the tourism experience of tourism destinations in ethnic areas. The cultural display of tourism destination is a creative process. On the basis of regional culture, it should use new cultural elements to expand and innovate culture according to the development trend of tourism demand, create symbolic cultural space and tourism activity places of tourism destination, and then highlight the uniqueness of tourism destination image. Due to its unique historical development context and its unique ethnic cultural style, the correct utilization and development of tourism destinations in ethnic areas can make tourists stay in them and can not resist its special charm. It can also be found from the interview that tourists show a more recognized attitude towards the tourism experience of ethnic elements and can enjoy it. The corresponding cultural display of

tourism destination is a process of cultural landscape creation. Relevant scholars regard the cultural landscape as a dynamic evolution process, a social process, a cultural space production result and serving the community. It has important enlightenment significance for the understanding and in-depth study of the display and application of ethnic elements in tourism destination. At the same time, it forms a positive impact of ethnic cultural elements on tourism experience. (Cakici, 2017 : 354-376)

Finally, tourism experience mediates the impact of ethnic elements on tourism destinations. Based on tourism experience theory and symbolic interaction theory, supplemented by relevant questionnaire data and interview data, it is found that tourism experience mediates the impact of ethnic diet on tourism destinations, that is, ethnic diet can improve travelers' travel experience, so as to have a more positive impact on tourism destinations in ethnic areas. It is precisely because revisiting is a high degree of recognition for tourism destinations. Tourists with better tourism experience will naturally have higher revisit intention, while tourists with poor tourism experience will have relatively lower revisit intention, The willingness to revisit, as the main measure of tourism experience, can feed back the tourists' acceptance of the tourism destination to a great extent. In addition to revisiting intention, this paper also collected data on recommendation intention. 420 of the 500 respondents said that if the experience was interesting, they would recommend this trip to relatives and friends, accounting for 84%. Through the data, it is found that among the 435 respondents who think the experience of ethnic tourism destination is interesting, 371 are willing to share the interesting journey with their friends, accounting for 85.29%, while 40 of the 45 respondents who have traveled in ethnic areas in the future said that if the journey experience is interesting, they will recommend it to their relatives and friends, accounting for 88.89%. This shows that in the process of tourism experience, if the travel experience effect is good, the tourism destination will also be publicized. It will not only obtain potential tourists from revisiting willingness, but also obtain more potential resources due to its recommendation, which provides an effective help for the economic and social development of the tourism destination.

Recommendation

According to the final results of data analysis and research, ethnic diet can effectively and positively affect the attraction of tourism destinations in ethnic areas through tourism experience. Therefore, according to the data analysis results, the following suggestions are put forward:

First of all, we should pay attention to the development and protection of national elements. Although China vigorously promotes the development of cultural tourism, businessmen are not aware of the huge economic value implied by the correct use of national elements, which leads to the serious homogeneity of tourism commodities and tourism projects in China's existing national tourism destinations. Therefore, we should pay attention to the effective and correct publicity of national culture, Add effective help to the protection and sustainable development of our national culture. Secondly, the correct use of national elements to develop tourism can effectively promote national unity and progress. Finally, the development of ethnic elements in tourism destinations should pay attention to the correct path choice to avoid homogenization, which will eventually lead to negative effects on tourism consumers.

Reference

Balabanis, G., & Siamagka, N.T. (2017). Inconsistencies in the behavioural effects of consumer ethnocentrism. *International Marketing Review*, 34 (2), 166-182.

Chung, R. H., Kim, B. S., & Abreu, J. M. (2004). Asian American multidimensional acculturation scale: development, factor analysis, reliability, and validity. *Cultur Divers Ethnic Minor Psychol,* 10 (1), 66-80.

Cakici, N.M., & Shukla, P. (2017). Country-of-origin misclassification awareness and consumers' behavioral intentions. *International Marketing Review*, 34 (3), 354-376.

Chen, C. M., Chen, S. H. & Lee, H. T. (2020). The destination competitiveness of Kinmen's tourism industry: exploring the interrelationships between tourist perceptions, service performance, customer satisfaction and sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 15, 33-45.

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Learning Activities Model with Brain Based Learning to Improve Thai Language Reading and Writing of Grade 1 Student

กุลิสรา จิตรชญาวณิช[1] และ มาลี บุญคง[2]
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์[1] โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์[2]
Kulisara Jitchayawanit[1] and Malee Boonkung [2]
Rajabhat University[1], Khlong Pho Municipal School[2]
Corresponding Author, Email : khothaweesai@gmail.com.

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ระเบียบวิจัยและพัฒนา มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองงานวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 32 คน โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2563 ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการอ่านภาษาไทย แบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ t test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นเรียนรู้ ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นสรุปบทเรียน ขั้นนำไปใช้ และขั้นประเมินผล

* วันที่รับบทความ: 5 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 25 มีนาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 28 มีนาคม 2565
Received: March 5, 2022; Revised: March 25, 2022; Accepted: Marrch 28, 2022

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.16/85.15

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การอ่าน; การเขียน; แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน

Abstracts

The purpose of this research was to develop a learning activities model with brain based learning to improve Thai language reading and writing of grade 1 student and to examine the effectiveness of the learning activities model based on the concepts of brain-based learning to improve Thai language reading and writing of grade 1 student by using research and development. The research consisted of 3 steps. Step 1 study baseline data related concepts the learning activities model Step 2 construct and examine the quality of the learning activities model Step 3 Implement the learning activities model. The sample used for the experiment was 32 grade 1 students at Watklongpho Municipal school in Muang district of Uttaradit province by using Purpose Sampling Group. The Research instruments employed were the evaluation form of instructional model's appropriateness, lesson plans, the evaluation form for reading and writing abilities. The statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, percentage, t – test and content analysis.

The research results were as follow:

1. The learning activities model of brain based learning to improve Thai language reading and writing of grade 1 student composes of principle, objective, content, learning activities, measurement and evaluation. The learning process consists of preparation, presentation, practice, learning together, conclusion, production, and evaluation.

2. The effectiveness of the developed learning activities model with brain based learning to improve Thai language reading and writing of grade 1 student can be summarized as follows:

2.1 The efficiency of percentage ratio of the developed learning activities model with brain based learning to improve Thai language reading and writing of grade 1 students was 83.16/85.15

2.2 The students' Thai language reading and writing abilities scores during the class sessions and after having learned through the developed learning activities model were higher than the standard criteria of 80/80 at .01 level of significance.

Keywords: Reading; Writing; Brain-based Learning

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนแม้จะมีมานานในสถานศึกษา แต่ที่ผ่านมายังพบว่าการจัดการศึกษาในวิชาดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จสูงสุดตามที่สังคมคาดหวัง เนื่องจากพบว่ายังมีปัญหาหลายประการด้วยกัน โดยปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงมีทั้งปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอ่านอย่างแท้จริง ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งมาจากสังคมที่มีลักษณะแตกต่างกัน และมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน ปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียน เช่น ขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการอ่านไม่เพียงพอ และยังมีอีกหลายสาเหตุ เช่น ขาดการจัดหาสื่อการเรียนรู้และผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหา ขาดสื่อการเรียนรู้ที่เร้าใจให้นักเรียนค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ประกอบกับเวลาที่ใช้ในการเรียนน้อยเกินไป จึงทำให้ครูบางส่วนไม่นิยมใช้สื่อการเรียนรู้ ครูบางส่วนยังใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบรรยายมากกว่าวิธีให้นักเรียนคิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง และครูบางส่วนขาดความเอาใจใส่ในการนำเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้มากระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิดที่จะเขียน จากความสำคัญของการอ่านและการเขียนดังกล่าว หน่วยงานที่ผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ได้พยายามส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา แต่ยังพบว่าการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนยังมีปัญหาที่ส่งผลต่อการอ่านการเขียนของนักเรียน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณภรณ์ พระเมเด (2562 : 3) พบว่า ในปัจจุบันวิชาภาษาไทยจะประสบกับปัญหานักเรียนขาดทักษะการอ่านและทำให้ทักษะด้านอื่น ๆ ได้รับผลกระทบด้วยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุและปัญหาให้กับตัวนักเรียน เพราะการที่นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ และยังมีผลกระทบต่อไปในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีกด้วย

จากปัญหาและความสำคัญของการอ่านออกเขียนได้ดังที่กล่าวมา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และนักวิชาการได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยพยายามนำแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้มาทดลองใช้พัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา ซึ่งแนวคิดที่น่าสนใจมีหลากหลายด้วยกันโดยเฉพาะแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในการเรียนรู้เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัยเป็นการนำองค์ความรู้เรื่องสมองมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้โดยไม่สกัดกั้นการทำงานของสมองแต่เป็นการส่งเสริมให้สมองได้ปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้การสอนด้วยแนวคิดดังกล่าวยังเป็นการสอนแบบซ้ำย้ำ ทวนด้วยกิจกรรมหลากหลายโดยมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง นักเรียนมีความสุขสนุกในการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของญาณี ไชยวงศา (2556 : 145) ที่

กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ฝึกซ้ำ ย้ำ ทวน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับพรพิไล เลิศวิชา (2552 : 26–29) สรุปไว้ว่า การสอนภาษาที่จะช่วยให้อ่านได้เร็วเขียนได้ถูกต้องโดยเริ่มต้นจากการทำให้นักเรียนรู้สึกสองอย่างคือ ง่ายและสนุก ซึ่งทั้งสองประการนี้จะเป็นตัวผลักดันให้สมองใช้ความพยายามมากขึ้นและต่อเนื่องเป็นเวลานาน ๆ เพราะความรู้สึกสนุกและพึงพอใจจะกระตุ้นการทำงานของสมองส่วนอารมณ์ (Limbic System) ซึ่งเมื่อสมองส่วนอารมณ์ทำงานรับรู้ได้ผลดีขึ้นจะส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยมีความตระหนักที่จะให้สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันแก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการอ่านออกเขียนได้ของเด็กตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยตั้งใจพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นการร่วมมือทางวิชาการระหว่างอาจารย์มหาวิทยาลัยและครูโรงเรียนเครือข่าย เพื่อนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้พัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความสุขในการเรียนรู้และเกิดความตระหนักเห็นคุณค่าภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80

2.2 ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 32 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบดูแลเป็นครูประจำชั้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

1. การเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้มีดังนี้

1.1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 การประเมินความสามารถในการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านภาษาไทย

1.3 การประเมินความสามารถในการเขียนของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาไทย

1.4 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วมีการทดสอบนักเรียนเพื่อเก็บคะแนนระหว่างเรียน

2. การเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียน โดยใช้วิธีการสรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ E_1/E_2

2. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ t–test แบบ Dependent Samples

3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 32 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ดังนี้

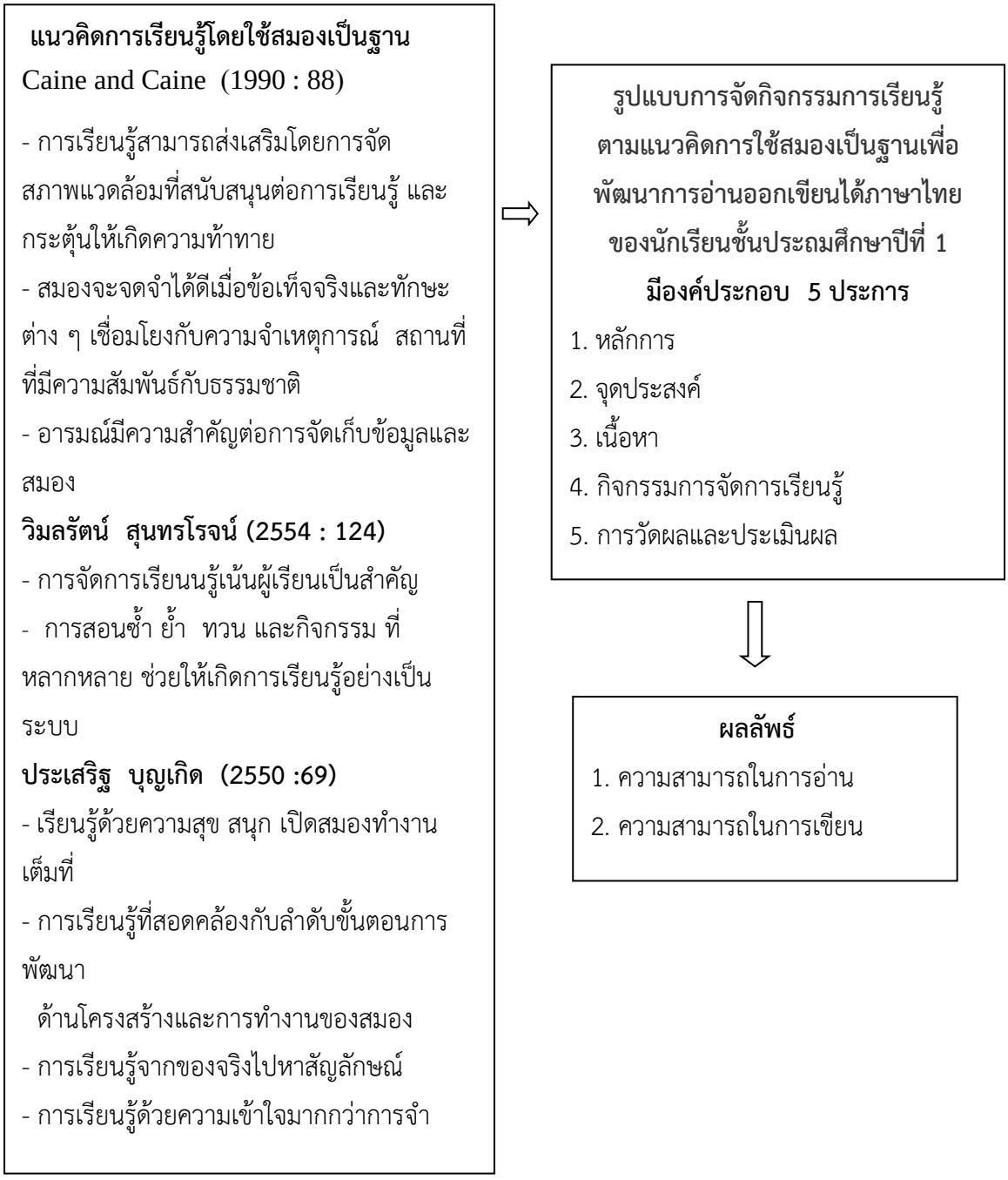
2.2.1 ครูผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.2.2 หลังสิ้นสุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนด้วยแบบประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียน

3. หลังการทดลองทำการประเมินผู้เรียนด้านการอ่านและการเขียนด้วยแบบประเมินความสามารถในการอ่านภาษาไทย และแบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาไทย โดยเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ตัวรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แสดงผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ			
1.1 หลักการมีความชัดเจน	4.29	0.75	มาก
1.2 การแสดงให้เห็นถึงจุดเน้นของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน	4.57	0.53	มากที่สุด
1.3 หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดมีความชัดเจนตามแนวคิดที่สนับสนุนได้แก่ การใช้สมองเป็นฐาน	4.34	0.98	มาก
1.4 การใช้ภาษาในการเรียบเรียงถ้อยคำ การลำดับหลักการมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	4.57	0.53	มากที่สุด
1.5 หลักการของรูปแบบสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้	4.61	0.46	มากที่สุด

2. จุดประสงค์			
2.1 จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการ	4.29	0.75	มาก
2.2 จุดประสงค์มีความชัดเจนสามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน	4.34	0.98	มาก
รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	**ระดับความเหมาะสม**
2.3 การใช้ภาษาในการเรียบเรียงถ้อยคำเหมาะสม และเข้าใจง่าย	4.29	0.75	มาก
3. เนื้อหา			
3.1 เนื้อหามีความครอบคลุมตามรายวิชา	4.28	0.39	มาก
3.2 เนื้อหามีความสอดคล้องกับหลักการและจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.61	0.46	มากที่สุด
3.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่อง	4.82	0.39	มากที่สุด
3.4 เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
4. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้			
4.1 ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.29	0.75	มาก
4.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับผู้เรียน	4.38	0.50	มาก
4.3 กิจกรรมการเรียนรู้เรียบเรียงไว้เป็นลำดับขั้นตอน	4.82	0.39	มากที่สุด
4.4 ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้น	4.29	0.75	มาก
4.5 ความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ กับจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.34	0.44	มาก
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมิน	4.38	0.50	มาก
5.2 การเสนอหลักเกณฑ์ในการวัด ความชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.34	0.44	มาก

5.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครอบคลุม	4.61	0.46	มากที่สุด
ภาพรวม	4.45	0.67	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีความเห็นว่ารายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.45, S.D = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นบางประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การแสดงให้เห็นถึงจุดเน้นของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน การใช้ภาษาในการเรียบเรียงถ้อยคำ การลำดับหลักการมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย หลักการของรูปแบบสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหามีความสอดคล้องกับหลักการและจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดเรียงลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่อง เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้เรียบเรียงไว้เป็นลำดับขั้นตอน ตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครอบคลุม

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนทำการทดสอบนักเรียน หลังจากนั้นตรวจรวบรวมคะแนนไว้และทำการทดสอบนักเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แสดงผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนนักเรียน	ผลการทดสอบท้ายแผน				ผลการทดสอบหลังเรียน				ประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
		คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	เฉลี่ยร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	เฉลี่ยร้อยละ	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	32	60	1597	49.90	83.16	40	1090	34.06	85.15	83.16/85.15

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนนักเรียน 62 คนมีคะแนนเฉลี่ย จากการทดสอบหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 49.90 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.16 และมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 34.06 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.15 แสดงว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.16/85.15 สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลการแสดงความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างเรียนและหลังเรียน

ผลการแสดงความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างเรียนและหลังเรียนแสดงผลไว้ต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลการแสดงความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสถิติ (t)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	ระหว่างเรียน	32	60	49.91	4.20	24.618**
	หลังเรียน	32	40	34.06	5.70	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ตัวรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 7 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นเรียนรู้ 3) ขั้นฝึกปฏิบัติ 4) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) ขั้นสรุปบทเรียน 6) ขั้นนำไปใช้ 7) ขั้นประเมินผล

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.45, S.D = 0.67$)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.16/85.15

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล 2 ประเด็น คือ 1) ด้านการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทย เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวคิดที่สำคัญสนับสนุน ได้แก่ แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน สำหรับองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 ตัวรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล รวมทั้งรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและทำการทดลองนำร่องเพื่อทำให้มั่นใจได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนำไปใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ซึ่งการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับสุคนธ์ ภูริเวทย์ (2546 : 228-230) ที่ได้สรุปว่า รูปแบบการสอนหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนที่ต้องใช้ความรู้ ความคิดในการออกแบบและนำไปทดลองใช้เพื่อให้เกิดสัมฤทธิผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ (2549 : 76) ที่สรุปไว้ว่า รูปแบบการสอนที่มีโครงสร้างขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนำมารวมกันอย่างมีเหตุผล โดยมีแนวคิดหรือหลักการเชิงทฤษฎีรองรับ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้รวมทั้งสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2548) สรุปไว้ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบ

อันสำคัญที่ได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบที่เป็นไปตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องโดยให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

2. ด้านผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.16/85.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้เนื่องจากจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ โดยมีหลักการ ทฤษฎี แนวคิดสนับสนุน รวมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ทำให้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2562 : 222–224) ที่กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องผ่านกระบวนการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ทฤษฎี หลักการ รวมทั้งสภาพการณ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ จอยส์และวิลส์ (Joyce & Weil, 1996 : 37) ได้สรุปว่าการพัฒนารูปแบบการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพนั้นต้องแสดงความสัมพันธ์ของที่มาของรูปแบบการสอน มีทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่สำคัญรองรับสนับสนุน

2.2 ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเกิดจากการวิเคราะห์สังเคราะห์หลักการ เป้าหมายการพัฒนารูปแบบ แล้วนำมากำหนดเป็นแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น 7 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงส่งเสริมกันและนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบอย่างเป็นระบบและมีความเหมาะสม โดยยึดแนวทางหลักการแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน มาออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงวัยและพัฒนาการสมองของเด็กเป็นหลัก เน้นการจัดสภาพแวดล้อมแบบกัลยาณมิตร ให้ผู้เรียนมีความสบายใจ ความสุขในการเรียนรู้ รวมทั้งใช้กิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ ฝึกซ้ำ ย้ำ ทวนในเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งมีการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาให้เด็กสามารถที่จะอ่านออกเขียนได้ และมีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านของเขียนได้หลังเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับพราวพร นิลเขต (2554 : 89) ได้สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนจะต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของสมองในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองพร้อม ๆ กับการพัฒนาการเคลื่อนไหว การฟัง การมองเห็น การพัฒนากล้ามเนื้อ

การพัฒนาจิตใจและอารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความท้าทาย ปลอดภัยและเป็นมิตร คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์อันหลากหลายฝึกซ้ำ ย้ำ ทวน มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้กรณีนักเรียนที่มีผลการเรียนด้านการอ่าน การเขียนก่อนเรียนและระหว่างเรียนต่ำหรือได้คะแนนน้อย ผู้สอนได้จัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนในเวลาว่างเป็นรายบุคคลเพิ่มเติม รวมทั้งมีแบบฝึกหัดให้ทำ และฝึกฝนให้เด็กอ่านเขียนเป็นรายบุคคล เน้นใช้เทคนิค ซ้ำ ย้ำ ทวน โดยเทคนิคและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำ สามารถช่วยส่งเสริมการอ่านการเขียนให้นักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูสอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ เพื่อสร้างเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย

1.2 การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ครูควรจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศให้มีความพร้อมและเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละครั้งจะต้องเน้นการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง รวมทั้งจะต้องจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ

2.3 ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในรายวิชาภาษาไทย โดยนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เช่น ทักษะการฟัง การดู และการพูด

เอกสารอ้างอิง

ญาณี ไชยวงศา. (2556). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและแนวคิดการช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา.* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ทิศนา แขมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเสริฐ บุญเกิด. 2550. สมองเรียนรู้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิทยาการการเรียนรู้.

ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์. (2549). *การใช้แนวคิดเรื่อง พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ของไวกอตสกี้ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับอุดมศึกษา.* ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พราวพร นิลเขต. (2554). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวกอตสกี้ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาและ ความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พรพิไล เลิศวิชา. (2552). *สอนภาษาไทยตามแนวคิด Brain - based Learning.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

วรรณาภรณ์ พระเมเด. (2562). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2554). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้.* มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุคนธ์ ภูริเวทย์. (2543). *การออกแบบการสอน.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Caine, Renate N. & Caine, Geoffrey. (1990). Understanding a Brain–based Approach to learning and teaching. *Educational Leadership.* 48 (2), 66-67.

Joyce, B. & Weil, M. & Showers, B. (1996). *Models of teaching.* Boston: Allyn and Bacon.

ศึกษาแอปพลิเคชั่นที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

A Study the Applications using on Learning Online Management of the Teachers in Epidemic Situation of Coronavirus 2019 (COVID-19) for Educational Students

ชนาธิป พรกุล,
อมรา เล็กเริงสินธุ์ และ กฤษณวัจน์ โคตรชัย
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Chanathip Pornkul,
Amara Lekroungsin and Kridsanawat Kotchai
Pathumthani University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: elovemylove@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ศึกษาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครู และ 2) ศึกษาปัญหาที่ครูพบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) แอปพลิเคชันที่ครูนิยมใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มากที่สุด พบว่า แอปพลิเคชันไลน์ (Line) คิดเป็นร้อยละ 88.23 และ Google Meet น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.53

2) ปัญหาที่ครูพบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน พบว่า ปัญหาด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมที่ใช้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ ระดับมากที่สุด ปัญหาทางด้านการเงิน ปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การบริหารจัดการเวลาและความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน นอกจากนั้นปัญหาด้านครอบครัวยังทำให้นักเรียนบางส่วนต้องทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัวขณะอยู่บ้าน

* วันที่รับบทความ: 9 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 30 มีนาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 มีนาคม 2565
Received: March 9, 2022; Revised: March 30, 2022; Accepted: Marrch 30, 2022

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน, การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์, การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Abstracts

Research on Study an application that is used to manage teacher online learning in the situation of the corona virus 2019 (COVID-19) epidemic for teacher professional students. The objectives of this research were to 1) study an application used to manage teachers' online learning; and 2) to study the problems teachers faced in managing online learning. The research method is survey research. The target group is student teacher Graduate Diploma Program teacher profession Pathum Thani University consisted of 25 students. The research tool was the online teacher learning management questionnaire in the situation of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak for teacher professional students. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation.

The results showed that

1) The most-used-app was Line Application at 88.23% of all respondents and Google Meet was the least-used-app at 23.53%.

2) The most common problems that they met during using the online applications were unstable working condition of electronic devices, internet connection and the quality of applications. In addition, they also found the students' financial and behavioral problems such as ineffective time management and self-discipline. Due to the family poverty, some students were given house chores to support their parents' earning.

Keywords: Applications, Online Learning Management, COVID-19 Pandemic

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประชากรโลกเป็นวงกว้าง โดยมีจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันรวดเร็ว องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 (WHO, 2020 : online) อีกทั้งการแพร่ระบาดของโคโรนา 2019 ยังทำให้พฤติกรรมมนุษย์ พฤติกรรมการบริโภคและการบริการเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายๆ ด้าน ส่งผลให้ในหลายภาคส่วนเกิดผลกระทบ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว เทคโนโลยี และการศึกษา นอกจากนี้ยังส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีนักเรียนอยู่รวมกันจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยงสูงที่อาจจะมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ในกลุ่มเด็กไปยังบุคคลในบ้าน หากมีการระบาดในกลุ่มเด็กขึ้นจะมีผลกระทบในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อจากเด็ก องค์การอนามัยโลก WHO, UNICEF & CIFRC (2020 : online) ได้เสนอแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดในโรงเรียน โดยให้ตระหนักถึงการป้องกันทางด้านสภาวะแวดล้อมในโรงเรียนสุขอนามัยของนักเรียน และการผ่อนปรนการลาป่วยให้กับครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อมีอาการป่วยนอกจากนั้นการเว้นระยะห่างทาง

สังคมเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงถึง โดยให้มีการจัดห้องเรียนแบบสลับกันมาเรียน ยกเลิกกิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน กีฬาเกมและการชุมนุมกันเป็นกลุ่มใหญ่และจัดโต๊ะเรียนให้ห่างกัน อีกทั้งยังส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนออนไลน์อีกด้วย นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงได้จัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปีการศึกษา 2563 เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดอย่างมีประสิทธิภาพ (ศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 2) ส่วนกาญจนา บุญภักดิ์ (2563 : 1-6) ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า สถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วนในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูมาเป็นแบบออนไลน์เพื่อลดการเผชิญหน้ากัน โดยให้มีการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ 100% โดยงดเดินทางมาเรียน งดการรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก งดกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนมาเป็นแบบออนไลน์

จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การป้องกันการแพร่ระบาดอย่างหนึ่งคือมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) จึงทำให้เป็นแรงผลักดันให้มีการนำคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบการสอนผ่านออนไลน์อย่างทั่วถึงในทุกสถาบันและสาขาวิชาชีพ เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนรู้ได้จากบ้านพักของตัวเอง (บุญทิพย์ สิริธรังศรี, 2563 : 1-17) อีกทั้ง ธานี สุขโชโต และ วรกฤต เถื่อนช้าง (2563 : 143-154) ได้ศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนได้ในทุก ๆ ที่และการเรียนรู้ยังคงต้องดำเนินต่อไปแม้ว่านักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตามปกติ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดจนการจัดการเรียนการสอนโดยมีการสนับสนุนส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานการณ์ที่มีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบาด

การใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการเชื่อมต่อช่องว่างระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมีการเว้นระยะห่างทางสังคม การนำเอาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้นั้นทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ จากที่บ้านและครูผู้สอนสามารถมอบหมายงาน ตรวจงานและสร้างแบบวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา New normal หรือความปกติใหม่นี้ส่งผลให้สถานศึกษาเกิดการปรับตัวและมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูผู้สอน

นักเรียนและสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน ผู้พัฒนาระบบทางด้านสารสนเทศได้เร่งพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการศึกษาและการประชุมทางไกล จึงเกิดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการประชุมทางไกลขึ้นมากมาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ เช่น Zoom, Google Hangouts, Skype, Line, Facetime, Facebook, Messenger, Microsoft Teams, True Visual World, Google Meet, Vroom, WebX เป็นต้น (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 1-6)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ในประเทศไทย ในช่วงปลายปีพุทธศักราช 2563 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยได้เข้าสู่ฤดูหนาวและอากาศที่เย็นนั้นส่งผลให้ไวรัสมีอายุยาวนานขึ้น จากการคาดคะเนพบว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ในไทยครั้งนี้อาจจะรุนแรงกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการการป้องกัน คือ ให้ประชาชนอยู่บ้านลดการเดินทาง ลดการรวมกลุ่มกัน (สุรชัย โชคครรชิตไชย, 2563 : ง-จ) อีกทั้งมหาวิทยาลัยปทุมธานี ได้รับคำสั่งให้ปิดสถานศึกษาชั่วคราวและให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามตารางปกติ โดยประยุกต์ไปตามความถนัดและความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและนักเรียน เช่นใช้การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Line, Facebook, Zoom, Google Classroom ช่องทาง DLTV หรือช่องทางใดก็ได้ แต่การจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินต่อไป ส่วนกิจกรรมต่าง ๆ นั้น เลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี และจากสถานการณ์ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาแอปพลิเคชันที่นักศึกษาวิชาชีพครูผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และสำรวจปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ที่นักศึกษาวิชาชีพครูปฏิบัติการสอน เพื่อนำมาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู.
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่นักศึกษาวิชาชีพครูพบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยการมีกระบวนการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 25 คน ที่มีความสมัครใจในการให้ข้อมูลและเข้าร่วมการทดลองในครั้งนี้

2. เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตอนที่ 2 ปัญหาที่ครูพบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากประกาศปิดสถานศึกษาเป็นการชั่วคราว

3.2 ประชาสัมพันธ์ ติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษาแอปพลิเคชั่นที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

3.3 นักศึกษาวิชาชีพครู จัดเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ อุปกรณ์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ที่ไม่ปกติ โดยเน้นสื่อออนไลน์เป็นหลัก

3.4 นักศึกษาวิชาชีพครู ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

3.5 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (questionnaire)

3.6 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม (questionnaire) และนำไปหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและเนื้อหา

3.7 ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจโดยการแจกแบบสอบถาม (questionnaire) ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 25 คนหลังจากดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แล้วเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตามประกาศของมหาวิทยาลัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

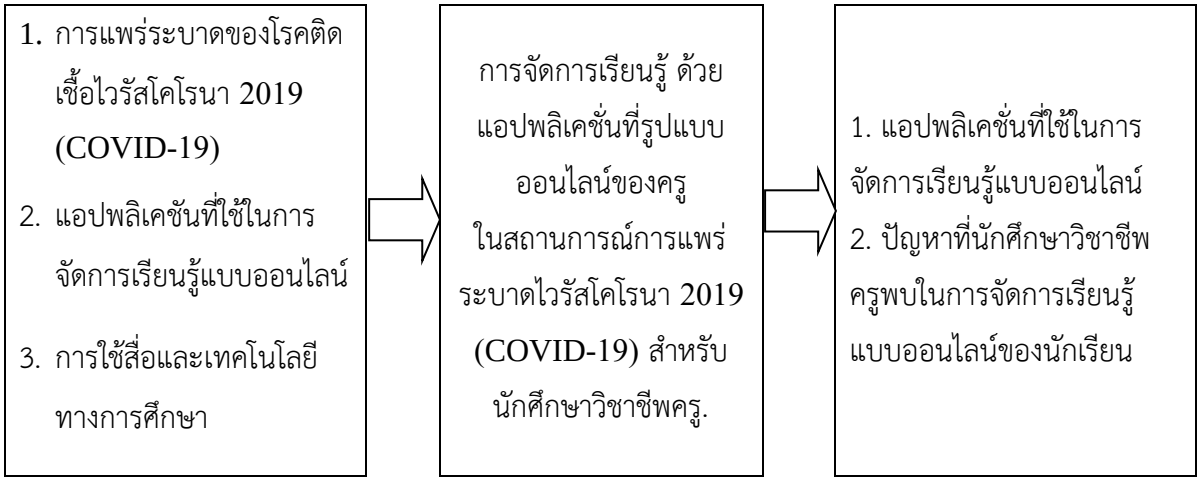
4.1 การวิเคราะห์แอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ปัญหาที่ครูพบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียนได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

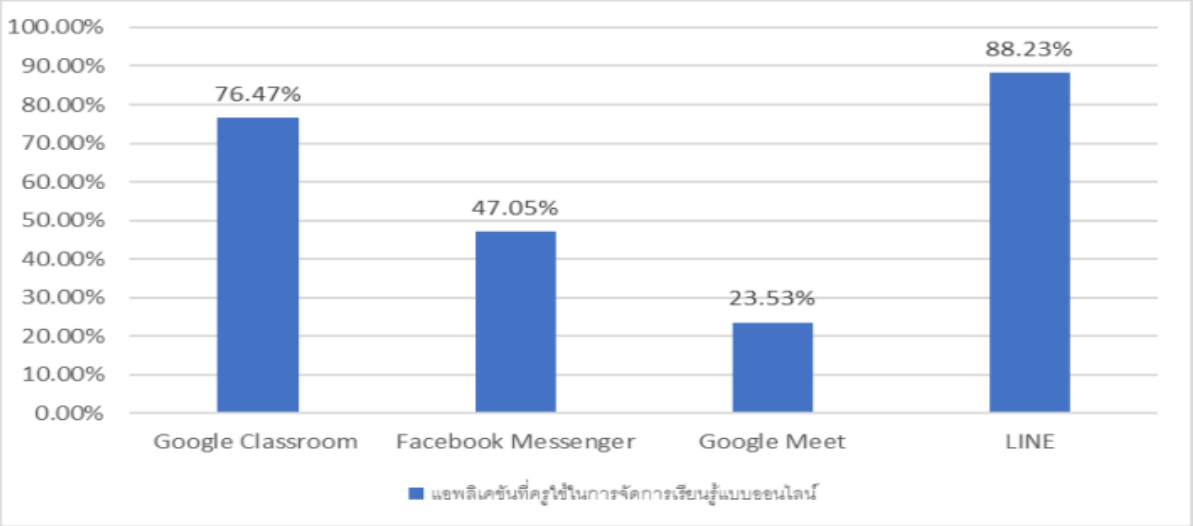

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) และได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 25 คน ที่ทำการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาวิเคราะห์สรุปผลดังนี้

1. ผลการศึกษาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละของแอปพลิเคชันที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

จากภาพที่ 2 พบว่าครูผู้สอนใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการจัดการชั้นเรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ มอบหมายภาระงาน นัดหมายและวัดผลประเมินผล โดยครูที่ใช้แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) คิดเป็นร้อยละ 88.23 Google Classroom คิดเป็นร้อยละ 76.47 Facebook Messenger ร้อยละ 47.05 และ Google Meet คิดเป็นร้อยละ 23.53 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัญหาที่นักศึกษาวิชาชีพครูพบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน พบว่า ปัญหาด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมที่ใช้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ ($\bar{x}$ = 4.63, S.D.= 0.23) ระดับมากที่สุด ปัญหาทางด้านการเงิน ($\bar{x}$ = 4.58, S.D.= 0.20) ปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.51, S.D.= 0.23) ปัญหาด้านครอบครัว ($\bar{x}$ = 4.43, S.D.= 0.41)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ 100% ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังคงเป็นเรื่องที่เร่งด่วนและใหม่สำหรับทั้งครูและนักเรียน ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในระหว่างที่มีกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปัญหาที่พบมากที่สุดและเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดนั้นคือด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมที่ใช้สำหรับการเรียนแบบ

ออนไลน์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรทำให้การสื่อสารระหว่างการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่ราบรื่น และมีนักเรียนจำนวนหนึ่งไม่มีอินเทอร์เน็ตในการใช้งานทำให้เรียนและทำการบ้านไม่ทันเพื่อน นอกจากนั้น สำหรับครูและนักเรียนที่ใช้แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนบางคนไม่ได้อัพเดทแอปพลิเคชันหรือเมื่อต้องการจะอัพเดท หน่วยความจำของโทรศัพท์มือถือกลับไม่เพียงพอสำหรับการอัพเดทเวอร์ชั่นล่าสุดทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมการเรียนแบบเรียลไทม์หรือ Live ได้พร้อมกับเพื่อนร่วมชั้น อีกทั้งยังมีนักเรียนจำนวนส่วนน้อยไม่มีคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนแบบออนไลน์หรือแม้แต่โทรศัพท์มือถือ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาแอปพลิเคชันที่นักศึกษาวิชาชีพครู ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ พบว่า ครูผู้สอนมีความสามารถและนิยมใช้แอปพลิเคชันที่เป็นสื่อสังคมออนไลน์และแชทแอปพลิเคชันมากกว่าแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์แบบอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Marek, Chew, & Wu (2021 : .97) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสบการณ์ของครูในการจัดการเรียนรู้ทางไกลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่าครูและนักเรียนใช้แชทแอปพลิเคชัน เช่น Messenger Line และ WhatsApp เพราะช่วยให้ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นและช่วยลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนอีกด้วย

2. จากการจัดการเรียนการสอนที่เร่งด่วนและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาและอุปสรรคที่นักศึกษาวิชาชีพครู พบในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน คือ ด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมที่ใช้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์มีมากที่สุด ปัญหาทางด้านการเงิน ปัญหาทางด้านพฤติกรรมผู้เรียน เช่น การบริหารจัดการเวลาของนักเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน นอกจากนั้นปัญหาครอบครัวทำให้นักเรียนบางส่วนต้องทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัวขณะอยู่ที่บ้านซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Lassoued, Alhendawi, & Bashitialshaaer (2020 : 7) ที่ได้สำรวจอุปสรรคที่มีต่อจัดการเรียนรู้ทางไกลให้บรรลุผลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน เช่น ปัญหาด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ปัญหาทางด้านเทคนิค ปัญหาด้านการเงินและปัญหาด้านการจัดการ อีกทั้งปัญหาที่พบมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้ทางไกลคือ สัญญาณอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เพียงพอและ Marek, Chew, & Wu (2021 : 97) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของครูในการจัดการเรียนรู้ทางไกลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศอินโดนีเซียพบปัญหาการเรียนแบบออนไลน์คือสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร นอกจาก นี้ในประเทศไทยเอง

วิธิดา พรหมวงศ์, ทัศนา ประสานตรีและ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564 : 200-213) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต1 พบว่า ครูได้ประสบกับปัญหาด้านอุปกรณ์การสอน เช่นคอมพิวเตอร์ ระบบอินเตอร์เน็ต และคู่มือการสอนสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ดังนั้น สิ่งที่ควรพัฒนาและปรับปรุงเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อต้องรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้ในครั้งต่อไป นั่นคือการจัดเตรียมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์และการพัฒนาระบบเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็วและทั่วถึง เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ในกรณีที่เป็นภาคปฏิบัติ นักเรียนไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ ครูอาจจะสอดแทรกหรือปรับเปลี่ยนเนื้อหาเป็นทักษะอื่น เพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2 ศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้ทางไกลไว้และเสนอความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎีสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในขณะที่การจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติและการต้องออกนอกพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

1.2 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา บุญภักดิ์. (2563). การจัดการเรียนรู้ ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 19 (2), 1-6.

ธานี สุขโชโต และ วรกฤต เถื่อนช้าง. (2563). การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*. 8 (2), 143-54.

บุญทิพย์ สิริธรังศรี. (2563). การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สู่กรอบมาตรฐานวิชาชีพการสอนและสนับสนุนการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา. *The Journal of Chula horn Royal Academy*. 2 (3),1-17.

วิธิดา พรหมวงศ์, ทัศนา ประสานตรีและ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). สภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 15 (40), 200-213.

ศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563. *ออนไลน์.* สืบค้น มกราคม 22 2564. แหล่งที่มา: https://covid19.obec.go.th/.

สุรชัย โชคครรชิตไชย. (2563). โควิด-19: การระบาดระลอกใหม่ ในประเทศไทยปลายปี 2563. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย*. 10 (3), ง-จ.

Lassoued, Z., Alhendawi, M., & Bashitialshaaer, R. (2020). An Exploratory Study of the Obstacles for Achieving Quality in Distance Learning during the COVID-19 Pandemic. *Education Sciences.* 10 (232), 1-13.

Marek, M.W., Chew, C.S., & Wu, W.V. (2021). Teacher Experiences in Converting Classes to Distance Learning in the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Distance Education Technologies.* 19 (1), 89-109.

Nadeak, B. (2020). The Effectiveness of Distance Learning Using social media during the Pandemic Period of COVID-19 : A Case in Universitas Kristen Indonesia. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 29 (7), 1764-1772.

WHO? (2020). Archived: WHO Timeline - COVID-19. *Online.* Retrieved January 17, 2021, fromhttps://www.who.int/news-room/detail/27-04-2020-who-timeline---covid-19.

WHO, UNICEF, &CIFRC? (2020). Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools. *Online.* Retrieved January 20, 2021. From: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-forcovid-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020.pdf?sfvrsn= baf81d52_ 4&download=true.

แนวทางการวิจัยและพัฒนาสู่นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ

Guidelines Research and Development to Innovation for Special Education

น้ำเพชร เทศะบำรุง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Nampech Tasaboomrung
Ramkhamhaeng University,Thailand
E-mail : pech.a@rumail.ru.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ การออกแบบและกระบวนการในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาทางการวิจัยและพัฒนาสู่นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยสนับสนุนในการช่วยส่งเสริมการใช้นวัตกรรม แนวทางการวิจัยและพัฒนาสู่นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอน นักวิจัยและพัฒนา และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลพิการ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาสภาพปัญหาในการหาแนวทางในการพัฒนาและช่วยให้บุคคลพิการได้รับการพัฒนาในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การดำรงชีวิต ได้เกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การวิจัยและพัฒนา; การศึกษาพิเศษ; คนพิการ; นวัตกรรม

Abstracts

The objective of this article is to present background and significance of the development of innovation for special education. Furthermore, the article includes the research design and process, meaning and importance of research and development to create the innovation for special education, media and facilities to help support the use of innovation, and the guidelines for research and development to create the innovation for special education. The result of the study will be beneficial for teachers, researchers, and the ones who work with disabled persons. Moreover, this study will help identify the problems, and find the solutions to support and develop the disabled persons about learning experience and living in daily life.

Keywords: Research and Development; Special Education; Disable Persons; Innovation

* วันที่รับบทความ: 1 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 17 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2564
Received: November 1, 2021; Revised: November 17, 2021; Accepted: November 19, 2021

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ .ศ. 2561-2580) ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรก มีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยุทธศาสตร์ชาติประกอบด้วย 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย 2) ขีดความสามารถใน การแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการ ให้บริการของภาครัฐ และด้านการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการดำเนินการ และให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน เป็นกระทรวงหลักที่ต้องร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานในการจัดและการส่งเสริมการศึกษา ขั้นพื้นฐานพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสานส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนวัยเรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเก่ง และมีคุณภาพมีภูมิปัญญา และมีนวัตกรรม ตามความคาดหวังของประเทศ และได้มีการประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นการสร้างนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 19)

ปัจจุบันมีผู้พิการซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากสาเหตุต่างๆ ผลของความพิการส่งผลกระทบและเกิดปัญหาทั้งต่อประเทศชาติ (เกศสุดา อินทร์สาหร่าย, 2563 : 155-176) และต่อผู้พิการเอง ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการด้วยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการโดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ คนพิการและผู้ดูแลคนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิทธิ สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทาง บริการสาธารณะ และข้อมูลข่าวสาร รวมถึงส่งเสริมคุ้มครองสิทธิคนพิการ และขจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ องค์กรด้านคนพิการ ผู้นำคนพิการ และเครือข่ายทุกระดับมีศักยภาพและความเข้มแข็ง สามารถส่งเสริม คุ้มครองสิทธิของคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการด้านคนพิการ มีการปฏิรูปนโยบาย กฎหมายและกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสากลและทันสมัย ซึ่งสังคมมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการปราศจากการ เลือกปฏิบัติ ลดความเหลื่อมล้ำ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเดินทาง บริการสาธารณะ การเรียนรู้

ข้อมูลข่าวสาร นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวย ความสะดวก และการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลเครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องบูรณาการนโยบาย แผนงานการดำเนินการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่ประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ คือยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้กล่าวถึงการเสริมพลังคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมศักยภาพที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องเฉพาะบุคคล ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.2556 นับเป็นนวัตกรรมทางกฎหมายด้านการสร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยมีสาระทั้งในด้านการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างกลไกเพื่อการคุ้มครองคนพิการ ในเชิงนโยบายไว้ในกฎหมาย เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิและโอกาสการคุ้มครองจากรัฐ โดยให้คนพิการได้เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆจากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งในด้านฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์การศึกษาการอาชีพ การคุ้มครอง เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การเข้าถึง นโยบายแผนงาน โครงการกิจกรรมข้อมูลข่าวสารการสื่อสารโทรคมนาคม บริการล่ามภาษามือ สิทธิ ในการเข้าไปใช้ในบริการสาธารณะ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เป็นต้น

การจัดการศึกษาพิเศษหรือเรียกอีกประการได้ว่าการศึกษาสำหรับผู้พิการซึ่งจะต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้ที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทจะมีความสามารถและข้อจำกัดทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัยและเต็มตามศักยภาพของเอกัตบุคคล ให้มีความสามารถและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้และที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของสิทธิในขั้นพื้นฐานของความเป็นคนไทยเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาเด็กให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 7-8) การจัดกระบวนการเรียนรู้การสอน ควรดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความ

ร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545 : 43)

ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมการการศึกษาพิเศษนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยวิธีการดำเนินการอย่างหลากหลายตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (research and development) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 144) ในการกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิตการวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม (หมายถึงสื่อ/สิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการ) แล้วมีการทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพในเชิงประจักษ์ ทั้งนี้นวัตกรรมที่นำมาทดลอง คือ ปฏิบัติการ (Treatment) หรือตัวแปรต้น โดยมี “ดัชนีชี้คุณภาพ” ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นตัวแปรตาม กระบวนการวิจัยและพัฒนา อาจเริ่มด้วยระบบของการวิเคราะห์สภาพปัญหาให้ชัดเจน แล้วเข้าสู่ระยะของการพัฒนาทางเลือก หรือวิธีการใหม่ๆ ซึ่งระยะของการพัฒนาทางเลือกจะมีขั้นตอนคล้ายคลึงกับการวิจัยโดยทั่วไป แต่เป็นการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมให้ได้มาตรฐานก่อนที่จะทำการทดลองใช้ในสภาพจริง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรม (ทวี เชื้อสุวรรณทวี, 2562 : 57) ได้ให้ความหมายของของการบูรณาการศาสตร์ integral science คือ การผสมผสานความรู้เพื่ออธิบาย นำไปใช้ ให้เกิดความเข้าใจแก่มนุษย์ ด้วยวิธีการดึงเอาศาสตร์ที่มีความแตกต่างกัน การวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยสามารถทำให้เชื่อมโยงเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ นั้นรวมไปถึงระดับศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ,สุขภาพ สังคมศาสตร์เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งการการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมสำหรับคนพิการหรือทางการด้านการศึกษาพิเศษนั้นจำเป็นจะต้องพัฒนาในสนองความต้องการเพื่อแก้ปัญหาจากสิ่งที่เกิดขึ้นมีกระบวนการสร้าง ทดลองใช้และการประเมินที่น่าเชื่อถือได้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ใช้นวัตกรรมการได้อย่างเกิดประสิทธิภาพต่อไป

การวิจัยและพัฒนา

ก่อนที่ผู้เขียนจะสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาพิเศษ ผู้เขียนจึงขอเสนอถึงความหมายของ การวิจัยและพัฒนาและคำว่านวัตกรรมการศึกษาพิเศษเป็นฐานเบื้องต้น โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้ (อิทธิพันธ์ สุวทันพรกูล, 2561 : 58)

ความหมาย

การวิจัยและพัฒนา มาจากคำว่า “Research and Development” หรือมีการกำหนดตัวย่อว่า “R and D” การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ ซึ่งผลที่ได้รับนั้นจากการดำเนินงานในขั้นตอนหนึ่ง จะได้รับการนำไปใช้สำหรับดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป ซึ่งแต่ละขั้นตอนไม่ได้แยกจากกันโดดเด็ดขาดแต่จะมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ในขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ขึ้นตอนการออกแบบ สร้าง และประเมิน

นวัตกรรม 3) การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ และ 4) การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม และสรุปขั้นตอนดังกล่าวได้ ดังนี้

1) ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการปฏิบัติการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าในสภาพปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร

2) ขั้นตอนการออกแบบ สร้าง และประเมินนวัตกรรม เป็นขั้นต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 1 กล่าวคือ เมื่อได้ผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาแล้วนำผลที่ได้นั้น ซึ่งอาจประกอบด้วย ปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง หรือสภาพการปฏิบัติงานมาใช้ในการออกแบบหรือวางแผนที่จะทำการสร้างนวัตกรรม แล้วจึงลงมือสร้างนวัตกรรมตามที่ออกแบบแล้วประเมินเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของนวัตกรรม

3) ขั้นตอนการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ การทดลองใช้นวัตกรรมหรือการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขประเมินคุณภาพของเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว โดยนวัตกรรมจะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งในการทดลองนั้นจะดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) โดยจะต้องมีการออกแบบการทดลอง (experimental design)

4) ขั้นตอนการประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมเมื่อการทดลองใช้นวัตกรรมเสร็จสิ้นแล้วนั้นจะต้องมีการดำเนินการประเมินในภาพรวมทั้งหมดจากผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการประเมินไปเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงนวัตกรรมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ในการกระบวนการวิจัยและพัฒนานั้นจะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามลักษณะของการวิจัยและพัฒนามีเป้าหมายอยู่ที่การได้นวัตกรรมทางการศึกษาโดยอาจจะเป็นในรูปแบบนามธรรมและรูปธรรม โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรม

กระบวนการวิจัย มีกระบวนการ ดังนี้

ในกระบวนการวิจัยและพัฒนา (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 144) ได้กำหนดแนวทางกระบวนการวิจัยมีกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหาการวิจัย ปัญหาการวิจัยที่ผ็วิจัยต้องการศึกษา เป็นสภาวการณ์ที่มีความแตกต่าง ความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เป็นอยู่กับสภาพการณ์ที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ การศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3. การกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยของใคร โดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยควรนำเสนอในเชิงพรรณนาและแผนภูมิ หรือแผนภาพ

4. การกำหนดวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย เป็นการระบุว่าผู้วิจัยทำวิจัยเพื่อสิ่งใด และตั้งข้อคำถามการวิจัยเพื่อทำวิจัยแล้วจะได้คำตอบเหล่านี้ให้ครบถ้วน

5. การกำหนดสมมติฐานการวิจัย เป็นการที่ผู้วิจัยคาดคะเนคำตอบที่ต้องการไว้ล่วงหน้า โดยสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมมาสนับสนุนรองรับการตั้งสมมติฐาน

6. การออกแบบการวิจัย คือการออกแบบเกี่ยวกับประชากร ตัวอย่าง ตัวแปร การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปร สถิติและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ออกแบบไว้

8. การวิเคราะห์ข้อมูล แปลผล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์และแปลผล

9. การสรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะเป็นการนำผลที่ได้มาสรุปผลให้สั้นได้ใจความชัดเจนเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และนำผลที่ได้มาสรุปผลให้สั้นได้ใจความชัดเจนเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และนำผลที่ได้มาอภิปรายผลว่าที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะอะไร สอดคล้องหรือ ขัดแย้งกับแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยของใคร นำผลการวิจัยมาเสนอในเชิงปฏิบัติ เชิงนโยบายเพื่อแนวทางการวิจัยในครั้งต่อไป

จากกระบวนการวิจัยในทุกขั้นตอน เมื่อผู้วิจัยพัฒนาแล้วได้พบว่าขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอนนั้นมีความสำคัญและมีประเด็นหรือสาระรายละเอียดที่ผู้วิจัยต้องตระหนักและดำเนินการอย่างมีหลักการของเหตุและผล ทั้งนี้ ทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยนั้นต้องเชื่อมโยงและมีความสอดคล้องกันทั้งหมดโดยมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวเชื่องโยงกันตลอดทั้งฉบับและมีสาระที่ครบถ้วนถูกต้องและสมบูรณ์

นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ

นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาขึ้นหรือดัดแปลงจากที่มีอยู่เดิม นำมาผลิตเป็นอุปกรณ์หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้พิการ ให้สามารถทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้แบบพึ่งพิงตัวเอง (Independent living) หรือพึ่งพิงผู้อื่นน้อยที่สุดและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ครอบคลุมไปถึงการให้บริการ การประยุกต์ใช้และการนำไปปฏิบัติเพื่อลดอุปสรรคในการทำกิจกรรมของผู้พิการ

ความหมายเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสาหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ให้คำจำกัดความ “เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก”(Assistive Technology) ไว้ว่าเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรือบริการที่ใช้

สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและ ศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจาวันเพื่อการดำรงชีวิต อิสระ”

(คณะกรรมการเทคโนโลยสีารสนเทศแห่งชาติ, 2545 : 32) ให้ความหมายว่า “เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” เป็นวิทยาการที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้พ้นจากอุปสรรค ที่ทำให้คนพิการมีสมรรถนะที่ด้อยกว่าคนปกติ ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน การศึกษา และ การประกอบอาชีพ วิทยาการของเทคโนโลยีด้านนี้ จึงต้องคำนึงถึงสภาพความพิการ อันได้แก่ ความพิการ ทางกาย ทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางสติปัญญา และทางการเรียนรู้ในการสร้างสิ่งอานวยความ สะดวกให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของผู้พิการแต่ละประเภท การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ของผู้ที่เกี่ยวข้องหลายสาขา นอกจากความรู้เทคโนโลยีแกนหลักแล้วยัง ต้องใช้ความรู้ทางด้านการแพทย์ การบำบัด การศึกษาพิเศษ วิศวกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ (rehabilitation engineering) รวมทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องคำนึงถึงส่วนติดต่อใช้งาน (user interface) กับผู้พิการซึ่งมีความต้องการพิเศษ

(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550 : 5) ให้ความหมายว่า “เทคโนโลยีสิ่งอานวยความสะดวก” หมายถึง เครื่องมืออุปกรณ์ที่ช่วยสนับสนุนทางกายภาพสาหรับ คนพิการที่จะเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศ และการสื่อสารของคนพิการได้

(พวงแก้ว กิจธรรม, 2547 : 28) ให้ความหมายว่า “เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายถึงหลายสิ่งหลายอย่าง ได้แก่ ชิ้นส่วนของอุปกรณ์ หรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีวางจำหน่ายทั่วไป หรือได้ดัดแปลง หรือผลิตเฉพาะบุคคลเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างอิสระ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้พิการที่ใช้ อุปกรณ์นั้นๆ

(เบญจา ชลธาร์นนท์, 2546 : 84) ให้ความหมายว่า “เทคโนโลยีสิ่งอานวยความสะดวก” หมายถึงเทคโนโลยีที่คนพิการใช้ ซึ่งได้มีการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้คน พิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ (independent living) ปฏิบัติงานและผลิตงานออกมาได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

กฎกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความหมายของคำว่า สื่อ และคำที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- สื่อ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์เครือข่ายเทคโนโลยี หรือเครื่องมือที่ช่วยให้คนพิการเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

- สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้าง สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม ที่ช่วยให้คนพิการแต่ละประเภทได้รับการศึกษาโดยสะดวกและสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคลในแผนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคนพิการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดประเภท

สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยสนับสนุนในการช่วยส่งเสริมการใช้นวัตกรรม

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคนพิการมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สิทธิและโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคสองและสามยังได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า "การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง"

คนพิการมีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจที่จำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษารูปแบบพิเศษตลอดจนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเสริมการเรียนรู้ รูปแบบต่างๆ ที่จะช่วยทดแทนความบกพร่องของคนพิการแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมและตรงกับสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม พบว่า ในปัจจุบัน สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการยังขาดแคลนสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ที่จะช่วยส่งเสริมให้คนพิการได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อจำกัดสำคัญนี้ส่งผลให้คนพิการต่างๆ ไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ทัดเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนไม่ทันต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลา (ณตา ทับทิมจรูญ, 2557 : 186-197)

รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ปี 2542 เป็น “ปีการศึกษาเพื่อคนพิการ” และได้พยายามที่จะเร่งรัดการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้กว้างขวางทั่วประเทศ รวมทั้งได้เร่งขจัดปัญหาและข้อบกพร่องนานัปการ อันเป็นสิ่งกีดขวางการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นความพยายามอีกด้านหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญและเร่งรัดให้ดำเนินการโดยด่วน เนื่องจากเล็งเห็นว่า สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของคนพิการ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ตลอดจนการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างดียิ่ง โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งได้มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในด้านการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ การศึกษายังสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ไม่ได้จัดเฉพาะใน

โรงเรียนเช่นในอดีตเท่านั้น ดังนั้น สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคนพิการจึงนับเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั่วถึงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวทางการวิจัยและพัฒนาสู่นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับความหมาย กระบวนการวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะทำให้ท่านที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย และความรู้เกี่ยวกับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาพิเศษ เป็นพื้นฐานเบื้องต้นแล้วนั้น ในประเด็น ดังต่อไปนี้จะกล่าวถึงความสำคัญและแนวทางที่จะสามารถนำรูปแบบการวิจัยมาออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ

จากการวิจัยและพัฒนานักวิจัย ต่างใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยการสังเกตสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมา คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ เพื่อออออกแบบนวัตกรรมหรือประดิษฐกรรม ทำการทดลอง ทดสอบ และปรับปรุง แก้ไข จนเกิด ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ แล้วจึงทำการเผยแพร่และขยายผลการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา เป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบหนึ่งที่ประยุกต์หลักการวิจัยและ พัฒนา (R&D) มาใช้ทางการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐกรรมทางการศึกษาพิเศษ ที่สามารถ เผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาไทย ทั้งระบบการบริหารจัดการศึกษา หลักสูตร และการสอน การจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา และ การวัดและ ประเมินผลการศึกษาพิเศษ โดยในการศึกษาและพัฒนาวิจัยและพัฒนาสู่นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความต้องการของบุคคลพิการ และความต้องการของบริบทสังคมเศรษฐกิจ รวมไปถึงการศึกษาในการพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ

2. เพื่อลดภาวะปัญหาและแก้ไขอุปสรรคในการดำรงชีวิตของบุคคลพิการ ด้วยการพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

3. เพื่อเป็นนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลพิการ

4. เพื่อเป็นการพัฒนานวัตกรรมที่ส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพของบุคคลพิการ

5. เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียน การทำกิจกรรมจัดประสบการณ์ที่ทำบุคคลพิการมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

6. เพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของบุคคลพิการ ให้สามารถช่วยเหลือพึ่งพาตนเองและลดภาระแก่ผู้ดูแล

7. เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมุ่งเน้นถึงประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นแก่ผู้ใช้จริงมากที่สุด

การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษที่จะทำให้เป็นที่ยอมรับ และสามารถใช้ใช้ได้จริงและมีประโยชน์จำเป็นต้องใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาที่ถูกต้อง รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษนั้นมีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึกถึงอีกประการหนึ่งคือสร้างให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ใช้ เพราะถือได้ว่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรม

สรุป

จากแนวทางรูปแบบและกระบวนการในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษนั้นคือการกระทำสิ่งใหม่ๆ ทางการศึกษาพิเศษ หรือการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงประยุกต์ขึ้นใหม่โดยใช้วิธีหรืออาศัยกระบวนการวิจัยและพัฒนาในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาหรือแก้ไข้ปัญหา โดยสามารถกระทำได้ทั้งแบบนามธรรมและรูปธรรม เช่น การพัฒนารูปแบบ การพัฒนาเทคนิค การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาชุดฝึก ฯ ทั้งนี้การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาพิเศษแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้ดำเนินการพัฒนาเป็นใครและมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเป็นอย่างไรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้พัฒนาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา นวัตกรรมการศึกษาที่ควรพัฒนาก็จะมุ่งเน้นที่รูปแบบ หรือเทคนิควิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อบุคคลพิการที่เข้าเรียนร่วมในโรงเรียน หากเป็นศึกษานิเทศก์ นวัตกรรมที่พัฒนาก็จะเป็นรูปแบบหรือเทคนิคการนิเทศในแบบต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาชีพร่วมกัน หรือการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเพิ่มประสิทธิผลการเรียน หรือนักวิชาการนักพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ หากผู้ผู้พัฒนานวัตกรรมการศึกษาพัฒนาอย่างยิ่งก็คือ รูปแบบ เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนในรายวิชาหนึ่งๆ หรือการพัฒนาสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ สำหรับการใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาเนื้อหาใด ๆ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษามีกระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามลักษณะของการวิจัยและพัฒนาโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การได้นวัตกรรมการศึกษา นวัตกรรมการศึกษาอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ขึ้นอยู่กับผู้พัฒนาเป็นใครและกระทำการพัฒนานวัตกรรมเพื่อวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นนพื้นฐาน พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ.2551. *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *การมอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

เกศสุดา อินทร์สาหร่าย. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในโครงการบริการสังคมของมูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคนพิการ (บาทหลวงเรย์มอนด์ เอ เบรนนัน). *วารสารการเมืองการปกครอง*. 10 (3), 155 - 176.

คณะกรรมการเทคโนโลยสีารสนเทศแห่งชาติสำนักงาน. (2545). *กรอบนโยบาย เทคโนโลยีสารสนเทศระยะ พ.ศ. 2544 - 2553 ของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพรส แอนด์กราฟฟิค.

ณตา ทับทิมจรูญ. (2557). การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อคนพิการ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 6 (1), 186-197

ทวี เชื้อสุวรรณทวี, (2562) *ยุติธรรมสังคมและนโยบายด้านความพิการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2546). *เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ*. กรุงเทพ: วารสารวิชาการ.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

พวงแก้ว กิจธรรม. (2547). เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเทศไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ. พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: http://www .tddf.or.th

มาเรียม นิลพันธุ์, 2558. *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีการจัดการเรียนรู้*: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกดภาพพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

อิทธพันธ์ สุวทันพรกูล. (2561). *การวิจัยทางการศึกษาแนวคิดและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักธรรมาภิบาล : การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
Good Governance : Operations of Local Administrative Organizations

จตุพร ไกรกิจราษฎร์, ภัทราวดี อ่ำคูณ,
ธนวรรณ พงษ์แตง, บุษกร รังษีภโนดร และ โชติ บดีรัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Jatuphon Kraikitrat, Phattarawadee Aumkoon,
Thanawan Pongtang, Butsakorn Rungsipanodorn and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : love.pp_puy@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบการปฏิบัติงานของข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการ การบริหารบุคคล การบริหารการคลัง มีกฎหมาย ระเบียบของตนเอง มีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งทุกระดับ เป็นการดำเนินการตามทฤษฎีกระจายอำนาจ แต่โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีจำนวนมาก มีขนาดพื้นที่งบประมาณ และภาระที่แตกต่างกัน มีวิธีการทำงานที่ผูกติดกับโครงสร้างอำนาจในชุมชน การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างความโปร่งใส สร้างจิตสำนึก ให้ปรากฏทุกระดับทั้งผู้บริหารบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้ายการเสริมสร้างหลักการบริหารกิจการที่ดี คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความโปร่งใส มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และสิ่งที่จะเอื้อให้เกิดการดำเนินการ เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติ ทำให้การบริหารท้องถิ่นประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล; การปฏิบัติงาน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

This academic article aims to know the performance of civil servants of local government organizations in accordance with the principles of good governance. It was found that decentralization allows local government organizations to have independence in administering. Personnel Management Fiscal administration has its own laws and regulations. Executives are elected at all levels. It is the implementation of decentralized theory. But where there are many local government organizations in Thailand with budget space size and different loads There is a way of working that is tied to the power structure in the community. Applying good governance principles in practice to create transparency create consciousness to appear at all levels, including executives and personnel of local government organizations The thread

* วันที่รับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 23 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2564
Received: November 10, 2021; Revised: November 23, 2021; Accepted: November 25, 2021

to strengthen the principles of good corporate governance is to enhance the participation of the people. be transparent have a sense of responsibility and what will facilitate the operation, in accordance with the rules, regulations and guidelines make local administration successful

Keywords : Good Governance; Operations; Local Administrative Organizations

บทนำ

ธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่างๆโดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปไม่ได้อีกต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น (กิจจา บานชื้น, 2558 : 76)

ขณะเดี่ยวกันงานของท้องถิ่นเต็มไปด้วยการ **“ประเมิน”** และ **“ประกวด”** ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึง **“ประโยชน์”** คือ **ประโยชน์สุขของประชาชน** แต่ที่ปรากฏให้เห็นดาษดื่นก็คือ **ผลประโยชน์** ที่เกิดขึ้นจากระบบในท้องถิ่นเองหรือ **“คน”** ที่เกี่ยวข้องแสวงได้หาผลประโยชน์นั้น ๆ เพราะประชาคมท้องถิ่นมีทั้งมาจากการเลือกตั้ง และการแต่งตั้งมีความเป็นอิสระ มีความซับซ้อนในเชิงการบริหารจึงต้องมีการฝึกอบรมด้านความโปร่งใส ในมิติธรรมาภิบาลกันอยู่บ่อย ๆ

ดังกล่าวแล้วธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่เป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิด มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมนั้น มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการ สร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วยธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี

หลักธรรมาภิบาล

คำว่า "ธรรมาภิบาล" หรือที่บางท่านเรียกว่า ธรรมรัฐ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Good Governance" ซึ่งมาจากคำว่า "ธรรม" และ "อภิบาล" ซึ่งคำว่า " ธรรม" หมายถึง คุณความดี ความถูกต้อง และหลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา กฎเกณฑ์ ความจริง ความยุติธรรม ส่วนคำว่า "อภิบาล" หมายถึง บำรุงรักษา ปกครอง ดังนั้น เมื่อนำมารวมกัน ธรรมาภิบาล จึงน่าจะหมายถึง การปกครองและบริหารบนพื้นฐานของหลักธรรม ความดี ความถูกต้อง ซึ่งสะท้อนถึงแนว ความคิดปรัชญาที่เน้นเรื่องความดี ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good Governance ซึ่งความหมายที่น่าจะสอดคล้อง และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป คือ ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารโดยยึดหลักธรรม ความดี และความถูกต้อง (พัชรี สิโรรส และคณะ, 2561 : 63)

ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุม ดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยัง หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่ง สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง คือ หาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ เช่น ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ เช่น พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้นๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจรัฐบาลที่โปร่งใส่ตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น (อภิสิทธิ์ หนุนภักดี, 2552 : 69) ธรรมาภิบาลให้ความสำคัญเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางการบริหาร ซึ่งอาจถูกอิทธิพลครอบงำและอาจนำไปสู่การคอร์รัปชั่น การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) หรือการผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests) หากกระบวนการตัดสินใจขาดหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักการต่างๆ ที่สำคัญ 6 หลักการ แล้วแต่ผู้ที่จะนำเรื่องของธรรมาภิบาลไปใช้ และจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดมากกว่ากัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าเป็นหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล คือ (กิจจา บานชื้น, 2558 : 75)

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ การมีกฎหมายรวมถึงมีกฎ ระเบียบที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาคและไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานเชิงซ้อน (Double Standard) มีการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย ไม่ให้มีการใช้กฎหมายไปแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ มีการปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับอารยประเทศ มีกรอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งกำหนด กรอบเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจนให้ประชาชนทราบ เช่น การจัดประมูลเครือข่ายสัญญาณทีวีดิจิตอล เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามหลักนิติธรรมกล่าวคือ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

และจะต้องประมูลโดยยึดหลักคุณธรรมด้วย กล่าวคือไม่เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้คำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ

2. หลักคุณธรรม (Ethics) คือ การไม่ทุจริต ไม่ประพฤติผิดวินัย ไม่กระทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ รวมถึงการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการคอร์รัปชั่น หรือฉ้อราษฎร์บังหลวง การไม่ละเมิดจริยธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย ทั้งนี้ผู้ที่มีอาชีพต่างกันก็จะมีแนวปฏิบัติหรือจริยธรรมที่ต่างกัน เช่น ส.ป.ก. ได้ออกข้อกำหนดว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ จะสังเกตได้ว่าการดำเนินการตามการกิจของ ส.ป.ก. ในทุกด้านควรที่จะต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ เช่น ในด้านการจัดหาที่ดินเพื่อนำมาปฏิรูปที่ดิน การคัดเลือกเกษตรกร การจัดที่ดิน การตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ จะต้องทำหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรม โดยจะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่โดยเสมอภาคความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่ง แนวทางปฏิบัติทั้งสิ้น

3. ด้านความโปร่งใส (Transparency) คือ การมีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารงานในทุกๆ ด้าน เช่น การมีการวางระบบงาน การกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน เช่น การมีระบบคุณธรรมในการเลือกบุคลากร รวมถึงการให้คุณให้โทษ ฯลฯ การเปิดโอกาสให้สังคมภายนอกเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการโดยยึดหลักความโปร่งใสและพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) คือ กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสได้แสดงทัศนะและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ ประกอบด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน (ประชาพิจารณ์) การวางแผนร่วมกัน และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น ในภารกิจด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านที่ดิน การพัฒนาด้านเกษตรกร การวิจัยและพัฒนา จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะการพัฒนาที่มีผลโดยตรงกับตัวเกษตรกรประชาชน ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาว่าควรจะพัฒนาในด้านใดจึงจะเหมาะสม เพราะตัวประชาชนนั้นเป็นผู้มีประสบการณ์แต่ตัวเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรู้ จึงสมควรที่จะมีการแลกเปลี่ยนแสดงทักษะร่วมกันแล้วนำความคิดและความต้องการมาบูรณาการจึงจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

5. หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ (Accountability) คือ หลักการที่สำคัญที่องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งจะสะท้อนถึง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ จิตสำนึกและความรับผิดชอบจำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติ

ธรรมและความโปร่งใส อย่างเช่น ในภารกิจด้านการวางระบบการจัดที่ดินเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารและแผนที่ เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสะดวก การสำรวจรังวัดและความถูกต้องในการปฏิบัติ

6. หลักความคุมค่า (Value for money) หรือหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน รวมทั้งมีการป้องกันรักษา แวดล้อม และมีความสามารถในการแข่งขันกับภายนอก เช่นในภารกิจทุกด้านของหน่วย ของรัฐจะต้องมีการบริหารจัดการทั้งรายรับ/รายได้และรายจ่าย โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ให้ เกิดความคุ้มคำในทุกภารกิจ จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการดำเนินการตามภารกิจต่าง ๆ การใช้จ่ายงบประมาณเทียบกับผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดความคุ้มค่าหรือไม่

กล่าวโดยสรุป ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ (Modern Management) เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่า จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยวิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ก็คือการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความโปร่งใส มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และสิ่งที่จะเอื้อให้เกิดการดำเนินการดังกล่าวได้ก็คือ การมีกฎระเบียบ มีแนวปฏิบัติที่รองรับการดำเนินการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดซึ่งสาระสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2555 : 60)

1. เป็นหน่วยการปกครองขนาดเล็ก ซึ่งมีกฎหมายรับรองฐานะ
2. มีอิสระในการบริหารจัดการจากรัฐในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
3. มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นด้วยตัวเอง
4. มีฐานะเป็นนิติบุคคล
5. มีอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจน
6. มีสภาท้องถิ่น และ/หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตพื้นที่

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน มี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 2) รูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีฐานะเป็นทบวงการเมือง และนิติบุคคล โดยในประเทศไทยมีอยู่ 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งแบ่งองค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2549 : 68)

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง

2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นมีที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

3. มีอิสระในการปกครองตนเอง

4 มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม

5. มีงบประมาณรายได้ที่เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ

6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง

7. มีอำนาจท้องที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ

8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท

9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องถิ่นของตนได้โดยตรงส่วนการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม สภาท้องถิ่นจะทำหน้าที่เลือก ผู้บริหารท้องถิ่นแทนประชาชนในท้องถิ่น กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่นจะทำหน้าที่เพียงแค่เลือกสมาชิก สภาท้องถิ่นเท่านั้น แล้วสมาชิกสภาท้องถิ่นจะทำหน้าที่ในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญดังนี้ (วุฒิสาร ตันไชย, 2552 : 70)

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวพันมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง

2. การปกครองท้องถิ่นทาให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศใน อนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบ พึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

หลักการต่าง ๆ ที่อธิบายการมีธรรมาภิบาลและการนำไปประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยหลักการต่างๆ มากมายแล้วแต่ผู้ที่จะนำเรื่องของธรรมาภิบาลไปใช้ และจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดมากกว่ากัน และในบริบทของประเทศ บริบทของหน่วยงาน หลักการใดจึงจะเหมาะสมที่สุด สำหรับประเทศไทยแล้ว เนื่องจากได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 6 หลักการดังกล่าวแล้วในที่นี้จึงขอนำเสนอรายละเอียดของการพัฒนาดัชนีวัดธรรมาภิบาลบนพื้นฐานของหลักการทั้ง 6 หลักการของสถาบันพระปกเกล้า ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Laws) หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

2. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

3. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดย ฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

4. หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองทีออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

5. หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใดๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและ ทำการพิจารณาพิพากษา

ภายใต้มโนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

6. หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆมิได้

7. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักด้านหลักคุณธรรม (Ethics) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือหน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอรัปชั่น หรือมีคอรัปชั่นน้อยลง คอรัปชั่น การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอรัปชั่นได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

3. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

4. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็น การกระทำผิดวิชาชีพนิยมได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยมโดย เฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. ด้านความโปร่งใส (Transparency) ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการคือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้คุณ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

1. ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง คือ มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน ประชาชนเข้ามามี

ส่วนร่วม รับรู้การทำงาน มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่ มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

2. ความโปร่งใสด้านให้คุณ คือ มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์ มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3. ความโปร่งใสด้านการให้โทษ คือ มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริตและมีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

4. ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย คือ ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออกกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่างๆมากขึ้น และมีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการคือ

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือเป็นต้น

3. ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียม

โครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

4. ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมของการปฏิบัติถือว่า สำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนึกรับผิดชอบ กล่าวคือ องค์การจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

2. ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์การ

3. การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบ อยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์การ ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆในองค์การ

4. การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการ ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมการ ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ

5. การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์การที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบต้องมีการวางแผนฟื้นฟู ที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์การได้ทราบและเข้าใจถึงแผน และนโยบายขององค์การ และที่สำคัญคือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่างเปิดเผย

6. การติดตามและประเมินผลการทำงาน องค์การจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการทำงานเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์การ

6. หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

1. การประหยัด คือ การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน และการมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

3. ความสามารถในการแข่งขัน คือ การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การมีการเน้นผลงานด้านบริการ การมีการประเมินผลการทำงาน และผู้บริหารระดับสูงมีสภาวะผู้นำ

เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงาน การนำหลักการข้างต้นไปสร้างตัวชี้วัดและนำไปทดสอบจริงในหน่วยงาน และสามารถแสดงผลให้เข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานของหน่วยงานให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นได้

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักธรรมาภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการ หรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในหน่วยงาน โดยเริ่มต้นจากงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำ จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ

1. หลักนิติธรรม คือ เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ แบบแผนและกฎหมายต่าง ๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยง หรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน

อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมฉะนั้น ถ้าไม่แน่ใจต้องศึกษาก่อนว่าจะผิดหลักนิติธรรมก่อนที่จะทำลงไปหรือไม่ ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้

1.1 เผยแพร่ความรู้เรื่องกฎ ระเบียบของหน่วยงาน แก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป

1.2 สร้างจิตสำนึกแก่ข้าราชการของหน่วยงานในการใช้กฎ ระเบียบด้วยความเป็นธรรม

1.3 ทบทวน ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกระบวนการการดำเนินการให้เป็นธรรมและทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ทั้งนี้ หลักคุณธรรม มีหลายแง่มุม เช่น ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ทำอะไรก็ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน การรู้จักบุญคุณ และคิดจะตอบแทน การรู้จักอดทน การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี โดยที่ได้กล่าวมานี้ การมีคุณธรรม จะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้น เป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้

2.1. กำหนดจรรณยาบรรณของหน่วยงานและของข้าราชการ

2.2. จัดให้มีระบบการร้องเรียนในการให้บริหารของหน่วยงาน

2.3 รณรงค์ให้มีการใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังในทุกระดับจากระดับบริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติตามทุกคน

2.4 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมของหน่วยงาน ตลอดจนประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ของหน่วยงานเพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องนี้

2.5 สร้างระบบเครือข่ายการส่งเสริมหลักคุณธรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และกลุ่มต่าง ๆ ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

3. หลักความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องรวดเร็วไม่บิดเบือน ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้

3.1 สำรวจความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชนเกี่ยวกับความโปร่งใสที่ประชาชนต้องการจากการที่ได้รับจากหน่วยงาน

3.2 สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน

3.3 กระตุ้นและผลักดันให้ข้าราชการของหน่วยงานปฏิบัติตาม พรบ. ข้อมูลข่าวสาร และมีระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

3.4 ปรับปรุงระบบสารสนเทศและระบบการจัดเก็บเอกสาร ให้สะดวกต่อการสืบค้น และเผยแพร่แก่ประชาชน

3.5 จัดทำประกาศและคู่มือการขอรับบริการสำหรับประชาชน โดยระบุขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการที่ชัดเจน

3.6 มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รับฟังความคิดเห็นจากบุคคล ภายนอก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนทั่วไป

4. หลักการมีส่วนร่วม คือ พึงระลึกไว้ว่าตัวเองเป็นข้าราชการขององค์กร นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้ว กิจกรรมอื่นที่มีผลดีต่อองค์กร จะต้องร่วมมือร่วมใจทำงานร่วมกันให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อะไรที่ไม่ดีต้องทักท้วงหา แนวทางแก้ไขให้ถูกต้อง และประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจ ได้เปิดโอกาสให้ข้าราชการและประชาชนมีช่องทาง ในการเข้ามามีส่วนร่วม ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้

4.1 ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกลไกการให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

4.2 การกระจายอำนาจการบริหารงานในหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.3 รณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน

4.4 สร้างหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนร่วม

5. หลักความรับผิดชอบต่องานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามของหน่วยงาน ถ้าดีอยู่แล้วต้องทำให้ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันแก้ไข ไม่วางเฉยโดยถือว่าไม่ใช่เป็นงานของตัวเอง เพราะงานทุกอย่างที่ทำในหน่วยงาน ถือว่าทุกคนมีส่วนร่วมที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันรับผิดชอบงานที่ทำออกไป ซึ่งงานบางส่วนเป็นงานที่ทำออกไปในนามของหน่วยงาน ไม่ใช่ในนามของกลุ่มแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้หน่วยงานต้องมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่มารับบริการและมีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงที ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้

5.1 ผู้บังคับบัญชาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานหรือข้อกำกับความประพฤตินักบริหาร

5.2 สร้างความสำนึกเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง (self-accountability) เช่นใช้การมีส่วนร่วมระบบการตรวจสอบ ระบบประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

5.3 ส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถ โดยใช้ระบบการให้รางวัล และระบบจูงใจอื่น ๆ

6. หลักความคุ้มค่า ในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้ หรือรู้สึกได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง 5 มาครบถ้วนแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้

6.1 สร้างจิตสำนึกแก่ข้าราชการของหน่วยงานในการประหยัดการใช้ทรัพยากร

6.2 ลดขั้นตอนการให้บริการ/การทำงาน

6.3 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต

6.4 กำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานการทำงาน

6.5 มีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มทุน ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ

6.6 มีระบบการรายงานผลที่สอดคล้องกับระบบการประเมินผล

6.7 ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบใหม่สำหรับบางงาน ที่หน่วยงานไม่ต้องทำเอง เช่น การจ้างเหมา รปภ., พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น

สรุป

เพื่อให้องค์กรของรัฐและทุกๆ ส่วนนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้กว้างขวางและยั่งยืนจำเป็นต้องมีปัจจัยสำคัญหลายๆ ปัจจัยที่นอกเหนือจากความตระหนักของบุคลากรในหน่วยงานและผู้บริหารแล้ว คือ ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืนของการเป็นประชาธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ (sustainability of democracy and national security) เพราะประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และยังมีการอภิปรายกันถึงความหมายที่แท้จริงอยู่อย่างกว้างขวาง แต่มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยก็คือการแข่งขัน การมีส่วนร่วม และเสรีภาพในทางการเมือง การเป็นประชาธิปไตยและความยั่งยืนของประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่จะช่วงทำให้การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาลคงอยู่ได้ เนื่องจากตราบใดที่ไม่เป็นเผด็จการ ประชาชนย่อมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ ทำให้เกิดความโปร่งใส ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนตลอดหน่วยงานต่างๆมีสำนึกรับผิดชอบ ประชาธิปไตยจึงมีข้อดี คือเป็นวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งแทนการใช้ความรุนแรง กระบวนการเป็นประชาธิปไตยนำมาสู่การส่งเสริมสันติวิธีในชาติและระหว่างชาติได้

เอกสารอ้างอิง

กิจจา บานชื้น. (2558). *ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีในองค์กร.* กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น

โกวิทย์ พวงงาม. (2549). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ปรับวิธีคิด เพิ่มความสามารถ และพลัง สร้างสรรค์.* กรุงเทพมหานคร: เอกสารเผยแพร่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2555). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

พัชรี สิโรรส และคณะ. (2561). *หลักธรรมาภิบาล : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ.

วุฒิสาร ตันไชย. (2552). *ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: เอ็กซเปอร์เน็ท

อภิสิทธิ์ หนุนภักดี. (2552). *ธรรมาภิบาลในองค์กรภาคประชาคม*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่
Information System for New Public Management

บุญซื่อ เพชรไทย, กนกวรรณ ศรมณี,
ญานิศา ยอดสิน และ โชติ บดีรัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Boonsue Peachthai, Kankan Sornmanee,
Yanisa Yodsin and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Boonsue2520@gmail.com

****

บทคัดย่อ

ระบบสารสนเทศในปัจจุบันมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ขององค์การอย่างกว้างขวางและมีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบัน ดังนั้นบทความจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการนำเสนอถึงระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ “รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Government” พบว่า การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในองค์การเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและระบบการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้ภาคเอกชนและประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ทั่วถึง ทุกเวลา เป็นธรรมและเป็นการกระตุ้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในภาคเอกชนและประชาชน เพื่อนำประเทศก้าวเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลก นอกจากนั้นระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นกลไกที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญต่อการพัฒนากลยุทธ์ของประเทศในการก้าวเข้าสู่ e-Thailand อีกด้วย

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ; การจัดการภาครัฐแนวใหม่

Abstracts

Today's information systems play a very important role in supporting operations in various fields. of the organization widely and plays an important role in the current government administration Therefore, the article aims to present information systems for government management, a new approach, which is “electronic government or e-Government”. It was found that the application of information and communication technology systems in organizations to develop the management system and the service system of government agencies to be efficient and transparent. and can check This will enable the private sector and the public to receive services that are convenient, fast, thorough, anytime, fair, and stimulate

* วันที่รับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 23 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2564
Received: November 10, 2021; Revised: November 23, 2021; Accepted: November 25, 2021

the use of information technology and communication in the private and public sectors to lead the country to compete on the world stage In addition, the electronic government system is also a mechanism that is the center of electronic development that is important for the development of the country's strategy in stepping into e-Thailand.

Keywords : Information system, New Public Management

บทนำ

กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกนับวันยิ่งทวีความรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้นเรื่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ทางเทคโนโลยีสื่อสารหรือที่นิยมเรียกกันว่า “อินเตอร์เน็ต (Internet)” ได้ส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำลายกำแพงหรือพรมแดนของการติดต่อสื่อสารลงไป มนุษย์ในแต่ละซีกโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ภายในไม่กี่วินาที ทำให้การถ่ายเทความรู้ วัฒนธรรม ทัศนคติ ค่านิยม การเรียนรู้ และพฤติกรรม รวมถึงการติดต่อธุรกิจ และทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็วมากขึ้น (ณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ, 2552 : 109-119) ผลอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารภาครัฐโดยตรง ซึ่งนั่นก็คือ ทำให้หน่วยงานภาครัฐจำเป็นที่จะต้องดำเนินการปฏิรูปกระบวนการและวิธีการบริหารจัดการเสียใหม่ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัว รวดเร็ว และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนที่มีหลากหลายได้มากขึ้นอย่างทันท่วงที ซึ่งอัลเฟรด แธ็ท ไค โฮ (Alfred Tat-Kie Ho) แห่งมหาวิทยาลัยไอโอวา สหรัฐอเมริกาถึงกับได้สะท้อนภาพให้เห็นว่า ระบบอินเตอร์เน็ตจะเป็นเครื่องมือสำคัญของการปฏิรูปการจัดการภาครัฐสมัยใหม่ โดยจะเข้ามาบทมีบาทในการเปลี่ยนแปลงพาราไดม์ของการทำงานแบบราชการเดิมหรือที่เรียกว่า Traditional Bureaucratic Paradigm ซึ่งเน้นความเป็นระเบียบมาตรฐาน การจัดแบ่งหน่วยงาน และการดำเนินงานที่คำนึงถึงต้นทุนหรือประสิทธิภาพมาเป็นพาราไดม์รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า e-Government Paradigm ที่มาให้ความสำคัญต่อการเน้นการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับภายนอก และการให้บริการสาธารณะ ระบบเทคโนโลยีสื่อสารหรือ อินเตอร์เน็ตซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบบสารสนเทศ และช่วยขยายบทบาทของระบบในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การอย่างกว้างขวางจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบัน (เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ, 2551 : 218)

ระบบสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบราชการไทยที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับมาตรฐานสากล (High Performance) ภายใต้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ใน

ระบบราชการของไทย แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบราชการไทย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ เช่น นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการให้บริการรูปแบบต่างๆ (e-Service) แก่ประชาชน การบูรณาการระบบให้บริการประชาชนของทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน (Single Window Service) ส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่ายเว็บหลักหรือเว็บทำของภาครัฐ (Web Portal) ในลักษณะที่เป็นช่องทางของบริการภาครัฐทุกประเภท (Government Gateway) ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงได้ โดยเชื่อมโยงกับบริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนากลไกและระบบการตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศหน่วยงานของรัฐ (IT Audit) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553 : 7)

เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสารสนเทศจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของภาครัฐ โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการซึ่งภาครัฐจะต้องเน้นประสิทธิผลในด้านการจัดการความรู้และการใช้สารสนเทศมากกว่าการจัดหาเทคโนโลยี โดยเฉพาะความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดให้มีการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ดังนั้น องค์กรภาครัฐจะต้องวางกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ดีสู่การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการภาครัฐว่า ในปัจจุบันภาครัฐมีการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการภาครัฐในรูปแบบใด เพื่อให้การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพ

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

ระบบสารสนเทศซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Information System หรือ IS หมายถึง ระบบซึ่งใช้คอมพิวเตอร์ทำหน้าที่รวบรวม ประมวลผล จัดเก็บ วิเคราะห์ และกระจายสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง ในแง่หนึ่งเมื่อเปรียบเทียบลักษณะโดยทั่วไปจะเห็นว่าระบบสารสนเทศมีความคล้ายคลึงกันกับระบบงานและระบบเอกสารของสำนักงานตรงที่ทั้งสองระบบมีการป้อนข้อมูลเข้า (Input) มีข้อมูลออก (Output) และมีกระบวนการประมวลผลข้อมูล (Process) แต่ในอีกแง่หนึ่ง จะเห็นว่าข้อแตกต่างจากระบบอื่นอย่างชัดเจนตรงที่ระบบสารสนเทศที่กล่าวถึงในที่นี้มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการป้อนข้อมูล ประมวลและแสดงผล และใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อในการกระจายผลลัพธ์ไปยังผู้ใช้ ระบบสารสนเทศในที่นี้จึงมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ คือ 1) ฮาร์ดแวร์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่กล่าวข้างต้น ทำหน้าที่ในการป้อนและรับข้อมูลและสารสนเทศ ประมวลผลและจัดเก็บรวมถึงการแสดงผลในรูปแบบที่มนุษย์อ่านได้ 2) ซอฟต์แวร์ หรือชุดคำสั่ง หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้ฮาร์ดแวร์ประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ขององค์การ 3) ฐานข้อมูล หรือระบบการจัดการไฟล์ ตารางความสัมพันธ์ ฯลฯ ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อการสืบค้น 4) เครือข่าย หรือระบบการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่ในการกระจาย แลกเปลี่ยนสารสนเทศ และทรัพยากรอื่นของระบบ 5) กระบวนการประมวลผลหรือชุดคำสั่ง

ทำหน้าที่ในการนำองค์ประกอบข้างต้นทั้งหมดมาประมวลผลและแสดงผล และ 6) คน ซึ่งทำงานกับระบบ ทำหน้าที่ในการป้อนข้อมูล หรือใช้ข้อมูลที่ได้จากการประมวลผล ในขณะที่ (พิเชษฐ์ สิทธิโชคสกุลชัย, 2554 : 6-7) กล่าวสรุปความเอาไว้อย่างน่าสนใจว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึงกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และสรุปผล เพื่อให้กลายเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน ซึ่งอาจประมวลผลด้วยมือ (Manual System) และระบบคอมพิวเตอร์ (Computerized System)

กล่าวโดยสรุป ระบบสารสนเทศ (Information System) เป็นระบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกระทำหรือประมวลผลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การกระจายข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นการประมวลผลด้วยมือ (Manual System) หรือด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (Computerized System) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจขององค์การ เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การด้วยกระบวนการในการบริหารจัดการ (Management) จะเป็นกระบวนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงาน รวมถึงสมาชิกทุกคนที่อยู่ภายในหน่วยงานนั้นๆ

การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารและบุคลากรขององค์การในทุกระดับจำเป็นต้องเข้าใจองค์ประกอบของระบบใน 3 ด้าน ดังนี้ (ดลพร บุญพารอด, 2554 : 8-10)

1. ข้อมูลหรือสารสนเทศ จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ โดยข้อมูลหรือสารสนเทศของระบบจะประกอบด้วย 3 ประเภทคือ ข้อมูลรายละเอียด (Detail Information) หรือข้อมูลดิบ ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิบัติการ การจัดการระดับย่อย รวมทั้งการดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับขององค์การและข้อบังคับตามกฎหมาย ข้อมูลสรุป (Summary information) เป็นการรวบรวมข้อมูลดิบและข้อมูลรายละเอียดเข้าด้วยกัน เพื่อพิจารณาหรือวิเคราะห์ดูแนวโน้ม (Trend) หรือชี้ให้เห็นถึงปัญหาบางประการขององค์การ และข้อมูลพิเศษ (Exception information) เป็นข้อมูลที่กรองหรือคัดแยกออกมากในรูปแบบรายงานตามกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ต้องการ ซึ่งข้อมูลทั้ง 3 ระดับนี้ปรากฏอยู่ในระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ ข้อมูลหรือสารสนเทศไม่ว่าในระดับใดอาจเป็นข้อมูลนำเข้าระบบ (input) หรือผลลัพธ์ของระบบ (output) ที่อยู่ในรูปรายงานก็ได้

2. องค์การและการจัดการ องค์การโดยทั่วไปประกอบด้วยบุคลากร โครงสร้างขององค์การ กระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงวัฒนธรรมองค์การที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้องค์การมีหลายประเภททั้งที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ องค์การในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการนั้นมีองค์ประกอบที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรและแน่นอนตายตัว มักมีบุคลากรไม่มากนักและภารกิจไม่มาก จึงไม่ต้องแบ่งแยกงานเป็นโครงสร้างที่ชัดเจน ส่วนองค์การในรูปแบบที่เป็นทางการนั้นประกอบด้วยงานและพนักงานหลายระดับ โครงสร้างองค์การจะแบ่งเป็นฝ่ายหรือแผนกที่ชัดเจนตามสายงาน มีพนักงานเฉพาะตามสายงานที่เชี่ยวชาญนั้น ๆ เช่น ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายธุรการ ฝ่ายการเงิน เป็นต้น โดยพนักงานในแต่ละฝ่ายทางาน

ร่วมกันและแต่ละฝ่ายต่างดำเนินงานโดยอาศัยโครงสร้างที่เป็นลำดับขั้นตามสายงาน การจัดสายงานเป็นการจัดกลุ่มบุคลากรตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยทั่วไปมี 3 ระดับดังนี้ คือ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้ความรู้ในระดับวิชาชีพ (knowledge worker) และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ บุคลากรในแต่ละกลุ่มจะมีความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้นว่า ผู้บริหารระดับสูงมีความต้องการข้อมูลในลักษณะรายงานเชิงสถิติ หรือรายงานสรุปและวิเคราะห์ทางการเงิน ตลอดจนข้อมูลอ้างอิงจากภายนอก เพื่อใช้ในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์หรือนโยบายขององค์การ ส่วนผู้บริหารระดับกลางมักต้องการข้อมูลในเชิงสรุปที่มีความถี่สูงกว่า เช่น รายงานสรุปยอดขายรายเดือน รายไตรมาส รายปี เพื่อติดตามและการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในองค์การเป็นสำคัญ รักษาคุณภาพของงานและปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์การอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้ปฏิบัติงานใช้ความรู้ในระดับวิชาชีพ เช่น นักวิจัย นักบัญชี นักออกแบบผลิตภัณฑ์ ต้องการใช้สารสนเทศเฉพาะด้าน เครื่องมือและอุปกรณ์ ตลอดจนระบบประมวลผลที่ทันสมัยเพื่อผลงานที่มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของงานที่ได้รับมอบหมาย และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการต้องการสารสนเทศที่ตอบสนองต่อการปฏิบัติงานประจำ เพื่อทำงานอย่างสะดวก ลดข้อผิดพลาดและมีประสิทธิภาพสูง

3. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการในองค์การเทคโนโลยีโดยทั่วไปหมายรวมถึงซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ระบบเครือข่าย นอกจากนี้ยังรวมถึงเทคโนโลยีสื่อสารทางไกลต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงระบบและอุปกรณ์เหล่านี้เข้าด้วยกัน ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการในปัจจุบันดำเนินการอย่างกว้างขวางจึงต้องใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์หลายประเภททำงานร่วมกัน สำหรับองค์การขนาดใหญ่ อาจวางโครงสร้างสารสนเทศพื้นฐานขององค์การ เพื่อการดาเนินการที่มีประสิทธิภาพ

ระบบสารสนเทศเป็นกลไกสำคัญในการจัดการสารสนเทศในองค์การ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์การภายใต้สภาพการณ์แข่งขันที่รุนแรงและรวดเร็วเช่นในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง หลายองค์การจึงได้เล็งเห็นความจำเป็นในการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อให้สามารถรองรับกับการดำเนินการดังกล่าวอย่างสอดคล้องเหมาะสมและทันการณ์ ซึ่งในปัจจุบันมีการจำแนกระบบสารสนเทศออกได้หลาย ๆ วิธี ได้แก่ การจำแนกระบบสารสนเทศตามหน้าที่ทางธุรกิจ ซึ่งจะนิยมแบ่งเป็นระบบสารสนเทศด้านการขายและการตลาด ระบบสารสนเทศด้านการผลิต ระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรมนุษย์ และระบบสารสนเทศด้านการเงินและบัญชี การจำแนกระบบสารสนเทศตามกระบวนการทางธุรกิจ ซึ่งได้แก่ ระบบการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ระบบจัดการห่วงโซ่อุปทาน ระบบวางแผนทรัพยากรขององค์การ ในขณะที่การจำแนกสารสนเทศตามระดับการจัดการนั้นจะแบ่งออกเป็นระบบสารสนเทศประมวลผลรายการ ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดทำรายงาน ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ และระบบสารสนเทศสำนักงาน ในที่นี้ได้จำแนกระบบสารสนเทศตามการจำแนกสารสนเทศตามระดับการจัดการซึ่งเป็นที่นิยมโดยทั่วไป การ

จำแนกสารสนเทศตามระดับการจัดการซึ่งก็คือระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการนั่นเอง ประกอบด้วย 4 ประเภท ดังนี้ (ปรัชญา ชุ่มนาเสียว, 2556 : 31)

1) ระบบสารสนเทศประมวลผลรายการ (Transaction Processing System: TPS) หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ระบบประมวลผลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Processing : EDP) เป็นระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับการบันทึกและประมวลข้อมูลที่เกิดขึ้นจากธุรกรรมหรือการปฏิบัติงานประจำ (Routine Transaction) รวมถึงงานขั้นพื้นฐานขององค์การ โดยมุ่งจัดการข้อมูลรายละเอียดที่ใช้ในการดำเนินงานประจำวันหรืองานขั้นพื้นฐานขององค์การ เพื่อประโยชน์ในการจัดการระดับต้นหรือระดับปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ ดังนั้นระบบสารสนเทศประมวลผลรายการจึงเป็นระบบสารสนเทศพื้นฐานขององค์การ เนื่องจากเป็นข้อมูลในระดับขั้นแรกสุด จึงต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในการบริหารจัดการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยการประมวลผลข้อมูลของ TPS จะมีลักษณะสำคัญอยู่อย่างน้อย 2 ประการคือ 1) การประมวลผลแบบแบทช์ (Batch Processing) จะเป็นการประมวลผลที่รายการย่อย ๆ จะถูกสะสมไว้ในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดแล้วทำการประมวลผลพร้อมกันเป็นระยะ ๆ การประมวลผลแบบนี้จะไม่มีการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ระบบออฟไลน์ (Off-line System) ตัวอย่างเช่น การบันทึกเกรดของนักศึกษาในแต่ละภาคเรียน จนถึงภาคเรียนสุดท้ายจึงพิมพ์ใบรับรองเกรดเฉลี่ย เป็นต้น และ 2) การประมวลผลแบบทันทีทันใด (Real-time Processing) หรือการประมวลผลแบบออนไลน์ (Online Processing) จะเป็นการประมวลผลแบบทันทีที่รายการย่อยนั้นๆเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ระบบบริการ ณ จุดขาย ระบบฝากถอนเงินของธนาคาร ระบบการชำระหนี้ ระบบการจองห้องพักโรงแรม ระบบยื่นแบบ-ชำระภาษีออนไลน์ (E-Filing) เป็นต้น

2) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดทำรายงาน (Management Reporting System : MRS) เป็นระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการนำข้อมูลจากระบบประมวลผลรายการมาสรุป เปรียบเทียบ และจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบต่างๆตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ หรือช่วยในการตัดสินใจที่มีลักษณะโครงสร้างชัดเจน และเป็นเรื่องที่ทราบล่วงหน้า รายงานจาก MRS จะมีลักษณะต่างๆ ที่สำคัญคือ รายงานที่จัดทำเมื่อต้องการ (Demand reports) เพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นรายงานที่จัดเตรียมรูปแบบรายงานล่วงหน้าและจะจัดทำเมื่อผู้บริหารต้องการเท่านั้น รายงานที่ทำตามระยะเวลากำหนด (Periodic reports)เช่น การจัดทำรายงานทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน เช่น รายงานประจำปีของธนาคาร เป็นต้น รายงานสรุป (Summarized reports) เป็นการทำรายงานในภาพรวม เช่น จำนวนนักศึกษาลงทะเบียนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น

3) ระบบสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Supporting System : DSS) เป็นระบบสารสนเทศที่มุ่งสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารในการวางแผน บริหารและแก้ไขปัญหา โดยใช้ตัวแบบหรือแบบจำลอง (Model) ทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผู้บริหารสามารถ

พิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ ซึ่งโดยทั่วไป ข้อมูลที่ DSS นำมาใช้อาจประกอบด้วยฐานข้อมูลต่าง ๆ ภายในขององค์การ เช่น ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลสินค้าคงคลัง เป็นต้น และข้อมูลฐานภายนอกขององค์การ เช่น ข้อมูลแนวโน้มของประชากร ข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ข้อมูลด้านภาษีอากร เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น การตัดสินใจกำหนดจำนวนพนักงานในแต่ละผลัดให้เหมาะสมกับภาระและปริมาณงานที่มีอยู่รวมทั้งค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารต้องการทราบว่าถ้าประชาชนมาใช้บริการที่หน่วยงานของรัฐเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 5% 6% 7% หรือมากกว่านั้น จะมีผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ขององค์การอย่างไรบ้าง เป็นต้น

4) ระบบสารสนเทศสำนักงาน (Office Information System: OIS) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation System: OAS) เป็นระบบสารสนเทศที่นาเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การทำงานของผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็ว และถูกต้อง ทั้งในด้านการจัดทำเอกสาร การจัดการข่าวสาร การทำงานร่วมกันหรือประชุมทางไกลการประมวลภาพ การจัดการสำนักงาน โดยประกอบด้วยระบบงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ตัวอย่างเช่น ระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือที่เป็นรู้จักกันดี คือ อีเมล์ (e-mail) ระบบประมวลคำ ได้แก่ โปรแกรมประมวลคำ Microsoft word ระบบสนับสนุนสำนักงาน ได้แก่ โปรแกรมปฏิทินเพื่อการตรวจสอบการนัดหมายงาน เป็นต้น

ดังนั้น ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การตัดสินใจของผู้บริหารในองค์การแต่ละระดับอย่างหลักเลี่ยงไม่ได้ โดยจะมีการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาประมวลผลเป็นสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนการประสานงาน การตัดสินใจ และการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งประมวลผลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา โดยทั่วไประบบสารสนเทศสาหรับผู้บริหารจะเป็นระบบที่นาคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลมาใช้ และเนื่องจากในปัจจุบันและอนาคต งานบริหารด้านการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจไม่ใช่เป็นงานที่จำกัดอยู่เพียงระดับบริหารเท่านั้น หากแต่องค์การได้มอบหมายอำนาจด้านการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจให้แก่ระดับผู้ปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วในจุดให้บริการ ดังนั้น ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจึงรวมถึงระบบสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผน การควบคุม และการปฏิบัติงานในทุกระดับขององค์การไม่ว่าจะเป็นระดับสูง ระดับกลาง ระดับต้นและระดับปฏิบัติการอีกด้วย

การจัดการภาครัฐแนวใหม่

การจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพและการแสวงหาประสิทธิภาพของระบบราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ นำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ เหตุผลที่มีการนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน เพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดธรรมาภิบาล และหากภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่โดยยึดหลักธรรมาภิบาลก็จะส่งผลปั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ, 2557) เหตุผลที่ต้องนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการบริการ เพราะว่า เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป และระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ คือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการ และขาดธรรมาภิบาล ถ้าภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็จะส่งผลบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย ซึ่งหลักใหญ่ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบรวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน มีหลักสำคัญ 7 ประการ (Hood, 1991 : 3-19) คือ

1. จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ (Hands-on professional management) หมายถึง ให้ผู้จัดการมืออาชีพได้จัดการด้วยตัวเอง ด้วยความชำนาญ โปร่งใส และมีความสามารถในการใช้ดุลพินิจ เหตุผลก็เพราะเมื่อผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ก็จะเกิดความรับผิดชอบต่อการตรวจสอบจากภายนอก

2. มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit standards and measures of performance) ภาครัฐจึงต้องมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบจะมีได้ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

3. เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น (Greater emphasis on output controls) การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้ เพราะเน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธี

4. แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อยๆ (Shift to disaggregation of units in the public sector) การแยกหน่วยงานใหญ่ออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ตามลักษณะสินค้าและบริการที่ผลิต ให้เงินสนับสนุนแยกกัน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

5. เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น (Shift to greater competition in the public sector) เป็นการเปลี่ยนวิธีทำงานไปเป็นการจ้างเหมาและประมูล เหตุผลก็เพื่อให้ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน (rivalry) เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนต่ำและมาตรฐานสูงขึ้น

6. เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน (Stress on private sector styles of management practice) เปลี่ยนวิธีการแบบข้าราชการไปเป็นการยืดหยุ่นในการจ้างและให้รางวัล

7. เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on greater discipline and parsimony in resource use) วิธีนี้อาจทำได้ เช่น การตัดค่าใช้จ่าย เพิ่มวินัยการทำงาน หยุดยั้งการเรียกร้องของสหภาพ แรงงาน จำกัด ต้นทุนการปฏิบัติเหตุผลก็เพราะต้องการตรวจสอบความต้องการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ และ “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (do more with less)

กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการภาครัฐ

ระบบสารสนเทศที่ใช้ในราชการเป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารจัดการเกี่ยวกับข้าราชการและลูกจ้างประจำระดับกรม ภายใต้โครงการ Government Manpower Planning and Information System มีการพัฒนาและปรับปรุงหลายครั้ง เพื่อให้ทันกับความต้องการ กฎ ระเบียบและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง จนได้ระบบ DPIS Version 2.8 เมื่อปี พ.ศ. 2542 Version 3 ในปี พ.ศ. 2546 และได้เปลี่ยนชื่อโปรแกรมเป็น “โปรแกรมระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลระดับกรม” และเผยแพร่ให้ส่วนราชการ นำไปปรับใช้ หลังคณะรัฐมนตรีมีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2547 เห็นชอบกับระบบ DPIS Version 3.0 ที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ และให้ส่วนราชการนำไปปรับใช้ จากนั้นสำนักงาน ก.พ. ได้พัฒนา DPIS Version 3.5 เพื่อให้ส่วนราชการได้ใช้ระบบที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการประกาศ ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. 2551 สำนักงาน ก.พ. จึงได้พัฒนาระบบ DPIS Version 4.0 เพื่อใช้เป็นระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลที่รองรับการบริหารงานบุคคลตาม พ.ร.บ. ฉบับใหม่ ต่อมาในปี 2554 ได้พัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลเป็น DPIS Version 5.0 ให้สามารถจัดเก็บข้อมูลของลูกจ้างชั่วคราว ปรับปรุงการเก็บข้อมูลบุคคลได้ถึงระดับต่ำกว่าสำนัก/กอง 5 ระดับ การใช้งานตามโครงสร้างตามมองหมายงาน เพื่อให้สามารถใช้งานในการบริหารงานบุคคลให้แก่ส่วนราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันได้พัฒนาจนใช้คำว่า

“รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e – Government)”

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นเมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมข้อตกลงด้านอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (e–ASEAN Agreement) ในวันที่ 28 พฤศจิกายน 2542 โดยจุดประสงค์หลักของข้อตกลงด้านอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน คือ การเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียน โดยประเทศสมาชิกจะต้องมีการดำเนินการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการผลักดันให้เกิดระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาโครงการที่ เรียกว่า e–Thailand ขึ้น โดยแนวคิดของ e–Thailand คือ แนวทางการพัฒนาประเทศ เพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างเป็นธรรม และพัฒนาสังคม บุคลากร และสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมการค้า การลงทุน การสร้างความเชื่อมั่น และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและภาคเอกชน (พิธุวรรณ กิติคุณ, 2548 : 2) ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วนั้นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) คือ การที่ภาครัฐนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและพัฒนาหน่วยงานของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านต่างๆ รวมถึงเพิ่มการเข้าถึงบริการของรัฐให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเสริมสร้างการทำงานของภาครัฐให้เกิดความโปร่งใสทุกขั้นตอน ลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่าย ลดกำลังคนในหน่วยงาน สนับสนุนให้ประชาชนเกิดความสะดวกรวดเร็วในการเข้ารับการบริการสาธารณะ และมีความใกล้ชิดกับภาครัฐมากขึ้น อีกทั้งทำให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศได้ดีขึ้นด้วย

1 รูปแบบของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) สำหรับรูปแบบของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) เพื่อการให้การส่งมอบบริการสาธารณะไปยังประชาชนเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงนั้นสามารถแบ่งออกเป็นภาพกว้างๆ ได้จำนวน 4 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ (กฤษณ์ รักชาติเจริญ, 2555 : 103-110)

1.1 การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐบาลของรัฐอื่น (Government to Governments : G2G) คือ การทำธุรกรรมระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเองทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง

กันและกัน เช่น การร่วมมือในโครงการต่างๆ การประกาศข้อควรระวังในแต่ละเรื่องที่สำคัญเพื่อให้ปฏิบัติงานสอดคล้องซึ่งกันและกัน เป็นต้น

1.2 การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่ประชาชน (Government to Citizens: G2C) เป็นรูปแบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อบริการประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และการบริการของภาครัฐได้ทุกสถานที่ ประชาชนสามารถรับข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ หรือส่งข้อมูลให้กับรัฐได้โดยผ่านระบบเทคโนโลยี สารสนเทศต่างๆ เช่น การเข้าดาวน์โหลดเอกสารต่างๆ ของหน่วยงานราชการผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน เช่น ปัจจุบันประชาชนทุกคนได้เข้ารับบริการยื่นแบบเสียภาษีผ่านทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร เป็นต้น

1.3 การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่บุคลากรในหน่วยงาน/องค์การ (Government to Employees : G2E) คือ การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับบุคลากรของรัฐเอง เพื่อการติดต่อสื่อสารจากส่วนกลางไปสู่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันนี้ภาครัฐในหลาย ๆ ประเทศก็ได้เห็นความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับบุคลากรของรัฐเอง เช่น การส่งจดหมายเวียน หรือการประกาศต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่องค์การธุรกิจ (Government to businesses : G2B) คือ การที่ภาครัฐต้องดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ กับภาคเอกชน และในทางกลับกันซึ่งอาจมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับประชาชนกับรัฐหน่วยงานภาคธุรกิจสามารถเข้าไปติดต่อขอข้อมูลผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่รัฐจัดเตรียมไว้ ทั้งนี้รัฐกับภาคธุรกิจจะเพิ่มส่วนของการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน การให้ข้อมูลเพื่อพิจารณาก่อนการทำธุรกิจ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ การยื่นซองประกวดราคา ยื่นซองประมูลผ่านระบบเครือข่าย เป็นต้น

2. การสร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) หลักสำคัญของการสร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) คือ การนำบริการของภาครัฐไปสู่ประชาชนโดยใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อในการให้บริการ โดยหลักการของ “ที่เดียว-ทันใด-ทั่วไทย-ทุกเวลา-ทั่วถึงและเท่าเทียม-โปร่งใสและเป็นธรรมาภิบาล” กล่าวได้ว่า

2.1 ที่เดียว หมายถึง การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ทำให้สามารถสร้างที่รวบเว็บ (web portal) ที่สามารถบูรณาการบริการต่าง ๆ ที่เคยอยู่กระจัดกระจายมารวมอยู่ที่เดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อประชาชนในการติดต่อที่จุดเดียว หรือหน้าต่างเดียวเพื่อบริการเบ็ดเสร็จ

2.2 ทันใด หมายถึง รายการอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้และมีการตอบรับทันทีไม่ต้องเสียเวลารอคอยการตอบกลับทางเอกสาร ทำให้งานต่าง ๆ ที่ต้องรอคาตอบนาน ๆ สามารถได้รับคาตอบในทันทีทันใด

2.3 ทั่วไทย หมายถึง การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้การเชื่อมโยงประชาชนชาวไทยไม่ว่าอยู่ที่ไหนในโลกสามารถใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่รัฐบาลไทยจัดบริการให้ได้การบริการต่างๆที่เคยต้องทำในเวลาราชการสามารถทำได้ตามที่ประชาชน สะดวก และพร้อมตลอดเวลา

2.4 ทุกเวลา หมายถึง เนื่องจากคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบอินเทอร์เน็ต สามารถเปิดได้ตลอด 24 ชั่วโมงทุกวันเช่นเดียวกับตู้เอทีเอ็ม (Automatic Teller Machine : ATM)

2.5 ทั่วถึงและเท่าเทียม หมายถึง การให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ทาให้ประชาชนและผู้ด้อยโอกาสจะได้มีโอกาสในการรับบริการ โดยไม่ต้องเดินทางมาติดต่อที่ส่วนกลาง และประชาชนที่ด้อยโอกาสสามารถรับบริการที่สะดวกสบายเช่นเดียวกับประชาชนในเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.6 โปร่งใสและเป็นธรรมาภิบาล หมายถึง การบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ทำให้การบริการของรัฐในหลาย ๆ เรื่องที่เคยไม่โปร่งใส เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การเปิดรับสมัครข้าราชการ การประมูลก่อสร้าง และอื่นๆ สามารถดำเนินการอย่างเปิดเผยผ่านระบบออนไลน์ที่มีผู้เข้าร่วม และรู้เห็นจำนวนมากเพื่อความโปร่งใส และเป็นธรรม

3. ข้อดีและข้อจำกัดของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ คือ ข้อดีของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) ได้แก่

3.1 สร้างโอกาสให้ประชาชนได้เลือกใช้บริหารที่หลากหลายผ่านอินเตอร์เน็ต ประชาชนได้รับบริการจากรัฐที่ดีขึ้น แม่นยำขึ้นสะดวกขึ้น เสียเวลากับรัฐน้อยลง เพราะมีช่องทางการบริการใหม่ ๆ เกิดขึ้นในศูนย์บริการทางโทรศัพท์ (Call Center) บริการทางเว็บไซต์ การใช้อินเตอร์เน็ตผ่านมือถือ (WAP) เป็นต้น

3.2 รัฐให้ข้อมูลกับประชาชนได้มากขึ้น ลดช่องว่างและความเลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลและบริการของรัฐ ลดความยุ่งยากของกฎเกณฑ์ เพิ่มความโปร่งใสในการทำงาน และหากมีการนำระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ประชาชนจะได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อกับภาครัฐมากขึ้น โดยสามารถขอรับบริการได้ตลอดทุกวัน 24 ชั่วโมง

3.3 รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง (Chief Information Officer: CIO) ที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม เพื่อการบริหารองค์การที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยปฏิบัติงานตามที่เราวางแนวทางไว้ รวมทั้งจะต้องพัฒนาข้าราชการให้มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand e-Government) จึงเป็นรูปแบบใหม่ของการทำงานภาครัฐที่พัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อเสริมสร้างความทันสมัยในการบริหารงานและการให้บริการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยรวมนั่นเอง นอกจากรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (Thailand

e-Government) จะมีข้อดีอยู่หลายประการแล้ว ในทางตรงกันข้ามก็ยังพบว่ามีข้อเสียหรือข้อจำกัดอยู่หลายประการเช่นเดียวกัน อาจพิจารณา 3 ประการ

ประการที่ 1 ที่ต้องลงทุนโครงสร้างพ้นฐานนั้น รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในโครงการขนาดใหญ่เป็นหมื่นเป็นแสนล้านบาท

ประการที่ 2 ที่ต้องมีการตรวจสอบที่เข้มงวดนั้น ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานและการใช้งบประมาณของภาครัฐทำให้ภาครัฐมีความกดดันในการทำงานมากขึ้น การเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญของรัฐในอินเทอร์เน็ตนั้นอาจทำให้ภาครัฐรู้สึกเป็นกังวลมากขึ้น

ประการที่ 3 ที่อาจเข้าไม่ถึงพื้นที่ห่างไกลนั้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ได้อุปสรรคทางภูมิศาสตร์อาจเป็นปัญหาสำคัญทำให้โครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีเข้าไปไม่ถึง

สรุป

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตัดสินใจของผู้บริหารในองค์การแต่ละระดับอย่างหลักเลี่ยงไม่ได้ โดยจะมีการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาประมวลผลเป็นสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนการประสานงาน การตัดสินใจ และการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งประมวลผลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่อไป โดยในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐของไทยได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในรูปแบบที่เรียกว่า “รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ” เพื่อการให้การส่งมอบบริการสาธารณะไปยังประชาชนเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึง ซึ่งมีอยู่ 4 รูปแบบคือ การบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐบาลของรัฐอื่น (Government to Governments: G2G) การบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่ประชาชน (Government to Citizens : G2C) การบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่บุคลากรในหน่วยงาน/องค์การ (Government to Employees : G2E) และการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่องค์การธุรกิจ (government to businesses : G2B) โดยที่หลักสำคัญของการสร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์คือ การนำบริการของภาครัฐไปสู่ประชาชนโดยใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อในการให้บริการ โดยหลักการของ “ที่เดียว-ทันใด-ทั่วไทย-ทุกเวลา-ทั่วถึง และเท่าเทียม-โปร่งใสและเป็นธรรมาภิบาล นอกจากนั้นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ก็มีข้อดีอยู่หลายประการ เช่น สร้างโอกาสให้ประชาชนได้เลือกใช้บริหารที่หลากหลายผ่านอินเตอร์เน็ต ประชาชนได้รับบริการจากรัฐที่ดีขึ้น แม่นยำขึ้น สะดวกขึ้น เสียเวลากับรัฐน้อยลง เพราะมีช่องทางการบริการใหม่ๆ เกิดขึ้นในศูนย์บริการทางโทรศัพท์ (Call Center) บริการทางเว็บไซต์ การใช้อินเตอร์เน็ตผ่านมือถือ (WAP) เป็นต้น แต่ก็มีข้อเสียอยู่หลายประการเช่นเดียวกันคือต้องลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านไอที ต้องมีการตรวจสอบที่เข้มงวด และอาจเข้าไม่ถึงพื้นที่ห่างไกล

เอกสารอ้างอิง

กฤษณ์ รักชาติเจริญ. (2555). ตัวแบบการประเมินรัฐอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารนักบริหาร.* 32 (3), 103-110.

ณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ. (2552) อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลง: ความท้าทายและศักยภาพการแข่งขันของทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ. *วารสารการจัดการสมัยใหม่.* 7 (1), 109-119.

ดลพร บุญพารอด. (2554). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารธุรกิจ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบัญชีขั้นต้นและหลักเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศหน่วยที่ 13*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์. (2551). *รัฐประศาสนศาสตร์กับการปฏิรูประบบราชการ" ในประมวลสาระชุดแนวคิดทฤษฎีและหลักการรัฐประศาสนศาสตร์หน่วย ที่ 11 หน้า 189-247*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิเชษฐ์ สิทธิโชคสกุลชัย. (2554). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบัญชีขั้นต้นและหลักเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ หน่วยที่ 9 หน้า 1-56.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

Hood, c. (1991). A public management for all seasons. *Public Administration*. 69, 3 - 19.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
Local Administrative Organizations : New Public Management

กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สันติ ปัญญา,
สุรภา เอมสกุล และ โชติ บดีรัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Kumphon Phetlomthong, Santi Panya,
Surapha Eamsakul and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : porphonbangmunnak@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มุมมองการจัดการภาครัฐใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาระบบราชการมีเหตุผลหลักที่สำคัญจากปัญหาของระบบราชการไทยที่มีหลายประการและสั่งสมมานาน และกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำหลักการบริหารที่มีความหลากหลายในรูปแบบที่ทันสมัยใหม่ กล่าวคือ การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัยใหม่ภายใต้การบริหารจัดการระดับองค์กร และภายใต้การบริหารเชิงปฏิบัติการ ที่กล่าวมาแล้ว มาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการทำงานในองค์กรที่เป็นแบบใหม่พร้อมกับมีการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้าง การบริหารงาน จนสามารถตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนในเขตพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยังจะทำให้องค์กรของตนเองมีหลักการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

Abstracts

This article aims to analyze the new government management perspective. As a guideline for the management of local government organizations, it was found that the development of the bureaucracy was the main reason for the problems of the Thai bureaucratic system that have been many and accumulated for a long time. And globalization has caused the environment both inside and outside the country to change rapidly. Local government organizations must adopt new modern, diversified management principles, namely, management of modern local government organizations under corporate management. and under operational management foregoing come as a guideline for the development of work in

* วันที่รับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 23 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2564
Received: November 10, 2021; Revised: November 23, 2021; Accepted: November 25, 2021

a new type of organization, along with promoting the development of the structure and administration until able to respond to the basic needs of the people in the area thoroughly, fairly, and will also make their own organization Principles of effective management

Keywords : Local Administrative Organizations; New Public Management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการแข่งขันที่มีความรุนแรงประเทศไทย เราจำเป็นต้องมีการพัฒนาประเทศทั้งมิติสังคมและการเมือง เพื่อประโยชน์สุขของคนไทยทุกกลุ่มอย่างสมดุล เพราะว่าประเทศนั้นมีกลุ่มประชากรที่หลากหลาย ซึ่งมีทั้งผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่มีสถานภาพสูง แต่ละกลุ่มมีความต้องการกับความคาดหวังที่มีขีดความสามารถแตกต่างออกกันไปมาก จึงเป็นหน้าที่ของภาคราชการที่ต้องดูแลต่อความตอบสนองขั้นพื้นฐานและให้บริการอย่างเป็นธรรม การจัดให้บริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่ดำเนินงานอยู่ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบและดำเนินการได้ด้วยตนเอง เหตุนี้จึงทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการให้บริการสารธารณะแก่ประชาชนในแต่ละท้องที่ของตน โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และด้วยกระแสการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ทำให้ภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จึงส่งผลให้หลายๆ องค์กรมีการปรับเปลี่ยนการบริหารงานเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และตอบรับกับความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง (วุฒิสาร ตันไชย, 2552 : 79)

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในแต่ละท้องที่โดยรูปแบบการปกครองท้องถิ่นนั้น แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล 3) องค์การบริหารส่วนตำบล และ4) การปกครองรูปแบบพิเศษ ทั้ง 4 รูปแบบนี้เป็นหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของ ตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรง) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 68) ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ระดับ อยากจะประสบความสำเร็จในการบริหารงานทั้งภายในองค์กร และภายนอกองค์กร ก็คือ การให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงจนสามารถสร้างความประทับใจในการทำงานได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ ควรมีการเปิดรับโอกาสการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น มีการนำเอาหลักการพัฒนาองค์กรเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในการทำงานองค์กร ยังรวมไปถึงการนำทฤษฎีการพัฒนาองค์กรมาใช้ให้ตรงจุด เป็นธรรมพร้อมกับนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เข้ามาช่วยเพิ่มเติมในการ

บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใหม่ได้นั้นเอง

หลักการพัฒนาองค์กร

การพัฒนาองค์กรเป็นความพยายามอย่างมีแผนที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบขององค์การ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ควรมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การเป็นหลัก ไม่ใช่การมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงของบุคคล แต่การเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่เกิดขึ้น เป็นผลพลอยได้ของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงองค์การให้กลับสู่สภาวะใหม่ที่เหมือนเดิมหรือดีกว่าเดิม ซึ่งมุ่งที่ความกล้าในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง เน้นให้องค์การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะนาเอาความใหม่และ แปลกทั้งทางด้านเทคนิควิทยาการ และทรัพยากรมนุษย์ที่มีมูลค่ามาสู่องค์กรนั้นเอง (โกวิทย์ พวงงาม, 2562 : 79) การพัฒนาองค์การเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะยาว ที่เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กรถือได้ว่าเป็นศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดในเชิงสังคมศาสตร์และในเชิงวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน เกี่ยวข้องกับเครื่องมือในเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การที่ถูกนำมาใช้อย่างเป็นระบบ โดยแบ่งความสำคัญของการพัฒนาองค์การได้ดังนี้ (ฐานปนา ฉิ่นไพศาล, 2559 : 63)

1. การพัฒนาองค์การเป็นกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะขององค์การอย่างมีแผนซึ่งจะต้องกระทำโดยตระหนักถึงภาวะแวดล้อมขององค์การตลอดเวลา

2. การพัฒนาสมรรถนะขององค์การ จะเน้นในเชิงกระบวนการของกลุ่ม และขององค์การเป็นที่ตั้งโดยกระบวนการเหล่านี้จะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์การได้ใช้ศักยภาพหรือสติปัญญาความสามารถอย่างเต็มที่

3. เน้นทีมงานเป็นเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมขององค์การเป็นส่วนรวม

4. เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของทีมงาน

5. เน้นการดำเนินการเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์การทั้งระบบใหญ่และระบบย่อย

6. ใช้การวิจัยการปฏิบัติการเป็นแม่แบบ

7. ใช้ที่ปรึกษาหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาช่วยให้คำปรึกษา

8. ยุทธศาสตร์อันสำคัญยิ่งของการพัฒนาองค์การก็คือ การใช้เครื่องมือทางการพัฒนาองค์การเข้าสอดแทรก

9. กระบวนการเปลี่ยนแปลงจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

10. มุ่งหวังที่จะให้ได้มาซึ่งผลงานสูงสุดขององค์การทั้งในด้านประสิทธิภาพประสิทธิผล และความมีสุขภาพสมบูรณ์ขององค์การ

กล่าวได้ว่า องค์การจะดำรงอยู่ได้นั้นต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา สร้างความเข้าใจร่วมกันโดยมุ่งหวังที่จะให้ได้มาซึ่งผลงานสูงสุดขององค์การทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความมีสุขภาพสมบูรณ์ขององค์การ และดำเนินการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยนำหลักทฤษฎีมาพัฒนาองค์กรภายในระดับต่าง ๆ ให้มีระบบการบริหารงานอย่างมีความมั่นคง และสมดุล จึงขอนำเสนอในทฤษฎีการพัฒนาองค์กรด้านหลัก PDCA ที่คนทั่วไปรู้จักกันประกอบ ไปด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2554 : 77)

การวางแผน (Plan : P) การวางแผนเป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนจะเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมี ประสิทธิผล การวางแผนในวงจร Deming เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การเลือกปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหาการจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบและประเมินผล ในขั้นตอนนี้สามารถนำเครื่องมือ เบื้องต้นแห่งคุณภาพอื่นๆ มาใช้งานร่วมด้วย เช่น

1. ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิดในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

2. เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือหาสาเหตุของปัญหาเพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

3. อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่องตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิก้างปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

4. เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไข ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

การปฏิบัติตามแผน (Do : D) การปฏิบัติตามแผน เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ

ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จาเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่ และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้ก็นาไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป มีเทคนิคขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ คือ

1. ทำให้ถูกต้องตั้งแต่แรก จะได้ไม่ต้องแก้ไขหรือรับผลเสียจากการกระทำที่ผิดพลาด
2. ตรวจสอบทุกขั้นตอน หากพบข้อบกพร่องให้รีบแก้ไขก่อนที่ความเสียหายจะขยายเป็นวงกว้าง

การตรวจสอบ (Check : C) การตรวจสอบ หมายถึง การตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือการแก้ปัญหางานตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผนการเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสมเป็นต้นมีเทคนิคขั้นตอนการตรวจสอบดังนี้ คือ

1. ตรวจสอบวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติจริง ว่าทำได้ตามแผนหรือไม่
2. ตรวจสอบผล ที่ได้ว่าได้ตามเป้าหมายหรือไม่
3. ตรวจสอบว่ามีข้อมูลอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้นบ้าง
4. รวบรวมและบันทึกข้อมูลที่จาเป็นเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และปรับปรุงให้ดีต่อไป สิ่งที่จะสามารถรู้ได้ว่าผลกับแผนที่ตั้งไว้แตกต่างกันอย่างไร สิ่งสำคัญที่สุดคือ การบันทึกข้อมูล ซึ่งเทคนิคการบันทึกข้อมูลมีเครื่องมืออยู่หลายชนิด และหลายเทคนิควิธี

การดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) การดำเนินการให้เหมาะสมเป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไปมีเทคนิคขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสมดังนี้ คือ

1. หลังจากตรวจสอบแล้ว ถ้าเราทาได้ตามเป้าหมาย ให้รักษาความดีไว้
2. หากตรวจสอบแล้ว พบว่ามีข้อผิดพลาดไม่ว่าในขั้นตอนใดๆ ก็ตามให้หาสาเหตุและแก้ไขสาเหตุ
3. หาทางปรับปรุง เพื่อให้การปฏิบัติครั้งต่อไปดีขึ้นกว่าเดิม

กรณีที่ผลเกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ ให้นำวิธีการหรือการปฏิบัตินั้นมาปรับใช้ให้เป็นนิสัยหรือ เป็นมาตรฐานส่วนตัวสำหรับใช้กับแผนอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น ไม่ว่าการวางแผนสำหรับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เราสามารถบริหารได้ดีทุกครั้ง จนเรียกได้ว่าการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กไม่ใช่ปัญหา เพราะเราใช้วิธีการหรือขั้นตอนในการทำงาน และใช้เทคนิคแบบเดิมที่เคยบริหารประสบความสำเร็จมาแล้ว นอกจากนี้เรายังจำเป็นต้องคิดหาทางปรับปรุงกระบวนการหรือวิธีการที่จะทำให้แผนประสบความสำเร็จมากกว่าที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจจะหมายถึงประสบผลสำเร็จตามแผนเร็วขึ้น หรือใช้ทรัพยากรน้อยลง หรือได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพมากขึ้นกรณีที่ไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ เมื่อผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ให้เอาข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์และให้พิจารณาว่าควรทำอย่างไรต่อไป

สรุปได้ว่า วงจร PDCA ที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นเมื่อเรานำผลที่ได้จากขั้นตอนการดำเนินการที่เหมาะสม (A) มาดำเนินการให้เหมาะสมในกระบวนการวางแผนอีกครั้งหนึ่ง (P) และเป็นวงจรอย่างนี้เรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด จนกระทั่งเราสามารถใช้วงจรนี้กับทุกกิจกรรมที่คล้ายกันได้อย่างเป็นปกติธรรมดาไม่ยุ่งยากอีกต่อไป จะเห็นว่าวงจร PDCA จะไม่ได้หยุดหรือจบลง เมื่อหมุนครบรอบ แต่วงล้อ PDCA จะหมุนไปข้างหน้าเรื่อยๆ โดยจะทำงานในการแก้ไขปัญหาในระดับที่สูงขึ้น ซับซ้อนขึ้นและยากขึ้น หรือเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ปัจจุบันทั้งแรงงานปฏิบัติการ แรงงานที่มีความรู้ และผู้บริหารชาวไทย ส่วนใหญ่จะรู้จัก PDCA มากขึ้นกว่าในอดีต ถึงแม้จะไม่เข้าใจรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างสมบูรณ์ แต่ก็ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ และเห็นผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นอย่างไรก็ดี หัวใจสำคัญของวงจร Deming ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ PDCA เท่านั้น แต่อยู่ที่คนที่มีคุณภาพ และเข้าใจคุณภาพอย่างแท้จริง หรือที่เรียกว่า คุณภาพอยู่ที่ใจ (Quality at Heart) ที่พร้อมจะเปิดใจเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาอย่างมุ่งมั่น และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคนั้นเอง

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

“การบริหารการจัดการภาครัฐแนวใหม่” หรือ “การบริหารภาครัฐที่อาศัยระบบตลาด” (Market-based Public Administration) หรือ “รัฐบาลแบบผู้ประกอบการ” (Entrepreneurial Government) (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2556 : 77) ซึ่งคำว่า “การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” ถือได้ว่าเป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมหลักการและเทคนิควิทยาการ ทางการจัดการอย่างกว้างขวาง และหลากหลาย จึงก่อให้เกิดความสับสนในการจำกัดความหมาย และขอบข่ายในประเด็นดังกล่าว ในมุมกลับกันการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ การสะท้อนถึงการมุ่งเน้น “การปฏิรูป” การบริหารงานในภาครัฐเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาทางการบริหาร ที่ตัวแบบดั้งเดิม หรือระบบบริหารแบบเดิมไม่สามารถนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดได้ ทั้งนี้จึงมุ่งปรับโครงสร้างของระบบราชการที่มีขนาดใหญ่ เทอะทะไปสู่องค์การที่มีขนาดเล็ก และ มองที่กลไกการตลาดมากขึ้น เพื่อกระตุ้นการแข่งขัน และลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ นอกจากนั้น มีการปรับรูปแบบการจัดการที่เน้นเป้าหมายการใช้ระบบสัญญาว่าจ้างระยะสั้น และการให้แรงจูงใจ ทางการเงิน รวมถึงความเป็นอิสระทางการจัดการ (วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2548 : 68)

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่เป็นการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพและการแสวงหาประสิทธิภาพของระบบราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ นำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ เหตุผลที่มีการนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็น

อย่างยิ่งสำหรับองค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน เพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดธรรมาภิบาล และหากภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่โดยยึดหลักธรรมาภิบาลก็จะส่งผลปั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ, 2557 : 70) เหตุผลที่ต้องนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการบริการ เพราะว่า

1. กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ คือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการ และขาดธรรมาภิบาล ถ้าภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็จะส่งผลบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้

1. การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

2. ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงาน

3.การกำหนด การวัด และการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กร และระดับบุคคล

4. การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร (เช่น การฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทนและระบบคุณธรรม) เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์

5. การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน ในขณะเดียวกันภาครัฐก็หันมาทบทวนตัวเองว่าสิ่งใดควรทำเอง และสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนทำ

ซึ่งหลักใหญ่ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบรวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน มีหลักสำคัญ 7 ประการ (Hood, 1991 : 79) คือ

1. จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ (Hands-on professional management) หมายถึง ให้ผู้จัดการมืออาชีพได้จัดการด้วยตัวเอง ด้วยความชำนาญ โปร่งใส และมีความสามารถในการใช้ดุลพินิจ เหตุผลก็เพราะเมื่อผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ก็จะเกิดความรับผิดชอบต่อการตรวจสอบจากภายนอก

2. มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit standards and measures of performance) ภาครัฐจึงต้องมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบจะมีได้ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

3. เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น (Greater emphasis on output controls) การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้ เพราะเน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธี

4. แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อยๆ (Shift to disaggregation of units in the public sector) การแยกหน่วยงานใหญ่ออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ตามลักษณะสินค้าและบริการที่ผลิต ให้เงินสนับสนุนแยกกัน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

5. เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น (Shift to greater competition in the public sector) เป็นการเปลี่ยนวิธีทำงานไปเป็นการจ้างเหมาและประมูล เหตุผลก็เพื่อให้ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน (rivalry) เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนต่ำและมาตรฐานสูงขึ้น

6. เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน (Stress on private sector styles of management practice) เปลี่ยนวิธีการแบบข้าราชการไปเป็นการยืดหยุ่นในการจ้างและให้รางวัล

7. เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on greater discipline and parsimony in resource use) วิธีนี้อาจทำได้ เช่น การตัดค่าใช้จ่าย เพิ่มวินัยการทำงาน หยุดยั้งการเรียกร้องของสหภาพ แรงงาน จำกัด ต้นทุนการปฏิบัติเหตุผลก็เพราะต้องการตรวจสอบความต้องการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ และ “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (do more with less)

กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัยใหม่

การปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ ให้เกิดการตื่นตัวในรูปแบบของการปรับการบริหารและการพัฒนาที่มีความทันสมัย อีกทั้งยังรวมไปถึงคุณค่าของวัฒนธรรมองค์การ การบริหารงานบุคคล การมีส่วนร่วมของผู้บริหารต่างๆ และบทบาทในการจัดการตนเองของท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงสถานะเลื่อนตำแหน่งในอนาคตก็ต้องมีการวางแผน และออกแบบงานไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานของหน่วยงานองค์กรตนเองในอนาคตที่จะมาถึง การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัยใหม่ ควรดำเนินใน 2 ลักษณะ (ณรงค์ เชื้อเย็น, 2560 : 74) คือ

1. การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัยใหม่ ภายใต้การบริหารจัดการระดับองค์กร มีอยู่ด้วยกัน 7 ประการ ได้แก่

1.1 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเทศบาลจะต้องมีการทำการวิเคราะห์หาจุดอ่อนจุดแข็ง (SWOT Analysis) ขององค์กร โดยการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีทิศทางในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางแก้ไขร่วมกัน ทั้งนี้ได้คำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ นอกจากนั้นแล้วยังต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์และเป้าหมายของการดำเนินงานของจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับแผนพัฒนาใน ระดับที่สูงกว่า

1.2 การสร้างความรู้ ความเข้าใจและถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่บุคลากรในองค์กร คือ ผู้บริหารขององค์กรทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยผู้บริหารได้นำเอาพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เชิงธุรกิจมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กร รวมทั้งมีแนวความคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอิสระมุ่งสู่การรับใช้ประชาชนมาถ่ายทอดความรู้และมุมมองให้แก่บุคลากรในองค์กร เพื่อให้ทุกคนมีความรู้และมุมมองในการดำเนินงานเปิดกว้างและไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงานให้แก่บุคลากร

1.3 การส่งเสริมให้เกิดการทางานร่วมกันมีการส่งเสริมการทำการงานอย่างบูรณาการ คือ โดยการทำงานร่วมกันระหว่างกอง/ฝ่ายต่างๆ หรือส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด เช่น ในการจัดเก็บภาษีอากร กองคลัง ต้องประสานงานให้ ผู้ช่วยพัฒนาชุมชนกองส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ทำงานในพื้นที่ช่วยจัดเก็บภาษีให้ หรือประสานงานให้เจ้าหน้าที่ ศูนย์

ประสานงานอำเภอจัดเก็บภาษีให้ นอกจากนี้ยังต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และประชาชน และทำงานเป็นทีมจากหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงาน

1.4 ลักษณะผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำ คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีลักษณะความเป็นผู้นำสูง มีความรู้ความสามารถ กล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้ารับผิดชอบในการตัดสินใจในการดำเนินงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน กระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้ คิดเร็ว ทำเร็ว และมีความคิดริเริ่มในโครงการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมเสมอ โดยนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้กับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องมีทัศนคติที่เปิดกว้าง รับรู้ รับฟังสิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเสียสละ และอุทิศตนในการทำงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1.5 บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบต้อง คือ มีการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรได้เข้ารับการอบรมและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้บุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นบุคลากรในระดับปฏิบัติงานต้องมีความรอบรู้ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบสูง และอุทิศตน ทุ่มเทการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งบุคลากรยังต้องมีความคล่องตัวในการยอมรับกับการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกัน

1.6 การบริหารงานที่มีความคล่องตัว คือ ส่งเสริมให้องค์กรมีการบริหารงานที่มีความคล่องตัวโดยการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อลดขั้นตอนในการทำงานให้สั้นลง ทั้งนี้ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือทิศทางการทำงาน ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องนำแผนและนโยบายลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร หากผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานจะร่วมกันแก้ไขปัญหา ระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน โดยมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ

1.7 การรับฟังความคิดเห็นจากภายนอก คือ ในการพัฒนาการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภายนอก ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อช่วยใน การเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรภายในองค์กรและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานและโครงการ เช่น การตั้งสภาที่ปรึกษา รวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารงานและเสนอโครงการตรงตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจมากที่สุด นอกจากนั้นยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคคลภายนอก เช่น การจัดตั้งสถาบันพัฒนาผู้นาท้องถิ่น โดยมีวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้และร่วมมือในการดำเนินโครงการรวมทั้งการศึกษาดูงานหรือโครงการที่ดีและประสบความสำเร็จเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรของตน

2. การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัยใหม่ ภายใต้การบริหารเชิงปฏิบัติการ มีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ ได้แก่

2.1 การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ คือ โครงการที่ประสบความสำเร็จจะต้องเป็นโครงการที่ได้รับความสนใจและความร่วมมือจากประชาชน การที่จะทำให้ประชาชนสนใจและร่วมมือได้ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินโครงการ เพื่อให้ได้โครงการที่ประชาชนต้องการและพึงพอใจมากที่สุด ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มโครงการใดใดผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานจะต้องสอบถาม และรับฟังความคิดเห็นหรือความต้องการของประชาชน เช่น โครงการเสริมสร้างสุขภาพดีถ้วนหน้า โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และโครงการส่งเสริมสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2.2 การร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน คือ ในการดำเนินโครงการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ หรือให้ประชาชนจัดทำ โครงการเพื่อของบประมาณอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลในระยะเริ่มแรกประชาชน อาจจะยังไม่มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอโครงการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมอบหมาย เจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้รับผิดชอบในการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในการเขียนโครงการที่ถูกต้องตาม ระเบียบของทางราชการ นอกจากนั้นยังต้องทำหน้าที่ประสานงาน เสนอแนะ และอำนวยความสะดวกใน การดำเนินโครงการให้แก่ประชาชน เช่น การติดต่อวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชน และการสนับสนุนให้ ชุมชนหันมาช่วยเหลือและร่วมมือกันมากขึ้น เป็นต้น

2.3 การแปลงวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง คือ ในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพื่อนามาสู่การปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โดยการจัดทำและดำเนินโครงการให้เป็นรูปธรรม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ในการดำเนินโครงการใดใดจะต้องคำนึงถึงการบรรลุวิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียว ดังนั้น การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ขององค์กรและนโยบายของผู้บริหารให้แก่ บุคลากรผู้ดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จประการหนึ่ง

2.4 การติดตามและประเมินผลโครงการ คือ ในการดำเนินโครงการจะต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการทำงาน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังทำให้ทราบถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบถึงปัญหา อุปสรรคของการดำเนินโครงการ และสามารถประเมินได้ว่าโครงการที่จัดทำขึ้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นแล้วควรมีการประเมินผลถึงความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการก็จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดสรรงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 ความเพียงพอของงบประมาณ คือ งบประมาณเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินโครงการ ซึ่งการดำเนินให้สำเร็จจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอ นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพรวมทั้งเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยต้องพิจารณาถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดี ขึ้น หากเป็นโครงการที่มีผลให้ประชาชนมีความสุขเพิ่มขึ้น โดยไม่สามารถวัดออกมาในเชิงปริมาณก็ตาม ก็ถือว่าโครงการมีความคุ้มค่าเช่นกัน

สรุป

การพัฒนาระบบราชการมีเหตุผลหลักที่สำคัญจากปัญหาของระบบราชการไทยที่มีหลายประการและสั่งสมมานาน และ กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การลดความเหลื่อมล้ำที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และทั่วถึงเป็นธรรม ตลอดจนการมุ่งแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาของระบบราชการไทยในเรื่องโครงสร้างนวัตกรรม กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เป็นอุปสรรค และซ้ำซ้อนไม่ทันสมัย โดยการนำหลักการพัฒนาองค์กร ทฤษฎีการพัฒนาองค์กร และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารงานภาครัฐครั้งสำคัญ โดยนำแนวคิดของภาคธุรกิจมาประยุกต์ใช้กับภาครัฐ เน้นสร้างผลิตภาพสูงสุด ประสิทธิภาพ ความประหยัด กลไกตลาด และการมีส่วนร่วม รวมถึงมีการวัดผลจากการปฏิบัติงาน หรือผลสัมฤทธิ์ นอกจากนั้นให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ การลดขนาดองค์การให้เล็กลง กะทัดรัด เปิดโอกาสให้มีการแข่งขัน เน้นประชาธิปไตย และความเสมอภาค รวมถึงการบริหารงบประมาณให้เกิด ความคุ้มค่าสูงสุด ตลอดจนมองประชาชนในฐานะลูกค้า หรือผู้รับบริการที่รัฐต้องมอบสินค้าหรือบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนไม่ใช่เจ้าของสินค้าและไม่รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของระบบราชการ เนื่องจากเชื่อว่าประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เพื่อให้การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้างสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใหม่ได้นั้นเอง โดยต้องคำนึงถึง 1) การลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ 2) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้เป็นที่ยอมรับ ปรับปรุง แก้ไข ยกระดับ และพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอนการให้บริการการอำนวยความสะดวก และมาตรฐานของส่วนราชการ 3) การพัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของข้าราชการการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการให้บริการประชาชน (e-Service) การแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและการทุจริตคอร์รัปชัน 4) การบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการจึงได้กำหนดให้ปรับปรุงกลไกภาคราชการให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ และก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อการทำงานของภาค

ราชการเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเอื้อต่อการเสริมสร้างรากฐานที่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และสังคมในการพัฒนาประเทศ และพร้อมที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎีแนวคิดและหลักการ.* กรุงเทพมหานคร: เอ็กซเปอร์เน็ท.

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2562). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ธรรมสาร.

ฐานปนา ฉิ่นไพศาล. (2559). *องค์การและการจัดการ.* นนทบุรี: ธนธัชการพิมพ์.

ณรงค์ เชื้อเย็น. (2560). *การบริหารองค์กรเทศบาลในศตวรรษใหม่.* ลำพูล: เทศบาลตำบลบ้านแป้น.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2554). *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่.* กรุงเทพมหานคร: แซท โฟร์ พริ้นติ้ง.

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2564). การบริหารงานภาครัฐ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: http://www. wiki.kpi.ac.th/.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2556). *การจัดการภาครัฐแนวใหม่.* กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2548). การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการบริหารการปกครองในระบอบประชาธิปไตย : สองกระแสความคิดในการบริหารงานภาครัฐ ลูกค้า หรือ พลเมือง. *รัฐศาสตร์สาร.* 26 (2), 35-86.

วุฒิสาร ตันไชย. (2552). *ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: เอ็กเปอร์เนท.

Hood, c. (1991). A public management for all seasons. *Public Administration*. 69, 3 -19.

7 กลไก การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

7 Mechanisms for New Government Management

พีรพงษ์ แสงแก้ว, ศุภวิชญ์ มีศิริพันธุ์,
กาญจนาพร วงศ์อาจ และ โชติ บดีรัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Peerapong Sangkaew, Supawit Meesiripan,
Kanjanaphorn Wongarj and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : aoomhoyjung@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มุมมองการจัดการภาครัฐใหม่รวมไปถึงทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย จากการศึกษาพบว่า 7 กลไก การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การบริหารโดยคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ การลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ การอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่ยังขาดความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐทำให้ประชาชนเกิดอุปสรรคในการติดต่อกับระบบราชการจึงเกิดแนวคิดการบริหารจัดภาครัฐแนว ใหม่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมได้มากยิ่งขึ้นด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เรียกว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

คำสำคัญ : 7 กลไก; การบริการสาธารณะแนวใหม่

Abstracts

This article aims to analyze new government management perspectives as well as suitable alternatives. with Thai social context From the study, it was found that 7 mechanisms for new government management are administration with regard to the achievements of the state's missions. efficiency and cost-effectiveness in the state's mission Reducing unnecessary procedures Improving the mission of government agencies to keep up with the situation Facilitating and responding to needs and regular monitoring and evaluation of performance This is because Thai society is a society that still lacks understanding of the management system. The public sector caused the people to have obstacles in dealing with the bureaucratic system. a new approach that is more appropriate and in line with society by modifying the

* วันที่รับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 23 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2564
Received: November 10, 2021; Revised: November 23, 2021; Accepted: November 25, 2021

method of government management to be more efficient, called good public affairs management with the goal of benefiting the happiness of the people.

Keywords : 7 Mechanisms; New Government Management

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเพื่อไปสู่ความทันสมัยยิ่งมีความจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอและเนื่องจาก มาตรา 3/1 แห่ง พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 บัญญัติให้การกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีกระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 15) ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าในอนาคตข้างหน้าระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองน่าจะอยู่ในสภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good Governance ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาราชการไทยในช่วงที่ผ่านมานั้นต้องพิจารณาคาสองคำประกอบกัน คำแรกคือ Governance ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารการปกครอง เดิมนั้นเราคิดว่าภาครัฐเท่านั้นที่ดูแลกิจการบ้านเมือง คิดว่ามีการเลือกตั้ง มีรัฐบาล มีระบบราชการเป็นกลไกทำงานก็น่าจะเพียงพอต่อการพัฒนาบ้านเมืองแล้ว แต่เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นก็คิด ว่าควรจะมีกลไกอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเริ่มมีความคิดเห็นของหลายฝ่ายขึ้นมา ฝ่ายแรก คือ นักเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเน้นการใช้กลไกตลาด เน้นบทบาทภาคเอกชนและต้องการถ่ายโอนกิจการของรัฐให้ เอกชนทำแทนส่วนอีกฝ่ายหนึ่ง คือ นักรัฐศาสตร์ ก็ต้องการทำให้ภาครัฐมีบทบาทและขนาดเล็กลง กลไกที่นำมาใช้ไม่ใช่กลไกการตลาดแต่เป็นภาคประชาสังคม เพื่อให้ประชาชนเข้ามาบริหารกิจการบ้านเมืองด้วยตนเอง สร้างพลังและการรวมเป็นกลุ่มชุมชน ฉะนั้นแนวคิดของการบริหารกิจการบ้านเมืองจึงเปลี่ยนไปภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ดำเนินการเอง มีการลดขนาดลง มีการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลกิจการบ้านเมืองมากขึ้น ซึ่งก็ต้องพยายามที่จะหาจุดสมดุลระหว่างกลไกภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อเข้ามาร่วมกันดูแลกิจการบ้านเมืองของเราส่วนคำว่า Good ก็ต้องมีการนิยามว่าที่ดี ซึ่งก็มีตัวชี้วัดอยู่หลักธรรมาภิบาล สามารถสรุปปัญหาใหญ่ได้ดังนี้ คือ หลักธรรมมาภิบาลมี 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม

หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความพร้อมรับผิด และหลักความคุ้มค่า (วิภาส ทองสุทธิ์, 2551 : 125 – 134) ซึ่งมีวิธีการบริหารให้เป็นไปตามหลักดังกล่าวได้ ดังนี้

1. การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ขณะที่กลไกที่มีอยู่บกพร่อง ไม่สามารถเตือนภัยที่เคลื่อนตัวเข้ามากระทบระบบเศรษฐกิจและการเงินอย่างรวดเร็วได้ รวมทั้งเมื่อถูกกระทบแล้วยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกลไก และฟันเฟืองการบริหารจัดการต่าง ๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนให้ทันต่อสถานการณ์ได้

2. ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการหรือเทคโนแครต (Technocrats) คนกลุ่มนี้ต้องมี บทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า เสนอแนะนโยบายและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหาร ประเทศ

3. ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใสบริสุทธิ์และยุติธรรม ส่งผลให้ตัวระบบเองไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดความฉ้อฉลผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้

4. ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจและร่วมแก้ไขปัญหา

5. ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและมีการ ร่วมกันการกระทำทุจริตอย่างเป็นกระบวนการจากสาเหตุดังกล่าว หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไขและป้องกันโดยเร่งด่วนแล้ว โอกาสการฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจของไทย อาจต้องใช้เวลานานกว่าที่ควรจะเป็น

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนก็คือ การขจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้น และสร้างธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ให้ปรากฏเป็นจริงในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (อัษฎางค์ ปาณิกบุตร, 2564 : 8)

กล่าวได้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจะต้องเป็นการบริหารเพื่อ 1) ให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่ให้มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับความสะดวกและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ 7) มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้ง 7 ข้อเป็นตัวชี้วัดว่า ระบบหน่วยงานราชการได้มีการพัฒนาระบบงาน หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือโดยการมีส่วนร่วมจากประชาชนโดยตรง ที่เข้าไปรับ บริการจากภาครัฐ ว่าสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนหรือไม่อย่างไร ซึ่งผู้เขียนบทความจะได้อธิบายขยายความเพิ่มเติมต่อไป

กลไกที่ 1 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยรวมเป็นเจตนารมณ์สูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน ประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การทำงานและการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ของส่วนราชการใด ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการนี้เป็นสำคัญ มีการจัดทำแผนงานโครงการและบริการต่าง ๆ ที่มีผลนำประโยชน์สุขไปสู่ประชาชน ประชาชนพึงพอใจในคุณภาพบริการ ตอบสนองและตรงกับความต้องการของประชาชน และเป็นการบริหารราชการ ที่ส่งผลทางบวกต่อประชาชนและสังคมโดยรวมให้การบริหารราชการเป็นไปตามหลักการดังนี้

มาตรา 8 ระบุว่า การบริหารราชการจะต้องถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางที่จะได้รับการบริการจากรัฐ ที่สำคัญในวรรค 1 ระบุว่า การบริหารราชการจะต้องมีความสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและ นโยบายจากคณะรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 2) แนวนโยบายแห่งรัฐจะกล่าวไว้ 10 ประการ คือ

1. บททั่วไปเกี่ยวกับการวางแผนของคณะรัฐมนตรี
2. แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ
3. แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
4. แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงานธรรม
5. แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม
6. แนวนโยบายด้าน การต่างประเทศ
7. แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ
8. แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม
9. แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในวรรค 3 เป็นการระบุถึงขั้นตอนปฏิบัติของราชการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 2)

1. การจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเป็นแผนที่คาดการณ์ล่วงหน้าในระยะการอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์ในเชิงวิชาการ ควบคู่ไปกับการสำรวจและรับฟังความคิดเห็น การสร้างฉันทามติจากประชาชน องค์กร เอกชนอย่างกว้างขวาง

2. การสำรวจและการประเมินคุณภาพให้บริการสาธารณะและความพึงพอใจของประชาชน สำนักงานสถิติแห่งชาติหรือหน่วยงานอื่นตามที่ ก.พ.ร. กำหนดดำเนินการสำรวจและประเมินคุณภาพบริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูล ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. และ รัฐบาลจะนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนานโยบายที่สนองความต้องการและนำไปสู่ประโยชน์สุขของประชาชน (อัษฎางค์ ปาณิกบุตร, 2564 : 8)

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เป็นปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนการทำงานไปตามนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เพราะการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของชาวบ้านเป็นฟังเสียงของประชาชนทั้งหมด หากแม้ว่าโครงการใดก็ตามที่ริเริ่มขึ้นมาแล้วมีผลกระทบต่อความรู้สึก ต่อสภาวะแวดล้อมชุมชน หรือชาวบ้านไม่เห็นด้วยกับ โครงการดังกล่าว ฝ่ายรัฐจะต้องการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่โดยทันที แม้กระทั่งตัวผู้บริหารและข้าราชการทั้งหลายจะต้องให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจมีความขยันมั่นเพียร มีความซื่อสัตย์สุจริตด้วย กาย วาจา และใจ มีความเที่ยงธรรม เป็นต้น ย่อมทำให้ประชาชนได้รับความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขเพราะการทำหน้าที่ของฝ่ายรัฐ

กลไกที่ 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจแห่งรัฐ จะต้องมีการจัดรูปแบบการบริหารราชการที่มีเป้าหมายชัดเจน วัดผลได้ มีผู้รับผิดชอบและโปร่งใส ตามหลักธรรมมาภิบาล และต้องจัดระบบเพื่อที่รัฐบาลสามารถให้รางวัลตอบแทนต่อส่วนราชการ หรือท้องถิ่นที่ทำงานมีผลสัมฤทธิ์ได้อย่างโปร่งใส และเป็นธรรมมากขึ้น โดยควรจะจัดระบบการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ ดังนี้

1. ส่วนราชการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดวาระของรัฐบาล เมื่อวาระการบริหารราชการของรัฐบาลชุดใดชุดหนึ่งสิ้นสุดลง ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องจัดทำรายงานสรุปผลงานที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรค พร้อมข้อเสนอแนะส่งให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลสำหรับรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งให้บริหารประเทศในวาระต่อไป

2. คณะรัฐมนตรีจัดทำนโยบายและแผนบริหารราชการแผ่นดินที่แสดงผลสัมฤทธิ์ การที่คณะรัฐมนตรีจัดทำนโยบายและทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินที่แถลงต่อรัฐสภา นโยบายดังกล่าวควรจัดทำเป็น “แผนการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง” ที่สอดคล้องกับแผน แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ผนวกกับนโยบายสำคัญของรัฐบาลโดยระบุนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดได้ รวมทั้งประมาณการรายได้และรายจ่ายที่ต้องใช้เป็นรายปีในการดำเนินนโยบายดังกล่าว

3. ส่วนราชการทำแผนปฏิบัติราชการ ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินเพื่อเสนอของบประมาณในแต่ละปี โดยต้องกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดได้

4. ผู้รับผิดชอบทำสัญญาข้อตกลงการบริหารราชการแผ่นดิน หลักปฏิบัติที่ถือปฏิบัติเป็นสากล คือ การจัดทำสัญญาการบริการราชการระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในแต่ละระดับ เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ความคาดหวังและเป้าหมายในผลของงาน และขอบเขตภาระความรับผิดชอบ โดยควรทำสัญญาข้อตกลงการทำงานระหว่างผู้รับผิดชอบงานระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5. การติดตามประเมินผล คณะผู้ตรวจสอบจากกระทรวงร่วมกับคณะผู้ประเมินอิสระที่สำนักงบประมาณแต่งตั้งดำเนินติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการประจำปี และสัญญาข้อตกลงต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร. ร่วมกับ สปง. กำหนด (ณัฐกฤช มุสิกะโสภณ, 2564 : 21)

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐตามหลักธรรมาภิบาล ในแง่นักวิชาการที่ศึกษาธรรมาภิบาลตั้งแต่เริ่มต้น ธรรมาภิบาลหรือหลักการปกครองที่ดีต้องอาศัยการกระจายอำนาจและการกระจายบทบาท หน้าที่ทั้งการถ่วงดุลสอดคล้อง และส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบ ที่มาแห่งหลักธรรมาภิบาลเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1997 จากมติสมัชชาสหประชาชาติที่ต้องการให้ประเทศสมาชิกทบทวนมาตรการการป้องกันและควบคุมการคอร์รัปชั่น โดยเฉพาะสถาบันที่มีหน้าที่ปกครองที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและมีผลประโยชน์โดยตรงกับประชาชน ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ความเปลี่ยนแปลงต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม มีการปฏิรูประบบในเรื่องหลักการมีการลดอำนาจ คานอำนาจ ถ่วงดุล และตรวจสอบทั้งจากบุคคลและกลุ่มบุคคล ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เปิดเผยในกิจการที่ดำเนินการและยกเลิก การสร้างกลุ่มอิทธิพล การใช้อำนาจบาตรใหญ่ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เพื่อร่วมกันกระทำการทุจริต (cronyism) รักษากลุ่มผลประโยชน์ตนเอง รวมถึงการเลือกปฏิบัติ โดยช่วยเหลือพวกตน (favoritism) เพื่อหวังประโยชน์โดยอ้อมในระยะเวลาต่อมา (เบญจ์ พรพลธรรม, 2553 : 20-23)

กล่าวได้ว่า การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ เป็นการบริหารจัดการที่มีกรอบส่วนใหญ่อยู่ในหลักธรรมาภิบาลเป็นหลัก เพราะการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดผลสำเร็จต่อภารกิจ ย่อมจะมุ่งไปสู่การจัดการในเชิงบริหารและการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน ตัวข้าราชการอย่างคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าด้านงบประมาณ ปฏิบัติงานอย่างมีมานะอดทน เต็มศักยภาพ ทั้งความรู้ ความสามารถ และทุ่มเทให้กับภารกิจเป็นสำคัญ ดังนั้น หากมองในเชิงตัวงานก็สามารถสร้างอุปกรณ์ที่สำคัญไว้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การปฏิบัติที่อยู่ในกรอบตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้

กลไกที่ 3 การบริหารราชการมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

การจัดทำแนวทาง แผนงาน หรือโครงการพัฒนาและการดำเนินงานเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของส่วนราชการจำเป็นต้องคิดวิเคราะห์อย่าง จริงจังถึงประโยชน์และผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ หรือการบริการสาธารณะ โดยวิเคราะห์ว่ามีผลประโยชน์คุ้มค่ากับเงินภาษีอากรเพียงใด โดยต้องคิดถึงความคุ้มค่าทั้งในเชิงการเงินและเชิงสังคมหรือปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่สามารถแปลงเป็นตัวเงินได้

1. การจัดทำระบบสาธารณูปโภคร่วมกันโดยพิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่พึงได้ และรายจ่ายที่ต้องเสียไป

2. การซื้อและจ้างต้องคำนึงถึงสังคม การซื้อและจ้างของส่วนราชการ ให้พิจารณาถึงประโยชน์และ ผลเสียต่อประชาชนและสังคมที่จะเกิดจากการจัดจ้าง การเลือกซื้อหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยมิใช้หลักการเลือกซื้อ การจัดจ้าง และการพิจารณาตัดสินจากราคาที่ต่ำกว่าเพียงอย่างเดียว (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 6)

กลไกที่ 4 การบริหารราชการแบบลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยเหตุผลการลดขั้นตอนการปฏิบัติอยู่ที่การกระจายอำนาจให้หน่วยงานในระดับล่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบริการประชาชนให้มีความสะดวก รวดเร็ว ในมาตรา 27 ระบุว่า “ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใดของผู้ดำรงตำแหน่งใดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีรับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน” สรุปวิธีการลดขั้นตอนในการปฏิบัติ ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 8)

1. การกระจายอำนาจให้กับผู้มีหน้าที่โดยตรง

2. การใช้เทคโนโลยีในการสั่งการ

3. หลักเกณฑ์การควบคุม การติดตาม การกำกับจะต้องไม่สร้างขั้นตอนและการกลั่นกรองที่ไม่จำเป็น

4. การปฏิบัติงานจะต้องมีการแสดงรายละเอียดเพื่อให้สามารถเข้าไปตรวจดูอย่างละเอียด

ส่วนราชการพิจารณาปรับกระบวนการทำงานให้สั้นที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย หรือส่วนราชการพิจารณาแก้ไขให้สั้นลง และรวดเร็วขึ้นโดยปฏิบัติ ได้ดังนี้ (ณัฐกฤช มุสิกะโสภณ , 2564 : 21)

1. ลดขั้นตอนการขอรับบริการของประชาชนจากส่วนราชการ การให้บริการสาธารณะที่จำเป็นต้องใช้ดุลพินิจ เพื่อการอนุมัติอนุญาต ควรมอบอำนาจให้ผู้รับผิดชอบที่ทำงานใกล้ชิดประชาชนที่สุดโดยมีการกำกับติดตาม และการประเมินผลการมอบอำนาจตามที่ ค.ร.ม. กำหนด

2. ทบทวนปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน ก.พ.ร. ร่วมกับส่วนราชการทบทวนและปรับปรุง กระบวนการและขั้นตอนทำงานการขออนุมัติอนุญาต การจดทะเบียน และการปฏิบัติราชการอื่น ๆ ใหม่ โดยจัดให้มีแผนภูมิขั้นตอนการขออนุญาต ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกระชับ และลดขั้นตอน

3. กำหนดศูนย์บริการร่วม เพื่อลดขั้นตอน เวลา และอุปสรรคทางกายภาพสำหรับผู้รับบริการในการดำเนินงานลดขั้นตอนอาจจะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมการให้การบริการใหม่ ๆ ก็ได้

กล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจโดยวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการคล่องตัวในการดำเนินการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้กับหน่วยงานระดับล่างเพื่อเปิดจุดบริการให้กับประชาชนให้มากที่สุด ในมาตรา 32 ระบุว่า “ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็น หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ จัดให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการบริการประชาชนในเรื่องเดียว หรือต่อเนื่องกันในจังหวัด อำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร่วมไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่ากิ่งอำเภอหรือสถานที่อื่นตามที่เห็นสมควร โดยประกาศให้ประชาชนทราบ” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 10) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริการประชาชนเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของ ประชาชน และการบริหารที่เป็นไปเพื่อการเข้าถึง เข้าใจ และเกิดการพัฒนาจะต้องจัดจุดบริการให้มากที่สุด และใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุดนั่นโดยการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้มีอำนาจในการบริหารจัดการ ด้วยตนเองเพื่อท้องถิ่นจะได้เกิดความเท่าเทียมกับเมืองใหญ่ ๆ

กลไกที่ 5 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

การปรับปรุงภารกิจ คือ การทบทวน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และยกเลิกภารกิจที่ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ โครงสร้าง อัตรากำลัง ซึ่งมีผลทำให้เกิดล่าช้า ไม่คุ้มค่า ในมาตรา 33 ระบุว่า ให้ส่วนราชการให้มีทบทวนภารกิจว่ามีความจำเป็น หรือมีความสมควรจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ ฯ ในวรรค 3 ระบุว่า ส่วนราชการเห็นสมควรยกเลิก ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงภารกิจ ให้มีการดำเนินการ ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ โครงสร้าง และอัตรากำลงคนให้มีความสอดคล้อง ฯ

การปรับเปลี่ยนภารกิจ ยกเลิก โอน หรือรวมส่วนราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ห้ามมิให้จัดตั้งขึ้นใหม่ส่วนราชการซึ่งลักษณะเดียวกันก็เพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของรัฐ มาตรา 35 ระบุไว้ว่า ส่วนราชการมีหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ และทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการยกเลิก ปรับปรุง หรือจัดให้มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ขึ้นใหม่ให้ทันสมัยและสภาวการณ์หรือมีความสอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ฯ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 11) ซึ่งในส่วนของสาระความสำคัญของการปรับปรุงภารกิจส่วนราชการ ดังนี้

1. การยกเลิกส่วนราชการ เป็นการยกเลิก หรือยุบหน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็นในทางปฏิบัติงานอีกแล้วเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของภารกิจหรืออาจจะมีการเปลี่ยนชื่อของหน่วยงานใหม่ เป็นต้น

2. การปรับปรุงส่วนราชการ เป็นการตัด หรือ เพิ่มบทบาทหน้าที่ให้มากขึ้น หรือน้อยลงตามสมควรแก่ภารกิจ อาจจะมีการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพมากขึ้น หรือการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น หรือการปรับตำแหน่งหน้าที่ของงานในระดับต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องต่อภารกิจมากขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ อัตรากำลังคนของส่วนราชการ เป็นการทบทวนอำนาจหน้าที่ให้มีความสอดคล้องกันกับอำนาจหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ซึ่งเป็นไปตามอัตรากำลังของบุคลากรที่ น้อยเกินไปหรือมากเกินความจำเป็น หรือ การเปลี่ยนโครงสร้างการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มากขึ้น มี ส่วนร่วมมากขึ้นในลักษณะฟังความคิดเห็น หรือ การถ่ายอัตรากำลังคนไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ

4. การโอนภารกิจ เป็นการมองถึงเป้าหมายของหน่วย หากว่า ในหน่วยงานหรือองค์ผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ในการทำงานที่มากเกินไป อาจจะทำให้ภารกิจนั้นมีปัญหาหรือเกิดอุปสรรคและทำให้ประชาชนเสียโอกาสในการรับบริการจากรัฐ และอีกประการรัฐอาจเกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานของข้าราชการได้ ดังนั้น การโอนภารกิจดังกล่าว เป็นการยกภารกิจบางประการให้กับหน่วยงานที่มีความรับผิดมากกว่า มีความชำนาญมากกว่า มีความเทคโนโลยีดีกว่า หรือกระทั่งงบประมาณ ฯลฯ

5. ต้องตราเป็นกฎหมาย การยกเลิกก็ดี การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การโอนภารกิจ ที่ไม่สอดคล้องกับภารกิจดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้อง ไม่เอื้อต่อการพัฒนากับสภาวการณ์ในปัจจุบัน หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานให้เสนอต่อหน่วยงานนั้น ๆ ไปปรับปรุง แก้ไข ประเด็นดังกล่าว

การปรับปรุง ยกเลิก เปลี่ยนแปลง หรือการโอนภารกิจของหน่วยราชการเป็นอีกเหตุผลที่พยายามที่ จะให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่อย่างขยันขันแข็ง เพื่อให้มองถึงเป้าหมายเป็นที่ตั้ง เมื่อถึงเป้าหมายตามภารกิจและก็เกิดความสุข ความภาคภูมิใจ ที่สำคัญการปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงตามเป้าหมายนั้น เพราะการงานทุกอย่างเมื่อปฏิบัติสำเร็จแล้วจะต้องมีความสุขใจจากที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมมากที่สุด

กลไกที่ 6 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

การอำนวยความสะดวก ส่วนราชการจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางการให้บริการที่คำนึงถึง ความสะดวกของประชาชนผู้รับบริการ และมีการสื่อสารข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. การรับฟังเสียงจากประชาชนและผู้รับบริการส่วนราชการควรจัดให้มีการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับบุคคลผู้รับบริการ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงาน

2. การจัดระบบงานที่อำนวยความสะดวกส่วนราชการทำแผนภูมิองค์กรและผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรปิดประกาศไว้ให้ประชาชนเห็นเด่นชัด จัดทำแผนภูมิขั้นตอน และระยะเวลาแต่ละขั้นตอน

3. การจัดระบบการให้รางวัล ในส่วนราชการรวบรวมแบบสำรวจความคิดเห็น และแบบร้องเรียนนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการให้รางวัลประจำปี การประเมินผลการปฏิบัติราชการ การประเมินผลหัวหน้าส่วนราชการตามสัญญาข้องตกลงผลงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการแต่ละคน

มาตรา 37 ระบุว่า การปฏิบัติราชการที่เกี่ยวกับประชาชนหรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ให้ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาให้แล้วเสร็จของงานหรือแต่ละงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบเป็นการทั่วไป ในวรรค 1 ให้ผู้บังคับบัญชาจะต้องตรวจสอบให้ข้าราชการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลา ในมาตรา 38 ระบุว่า ถ้ากรณีประชาชนหรือส่วนราชการ สอบถามเป็นหนังสือจะต้องตอบคำถาม หรือแจ้งการดำเนินการให้ทราบและจะต้องเสร็จภายใน 15 วัน ในมาตรา 39 ยังระบุอีกว่าให้ส่วนราชการจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนสามารถติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีที่หน่วยงานไม่สามารถจัดระบบเครือข่ายสารสนเทศได้ให้กระทรวงเทคโนโลยีละการสื่อสารจัดทำระบบเครือข่ายกลางขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 12)

เพราะนั้น การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นวิธีการให้บริการประชาชนให้เกิดความพอใจ และมีความสุขเมื่อได้เข้ามาสู่หน่วยราชการทุก ๆ ครั้ง การบริหารที่ดีจะต้องทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการมีความรู้สึกดี ๆ ต่อตัวข้าราชการและระบบการให้บริการหรืออย่างน้อยที่สามารถที่จัดการกับปัญหาความร้อนใจ ความทุกข์ใจ หรือเหตุผลต่าง ๆ ที่ประชาชนมายังหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการจะต้องมีความขวนขวายในกิจของประชาชนอย่างที่สุด ส่วนการตอบสนองความต้องการนั้น เป็นการให้บริการต่อประชาชนตรงตามความต้องการนั้น ๆ

กลไกที่ 7 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

ในการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ในหมวดที่ 8 ได้กำหนดให้ส่วนราชการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ และอาจจัดให้มีการประเมินผลภาพรวมของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับหรือหน่วยงานในส่วนราชการ โดยส่วนราชการที่ให้บริการมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด สามารถเพิ่มผลงานโดยไม่เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย หรือสามารถดำเนินการตามแผนลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยได้ ส่วนราชการจะได้รับจัดสรรเงิน รางวัลเพื่อนำไปจัดสรรในส่วนราชการ การดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ซึ่งจะช่วยให้ส่วนราชการมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบ และแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

ของส่วนราชการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

การประเมินผลการปฏิบัติราชการได้ระบุไว้ในมาตรา 45 ว่า ส่วนราชการจะต้องจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 12) ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด โดยสาระสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1. ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน
2. คุณภาพการให้บริการ
3. ความพึงพอใจของประชาชน
4. ความคุ้มค่าในภารกิจ

การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการดังกล่าวจะต้องปิดเป็นความลับเพื่อประโยชน์ที่อาจจะเกิดความแตกแยกในหมู่คณะของข้าราชการ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลโดยจะต้องคำนึงถึงผล การปฏิบัติงานเฉพาะตัวของข้าราชการผู้นั้นในตำแหน่งที่ปฏิบัติ ในกรณีที่ข้าราชการมีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งเป็นที่พึงพอใจแก่ประชาชน ให้ ก.พ.ร. เสนอคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินเพิ่มเติมเป็นพิเศษหรือปูนบำเหน็จความชอบแก่ส่วนราชการหรือให้ส่วนราชการใช้งบประมาณเหลือจ่ายของส่วนราชการนั้น เพื่อไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของราชการหรือจัดสรรเป็นรางวัลให้ข้าราชการในสังกัด ในขั้นตอนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ที่ปรึกษาประเมินผลอาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือใช้หลายวิธีประกอบกันก็ได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553 : 16-17)

สรุป

การบริหารภาครัฐในอดีตที่ผ่านมาย่อมถึงสิ่งที่เป็นปัจจัยที่ส่งผ่านความหลังของระบบราชการไทยที่ เต็มไปด้วยรังของโรคต่าง ๆ นอกจากนี้ในระบบการบริหารจัดการองค์กรรัฐยังเต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ เช่น การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอ ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง และปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ปัญหาการบริหารจัดการเหล่านี้ย่อมสะท้อนผ่านความล้าหลังของประเทศไทย ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านต่างก็รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้เห็นประเทศไทยเร่งค้นหาแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นองค์การขนาดใหญ่โดยร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ การบริหารจัดการองค์กร

ภาครัฐในสมัยใหม่มักจะได้ยินคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good Governance โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ เพื่อประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ เพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น เพื่อไปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อความอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ และเพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

เพราะฉะนั้น ทางเลือกสำหรับการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐที่มีขนาดใหญ่จะต้องรีบเร่งสร้างกลไกและกระบวนการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น แต่กระนั้นการสร้างกระบวนการก่อตัวให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งได้นั้นก็ต้องสร้างพลังทางประชาสังคมที่พร้อมเรียนรู้และตรวจสอบระบบราชการทุก ๆ กลไกที่ไม่เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่สามารถต่อรองผลประโยชน์เพื่อตัวของเขาเอง หากแม้นว่าการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตของเจ้าหน้าที่รัฐหรือระบบของราชการจะต้องมองถึงประชาชนได้รับประโยชน์ก่อนเสมอจึงจะได้ชื่อว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เอกสารอ้างอิง

ณัฐกฤช มุสิกะโสภณ. (2564). หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีกับหน่วยงานทางปกครอง. *ออนไลน์ .* สืบค้นเมื่อ. 1 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th › ewt›ewt_dl_link.

เบญจ์ พรพลธรรม. (2553). *การจัดการความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิภาส ทองสุทธิ์. (2551). *การบริหารจัดการที่ดี.* กรุงเทพมหานคร: อินทภาษ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2553). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

อัษฎางค์ ปาณิกบุตร. (2564). ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ. 1 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: http://wiki.kpi.ac.th.

การบริหารงานภาครัฐภายใต้บริบทการบริการสาธารณะแนวใหม่
Public Administration under the New Public Service

กุลวดี กุลสุนทร, นเรศ คนหลัก,
เกศรินทร์ วิงพัฒน์ และ โชติ บดีรัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Kulwadee Kulsoontorn, Nares Konluk,
Kessarin Wingpat and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : kulwadee29@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารงานภาครัฐภายใต้บริบทการบริการสาธารณะแนวใหม่ พบว่า การสร้างผลประโยชน์สาธารณะซึ่งผลประโยชน์สาธารณะนั้นจะต้องเป็นผลประโยชน์ในระยะยาว อันเกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐ (ข้าราชการ) กับพลเมือง มิใช่ผู้ประกอบการกับลูกค้า การบริการสาธารณะแนวใหม่ให้ความสำคัญกับพลเมือง และหากกล่าวถึงคำว่า “พลเมือง” อาจขยายผลถึงสิทธิหน้าที่ที่ควรจะได้รับ สิทธิหน้าที่ที่ควรกระทำ และอาจครอบคลุมไปถึงการอยู่ภายใต้ศิลปะ ธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อเดียวกัน การได้มาซึ่งผลประโยชน์สาธารณะที่ตรงกับความต้องการของพลเมือง จึงต้องผ่านกระบวนการสนทนา ปรึกษาหารือ หาข้อยุติร่วมกัน กำหนดแนวทางร่วมกันมิใช่ถูกกำหนดโดยชนชั้นนำ ดังนั้นการบริการสาธารณะแนวใหม่จึงเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการบริการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์สาธารณะ ให้ความสำคัญกับพลเมือง ผลประโยชน์สาธารณะ ความเป็นประชาธิปไตย ความสามารถในการรับผิดชอบได้ต่อพลเมือง การเจรจาต่อรองเพื่อหาข้อสรุปและพันธะสัญญาต่อพลเมืองและชุมชน เพื่อกระจายผลประโยชน์สาธารณะนั้นไปสู่สังคมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การบริหารงานภาครัฐ; การบริการสาธารณะแนวใหม่

Abstracts

This academic paper aims for public administration under the new public service context. It is found that the creation of public interest in which public interest must be long-term benefits arising from mutual agreements between states (official) with citizens, not entrepreneurs with customers A new approach to public service has a focus on citizens and if the word "citizen" is mentioned, it may extend to the rights and duties that should be received. Rights and duties that should be performed and may include being under the same arts,

* วันที่รับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 23 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2564
Received: November 10, 2021; Revised: November 23, 2021; Accepted: November 25, 2021

traditions, traditions, beliefs Acquiring public interest that meets the needs of citizens Therefore, it has to go through a process of discussion, discussion, and mutual resolution. Set a common approach, not set by the elite. Therefore, the new public service concept is a service-oriented concept for the benefit of the public. focus on citizens public interest democracy Ability to take responsibility for citizens Negotiating conclusions and commitments to citizens and communities in order to truly spread that public benefit to society

Keywords : Public Administration; New Public Service

บทนำ

การบริหารงานภาครัฐเป็นส่วนที่เห็นได้ชัดที่สุดของรัฐบาลเป็นฐานะการเป็นผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ และเป็นส่วนที่มองเห็นได้ของรัฐหากมองจากประวัติศาสตร์ของชาติผู้นำอาจจะแบ่งการบริหารงานภาครัฐได้ 3 ระยะ 1) ช่วงของระบบอำนาจเด็ดขาดของผู้นำ 2) ช่วงรัฐธรรมนูญถูกก่อตั้งเพื่อเข้ามาแทนที่ระบบอำนาจเด็ดขาด และ 3) ช่วงผู้มีอำนาจเข้าสู่การปกครองโดยรัฐธรรมนูญใหม่ที่ส่งเสริมให้พวกเขาเข้าสู่อำนาจ สิ่งที่ยากที่สุดสำหรับรัฐบาลคือการมีความก้าวหน้าในการบริหารจัดการและการรับฟังความเห็นของประชาชนเป็นกฎแรกของรัฐบาล

การบริหารงานภาครัฐ (Body of Knowledge in public administration) ซึ่งในห้วงเวลาที่ผ่านมานั้นได้มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยคำประกาศ แห่งเมืองแบล็กส์เบอร์ก (Blacksburg Manifesto) ถือได้ว่าจุดเริ่มต้นของการเรียกร้องให้มีการทบทวน ค่านิยมและบทบาทของนักบริหารภาครัฐใหม่โดยการหันมาพิจารณาบทบาทของการบริหารงานภาครัฐ ภายใต้บริบทของการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่คำนึงถึงคนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะประชาชนพลเมืองในรูปแบบของพลเมืองตื่นรู้มากขึ้น กระทั่งในช่วงศตวรรษที่ 20 การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ถือได้ว่าเป็นตัวเร่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนและทำให้เส้นแบ่งแยกระหว่างแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแบบดั้งเดิมหรือประเพณีนิยม (Old Public Administration: OPA) กับการจัดภาครัฐแนวใหม่ที่ต้องการสร้างหน่วยงานให้มีการขับเคลื่อนด้วยพันธกิจ มีการกระจายอำนาจ มีลักษณะที่ยืดหยุ่น มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในฐานะผู้รับบริการสาธารณะได้อย่างครอบคลุม สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยการนำเอาวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่ในภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาปรับใช้ในการบริหารงานภาครัฐ หรือที่เรียกว่าการบริหารที่คล้ายของภาคธุรกิจเอกชน (Business-like approach) นอกจากนั้น ยังได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญของประชาชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐอีกด้วย (สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2560 : 9-34)

แต่ทว่าการบริหารงานภาครัฐภายใต้บริบทของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการพยายามทำให้ระบบราชการมีลักษณะเป็นเช่นเดียวกันกับภาคธุรกิจเอกชนจึงถูกปฏิเสธตรรกะวิพากษ์ วิจารณ์ จนมีแนวทางการแนวใหม่ คือ การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) อันเป็นชุดของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของการบริหารงานภาครัฐภายใต้ระบบการบริหารปกครองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่านิยมประชาธิปไตย (value of democracy) ความเป็นพลเมือง (citizenship) และผลประโยชน์สาธารณะ (public interest) โดยหัวใจของแนวคิดนี้เป็นเรื่องของการบริการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์สาธารณะ

การบริหารงานภาครัฐ

การจัดการภาครัฐมีการพัฒนามาจากการจัดการภาครัฐในยุคพาราไดม์ที่ 6 โดยมีรากฐานมาจากทฤษฎีทางเลือกสาธารณะและเศรษฐศาสตร์เชิงสถาบันใหม่หรือเศรษฐศาสตร์องค์การ มีลักษณะเด่นคือความพยายามแก้ปัญหาของระบบราชการแบบดั้งเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงในด้านประสิทธิภาพและการให้บริการประชาชน ทำงานการบริหารจัดการภาครัฐเป็นศาสตร์ที่พัฒนามาจากทฤษฎีทางด้านรัฐศาสตร์และการบริหารภาครัฐ ซึ่งมีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องพอจำแนกได้ดังนี้ (Henry, 2010 : 27-43)

1. การแยกการบริหารกับการเมืองออกจากกันเป็นสองส่วน (ค.ศ. 1900-1926) ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาวิชาบริหารภาครัฐเป็นแนวความคิดของการแยกการบริหารกับการเมืองออกจากกันเป็นสองส่วนเป็นแนวความคิดของนักรัฐศาสตร์ รัฐบาลมีหน้าที่แตกต่างกันอยู่ 2 ประการ คือ การเมืองและการบริหาร กล่าวคือ การเมืองเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายหรือการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐส่วนการบริหารเป็นการนำนโยบายต่างๆ เหล่านั้น ไปปฏิบัติ ส่วน Leonard D.White ได้ชี้ให้เห็นว่าการเมืองไม่ควรเข้ามาแทรกแซงการบริหารหน้าที่ของการบริหารก็คือ ประหยัดและประสิทธิภาพ

2. หลักของการบริหารจัดการ (ค.ศ. 1927-1937) มองว่าวิชาการบริหารภาครัฐเป็นเรื่องของหลักต่างๆของการบริหารที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์และนักบริหารสามารถที่จะนำเอาหลักต่างๆเหล่านั้นไปประยุกต์ได้ และมองว่าการบริหารภาครัฐและธุรกิจสามารถใช้หลักของการบริหารอย่างเดียวกันได้ตัวอย่างหลักเกณฑ์การบริหารที่มีชื่อเสียง เช่น หลักที่เป็นหน้าที่ของนักบริหารคือ POSDCORB ของ Gulick & Urwick เป็นต้น

3. การบริหารภาครัฐคือ รัฐศาสตร์ (ค.ศ. 1950-1970) เป็นยุคที่วิชาการบริหารภาครัฐได้กลับคืนไปเป็นสาขาหนึ่งของวิชารัฐศาสตร์อีกครั้ง

4. การบริหารภาครัฐคือวิทยาการทางการบริหาร (ค.ศ. 1956-1970) เป็นช่วงที่นักวิชาการทางการบริหารภาครัฐได้เริ่มค้นหาแนวทางใหม่โดยได้เริ่มมาศึกษาถึงวิทยาการทางการบริหาร ซึ่งหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) และวิทยาการการจัดการ (Management

Science) การศึกษาทฤษฎีองค์การเป็นการศึกษาของนักวิชาการทางจิตวิทยาสังคมสังคมวิทยาบริหารภาครัฐและบริหารภาครัฐที่จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมขององค์การพฤติกรรมของคนดีขึ้น ส่วนวิทยาการจัดการเป็นการศึกษาของนักวิชาการทางด้านสถิติการวิเคราะห์ระบบ คอมพิวเตอร์ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และบริหารภาครัฐที่จะช่วยให้การบริหารมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเพื่อที่จะใช้วัดประสิทธิผลของการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องแน่นอนยิ่งขึ้นการศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาที่มุ่งถึงสิ่งหรือประเด็นที่ศึกษา (Focus) แต่ไม่กำหนดสถานที่จะศึกษา (Lucus)

5. การบริหารภาครัฐ คือ การบริหารภาครัฐ (ค.ศ. 1970) นักบริหารภาครัฐได้พยายามที่จะศึกษาในลักษณะของสหวิทยาการการสังเคราะห์ ความรู้ความสามารถในสาขาวิชาการต่างๆ มาใช้แก้ปัญหาในสังคมความโน้มเอียงไปสู่เรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตในเมืองความสัมพันธ์ทางการบริหารระหว่างองค์การของรัฐและองค์การของเอกชนเขตแดนร่วมกันระหว่างเทคโนโลยีและสังคม

6. การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ในทศวรรษ 1970 กลุ่มการจัดการภาครัฐแบ่งแนวทางการศึกษาของตนออกเป็นอีก 3 สาขา คือ การจัดการเชิงปริมาณ หรือเชิงวิเคราะห์ซึ่งพัฒนามาจากการวิเคราะห์นโยบายและเศรษฐศาสตร์จะเน้นการใช้เทคนิคเชิงกลยุทธ์ชั้นสูงต่าง ๆ เช่น การพยากรณ์การวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์ โดยต้องให้ผู้บริหารได้มีโอกาสบริหารต้องสนับสนุนให้เกิดการคิดกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยหาทางลดกฎระเบียบและการจัดการที่มุ่งเน้นตลาดดังนั้นการปฏิรูประบบราชการจึงเป็นภารกิจที่รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยได้ทุ่มเทและพัฒนาระบบราชการเพื่อการเป็นระบบราชการยุคใหม่ที่ดำเนินการภายใต้หลักธรรมาภิบาล

แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) หลักใหญ่ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบ รวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน สิ่งที่เรียกว่า “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” มีหลักสำคัญ 7 ประการ คือ (Hood, 1991 : 3-19)

1. จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ (Hands-on professional management) หมายถึง ให้ผู้จัดการมืออาชีพได้จัดการด้วยตัวเอง ด้วยความชำนาญ โปร่งใส และมีความสามารถในการใช้ดุลพินิจ เหตุผลก็เพราะเมื่อ ผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ก็จะเกิดความรับผิดชอบต่อการตรวจสอบจากภายนอก

2. มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit standards and measures of performance) ภาครัฐจึงต้องมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบจะมีได้ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

3. เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น (Greater emphasis on output controls) การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้เพราะเน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธี

4. แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อย ๆ (Shift to disaggregation of units in the public sector) การแยกหน่วยงานใหญ่ออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ตามลักษณะสินค้าและบริการที่ผลิต ให้เงินสนับสนุนแยกกัน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

5. เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น (Shift to greater competition in the public sector) เป็นการเปลี่ยนวิธีทำงานไปเป็นการจ้างเหมาและประมูล เหตุผลก็เพื่อให้ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน (rivalry) เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนต่ำและมาตรฐานสูงขึ้น

6. เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน (Stress on private sector styles of management practice) เปลี่ยนวิธีการแบบข้าราชการไปเป็นการยืดหยุ่นในการจ้างและให้รางวัล

7. เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on greater discipline and parsimony in resource use) วิธีนี้อาจทำได้ เช่น การตัดค่าใช้จ่าย เพิ่มวินัยการทำงาน หยุดยั้งการเรียกร้องของสหภาพ แรงงานจำกัด ต้นทุนการปฏิบัติ เหตุผลก็เพราะต้องการตรวจสอบความต้องการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ และ “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (do more with less)

จุดเน้นของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีดังนี้ 1) รัฐจะมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในส่วนที่จำเป็นจะต้องทำเท่านั้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทมากขึ้น 2) การบริหารจัดการภายในภาคราชการจะมีความรวดเร็วคุณภาพสูงและประสิทธิภาพสูง 3) การจัดองค์กรมีความกะทัดรัดคล่องตัวและปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วเน้นการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ 4) มีลักษณะของการทำงานที่ทันสมัยใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการทำงาน 5) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคุณภาพสูง 6) ข้าราชการทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยมีประชาชนเป็นเป้าหมาย 7) มีกลไกการบริหารงานบุคคลที่หลากหลายมีระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเต็มใจมารับราชการเป็นอาชีพ 8) มีวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วม 9) มีความโปร่งใสตรวจสอบได้จากแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่นับได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหารอย่างหนึ่งที่

โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร) (2564 : 78) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 ให้ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบราชการจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติ โดยได้วางเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาระบบราชการไทยไว้ 4 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น 2) ปรับบทบาทภารกิจและขนาดให้มีความเหมาะสม 3) ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงและเทียบเท่าเกณฑ์สากลและ 4) ตอบสนองต่อการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐต้องมีความเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพมากขึ้น เป็นมืออาชีพมากขึ้น แต่การบริหารในภาครัฐราชการจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ มากมายและอยู่ภายใต้หลักการปกครองแบบ “นิติ

รัฐ” (Ruleof Law) ด้วยจึงทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการปกครองแบบเข้มงวดเคร่งครัดมายึดหลักการผ่อนปรนภายใต้“ธรรมาภิบาล” หรือ“การกำกับดูแลที่ดี” (Good Governance) มากขึ้น

อย่างไรก็ตามอันเนื่องจากการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ความสนใจต่อการนำวิธีการที่ใช้ในภาคธุรกิจเอกชนมาใช้ในองค์การภาครัฐ ซึ่งก็คือ การพยายามทำให้ระบบราชการเป็นเช่นเดียวกันกับภาคธุรกิจเอกชน แต่การบริหารงานภาครัฐไม่ได้ดำเนินงานเหมือนกับการบริหารธุรกิจ แต่เป็นการดำเนินงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย ข้าราชการจึงไม่ได้ส่งมอบบริการสู่ลูกค้า แต่เขาส่งมอบประชาธิปไตย นักบริหารงานภาครัฐไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานเท่านั้น หากแต่ต้องกระทำเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต ที่ดีให้แก่ประชาชนทุกคน การบริการสาธารณะแนวใหม่ต้องขับเคลื่อนโดยพื้นฐานของผลประโยชน์ สาธารณะที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การรวบรวมผลประโยชน์ของแต่ละคนเข้าด้วยกันเท่านั้น โดยข้าราชการมีบทบาทสำคัญในการเจรจาและหาข้อตกลงร่วมในผลประโยชน์สาธารณะ

กล่าวได้ว่า จากประเด็นการเปลี่ยนสถานะประชาชนพลเมืองให้กลายเป็นเพียง "ลูกค้า" ตามวิธีคิดแบบภาคเอกชนในแนวคิดแบบ New Public Management (NPM) โดยมองข้ามความเป็นพลเมืองในฐานะผู้ที่ได้รับสิทธิตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญรับรองทั้งในแง่สิทธิ ความคุ้มครอง และการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมเสมอภาคก็คือการลดฐานะของประชาชนเป็นเพียง "ลูกค้า" และในกรณีที่"ลูกค้า" ไม่จ่ายค่าบริการ/ภาษี เขาก็อาจจะไม่ได้รับบริการหรือแม้จะได้รับบริการก็อาจเป็นบริการที่ไม่เท่าเทียมเสมอภาค และต่อมาในคำประกาศแห่งเมืองแบล็คเบิร์ก (Blacksburg Manifesto) (Stivers, 1990 : 68) ระบุว่า “ความชอบธรรมทางการบริหารจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อพลเมืองซึ่งคือ จุดมุ่งหมายของรัฐ ในทางกลับกันความรับผิดชอบจำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดสำหรับการตีความคุณค่าพื้นฐานซึ่งต้องพัฒนาร่วมกันระหว่างข้าราชการและพลเมืองในสถานการณ์ที่เป็นจริงมากกว่าที่จะกำหนดเพียงข้อสมมติฐานเท่านั้นกล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐก็เป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองตื่นรู้นั่นเอง” ทำให้แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ได้รับการโต้แย้ง และถึงเวลาต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุดต่อไป

การบริการสาธารณะแนวใหม่

การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) คือ ชุดของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของการบริหารรัฐกิจภายใต้ระบบการบริหารปกครองที่ให้ความสำคัญกับการบริการสาธารณะการบริหารปกครองแบบประชาธิปไตย และการสร้างความผูกพันของพลเมือง ซึ่งปฏิเสธตรรกะที่เน้นตลาดของกลุ่มการจัดการนิยมหรือกลุ่มการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) เป็นทางเลือกที่น่าจะเหมาะสมในยุคปัจจุบันที่รัฐบาลมิได้ทำหน้าในการปกครองเพียงอย่างเดียวแต่ยังต้องทำหน้าที่เสมือนผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่พลเมืองให้ความสำคัญแก่ความเป็นพลเมืองหรือให้ความสำคัญต่อการเป็นมนุษย์

มากกว่าความเป็นผู้ประกอบการหรือผลผลิตที่ได้ Denhard and Denhardt (2007: 74) ได้กล่าวไว้ในส่วนบทนำของหนังสือของเขาว่า “ข้าราชการไม่ได้ส่งมอบบริการสู่ลูกค้าแต่เขาส่งมอบประชาธิปไตย” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า NPS เป็นแนวคิดของนักรัฐประศาสนศาสตร์สายรัฐศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณค่าหรืออุดมการณ์โดยเฉพาะคุณค่าความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าเรื่องประสิทธิภาพหรือผลิตภาพ โดยมีแนวคิดพื้นฐานหรือรากฐานของแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ 4 ประการหลัก คือ

1. ทฤษฎีประชาธิปไตยพลเมือง (Theories of Democratic Citizenship) ความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมือง โดยมีความตื่นตัวที่จะรวมตัวกัน เพื่อขับเคลื่อนระบบการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองอยู่บนพื้นฐานของการที่รัฐมีหลักประกันว่าพลเมืองต้องสามารถกำหนดทางเลือกให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเองได้โดยผ่านวิธีการต่างๆ และสามารถเข้าร่วมในการบริหารปกครอง (governance) ประเทศได้พลเมืองต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (public interest) มากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน (self-interest)

2. ตัวแบบชุมชนและประชาสังคม (Models of Community and Civil Society) ชุมชนเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของพลเมือง โดยชุมชนอยู่บนพื้นฐานของการดูแลซึ่งกันและกัน ความไว้เนื้อเชื่อใจทำงานร่วมกันเป็นทีม ชุมชนย่อมมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและมีระบบการติดต่อสื่อสารและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีประสิทธิผล ความเป็นชุมชนจึงเป็นหนทางหนึ่งในการทำให้เกิดความสมานฉันท์ การบริหารรัฐกิจต้องเข้ามาช่วยสร้างและสนับสนุนชุมชน โดยส่งเสริมการเกิดและสร้างความเข้มแข็งของสถาบันในชุมชนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐกับพลเมือง สถาบันในชุมชน เมื่อพลเมืองและสถาบันต่างๆ ในชุมชนมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งย่อมนำมาซึ่งสิ่งที่เรียกว่า “ประชาสังคม” (civil society) โดยประชาสังคมเป็นที่ซึ่งพลเมืองมีความผูกพันกันเข้ามาร่วมสนทนาและถกแถลงเพื่อการดำเนินงานและพัฒนาชุมชน ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่การสร้างความเป็นชุมชนเท่านั้นแต่มันคือการสร้างความเป็นประชาธิปไตย

3. มนุษย์นิยมองค์การและทฤษฎีวาทกรรม (Organizational Humanism and Discourse Theory) มนุษย์นิยมองค์การไม่เห็นด้วยกับตัวแบบเหตุผลและทางเลือกสาธารณะ เพราะมนุษย์มีข้อจำกัดในการใช้เหตุผล เนื่องจากแต่ละคนมีทักษะในการตระหนักรู้ที่แตกต่างกัน มนุษย์ต้องการความอิสระ ต้องการเปลี่ยนแปลงจากผู้ถูกกระทำไปเป็นผู้กระทำและไม่เสมอไปที่มนุษย์จะตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตนเองได้ ประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานตามแนวคิดมนุษย์นิยมองค์การจึงต้องไม่เน้นอำนาจหน้าที่และการควบคุม แต่จะเน้นการขยายพื้นที่ความเป็นอิสระให้แก่บุคคลเพิ่มมากขึ้น การดำเนินงานต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงองค์การต้องเป็นไปอย่างมีแผน

4. รัฐประศาสนศาสตร์ในยุคหลังสมัยใหม่ (Post Modern Public Administration) เป็นแนวคิดที่เคลือบแคลงสงสัยต่อนักคิดในยุคสมัยใหม่ (Modernist) ซึ่งนักวิชาการที่สนับสนุนแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่จึงมักจะเป็นผู้วิพากษ์แนวคิดยุคสมัยใหม่ว่าเป็นแนวคิดที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมตลอดไป

เนื่องจาก NPS มีรากฐานจากทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยและแนวทางอื่น ๆ ในการแสวงหาความรู้ ซึ่งรวมถึงแนวทางแบบประจักษ์นิยม แนวทางการตีความ แนวทางเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และแนวทางแบบโพสต์โมเดิร์น จึงมองข้าราชการว่าเป็นคนมีเหตุผลในเชิงยุทธศาสตร์ที่ใช้เหตุผลทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และองค์การมองผลประโยชน์สาธารณะว่าเป็นผลจากการพูดคุยเกี่ยวคุณค่าที่มีร่วมกันมองประชาชนว่าเป็นพลเมืองซึ่งมีทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบนักบริหารหรือข้าราชการมีบทบาทรับใช้ประชาชน (Serving) เพราะประชาชนคือเจ้าของประเทศตัวจริงข้าราชการต้องมีบทบาทในการเจรจาไกล่เกลี่ยและเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดค่านิยมร่วมกันในหมู่พลเมือง ชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ กลไกที่จะทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของนโยบายคือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อให้บรรลุผลที่ตกลงร่วมกัน มองว่ากลไกการตรวจสอบมีหลากหลายทั้งด้านกฎหมาย ค่านิยมของชุมชน บรรทัดฐานทางการเมือง มาตรฐานทางด้านวิชาชีพและผลประโยชน์ของพลเมือง ข้าราชการควรมีดุลยพินิจแต่ต้องมีการควบคุมและตรวจสอบโครงสร้างองค์การควรเป็นแบบร่วมมือกันโดยมีผู้นำร่วมทั้งจากภายในและภายนอกองค์การส่วนปัจจัยจูงใจข้าราชการและนักบริหารคือการได้รับใช้ประชาชนและการได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยแนวคิด NPS นี้มีหลักสำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. บริการรับใช้พลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า (Serve Citizens, NotCustomers) กล่าวคือ ผลประโยชน์สาธารณะเป็นผลลัพธ์มาจากการโต้เถียงกันเกี่ยวกับคุณค่ามากกว่าเป็นการรวมตัวกันของคนที่มีผลประโยชน์ส่วนตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรตอบสนองเฉพาะความต้องการของลูกค้า แต่ควรเน้นการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ (trust) และความร่วมมือ (collaboration) ทั้งกับพลเมืองและระหว่างพลเมืองด้วยกัน และการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2. การค้นหาผลประโยชน์สาธารณะ (Seek the Public Interest) กล่าวคือ ผู้บริหารงานภาครัฐต้องมีส่วนเกื้อกูลต่อการสร้างหลักการและพื้นฐานร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะ เป้าหมายของการค้นหาผลประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เพื่อตอบสนอง ช่วยแก้ปัญหาหรือเป็นทางเลือกของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่การค้นหาผลประโยชน์ดังกล่าวต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของพลเมืองกับนักบริหารรัฐกิจ ดังนั้นการค้นหาผลประโยชน์สาธารณะจึงไม่ใช่การหาทางออกง่าย ๆ โดยการตอบสนองความต้องการของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้นผลประโยชน์ของส่วนรวมต้องเกิดจากการจากสนทนาพูดคุย ถกแถลงหรือปรึกษาหารือและกำหนดร่วมกัน โดยไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดไว้ ล่วงหน้าโดยฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายราชการ

3. ให้คุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ (Value Citizenship over Entrepreneurship) กล่าวคือ ผลประโยชน์สาธารณะคือสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดที่ข้าราชการและพลเมืองต้องร่วมกันกำหนดขึ้น และต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการนำงบประมาณของรัฐ (พลเมืองเป็นเจ้าของ) ไปให้ผู้ประกอบการดำเนินการเหมือนเป็นเจ้าของงบประมาณ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) สนับสนุนให้ผู้บริหารภาครัฐเป็นผู้ประกอบการเหมือนกับเจ้าของบริษัทในธุรกิจเอกชน เท่ากับว่า

ผู้บริหารดังกล่าวได้กลายเป็นเจ้าของกิจการภาครัฐ การบริหารและดำเนินงานจึงมีวัตถุประสงค์แบบแคบ ๆ เหมือนกับธุรกิจเอกชนซึ่งก็คือเพื่อเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ให้มากที่สุดและทำให้ลูกค้าพอใจ

4. คิดเชิงกลยุทธ์และ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย (Think Strategically, Act Democratically) กล่าวคือ นโยบายและแผนงานจะตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวมได้จะต้องเกิดจากกระบวนการรวมกลุ่มและความร่วมมือร่วมใจกัน นโยบายและแผนต้องเกิดขึ้นจากการคิดในเชิงกลยุทธ์ที่มีการพิจารณาปัจจัยแวดล้อม และมีวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่จะให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดไว้นั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ซึ่งไม่ใช่บทบาทหรือภาระรับผิดชอบของรัฐบาลหรือนักบริหารรัฐกิจแต่ฝ่ายเดียว แต่ต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. การตระหนักว่าความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย (Recognize that Accountability Is Not Simple) กล่าวคือ ตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ข้าราชการต้องรับผิดชอบต่อตลาด (market) ซึ่งก็คือ รับผิดชอบต่อลูกค้า ผลิตภาพและผลลัพธ์ของงาน แต่สำหรับแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) ความรับผิดชอบแค่นั้นไม่เพียงพอ เพราะแท้จริงแล้วข้าราชการต้องรับผิดชอบต่อสังคม และยังต้องมีการขยายผลแห่งความรับผิดชอบไปอย่างกว้างขวาง ทั้งความรับผิดชอบต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ค่านิยมของชุมชน ปทัสถานทางการเมือง มาตรฐานทางวิชาชีพ และผลประโยชน์ของพลเมือง

6. การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง (Serve Rather than Steer) กล่าวคือ การบริการรับใช้เป็นบทบาทสำคัญของข้าราชการ โดยต้องมีภาวะผู้นำและมีค่านิยมพื้นฐานที่ช่วยสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของพลเมืองมากกว่าการพยายามควบคุมหรือกากับทิศทางของสังคมให้เป็นไปตามที่รัฐบาลต้องการนโยบายสาธารณะจึงไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจของรัฐเท่านั้น แต่ต้องเป็นผลจากความผูกพันในประโยชน์สาธารณะของพลเมือง ซึ่งต้องมีการเจรจาต่อรองพูดคุยสนทนาในผลประโยชน์สาธารณะที่เป็นที่มาของนโยบายร่วมกัน ข้าราชการต้องช่วยอำนวยความสะดวก คอยไกล่เกลี่ยและประนีประนอม และช่วยแก้ไขปัญหา

7. ให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลผลิต (Value People, Not Just Productivity) กล่าวคือ องค์การภาครัฐและเครือข่ายต้องเน้นการมีส่วนร่วมและคำนึงถึงผลสำเร็จในระยะยาว การปฏิบัติงานภาครัฐจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมแรงร่วมใจและการให้ความสำคัญกับทุกคน การบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) ให้ความสำคัญกับการจัดการผ่านคน (managing through people) โดยนักบริหารรัฐกิจต้องเห็นความสำคัญของค่านิยมและผลประโยชน์ของคนในองค์การ นักบริหารรัฐกิจหรือข้าราชการต้องปฏิบัติงานโดยสร้างความยอมรับนับถือให้เกิดขึ้นกับพลเมือง และผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐก็ต้องยอมรับนับ ถือในความสามารถของข้าราชการเช่นเดียวกัน การบริหารและปฏิบัติงานภาครัฐจึงต้องเน้นคนด้วยการเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นแก่ข้าราชการมากกว่าการสร้างเพียงแค่ผลิตภาพในการทำงาน

การบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) ให้ความสำคัญกับพลเมือง (Citizen First) ผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ความเป็นประชาธิปไตย (Democratic) ความสามารถในการรับผิดชอบได้ต่อพลเมือง (Accountability) การเจรจาต่อรองเพื่อหาข้อสรุปและพันธะสัญญาต่อพลเมืองและชุมชน (Community) เพื่อกระจายผลประโยชน์สาธารณะนั้นไปสู่สังคมอย่างแท้จริง ขณะที่ TPA ยังมองประชาชนเป็นเพียงผู้รอรับบริการจากรัฐ (Client) เน้นการบริหารภายในมากกว่าภายนอก ยังคำนึงถึงเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและประหยัดเป็นค่านิยมหลักในทางการบริหาร จัดองค์การแบบทางการที่เน้นสายการบังคับบัญชาผลประโยชน์สาธารณะถูกกำหนดโดยฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ หรือกำหนดไว้แล้วในนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ ความรับผิดชอบได้เป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญและนักบริหารระดับสูง กระบวนการตัดสินใจต่างๆจึงถูกผูกขาดอยู่ในกลุ่มนักการเมืองและข้าราชการ พลเมืองหรือประชาชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมได้ในระดับที่จำกัดการปฏิบัติงานก็เป็นไปกฎเกณฑ์ กฎระเบียบ จนส่งผลให้เกิดการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพและล่าช้า ข้าราชการก็ขาดแรงจูงใจในการทำงานและถูกปิดกั้นในความคิดสร้างสรรค์

การบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) กับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) นั้นมีอยู่หลายประเด็นที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเพราะความตั้งใจของ NPS ในการเป็นแนวคิดหรือวาทกรรมเชิงวิพากษ์ NPM ตั้งแต่ที่ NPS ไม่เห็นด้วยที่จะมองประชาชนเป็นลูกค้าเหมือน NPM แต่กลับเห็นว่าประชาชนคือพลเมืองที่ต้องการผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือผลประโยชน์ระยะยาวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนหรือผลประโยชน์ระยะสั้นในการบริการสาธารณะนักบริหารรัฐกิจก็เป็นเพียงผู้รับผิดชอบร่วมหาใช่ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการไม่ประสิทธิภาพและผลิตภาพไม่ใช่เรื่องที่มีความสำคัญมากไปกว่าความเสมอภาค เป็นธรรมและความรับผิดชอบได้ของภาครัฐโดยเห็นว่าค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบได้ต่างหากที่เป็นเป้าหมายของการบริการสาธารณะการบริการของรัฐไม่ได้เป็นการส่งมอบสินค้าหรือบริการให้แก่พลเมืองเท่านั้นแต่มันคือการส่งมอบความเป็นประชาธิปไตยไปสู่พลเมือง

กล่าวได้ว่า การบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) เป็นแนวคิดเชิงปทัสถานเน้นการวิพากษ์และมีลักษณะเป็นวาทกรรม (Discourse) ที่มีเป้าหมายของการนำเสนอเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะการวิพากษ์แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ซึ่งเป็นแนวคิดที่อาศัยรูปแบบการบริหารจากภาคเอกชนมาใช้ โดยประเด็นการวิพากษ์ที่สำคัญคือการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ได้ทำให้เกิดช่องว่างในการบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของความชอบธรรมความสามารถรับผิดชอบได้ การตรวจสอบได้ ภาวะผู้นำและจริยธรรมในทางการบริหาร ซึ่งในหลายกรณีได้เบี่ยงเบนไปจากวิถีทางของประชาธิปไตยโดยเฉพาะในเรื่องของการอยู่นอกเหนือขอบเขตของหลักกฎหมายมหาชน การทุจริตเชิงนโยบายและความขัดแย้งต่อหลักผลประโยชน์สาธารณะการที่สวมวิญญาณผู้ประกอบการมาทำหน้าที่บริหารภาครัฐนั้นทำให้เกิดการมองประชาคนเป็นเพียงลูกค้าให้ความสำคัญเฉพาะการสร้างความพึงพอใจหรือผลประโยชน์เฉพาะหน้าในระยะสั้น ๆ เท่านั้น

สรุป

การบริหารงานภาครัฐภายใต้บริบทการบริการสาธารณะแนวใหม่ คำนึงถึงคนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะประชาชนพลเมืองในรูปแบบของพลเมืองตื่นรู้ (active citizens) มากขึ้น และกระทั่งในเวลา ต่อมาเกิดแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ความสนใจต่อการนำวิธีการที่ใช้ในภาคธุรกิจเอกชนมาใช้ในองค์การภาครัฐ กล่าวคือเป็นการพยายามทำให้ระบบราชการเป็นเช่นเดียวกันกับภาคธุรกิจเอกชนจนกระทั่งว่ากลายมาเป็นกระแสที่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลของประเทศต่างๆ ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการบริหารงานภาครัฐตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย ข้าราชการจึงไม่ได้ส่งมอบบริการสู่ลูกค้า หากแต่เป็นการส่งมอบประชาธิปไตย นักบริหารงานภาครัฐไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานเท่านั้น หากแต่ต้องกระทำเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนพลเมืองทุกคนด้วยจึงทำให้เกิดแนวคิดที่ปฏิเสธตรรกะที่เน้นตลาดของกลุ่มการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เรียกว่า การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) อันเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการบริการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร). (2564). ประวัติความเป็นมา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th/content/OQ.

สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2560). การบริหารงานภาครัฐกับมิติของความเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานของหน่วยงาน ภาครัฐสู่การเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง. *รัฐสภาสาร.* 65 (5), 9-34.

Denhardt, J. V. & Denhardt, R. B. (2007). *The New PublicServices (Expanded Edition): Serving not Steering.* Armonk, New York : M.E. Sharpe.

Henry, N. (2010). *Public Administration and Public Affairs*. (11 th ed). New York : Longman.

Hood, c. (1991). A public management for all seasons. *Public Administration*. 69, 3 - 19.

Stivers, C. M. (1989*). Active Citizenship and Public Administration in Gary L*. Wamsley and others. Refounding Public Administration. CA : Sage publications, Inc.

บริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Context of the National Economic and Social Development Plan No. 13 with Local Government Organizations

สรรพสิทธิ์ ชมภูนุช, ทิวากร แสร์สุวรรณ,

ศิรินดา สวนมาดี และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยพิบูลสงคราม

Sanpasit Chomphunuch, Thiwakorn Saesuwan,
Sirinda Suanmadee and Chot Bodeerat
Piblusongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding author, E-mail : sanpasit@gmail.com

****

บทคัดย่อ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยรัฐบาลให้อำนาจการปกครองหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องที่และชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง ตามวิธีที่เหมาะสมกับการปกครอง ทั้งนี้ การเสริมสร้างศักยภาพและวางแผนงานในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงมาจากกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในช่วงการเข้าสู่ในช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย ตามลำดับ เพื่อนำมากำหนดแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาชุมชน ควรมีเป้าหมายสำคัญคือการกำจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมกระจายอำนาจการปกครอง การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ผลักดันให้คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง ส่งผลให้มีความยากจนข้ามรุ่นลดลง

คำสำคัญ : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

---

* วันที่รับบทความ: 16 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 26 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 30 พฤศจิกายน 2564
Received: November 16, 2021; Revised: November 26, 2021; Accepted: November 30, 2021

Abstracts

Local government organization is important to the administration of the state affairs of Thailand as due to have a close relationship with the people, by the government giving administrative powers or delegating powers of the local government to provide opportunities for local people have participated in the governance of the locality and community. The organization is responsible under federal control in a way that is appropriate for governance. However, this is Empowerment and planning of local government management must be aligned and linked from the 20-year National Strategic Framework (2018-2037). The National Economic and Social Development Plan, which is currently in the period of the 13th National Economic and Social Development Plan (2023 – 2027), and the Ministry of Interior strategic plan, respectively. In order to formulate the strategic plan of the local government as a guide to the preparation of the provincial development plan. District Development Plan ,local development plans and community development plans should have an important goal: to eliminate economic and social dispersal inequality. Strengthening the local communities. For example, promoting Thailand as a leading country in agricultural products and high-value processed agriculture pushing people in the community to be entrepreneurs leading to a strong small and medium enterprises resulting in reduced poverty across generations.

Keyword : National Economic and Social Development Plan No. 13; Local Government

บทนำ

ปัญหาและความท้าทายของประเทศไทยตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาและปฏิรูปประเทศที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับภารกิจขององค์กรปกครองท้องถิ่น คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และการพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น ตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่ให้เข้มแข็ง อย่างต่อเนื่องให้เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยึดหลักประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมแก่เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับประชาชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ประชาชนในท้องถิ่นและสังคมในภาพกว้างทั้งในและระดับนานาชาติให้การยอมรับในระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นของประเทศไทย อีกทั้งปัญหาและความท้าทายของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่านการปฏิรูปต่อบริบท ของการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอีกประการคือ การเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งตนเองของท้องถิ่น และ การเป็นกลไกสำคัญเชิงพื้นที่เพื่อการชี้นำการพัฒนาของพื้นที่และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนนำกลไกของท้องถิ่น ร่วมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืนแก่พื้นที่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น โดยเน้นการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการบริหารและการจัดบริการสาธารณะตามบริบทภารกิจของท้องถิ่น และ สิ่ง

สำคัญอย่างสูงสุดคือการธำรงไว้ซึ่งการเรียนรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีการทำงาน ของการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในทุกๆ ภารกิจ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นแผนการพัฒนาประเทศ ที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า"ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง" เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580)

เพื่อให้ประเทศสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และจะมีผลในการใช้เป็นกรอบเพื่อกำหนดแผนระดับปฏิบัติการในช่วง 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยังคงน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนและวางแผน การพัฒนาประเทศ ให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมาย ตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม และโดยที่ทั่วโลก รวมถึงไทยยังอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากภายนอกและภายในประเทศที่มีความผันแปรสูงและมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ทั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานการณ์แพร่

ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และ โครงสร้างในประเทศที่ยังคงมีข้อจำกัดภายในที่รอการปรับปรุงแก้ไขในหลายมิติการกำหนดทิศทางการพัฒนา ประเทศในระยะต่อไปจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจถึงปัจจัยภายนอกและภายใน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งหมดที่สร้างผลต่อและมีอิทธิพลกับโครงสร้างและของประเทศ ในทุกมิติ เพื่อนำมาประมวลผลและกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งไปในอนาคตให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตลอดจนสามารถนำพาประเทศให้เติบโตต่อไปท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์โอกาส จากความท้าทายภายนอกและสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในประเทศให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง สามารถบรรลุเป้าหมายในระยะ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13)

วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ถ่ายทอดวัตถุประสงค์หลักข้างต้นออกมาเป็นเป้าหมายหลัก 5 ประการ ดังนี้

1.การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญให้สามารถตอบโจทย์พัฒนาการของเทคโนโลยีและสังคมยุคใหม่ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เตรียมพร้อมกำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ รวมถึงสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม

4. การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยปรับปรุงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคให้มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหามลพิษสำคัญด้วยวิธีการที่ยั่งยืน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อมุ่งสู่การปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ในระยะยาว

5. การเสริมสร้างความสามารถของประเทศไทยในการรับมือการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยการสร้างความพร้อมในการรับมือกับการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยโรคระบาด รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันให้เอื้อต่อสังคมและ

เศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้อย่างทันการณ์

นอกจากนี้ได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาไว้จำนวน 13 หมุดหมายเพื่อเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนมีเป้าหมายและทิศทางที่ช่วยในการสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ ที่ครอบคลุม 4 มิติการพัฒนา ได้แก่

1. มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานของภาคเกษตร และการสนับสนุนบทบาทของผู้ประกอบการเกษตร

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเดิมในอุตสาหกรรมยานยนต์สามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า พร้อมกับการลงทุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงการสร้างปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้ผู้ใช้รถยนต์เปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้า

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าจากสินค้าและบริการสุขภาพซึ่งไทยมีความได้เปรียบ รวมถึงการสร้างเสริมขีดความสามารถด้านการวิจัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนในประเทศ

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค เป็นการยกระดับบทบาทของไทยในห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ และการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัล และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน มุ่งเน้นการผลักดันการเติบโตเศรษฐกิจดิจิทัล โดยการสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสม ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานและกฎหมายกฎระเบียบ รวมถึงการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เดิมสามารถปรับเปลี่ยนไปสู่อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีผนวกเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) เพื่อให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้

2. มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ โดยผลักดันการพัฒนาศักยภาพของ SMEs สู่การเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก และปรับเปลี่ยนการแข่งขันทางการค้าให้เป็นธรรมสำหรับ SMEs

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ โดยการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยการแก้ไขปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครัวเรือนยากจน ทั้งในด้านการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือให้เด็กจากครัวเรือนยากจนได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแก่คนไทยทุกช่วงวัย

3. มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า รวมถึงการเร่งลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะในภาคพลังงานและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ การสร้างความสามารถในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นการป้องกันภัยโดยใช้แนวทางธรรมชาติ เช่น การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็ก รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการคาดการณ์และเตือนภัย

4. มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ อาทิ ทักษะดิจิทัล รวมถึงการผลิตกำลังคนให้ตรงความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยยกระดับภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงและคล่องตัว สามารถก้าวสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็นและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินของทุกประเทศและมีความใกล้ชิดกับประชาชน จากทิศทางตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตลอดจนพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ดังกล่าว ทำให้การจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนไป และตลอดทั้งการจัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่ประชาชนมุ่งหวัง เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของ ประชาชนในท้องถิ่นหรือเพื่อประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม

จากรายงานการบริหารการเงินการคลังสาธารณะของประเทศไทยซึ่งจัดทำโดย (ธนาคารโลก, 2555 : 17) พบว่า ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำยังอยู่ในระดับสูง โดยเกิดขึ้นมาจากการกระจุกตัวของการกระจายรายได้ที่ยังอยู่ในเขตเมืองหลวงมากกว่าต่างจังหวัดโดยมีอยู่ 3 ปัจจัยที่นำมาสู่ความไม่เสมอ ภาค คือ 1) การกระจุกตัวของงบประมาณและการให้บริการสาธารณะ 2) โครงสร้างการปกครอง ท้องถิ่นของไทยมีความซ้ำซ้อนในหน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป และ 3) การติดตามและประเมินผลงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชาชนในความดูแลน้อยกว่า 5,000 คน มี จำนวนมากถึง 3,000 แห่ง ซึ่งการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีประชาชนมากกว่า 10,000 คน และหากควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ให้ซ้ำซ้อนมากเกินไปได้การจัดการด้านงบประมาณ จะทำได้ดีขึ้น ทั้งเรื่องการจัดการทางภาษีท้องถิ่นที่จะเพิ่มงบประมาณต่อหน่วยงานได้มากขึ้น แต่รัฐบาลเองจะต้องปรับปรุงให้การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น จนถึงหน่วยงานท้องถิ่นไม่มีรอยตะเข็บ เพื่อให้เงินงบประมาณลงสู่ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ตามหลักการของการกระจายอำนาจแบบบูรณาการและการรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดเล็กต่างๆให้เป็นหน่วยงานที่ใหญ่ขึ้นจะทำให้มีศักยภาพทางการเงินมากขึ้นจะทำให้โครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เจ้าหน้าที่รัฐระดับท้องถิ่นจะมีแรงจูงใจที่จะให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพได้ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการถ่ายโอนและจัดสรรงบประมาณระหว่างรัฐบาลและท้องถิ่น (Intergovernmental fiscal transfer system) (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2552 : 43-49)

เนื่องจากการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นของไทยมีโครงสร้างการบริหารงานแบบคู่ขนาน คือ หน่วยงานระดับท้องถิ่นทั้งหมดมีการเลือกตั้งคณะกรรมการซึ่งได้รับมอบอำนาจให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ และการจัดลำดับความสำคัญของการใช้งบประมาณ ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารสูงสุดของ

จังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานทั่วไปในหน่วยงานท้องถิ่นดังกล่าว ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนเกิดขึ้น (รองศาสตราจารย์ฉัตรสุมน พฤฒิภิญญูโญ, 2558 : 46)

ภายใต้การบริหารแบบคู่ขนานในระดับท้องถิ่น ผลักดันให้ต้นทุนการบริหารเพิ่มสูงขึ้น ทำให้การประสานงานระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่นมีปัญหาและทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในส่วนของความรับผิดชอบ และเป็นอุปสรรคต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพและความรับผิดชอบของการให้บริการระดับท้องถิ่น ดังนั้น การปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานภาครัฐในระดับภูมิภาค รวมถึงปรับโครงสร้างภาครัฐให้มีเอกภาพ จะสามารถช่วยลดต้นทุนและทำให้การประสานงานระหว่าง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดีขึ้น (รองศาสตราจารย์ฉัตรสุมน พฤฒิภิญญูโญ, 2558 : 46)

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น (locally self-government) มีลักษณะแตกต่างจากองค์กรมหาชนโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีความอิสระ มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน แต่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและนโยบายของชาติได้รับการ เลือกตั้งจากประชาชน เป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ ทำงาน “เสริม” ไม่ใช่แข่งขันกับราชการส่วนกลาง และมีอำนาจในการจัดเก็บภาษี ปัญหาที่เกิดในปัจจุบัน มาจากการมีอำนาจที่ซ้ำซ้อนกันระหว่าง เทศบาลกับ องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การปกครองท้องถิ่นเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจของการจัดสรรทรัพยากรให้กับท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะของการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นภายใต้การถ่ายอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชน โดยมีเป้าหมายอันแท้จริงก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง (ไททัศน์ มาลา, 2553) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการปกครองท้องถิ่นจะมุ่งเน้นและให้ความสำคัญอย่างมากกับหลักการกระจายอำนาจการปกครอง การกำหนดสัดส่วน อำนาจของการปกครองและความเป็นอิสระในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาระบอบการเมือง การปกครองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยนั้นการปกครองท้องถิ่นนับเป็นพื้นฐาน (Training Ground) ที่สำคัญในการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพและขอบเขตของการปกครองตนเอง โดยเฉพาะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นความเข้มแข็งของประชาชนและศักยภาพของการปกครองท้องถิ่นจะเป็นตัวที่ชี้ให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยย่อมเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนเป็นสำคัญ นอกจากนี้แล้วสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาก็คือ การปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน มิได้กิจกรรมทุกประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ประชาชน และประชาสังคม ดังนั้นจึงต้องพยายามพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมดังกล่าวให้เกิดขึ้นอย่าง กว้างขวางภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อุดม ทุมโฆสิต และคณะ, 2546) ซึ่งหากชุมชน มีความเข้มแข็งก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างให้ท้องถิ่นเข้มแข็งด้วยเช่นกัน ในประเด็น ดังกล่าวนี้ (บวรศักดิ์อุวรรณโณ, 2545) ได้ให้เหตุว่าเพราะ

จุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญนั้นคือการเปลี่ยนจาก “รัฐกิจ” เป็น “ประชากิจ” และการเปลี่ยนจาก “ราษฎร” เป็น “พลเมือง” ดังนั้น องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมดต้องตระหนักว่าตนเป็นเพียง “ผู้แทน” ที่ชุมชนท้องถิ่นเลือกเข้ามา ผู้มีบทบาทสำคัญที่แท้จริงก็คือชุมชนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง สอดคล้องกับเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2552) ที่อธิบายถึงแนวทางในการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นว่าหลักการของการปกครองท้องถิ่นที่ดีนั้นควรจะเน้นที่บทบาทในระดับของประชาชน ชุมชนหรือบทบาทของประชาสังคมให้มากขึ้น ซึ่งประชาธิปไตยท้องถิ่นต้องเป็น ประชาธิปไตยแบบที่ไม่เลียนแบบประชาธิปไตยระดับชาติ ต้องทำออกมาอีกแบบหนึ่งให้ต่างจากการเมืองในระดับชาติเป็นประชาธิปไตยที่คนอยากจะออกมาช่วยแก้ปัญหาท้องถิ่นของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรเป็น “องค์กรแห่งการอาสา” ที่ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก ดังนั้นจะเห็น ว่าจุดหลักของการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นก็คือการสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นที่ประชนปกครองตนเอง ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การสร้างตัวองค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างเดียว เท่านั้น เพราะประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง (Self-Government Democracy) เป็นประชาธิปไตยที่ต้องการให้ประชาชนเป็นพลเมืองผู้มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองหรือส่วนรวม เป็น ผู้มีความเสียสละเพื่อบ้านเมืองหรือส่วนรวม เป็นผู้มีศักดิ์ศรีมีความเป็นอิสระสามารถพึ่งตนเอง หรือ รวมกลุ่มกันเพื่อพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งหัวใจของการปกครองตนเองก็คือการตอกย้ำว่าประชาธิปไตยคือ การปกครองโดยประชาชนเป็นสำคัญ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่มีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร

โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกตามหลัก PESTEL ดังนี้ (แผนกลยุทธ์กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกรม สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2561)

1. การเมือง (Political)

1.1 นโยบาย/ยุทธศาสตร์ระดับชาติต่าง ๆ ที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน เอื้อให้องค์กรสามารถนำมา ปรับใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ขององค์กร และถือปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด

1.2 การให้ความสำคัญกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติของรัฐบาล ทำให้องค์กร มีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความปรองดองสมานฉันท์

1.3 การให้ความสำคัญกับสถาบันหลักของชาติของรัฐบาล ทำให้องค์กรมีบทบาทในการเทิดทูนและ ธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติและส่งเสริมการน้อมนำแนวพระราชดำริหลักการทรงงานและปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ (Way of Life)

1.4 การให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และการให้ความสำคัญกับ การพัฒนาพื้นที่ (Area - based Approach) ของรัฐบาล ทำให้องค์กรมีบทบาทในการดูแลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาในระดับพื้นที่ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ

1.5 การให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ทำให้องค์กรมีบทบาท ในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 การให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล โดยน้อมนำยุทธศาสตร์ พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ทำให้องค์กรมีบทบาทในการสนับสนุน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.7 การให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแบบบูรณาการของรัฐบาล เอื้อให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัด สามารถดำเนินงานเชิงบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.8 การให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในรูปแบบประชารัฐ เอื้อให้หน่วยงานสามารถดำเนินการ อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.9 การให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบของรัฐบาล เป็นโอกาส ขององค์กรในการกำหนดและขับเคลื่อนมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้ง พัฒนาระบบการกำกับดูแลองค์การที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

1.10 ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการสร้างโอกาส การพัฒนาของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และการดำเนินงานด้านการต่างประเทศขององค์กร

1.11 ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติที่มีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลก รวมทั้งมีความ รุนแรงและความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้องค์กรมีบทบาทในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการป้องกันการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ

1.12 ความตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยสนับสนุนการบริหารงานขององค์กร ให้ประสบผลสำเร็จ

1.13 การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ระบบการเมืองที่ขาดเสถียรภาพ และการแทรกแซงทางการเมือง ในทุกระดับ มีผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบายหรือโครงการที่ได้ดำเนินการอยู่ขององค์กร

1.14 การแข่งขันทางการเมืองระดับชาติที่รุนแรง ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดของประชาชน ส่งผลกระทบไปถึงการพัฒนาประเทศตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ระดับชาติที่กำหนดไว้

1.15 แนวโน้มการกระจายอำนาจ/ข้อเสนอการปฏิรูป อาจส่งผลต่อรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

2. เศรษฐกิจ (Economic)

2.1 การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางส่งผลให้กลุ่มประเทศอาเซียนมีความสำคัญยิ่งขึ้น ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้องค์กรสามารถมีบทบาทในการ ส่งเสริมให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดนำประเด็นดังกล่าวมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา และมีบทบาทในการ สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น เพื่อรองรับแนวโน้มเศรษฐกิจดังกล่าว

2.2 การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้มีการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศ โดยใช้ประโยชน์จาก ความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน

2.3 ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตร และอาหารที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่การผลิตพืชอาหาร มีแนวโน้มลดลง ทำให้องค์กรมีบทบาทในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนรับมือกับปัญหาความมั่นคง ทางอาหารและพลังงานทดแทน

2.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นการสร้างการรับรู้ถึงภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศจากความสงบเรียบร้อย ของบ้านเมือง ความรัก ความสามัคคีความปลอดภัยและมิตรไมตรีของคนไทย สนับสนุนการกระจายรายได้ทำให้มีอัตราการเติบโตทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและเสริมสร้างความมั่นใจในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว

3. สังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture)

3.1 ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งลูกค้าหลักและผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อองค์กร ส่งผลให้องค์กร ต้องพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว

3.2 การที่ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้องค์กรมีบทบาทในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

3.3 การขยายตัวของเมืองและการเคลื่อนย้ายแรงงาน (แรงงานแฝง/แรงงานต่างด้าว) ที่เกิดขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง ทำให้องค์กรมีบทบาทในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการขยายตัว ของเมือง/แรงงาน

4. เทคโนโลยี (Technology)

4.1 การก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลและประเทศไทย ๔.๐ เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ปรับเปลี่ยนไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง และ มีระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4.2 นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference System) ระบบอินเตอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์เป็นต้น ช่วยเอื้อให้องค์กรสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

4.3 นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรต้องมีการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้ทัน

4.4 การเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดข้อจำกัดในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน ขององค์กร

5. สิ่งแวดล้อม (Environment)

5.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ และภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงหลายครั้ง ในประเทศ ทำให้องค์กรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันในการเตรียมพร้อมรับมือ และจัดการกับปัญหาต่าง ๆ

6. กฎหมาย (Legal)

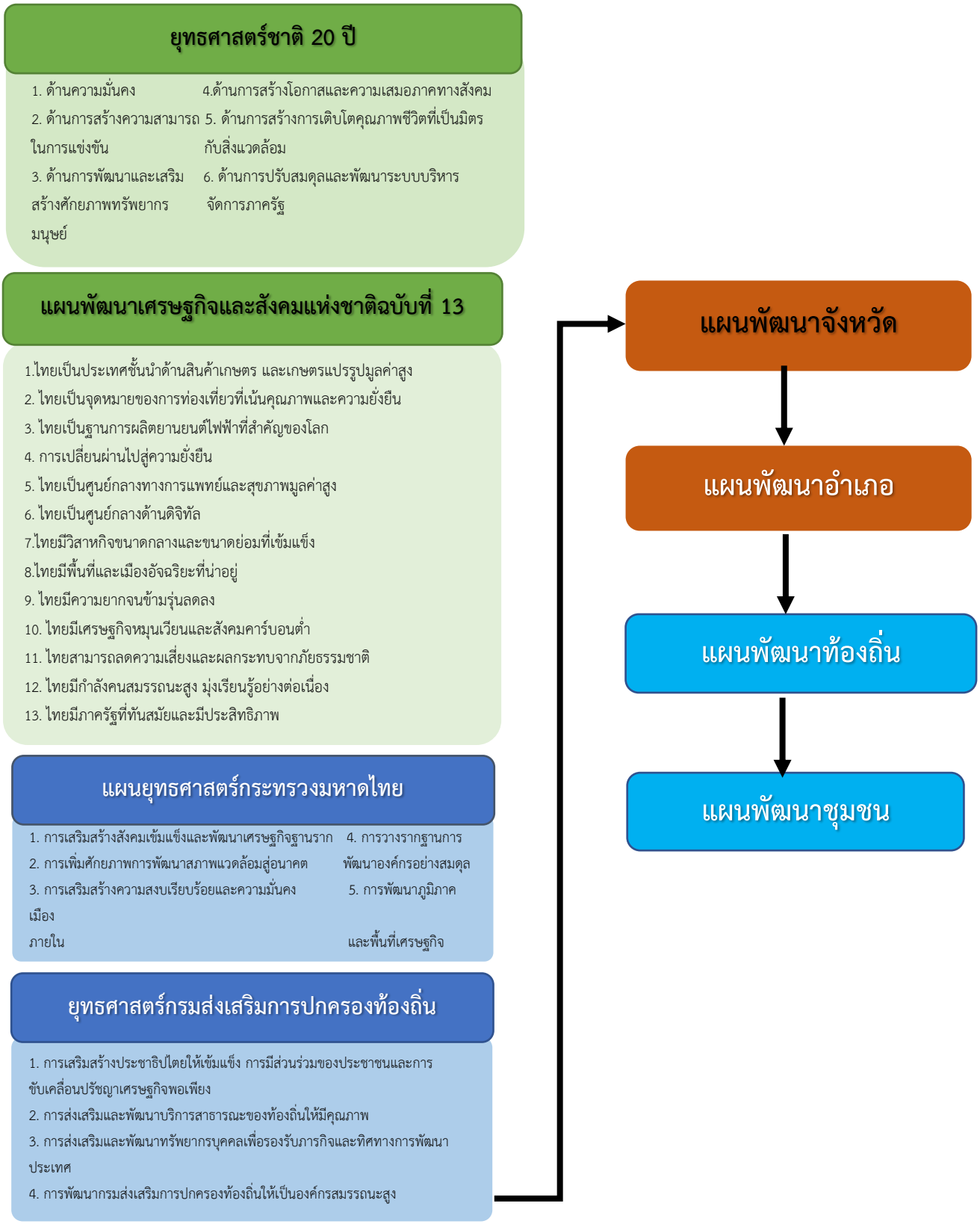
6.1 การมีกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่รองรับการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน เอื้อให้องค์กรสามารถ ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 การมีกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ อย่างชัดเจน เอื้อให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดสามารถดำเนินงานเชิงบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

6.3 การมีกฎ ระเบียบ กติการะดับโลกในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งมีผลผูกพันให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม ทำให้องค์กรต้องพัฒนา การดำเนินงานให้สอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานของกฎ ระเบียบ กติกาที่เกี่ยวข้อง

6.4 กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรบางฉบับมีข้อจำกัดไม่สอดคล้องกับ แนวทางปฏิบัติในสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งผลให้องค์กรต้องพิจารณาทบทวนกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ เพื่อนำเสนอ ให้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันการ

ความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภาพที่ 1 แสดงความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : http://e-plan.dla.go.th/activityImage/428.pdf (2020)

ความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มตั้งต้นมาจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แตกแขนงไปยังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสังเคราะห์ความเชื่อมโยงได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง สอดคล้องกลับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยมีแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ส่งเสริมประชาธิปไตยใน อปท. ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัด อปท. ดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน อปท. บรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ประสบภัยของ อปท. จากเหตุความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินโครงการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สนับสนุนการจัดการศึกษาของ อปท.ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ด้านความสามาถในการแข่งขัน สอดคล้องกับไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัล โดยมีแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ สร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องอาหารปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ยกระดับคุณภาพบริการ และส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่องในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเมืองรอง ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณี วัฒนธรรม/การท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง-สุขภาพ ดำเนินงานตลาดประชารัฐท้องถิ่นสุขใจ 4.0 (สินค้า อาหาร ที่พัก แหล่งท่องเที่ยว)

3. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สอดคล้องกับไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ สนับสนุนบทบาทของชุมชน อปท. ในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ปรับปรุงกฎหมาย กำหนดบทบาท และจัดสรรทรัพยากรให้ อปท. ในการเสริมพลังครอบครัว เสริมสร้างคุณธรรมในสถานศึกษาสังกัด อปท. (โรงเรียนคุณธรรม) การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัด อปท. พัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัด อปท. ส่งเสริมและพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษา การอ่าน การเขียนและการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางโครงการพระราชดำริด้านสาธารณสุข ส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานเชิงรุก การดำเนินงานของนักบริบาลท้องถิ่น/ชุมชน

4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สอดคล้องกับไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง โดยมีแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ ส่งเสริมให้ อปท.มีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล อปท. องค์กรชุมชน ธุรกิจ หรือองค์กรประชาสังคม ส่งเสริมให้ อปท. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรที่อาศัยในเขตเมือง พัฒนาโปรแกรมแผนที่ภาษีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของ อปท. สร้างกลไกทางกฎหมายและการบริหารเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีท้องถิ่น ส่งเสริมหลักประกันทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการบริการสาธารณสุขของ อปท. ตามภารกิจถ่ายโอน สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับสังคมสูงวัยและการจัดวางผังเมืองที่เหมาะสม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม (ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ) ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิง/ชาย ใน อปท

5. ด้านการสร้างการเติบโตคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ โดยมีแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ กระจายอำนาจและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม อปท. ในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย ดำเนินโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริหารจัดการลำน้ำและแหล่งน้ำขนาดเล็กของ อปท. ให้สวยงามใช้การได้ สนับสนุน อปท. ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการ ธนาคารน้ำใต้ดิน ป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียใน อปท. การจัดการขยะในพื้นที่ของ อปท. ที่ติดชายฝั่งทะเล การจัดการขยะมูลฝอยของ อปท. การดำเนินงานอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)

6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ สอดคล้องกับไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้ อปท. เป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล อำนวยความสะดวกในการให้บริการสาธารณะ ปรับปรุงระบบข้อมูลกลาง อปท. การประเมินประสิทธิภาพของ อปท. (LPA) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานของ อปท. พัฒนาระบบงบประมาณ บัญชี และการจัดเก็บรายได้ของ อปท. ให้ทันสมัยและมีมาตรฐาน ปรับปรุงกระบวนการให้บริการประชาชนของ อปท. จัดระบบบริหารงานบุคคลของบุคลากร อปท. พัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคลากร อปท

ประเด็นสำคัญในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ไปสู่แนวทางการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องทำให้สำเร็จคือ กำจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ป้องกันและขจัดการผูกขาดทรัพยากร ตลาด เศรษฐกิจทุกรูปแบบ กระจายอำนาจการปกครอง เศรษฐกิจ ทรัพยากร การจัดสรรงบประมาณสู่ท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการ

พร้อมไปกับสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นให้เป็นฐานหลักการพัฒนาประเทศ โดยมีกลไกหรือสถาบันทางสังคมในระดับท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกลไกการขับเคลื่อนพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และร่วมกันติดตาม ประเมินผลการพัฒนา

การให้ความสำคัญกับนโยบายที่เป็นฐานชีวิตของประชาชน เช่น กระจายการถือครองที่ดินและฐานทรัพยากรสู่ชุมชน รับรองสิทธิชุมชนในการเข้าถึงจัดการทรัพยากรและธำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรม พัฒนาความมั่นคงอาหาร คุ้มครองระบบนิเวศฐานทรัพยากรในระดับภูมินิเวศ พัฒนาระบบการผลิต เกษตรกรรมเชิงนิเวศ เกษตรกรรมยั่งยืนให้เป็นทิศทางเกษตรหลักของประเทศ พัฒนาพลังงานหมุนเวียนให้เป็นระบบพลังงานหลักของประเทศเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และกระจายเศรษฐกิจพลังงานสู่ประชาชน ยุติอุตสาหกรรมที่สร้างผลกระทบระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและชุมชน โดยเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับนิเวศและวิถีชุมชน

การขับเคลื่อนเหล่านี้คือการขับเคลื่อนจากฐานล่าง ด้วยระบบการกระจายอำนาจ และสร้างระบบการหนุนเสริมเชื่อมโยงกัน เป็นแผนของประชาชนที่หลากหลายไปตามสถานการณ์ วิถีชีวิต และเป้าหมายทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของแต่ละท้องถิ่น ภาคส่วน โดยยึดโยงความหลากหลายทั้งหมดไม่ให้ย้อนแย้งกันด้วยหลักการประชาธิปไตยและการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรสุมน พฤฒิภิญโญ และสิริพันธ์ พลรบ. (2558). *แนวทางการปรับปรุงฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล.* Public Health & Health Laws Journal.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์และกอบกุลรายะนาคร. (2552). *การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการจัดบริการสาธารณะที่ดีชุดการวิเคราะห์ช่องว่างทางนโยบายสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)* สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สนสธ.)

ธนาคารโลก. (2555). การบริหารการเงินการคลังสาธารณะของประเทศไทย : การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของไทย. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ. 11 พฤษภาคม 2012. แหล่งที่มา: http://thaipublica.org/2012/05/world-bank-reportthe-federal-budget-local/

การทำงานเป็นทีมของนักเรียน : ปัจจัยเชิงสาเหตุ ข้อเสนอแนะในการวิจัย

Student Teamwork : Causal Factors, Suggestions for Research

หนึ่งฤทัย มะลาไวย์,
อรพินทร์ ชูชม และ นริสรา พึ่งโพธิ์สภ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Nuengruetal Malawai,
Oraphin Choochom and Narisara Peungposop
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, Email: nuengruetai@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักเรียน เพราะการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำงานเป็นทีมจะส่งผลให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลในสังคมและเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในสังคมได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความหมายความสำคัญ องค์ประกอบ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม และข้อเสนอแนะในการทำวิจัย โดยนำเสนอในมุมมองเชิงพฤติกรรมศาสตร์ กล่าวคือ การทำงานเป็นทีม นั้นเป็นพฤติกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีมนุษย์ซึ่งได้รับอิทธิพลทั้งในตัวบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยสามารถแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม อาทิ ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะเดิม ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมนั้นเป็นทักษะที่สำคัญยิ่ง เพราะการที่นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถและศักยภาพที่แตกต่างกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้จนประสบผลสำเร็จ และตอบสนองความต้องการของจิตใจ เกิดการพัฒนาตนเองจากการได้เรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งในอนาคตจะทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: : พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม; ปัจจัยเชิงสาเหตุ; ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

* วันที่รับบทความ: 16 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 26 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 30 พฤศจิกายน 2564
Received: November 16, 2021; Revised: November 26, 2021; Accepted: November 30, 2021

Abstracts

Team work behavior is a necessary feature for students. Because giving students the opportunity to learn through teamwork will result in building knowledge and understanding. Able to adapt to people in society and grow into quality human resources in society. The objective of this article is to present meaning, significance, composition and factors influencing teamwork behavior. And suggestions for researching is presented in a behavioral science perspective, that is, teamwork. It is a behavior that is part of the human way, which is influenced by both the individual society and environment. It can be divided into several groups such as situation factors, psychological states and psychological traits. Teamwork behavior is a very important skill because of the students with different knowledge and potential. Able to work as a team until success and meet the needs of the mind to develop oneself through learning from others. Which in the future will make it possible to work with others and reduce the problems.

Keywords: Teamwork Behavior; Causal Factors; Suggestions for Research

บทนำ

เด็กดี เด็กเก่ง เด็กมีสุข นั้นเป็นลักษณะของเด็กไทยที่ชาติต้องการ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ วิถีชีวิตวัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อม บริบทรอบตัวเป็นยุคที่ต้องสร้างเด็กไทยให้ยืนอยู่บนเวทีบ้านเรา และเวทีโลกได้อย่างมีความสุข (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ, 2556 : 1) เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 การทำงานเป็นทีม ซึ่งทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะที่สำคัญ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 15-16 : 1) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 มีวิสัยทัศน์ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของทุนมนุษย์ และรองรับการศึกษา การเรียนรู้ และเป้าหมายสุดท้ายระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ (Productivity) ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศเพื่อให้ประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืนภายใต้พลวัตรของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 15-16) จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ที่สำคัญคือเด็กไทยในยุคนี้ต้องเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน พลเมืองโลกที่มีคุณภาพ และต้องมีทักษะสำคัญที่จะสามารถที่จะดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันอย่างมีความสุข (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ, 2556 : 1) ซึ่ง

สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) • 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 79-80) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและฝึกทักษะการทำงานร่วมกันให้แก่ผู้เรียน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม และทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ทิศนา แขมมณี 2545 : 9) โดยมียุทธศาสตร์ที่ 1 กล่าวคือ พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผลผลิต และผลลัพธ์ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สามารถท่องจำและนำสิ่งที่จำไปฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดในเชิงสร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีจิตสำนึกประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสามัคคีปรองดอง มีแนวทางการพัฒนาคือ พัฒนาศักยภาพคนทุกกลุ่มวัยให้มีทักษะและความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะสมองและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม พัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงาน และการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีมถือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประการหนึ่งที่จำเป็นสำหรับเด็ก และเยาวชน การเปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนได้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่มจะส่งผลให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลในสังคมได้และเติบโตไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในสังคมต่อไปการทำงานร่วมกันเป็นการระดมความสามารถ และสติปัญญาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลให้มาช่วยกันคิด ช่วยกันทำให้เกิดเป็นความคิดที่กว้างขวาง รอบคอบ และเมื่อนำมาประสานกันอย่างเหมาะสมก็ จะช่วยให้ การทำงานที่ต้องใช้ความสามารถที่หลากหลายดำเนินไปได้ด้วยดี ทิศนา แขมมณี (2554 : 48) ซึ่งสอดคล้องกับ เฟรทเนอร์ และเดวิส ที่ได้ให้คำแนะนำว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนที่จะเรียนรู้ที่จะทำงานควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีความแตกต่างตัวเอง ซึ่งทักษะการทำงานเป็นทีมนั้นสามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียนอื่นๆ และในการทำงานในอนาคตได้ พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นพฤติกรรมที่สำคัญและจำเป็นอย่างต้องได้รับการการพัฒนา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียบเรียง

นำเสนอถึงความหมายและความสำคัญของบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ ความหมายความสำคัญ องค์ประกอบ และข้อเสนอนะในการทำวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสำคัญของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

การทำงานบางอย่างต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จเนื่องจากทุกคนมีความสามารถ แต่มีข้อจำกัด การทำงานเป็นทีมไม่เพียงแต่จะช่วยทำให้วัตถุประสงค์ของหน่วยงานบรรลุเป้าหมายเท่านั้น ยังเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศการทำงานของหน่วยงานนั้นอีกด้วยจึงมีความจำเป็นต้องสร้างทีมงาน ด้วยเหตุผลที่ว่างานบางอย่างไม่สามารถทำสำเร็จเพียงคนเดียว ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญจากหลายฝ่าย ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อแสวงหาแนวทางวิธีการและเป้าหมายใหม่ๆ นอกจากนี้งานบางอย่างเป็นงานที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง บางครั้งหน่วยงานมีงานเร่งด่วนที่ต้องการระดมบุคลากร เพื่อปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด และทุกหน่วยงานล้วนต้องการสร้างบรรยากาศของความสามัคคีให้เกิดขึ้น ในหน่วยงาน ซึ่งนอกจากจะมีผลดีต่อหน่วยงานดังกล่าวมาแล้ว การทำงานเป็นทีมยังมีผลดีต่อสมาชิกแต่ละบุคคลในทีมงานนั้นๆ ด้วยเหตุผล 3 ประการ (สุนันทา เลาหนันทน์, 2544 : 141) คือ 1) การทำงานเป็นทีมเป็นการรวมเอาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีค่าที่สุดขององค์การเข้าด้วยกันทำให้สามารถปฏิบัติงานที่บุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถทำได้ เพราะนอกจากจะได้แรงกายแรงใจเพิ่มขึ้นแล้ว ยังจะได้ความคิดหลายแง่หลายมุมมาผสมผสานกัน ทำให้ศักยภาพแฝงที่แต่ละคนมีอยู่ถูกนำมาใช้ได้มากขึ้น 2) การทำงานเป็นทีมทำให้มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามความถนัด ความเชี่ยวชาญและความพอใจของแต่ละคนเป็นการทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันยังผลให้แต่ละคน มีโอกาสสร้างหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ให้ดีขึ้นโดยการเรียนรู้จากสมาชิกผู้ร่วมงาน 3) การทำงานเป็นทีมช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคมอันได้แก่ ความรักและการยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงานในที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549 : 8) กล่าวว่า ความสำคัญของการรวมตัวเพื่อทำงานเป็นทีมด้วยการนั้นเป็นเพราะความเชื่อที่ว่ามนุษย์แต่ละคนมีความรู้ความสามารถแตกต่างกันมีทั้งความรู้ความสามารถและศักยภาพในตัวบุคคลมีขอบเขตที่จำกัดจึงจำเป็นต้องมารวมกันเพื่อนำจุดดีจุดเด่นความรู้และความสามารถที่แตกต่างๆ ในส่วนที่ดีที่สุดของแต่ละคนมาร่วมการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายของทีมอาจจะกล่าวสรุปสาระความสำคัญของการทำงานเป็นทีมดังนี้ 1) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา 2) เพื่อผลประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม 3) เพื่อความรู้สึกปลอดภัยและมั่นคง 4) เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจคือความต้องการใฝ่สัมพันธ์ความต้องการความปลอดภัยความต้องการการยกย่องนับถือและความต้องการพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีมเป็นการรวบรวมบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและศักยภาพที่แตกต่างกันมาทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทีมทำให้เราสามารถทำงานที่ยากและซับความได้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างการลดปัญหาการทำงานในสังคมทุก

ระดับทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตอบสนองความต้องการของจิตใจและเกิดการพัฒนาตนเองเนื่องจากได้เรียนรู้จากผู้อื่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ธีระเดช ริ้วมงคล (2555 : 5) กล่าวถึงสาเหตุที่บุคคลมารวมกันเป็นทีมมีสาเหตุมาจาก 1) ต้องการความมั่นคง การที่บุคคลต้องมารวมกันเป็นทีมก็จะเกิดเพื่อให้ความมั่นคง และปลอดภัยในการดำรงชีวิตเพราะถ้าไม่มีการรวมตัวกันแล้วอาจจะถูกเปลี่ยนถึงถูกคุกคามในการดำรงชีวิต และชีวิตการทำงานได้ 2) เพื่อสถานภาพทางสังคมการที่บุคคลต้องมารวมกลุ่มกันเป็นทีม ก็เพื่อให้เกิดสถานภาพทางสังคม ของบุคคลที่มารวมกลุ่มนั้นเพราะจะทำให้บุคคลที่อยู่ในทีมมีสถานภาพ และภาพพจน์ในระดับเดียวกันกับคนที่อยู่ในทีม 3) เพื่อให้ความรู้สึกว่าตนเองมีค่า การที่บุคคลมารวมกันเป็นทีมก็เพื่อให้ความรู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือว่าเป็นคนมีคุณค่า และมีความสำคัญ 4) ต้องการความรักความผูกพันการที่บุคคลมารวมกันเป็นทีม ก็เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการความรัก และความผูกพันมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน 5) เพื่อให้มีพลังอำนาจการที่บุคคลรวมกันเป็นทีม ก็ไม่ต้องการแสดงให้เห็นความรวมพลัง เพื่อให้เกิดอำนาจต่างๆ อาจจะ เพื่อจัดการเจรจาต่อรองหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ 6) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการการที่บุคคลมารวมกันเป็นทีมก็พร้อมถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการซึ่งอาจจะเป็นเป้าหมายส่วนบุคคลขององค์กรโดยส่วนรวมก็ได้

จากที่กล่าวมาข้องต้นพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการทำงาน ดังนี้ 1) การทำงานเป็นทีมเป็นการรวมเอาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันทั้งความรู้ความสามารถและศักยภาพในตัวบุคคลมีขอบเขตที่จำกัดที่อยู่ในองค์มารรวมเข้าด้วยกันทำให้สามารถปฏิบัติงานที่บุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถทำได้เพราะนอกจากจะได้แรงกายแรงใจเพิ่มขึ้นแล้ว ยังจะได้ความคิดหลายแง่หลายมุมมาผสมผสานกัน ทำให้ศักยภาพแฝงที่แต่ละคนมีอยู่ถูกนำมาใช้ได้มากขึ้น 2) การทำงานเป็นทีมทำให้มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามความถนัด ความเชี่ยวชาญและความพอใจของแต่ละคนเป็นการทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันยังผลให้แต่ละคน มีโอกาสสร้างหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ให้ดีขึ้นโดย การเรียนรู้จากสมาชิกผู้ร่วมงาน 3) การทำงานเป็นทีมช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคมทางด้านจิตตใจอันได้แก่ ความรัก ความปลอดภัย การได้รับการยกย่องนับถือ และการยอมรับซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงานในที่สุด

องค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

ในการศึกษาเรื่องการทำงานเป็นทีมได้มีผู้วิจัยจัดแยก องค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยหลายองค์ประกอบ ซึ่งมีนักวิจัยที่องค์ประกอบที่แตกต่างไป เช่น ปัญญาพล ภัทรนาวิก (2546: 58-59) แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการเป็นสมาชิกและด้านตัวผู้นำ หรือ แบ่งองค์ประกอบ ออกเป็น 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเป้าหมายเป็นที่ยอมรับ 2) การเปิดเผยและเผชิญหน้า 3) การสนับสนุน และไว้วางใจซึ่งกันและกัน 4) ความร่วมมือ และความขัดแย้ง 5) กระบวนการทำงานและการตัดสินใจ หรือ

ในการวิจัยผู้วิจัยทำการศึกษาอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยของตนเอง ซึ่งในบทความนี้ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน พอจะแบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1.ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถที่จะเข้าใจวัตถุประสงค์เป้าหมายของทีม นักเรียนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่นั้นจนเกิดความสำเร็จ ซึ่งเมื่อนักเรียนเกิดความรับผิดชอบแล้วนักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่ของตนเองจนทำให้การทำงานเป็นทีมนั้นประสบความสำเร็จ

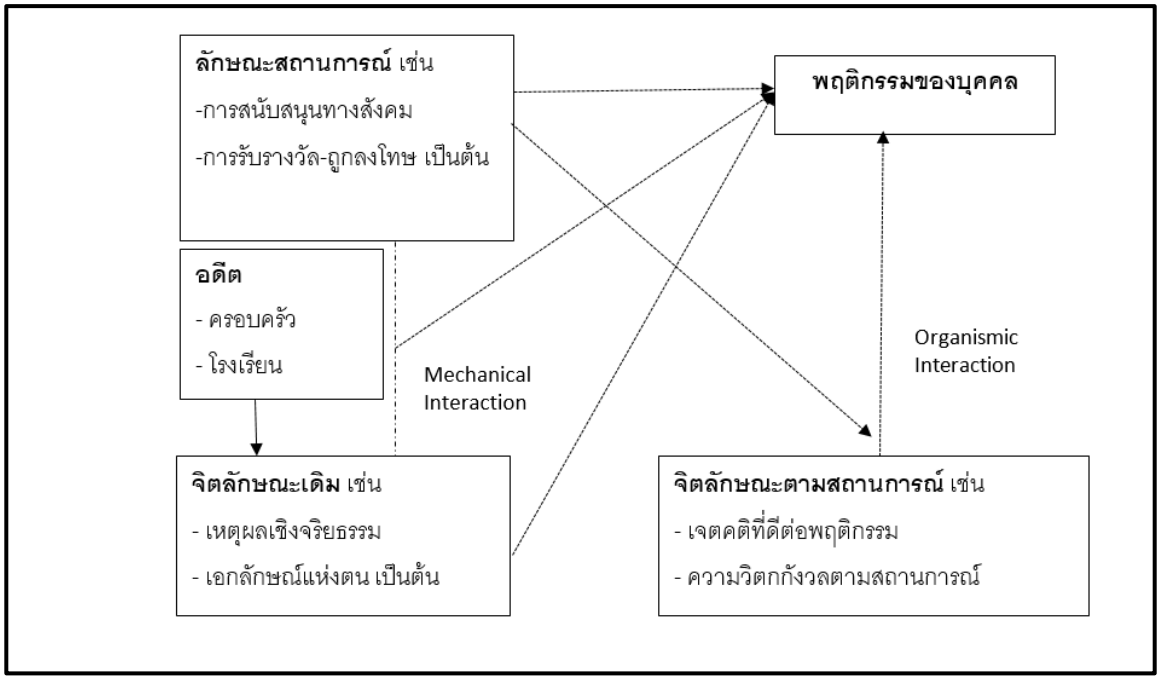
2. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา หมายถึง นักเรียนสามารถที่จะปรึกษาหารือ เสนอข้อคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำไปสู้ข้อสรุปในการแก้ปัญหาในการทำงานเป็นทีม เพราะในการทำงานเป็นทีม นั้นเป็นการทำงานที่ต้องทำกับผู้อื่น ดังนั้นอาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นได้ จึงจำเป็นที่ต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา

3. ความร่วมมือ หมายถึงการที่นักเรียนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จในการทำงานเป็นทีม เพราะการเป็นทีมนั้นก็คือการทำงานร่วมกัน หากไม่เกิดความร่วมมือกันก็ย่อมทำให้การทำงานเกิดปัญหาได้ เมื่อไม่มีความร่วมมือกันระบบการทำงานเป็นทีมก็จะพัง ทุกอย่างก็เกิดผลเสียตามมา

4. สัมพันธภาพในทีม หมายถึง นักเรียนมีความไว้วางใจต่อกัน มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยอมรับคำแนะนำต่าง ๆ ระหว่างกัน เพราะการติดต่อสื่อสารมีความสำคัญในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การเป็นทีมที่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน

ปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมมีปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัย จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ในบทความนี้จะนำเอาแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) มาใช้การตั้งสมมติฐาน ซึ่งรูปแบบที่วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรม ในหลายๆแง่มุมโดยรูปแบบดังกล่าว (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2550 : 85-117) ได้เสนอว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสาเหตุที่สำคัญ 4 กลุ่ม คือตัวแปรกลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรอิสระด้านสถานการณ์ และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ โดยตั้งสมมติฐานในเชิงกลุ่มตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม จากหลักการของรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรอิสระด้านสถานการณ์ เป็นกลุ่มตัวแปรอิสระที่สามารถส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปสู่ตัวแปรตาม โดยอิทธิพลทางอ้อมนั้นส่งผ่านกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สำหรับกลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์จะส่งอิทธิพลทางตรงไปสู่ตัวแปรตาม (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2550 : 85-117) และสรุปว่าสาเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์จะแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มดังแสดงในภาพประกอบ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม

ที่มา: (Endler & Magnusson, 1976; Walsh, Craik, & Price, 2000 ; Tett & Burnett, 2003 ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้พบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมหลากหลายปัจจัยและสามารถแบ่งตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมได้เป็นกลุ่ม ดังนี้

ปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะเดิม จิตลักษณะที่เกิดจากการสะสมตั้งแต่เด็กและติดตัวบุคคลมาในสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งมักเป็นจิตลักษณะที่มีพื้นฐานมาจากการอบรมถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันทางสังคมที่สำคัญ เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา เป็นต้น (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2550 : 85-117) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม พบปัจจัยในกลุ่มนี้ได้ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ คือ การที่นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถทางอารมณ์ นักเรียนที่รับรู้เข้าใจ จัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมทีมในขณะทีทำงานร่วมกันดังเห็นได้การศึกษาของ เท็ด และคณะ (Ted, Jamie & Brett, 2017 : 435-437) ; วันทนา วัฒนธรรม. (2557 : 110-113) ; ปวีณา คำพุกกะ (2553 : 99-112) ; ลูก้า และทามิคอน (Luca & Tarricone , 2001 : 234-236) ที่ได้ทำการศึกษาและพบว่า ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม โดยแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง นักเรียนมีความสามารถควบคุมอารมณ์ ความต้องการของตนเองการเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการรู้จักตนเอง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในระหว่างการทำงานเป็นทีม มีความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจ การมีความสงบ ทางใจ ในระหว่างการทำงานในทีม นอกจากนั้นยังพบว่าตัวแปรแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม คือ การที่นักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงานร่วมกันเป็นทีมให้เต็มที่โดยมีแรงผลักจากภายในตนเองและได้รับการจูงใจจากสิ่งเร้าภายนอกตัวที่ทำให้เกิด ความต้องการที่จะทำงานเป็นทีม อย่างเต็มกำลังความสามารถจนงานนั้นประสบความสำเร็จ โดยแบ่งองค์ประกอบของแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมออกเป็น แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นแรงผลักดันจากภายในของนักเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจที่จะทำงานเป็นทีม โดยมีปัจจัยภายนอก ได้แก่ความท้าทาย ความน่าสนใจและเพลิดเพลินในงานเป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอกหรือกฎเกณฑ์ และแรงจูงใจภายนอกในการทำงานเป็นทีม หมายถึง สิ่งเร้าจากภายนอกเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ดังที่พบในการศึกษา ปลื้มจิตร บุญพึ่ง (2559 : 135-147) ; วันทนา วัฒนธรรม (2557 : 115-116)

จากการศึกษาเอกสารในข้างต้นทำให้สรุปปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะเดิมได้ดังนี้ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ คือ การที่นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถทางอารมณ์ ความสามารถควบคุมอารมณ์ ความต้องการของตนเองการเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการรู้จักตนเอง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในระหว่างการทำงานเป็นทีม นักเรียนที่รับรู้เข้าใจจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมทีมในขณะทีทำงานร่วมกัน นักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงานร่วมกันเป็นทีมให้เต็มที่โดยมีแรงผลักจากภายในตนเองและได้รับ

การจูงใจจากสิ่งเร้าภายนอกตัวที่ทำให้เกิด ความต้องการที่จะทำงานเป็นทีม อย่างเต็มกำลังความสามารถจนงานนั้นประสบความสำเร็จ 2) แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นแรงผลักดันจากภายในของนักเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจที่จะทำงานเป็นทีม โดยมีปัจจัยภายนอก ได้แก่ความท้าทาย ความน่าสนใจและเพลิดเพลินในงานเป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอกหรือกฎเกณฑ์ และแรงจูงใจภายนอกใน การทำงานเป็นทีม หมายถึง สิ่งเร้าจากภายนอกเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นจิตลักษณะอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งความเป็นพลวัตร มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและ/หรือในเชิงคุณภาพได้มาก อันเป็นผลของสถานการณ์ปัจจุบันร่วมกับลักษณะของจิตเดิมของบุคคลและมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด จิตลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์นี้เรียกว่า “จิตลักษณะตามสถานการณ์” (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2550 : 85-117) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่ามีตัวแปร ที่เป็นปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะตามสถาณการณ์อยู่ 2 ตัวแปรคือ คือ เจตคติต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่นักเรียนว่าการทำงานเป็นทีมมีคุณค่ามีประโยชน์ หรือมีความรู้สึกชื่นชอบ พึงพอใจในการทำงานเป็นทีม ตลอดจนมีความพร้อมที่จะทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้ การรู้คิดเชิงประมาณค่า หมายถึง การที่นักเรียน เชื่อว่าการทำงานเป็นทีมนั้น เป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์หรือเป็นสิ่งที่มีโทษ ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ ของนักเรียนต่อการทำงานเป็นทีม ความพร้อมกระทำหรือความตั้งใจที่จะกระทำ หมายถึง การที่นักเรียน มีความพร้อมสนับสนุน มุ่งมั่น และตั้งใจที่จะทำงานเป็นทีม หรือไม่พร้อมสนับสนุน ไม่ตั้งใจ และต่อต้านการทำงานเป็นทีมซึ่งพบในการศึกษาของ (วันทนา วัฒนธรรม, 2557 : 115-116) ; นิชาภัทร โพธิ์บาง (2550 : 123-125) และตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานเป็นทีม ซึ่งหมายถึง นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถที่จะทำงานเป็นทีมได้ ทั้งในด้านความรับผิดชอบ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ความร่วมมือ และสัมพันธภาพในทีมที่พบในการศึกษา หัวและคณะ (Hsu, Chen, Chiu & Ju , 2007 : 708-710); ทาสาและคณะ (Tasa, Taggar & Seijts, 2007 : 17-19)

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะตามสถาณการณ์อยู่ 2 ตัวแปรคือ คือ

1) เจตคติต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่นักเรียนว่าการทำงานเป็นทีมมีคุณค่ามีประโยชน์ หรือมีความรู้สึกชื่นชอบ พึงพอใจในการทำงานเป็นทีม ตลอดจนมีความพร้อมที่จะทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1) การรู้คิดเชิงประมาณค่า หมายถึง การที่นักเรียน เชื่อว่าการทำงานเป็นทีมนั้น เป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์หรือเป็นสิ่งที่มีโทษ

1.2) ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ ของนักเรียนต่อการทำงานเป็นทีม

1.3) ความพร้อมกระทำหรือความตั้งใจที่จะกระทำ หมายถึง การที่นักเรียน มีความพร้อม สนับสนุน มุ่งมั่น และตั้งใจที่จะทำงานเป็นทีม หรือไม่พร้อมสนับสนุน ไม่ตั้งใจ และต่อต้านการทำงานเป็นทีม

2) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานเป็นทีม ซึ่งหมายถึง นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถที่จะทำงานเป็นทีมได้ ทั้งในด้านความรับผิดชอบ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ความร่วมมือ และสัมพันธภาพในทีม

ปัจจัยกลุ่มลักษณะสาเหตุด้านสถานการณ์ หมายถึง ปัจจัยที่สิ่งที่อยู่รอบตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน หัวหน้า เป็นต้น หรือไม่มีชีวิต เช่น อากาศ อุณหภูมิ เป็นต้น ต่างมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคล มักอยู่ในลักษณะที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ตีความ และแสดงพฤติกรรมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ อยู่รอบตัวนั้น ในการทบทวนวรรณกรรมพบการศึกษาของ ปลื้มจิตร บุญพึ่ง (2559 : 135-147) ; วันทนา วัฒนธรรม (2557 : 115-116) ที่ทำการศึกษาและพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึงการรับรู้ของนักเรียนว่าได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้กับนักเรียน โดย มีสององค์ประกอบคือ การสนับสนุนทางอารมณ์ หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่าครูให้ความช่วยเหลือต่อนักเรียน โดยให้การยอมรับนับถือ ห่วงใย การกระตุ้นเตือน ต่อนักเรียนในการทำงานเป็นทีม และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่านักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากครูในด้านการให้คำแนะนำตักเตือน การให้คำปรึกษา และการให้ข่าวสารที่จำเป็นต่อการทำงานเป็นทีมของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ปัจจัยกลุ่มลักษณะสาเหตุด้านสถานการณ์ หมายถึง ปัจจัยที่สิ่งที่อยู่รอบตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน หัวหน้า เป็นต้น หรือไม่มีชีวิต เช่น อากาศ อุณหภูมิ เป็นต้น ต่างมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคล มักอยู่ในลักษณะที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ตีความ และแสดงพฤติกรรมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ อยู่รอบตัวนั้น ประกอบไปด้วย 2 ตัวแปร คือ

1) การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึงการรับรู้ของนักเรียนว่าได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้กับนักเรียน โดยมีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ

1.1) การสนับสนุนทางอารมณ์ หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่าครูให้ความช่วยเหลือต่อนักเรียน โดยให้ การยอมรับนับถือ ห่วงใย การกระตุ้นเตือน ต่อนักเรียนในการทำงานเป็นทีม

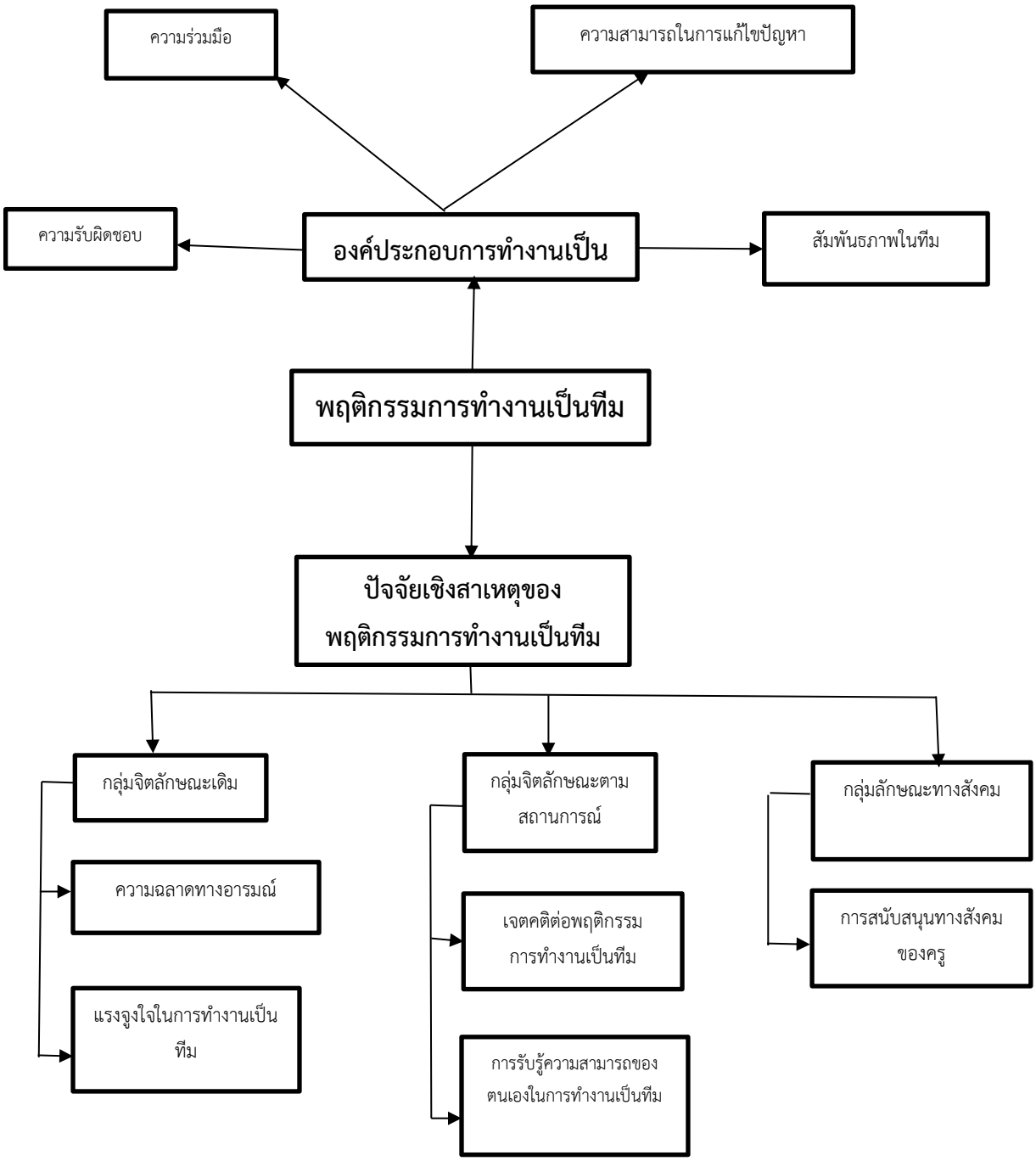
1.2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่านักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากครูในด้านการให้คำแนะนำตักเตือน การให้คำปรึกษา และการให้ข่าวสารที่จำเป็นต่อการทำงานเป็นทีมของนักเรียน

จากการนำเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนกเรียนได้รับอิทธิพลมาจากสาเหตุปัจจัยทั้งสามกลุ่ม อย่างไรก็ตามการนำเสนอความรู้จากแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่เสนอมาตั้งแต่ต้น นั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเป็น

ทีมของนักเรียนยังมีช่องว่างความรู้ หรือยังมีแนวทางการศึกษาวิจัยได้อีกหลายประการ ซึ่งถ้าผู้ที่จะทำวิจัยในอนาคตได้ตระหนักถึงแนวทางในการศึกษาเหล่านี้จะทำให้สามารถทำงานวิจัย และเกิดความรู้ใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนต่อไป

สรุป

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้มีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม โดยความหมายของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนหมายถึง การที่นักเรียนเข้ามาร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เป้าหมายร่วมกัน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม มีการประสานงาน การทำงานเป็นทีม องค์ประกอบของพฤติกรรมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 องค์ประกอบย่อยดังนี้ 1.ความรับผิดชอบ 2. ความสามารถในการแก้ไขปัญหา 3.ความร่วมมือ 4. สัมพันธภาพในทีม ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัยใหญ่ๆ คือ ประกอบด้วย 1) กลุ่มจิตลักษณะเดิม ได้พบพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ และพบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 2) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ พบว่ามีตัวแปรที่เป็นปัจจัยอยู่ 2 ปัจจัยคือ เจตคติต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม และ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 3) กลุ่มลักษณะทางสังคม พบว่า ตัวแปรปัจจัยการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน พบว่า การศึกษาในประเด็นดังกล่าวยังมีข้อเสนอแนะในก ารศึกษาวิจัยหลายประการ เช่น ประเด็นด้านความหมาย ด้านองค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน และด้านปัจจัยเชิงสาเหตุ ทำให้มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปอีกหลายประเด็น โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน จะเกิดให้เกิดผลประโยชน์หลายประการ เช่น ทำให้เกิดความเข้าใจและองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งในระดับ ครอบครัว โรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ จะว่าจะสามารถพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนต่อไปอย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป ซึ่งสรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 สรุปความรู้พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะในการไปทำวิจัยพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ ที่มีความจำเป็นอย่างมากในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามนักพฤติกรรมศาสตร์ก็ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้นำความรู้ไปส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดความหมายของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการทำงานวิจัยเป็นอย่างมาก เพราะการกำหนดนิยามที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อผลการศึกษาวิจัย การกำหนดคำนิยามที่ดีย่อมทำให้ผลการวิจัยในครั้งนั้นมีความน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยควรพิจารณาบริบทของการวิจัยในครั้งนั้น ๆ ก่อนกำหนดนิยามที่เหมาะสมกับการวิจัยของตนมากกว่ามุ่งที่จะอ้างอิงจากงานวิจัยที่มีอยู่เดิม ซึ่งวิธีการกำหนด คำนิยามวิจัยที่เหมาะสมก็มีวิธีการที่หลากหลายและนับเป็นว่าเป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องมีความตระหนัก

องค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นประเด็นหนึ่งที่มีความน่าสนใจในการทำการศึกษาวิจัย เพราะมีนักวิจัยกำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมไว้ค่อนข้างหลากหลายและมีความแตกต่างกันโดยมักจะกำหนดองค์ประกอบให้สัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ซึ่งพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นการวัดได้ทั้งที่พฤติกรรมของในระดับบุคคล และระดับทีม ทำให้ในการวัดพฤติกรรมในแต่ละระดับใช้สำหรับวัดพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน ดังนั้นในทางการปฏิบัติจริงนั้นพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ดังนั้นในการวิจัยในอนาคตนักวิจัยควรนำประเด็นนี้มารวมพิจารณาในขั้นตอนการออกแบบการวิจัยด้วย เพราะอาจจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากผลการวิจัยที่มีอยู่เดิม และจะสามารถปิดช่องว่างความรู้ในด้านดังกล่าวได้ ในส่วนของปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม โดยการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมามีการศึกษาสาเหตุของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป นักวิจัยจึงควรศึกษานำสาเหตุโดยอ้อมที่ส่งผลกับตัวแปรพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมมาพิจารณาในขั้นตอนการออกแบบการวิจัยด้วย อาจจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากผลการวิจัยที่มีอยู่เดิมได้

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระเดช ริ้วมงคล. (2555). *การทำงานเป็นทีม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐานในการวิจัยสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย. *วารสารพัฒนาสังคม.* 9 (1), 85 - 117

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิชาภัทร โพธิ์บาง. (2550). *ลักษณะจิตใจและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างมีจริยธรรมของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี*. ปริญญานิพนธ์วิทยาศษสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปวีณา คำพุกกะ. (2553). *โมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของทีมของชมรมนิสิตนักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มเป็นตัวแปรส่งผ่าน: การวิจัยเชิงศึกษาเปรียบเทียบ.* ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปลื้มจิตร บุญพึ่ง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของพนักงานสายปฏิบัติการ วิชาชีพและบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 35 (6), 135-147.

ปัญญาพล ภัทรนาวิก. (2546). *การพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต* สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2549). *การทำงานเป็นทีม.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วันทนา วัฒนธรรม. (2557). *ปัจจัยทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของพนักงานเครือเดอะมอลล์กรุ๊ป*. ปริญญานิพนธ์วิทยาศษสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุนันทา เลาหนันทน์. (2544). *การสร้างทีมงาน.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ดี. ดี. บุ๊คสโตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560 – 2574.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Hsu, M.-H., Chen, I. Y.-L., Chiu, C.-M., & Ju, T. L. (2007). Exploring the antecedents of team performance in collaborative learning of computer software. *Computers & Education*, 48 (4), 700-718.

Luca, J., and Tarricone, P. (2001). *Does Emotional Intelligence Affect Successful Teamwork?. Meeting at the Crossroads.* Australia: ASCILITE.

Tasa, K., Taggar, S., & Seijts, G. H. (2007). The development of collective efficacy in teams: a multilevel and longitudinal perspective. *Journal of applied psychology*, 92 (1), 7-27.

Ted, B, Jamie, E and Brett, W. (2017). Emotional intelligence and personality traits as predictors of undergraduate occupational therapy students' teamwork skills: A cross-sectional studyBritish. *Journal of Occupational Therapy*, (7). 432–439.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1.ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง เข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2.การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สั้นขนาดเอ 4 (A4) ระยะ ขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สั้น โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิดผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)

1. นิ้ว

← 1 นิ้ว **ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)** → 1 นิ้ว

Articles English (14 pt)

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)
หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)
Name - Surname of Article author (12 pt)
Agency (12 pt)
E-mail (12 pt)

****

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน 350 คำ) .....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ **(16 pt)**

Abstract (14 pt)

(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....

.....

Keywords : 3-5 words (12 pt)

บทนำ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

1 นิ้ว

↓

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชวลิต ประภวานนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็นคณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (http://www.apastyle.org)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). *2475 การปฏิวัติสยาม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏบทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสารปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Eeonomy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พีรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา http://www.buddhismth.com/index.hp?y.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online.* Retrieved May 3, 2017. from : http://www.bbc.com/2016/ WORLD

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม.* วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิดตาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประสานงานชุมชน.* 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมนภานิมิต. กรุงเทพมหานคร: พิสุดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation.* 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) **และส่วนตาราง** (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

( ) สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

( ) เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ ..... มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail : .....

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ **ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่** หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)	ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)
.....	.....
(.....)	(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook : .....

ID : Line .....

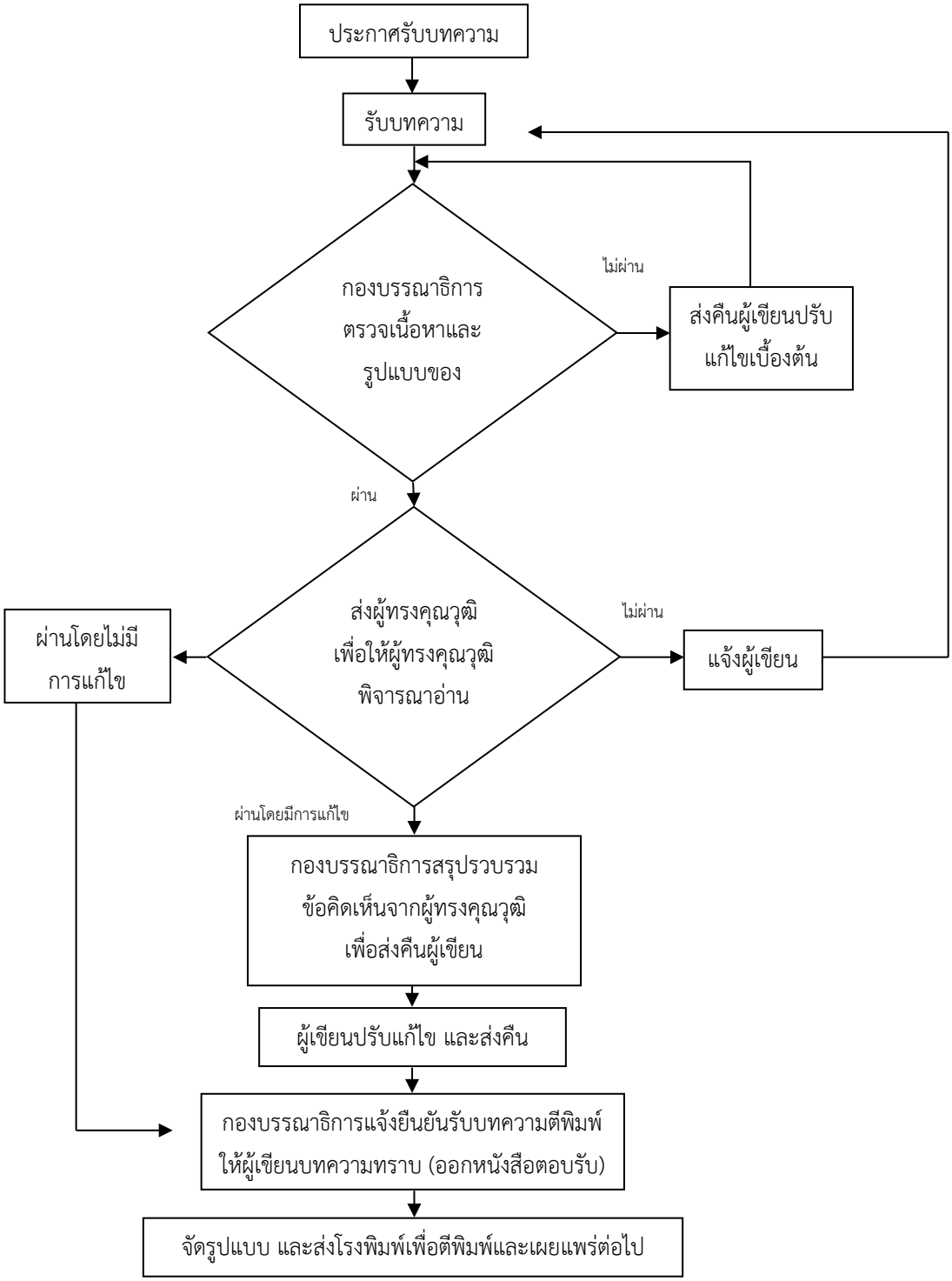
E : mail .....

เบอร์โทร .....

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2 ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักบริหารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้นำว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”

4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย

5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)

6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป

7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as 'the revoked article'.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper's author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper's contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail : journal1990jmsd@gmail.com